

PEST MEGYE

ÖNKORMÁNYZATÁNAK

KÖZLÖNYE

PEST MEGYEI
TERÜLET-
FEJLESZTÉSI
PROGRAM
2021-2027

Pest Megyei Területfejlesztési Program

Készült Pest Megye Önkormányzatának megbízásából 2021-ben.

Köszönetet mondunk azoknak a Pest megyei önkormányzatoknak, Pest megyei vállalkozásoknak, Pest megyei civil szervezeteknek, akik javaslataikkal, kérdőívek megválaszolásával segítették közös munkánkat.

Készítette: Pest Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft.

1	Bevezető.....	8
2	A tervezési folyamat eljárásainak, a tervezés tárgykörének és körülményeinek bemutatása .	11
2.1	A területfejlesztés intézményrendszerének, valamint tervezési gyakorlatának megváltozása, a megyei önkormányzatok tervezési feladatai.....	11
2.2	A megyei önkormányzatok feladatai.....	13
2.3	A tervezési előzmények bemutatása.....	15
2.4	A tervezésbe bevont szakmai szereplők és felelősségi körök bemutatása	17
2.5	A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció társadalmisítási folyamatának bemutatása ...	19
2.6	A Pest Megyei Stratégiai Program készítéséhez kapcsolódó társadalmisítási folyamat bemutatása.....	25
2.7	A Pest Megyei Stratégiai Program tervezése során figyelembe vett mérföldkövek, határidők és döntési pontok.....	26
3	A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció főbb megállapításai	27
3.1.1	Pest megye erősségei és gyengeségei - a SWOT elemzés főbb megállapításai	30
4	A célrendszer átfogó, stratégiai és horizontális céljainak ismertetése, a jövőkép bemutatása	33
4.1	Pest megye jövőképe.....	33
4.2	A megyei területfejlesztési koncepcióban rögzített célrendszer szöveges bemutatása.....	33
4.3	Átfogó célok jellemzése.....	34
4.3.1	Társadalmi megújulás.....	34
4.3.2	Gazdaság dinamizálása.....	35
4.3.3	Térszerkezet fejlesztése és kiegyensúlyozása	35
4.4	Horizontális célok jellemzése	36
4.5	Átfogó területi célok.....	36
4.6	A területi célokhoz kapcsolódó megyei kiemelt fejlesztési térségek kijelölésének indoklása	38
4.7	A megyei stratégiai programban bemutatott célrendszer külső és belső koherenciájának bemutatása.....	39
4.8	A tervezési környezetet meghatározó EU 5. tematikus célkitűzésének bemutatása	40
5	Prioritások azonosítása és rendszerezése	40
6	A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepcióban meghatározott célok és a Stratégiai Program kapcsolatainak azonosítása	41
7	Prioritások bemutatása	44
7.1	Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának dinamizálása – [I. Prioritás]	44
7.1.1	A prioritás indoklása és kapcsolódása a koncepcióhoz.....	44
7.1.2	A prioritás területi vonatkozásai	46
7.1.3	Az I. prioritás kapcsolódása a releváns Európai Uniói tematikus célkitűzéshez.....	47
7.1.4	Indikátorok, fejlesztési igények, illeszkedés, forrásallokáció meghatározása [I. Prioritás]	47

7.1.5	Indikatív forrásallokáció prioritás szinten intézkedésenkénti bontásban [I. Prioritás] .	49
7.2	Szolidáris Pest megye: Pest megye társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségeinek (Szobi, Aszódi, Dabasi, Ceglédi, Nagykátai, Nagykőrösi és Ráckevei járásainak) komplex fejlesztése [II. Prioritás].....	49
7.2.1	A prioritás indoklása	49
7.2.2	A prioritás területi vonatkozásai	51
7.2.3	A II. prioritás kapcsolódása a releváns Európai Unió tematikus célkitűzéshez	51
7.2.4	Indikátorok meghatározása [II. Prioritás]	51
7.2.5	Indikatív forrásallokáció prioritás szinten intézkedésenkénti bontásban [II. Prioritás]	52
7.3	Elérhető Pest megye: közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében–[III. Prioritás]	53
7.3.1	A prioritás indoklása	53
7.3.2	A prioritás területi vonatkozásai	54
7.3.3	A III. prioritás kapcsolódása a releváns Európai Unió tematikus célkitűzéshez és beruházási prioritáshoz	54
7.3.4	Indikátorok meghatározása [III. Prioritás]	55
7.3.5	Indikatív forrásallokáció prioritás szinten intézkedésenkénti bontásban [III. Prioritás]	55
7.4	Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb, fenntarthatóbb lakókörnyezetért –[IV. Prioritás]	56
7.4.1	A prioritás indoklása	56
7.4.2	A prioritás területi vonatkozásai	57
7.4.3	A IV. prioritás kapcsolódása a releváns Európai Unió tematikus célkitűzéshez és beruházási prioritáshoz	58
7.4.4	Indikátorok meghatározása [IV. Prioritás].....	58
7.4.5	Indikatív forrásallokáció prioritás szinten intézkedésenkénti bontásban [IV. Prioritás]	61
7.5	Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése.–[V. Prioritás]	62
7.5.1	A prioritás indoklása	62
7.5.2	A prioritás területi vonatkozásai	64
7.5.3	Az V. prioritás kapcsolódása a releváns Európai Unió tematikus célkitűzéshez és beruházási prioritáshoz	64
7.5.4	Indikátorok meghatározása [V. prioritás].....	64
7.5.5	Indikatív forrásallokáció prioritás szinten, intézkedésenkénti bontásban [V. prioritás]	66
8	A tervezéskísérő eljárások.....	67
9	A végrehajtásban közreműködő szervezetek közti munkamegosztás, együttműködés és információcsere meghatározása, az érdekvérvényesítés rendszere	67
9.1	Partneri együttműködés.....	67
9.2	A végrehajtásban várhatóan közreműködő szervezetek köre, az együttműködés módja ...	68
10	A végrehajtás és a finanszírozás intézményi és eljárásrendi rendszerének átfogó bemutatása ..	71

10.1	A területfejlesztési Program megvalósításának intézményrendszere, módszertana, eljárásrendi háttere.....	71
10.2	A területfejlesztési program finanszírozási háttere	72
10.2.1	Európai uniós fejlesztési források.....	72
10.2.2	Egyéb európai uniós támogatási lehetőségek.....	74
10.2.3	HAZAI KÖLTSÉGVETÉSI FORRÁSOK.....	75
11	Monitoring és értékelési terv bemutatása	76
11.1	Programszintű indikátorok bemutatása.....	76
11.2	Prioritásszintű indikátorok bemutatása	77
12	Pest Megyei Operatív Program tervezési háttere	82
13	Támogatás segítségével megvalósítandó programok	82
13.1	Uniós forrásból finanszírozható tervezett fejlesztések	82
14	A prioritások tartalmának részletes bemutatása	84
14.1	I. prioritás: Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának dinamizálása	84
14.1.1	A prioritáshoz kapcsolódó Pest megyei stratégiai célok részletes meghatározása	87
14.1.2	A prioritás területi vonatkozásai	88
14.1.3	Vállalkozások versenyképességének javítása [P1.1-intézkedés].....	89
14.1.4	Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése [P1.2-intézkedés].....	94
14.1.5	Területi fókuszú gazdaságfejlesztés [P1.3-intézkedés]	95
14.1.6	A prioritás finanszírozandó fejlesztési kezdeményezéseik és programok összefoglaló adatai és a finanszírozás ütemezése	97
14.2	Szolidáris Pest megye: Pest megye társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségeinek (Szobi, Aszódi, Dabasi, Ceglédi, Nagykátai, Nagykőrösi és Ráckevei járásainak) komplex fejlesztése [II. Prioritás].....	103
14.2.1	A prioritás indoklása.....	103
14.2.2	A prioritás területi vonatkozásai	104
14.2.3	Helyi gazdaságfejlesztés [P2.1-intézkedés]	104
14.2.4	Térségi társadalmi felzárkóztatás [P2.2-intézkedés].....	108
14.2.5	Települési és térségi infrastruktúra fejlesztés [P2.3-intézkedés].....	109
14.2.6	A prioritás finanszírozandó fejlesztési kezdeményezéseik és programok összefoglaló adatai és a finanszírozás ütemezése	112
14.3	Elérhető Pest megye: Közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében–[III. Prioritás]	115
14.3.1	A prioritás indoklása.....	115
14.3.2	A prioritáshoz kapcsolódó Pest megyei stratégiai célok	116
14.3.3	A prioritás területi vonatkozásai	117
14.3.4	Nemzetközi közlekedési kapcsolatok fejlesztése [P3.1-intézkedés]	117
14.3.5	Közösségi közlekedés fejlesztése [P3.2-intézkedés].....	118
14.3.6	Közúthálózat fejlesztése [P3.3-intézkedés].....	119

14.3.7	A prioritás finanszírozandó fejlesztési kezdeményezéseik és programok összefoglaló adatai és a finanszírozás ütemezése	121
14.4	Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért –[IV. Prioritás]	124
14.4.1	A prioritás indoklása	124
14.4.2	A prioritáshoz kapcsolódó Pest megyei stratégiai célok	125
14.4.3	A prioritás területi vonatkozásai	126
14.4.4	Policentrikus településstruktúra, fenntartható városfejlesztés [P4.1-intézkedés]	127
14.4.5	Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása [P4.2-intézkedés]	128
14.4.6	Energiahatékonyság növelése, a CO2 kibocsátás csökkentése [P4.3-intézkedés]	130
14.4.7	Vízgazdálkodás, vízvisszatartás létesítményeinek fejlesztése [P4.4-intézkedés]	132
14.4.8	Hulladékgazdálkodás fejlesztése [P4.5-intézkedés]	134
14.4.9	A prioritás finanszírozandó fejlesztési kezdeményezéseik és programok összefoglaló adatai és a finanszírozás ütemezése	136
14.5	Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése.–[V. Prioritás]	141
14.5.1	A prioritás indoklása	141
14.5.2	A prioritáshoz kapcsolódó Pest megyei stratégiai célok	143
14.5.3	A prioritás területi vonatkozásai	143
14.5.4	Pest megyei humán erőforrás fejlesztése [P5.1- intézkedései]	143
14.5.5	Pest megyei intézmények fejlesztése és építése [P5.2- intézkedései]	146
14.5.6	Pest megyében lévő kulturális értékek megőrzése és helyi identitás erősítése [P5.3-intézkedés]	147
14.5.7	Térségi szereplőkkel való együttműködés és koordináció [P5.4- intézkedés]	148
14.5.8	Társadalmi programok megvalósítása [P5.5- intézkedés]	148
14.5.9	Egészségtudatos életmód és prevenció ösztönzése [P5.6-intézkedés]	149
14.5.10	Egészségügyi intézményrendszer fejlesztése [P5.7-intézkedés]	150
14.5.11	A prioritás finanszírozandó fejlesztési kezdeményezéseik és programok összefoglaló adatai és a finanszírozás ütemezése	152
15	Együttműködésben megvalósuló programok	157
15.1	Együttműködések a beavatkozások megvalósítása során	158
16	A Pest megyei vállalkozások fejlesztési tervei	159
16.1	Felmérés munkamódszere	159
16.1.1	Javasolt fejlesztési témák a 2021-2027-es időszakra	160
17	A végrehajtás módja és feltételrendszere, ellenőrzési rendszere	164
17.1	A végrehajtás módja	164
17.2	A végrehajtás feltételrendszere, a rendelkezésre álló erőforrások	166
17.2.1	A Pest Megyei Önkormányzati Hivatal rendelkezésre álló kapacitásai	166
17.2.2	A Pest Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft. rendelkezésre álló kapacitásai	167

17.2.3	A Pro Regio Közép-Magyarországi Regionális Fejlesztési és Szolgáltató Nonprofit Kft. rendelkezésre álló kapacitása	169
17.2.4	Együttműködő szervezetek	171
17.3	Az ellenőrzés rendszere.....	171
18	Környezeti értékelés.....	172
18.1	A területi hatásvizsgálat kidolgozásának ismertetése.....	172
18.2	A területi hatásvizsgálathoz felhasznált információk leírása	173
18.3	A környezeti értékelés megállapításainak összegzése	173
19	A teljesítés-igazolás követelményrendszerének kialakítása.....	175
20	MELLÉKLETEK:.....	176
20.1	Ábrajegyzék:	176
20.2	Táblajegyzék:	176
20.3	Rövidítések jegyzéke:	176
20.4	Idegen kifejezések magyarázata:.....	179

1 Bevezető

2020-ban lezárult az Európai Unió hét éves költségvetési időszaka, amelyhez igazodva készült Pest Megye 2014-2020 között hatályos területfejlesztési programja.

Jelenleg folynak a tárgyalások Magyarország és az Európai Unió között az új tervezési időszakra vonatkozó Partnerségi megállapodás megkötése tárgyában, és ezzel egy időben készülnek a 2021-ben kezdődő és 2027-ig tartó új programozási időszakra vonatkozó ágazati- és területi operatív programok, valamint felülvizsgálatra, megújításra kerültek a megyei területfejlesztési koncepciók, készülnek a jogszabályi előírásoknak megfelelően az új megyei területfejlesztési programok.

Ennek a programozási feladatsornak fontos eleme a megyei területfejlesztési program készítése, hiszen ebben a dokumentumban kerül rögzítésre, hogy a megyében milyen feladatok várnak a következő hét év során megoldásra, s itt kerül megalapozásra az, hogy milyen prioritások mentén, mely célokra, milyen konkrét fejlesztésekre fogják a kedvezményezettek a rendelkezésre álló hazai- és európai uniós forrásokat elkölteni.

Mi magunk, az anyag készítői, szerkesztői is elgondolkodtunk azon, hogy hogyan lehetne minél tömörebben, lényegre törőbben, átláthatóbban formába önteni mindazt a sok tennivalót, ami Pest megyében középtávon (a következő hét évben) megvalósulásra vár. A feladat azért sem egyszerű, mert mint sok más szakmai anyagnak, úgy a területfejlesztési programoknak is meg kell felelniük tartalmilag jogszabályi előírásoknak, még ha azok esetleg több szempontból is idejét múltak, továbbá egyéb követelményeknek is eleget kellett tennünk, az országos, európai uniós tervezéshez való szoros kapcsolódás miatt is.

Pest megye Magyarország megyéi közül a legösszetettebb helyzetű, adottságú, problematikájú térség, amely körülöleli a fővárost, és egy nagyvárosi régió szerves része, minden oldalról más megyékkel övezve. A megye lakossága három más megye lakosságát is meghaladja, a működő vállalkozások száma pedig jóval százezer felett van. A megye sem természeti, sem társadalmi, sem gazdasági szempontból nem homogén, van Dunán túli és inneni része, északon hegyei, délen alföldi területei és homokhátsága, a főváros tőszomszédságában viszonylag jól prosperáló gazdasági övezetei, míg a megyehatárokon fejlődésben lemaradó térségei négyszázezeres lakosságszámmal.

Miközben Pest megye 187 települése, százezres vállalkozói köre, civil társadalma oldaláról jogos fejlesztési igények sokaságával szembesültünk a programozás során, mindvégig szem előtt kellett tartanunk a realitásokat, vagyis azt, hogy mi az, ami ezekből várhatóan finanszírozható lesz elsősorban európai uniós, másodsorban hazai forrásokból. Mivel már a koncepciókészítés időszakában eljutottunk arra a következtetésre, hogy Pest megyében nem várható elegendő forrás közpénzekből, ezért programjaink gazdaságfejlesztési blokkjában igyekeztünk olyan intézkedéseket is megfogalmazni, amelyek megvalósításával további, piaci források vonhatóak be a megye fejlesztése érdekében.

Nem vagyunk tehát semmivel sem könnyebb helyzetben a megyei fejlesztési program összeállításánál, mint az országos programok készítői, hiszen kisebb léptékben megjelenik mindaz, ami országosan jellemző.

Hogy megkönnyítsük jelen terjedelmes anyag feldolgozását, összefoglalónkban megpróbáljuk röviden bemutatni a program szerkezetét és főbb üzeneteit.

A megyei területfejlesztési program két részből áll. Az első nagy blokk a stratégiai program, amelynek alapvető célja a fejlesztési programcsomagok stratégiai megalapozása, ez kapcsolja össze logikailag a koncepcióban leírtakat és a második blokkban, az operatív programban szereplő konkrét, beavatkozások, fejlesztési kezdeményezések formájában megfogalmazott projektcsomagokat.

A stratégiai programban röviden bemutatjuk a tervezés jogszabályi hátterét, a megyei tervezés és az országos, illetve európai uniós tervezés közötti kapcsolatrendszer, a tervezés időbeni ütemezését, partnerségi, társadalmisítási folyamatait. Röviden bemutatjuk a megyei területfejlesztési koncepció

helyzetfeltáró részének főbb megállapításait, az azok alapján megfogalmazott jövőképet és visszautalunk a koncepcióban meghatározott célhierarchiára, majd definiáljuk a program fejlesztési prioritásait.

Az egyes prioritások azokat a főbb beavatkozási területeket határozzák meg, amelyek a koncepció célrendszerében meghatározott stratégiai célok elérését szolgálják. Egy prioritás többnyire több cél megvalósulását is segítheti, de a pest megyei programban is van olyan prioritásunk, amely kifejezetten egy térségtípus (a fejlődésben lemaradó térségeink) fejlesztését szolgálja.

A stratégia célok és a prioritások közötti összefüggéseket belső koherencia táblázatban ábrázoltuk (lásd a 6. sz. táblázat). Az egyes prioritásokon belül intézkedésekben foglaltuk össze a logikailag, tematikusan összetartozó tématerületeket, melyek további bontása az operatív programban történt meg konkrét fejlesztési kezdeményezésekre, amelyek alapján majd a fejlesztési programok elindíthatóak lesznek.

Az egyes prioritásokon belül a végrehajtás keretrendszerének bemutatását követően intézkedésenként meghatároztunk indikatív (becsült) forrásigényt. Azokat a mutatószámokat (indikátorokat), amelyek majd a program végrehajtásának eredményeinek mérését teszik lehetővé jelen egyeztetési fázis során nem rögzítettük, tekintettel arra, hogy jelenleg még nem ismerjük az egyes operatív programok utolsó változatát és a bennük rögzített pénzügyi kereteket.

A közsféra fejlesztéseit tartalmazó intézkedéseknél a forrásigényt az esetek többségében konkrét projektgyűjtés, igényfelmérés alapozta meg, míg a gazdaságfejlesztési tárgyúaknál a vállalkozói szféra becsült igényét próbáltuk meg összhangba hozni a potenciálisan rendelkezésre álló forrásokkal.

A Pest megyei Területfejlesztési Koncepció célrendszerében **három átfogó célt** határoztunk meg, az alábbiak szerint:

- **TÁRSADALMI MEGÚJULÁS**, testben és lélekben egészséges, együttműködő egyén és közösségek (TM),
- **GAZDASÁG DINAMIZÁLÁSA**, az értékteremtő képesség növelése a térség adottságaira, külső és belső kapcsolatrendszerére építve (GD),
- **TÉRSZERKEZET FEJLESZTÉSE ÉS KIEGYENSÚLYOZÁSA**, a lokális- és makrotérségi érdekeket kiszolgálni tudó, fenntartható környezet (TF),

További két átfogó területi célt nevesítettünk a célrendszerben, mely területi célok teljesülését valamennyi, a célrendszerben szereplő stratégiai cél megvalósítása segíti:

- **A fejlődésben elmaradott** Szobi és Nagykáta illetve a lemaradó Aszódi, Ceglédi, Nagykőrösi, Ráckevei és Dabasi térségek gazdasági-társadalmi felzárkóztatása (ÁTC1),
- **Pest Megyei Duna Stratégia** megvalósítása (ÁTC2).

Az átfogó célok célonként négy-három-négy stratégia célon keresztül valósulhatnak meg (lásd célrendszer ábrája a 37. oldalon).

Figyelembe véve fenti célrendszert, törekedve az európai uniós beruházási prioritásokhoz és a hazai operatív programokhoz (elsősorban a TOP Plusz-hoz) való illeszkedésre, öt fő beavatkozási területet, prioritást határoztunk meg az alábbiak szerint:

- I. **Versenyképes Pest megye**: a megye több lábon álló gazdaságának dinamizálása,
- II. **Szolidáris Pest megye**: a megye társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségeinek komplex fejlesztése,
- III. **Elérhető Pest megye**: a megye nemzetközi-, regionális- és térségi kapcsolatainak javítása,
- IV. **Élhető Pest megye**: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért,

- V. **Emberközpontú Pest megye:** képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése.

Úgy véljük, hogy fenti prioritásokkal mindazokat a szükséges fejlesztési területeket le tudjuk fedni, amelyek Pest megyében a következő hét éves fejlesztési időszakban fontosak lesznek.

A gazdaságfejlesztési prioritást állítottuk a sor élére, hiszen az uniós források jelentős része is ezt a célt szolgálja, valamint ez az a terület, ahol gyors, határozott és jól fókuszált cselekvésre van szükség Pest megyében is.

Itt is fontosnak tartjuk kiemelni ugyanakkor, hogy hosszú távú gazdasági eredményeket nem lehet elérni sem gyökeres társadalmi megújulás, sem az alapvető infrastrukturális háttér (közlekedési hálózatok, települési infrastruktúra, stb.) átgondolt, tervszerű fejlesztése nélkül. Míg előbbi terén sok esetben nem is feltétlenül a források nagysága a meghatározó, sok esetben elegendő a szemléletváltozás, a folyamatok, rendszerek újragondolása és reformja, addig az infrastrukturális hálózatok fejlesztése rendkívül költségigényes.

Felmérve a megye fejlesztési igényeit, összevetve azokat a következő hét évben várhatóan rendelkezésre álló forrásokkal, a legnagyobb szakadék a közlekedési hálózatok terén mutatkozik. Pusztán a települési út és egyéb közcélú infrastruktúrafejlesztési igények meghaladják a Pest megyére jutó TOP+ forráskeretet.

Bár jelen területfejlesztési programban igyekeztünk minden, a megye szerves fejlődése szempontjából fontos- és valós igényekre-, lehetőségekre támaszkodó programot nevesíteni, nyilvánvaló, hogy azok között belső prioritási sorrendet is fel kell állítanunk, figyelembe véve a rendelkezésre álló források szűkösségét.

Bár Pest megye önálló tervezési statisztikai régióvá válása jelentősen kitágította a lehetőségeket az európai uniós forrásokból történő fejlesztések megvalósítása terén, az igények és a lehetőségek közötti szakadék azonban továbbra is jelentős marad. Számos területen Pest megyében komoly lemaradásokat kell rövid idő alatt behozni, ezért fontos, hogy az uniós források mellett a hazai költségvetés is továbbra is segítse a kulcsterületeken a megye fejlődését. Ezen túl természetesen Pest megye Önkormányzatának és a települési önkormányzatoknak is mindent meg kell tenniük egy aktív gazdaságfejlesztési politika keretében a piaci szféra fejlesztési forrásainak eddiginél hatékonyabb bevonása érdekében.

STRATÉGIAI PROGRAM MUNKARÉSZ

A területfejlesztési program stratégiai programrészének az az alapvető célja, hogy a program operatív programrészében, az egyes prioritások szerint meghatározott intézkedések és fejlesztési kezdeményezések megvalósításához stratégiai megalapozást biztosítson. Ennek érdekében **ez a munkarész röviden bemutatja a megyei területfejlesztési koncepció célrendszerét és meghatározza a program fejlesztési prioritásait.**

2 A tervezési folyamat eljárásainak, a tervezés tárgykörének és körülményeinek bemutatása

2.1 A területfejlesztés intézményrendszerének, valamint tervezési gyakorlatának megváltozása, a megyei önkormányzatok tervezési feladatai

A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló **1996. évi XXI. törvény** 2012. január 1. napján hatályba lépett módosítása következtében a megye vált a területfejlesztés legfontosabb területi szintjévé.

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló **2011. évi CLXXXIX. törvény** 27. § (1) bekezdése szerint a megyei önkormányzat területi önkormányzat, amely törvényben meghatározottak szerint területfejlesztési, vidékfejlesztési, területrendezési, valamint koordinációs feladatokat lát el.

A törvény alapján a területfejlesztés vált a megyék (megyei önkormányzatok) egyik legfontosabb feladatává. Ezzel a megye hosszú- és középtávú fejlesztését megalapozó és meghatározó dokumentumok, így a **megyei területfejlesztési koncepció és a program** kidolgozása is a megyei önkormányzat felelősségi körébe került.

Pest megye Önkormányzata 2014-ben fogadta el a megye 2030-ig hatályos területfejlesztési koncepcióját, valamint a 2014-2020 közötti hét évre szóló területfejlesztési programját.

A területfejlesztési koncepció esetében, mivel az jelenleg is hatályos, annak felülvizsgálata mellett döntött Pest Megye Közgyűlése.

Mivel a területfejlesztési stratégiai és operatív program érvényessége lejárt, illetve a programban meghatározott fejlesztések finanszírozása döntően európai uniós forrásokból valósítható meg, a 2021-2027 közötti európai uniós költségvetési időszakhoz kapcsolódóan a program megújítása szükséges.

Az alábbi táblázat tartalmazza a következő költségvetési időszak operatív programjait és az azok keretében rendelkezésre álló fejlesztési források nagyságát. A programok egy kivételével (TOP+) ágazati megközelítésű operatív programok.

A pest megyei területfejlesztési programban megfogalmazott fejlesztési prioritások, intézkedések és fejlesztési kezdeményezések megvalósításához, különösen az önkormányzati fejlesztések esetében elsősorban a Terület és Településfejlesztési Operatív Program+ biztosítja a pénzügyi kereteket.

Operatív Program neve	Operatív Program rövid neve	Tervezésért felelős szaktárca neve	Forrás nagysága ~ (Mrd Ft)
Terület és Településfejlesztési Operatív Program Plusz	TOP+	PM	nem ismert
Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz	GINOP+	PM	nem ismert
Digitális Megújulás Operatív Program Plusz	DIMOP+	ITM	nem ismert

Operatív Program neve	Operatív Program rövid neve	Tervezésért felelős szaktárca neve	Forrás nagysága ~ (Mrd Ft)
Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Plusz	EFOP+	EMMI	nem ismert
Környezeti és Energetikai Hatékonysági Operatív Program Plusz	KEHOP+	ITM	nem ismert
Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program Plusz	IKOP+	ITM	nem ismert
Végrehajtás Operatív Program Plusz (tervezhető alapok: Kohéziós Alap)	VOP+	ME	nem ismert
Magyar Halgazdálkodási Operatív Program Plusz	MAHOP+	VM	nem ismert

1. táblázat: 2021-2027 Operatív Programok

Jelen dokumentum, a megyei területfejlesztési program, a területfejlesztési koncepción, mint hosszú távú célrendszeren nyugvó középtávú stratégia és annak megvalósítását szolgáló operatív program.

Ennek tartalmi követelményeit a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program, és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló **218/2009. (X.6.) Korm. rendelet** határozza meg. A jogszabály mellett a program kidolgozásához a megyék **részletes tervezési útmutatót** kaptak, melyet a Pénzügyminisztérium állított össze, ennek címe: „*Útmutató a megyei önkormányzatok, a főváros és a kiemelt térségi fejlesztési tanácsok számára a területfejlesztési program elkészítéséhez*”.

A Tftv. 5.§ n) pontja szerint a területfejlesztési program: „a területfejlesztési koncepció alapján kidolgozott középtávú cselekvési terv, amely stratégiai és operatív programokra épül.”

A **megyei területfejlesztési program** (stratégiai program és operatív program) tartalmi követelményeit a **218/2009. (X.6.) Korm. rendelet** 3. melléklete rögzíti az alábbiak szerint:

Stratégiai program:

- a tervezési folyamat eljárásainak, a tervezés tárgykörének és körülményeinek leírása;
- célrendszer: a jövőkép, az átfogó cél és a fejlesztési elvek alapján a specifikus, horizontális és területi célok meghatározása, viszonyrendszerének bemutatása;
- a prioritások azonosítása: a prioritások leírása; célok és prioritások eredményességi kritériumainak, illetve számszerűsített mutatóinak meghatározása, a megvalósítás lehetséges szereplőinek és a közreműködők körének megjelölése; a prioritások leírásában egyértelműen azonosítani kell a megye, azaz a tervezésért felelős szervezet saját felelősségébe tartozó beavatkozásokat és azok esetleges külső feltételeit, valamint a megye felelősségén kívül eső, a célok eléréséhez elvárt beavatkozásokat;
- a célok és a prioritások közötti kapcsolatok beazonosítása;
- a programnak jeleznie kell a különböző ágazatok felé a fejlesztési igények közül az ágazati programokban megvalósítani javasolt elemeket;
- a tervezéskísérő eljárások (különösen az előzetes programértékelés és a környezeti értékelés) dokumentációja, bemutatva a tervezéskísérő eljárások tervezési folyamatra tett hatásait és a végrehajtás várható környezeti, társadalmi és gazdasági hatásait;
- a végrehajtásban közreműködő szervezetek közti munkamegosztás, együttműködés és információcsere meghatározása, az érdekvédelem rendszerének; a végrehajtásban közreműködő üzleti és civil szervezetek bevonásának módja (partnerségi program);
- a végrehajtás és a finanszírozás intézményi és eljárásrendi rendszerének átfogó bemutatása;
- monitoring és értékelési terv.

Operatív program:

- a vállalkozások fejlesztési terveinek bemutatása;
- együttműködésben megvalósítandó programok (helyi önkormányzatok között, helyi önkormányzat és üzleti szektor, helyi önkormányzat és civil szektor) részletezése;
- támogatás segítségével megvalósítandó programok, ezen belül
 - uniós támogatással megvalósuló programok,
 - egyéb nemzetközi támogatással megvalósuló programok,
 - tisztán hazai támogatással megvalósuló programok meghatározása;
- prioritások szerinti csoportosításban:
 - az elérendő célok részletes meghatározása,
 - az egyes feladatok végrehajtásának intézkedési és ütemezési terve,
 - a megvalósításhoz szükséges források pénzügyi ütemterve, a végrehajtásért felelős szervezetek és közreműködők,
 - a végrehajtás módja és feltételrendszere, ellenőrzési rendszere,
 - az eredményesség vizsgálata és értékelése,
 - a környezeti értékelés,
 - a teljesítés-igazolás követelményrendszerének kialakítása;
- a megyei operatív programnak a megye felelősségén túlmutató fejlesztési igényeinek leírása: (azokat az intézkedéseket és fontosabb projekteket írja le, melyek a megye stratégiai programjának megvalósítása szempontjából fontos fejlesztési irányt képviselnek, de megvalósításuk nem a megye operatív programjának kompetenciájába esik, hanem igényként fogalmazódik meg országos vagy ágazati programok irányába.)

2.2 A megyei önkormányzatok feladatai

Az **1996. évi XXI. törvény** célja a területfejlesztés és területrendezés alapvető feladatainak, szabályainak megállapítása, intézményrendszerének kialakítása. A törvény értelmében a megyei önkormányzat feladatai közé tartozik az előző fejezetben ismertetett tervi dokumentumok kidolgozása és elfogadása, de emellett a jogalkotó további feladatokat is delegált a megyei szintre. A **feladatok** a 11§; 13§; 13A fejezetekben kerültek rögzítésre.

A megyei önkormányzat a **területfejlesztési tervek végrehajtásával kapcsolatos feladatok** ellátása keretében¹:

- *nyomon követi és értékeli a megyei vagy fővárosi területfejlesztési koncepció és a megyei vagy fővárosi területfejlesztési programok végrehajtását,*
- *dönt a hatáskörébe utalt fejlesztési források felhasználásáról,*
- *monitoring bizottság vagy más döntéshozó szerv útján közreműködik a területi operatív programok irányításában, megvalósításuk végrehajtásában,*
- *figyelemmel kíséri az operatív programok megyében vagy a fővárosban jelentkező feladatainak megvalósítását, beleértve a megyehatáron átnyúló és más nemzetközi programok végrehajtását a megyei jogú városok önkormányzata és a fővárosi kerületi önkormányzatok kötelező bevonásával, észrevételeik figyelembevételével,*
- *más megyei önkormányzatokkal és az államigazgatási szervekkel közösen, monitoring bizottság vagy más döntéshozó szerv útján közreműködik a határon átnyúló nemzetközi fejlesztési programok irányításában, részt vesz azok lebonyolításában, végrehajtásában,*
- *dönt a Kutatási és Innovációs Alapnak a miniszter által a megyei önkormányzat hatáskörébe utalt pénzeszközök pályázati kiírásairól, illetve felhasználásáról,*

¹ forrás: 1996. évi XXI törvény

- *a megye gazdaságának és foglalkoztatásának fellendítése érdekében gazdaságfejlesztési, befektetés ösztönző tevékenységet lát el, aminek elősegítése érdekében külön szervezetet hozhat létre vagy megállapodás alapján más szervezettel működhet együtt;*

a területfejlesztési koordinációval kapcsolatos feladatok ellátása érdekében:

- *összehangolja illetékességi területén az államigazgatási szervek, a települési vagy kerületi önkormányzatok, a megyei jogú város önkormányzata, a gazdasági és civil szervezetek fejlesztési elképzeléseit,*
- *területileg összehangolja a politikai és a területi szerepéből, továbbá a nemzetközi és határon átnyúló együttműködésből adódó feladatait, biztosítja azok összhangját,*
- *a települési önkormányzatok felkérése alapján elősegíti a helyi önkormányzatok területfejlesztési társulásainak szerveződését,*
- *szakmai kapacitásával segíti a területfejlesztési önkormányzati társulások és a térségi fejlesztési tanácsok tervező, döntés-előkészítő, fejlesztési célokat feltáró, pályázatokat megalapozó tevékenységét,*
- *a térségi gazdaságfejlesztő szervezet útján koordinálja a megye területén az ipari parkok és a szabad vállalkozási zónák tevékenységét, az önkormányzatok és a gazdasági szervezetek fejlesztési elképzeléseit a megye gazdasági szereplőivel együttműködve,*
- *vizsgálja és értékeli a megye vagy a főváros társadalmi és gazdasági helyzetét, környezeti állapotát, adottságait, a vizsgálatok során felhasznált információkat és a vizsgálatok eredményeit a területi információs rendszer rendelkezésére bocsátja,*
- *kölcsönös információcserével segíti a területfejlesztési és területrendezési információs rendszer működését, információkat biztosít a területi tervek készítéséhez, valamint fogadja a törvényben szereplő megyei szintre delegált feladatok elvégzése érdekében a központi adatbázisok adatait,*
- *a területfejlesztési koordinációval kapcsolatos feladatok ellátása érdekében önkormányzati rendeletet alkot a települési önkormányzatok, a megye területén székhellyel vagy telephellyel rendelkező gazdálkodó szervezetek által a megye vagy a főváros területén uniós, központi vagy helyi önkormányzati költségvetési forrásból megvalósítandó fejlesztéseinek koordinációjáról.*

A megyei önkormányzat **vidékfejlesztési feladatkörében:**

- *dönt a hatáskörébe utalt vidékfejlesztési források felhasználásáról,*
- *összehangolja a vidékfejlesztési stratégiákat és akciókat a megyei, térségi, határ menti és határon átnyúló fejlesztési és területfejlesztési koncepciókkal és programokkal, valamint a megyét érintő területrendezési tervekkel,*
- *egyetértési jogkört gyakorol a vidékfejlesztési stratégiák, akciók jóváhagyását megelőzően,*
- *a vidékfejlesztési források felhasználásával kapcsolatban közreműködői szervezeti feladatokat lát el a regionális fejlesztési ügynökség útján,*
- *elláthatja a helyi akciócsoportok, a közösségvezérelt helyi fejlesztésben érintett szervezetek munkaszervezeti feladatait,*
- *a helyi akciócsoportok és közösségvezérelt helyi fejlesztésben érintett szervezetek tevékenységében való részvétellel közreműködik azok tevékenységében,*
- *összehangolja a helyi akciócsoportok tevékenységét a fejlesztéspolitikához és a területfejlesztéshez kapcsolódóan,*
- *külön megállapodás szerint a vidékfejlesztési akciók végrehajtása során koordinációs és döntéshozatali feladatokat lát el,*
- *nyomon követi és értékeli a vidékfejlesztési akciók lebonyolítását és monitoring bizottsági feladatokat lát el a programok végrehajtásához kapcsolódóan,*

- *ösztönzi a települési önkormányzatok összefogását vidékfejlesztési programok kidolgozására és megvalósítására,*
- *a vidékfejlesztési koordinációval kapcsolatos feladatok ellátásáról önkormányzati rendeletet alkot.*

A megyei önkormányzat koordinációs feladatkörében együttműködik a települési önkormányzatokkal, a megye fejlesztésében közvetlenül és közvetve közreműködő területi államigazgatási szervekkel, az érdekelt civil és szakmai szervezetekkel.

2.3 A tervezési előzmények bemutatása

A tervezés folyamata a Pénzügyminisztérium által készített és a megyei önkormányzatok részére 2020. szeptember 28-án eljuttatott, „**Útmutató a megyei önkormányzatok, a főváros és a térségi fejlesztési tanácsok számára a 2021-27 közötti tervezési időszakra valamint a területfejlesztési koncepciók felülvizsgálatához, módosításához**” című szakmai iránymutatás megérkezését követően kezdődött el.

Az iránymutatás szerint a területi (megyei, fővárosi, kiemelt térségi) területfejlesztési tervezési folyamat az alábbi főbb feladatokból áll:

- a helyzetfeltáró, helyzetértékelő dokumentumok frissítése, elkészítése a területfejlesztési koncepció előkészítő fázisaként,
- a területfejlesztési koncepció (előkészítő és javaslattevő fázis) felülvizsgálata és módosítása,
- a területfejlesztési program (stratégiai és operatív programrész) megújítása,
- területi (társadalmi, gazdasági, környezeti) hatásvizsgálat készítése,
- a területfejlesztési tervekhez környezeti vizsgálat készítése az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet előírásainak megfelelően,
- a 2021-2027 közötti uniós programozási időszak területfejlesztési operatív programjának végrehajtását támogató megyei integrált területi program összeállítása,
- a tervezési folyamat során a partnerség biztosítása (partnerségi terv kidolgozása és végrehajtása),
- területi koordináció ellátása,
- uniós forrásból (a területi operatív programhoz kapcsolódóan) támogatandó megyei projektkezdemenyvezések gyűjtése.

Fenti programozási feladatok jelentős részét a megyéknek rendkívül szűk időkeretben kell elvégezniük, erre az útmutató szerint mindössze 3-4 hónap áll rendelkezésre (összehasonlításképpen, a 2014-2020 közötti időszakra vonatkozó tervek elkészítésére közel két év állt rendelkezésre.)

A tervezési folyamat előkészítése a hatályban lévő, Pest Megye Közgyűlése által 2014-ben elfogadott Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció helyzetértékelő és javaslattevő munkarészeinek áttekintésével kezdődött.

Az anyagok felülvizsgálata során megállapítást nyert, hogy **a helyzetértékelő munkarész adatállománya teljes felülvizsgálatot és megújítást igényel**, hiszen az annak készítése óta eltelt 7-8 év alatt Pest megye életében, a vizsgált folyamatokban, az azokra vonatkozó adatállományban jelentős változások történtek.

Ugyancsak fontosnak tartottuk, hogy a partnerségi folyamat részeként, a jogszabályi előírásoknak is eleget téve, ugyanakkor a megyei koncepció és program készítéséhez elengedhetetlenül fontos információforrásként **megkérdezzük a megye civil szervezeteit, kis- és középvállalkozóit, és települési önkormányzatait az előző időszakra vonatkozó tapasztalataikról, problémáikról, valamint a jövőjüket, fejlesztési elképzeléseiket érintő kérdésekről.**

Ennek érdekében 2020 november-december hónapokban kérdőíves felmérést végeztünk a civil- és a vállalkozói szférában, valamint valamennyi pest megyei önkormányzatot megkerestünk a 2021-27 közötti időszakra vonatkozó fejlesztési terveik felmérése céljából.

A felmérések eredményei mind a koncepcióba, mind a területfejlesztési programba beépültek, jelentős mértékben befolyásolták mind a megyei jövőkép, mind a fejlesztési koncepció célrendszerének kialakítását, illetve a fejlesztési prioritások és programok meghatározását.

A helyzetfeltárásban igyekeztünk nagyon részletesen, a teljességre törekedve (nem csak az uniós költségvetési ciklusra való felkészülés jegyében) áttekinteni Pest megye társadalmi-, gazdasági-, térszerkezeti helyzetét, továbbá az elmúlt egy-másfél évtized folyamatait vizsgálva az érvényes trendeket. A helyzetfeltárás végeredménye egy **SWOT analízis** keretében felvázolt megállapítás struktúra lett, mely tartalmazza a megye erősségeit, gyengeségeit, lehetőségeit és veszélyeit. A SWOT analízis megállapításai alapján, néhány oldalon felvázoltuk a **megye lehetséges jövőképét**.

A helyzetértékelés készítése során elsősorban a KSH által rendelkezésre bocsátott adatokra, a Területi Információs Rendszerből (TEIR) kinyerhető adatokra, valamint a saját felmérésekből származó információkra építettünk. A helyzetértékelésben megvizsgáltuk a 2014-2020 közötti időszakban Pest megyében rendelkezésre állt és felhasznált EU-s és hazai költségvetési forrásokat is.

A minőségbiztosítási eljárás során megfogalmazott vélemények és javaslatok figyelembevételével a helyzetfeltárás átdolgozásra, kiegészítésre került. Ez az anyag képezi az új megyei területfejlesztési koncepció alapját.

A helyzetfeltárás után a Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció javaslattevő fázisa készült el. A tervezési munka folyamán a helyzetfeltárás megállapításait alapul véve elkészült Pest megye **pozicionálása**, felülvizsgálatra kerültek a fejlesztés lehetséges forgatókönyvei, **megfogalmazásra került a megye kívánatos jövőképe**, meghatároztuk azt a **célrendszert**, amely véleményünk szerint lehetővé teszi a jövőképben megfogalmazott kívánatos állapot elérését, annak megvalósítását. A célrendszer keretében **egyaránt megfogalmaztunk területi- és ágazati fókuszú célkitűzéseket** törekedve a „Nemzeti Fejlesztés 2030” tervezési dokumentumban megfogalmazott országos fejlesztési célrendszerrel való összhang megteremtésére.

A tervezési dokumentum úgynevezett „teljes tervezés” módszerével készült, tehát mindent tartalmaz, ami a Pest megyében élők számára fontos lehet, még akkor is, ha annak bizonyos elemeinek megvalósítására nem várható uniós forrás.

A koncepcióban megfogalmazott célkitűzések egy 2030-ra elérni kívánt jövőbeni állapotra vonatkoznak, így a következő hétéves uniós költségvetési időszak alatt nyilvánvalóan nem tudnak majd maradéktalanul megvalósulni.

Már a tervezési folyamat elején fontosnak tartottuk, hogy meghatározzuk, hogy **milyen értékválasztás melletti elkötelezettség jellemezze** a következő évtized megyei területfejlesztési gyakorlatát, hogy Pest megye jövőbeni fejlesztéspolitikája milyen elveken nyugodjon, mi az a „zsinórmérték” amely mentén a közeljövő fejlesztési programjait meg szeretnénk valósítani.

Mind a helyzetfeltáró anyag, mind a koncepció célrendszere **széles szakértői közreműködői háttér bevonásával készült**, a megyei önkormányzat hivatala és a Pest Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft. koordinálásával és aktív szakmai hozzájárulásával. A tervezés során beépítésre kerültek a tervezésbe bevont partnerek által tett javaslatok, a véleményezési eljárások során beérkezett írásos hozzászólások, a tematikus kérdőíves adatgyűjtések eredményei. A koncepció egyeztetési anyaga vonatkozásában külső szakértő cég készítette el a jogszabályok által előírt területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálatot.

Összefoglalva, tervezési előzményként az alábbi dokumentumok készültek el a területfejlesztési program megalapozó anyagaiként:

- Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció Helyzetfeltárás Felülvizsgálat Egyeztetési Anyag,

- Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció Javaslattevő Fázis Felülvizsgálata Egyeztetési Anyag,
- Területi (gazdasági-, társadalmi, környezeti) hatásvizsgálat Egyeztetési Anyag,
- A Koncepció részeként Partnerségi Terv,
- A Partnerségi terv készítésének folyamatában a térség területfejlesztési szereplői térséget érintő fejlesztési elképzeléseinek felmérése:
 - o a civil szervezetek,
 - o a vállalkozói szféra,
 - o a települési önkormányzatok vonatkozásában.

Fentiekén túl, a területfejlesztési koncepció készítése során figyelembe vettük a közelmúltban Pest megye fejlesztési kérdései vonatkozásában készült, alábbi szakmai anyagokban szereplő elemzéseket, felméréseket és megállapításokat, javaslatokat is:

- Pest Megyei Klímastratégia 2018-2030. Készítette: Nemzeti Alkalmazkodási Központ Főosztály, Magyar Bányászati és Földtani Szolgálat, 2018. január
- Az 1925/2016. Kormány határozat alapján a Pest megyei önkormányzatok és vállalkozások számára nyújtott célzott támogatási konstrukció lehetséges folytatásának indokoltsága a megye gazdasági társadalmi helyzetének alapján. Készítette: Dr, Csath Magdolna, Leadership Kft., 2019. április
- „A gazdasági-társadalmi lemaradásban lévő Pest megyei térségek fejlesztését megalapozó kutatás” Responsum Kft, 2019.

2.4 A tervezésbe bevont szakmai szereplők és felelősségi körük bemutatása

Pest Megye Önkormányzata a megyei területfejlesztési koncepció felülvizsgálatával és a területfejlesztési program készítésével a 100%-os tulajdonában lévő Pest Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft-t bízta meg. A Kft. előző tervezési időszakban is jelentős mértékben részt vett a koncepció és a program készítésében, a koncepciót készítő munkacsoportot a Kft. ügyvezetője irányította, mint témafelelős, a programot pedig a Kft. készítette. A Kft. saját szakember állományán kívül egyes tématerületek vonatkozásában támaszkodott az önkormányzatnál dolgozó kollégák ismereteire és szaktudására, és igénybe vette külső szakértő cégek segítségét is.

Az alábbi táblázatban foglaltuk össze, hogy név szerint mely szakértők, milyen tématerületeken működtek közre egyrészt az eredeti (2014. évi) anyag elkészítésében, másrészt a felülvizsgálat és a területi hatásvizsgálat készítésében.

Szakértő neve	Felelősségi kör	Szakértő neve	Felelősségi kör
Eredeti anyag készítése			
Kuszák Miklós	PMTN Kft. Munkacsoport vezető, tervezésért felelős	dr. Kontra Jenő	Budapesti Műszaki Egyetem, Energetika
dr. Popovics Gábor	PMÖ ETI irodavezető, koordináció, helyzetfeltáró dokumentum szerkesztése, koncepció egyeztetési folyamat eredményeinek beépítése irányítása	Ligeti Ádám	Elladam Consulting, Turizmus
Bonyhády Elek	Pest Megyei Kereskedelmi és	Molnár László	Közlekedés

Stratégiai Program munkarész

Szakértő neve	Felelősségi kör	Szakértő neve	Felelősségi kör
	Iparkamara, Gazdaságfejlesztés		
Faragó Júlia	HACS munkaszervezet vezető, vidékfejlesztés	Obreczán Ferenc	Agrárgazdaság
dr. Fülöp Rudolf	Kórház igazgató, Egészségügy	Oroszi Zsuzsanna	PMÖ Sport
Gauder Péter	Területfejlesztési szakértő, kistérségi fórumok moderátora	Pölöskei Gáborné	Oktatás
dr. Gordos Tamás	Pro Régió Kft, szakértő munkacsoport tag, Minőségbiztosítás	Schindler-Kormos Eleonóra	PMÖ Megújuló energiák, településfejlesztés
dr. Hágen Tímea	Pest Megyei Munkaügyi Központ, Foglalkoztatás és munkaügyek	Schuchmann Péter	Pestterv Kft. Helyzetértékelés, kistérségi profilok, térképek, koncepcionálás
dr. Kása-Richlach Mónika	PMÖ, Szociális és gyermekvédelmi ügyek, társadalmi kérdések	Szabóné Pányi Zsuzsanna	PMÖ, Közlekedés, településfejlesztés
dr. Kállay László	Corvinus Egyetem, gazdaság és vállalkozás- fejlesztés	Wolf Péter	Gazdaságfejlesztés, partnerség, kommunikáció
Károlyi János	Pestterv Kft. Helyzetértékelés, kistérségi profilok, koncepcionálás, térképek	Kánai Gergely	Koordináció, szerkesztés
Kezán András	KSH, adatszolgáltatás,	Hermann Judit	Szociális és gyermekvédelmi ügyek
Felülvizsgálat és területi hatásvizsgálat készítése			
Kuszák Miklós	PMTN. Kft. Tervezésért felelős, szakértő	Kezán András	szakértő, elemzések, szerkesztés, koncepcionálás
Boda Barbara	2014-2020 közötti támogatások elemzése		
Schinler-Kormos Eleonóra	PMÖ Megújuló energiák, településfejlesztés	Szabóné Pányi Zsuzsa	Közlekedés, településfejlesztés
Kisfaludi Aranka	Kultúra, megyei értékek	Terék József	Kultúra, megyei értékek
Wolf Péter	Innováció, gazdaságfejlesztés, közlekedés	Kohári Tibor	Közbiztonság, közlekedésbiztonság

Szakértő neve	Felelősségi kör	Szakértő neve	Felelősségi kör
Popovics Gábor, dr.	Koordináció	Kánai Gergely	Projekt Expert Kft. Civil, vállalkozói és önkormányzati felmérések, értékelések
Gordos Tamás, dr.	Minőségbiztosítás	Pro-Régió Nonprofit Kft.	A térséget érintő tervek áttekintése
Kukely György, dr.	MEGÉRTI Kft. Területi (környezeti, társadalmi, gazdasági) hatásvizsgálat		

2. táblázat: Közreműködők névsora

A megyei területfejlesztési program készítése során a rendelkezésre álló idő rövidebbé és a nemzeti szintű operatív programokhoz való szorosabb igazodás kényszere miatt a programozási munka jelentős részét viszonylag kevesebb külső szakértői segítség igénybevételével, döntően házon belül végeztük el. A programozási munka során ugyanakkor még jobban igyekeztünk feltérképezni és figyelembe venni a megye helyi- és nemzetiségi önkormányzati-, gazdasági- és civil szférája szereplőinek a jövőre vonatkozó terveit, elvárásait, esetleg előkészített projektjeit, programjait.

2.5 A Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió társadalmisítási folyamatának bemutatása

A társadalmi egyeztetési folyamatot Pest Megye Önkormányzata a Helyzetfeltárás c. dokumentumban megfogalmazott „Partnerségi terv”² alapján végezte el.

Mivel a Konceptió eredetileg 2014-ben, 2030-ig szóló hatállyal készült, **annak jelenleg a felülvizsgálata, nem pedig teljesen új konceptió készítése vált szükségessé.** Felülvizsgálva a hét évvel ezelőtt készített konceptiót, arra a megállapításra jutottunk, hogy a konceptió helyzetértékelő munkarészének, az abban szereplő statisztikai adatállománynak és a megye társadalmi- gazdasági folyamatainak a teljes felülvizsgálata szükséges, a javaslattevő munkarész pedig annak függvényében módosul, hogy az egyes területeken milyen mértékű, milyen irányú változások történtek.

Mivel nem teljesen új konceptió készült, **jelentős mértékben építettünk az eredeti tervezési időszak partnerségi folyamata során feltárt igényekre,** ugyanakkor **kiemelt hangsúlyt fektettünk a megye civil-, vállalkozói- és önkormányzati szereplőinek tervezésbe történő bevonására.**

A partnerségi terv céljai

A partnerség általános célja egy megyei szintű, stratégiai megközelítésű társadalom- és gazdaságfejlesztés megalapozása, amelynek hatása kiterjed a területén működő vállalkozások, intézmények és szervezetek, illetve az itt élő emberek és közösségek irányába, amely javítja a megyében megvalósuló fejlesztések és beruházások, valamint a fejlesztési források felhasználásának hatékonyságát és eredményességét.

A partnerség konkrét célja a társadalmi és gazdasági partnerség megteremtése a megyében, a megyei fejlesztési konceptió helyzetértékelése, a megye jövőképe, a 2021-2027 közötti fejlesztési ciklus stratégiájának és fejlesztési programjának közös elkészítése a megye jelenlegi és jövőbeni fejlődését meghatározó, vagy a trendek alakulásáról tájékozott szereplők bevonásával.

² Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió - Helyzetfeltárás

További cél: A területfejlesztés középszintjének megjelenítése és pozicionálása, Pest Megye Önkormányzatának tervezési, monitoring és koordinációs képességének – kompetenciáinak – folyamatos bővítése, a térségek és települések együttműködését támogató szerepvállalás.

A partnerség folyamata

Pest megyében a partnerség súlypontját a társadalmi és gazdasági partnerek, valamint a közösségek aktív szerepvállalása jelenti – amely kiterjed a programok tervezésére, előkészítésére, szakmai és politikai irányítására, a fejlesztési programok nyomon-követésére. A partnerség nem formális konzultáció, hanem a térségi és helyi fejlesztés, az innováció, a befektetés-ösztönzés, közszolgáltatások és a közintézmények fejlesztésének erőforrása.

A partnerség folyamatát két sajátos körülmény határozta meg:

- A megye sokszínűsége, gazdasági, társadalmi, valami táji és környezeti adottságainak sokfélesége meghaladja az átlagot.
- A megye megítélését sematikus, elnagyolt vélemények is befolyásolják, amelyek több terület, ágazat, valamint térség esetében korrekcióra szorultak. A kihívások és lehetőségek pontosabb leírása mélyebb vizsgálatot igényelt, valamint az érintett szereplők, vállalkozások, önkormányzatok, civil szervezetek bevonását.

A koncepció készítésének 2012-2013 közötti időszakában Pest megyében a tervezés és a koncepció társadalmiasítása párhuzamosan, illetve integrált módon történt meg, személyes és online egyeztetés formájában. Az egyeztetések módját és mikéntjét meghatározta az egyes térségekre és/vagy célcsoportokra irányuló megkülönböztetett figyelem, éppen ezért az eredetileg tervezettnél több, mintegy 50 esemény került megszervezésre. Hasonló megfontolásból született meg a döntés, hogy a tervezésbe közvetlenül bevont szakértők, stratégiai partnerek és együttműködő intézmények száma a lehető legnagyobb legyen.

A kiterjedt és mélyreható vizsgálat feladata az volt, hogy a megye társadalmát érintő kihívások és lehetőségek, valamint adottságok széleskörű reprezentációja biztosítva legyen, és így az egyes területek értékelése pontosabb, a végrehajtás rugalmasabb legyen. A tervezés során nyílt és zárt, strukturált és strukturálatlan egyeztetési formákat egyaránt alkalmaztunk a közösségek és a gazdasági, társadalmi szereplők hatékony megszólítására és bevonására, amely szintén az értékelés megalapozottságát erősítette.

A partnerség szereplői a települési- és megyei önkormányzatok, gazdasági érdekképviseletek, a térségben meghatározó vállalatok, vállalkozások, egyetemek, szakmai szervezetek, a turizmus szervezetei, a mezőgazdaság, vidékfejlesztés intézményei (agrárkamara és LEADER-csoportok), az egészségügy, az oktatás és a foglalkoztatás intézményei, szakminisztériumok, Nemzeti Tervezési Hivatal, Regionális Fejlesztési Ügynökség, Pest Megyei Kormányhivatal, civil szervezetek, nemzetiségi önkormányzatok voltak.

A partnerség kereteit a következő együttműködések biztosították: az önkormányzat hivatalán belül területfejlesztési szakmai munkacsoport, a megyei kistérségi társulások ülései, szakértői munkacsoport a területfejlesztési és ágazati szakértők bevonásával, az érdekeltek részvétele (ún. stakeholders), gazdasági kerekasztal a Pest Megyei Kereskedelmi és Iparkamarával, valamint a stratégiai partnerség Érd MJV és Budapest főváros önkormányzataival, kistérségi fórumok, a szomszédos megyei önkormányzatok közötti együttműködés, a LEADER munkacsoportokkal lefolytatott egyeztetések.

Pest Megye Önkormányzata 2012 és 2013 folyamán stratégiai partnerségi megállapodást kötött Budapest Főváros Önkormányzatával, a Pest Megyei Kereskedelmi és Iparkamarával, a Szent István Egyetemmel, a Magyar Limes Szövetséggel, szoros az együttműködés Érd Megyei Jogú Város Önkormányzatával. Az önkormányzat 2013-ban létrehozta a Pest Megyei Civil Kerekasztalt.

Mind a helyzetfeltáró anyag, mind a koncepció célrendszere széles szakértői közreműködői háttér bevonásával készült, a megyei önkormányzat hivatala és a Pest Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft. koordinálásával és aktív szakmai hozzájárulásával, a Pro Régió Kft. minőségbiztosítási feladatellátás terén nyújtott segítségével.

A részdokumentumok véleményezésére személyesen, online és levélben is lehetőség volt. Az egyeztetések részben folyamatosan történtek, részben pedig célzott kampányok keretei között. A kampányok időpontjai: 2012. május-június, 2012. október-november; 2013. május-június.

A koncepció elkészítésén túlmutató egyeztetések, melyek szoros kapcsolatban vannak az előbb felsorolt kampányokkal: a Pest megyei települések beruházási és fejlesztési elképzeléseit összesítő projektgyűjtés – 2013. június-szeptember –, valamint a leszakadó térségek fejlesztésére irányuló programok megalapozását, továbbá a térségi munkacsoportok megalapítását célzó fórumsorozat – 2013. november-december. A tervezésben közel 60 szakértő, intézmény és civil szervezet, stratégiai partner vett rész közvetlenül. A társadalmi egyeztetés fórumain, személyesen, illetve online, közel 500 érintett vállalkozás, önkormányzat, vagy egyéb szervezet képviselője jelent meg, illetve fogalmazott meg javaslatot a készülő koncepcióval kapcsolatban. Az eseményekkel kapcsolatos hírek a 426 ezer Pest megyei háztartás jelentős részében elérhetőek voltak, a helyi médián keresztül átvett, illetve készített híryananyagok, tartalmak révén.

A tervezés jelenlegi fázisában, a területfejlesztési koncepció megújítása során a rendelkezésre álló idő rövidege, illetve a COVID-19 járványhelyzet miatt ilyen széles körű partnerségre nem tudtunk építeni.

A koncepció és a program elkészítésével Pest Megye Önkormányzata 2020. decemberében bízta meg a 100%-os tulajdonában lévő Pest Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft-t.

A tervek készítésébe a kft. munkatársai mellett bevonásra kerültek az önkormányzat hivatalának szakemberei, valamint küldő szakértők is.

A koncepció vonatkozásában a 2014-ben elfogadott anyag felülvizsgálata mellett döntöttünk, hiszen az 2030-ig még érvényben van.

A felülvizsgálat során a részletekbe menőkig megújítottuk a helyzetértékelő munkarész statisztikai adatbázisát, mivel az elmúlt hét év során az élet számos területén jelentős változások következtek be Pest megyében. Ezen változásokat is figyelembe véve felülvizsgáltuk a megye jövőképét és az annak elérést szolgáló célrendszert. A célrendszer vonatkozásában röviden elmondható, hogy csak finomításokat, pontosításokat, bizonyos hangsúlyok kiemelését láttuk szükségesnek, **alapvetően a koncepcióban eredetileg megfogalmazott célkitűzések továbbra is érvényesek maradtak.**

Rendkívül fontosnak tartottuk, hogy a tervezés során aktívan bevonjuk a területfejlesztés szempontjából a megye legfontosabb szereplőit, így az önkormányzatokat, a vállalkozói szférát illetve a társadalmi szervezeteket a tervezésbe.

Online felületet hoztunk létre az önkormányzati fejlesztési igények TOP+-hoz illeszkedő, strukturált felmérésére, ennek keretében a megye valamennyi, 187 települését felkértük az adatszolgáltatásra.

A pest megyében működő vállalkozások közül 718-at kerestünk meg kérdőíves felmérés formájában, a megye **társadalmi szervezetei közül pedig 366-al vettük fel a kapcsolatot** annak érdekében, hogy a tervezésbe ezen szervezetek fejlesztési elképzelései is be tudjanak épülni.

A felmérések eredményeit a koncepció helyzetértékelő része tartalmazza részletesen.

A helyzetértékelés készítésekor egyrészt nagy hangsúlyt fektettünk fenti szervezetek véleményének, korábbi tapasztalatainak, terveinek és javaslatainak feltérképezésére és értékelésére, másrészt a megye jelenlegi társadalmi, gazdasági és természeti környezetének beható vizsgálatára.

A koncepció helyzetértékelése ezeket az információkat dolgozza fel és tárja fel, jelen javaslattevő munkaanyag pedig a levont tapasztalatok alapján meghatározza Pest megye módosított, felülvizsgált,

2030-ra vonatkozó jövőképét, értékválasztását, a megye fejlesztésének célrendszerét, a terület felhasználás alapelveit, valamint a fejlesztés eszköz-és intézményrendszerét.

Természetesen a megújított megyei területfejlesztési koncepció, és az új, a 2021-27 közötti időszakra vonatkozó megyei területfejlesztési stratégiai program is széles körű, a jogszabályok által előírt 45 napos társadalmi és szakmai egyeztetést követően kerül majd Pest Megye Közgyűlése által végső elfogadásra.

A környezeti-, társadalmi-, és gazdasági hatásvizsgálat elkészültét követően a területfejlesztési koncepció társadalmi és szakmai egyeztetésre bocsátására 2021. február 18-án került sor.

A társadalmi egyeztetést, illetve a miniszteri véleményezést követően a beérkezett észrevételek alapján véglegesített koncepció Közgyűlés általi elfogadására várhatóan 2021. április elején kerül sor.

A partnerség mérföldkövei

2012-2013 közötti időszak

- Vitaanyag

A Pest megye gazdasága és társadalma szempontjából fontos trendek és folyamatok bemutatását összegző vitaanyag egyeztetése online közzététel és írásbeli véleményezés útján történt.

A folyamat az észrevételek és javaslatok feldolgozásán túl lehetővé tette további szakértők, valamint a megyei tervezés közös megalkotásában érdekelt, potenciálisan aktív, véleményformáló vállalkozások, intézmények és önkormányzatok felkutatását, ezáltal a következő fázisban a szakmai munkacsoport, valamint az érdekeltek fóruma – 'stakeholders' munkacsoport – létrehozását.

A Vitaanyag elkészítésével és közreadásával párhuzamosan 8 kistérségi ülésen ismertette Pest Megye Önkormányzata új feladatait, valamint a várható tervezési munka fontosabb állomásait és célját.

- Szakmai- szakértői munkacsoport

Tagjai többségükben valamely megyei- vagy regionális szakmai szervezetet, intézményt is képviselték. A munkacsoport körülbelül havonta két alkalommal ülésezett a tervezés időszakában.

- Térségi fórumok

Négy helyszínen a meghívottak tekintetében az egész megyét lefedve először a megyei helyzetértékelés készítése kapcsán, majd öt alkalommal az elkészült területfejlesztési koncepció egyeztetése céljából.

Fórum helye	Dátum
Érd	2012.10.31.
Cegléd	2012.11.08.
Pomáz	2012.11.15.
Kistarcsa	2012.11.16.
Szob	2013.04.09.
Aszód	2013.05.02.
Gyál	2013.05.09.
Nagykovácsi	2013.05.16.
Érd	2013.05.23.
Vecsés	2013.05.30.
Cegléd	2013.06.06.

3. táblázat: Kistérségi fórumok

- Budapest Főváros és Érd MJV

Az önkormányzati szférán belül, kiemelt partnerünknek tekintettük Budapest fővárost, és Érd Megyei Jogú várost, akikkel nem csak a törvény alapján felállított Konzultációs Fórum keretein belül, hanem azon túl is, folyamatos szakmai konzultációt is folytattunk a tervezés során. Ugyancsak kiemelt partnerként tekintettük a szomszédos megyék önkormányzataira, több alkalommal egyeztetünk akár az általuk, akár a Pest Megye Önkormányzata által szervezett tervezési fórumokon.

- Pest Megyei Civil Kerekasztal

Az önkormányzati szereplőkön túl természetesen kiemelten fontos ügyként kezeltük a gazdasági élet és a civil szervezetek szereplőivel való partneri kapcsolatok erősítését és azok tervezésbe való bevonását is. Fontos állomás volt ezért a partnerség építésében, hogy Pest Megyei Közgyűlése úgy döntött, hogy a civil szervezetek és az egyházak bevonása céljából egy olyan párbeszédre alkalmas fórumot hoz létre, amely alkalmas lehet a civil szervezetek és az egyházak érdekeinek, az általuk képviselt értékeknek a tervezésbe, az önkormányzati döntésekbe való becsatornázásra. A döntés alapján 2013 júniusában megalakult a Pest Megyei Civil Kerekasztal, amelynek célja, hogy elősegítse a civil szervezetekkel, egyházakkal való szorosabb együttműködést, a kölcsönös szerepvállalást, a civilek közötti kapcsolatok fejlődését. A civil kerekasztal feladatai, hogy részt vesz a területfejlesztési programozásban, megtárgyalja, véleményezze a megye területfejlesztési javaslatait, figyelemmel kíséri és segíti a területfejlesztés célrendszerének megvalósulását. Megtárgyalja a civil közösségi életet érintő kérdéseket, javaslatokat fogalmaz meg a megyében élők életminőségének javítására, a közgyűlés elnökének felkérésére előzetesen véleményezik, észrevételezik Pest Megye Önkormányzata feladat- és hatáskörébe tartozó, a civil szervezeteket, illetve egyházakat érintő döntéseket.

Nem csak az egyházak és civil szervezetek képviselőit kívántuk megszólítani, hanem a gazdasági élet szereplőit is. Ennek keretében együttműködve a Magyarok a Piacon Klubbal gazdasági kerekasztal beszélgetést szerveztünk 2013 márciusában. A fórum biztosította a lehetőséget, hogy a megjelent vállalkozások a jelenlegi pályázati rendszer tapasztalatai alapján javaslatot tegyenek a következő tervezési időszak prioritásaira, a célokat és lebonyolítást érintő változtatásokra elősegítve, katalizálva a majdani integrált projektek kialakítását.

Részt vettünk 2013 áprilisában a HUNGEXPO területén megrendezett URBICON konferencián, ahol a szakmai közönség előtt a metropoliszrégió fontosságáról, gazdaságban betöltött szerepéről és fejlődési lehetőségeiről tartottunk előadást.

Részt vettünk a Cegléd és Térsége Vállalkozások Szövetségének közgyűlésén, ahol ismertettük a területfejlesztési koncepciót és különösen annak gazdasági szereplőket érintő megállapításait.

Előadást tartottunk a Széchenyi Programiroda vendégeként, jelentős számú érdeklődő előtt.

A megyei területfejlesztési koncepció készítése során megtörtént a munkaverzió társadalmi vitája, azaz széleskörű közzététele és véleményezése. Tekintettel a résztvevő partnerek nagy számára, a dokumentumok, tartalmak és a feladatokkal kapcsolatos kérdések és teendők megosztása, elérhetősége valamint a hozzáférés aktív támogatása különös jelentőséggel bírt. A nyilvánosan közzétett munkaanyagok és hírek folyamatosan elérhetőek voltak a www.pestmegye.hu honlapon, az aktív résztvevők közötti kapcsolatot, munkamegosztást, közös munkafelületet FTP szerver támogatta és természetesen elektronikus levelezés is.

Pest Megye Önkormányzatának Közgyűlése 2013. április 26-án tartott ülésén vitatta meg, fogadta el, és bocsátotta véleményezésre a Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció egyeztetési anyagát.

A megyei területfejlesztési koncepciót a Pest Megyei Önkormányzati Hivatal a vonatkozó jogszabályok és kormányzati szervek útmutatói alapján, szakértők, valamint a társadalmi és gazdasági élet szereplőinek – a jogszabályban előírtaknál szélesebb körben történő – bevonásával készítette el. A területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételeük

részletes szabályiról szóló 218/2009. (X.6.) Korm. rendelet (a továbbiakban: kormányrendelet) 18. § (5) bekezdése alapján a Hivatal a dokumentumot megküldte a kormányrendeletben meghatározott véleményezőknél, illetve a széleskörű társadalmisítás érdekében az egyeztetési eljárásban korábban közreműködő Pest megyei települési önkormányzatoknak, civil szervezeteknek és gazdasági szereplőknek is.

A megkeresett véleményezők és a koncepciót ténylegesen véleményezők számát az alábbi táblázat tartalmazza:

		MEGKERESETT VÉLEMÉNYEZŐK SZÁMA	TÉNYLEGESEN VÉLEMÉNYEZŐK SZÁMA
KORMÁNYRENDELET	ALAPJÁN	25	13
VÉLEMÉNYEZÉSRE JOGOSULTAK			
MEGYEI TELEPÜLÉSI ÖNKORMÁNYZATOK		187	37
EGYÉB SZERVEZETEK		95	12
NEM KÖZVETLENÜL	MEGKERESETT	–	9
VÉLEMÉNYEZŐ SZERVEK			

4. táblázat: [Koncepció társadalmisítása kapcsán bevont véleményezők kimutatása](#)

2020-2021

A tervezésre **rendelkezésre álló idő rövidsége és a COVID-19 következtében kialakult járványhelyzet miatt** a korábbi tervezési időszakhoz képest **egy igen intenzív és elsősorban az online térben történő partnerségi együttműködésre volt lehetőségünk** a koncepció megújítása, felülvizsgálata során. Ennek keretében az alábbi lépések megvalósítására volt lehetőségünk:

2020. november

- A TOP+ programstruktúrához illeszkedő online felület kialakítása és megnyitása Pest megye települési önkormányzatai számára a 2021-2027 közötti időszakra vonatkozó fejlesztési elképzelések összegyűjtése céljából,
- online kérdőívek összeállítása a Pest megyében a civil szervezetek számára, a kérdőívek megküldéséhez megyei vagy legalább térségi hatókörrel rendelkező, az élet különböző területein működő szervezetek kiválasztása, adatbázisuk összeállítása,
- online kérdőívek összeállítása a megye vállalkozói szférájának fejlesztési igényeinek feltérképezése céljából, a kérdőívezésbe bevont vállalkozások adatbázisának összeállítása,
- a kérdőívek megküldése, majd a beérkezett kérdőívek feldolgozása, értékelése, ezek alapján a civil és a vállalkozói igények szakmai összefoglalójának elkészítése,
- egyeztetés a Budapesti Fejlesztési Központ munkatársaival az agglomerációs közlekedésfejlesztési tervek tárgyában,
- egyeztetés az Innovációs és Technológiai Minisztérium munkatársaival az új programozási időszakra vonatkozó Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program + tartalma és várható megvalósítása tárgyában,
- egyeztetés a Pénzügyminisztérium munkatársaival a TOP+ tervezése tárgyában,
- a területi hatásvizsgálat tervezett metodikájának társadalmi egyeztetése a jogszabály által előírt körben

2020. december

- Pest megye települési önkormányzataival intenzív személyes és online egyeztetés a 2021-2027 tervezési időszakra vonatkozó fejlesztési elképzelések összegyűjtése terén,
- a beérkezett projekt és program javaslatok feldolgozása, szakmai összefoglalójuk elkészítése,
- egyeztetés a Magyar Turisztikai Ügynökség munkatársaival a következő időszak fejlesztéseiről,

2020. január

- a szomszédos megyék területfejlesztési koncepcióinak véleményezése, javaslatok megfogalmazása,

2020. február

- Budapest Főváros Területfejlesztési Programja véleményezése, javaslatok megfogalmazása,
- a Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció társadalmi egyeztetésre bocsátása. A Koncepció és a területi hatásvizsgálat anyaga Pest Megye Önkormányzata honlapján is közzétételre került.
<http://www.pestmegye.hu/dokumentumok-teruletfejlesztes/4343-koncepcio2021>

2.6 A Pest Megyei Stratégiai Program készítéséhez kapcsolódó társadalmisítási folyamat bemutatása

A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció felülvizsgálati folyamatába a lehetőségekhez képest széles körben igyekeztünk bevonni a megye társadalmi és gazdasági szereplőit, önkormányzatait, és párbeszédre törekedtünk a kormányzati- és szakmai szervezetekkel is.

Ennek eredményeképpen a koncepcióban megfogalmazott jövőkép, fejlesztési prioritások és célrendszer jól tükrözi a megye társadalmának fejlesztési törekvéseit.

A program stratégiai és operatív munkarészeinek készítése folyamata már egy sokkal inkább szakmai műhelymunka, aminek az eredményét, a program egyeztetési anyagát van lehetősége a jogszabályok által előírt szervezeteknek és személyeknek véleményezniük.

A Területfejlesztési Program társadalmisítása során az érvényben lévő, **218/2009. (X. 6.) Kormányrendelet** – a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól – szerint kell eljárni.

A megyei területfejlesztési stratégiai programot meg kell küldeni véleményezésre az egyeztetésben érintett partnerek részére, ez Pest Megye Önkormányzata, mint a tervek készítéséért felelős szervezet feladata.

A 45 napos egyeztetési eljárásra az alábbi szervezetek részére kerül megküldésre a stratégiai program:

- a miniszterek;
- a Központi Statisztikai Hivatal,
- az érintett megyei és fővárosi kormányhivatal,
- a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal,
- az Országos Atomenergia Hivatal;
- az Országos Környezetvédelmi Tanács;
- a Magyar Tudományos Akadémia;
- az országos önkormányzati érdekszövetségek;
- az érintett térségi fejlesztési tanácsok;
- az érintett megyei önkormányzatok;
- a fővárosi önkormányzat,
- az érintett megyei jogú város önkormányzata,
- az érintett települési önkormányzatok,
- a területi környezetvédelmi és természetvédelmi hatóság,
- az illetékes vízügyi hatóság,

- a működési területével érintett nemzeti park igazgatóság,
 - a működési területével érintett vízügyi igazgatóság,
 - a Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft.
- Ezzel egy időben, a koncepcióhoz hasonlóan, a területfejlesztési program egyeztetési anyaga is közzétételre kerül Pest Megye Önkormányzata honlapján is. A 45 napos határidőt követően a beérkezett vélemények, észrevételek és javaslatok a programon átvezetésre kerülnek, ezt követően fogja Pest Megye Közgyűlése a programot végső formájában megtárgyalni és jóváhagyni.

2.7 A Pest Megyei Stratégiai Program tervezése során figyelembe vett mérföldkövek, határidők és döntési pontok

A Tftv. hatályos 11. § (1) bekezdésében rögzítettek szerint a megyei önkormányzat az országos fejlesztési és területfejlesztési koncepcióval összhangban kidolgozza és elfogadja a megyei területfejlesztési koncepciót, illetve - a megyei területfejlesztési koncepció és a megyei területrendezési terv figyelembevételével - a megyei és a fővárosi területfejlesztési programot.

A Program készítésének első mérföldkövét a 2020. november-december folyamán végzett önkormányzati körben végzett projektgyűjtés, illetve a civil szervezetek és a vállalkozások javaslatainak, igényeinek kérdőíves felmérése jelentette. Az ezen az úton szerzett információk meghatározóak voltak ahhoz, hogy a területfejlesztési koncepció célrendszere felülvizsgálatra kerülhessen, és így a program tervezését, annak stratégiai és operatív céljait, prioritásait ebben a fázisban hatékonyan megalapozza.

A megyei program kidolgozása során figyelembe kellett venni azt a tényt, hogy az országos uniós **operatív programok tervezése a megyei tervezéssel párhuzamosan megy végbe.**

A program készítésével párhuzamosan folyt és folyik jelenleg is a Megyei Önkormányzatok Országos Szövetségén keresztül, illetve közvetlenül is a Pénzügyminisztérium Területfejlesztési Operatív program Plusz Irányító Hatóságával az egyeztetés annak érdekében, hogy a megyei program és az operatív program céljai és beavatkozásai egymással a lehetőségek szerint mind nagyobb összhangban legyenek, és a területi szempontok a lehető legnagyobb mértékben érvényre tudjanak jutni a tervezés és a program megvalósítása során egyaránt.

Ennek érdekében folyamatos az egyes tervezett pályázati felhívások véleményezése, az azokhoz kapcsolódó terület specifikus munkaanyagok készítése, a megyei forráskeretek prioritások közötti és azokon belüli felosztásának tervezése, az egyes fejlesztési kezdeményezések programban történő megjelenítése, megalapozása.

A program stratégiai és operatív munkarészének elkészítését követően azok is felülvizsgálatra kerülnek a területi hatásvizsgálat keretében.

Az egyeztetési anyag közgyűlés általi jóváhagyását követően a program és a területi hatásvizsgálat vonatkozásában is megkezdődik a társadalmi egyeztetés, majd a vélemények átvezetése és végül a végső anyag jóváhagyása.

Stratégiai Program munkarész

A tervezés fentiekben ismertetett menetét és a további fázisokat az alábbi táblázat tartalmazza:

Mérföldövek	Teljesítés megvalósult/tervezett ideje
<i>A Pénzügyminisztérium által készített, a megyei területfejlesztési programra vonatkozó tervezési útmutató kézhezvétele</i>	2020. október 7.
<i>Online felület készítése előzetes megyei projektgyűjtéshez</i>	2020. október-november
<i>A pest megyei települések tervezett fejlesztési projektjeinek összegyűjtése az online felületen, annak összesítése és kiértékelése, abból szakmai anyag készítése</i>	2020.november-december
<i>Online kérdőívek összeállítása a pest megyei civil szervezetek és a vállalkozások számára, a kitöltött kérdőívek feldolgozása és szakmai anyagok készítése azok alapján</i>	2020. november-december
<i>A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció egyeztetési anyagának elkészülte, annak alapján a program stratégiai és operatív munkarészének készítésének megkezdése</i>	2021. január 9.
<i>Egyeztetések a ROP Irányító hatósággal a megyei program és a TOP+ és a forrásfelhasználás közötti összhang megteremtése érdekében</i>	2020. december-folyamatosan
<i>A program stratégiai munkarészének egyeztetési anyagának elkészülte</i>	2021.február 26.
<i>A program operatív munkarészének egyeztetési anyagának, és területi hatásvizsgálatának egyeztetési anyagának elkészülte</i>	2021. március 31.
<i>A program és a területi hatásvizsgálat Pest Megye Közgyűlése által egyeztetési anyagként történő elfogadása</i>	2021. április 10.
<i>A program és a területi hatásvizsgálat társadalmi egyeztetése</i>	2021. április 12- május 27.
<i>A társadalmi egyeztetés során érkezett vélemények feldolgozása</i>	2021.május 27- június 10.
<i>A program Pénzügyminisztérium általi véleményezése (30 nap)</i>	2021.június 10-július 10.
<i>A program Pest Megye Közgyűlése általi elfogadása</i>	2021. június-július, a Pénzügyminisztérium jóváhagyása érkezése függvényében

5. táblázat: Stratégiai program tervezésének főbb határidői

3 A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció főbb megállapításai

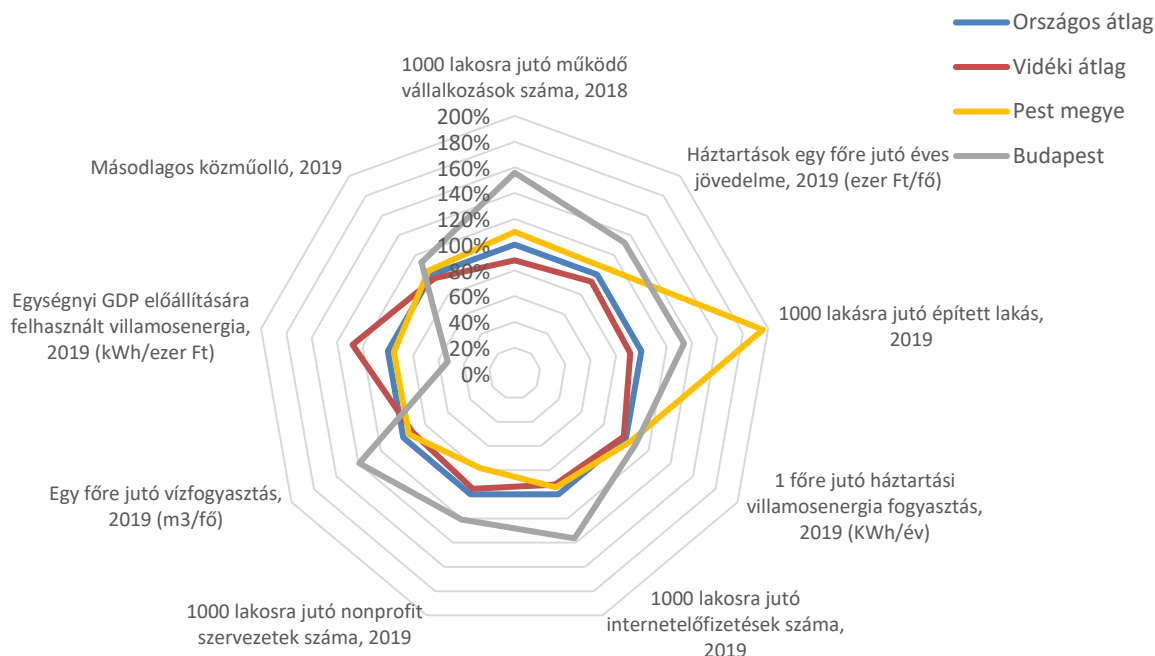
Pest megye hazánk egyik legdinamikusabban fejlődő megyéje, a Fővárost körülölelve, azzal a gazdasági- és a társadalmi élet terén ezer szálon összefonódva, mégis önálló területi egységként Kelet-Közép-Európa egyik legjobb adottságokkal rendelkező térsége. A megye, ahogy a térség egésze, nem a többi hazai megyével, hanem közép-európai és ázsiai térségekkel versenyez.

Az agglomerációban az országos átlaghoz képest jelentősen nagyobb a népsűrűség, és továbbra is dinamikusán nő a lakosság szám. A szuburbanizációs folyamatot a fiatal és képzett népesség

betelepülése táplálja, ugyanakkor az agglomeráción kívül térségek mutatói az országos átlaggal megegyezők, vagy annál rosszabbak.

A térszerkezet az országban egyedülálló: a Főváros központi szerepe, a centrális hálózati elemek, az M0-ás körgyűrű, a nemzetközi repülőtér jelenléte, a Duna, a kisvárosokkal átszótt tér, a környező megyékhez hasonló adottságú peremvidékek nagy fejlődési potenciált hordoznak, ugyanakkor számos megoldandó problémát is jelentenek.

1. ábra Pest megye jellemzői (forrás: KSH)

Pest megyét a sokszínűség jellemzi mind természeti, földrajzi, mind gazdasági, társadalmi- és kulturális szempontból. Kiválóak az adottságok a turisztika, a feldolgozóipar, a kereskedelem és logisztika, a kulturális- és kreatív ipar területén. A megye gazdasága nagyban függ a fővárosától, ugyanakkor bizonyos területeken attól függetlenül fejlődik, döntően a főbb útvonalak mentén, részben a nemzetközi vállalatok kereskedelmi, logisztikai, feldolgozóipari fejlesztései eredményeként.

A mezőgazdasági termelés, az élelmiszer-feldolgozás az elmúlt másfél évtized során jelentősen visszaesett, növelve a leszakadó térségekben a munkanélküliséget. A helyi gazdaság – bár a vállalkozások száma igen magas – nem nyújtja azt a teljesítményt, ami az adottságokból következhetne.

Pest megye Budapesttel szoros kapcsolatban fejlődik. A fejlődés motorja a koncentrált vásárlóerő, valamint a nemzetközi versenyképesség szempontjából fontos ágazatok – gyógyszeripar, informatikai szolgáltatások, egyéb csúcstechnológiai és tudás intenzív szolgáltatások – tekintetében kimutatható együttműködés, a városhatárt átlépő beszállítói és értéklánc-kapcsolódás. Pest megyében létezik regionális innovációs rendszer – ezzel egyedülálló az országban – az egyes kistérségek K+F+I aktivitása összekapcsolódik.

Pest megye, illetve azon belül a budapesti agglomeráció- és a főváros fejlődése tehát szorosan összefügg, ugyanakkor nem tekinthető és nem kezelhető egységes funkcionális várostérséggént. A főváros körül történelmi léptékben is jelen volt a nagy- és kisvárosok sűrű, de decentralizált hálózata, amelyek működése szoros kapcsolatban volt Budapesttel, de különböző gazdasági, társadalmi és kulturális profil határozta meg fejlődésüket. A földrajzi, társadalmi és kulturális rétegzettség mintái ma

is jelen vannak, kézzelfoghatóak az egyes kistérségek működésében, fejlődésében, külgazdasági kapcsolataiban és innovációs teljesítményében.

A megye fejlődését meghatározzák továbbá a szomszédos megyékhez fűződő kapcsolatok, valamint az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióban (OFTK) „Csapágyvárosként” definiált városokkal való együttműködések. Különösen fontos az együttműködés a fejlődésben lemaradó térségek esetében, hiszen ezek a térségek a megye határán találhatóak, gazdasági-társadalmi jellemzőik pedig megegyeznek a szomszédos megyékével.

Pest megye Magyarország nemzetközi versenyképességének egyik meghatározó térsége. Az egy főre jutó export és külföldi működő tőke értéke ugyan nem kiemelkedő, de Pest megye exportorientált, a nemzetközi gazdaságba beágyazódott ipari, feldolgozóipari agglomerációja még így is a legnagyobbak között van Magyarországon, és a külgazdasági aktivitás folyamatosan növekszik. A belföldi piacra termelő és/vagy szolgáltató cégek egy jelentős része nem a Fővárosban, hanem az ország egészében értékesít; ez utóbbi esetben is gyakran megállapítható, hogy az adott tevékenység exportáló vállalatok teljesítményéhez kapcsolódik.

Pest megyének a válság utáni magára találását jelzi, hogy jelentősen (a megyék között a legnagyobb mértékben) emelkedett a működő vállalkozások száma. Sajnos az lakosra jutó GDP emelkedése elmaradt a leggyorsabban fejlődő megyéktől, de a fővárostól valamelyest lemaradva továbbra is második helyen áll a megyék rangsorában az egy lakosra jutó külföldi működőtőke befektetések értékét tekintve. Az ipari beruházások értéke pedig vetekszik a fővárossal, így a jövőben is a megye gazdaságának erősödésére lehet számítani.

Pest megye sem társadalmi, sem gazdasági szempontból nem homogén térség. Az agglomerációs öv kistérségeire gazdasági szempontból a magas vállalkozói aktivitás, a szolgáltató ágazatok, illetve az innovatív termelési szektor meghatározó jelenléte, a magasabb jövedelemtermelő képesség, a nagyobb együttműködési készség jellemző, míg a peremvidék kistérségeiben lényegesen alacsonyabb a működő vállalkozások száma, azok inkább a hagyományos ágazatokban (agrárium, építőipar, élelmiszergazdaság) tevékenykednek és jóval alacsonyabb jövedelmezőségűek.

Ilyen mértékű különbségek indokolatlannak tűnnek a régió belül, hiszen a megye fejlődésben lemaradó térségei is mindössze néhány tucat kilométernyi távolságra vannak a fővárostól.

E térségeknek azonban közös jellemzőjük, hogy vagy a régió belüli megközelíthetőségük nehéz, vagy a térségen belüli közlekedési viszonyuk, infrastruktúrájuk elégtelen állapotú, hiányos.

A megye egészére nézve igaz, hogy miközben a makro regionális közlekedési hálózatok viszonylag jó minőségben, néhány hiányzó elemtől eltekintve rendelkezésre állnak, a megye belső közlekedési rendszere, úthálózata, jelenlegi állapotában nem tud megbirkózni a rá terhelődő nyomással. Rendkívüli az igénybevétel a napi több százezer régió belüli ingázó utazásai miatt, de legalább ekkora, ha nem nagyobb terhet jelent a térségen keresztüláramló tranzit forgalom.

Az elégtelen belső közlekedés, a leromlott állapotú úthálózat, a hiányzó haránt irányú elemek nemcsak a megyében élők és az azon átutazók életminőségét rontják, hanem a térben is egészséges szerkezetű gazdaságfejlődésnek is akadályát jelentik. Különösen a lemaradó térségek esetében nem képzelhető el hatékony gazdaságfejlesztés a közlekedési hálózati elemek, utak fejlesztése nélkül, hiszen ennek hiányában nemcsak új befektetők nem investálnak ezeken a területeken, hanem még a jelenleg ott lévők is odébb állhatnak.

Míg a megyehatár-menti térségekben a lakosság alacsonyabb képzettséggel rendelkezik, munkaerőpiaci pozíciói rosszabbak, a társadalom elöregedő, a fiatalokat nehéz helyben tartani, addig az agglomerációban jellemzően az aktív, fiatalabb, képzettebb korosztályok vannak túlsúlyban, s ez meghatározza a térségek jövőre vonatkozó kilátásait is.

Ehhez társult az elmúlt közel egy évtized során, hogy sem a hazai, sem az uniós támogatáspolitikák nem foglalkoztak ezen belső periféria kialakulásának megfékezésével. Pest megye fejlett régiós státusza

magával vonta ugyanis, hogy a szűkös források és az alacsony támogatás intenzitás miatt nemhogy külföldi befektetések nem érkeztek ezekbe a térségekbe, hanem még a hazai vállalkozásoknak is sokkal inkább kifizetődő volt a mindössze néhány kilométerrel távolabbi szomszédos megyében fejleszteni, beruházni. Ezzel elindult egy olyan ördögi kör kialakulása, amelyből kitörni csak alapvető támogatáspolitikai szemléletváltással lenne lehetőség.

Az innováció, a technológia és a puha infrastruktúra mutatói, valamint a vállalkozási, népesedési, jövedelmi értékek és folyamatok arra engednek következtetni, hogy eltérő gazdasági (egyben társadalmi, kulturális és feltételezhetően innovációs) szerkezet jellemzi a Budaörs, Érd, Pilisvörösvár, Szentendre kistérségei alkotta innovációs-vállalkozói öv közösségeit, vagy a Veresegyház-Gödöllő versenyképességi pólust. De sajátos a kitörési pontokat kereső Cegléd, vagy a „Gateway” (Ráckeve, Gyál, Monor kistérségei) nyomában érkező – „feltörekvő” – Dabasi kis-térség fejlődése. Bizonytalan a helyzet az „átalakuló” Vác, valamint kisebb mértékben Dunakeszi térségében – ahol a technológiát, tudást hasznosító iparágak teljesítménye, a 2-es főút alkotta tengely növekedési perspektívája kérdéseket vet fel. Végül, mindenképpen át kell gondolni az innováció és a versenyképesség szempontjából „fehér folt” Nagykáta és Aszód kistérségeinek jövőjét.

Területfejlesztési szempontból tehát teljesen más megközelítést kívánnak a megye jobb adottságú, agglomerációs térségei és mást a peremvidékek fejlődésben lemaradó területei.

Ennek megfelelően, a következő, 2021-2027-es Európai Unió költségvetési időszak programjainak tervezésekor is figyelemmel kell lennünk ezekre a sajátosságokra

3.1.1 Pest megye erősségei és gyengeségei - a SWOT elemzés főbb megállapításai

A következő bekezdés a SWOT elemzés főbb megállapításait foglalja össze. Elsősorban abban segít ezek áttekintése, hogy a helyzetértékelés során összegyűjtött adatok és megállapítások szisztematikus átgondolásával meg tudjuk a későbbiekben fogalmazni Pest megye következő fejlesztési időszakra vonatkozó céljait, és az azok elérését segítő programokat.

Erősségek: Pest megye kis területre kiterjedő, de átlagot meghaladó sokszínűsége minden tekintetben helytálló megállapítás. Természeti és települési környezetét jelentős mértékű táji-, természeti változatosság jellemzi: például a Duna, a hegyvidékek erdőkkel, jelentős kiterjedésű védett területekkel és értékekkel, az alföldi tájak, stb. A megyében átlagon felüli a rendelkezésre álló építőanyag, nyersanyag. Javul a környezetminőség – a szennyező iparágak termelésének csökkenésével, a tehermentesítő közlekedésfejlesztés, a hulladékgazdálkodás, a csatornázás és a tisztított szennyvizek arányának növelésével. A gáz- és áramellátás kiépítettsége közel teljes. A megye műemlékekben gazdag, a megyét meghatározó kisvárosok központjai megújultak, zöldterületeik megfelelően szolgálják a rekreációt, az intézményhálózat építményei, valamint a lakóépületek száma, minősége jó.

A makrohálózati (elérhetőségi) adottságai kiválóak az – elsősorban sugárirányú – közlekedési szerkezetnek köszönhetően. Pest megye specifikus erőssége a nemzetközi kapcsolódás (reptér), és a közösségi közlekedés kiépítettsége. A megyében az országosnál kedvezőbb a demográfiai helyzet – életkor, státusz, aktivitási arány – és a munkáltatók összetétele. Sűrű az iskolahálózat, működik a szociális ellátórendszer. Kiemelést érdemel a szakmai háttér erőssége, valamint a képzési kínálat, a viszonylag komplex szolgáltatást nyújtó kezdeményezések a szociális ellátásban.

Pest megye gazdaságát erős és folyamatosan, az országos átlagot meghaladó módon növekvő nyitottság, teljesítmény jellemzi (ipari export, turizmus). Magas a működő vállalkozások száma, jelentős a külföldi működő tőke befektetések nagysága. Specifikus erőssége a viszonylag fejlett gazdasági infrastruktúra, a kis és közepes méretű vállalkozások piaci versenyben szerzett tapasztalata, érettsége, a fejlődő menedzsmentkultúra és pénzügyi tudatosság, a növekvő integráció, betagozódás a nemzetközi értékláncokba, valamint az üzleti környezet, a kereslet viszonylagos kiszámíthatósága. Megjelent a megkülönböztetés igénye, a helyi értéken (innovációs és tudásközponton, kompetencián és márkaértéken) alapuló tudatos stratégia. Nemzetközi és hazai összehasonlításban a megye, illetve

a metropoliszrégió kedvező pozíciókkal rendelkezik az egészségiparban (gyógyszeripar, biotechnológia), a szállítmányozásban és a logisztikában, az informatikai szolgáltatásokban, az oktatásban és a tudásgenerálásában – a regionális innovációs rendszer működésében.

Gyengeségek: A kisvárosok sajátosan nagy aránya miatt a térség központjai és a közöttük lévő kapcsolatok hiányosak, gyengék, fizikai értelemben (haránt-irányú közlekedés) és térségi menedzsmentben, koordinációban, szolgáltatásokban egyaránt. A kapcsolatok, a hálózatos rendszerek hiánya minden szinten gondot jelent – így a szakképzés és a gazdaság, vagy az önkormányzatok között is. A művelhető, illetve biológiailag aktív területeken a klímaváltozás, a beépítés, az erózió, a területi potenciálba nem illeszkedő művelés jelent kockázatot.

A közműöllő záródásának üteme elmarad az országos átlagtól, a beépítettség jellemzői magas költségszintet eredményeznek a társadalmi ellátások megszervezésében. A hatékonysági problémákat gazdagítja a nagytérségi potenciálok kihasználását akadályozó versenyhelyzet Budapest és Pest megye között, valamint a környezeti (és más) monitoring-rendszerek hiánya. A specifikus adottságokon – Duna, repülőtér, intermodalitás – alapuló előnyök kihasználatlanok. A strukturális problémák meghatározó jelentőséggel bírnak: munkaerőhiány, pályakezdők munkanélkülisége, a szakiskolák, szakmunkásképzés és a felnőttképzés iránti érdeklődés alacsony szintje, valamint csökkenése. Az óvodai és bölcsődei ellátás hiányos. Az intézményi feladatellátásban a fejlesztések és az igények nincsenek összhangban, az erőforrások szétaprózódtak, a szolgáltatási szemlélet hiányzik. A közellátás intézményrendszerének infrastruktúrája energetikai szempontból elavult, pazarló. Az intézményrendszer rugalmatlan, miközben az igények gyorsan, illetve nehezen kiszámíthatóan változnak. A strukturális problémák mellett új kockázatot jelent az, hogy a megye egyes térségei a tartós lemaradás pályájára álltak.

A Pest megyei gazdaságra komoly kockázatot jelent, hogy általánosságban hiányoznak a termelékenység és a jövedelemtermelő képesség fenntartható növekedésének alapjai. Alacsony a tőke, a külföldi működő tőke, a K+F és az innováció fajlagos szintje. Nemzetközi összehasonlításban elmaradnak a felzárkózáshoz szükséges mértéktől a technológiai fejlesztések, és a nemzetközi piacra kilépő kkv-k aránya, hiányosak továbbá a vezetési és vállalatirányítási ismeretek. A megye fejlődését akadályozza a duális gazdaság jelensége, a nagyszámú hazai kkv-ra alacsony termelési hatékonyság, tőke és kapacitáshiány, kedvezőtlen piaci pozíció, termelési és tulajdonosi szerkezet a jellemző. E tulajdonságok a turizmusban és az agráriumban is megfigyelhetők, mint ahogy az is, hogy a termelés, a feldolgozás és a szolgáltatások nem épülnek egymásra és nem hoznak létre megkülönböztető erővel bíró portfóliót. A metropoliszrégió nemzetközi pozíciói kedvezőtlenek. A nemzetközi HUB szerepvállalás tekintetében viszonylag jól teljesítő klaszterek mellett az üzleti és a pénzügyi szolgáltatások, a telekommunikációs szektor, az építőipar, a kreatív ipar (média, filmipar, ékszergyártás, alkotó-, művészeti- és szórakoztatóipari tevékenység), valamint a könyvtári, levéltári, múzeumi, egyéb kulturális tevékenység tekintetében mérhető egyfajta átlagon felüli teljesítmény – ugyanakkor ez a teljesítmény jelentősen elmarad attól, ami megkülönböztető erővel bírna.

Lehetőségek: A fenntartható mezőgazdasági művelés előtérbe kerülése, a kedvezőtlen termőhelyi adottságokkal rendelkező területek művelésbe vonása kihasználatlan tartalékokat tud aktivizálni a mezőgazdaságban. A Duna közlekedésben, turizmusban, márkaértékben kifejezhető értéke, a helyi karakter erősítése, valamint a területi adottságokba illeszkedő fejlesztések hangsúlyosabbá válhatnak.

A gazdasági fejlődés erősítheti az üzleti központ szerepet, az uniós politika támogatja a kötöttpályás fejlesztéseket, valamint a K-Ny és É-D irányú logisztika fejlődését.

A közellátás és a közszolgáltatások fejlődésére kedvező hatással van a kereslet folyamatos mennyiségi és minőségi növekedése – a tudás iránti kereslet, az alternatív foglalkoztatási formák bővülése –; a meglévő intézményi infrastruktúra jobb kihasználása, a verseny és az együttműködés egyidejű erősödése a felsőoktatásban és a K+F területén. A járási rendszer, az egyablakos ügyintézés mellett a jelentősebb civil szerepvállalás teremtheti meg a továbblépés lehetőségét.

Különleges lehetőséget jelent a metropoliszrégió vásárlóereje, valamint kulturális és tudásbázisa, egyetemei és innovációs központjai, üzleti szolgáltatásainak kínálata, az elérhető humán erőforrás koncentrációja és sokfélesége. A világgazdaság globalizációjával tovább bővülnek az elérhető javak és erőforrások. A vállalkozások működését és új beruházásait, fejlesztéseit megkönnyítheti a pénzügyi szolgáltatások, a tudásközpontok, hálózatok és klaszterek szolgáltatásainak fejlődése. Az új vállalkozások alapítását és a forrásszerzést segítheti, ha a nemzetközi tőkeáramlás új erőre kap, valamint az uniós támogatáspolitikán belül a vállalkozásfejlesztés előtérbe kerülése. Különösen az agrárium fejlődését segítheti a tudatosabb fogyasztói magatartás, a klímaváltozás jelentette innovációs és technológiai ösztönzés, a minőségi termények előállítására. A pozicionálásból adódó lehetőség határozza meg a turizmus jövőjét is (a Duna, a Dunakanyar és Budapest márkaereje, a termálvizek és a vízi turizmus különleges adottságai) – valamint rámutat a piaci rétegzettség erősödésére, az adekvát szolgáltatási stratégiák kialakításának szükségére. A megye földrajzi elhelyezkedése és az üzleti infrastruktúra kifejezetten kedvez a logisztikai szolgáltatások fejlődésének – európai léptékű KAPU szerep betöltésének.

Veszélyek: Súlyos gondot jelent a természeti erőforrások – erdőterületek, talajvíz és ivóvíz készlet – csökkenése, veszélyeztetése; továbbá az ár- és belvízveszély, a parlagterületek növekedése. Specifikus problémák jellemzik a megyét az urbanizációval, a koordinálatlan szuburbanizációval, a tranzitforgalom erősödésével, a bányászati tevékenységgel kapcsolatban – beleértve a tömegesen épített lakóparkok, a közlekedési hálózat, fenntarthatóságát (leromlás, értékcsökkenés, degradáció), a települések gazdasági és közlekedési töredezettségének fennmaradását, vagy a dezintegrációt. A területi és társadalmi kohéziót gyengíti a diplomások, vagy a szakképzett aktív munkaerő ki- és elvándorlása, a kereslet és a szolgáltatott képzések közötti olló nyílása, a szociális ellátásban megfigyelhető területi különbségek.

A dezintegráció veszélye a gazdaságban is jelen van. Pest megye üzleti és fizikai infrastruktúra hiányosságai – és a szükséges fejlesztések esetleges jövőbeni elmaradása – mellett a COVID miatti gazdasági válság nagy kockázatot jelent a megye gazdaságára. Annak ellenére, hogy Pest megye az egyetlen olyan térsége az országnak, ahol az innováció járások közötti kapcsolódása viszonylag fejlett, e relatív fejlettség csak országon belüli összehasonlításban számottevő, már európai méretekben nem az, és nem generál automatikus fejlődést, nem alapozza meg a megcélzott nemzetközi szolgáltató HUB szerepét. A metropolisztérség klasztereinek törékenysége, valamint a helyi gazdaság integrációja és a kistérségek közötti gazdasági, szolgáltató szerep, a haránt-irányú kapcsolódás hiánya miatt a növekedés és a foglalkoztatás jelentős romlása is elképzelhető, különösen egy kedvezőtlen, inkonzisztens szabályozási, támogatási, adópolitikai helyzetben. Ez esetben Magyarország növekedési célkitűzései nem teljesülhetnek.

A felelős területgazdálkodás, a fenntartható településtervezés elmaradása, a nem megfelelő zöld és kékinfrastruktúra fejlesztések, illetve azok hiánya, elmaradó energetikai fejlesztések esetén a megye kitettsége a klímaváltozásnak jelentősen megnő. A természeti erőforrások, a környezet túlhasználata a biodiverzitás csökkenéséhez, természeti értékeink pusztulásához vezethet, amelynek jelentős negatív társadalmi, gazdasági következményei vannak.

4 A célrendszer átfogó, stratégiai és horizontális céljainak ismertetése, a jövőkép bemutatása

4.1 Pest megye jövőképe

A Pest Megyei Területfejlesztési Konceptióban megfogalmazott jövőkép a következő: **„Európai térben versenyképes, minőségi életfeltételeket biztosító Pest megye”**. Ez a jövőkép több folyamat megvalósulása esetén válik valósággá.

„Pest megye szerves és alkotó módon része a Budapest, valamint a hazai „csapágyvárosok”, a kapcsolódó megye (és ország) határon túli területek alkotta metropolisztérképnek, amely fejlett termelési és szolgáltató központja az európai gazdasági térnek, s azon belül motorja, illetve csomópontja a feltörekvő kelet-európai országok gazdasági növekedésének és társadalmi megújulásának.”³

„A metropolisztérkép versenyképessége az itt élő emberek tudásán, szorgalmán és kreativitásán, az itt tevékenykedő közösségek együttműködésén, valamint a térség vállalkozásai és a rendelkezésre álló természeti és kulturális háttér által megalapozott – sokszínű, innovatív és dinamikusan fejlődő – üzleti környezetén alapszik...” „...A metropolisztérkép erős márkaértékkel, kiegyensúlyozott térszerkezettel és az erőforrások hatékony felhasználására vonatkozó képességgel rendelkezik.”

„...A megyén belüli térségek megkülönböztető erővel bíró technológiai és gazdasági profittal rendelkeznek; a gazdasági és intézményi városközpontok fejlett vállalkozási övezetet, hatékonyan összekapcsolódó városhálózatot alkotnak. A megye kulturális- és tudásközpontjai, valamint a technológiai-, ipari-, és a növekedési pólusai jelentős mértékben hozzájárulnak a metropolisztérkép növekedéséhez, erősítik nemzetközi versenyképességét és innovációs teljesítményét.”

„Gazdasága kiegyensúlyozott, urbánus és vidéki térségeiben is több lábon áll. Hatékonyan kihasználja a helyi adottságokra alapozható, valamint a főváros közelségéből adódó lehetőségeket; biztosítva így a kiterjedt foglalkoztatást, valamint a jövedelmek növekedését”

4.2 A megyei területfejlesztési koncepcióban rögzített célrendszer szöveges bemutatása

A megyei helyzetértékelés alapján, az elmúlt évtizedben végbemenő folyamatokat elemezve, a fővárossal és a tágabb környezettel való kapcsolatrendszerértékelve, figyelembe véve a lehetséges jövőképek átgondolása során felvázolt forgatókönyveket, Pest megye átfogó- és stratégiai célok kitűzésével és azok megvalósításával tartja lehetségesnek a jövőképben vázolt társadalmi, gazdasági és térszerkezeti „célállapot” elérését.⁴

A gazdasági környezet „megújítása”, mint általános cél, tehát azt a következtetést fejezi ki, hogy Pest megye Területfejlesztési Konceptiójának átfogó, valamint stratégiai és horizontális célkitűzései eléréséhez jelentős hatékonyságnövelésre van szükség az endogén erőforrások, valamint a térszerkezeti adottságok kihasználásában, valamint a vállalkozások és intézmények együttműködésében, ami alapvető változást feltételez a gazdaság működésében. Pest megye valamennyi célkitűzésében érvényre kívánja juttatni azt a törekvését, hogy a gazdasági, társadalmi és területi fejlődéshez alapvető gazdasági szerkezetváltásra van szükség.

Arra a megállapításra jutottunk, hogy a jövőképben felvázolt, „Európai térben versenyképes, és minőségi életfeltételeket biztosító Pest megye” célkitűzés megvalósításának alapja az, hogy a térség gazdasági környezetét megújítsuk, ezért a megyei koncepció alapvetően a versenyképesség és a hatékonyság javítására fókuszál. Természetesen a gazdasági megújulás nem mehet végbe sem a megye társadalmában megvalósuló megújulás, sem a makro- és mikroregionális térszerkezetben szükséges átalakítások végrehajtása nélkül.

³ Forrás: Pest Megyei Területfejlesztési koncepció

⁴ 1. sz. melléklet: Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió átfogó, stratégiai és horizontális céljai

Mindazok a változtatások, amelyeket a koncepció célrendszerén alapulva a következő nagyjából 10 évben, de azon belül is a 2021-2027 közötti európai uniós költségvetési időszakban térségünkben végre szeretnénk hajtani, együttesen fogják eredményezni reményeink szerint a térség gazdasági megerősödését, egy egészségesebb és hatékonyabb társadalom épülését és a természeti környezetével összhangban lévő organikus élettér, fenntartható környezet megvalósítását.

A célrendszer struktúrájának felépítése során három nagy átfogó célt határoztunk meg.

- i. **Társadalmi megújulás** (Testben és lélekben egészséges, együttműködő egyén és közösségek);
- ii. **Gazdaság dinamizálása** (Az értékteremtő képesség növelése a térség adottságaira építve);
- iii. **Térszerkezet fejlesztése és kiegyensúlyozása** (A lokális és makrotérségi érdekeket kiszolgálni tudó, fenntartható környezet);

Az átfogó célokon belül ágazati és területi stratégiai célokat egyaránt kitűztünk. A stratégiai célok teremtik meg a Stratégiai Program gerincét. Átfogó területi célokat is megfogalmaztunk, amelyek a térszerkezet kiegyensúlyozása irányába tesznek lépéseket, úgy hogy a fenti átfogó stratégiai célok teljesülését is segítik.

Horizontális célok is megfogalmazásra kerültek, melyek olyan jellegű kitűzések, melyeknek jellegüknél fogva szükséges valamennyi stratégiai célt áthatniuk, hatásuk nem korlátozódhat egyetlen szegmensre sem önállóan. Ezért itt jelenik meg például a partnerség, a kohézió és szociális felzárkóztatás és az értékek megőrzése, identitás erősítése, illetve a hatékonyság javítása és az innovativitás.

4.3 Átfogó célok jellemzése

4.3.1 Társadalmi megújulás

Az egyén a közösségek, a társadalom egészének megújulása, megújítása nélkül nem várható a gazdaság fellendülése sem. Ezért meggyőződésünk, hogy minden további fejlődés alapja az, hogy gyökeres változások induljanak el a megye társadalmában az egyén, a család és a nagyobb közösségek szintjén egyaránt. Ahogy a koncepcióban megfogalmaztuk: *az egyén szintjén nem csak a testi, hanem a lelki egészségi állapot javítása is célunk, sőt ez utóbbi megelőzi az előbbi. Fentiekkel összefüggésben elengedhetetlen az erkölcsi-etikai fejlődés és nevelés is. Azok a személyek képesek egészséges, jól működő családokat alkotni, társadalmat építeni, akik testi és lelki egészséggel rendelkeznek, vagy valamilyen betegség, fogyatékoság mellett megfelelő ellátásban részesülnek, kiegyensúlyozottak, megfelelő öntudattal és önértékeléssel bírnak.*

Értékrendünkben a család, a családi értékek nagyon fontosak. Fontos családpolitikai szempontból, hogy a további népességcsökkenést képesek legyünk megállítani és fontos az egyén biztonsága szempontjából is, hiszen a kiegyensúlyozott érzelmi- és tudati háttérrel biztosító család minden esetben és élethelyzetben támaszt tud nyújtani a tagjainak.

A családok megerősítése után a közösségek erősítése, a közösségi értékek középpontba helyezése jelenti számunkra a következő feladatot. A jövőben az együttműködésekre, azok építésére, azok intézményesítésére szeretnénk nagyobb hangsúlyt fektetni. Az együttműködések nagyban javíthatják a szociális biztonság megerősítését is. A közösségek megerősítésében támaszkodni szeretnénk a civil szervezetek és egyházak munkájára is. Általános tapasztalatunk, hogy mai társadalmunkban a rászorultság egy szégyellnivaló, megvetendő állapotot tükröz, amely gondolkodást gyökeresen meg kell változtatni. Az önmaga sorsáért felelős egyén fogalmából következik, hogy önhibáján kívül kerül olyan helyzetbe, amelyben a szolidaritást és egyenlőséget valló közösségek segítséget tudnak nyújtani.

Az egyén megújulásának része a saját maga iránt való növekvő igényesség, saját maga tudásának és képességeinek fejlesztése. Ebben szeretnénk segítséget nyújtani úgy, hogy támogatjuk az egész életen át való tanulást, a felnőttképzést, a duális, az informális és nonformális képzés fejlesztését a korszerű gyakorlati tudás és versenyképes munkavállalói készségek, kompetenciák érdekében és általában a humántőke fejlesztését.

4.3.2 Gazdaság dinamizálása

Pest megye gazdasága sok szempontból kétarcú, átmenetet képez a nagyvárosi, és a vidéki terekre jellemző gazdaság szerkezet között. Egyszerre vannak jelen benne a hagyományos termelő tevékenységek és az innovatív termelés, szolgáltatás. A térség vállalkozásai gyakran önmagukban egyesítik a múlt, a jelen és a jövő termelési technológiáit, termelési folyamatait, kultúráját. A megyének ez a tulajdonsága a tervezés során azt jelentette nekünk, hogy nem tudtunk egyféle választ adni a felmerülő problémákra éppen azok összetettsége miatt.

Vannak innovatív termelésre és szolgáltatásokra épülő gazdaságú húzóterseink, ahol a jó adottságoknak köszönhetően a vállalkozás intenzitás is igen magas, és vannak a fejlődésben leszakadó térségeink, ahol az erőforrások szűkösebben állnak rendelkezésre, döntően a hagyományos gazdasági tevékenységek a jellemzők és még a meglévő adottságok sincsenek megfelelően kihasználva.

Gazdaságfejlesztési elképzeléseinkben, egyrészt a megye gazdasága szempontjából meghatározó súlyú és jelentőségű, stratégiai ágazatok fejlesztésére kívánunk kiemelten fókuszálni, másrészt viszont a speciális adottságú és helyzetű térségeink gazdaságfejlesztését szeretnénk komplexen, területi programok keretében megvalósítani. Javaslataink között megjelenik az „újjgazdaság” fejlesztése (technológia és tudás intenzív, az innovációra, a kreativitásra építő gazdaság) mellett, a hagyományos (feldolgozóiparra, mezőgazdaságra, építőiparra építő) ágazatok fejlesztése is. Pest megye fejlődésében kiemelt szerepet szánunk **a gépipar, fejlett feldolgozóipar a gyógyszeripar, az IKT szektor valamint a kereskedelem, logisztika** fejlesztése.

Fontos, hogy a megyei vállalkozásokat ösztönözzük a világgazdaság új kihívásainak való megfelelésre, a fenntarthatóságot, a körforgásos gazdaság alapelveit szem előtt tartó innovációkra, mivel ez megfelelően korai belépés esetén jelentős versenyelőnyt jelenthet, későbbi bevezetése pedig segíthet a piaci pozíciók megtartásában.

Megállapítható az is, hogy a Pest megyei vállalkozások erőssége kifejezetten az új, vagy korszerű tudás alkalmazása, adaptálása. A vezető technológia-felhasználó vállalkozások hozzájárulása ezért kimagasló a gazdaság termelékenységének növekedéséhez, valamint fontos szerepük van a foglalkoztatás bővítésében. Kiemelten fontos hogy a vállalati innováció egyre több vállalkozás életében töltsön be fontos szerepet, hiszen ez az alapja a megfelelő piaci alkalmazkodásnak.

A gazdaság dinamizálását területi és ágazati programokkal kívánjuk elérni, valamint jelentős hangsúlyt szeretnénk fektetni a befektetés ösztönzésre, a vállalkozásfejlesztésre és a foglalkoztatottság növelésére.

4.3.3 Térszerkezet fejlesztése és kiegyensúlyozása

Pest megye, a Metropolisz Térség centrális elhelyezkedésénél fogva Magyarország és Közép-Európa térszerkezetének jelentős csomópontja, azonban annak makrotérségi közlekedési elemeinek, nemzetközi és országos multimodális kapcsolati elemeinek megtervezésére és megvalósítására nincs hatáskörünk. A terület kiegyensúlyozottabb fejlődését, annak európai pozícióinak betöltését jobban szolgáló térstruktúra kialakítására vonatkozóan azonban határozott elképzeléseink vannak és azt a megye szempontjából is stratégiai célnak tekintjük.

Ugyancsak stratégiai célunk a térség kohéziójának javítása érdekében a megye belső közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése, kiemelten kezelve a térségközpontok és vonzaskörzetük közlekedésének és az elővárosi közlekedés fejlesztését.

Budapest központi szerepét nem megkérdőjelezve, hanem inkább megerősítve olyan policentrikus térben gondolkodunk, ahol koordinált térségfejlesztéssel, takarékos területhasználatot valósítunk meg, az épített és környezeti értékek megóvásával és fejlesztésével pedig vonzó életteret alakítunk ki. Ebben a policentrikus térben fontos szerepük van a kisvárosok és térségeik összekapcsolásának, a nagyterület és Budapest kapcsolatainak közös menedzselésének. Szakítani kívánunk a határtól határig való tervezéssel, mert egyre összetettebb világunkban csak így tudunk folyamatokat komplexen

kezeleni. Ebben a nagyobb kontextusban tudunk például a klimatikus változásokra megfelelően reagálni.

A társadalmi egyeztetés folyamán többször megjelent annak az igénye, hogy a településeken további infrastruktúrafejlesztésekre van szükség. Erre utal a települési szereplők nagyszámú és még nagyobb összegű javaslatcsomagja is. Azt gondoljuk, hogy fontos települési szintről fentebb lépni és térségi szinten vizsgálni a szükségleteket és lehetőségeket, hogy kiegyensúlyozott fejlesztés tudjon megvalósulni.

4.4 Horizontális célok jellemzése

A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepcióban megjelenő horizontális célok olyan speciális szempontok, melyek értékválasztásban-, szemléletmódban minden megfogalmazott cél esetében áthatják a fejlesztési elképzeléseket.

Horizontális célként jelenik meg a területi és társadalmi kohézióra való törekvés, a fenntarthatóság szempontja valamennyi fejlesztés esetében, a klíma és energiapolitika. Ez utóbbihoz szorosan kapcsolódik a rendelkezésre álló erőforrásokkal való átgondolt és takarékos gazdálkodás, azaz az emberi és gazdasági tevékenységek hatékonyságának növelése, amely egy szűkülő erőforrásokkal rendelkező világ legfontosabb vezérelve kell, hogy legyen. Ez azonban csak folyamatos alkalmazkodással, gazdasági, társadalmi és környezeti innovációk révén érhető el. Fontos horizontális célunk a partnerség és együttműködés fenntartása, sőt elmélyítése, mert azt gondoljuk, hogy a fejlesztések akkor tudnak igazán hasznosulni, ha az érdekelt szereplők között megfelelő a párbeszéd, folyamatos a kapcsolat, a térségi szinergiák működnek.

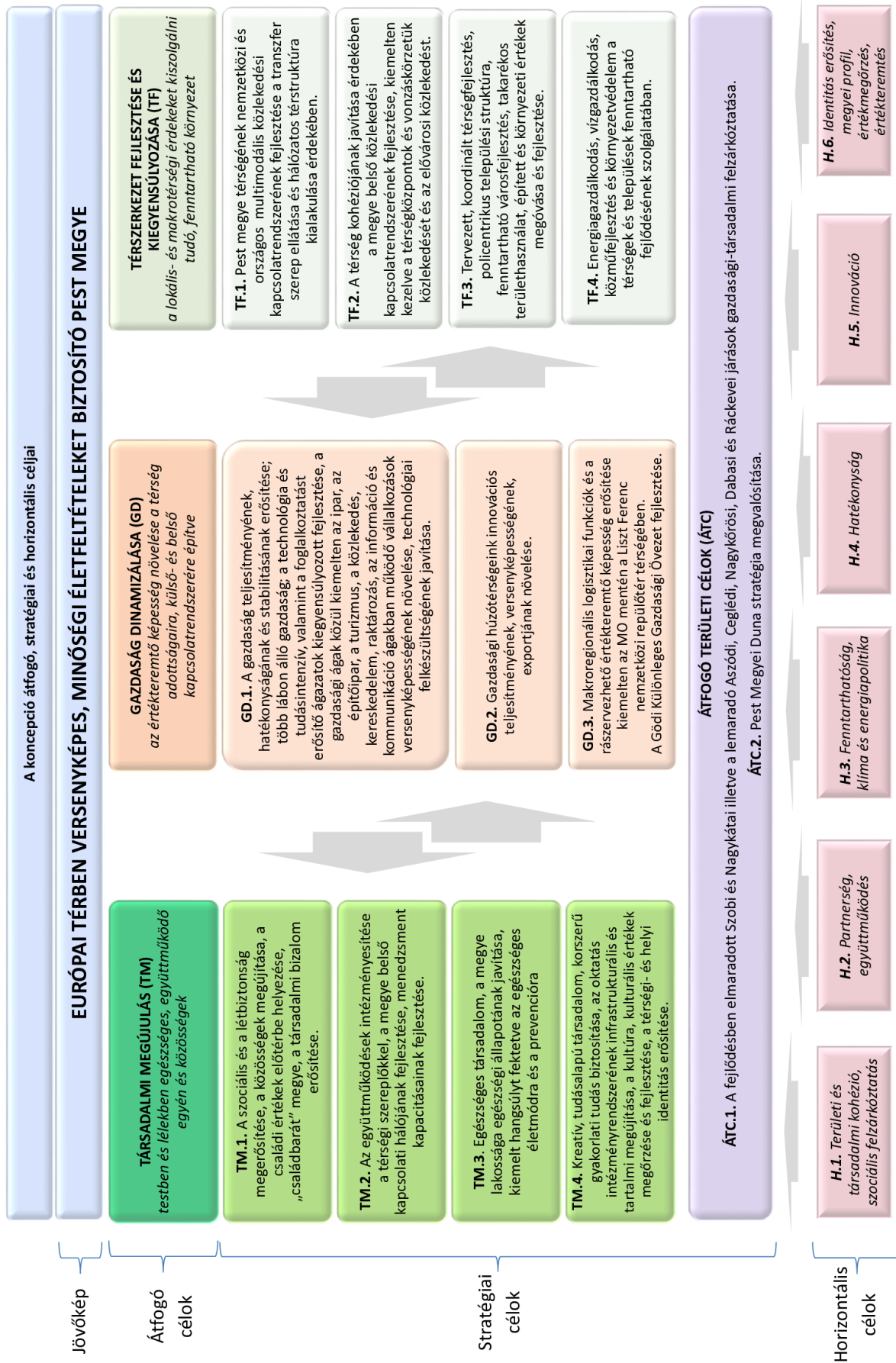
Amennyiben a horizontális célokat lehetséges fontossági sorrendbe rendezni, akkor biztosan előkelő helyen szerepelne a térségi identitás megőrzése és fejlesztése. *„A rendkívüli mobilitás, a népesség növekedése, illetve a népességcsere, továbbá a gazdasági és társadalmi változások gyors üteme és nem utolsósorban a főváros „gravitációs ereje” komoly kockázatot jelent a hagyományosan erős nemzetiségi-, kulturális és gazdasági gyökerekkel rendelkező települések számára.”*⁵ Véleményünk szerint a helyi értékek,- identitás-, közösségek fejlesztésének gazdasági haszna egyértelműen meghatározható.

4.5 Átfogó területi célok

A főváros fejlesztő hatása a fővárostól távolodva az elérési idő növekedésével párhuzamosan csökken. Így a szuburbanizáció hajtotta kedvező demográfiai változások a távolabb elhelyezkedő térségeket egyre kevésbé érik el. A megyén belül emiatt egyfajta belső periféria alakult ki. Így pedig állami beavatkozás nélkül nehéz új tőke bevonása a térségbe, hazai, vagy külföldi befektetők meggyőzése a termelésük áthelyezésére, vagy helyi bővítésére vonatkozó döntésük meghozataláról. E lemaradó térségek felzárkóztatása csak komplex módon, előre meghatározott tervszerű módon történhet meg, ugyanis a gazdaság dinamizálásához előbb a leszakadást okozó társadalmi, közlekedési okok megszüntetésére van szükség. Ugyanakkor ennek a térnek a szorosabb bekapcsolása a megye és a metropolisztérség gazdaságába és társadalmába, óriási növekedési potenciált rejt.

A Duna Stratégia már régóta szolgálja a folyam által összefűzött országok és régiók együttműködését és együttgondolkodását. A jelenkor kihívásai miatt sosem volt ilyen fontos az együttes gondolkodás és cselekvés, hiszen a klímaváltozás a Dunát sem hagyja érintetlenül és egyre inkább ezen országok és régiók egymásra utaltsága válik igazi hajtóerővé. Fontosnak tartjuk tehát a közösséghez való tartozás megjelenítését és a közös cselekvés gyakorlatának megteremtését.

⁵ forrás: Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció 2013

2. ábra Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció célrendszere

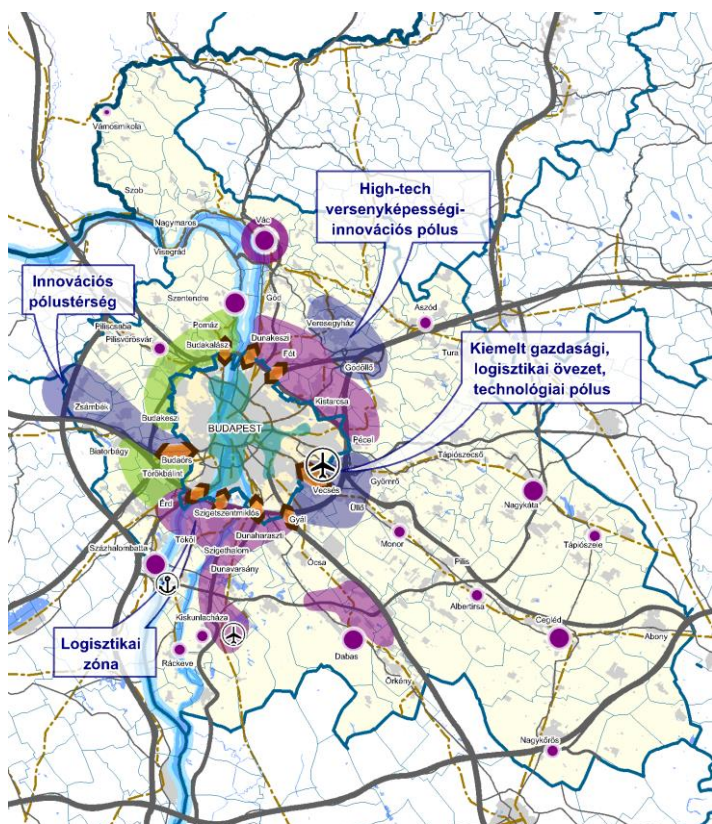

4.6 A területi célokhoz kapcsolódó megyei kiemelt fejlesztési térségek kijelölésének indoklása

Pest megye korántsem egységes szerkezetű és fejlettségű térség. Gazdasági fejlettségében elkülönül egymástól az agglomeráció övezete, mely kissé lemaradva helyezkedik el Budapest mögött és az agglomerációtól távolabbi, megyehatár menti kistérségei, melyek inkább a szomszédos megyék fejlettségi szintjén állnak.

A megyén belül megtalálhatóak olyan magasan fejlett központok is, mint a Budakeszi járás, mely az ország „leggazdagabb” járása az egy főre jutó adóköteles jövedelem tekintetében (2020-ban ez 1 586 970 Ft/év/fő volt).⁶ Továbbá országos jelentőséggel bíró pólusképző térségek is jelen vannak (Gödöllő – Veresegyház, Érd - Százhalombatta), ahol a népesség, a gazdasági erő és az innovációs teljesítmény együttesen meghaladja számos magyar nagyváros hasonló mutatóit.

A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepcióban több pólustérséget is kijelöltünk, melyek élenjárnak bizonyos szegmensek terén.

- **Logisztikai zóna:** Érd, Százhalombatta, Szigetszentmiklós, Gyál, Dunakeszi, Fót, Kistarcsa, Dabas, Újhartyán
- **Kiemelt gazdasági-logisztikai zóna:** Vecsés, Gyömrő, Üllő, Pécel,
- **High-tech versenyképességi-innovációs pólus:** Veresegyháza, Gödöllő,
- **Innovációs zóna:** Budaörs, Zsámbék, Budakeszi, Budakalász,

A koncepcióban rögzítettük, melyek a leszakadóban lévő térségeink. A népesség összetételének (korosztályok, képzettség, aktivitás) tekintetében kimutatható hátrányban van az **Ipoly-mente, Aszódi és Nagykátai járás**. Átlag alatti vállalkozássűrűség jellemzi a Szobi, Nagykátai, Ceglédi, Aszódi, Monori, Gyáli, Dabasi járásokat. Ezekben a térségekben magasabb a mezőgazdaság, ipar és építőipar aránya, alacsonyabb a szolgáltató szektor aránya. Különösen Cegléd, Nagykőrös, Abony térségére jellemző a hagyományos mezőgazdaság és élelmiszeripar útkeresése. Mivel ezek a térségek Pest megyén belül nem rendelkeznek megfelelő közlekedési kapcsolattal, ezért elmaradtak a külföldi

3. ábra A gazdaságfejlesztés speciális célterületei Pest megyében

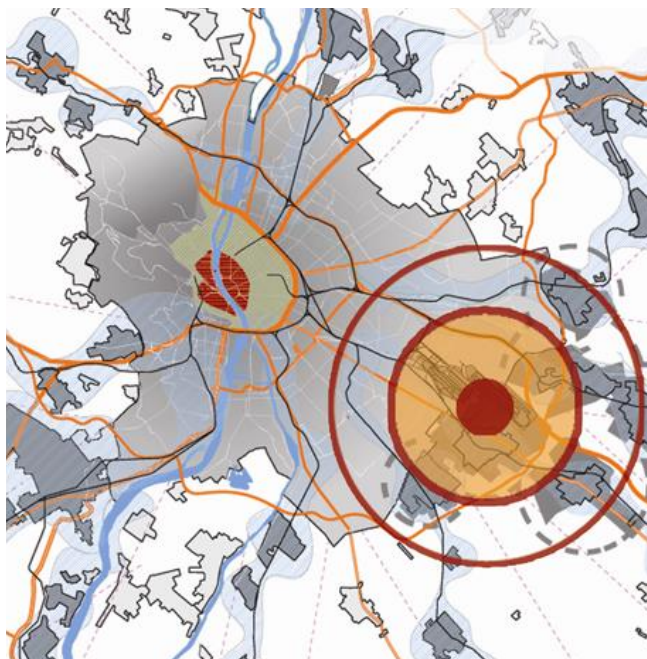
működő tőke beruházások is. A legkedvezőtlenebb közlekedési kapcsolatok az Ipoly mentét, a Ráckevei és a Nagykátai járásokat jellemzik. A hátrányos helyzetű térségekre általánosan igaz, hogy a népesség jelentős része alacsony iskolázottsággal, vagy elavult képzettséggel rendelkezik. Ezt a folyamatot erősíti, hogy a piacképes képzettséggel rendelkezők elvándorlásával tovább csökken az aktív keresőképes lakosság aránya. A folyamat a települések demográfiai megújuló képességének esélyét is visszaveti.

⁶ forrás: KSH

A leszakadás irányába mutató folyamatokat a helyi erőforrásokra alapozva, célzott módon kívánja megállítani Pest Megye Önkormányzata. Meghatározásra került a leginkább érintett 7 térség. A Szobi, az Aszódi kistérség, a Nagykáta, a Ceglédi és Nagykőrösi, valamint Dabas és Ráckeve járása.⁷

Pest megye rendelkezik olyan térségekkel is, melyek fejlesztésével jelentős tovagyrúzó hatást lehet elérni közvetlenül a velük szomszédos leszakadó területeken, de fejlesztésüknek országos kihatásai is lehetnek. A térségek egyike az ország gazdaságfejlesztésének egyik legnagyobb fejlődési potenciállal rendelkező térsége az általunk Ferihegyi Gazdasági Övezetnek elnevezett, a repülőtér tágabb környezetét magába foglaló térség. A nemzetközi repülőterek és vonzáskörzetük minden országban kiemelt jelentőséggel bírnak a gazdaságfejlesztés szempontjából, hiszen rendkívül nagy személy-és áruforgalmat bonyolítanak le, ehhez a szolgáltatások széles skálája kapcsolódik, s az értékteremtési folyamatok közül egyre több termelő- és feldolgozó kapacitás is ezekbe az övezetekbe összpontosul.

4. ábra Ferihegyi gazdasági övezet közvetlen hatásterülete

Pest megye esetében ezeket a lehetőségeket bővíti, hogy a Budapest és a megye határán lévő repülőtér egy egyébként is rendkívül dinamikus fejlődő logisztikai övezet, intermodális csomópont része, hogy a vasúti és közúti kapcsolatrendszer, az autópályák, az M0-ás körgyűrű rendkívül kedvező fejlesztési és elérhetőségi feltételeket biztosítanak.

Ehhez hasonló gyors növekedéssel jellemezhető térség a **Gödi Különleges Gazdasági Övezet**, mely számos jelentős vállalatnak ad otthont közöttük a Samsung akkumulátor gyára, amely világszinten is jegyzett termelő egység. Ez a gazdasági övezet is kitűnő közlekedési adottságokkal rendelkezik köszönhetően a vasúti összeköttetésének, illetve az M2 és M0 gyorsforgalmi utaknak.

4.7 A megyei stratégiai programban bemutatott célrendszer külső és belső koherenciájának bemutatása

Budapest és a szomszédos megyék átfogó céljai is tartalmaznak humán, gazdasági és a természeti erőforrásokkal kapcsolatos fejlesztési elképzeléseket. Pest, Bács-Kiskun, Fejér és Komárom-Esztergom megye átfogó célkitűzései között megjelennek a periférikus és vidéki térségek felzárkóztatása, ill. egyedi térséghez sajátos, adottságaikhoz igazodó fejlesztési célok is. Pest megye a szomszédos megyékkel egyeztetve készítette el fejlesztési koncepcióját, mely egyeztetés megelőzte a társadalmi vitát. Így olyan koncepciók készültek minden megyei szereplő részéről, melyek koherenciában állnak egymással.

A területfejlesztési program egyértelműen épít a Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció célkitűzéseire és tartalmára, ez teremti meg a program belső koherenciáját, és logikus egymásra épülését. Természetesen mind a koncepció mind pedig a program tervezésekor figyelembe vettük az ágazati stratégiákat, programokat, illetve országos és megyei terveket, illetve az 2021-2027 időszakra vonatkozó operatív programok tervezeteit.

⁷ forrás: Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció (2013)

A megye és a települési önkormányzatok szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bír a Terület és Településfejlesztési Operatív Program Plusz, amely a hazai területfejlesztési politika alapvető irányait szabja meg. Mind a prioritások, mind a fejlesztési kezdeményezések közvetlenül építenek ennek tartalmára.

Pest megye számára nagyon fontosak az ágazati operatív programok is, hiszen ezek az operatív programok további forrásokat teremtenek a gazdasági szereplők, intézményi és infrastrukturális fejlesztések végrehajtására, humán és környezeti programok megvalósítására. A legfontosabb ágazati operatív programok, amelyekkel közvetlen kapcsolatban áll a program, a Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz, a Digitális Megújulás Operatív Program Plusz, Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Plusz, Környezeti és Energetikai Hatékonysági Operatív Program Plusz, Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program Plusz. Mindegyik ágazati operatív programra foglalmaztunk meg konkrét fejlesztési elképzeléseket, melyeket az ő keretükből szeretnénk megvalósítani a megyében. Ezek a fejlesztések illeszkednek az ágazati operatív programok prioritásstruktúrájához, valamint kimutatható hatással lennének a környező konvergencia régiók számára is. A konkrét javaslatainkat a Pest Megyei Területfejlesztési Stratégia Operatív Programrésze tartalmazza.

A célrendszer kapcsolata a területi és ágazati operatív programhoz való kapcsolódás mellett a Nemzeti Vidékstratégiához, a Duna Régió Stratégiához, III. Nemzeti Környezetvédelmi Programhoz, a Nemzeti Fenntartható Fejlődési keretstratégiához, Nemzeti Éghajlat változási Stratégiához, Magyarország vízgyűjtő-gazdálkodási tervéhez, valamint az OTR-ről szóló 2003. évi XXVI.sz. törvényhez is kimutatható.⁸

4.8 A tervezési környezet meghatározó EU 5. tematikus célkitűzésének bemutatása

A regionális fejlesztési beruházások erőteljesen az 1. és 2. célkitűzésre helyezik majd a hangsúlyt. Az ERFA és a Kohéziós Alap erőforrásainak 65 %-85 %-át e prioritásokra allokálják, a (tagállamok) relatív gazdagság(á)tól függően.

- **Intelligensebb Európa:** az innováción, a digitalizáción, a gazdasági átalakuláson és a kisvállalkozásoknak nyújtott támogatáson keresztül
- **Zöldebb, karbonmentes Európa:** a Párizsi Megállapodás végrehajtásával, valamint az energiaügyi átállásba, a megújuló energiaforrásokba és az éghajlatváltozás elleni küzdelembe való befektetéssel
- **Jobban összekapcsolódó Európa:** a stratégiai szállítási és digitális hálózatokkal
- **Szociálisabb Európa:** a szociális jogok európai pillérének megvalósításával, valamint a minőségi foglalkoztatás, az oktatás, a készségek, a társadalmi befogadás és az egészségügyi ellátáshoz való egyenlő hozzáférés támogatásával
- **A polgáraihoz közelebb álló Európa:** a helyileg irányított növekedési stratégiák és a fenntartható városfejlesztés Unió-szerte való támogatása révén.

5 Prioritások azonosítása és rendszerezése

Pest megye területfejlesztési programjában olyan cselekvési prioritásokat állítottunk fel, olyan fejlesztési kezdeményezéseket jelöltünk ki, amelyek képesek a gazdaság, a társadalom és a környezet fenntartható egyensúlyának irányába mozdítani megyénket. Az elkövetkező évek, évtizedek jelentős kihívásokat támasztottak velünk szemben, így rendkívül sok múlik azon, hogy ebben a 10 éves időszakban, milyen válaszokat tudunk adni ezekre a kihívásokra és hogyan tudunk alkalmazkodni a globális változásokhoz.

⁸ forrás: Pest Megye Területfejlesztési Konceptió, területi (Társadalmi, gazdasági) hatásvizsgálat és Környezeti értékelés

A 2021-2027-es tervezési időszakra a korábbinál kevesebb öt cselekvési területet (prioritást) határoztunk meg, ám ezek kiterjednek a megye életének, gazdaságának szinte minden területére. Ezek a következők:

I. Prioritás: *Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának dinamizálása*

A prioritás a megye gazdaságának megerősítését, a vállalkozások versenyképességének, hatékonyságának javítását célozza, különös tekintettel a megye húzóágazataira és gazdasági szempontból kiemelt jelentőségű térségeiben

II. Prioritás: *Szolidáris Pest megye: a megye társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségeinek (Szobi, Aszódi, Dabasi, Ceglédi, Nagykátai, Nagykőrösi és Ráckevei járásainak) komplex fejlesztése*

A prioritás a megye leszakadó járásainak komplex fejlesztését célozza, melyben első sorban a társadalmi kohézió, felzárkózás, esélyegyenlőség megteremtésén keresztül kívánjuk megteremteni a hosszú távú fejlődés alapjait, egyúttal lépéseket teszünk a közlekedés helyzetének javítására és ezek eredőjeként a helyi gazdaság megerősítésére.

III. Prioritás: *Élhető Pest megye: közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében*

A megye kiváló közlekedés földrajzi helyzetére alapozva kívánjuk megerősíteni a megye és az egész nagyrégiónak a transzeurópai közlekedésben betöltött szerepét, oly módon hogy egyúttal a megye belső közlekedési kapcsolatainak fejlesztésére is nagy hangsúlyt fektetünk, hiszen a közlekedés elemeinek készen kell állniuk a két szintű makroregionális és az intraregionális közlekedés fenntartható kiszolgálására.

IV. Prioritás: *Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért*

A prioritás egy a mainál kiegyensúlyozottabb policentrikus térszerkezet létrehozását célozza, mindezt úgy, hogy az egyes települések környezetükkel összhangban, fenntartható módon működjenek, az ott élők számára kedvező lakó és életkörülményeket teremtve.

V. Prioritás: *Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése*

Az egyén boldogulása a társadalom megfelelő működésének az alapja, a prioritás a magas színvonalú egészségügyi, oktatási, rekreációs és kulturális szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférést kívánja megvalósítani.

6 A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepcióban meghatározott célok és a Stratégiai Program kapcsolatainak azonosítása

A Pest Megyei Stratégiai Program prioritásai a Pest Megyei Területfejlesztési koncepcióban megfogalmazott stratégiai célokon alapulnak. Összesen öt prioritást fogalmaztunk meg, melyek meghatározásánál arra törekedtünk, hogy - tekintettel a megye sokszínűségére - valamennyi Pest megye fejlődését meghatározó, a megye szereplőinek fontos kitérési lehetőséget rögzítsünk. A Területfejlesztési Koncepció által meghatározott stratégiai célok, egyszerre több prioritásban is megjelennek. A társadalom, gazdaság és környezet közvetlen kölcsönhatásai miatt alig van olyan cél, amely valamilyen módon nem jelenik meg több prioritásban.

Területfejlesztési Konceptió Stratégiai céljai		I. Prioritás: Versenyképes Pest megye: a megyetöbb lábon álló gazdaságának dinamizálása	II. Prioritás: Szolidáris Pest megye: Pest megye társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térsegeinek (Aszódi, Dabasi, Ceglédi, Nagykátai, Nagykőrösi és Ráckevei járásainak) komplex fejlesztése	III. Prioritás: Elérhető Pest megye: Közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében	IV. Prioritás: Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért	V. Prioritás: Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése
TÁRSADALMI MEGÚJULÁS (TM) – testben és lélekben egészséges, önmaga sorsáért felelős egység, együttműködés a közösségek, valamint az egyén és közösségek között	A szociális és létbiztonság megerősítése, a közösségek megújítása, a családi értékek előtérbe helyezése, „családbarát” megye, a társadalmi bizalom erősítése. (TM.1.)		X		X	X
	Az együttműködések intézményesítése a térségi szereplőkkel, a megye belső intézményfejlesztése, menedzsment kapacitásának fejlesztése. (TM.2.)	X	X		X	X
	Egészséges társadalom, a megye lakossága egészségi állapotának javítása, kiemelt hangsúlyt fektetve az egészséges életmódra és a prevencióra (TM.3.)		X			X
	Kreatív, tudásalapú társadalom, korszerű gyakorlati tudás biztosítása, az oktatás intézményrendszerének infrastrukturális és tartalmi megújítása, a kultúra, kulturális értékek megőrzése és fejlesztése, a térségi és helyi identitás erősítése (TM.4.)		X			X
GAZDASÁG DINAMIZÁLÁSA az értékteremtő képesség növelése a térség adottságaira, külső és belső kapcsolatrendszerére építve (GD)	A gazdaság teljesítményének, hatékonyságának és stabilitásának erősítése; több lábon álló gazdaság; a technológia és tudás intenzív, valamint a foglalkoztatást erősítő hagyományos ágazatok kiegyensúlyozott fejlesztése, a gazdasági ágak közül kiemelten az ipar, az építőipar, a turizmus, a közlekedés, kereskedelem, raktározás, az információ és kommunikáció ágakban működő vállalkozások versenyképességének növelése, technológiai felkészültségének javítása. (GD.1.)	X	X	X	X	X
	Gazdasági húzóterseink innovációs teljesítményének, versenyképességének, exportjának növelése. (GD.2)	X	X	X	X	X
	Makroregionális logisztikai funkciók és a rászervezhető értékteremtő képesség erősítése kiemelten az MO mentén a Liszt Ferenc nemzetközi repülőtér térségében. A Gödi Különleges Gazdasági Övezet fejlesztése. (GD.3.)	X		X	X	

Területfejlesztési Konceptió Stratégiai céljai		I. Prioritás: Versenyképes Pest megye: a megyetöbb lábán álló gazdaságának dinamizálása	II. Prioritás: Szolidáris Pest megye: Pest megye társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térsegeinek (Aszódi, Dabasi, Ceglédi, Nagykátai, Nagykőrösi és Ráckevei járásainak) komplex fejlesztése	III. Prioritás: Elérhető Pest megye: Közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében	IV. Prioritás: Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakóköznyezetért	V. Prioritás: Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókát segítő megyei társadalom építése
TÉRSZERKEZET FEJLESZTÉSE ÉS KIEGYENSÚLYOZÁSA a lokális- és makrotárségi érdekeket kiszolgáló tudó, fenntartható környezet (TF)	Pest megye térségének nemzetközi és országos multimodális közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése a transzfer szerep ellátása és hálózatos térszerkezet kialakulása érdekében (TF.1.)			X		
	A térség kohéziójának javítása érdekében a megye belső közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése, kiemelten kezelve a térségközpontok és vonzaskörzetük közlekedését és az elővárosi közlekedést (TF.2.)			X	X	
	Tervezett, koordinált térségfejlesztés, policentrikus települési struktúra, fenntartható városfejlesztés, takarékos területhasználat, épített és környezeti értékek megóvása és fejlesztése (TF.3.)		X	X	X	
	Energiagazdálkodás, vízgazdálkodás, közműfejlesztés és környezetvédelem a térségek és települések fejlődésének szolgálatában (TF.4.)	X			X	
ÁTFOGÓ TERÜLETI CÉLOK (ÁTF)	A fejlődésben elmaradott Szobi és Nagykátai illetve a lemaradó Aszódi, Ceglédi, Nagykőrösi, Ráckevei és Dabasi térségek gazdasági-társadalmi felzárkóztatása (ÁP3.1)		X			
	Pest Megyei Duna Stratégia megvalósítása			X	X	
HORIZONTÁLIS CÉLOK	Területi és társadalmi kohézió, szociális felzárkóztatás		X		X	X
	Partnerség, együttműködés	X	X	X	X	X
	Fenntarthatóság, klíma és energiapolitika	X	X	X	X	
	Hatékonyság	X	X	X	X	X
	Innováció	X	X	X	X	X
	Identitás erősítés, megyei profil, értékmegőrzés, értékteremtés		X		X	X

6. táblázat: A stratégiai célok és prioritások közötti kapcsolatok azonosítása

7 Prioritások bemutatása

7.1 Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának dinamizálása – [I. Prioritás]

7.1.1 A prioritás indoklása és kapcsolódása a koncepcióhoz

A prioritás a megye gazdaságának megerősítését, a vállalkozások versenyképességének, azok működésének hatékonysága javítását célozza, különös tekintettel a megye húzóágazataira és gazdasági szempontból kiemelt jelentőségű térségeiben

Miközben Pest megye gazdaságának súlya az országban betöltött pozícióit tekintve még mindig jelentős, a növekedés üteme lelassult. Ennek oka egyrészt a 2008-ban kezdődő gazdasági válság, illetve a többi régiónál kisebb mértékű EU támogatások voltak. A válságból való kilábalás megtörtént és gyorsuló ütemben állt helyre a megye gazdasága, ami a foglalkoztatási és a vállalkozások teljesítménymutatóiban is megmutatkozott. Azonban a megye versenyképessége és termelékenysége mára elmaradt nemcsak a fővárostól, de egyes gyorsan fejlődő vidéki centrumtérségektől is. A megye gazdaságára minden szempontból jellemző a kettősség: jelen vannak az innovatív, húzó ágazatok és a hagyományos gazdasági tevékenységek egyaránt, miközben teljesen más a Budapest környéki agglomerációs övezet gazdaságának összetétele, lehetőségei, erőforrásai, és más a határ menti térségeké. Összességében elmondható, hogy a megye nem képes megfelelően kihasználni a fővárosi régió és a centrális elhelyezkedés adta gazdasági lehetőségeket.

A vállalkozássűrűség magas a megyében, a vállalkozások döntő többségét a kis és középvállalkozások adják. A vállalkozási kedv a kedvező hazai és világgazdasági környezet, illetve a vállalkozások versenyképességének növelése és általában a vállalkozói környezet javítása érdekében hozott kormányzati intézkedések hatására jelentősen növekedett az utóbbi években. Azonban a megyei mikro- kis- és középvállalkozások éppúgy, ahogyan az ország egészében számos kihívással kell, hogy szembe nézzenek.

Ezek között az egyik legfontosabb kihívást az okozza, hogy a gazdasági válság utáni gyors növekedés a munkaerő piaci tartalékokat fokozódó ütemben szívta fel, amit a növekvő gazdasági aktivitás sem tudott kompenzálni. Egyes ágazatokban jelentős munkaerőhiány alakult ki, de általában is szűkös a szakképzett munkaerő a munkaerőpiacon. A vállalkozásoknak a keresleti piac miatt növekvő bérekkel is szembe kell nézniük, ám ezt a hatást némileg ellensúlyozza a forint gyengélkedése és a lassan, de biztosan növekvő infláció hatása. A másik jelentős probléma, amelyet nemcsak a megyei, hanem az összes hazai vállalkozásnak mielőbb orvosolnia kell, az a termelés hatékonyságának javítása. Ennek elemei a megfelelő termelési feltételek megteremtése és a helyi üzleti környezet javítása, a vállalkozások technológiai fejlesztése, kutatási, fejlesztési és innovációs tevékenységük, digitális transzformációjuk elősegítése és a működésük, üzleti folyamataik újragondolása, innovációja.

A magyar gazdaság rendkívül nyitott, a megye ipari termelésének héttizede kerül exportra, de egyes ágazatokban ez az arány akár a 100%-ot is megközelíti. A jelentős nyitottság mellett továbbra is szükséges a vállalkozások külföldre jutásának támogatása, hiszen a vállalkozások „válságállóságán” javít, ha egyszerre több piacon is jelen vannak termékeikkel, szolgáltatásaikkal.

Szintén általánosan jellemző a hazai vállalkozásokra, hogy többségük még nem volt képes termelését, szolgáltatásait a fenntarthatóság szempontjából megvizsgálni és e szempontokat mindennapi tevékenységébe integrálni. Pedig ez a gondolkodás versenyképességi szempontból szintén egyre fontosabbá válik a szigorodó iparági jogszabályok, szabványok bevezetésével és a tudatos társadalmi és környezeti szerepvállalás szükségességének általános felismerésével. A metropolisz térség számára óriási terhet jelent a jelentős mennyiségű háztartási és ipari hulladék kezelése, így különösen fontos és sürgető, hogy a gazdasági szereplői a körforgásos gazdaság megteremtésének irányába tegyenek lépéseket. A vállalkozások teljes tevékenységét (tervezéstől az értékesítésig) átható szemlélet

integrálása révén a vállalkozások képesek lehetnek nemcsak környezetterhelésük csökkentésére, de egyúttal termelési színvonaluk és hatékonyságuk növelésére is.

A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció helyzetfeltárás munkarészében több olyan ágazatot érintő megállapítást tettünk, melyek vagy jelentős fejlődésre képesek és ebben segítenünk kell őket. Fontosnak tartjuk az agrárium termelésben betöltött szerepének erősítését, a termelés fokozását, az élelmiszer feldolgozóipar erősítését, valamint a rövid ellátási láncok térnyerésének elősegítését, beleértve a specifikus logisztikai és nagy-, illetve kiskereskedelmi tevékenységek támogatását. Amennyiben a „Termőföldtől az asztalig (Farm to fork)” és a „Biodiverzitás stratégia” életbe lép, jelentős változásokat hoz majd a helyi mezőgazdaság számára, hiszen a stratégiákban rögzített irányok jelentősen növelik a termelési költségeket és valamelyest rontják a várható termésátlagokat is, köszönhetően az alkalmazott technológiáknak. Ezek miatt a fenti termelési eljárások bár hosszabb távon környezeti és egészségügyi előnyökkel járnak, rövidtávon mégis rontják a mezőgazdaság globális versenyképességét. Azonban az ország más térségeivel szemben Pest megyében akár pilot jelleggel el lehetne kezdeni a stratégiában szereplő technológiai és üzleti modellben megjelenő változások bevezetését.

A megye ipara kiemelkedő jelentőségű számos ágazatában jelentős kapacitások épültek ki. A megye ipara döntően exportra termel, és általában magas hozzáadott értékű termékeket állít elő. Az egyik legerősebb ipari ágazat a járműipar, ahol nemcsak termelés, hanem kutató-fejlesztő kapacitások is kiépültek. A termelési érték alapján jelentős az élelmiszeripar, a számítógép és elektronikai cikkek előállítása, a villamos berendezések gyártása, a fémfeldolgozás és gépgyártás is. Perspektívikus szempontból fontos ágazat a gyógyszeripar, ahol bár a központi K+F+I tevékenység a fővárosra koncentrálódik, de jelentős gyártókapacitásokkal rendelkezik a megye. Az ipar fejlesztése a megye szempontjából kiemelten fontos, több európai nagyváros és környezete küzd jelenleg az újraparosítás problémájával, hiszen a kizárólag szolgáltatásokra épülő helyi gazdaság rendkívül kitétté teheti az adott térséget a piaci változásokkal szemben.

Bár az ország külpiaci szerepére nincs hatással, egy ilyen nagyvárosi térben igen fontos az építőipar és annak helyzete, ezért kiemelten fontosnak tartjuk az itt működő építőipari vállalkozások megerősítését technológiai fejlesztését. Az ágazat termelése (termelékenysége) nagyban hozzájárul a többi prioritásokban jelzett intézkedések sikeréhez, vagy akár azok hatékonyságához. Ráadásul az építőiparhoz köthető a hulladéktermelés jelentős része, így egyáltalán nem elhanyagolható fontosságú az ágazat környezettudatos, a körforgásos gazdaság alapelveit szem előtt tartó technológiai és kapacitás fejlesztése

Pest megyében nemzetközi összehasonlításban is számottevő az informatikai vállalkozások és foglalkoztatottak száma, valamint általában a tudás intenzív tevékenységek és azon belül a tudás intenzív üzleti szolgáltatások aktivitása. Ahogyan a fővárosban és országosan is az IKT szektor fejlődésének elsődleges korlátját a speciálisan képzett munkaerő hiánya jelenti.

A térséget átszövik a nemzetközi közút és vasúti útvonalak, a Duna nemzetközi hajóútvonala is keresztülhalad területén, továbbá itt található az ország legnagyobb forgalmat lebonyolító nemzetközi repülőtere is. Ennek a kitüntetett helyzetnek köszönhetően, ha nem is makroregionális léptékben, de jelentősen fejlődött a logisztika és ezen belül a city logisztika is. A logisztika mára részét képezi a termék előállításnak, illetve az értékesítésnek, az ágazatot a folyamatos innováció jellemzi.

A főváros és a megye együtt mintegy hárommillió fős népesség tömörülést alkot, a nagyrégió működéséhez, gazdasági teljesítményéhez kiemelten járul hozzá a kereskedelem. Bár a kiskereskedelem egy része mára egyre inkább a virtuális térbe költözik egyre inkább a city logisztika teljesítményére alapozva, azért a nagykereskedelem és az élelmiszer kereskedelem továbbra is óriási szerepet játszik ebben a térben.

A magán- és közzféra szereplőinek összefogásával a Ferihegyi Gazdasági Övezetben célszerű komplex térség- és gazdaságfejlesztési szemlélet alkalmazása. Ez nem csak Pest megye, hanem a Közép-

magyarországi Régió és egész Magyarország érdeke. A fejlesztés továbbgyűrűző hatása Pest megye szempontjából többek között a megye déli-keleti leszakadó területeinek felzárkóztatását is jelentheti.

A Gödi Különleges Gazdasági Övezet fejlesztése kiemelt fontosságú a megye számára, hiszen a Samsung akkumulátorgyára révén olyan magas szintű technológiát igénylő termékek gyártása valósul meg, amely a közeljövő mobilitásának meghatározó eleme. Hatalmas lehetőséget jelentene, ha a gyártás mellett a Samsung fejlesztői kapacitásokat is kiépítene a gyár közelében, hiszen akkor egész ökoszisztéma alakulhatna ki a gyár körül. Azonban az övezetnek nem csak ez a kiemelkedő profilja, hiszen a vasúti járműgyártás területén és a világítástechnikában is vezető vállalkozásoknak ad otthont ez a tér. Mivel az övezet rendkívül kedvező demográfiai és közlekedési jellemzőkkel bír, óriási növekedési potenciállal rendelkezik.

A megye másik kiemelt ágazata a turizmus, amely a COVID miatt szinte egyik napról a másikra került válságba. A megye inkább a főváros turisztikai kínálatához, mint szekunder desztináció csatlakozik, ami a vendégforgalomban és a vendégéjszakák számában is tükröződik. Ám ami korábban hátrány volt, most sok szempontból előnnyé válik, hiszen első sorban a repülőtérre épülő turisztikai szolgáltatások építettek a külföldi vendégforgalomra, a megye többi térségében inkább a belföldi turizmus bírt nagyobb súllyal. Ennek hatásai a vészhelyzet feloldását követően érezhetőek majd.

7.1.2 A prioritás területi vonatkozásai

A prioritásban megfogalmazott gazdasági versenyképességet fokozó intézkedésekre a megye teljes területén szükség van, ugyanakkor vannak olyan intézkedések, amelyek a térbeli munkamegosztás, és a térségek eltérő fejlődése miatt csak bizonyos térségekre kell, hogy korlátozódjanak.

Az elmúlt évtized fejlődése azt bizonyította, hogy a gazdaságfejlesztés hatékonysága nagyban függ az adott tér által biztosított környezet (demográfiai, társadalmi, közlekedési és szolgáltatási) minőségétől, így a fejlesztésekben fontos az egymásra épülés és a fokozatosság érvényesítése. A beavatkozások akkor igazán hatékonyak, ha segítenek az amúgy is megindult térbeli piaci, gazdasági folyamatok érvényesülésében. Ezen gondolatmenet mentén az üzleti infrastruktúra fejlesztése esetében, annak jelentős beruházás igénye miatt a 2021-2027-es időszakban a főközlekedési folyosókkal már feltárt és fejlődésben lévő térségek üzleti környezetét kívánjuk javítani. Az ezen kívül eső, gyakran elmaradott térségekben, elsősorban a fejlődés elsődleges társadalmi, demográfiai, települési infrastrukturális környezetének megerősítését célozzuk (II-V. prioritások), amelyet később követhet az üzleti infrastruktúra fejlesztése, de ezekben a terekben is fontos a vállalkozások technológiai felkészültségének, telephely feltételeinek javítása, digitális transzformációjának fejlesztése és általában is versenyképességük, hatékonyságuk javítása.

A megyei gazdaság egyik kiemelt, területi szempontból jól definiálható kiterjedéssel rendelkező ága a turizmus. Bár a fővároshoz való közelsége miatt bármely térségben pontszerűen kialakíthatók turisztikai szempontból értékes attrakciók, vagy rentábilisan működtethető szálláshelyek, programunkban alapvetően a komplex turisztikai adottságokkal rendelkező térségekre koncentrálunk. Ezek közül hazai viszonylatban is kiemelt jelentőségű a Dunakanyar Kiemelt Turisztikai Térség, amely megyében található területe a Dunakanyar egészét, a Visegrádi hegységet és a Börzsöny területét öleli fel. Szintén országos jelentőségű természeti és kulturális öröksége miatt, ám jelenleg még az előbbinél jóval inkább alulhasznosított térségei a Gödöllői dombság és Galga mente, illetve a Ráckevei-Duna turisztikai térségei. A Duna turisztikai hasznosítása jelenleg elmarad annak potenciáljától, a jelenlegi kihasználtsághoz sokkal nagyobb lehetőségek vannak a vízi turizmus különböző ágaiban. A fővárosiak által leginkább kedvelt és általában aktív turisztikai tevékenység számára lehetőségeket rejtő komplex turisztikai hasznosításra alkalmas a Pilis-Budai térség is. A megye délkeleti részének termálforrásaira és már korábban kiépült fürdőire, valamint az ökológiai szempontból nagy potenciált jelentő vizes élőhelyekre épülve, fürdő és egészségturizmus és ökoturizmus építhető ki. A megyének talán ez a legkevésbé feltárt, turisztikai lehetőségekkel rendelkező területe.

7.1.3 Az I. prioritás kapcsolódása a releváns Európai Unió tematikus célkitűzéshez

Kapcsolódó EU célkitűzés:

- PO1 - *Intelligensebb Európa: az innováción, a digitalizáción, a gazdasági átalakuláson és a kisvállalkozásoknak nyújtott támogatáson keresztül*
- PO2 - *Zöldebb, karbonmentes Európa: a Párizsi Megállapodás végrehajtásával, valamint az energiaügyi átállásba, a megújuló energiaforrásokba és az éghajlatváltozás elleni küzdelemben való befektetéssel*
- PO3 - *Jobban összekapcsolódó Európa: a stratégiai szállítási és digitális hálózatokkal*

7.1.4 Indikátorok, fejlesztési igények, illeszkedés, forrásallokáció meghatározása [I. Prioritás]

Azonosító (intézkedések)	Indikátor	Mérték- egység	Az adat forrása	Célérték
Vállalkozások versenyképességének javítása (P1.1)	A befektetés ösztönző tevékenység által generált fejlesztések nagysága	EUR	EMIR	n.k.*
Vállalkozások versenyképességének javítása (P1.1)	A tevékenység eredményeképpen fejlesztett területek nagysága	ha	EMIR	n.k.*
Vállalkozások versenyképességének javítása (P1.1)	Tanácsadói programban részt vevő vállalkozások száma	db	EMIR	n.k.*
Vállalkozások versenyképességének javítása (P1.1)	A támogatott inkubátorházak, ipari, illetve tudományos technológiai parkok, ipari területek, valamint logisztikai központok által nyújtott szolgáltatásokat igénybevevő vállalkozások száma	db	EMIR	n.k.*
Vállalkozások versenyképességének javítása (P1.1)	Támogatott vállalkozói parkok, inkubációs parkok száma	db	EMIR	n.k.*
Vállalkozások versenyképességének javítása (P1.1)	Megújult/új honlapok száma	db	EMIR	n.k.*
Vállalkozások versenyképességének javítása (P1.1)	Támogatott minőség-, környezet- és egyéb irányítási, vezetési, hitelesítési rendszerek szabványok bevezetés, tanúsítás száma	db	EMIR	n.k.*
Vállalkozások versenyképességének javítása (P1.1)	Pénzügyi eszközöket igénybe vevő vállalkozások száma	db	EMIR	n.k.*
Vállalkozások versenyképességének javítása (P1.1)	Pénzügyi eszközöket nyújtó pénzügyi intézetek száma	db	EMIR	n.k.*
Vállalkozások versenyképességének javítása (P1.1) Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése (P1.2)	A támogatott klaszterekben, beszállítói hálózatokban és vállalati együttműködésekben résztvevő vállalkozások száma	db	EMIR	n.k.*

Azonosító (intézkedések)	Indikátor	Mérték- egység	Az adat forrása	Céltérték
Vállalkozások versenyképességének javítása (P1.1)	A támogatott K+F együttműködésben résztvevő vállalkozások száma	db	EMIR	n.k.*
Vállalkozások versenyképességének javítása (P1.1)	A támogatott kutatási intézményekkel együttműködő vállalkozások száma	db	EMIR	n.k.*
Vállalkozások versenyképességének javítása (P1.1) Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése (P1.2)	A támogatott vállalkozások száma	db	EMIR	n.k.*
Vállalkozások versenyképességének javítása (P1.1) Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése (P1.2)	A támogatott vállalkozások által teremtett új munkahelyek száma	fő	EMIR	n.k.*
Vállalkozások versenyképességének javítása (P1.1) Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése (P1.2)	A támogatott vállalkozások által megtartott munkahelyek száma	fő	EMIR	n.k.*
Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése (P1.2)	Létrejött egészségipari központok száma	db	EMIR	n.k.*
Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése (P1.2)	Támogatott turisztikai attrakciók száma	db	EMIR	n.k.*
Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése (P1.2)	Támogatott turisztikai szolgáltatások száma	db	EMIR	n.k.*
Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése (P1.2)	Fejlesztett szálláshelyen eltöltött vendégéjszakák száma	éj	EMIR	n.k.*
Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése (P1.2)	Támogatás által indukált beruházások nagysága	EUR	EMIR	n.k.*
Vállalkozások versenyképességének javítása (P1.1) Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése (P1.2)	Támogatott kkv-k száma	db	EMIR	n.k.*
Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése (P1.2)	A fejlesztés eredményeként korszerű infrastruktúrával ellátott ipari parkok, ipari területek és telephelyek nagysága	ha	EMIR	n.k.*

Azonosító (intézkedések)	Indikátor	Mérték- egység	Az adat forrása	Célérték
Területi fókuszú gazdaságfejlesztés (P1.3)	Beruházások értéke a Gödi Különleges Gazdasági Övezetben	Millió Ft	KSH	
Területi fókuszú gazdaságfejlesztés (P1.3)	Beruházások értéke a Ferihegyi	Millió Ft	KSH	

n.k. * Nem Kalkulálható a végleges TOP PLUSZ és a végleges forrásmegosztás ismerete nélkül

7.1.5 Indikatív forrásallokáció prioritás szinten intézkedésenkénti bontásban [I. Prioritás]

Intézkedés neve	Indikatív forrásigény (Mrd Ft)
Vállalkozások versenyképességének javítása	80,5
Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése	26,0
Területi fókuszú gazdaságfejlesztés	na.
Összesen	106,5

7.2 Szolidáris Pest megye: Pest megye társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségeinek (Szobi, Aszódi, Dabasi, Ceglédi, Nagykátai, Nagykőrösi és Ráckevei járásainak) komplex fejlesztése [II. Prioritás]

7.2.1 A prioritás indoklása

A prioritás a megye leszakadó járásainak komplex fejlesztését célozza, amelynek keretében első sorban a társadalmi kohézió, felzárkózás, esélyegyenlőség megteremtésén keresztül kívánjuk megteremteni a hosszú távú fejlődés alapjait, egyúttal lépéseket teszünk a közlekedés helyzetének javítására és ezek eredőjeként a helyi gazdaság megerősítésére.

A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció helyzetfeltáró kötete több helyen tartalmaz járási összehasonlító adatokat, melyekből világosan látszódnak a megyén belüli törésvonalak. Miközben az agglomerációs zónához tartozó térségekben, településeken a fejlett régiókra jellemző folyamatok jellemzőek inkább (annak minden pozitív és negatív összetevőjével), addig a megye pesti oldalának megyehatárhoz közeli térségeiben egyértelműen a társadalmi, gazdasági elmaradás-leszakadás negatív folyamatai a meghatározóak.

Az EU elmúlt költségvetési ciklusai során Pest megye fejlett régiós státusza, illetve a gazdasági válság közösen azt eredményezték, hogy nem javult a régió belüli kohézió, és inkább nőttek a gazdasági és társadalmi fejlettség különbségei a centrum és a periféria között. Miközben a többi, konvergencia régióban jelentős erőforrások álltak rendelkezésre a fejlettségbeli lemaradás visszafordítására, a fővárostól mintegy 30-50 km távolságban egy fejlett régió belüli periférikus térség alakult ki. Az érintett járások települései mintegy „vákuumba” kerültek, így mind a támogatáspolitikai, mind a privát befektetések elkerülték azokat. Ugyan a Pest megyének juttatott kompenzációs források tompították az ösztönző rendszer hiányát, de nem voltak elegendők arra, hogy ezeket a tendenciákat jelentősen megváltoztassák.

Ezekben a térségekben közel 330 ezren egy átlagos magyar megyényien laknak és helyzetük sem kedvezőbb, mint a szomszédos konvergencia régiókban élőké. Az ezekben a térségekben végbemenő gazdasági, demográfiai változások alapvető kihívások elé állították a térségek településeit,

közösségeit, az ott élő embereket, ott működő vállalkozásokat. Az ipari tevékenységek és a helyi gazdaság leépülése, az agrárium és élelmiszeripar termelésének csökkenése, a helyi vásárlóerő csökkenése, mindegyik térségben bekövetkezett. Ezek a térségek már nem képesek önerőből megállítani lemaradásukat, ahhoz külső segítségre van szükségük. A megye konvergencia régióvá válásával a felzárkóztatásra a korábbinál nagyobb esély mutatkozik, az előző költségvetési időszakhoz képest nagyobb forrástömeg rendelkezésre állása miatt.

A térségekben általában jellemző a települések közúton történő rossz megközelíthetősége (kivétel a Dabasi térség), a fizikai és az üzleti infrastruktúra hiányossága, a gazdaság szerkezeti problémái (a vállalkozások alacsony száma, a nagyfoglalkoztatók hiánya, a termelő és szolgáltató cégek klaszteresedésének elmaradása), valamint az agrárium és az élelmiszeripar termelésének jelentős csökkenése. Jelenleg a növekedés és a munkahelyteremtés több feltétele is hiányzik. A rekreációs szolgáltatások és a turisztika adottságai kedvezőek, de térség mélyen a lehetőségei alatt teljesít; a helyszínek és programok nem kapcsolódnak hálózatba és minőségi fejlesztésre szorulnak.

A lemaradó térségek társadalmi jellemzői is gátolják a fejlődésüket. A szuburbanizáció ezt a teret még nem érte el, így az nem is hozott jelentős társadalmi átalakulásokat. Az érintett települések népessége többnyire elöregedőben van, a lakosság iskolázottsága jelentősen elmarad az agglomerációban jellemzőtől. Ennek megfelelően a népesség jövedelemtermelő képessége és ezáltal életkörülményei is kedvezőtlenek. Az említett társadalmi jellemzők pedig jelentős szociális problémákat is felszínre hoznak. A kedvezőtlen közlekedési kapcsolatok egyes térségekben jelentősen csökkentik az elhelyezkedés esélyeit, rontják az oktatási egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférést, így jelentősen csökkenték a társadalmi mobilitás esélyét. Akár egész települések lakosságának helyzetét konzerválva hosszú távon és lehetetlenné téve az ott élők számára a szegénységből való kitörést.

Ahhoz, hogy e térségek települései képesek legyenek csökkenteni lemaradásukat és javítani pozíciójukat, mindenképpen komplex beavatkozásra van szükség, amely együtt próbál megoldást keresni a gazdasági, társadalmi problémákra, és egyben olyan települési környezetet teremt, amely képes megakadályozni a térségben élők elvándorlását, a települések elöregedését.

A prioritásban a helyi gazdaság és növekedés beindítása a cél, térségre szabott beavatkozási eszköztárral. Sajátos feladatot jelent az új vállalkozások alapítása, a vállalkozások fejlesztése, a tudatosabb inkubáció és telephelyfejlesztés, a termékfejlesztés ösztönzése, az ipari parkok helyzetének és szerepének újragondolása, a nagyfoglalkoztatók letelepítése és megtartása, a kistérségek adottságainak megfelelő szakképzés és felnőttképzés minőségi újjászervezése, a térség márkaépítését, valamint pozíciószerezését támogató marketingtevékenység kiemelt felkarolása. Nem mellékes a helyi identitás erősítése – a helyi közösségi alapú kezdeményezésekkel, a partnerség elvével összhangban.

A prioritás ezen részére is igaz, hogy komplex programokban gondolkodunk, melyek térségi gazdaságfejlesztési stratégiákra támaszkodnak. A prioritás keretében támogatott intézkedések és beavatkozások fő kiválasztási elvei a következők:

- a prioritás keretében jellemzően programszerű, integrált beavatkozások támogatására kerül sor, a megyei és térségi gazdaságfejlesztési részprogramokhoz illeszkedően;
- a támogatott projektek egymásra épülő fejlesztési elemeket foglalnak magukban, amelyek fő célja a munkaerőpiaci változó helyzetre való gyors reagálás képességének erősítése, tehát a fejlesztéseknek egyértelműen a foglalkoztatási helyzet javítására kell irányulniuk;
- a prioritás célzottan a helyi érdekű gazdaságfejlesztési igényekre orientál. Ezért a prioritás kifejezett célja a helyi érdekű kis- és középvállalkozások foglalkoztatás-bővítési akcióinak támogatása. ehhez segítséget nyújtani a térségi szereplőknek, önkormányzatoknak képzési központoknak. a háttér biztosításához.

Emellett szükség van a helyi társadalom megerősítésére, a szociális problémák leküzdésére. A jelenleginél magasabb szintű egészségügyi, oktatási és egyéb alap és bővített szolgáltatások elérésének javítása érdekében szükséges megerősíteni e térségek központjainak infrastruktúráját, megerősíteni

központi szerepkörüket. Ezzel párhuzamosan a kisebb települések esetében szintén szükség van a települési infrastruktúra fejlesztésére, vonzó települési környezet kialakítására. A társadalmi összetartozás megerősítésére, közösségfejlesztésre, a szociális szolgáltatások, az oktatás és az egészségügy alapfokú intézményeinek fejlesztésére, megújítására.

A meglévő problémák kezelése differenciáltan kell, hogy végbemenjen mivel az egyes térségeknek nagyon eltérőek a társadalmi, gazdasági és környezeti adottságaik, így a kitörés, felzárkóztatás lehetőségei is.

A prioritás további megerősítését szolgálja, hogy a **1805/2013. (XI. 12.) Korm. határozat** alapján a RAG (Regionális Támogatási Térkép) ezen pest megyei térségek felzárkóztatásának, az ott működő KKV szektor megerősítésének szándékát szem előtt tartva került meghatározásra. A térkép 2022. január 1. után módosul, amelynek következtében, valamennyi megyei településen a legmagasabb támogatási intenzitás lesz elérhető a vállalkozások számára.

Rendkívül fontos lenne, hogy ezek a pest megyei térségek, különösen az érintett járások legrosszabb mutatókkal rendelkező települései, bár nem halmozottan hátrányos helyzetűek, a szabad vállalkozási zónákhoz hasonló státuszt kaphassanak.

7.2.2 A prioritás területi vonatkozásai

A prioritás összesen hét lemaradó járás komplex fejlesztését célozza. Ezek közül a Szobi járás a szlovák-magyar államhatáron található, így határmenti térségként, jelentős történelmi hátránnyal is meg kell küzdenie. A többi járás a megye keleti és déli határán fekszik, kimaradva az agglomerációs hatásokból, egyfajta belső perifériát képezve.

Az egyes térségek társadalmi, gazdasági, közlekedési jellemzői jelentősen eltérnek egymástól nem véletlen tehát, hogy az alábbiakban felsorolt intézkedések és beavatkozások nem az összes járásra, csak a lemaradó járások kiválasztott körére érvényesek. Az intézkedések és beavatkozások esetében, illetve az összefoglaló táblában is jelzésre kerülnek az érintett térségek.

7.2.3 A II. prioritás kapcsolódása a releváns Európai Unió tematikus célkitűzéshez

Kapcsolódó EU célkitűzés:

- PO3 - *Jobban összekapcsolódó Európa: a stratégiai szállítási és digitális hálózatokkal*
- PO4 - *Szociálisabb Európa: a szociális jogok európai pillérének megvalósításával, valamint a minőségi foglalkoztatás, az oktatás, a készségek, a társadalmi befogadás és az egészségügyi ellátáshoz való egyenlő hozzáférés támogatásával*
- PO5 - *A polgáraihoz közelebb álló Európa: a helyileg irányított növekedési stratégiák és a fenntartható városfejlesztés Unió-szerte való támogatása révén.*

7.2.4 Indikátorok meghatározása [II. Prioritás]

Azonosító (intézkedés)	Indikátor	Mérték- egység	Az adat forrása	Célérték
Helyi gazdaságfejlesztés [P2.1]	Támogatott kkv projektek száma	db	EMIR	n.k.*
Helyi gazdaságfejlesztés [P2.1]	Helyi vállalkozások beruházásai	millió Ft	KSH	n.k.*
Térségi társadalmi felzárkóztatás (P2.2)	Fejlesztett, megújított intézmények száma az intézmény típusa szerint	db	EMIR	n.k.*
Térségi társadalmi felzárkóztatás (P2.2)	Fejlesztett, megújított intézmények által ellátottak száma az intézmény típusa szerint	fő	EMIR	n.k.*

Térségi társadalmi felzárkóztatás (P2.2)	Oktatási programokban résztvevők száma a program típusa szerint	fő	EMIR	n.k.*
Települési és térségi infrastruktúra fejlesztés [P2.3]	Főváros tömegközlekedési elérési ideje, településenként	perc	TEIR	n.k.*
Települési és térségi infrastruktúra fejlesztés [P2.3]	Települések energiafelhasználása az energia típusa szerint	kWh, J	TEIR	n.k.*

n.k. Nem Kalkulálható a végleges TOP PLUSZz és a végleges forrásmegosztás ismerete nélkül*

7.2.5 Indikatív forrásallokáció prioritás szinten intézkedésenkénti bontásban [II. Prioritás]

Intézkedés neve	Indikatív forrásigény (Mrd Ft)
Helyi gazdaságfejlesztés [P2.1]	31,0
Térségi társadalmi felzárkóztatás [P2.2]	7,0
Települési és térségi infrastruktúra fejlesztés [P2.3]	53,5
Összesen	91,5

7.3 Elérhető Pest megye: közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében–[III. Prioritás]

7.3.1 A prioritás indoklása

A megye kiváló közlekedés földrajzi helyzetére alapozva kívánjuk megerősíteni a megye és az egész nagyrégiónak a transzeurópai közlekedésben betöltött szerepét, olyan módon hogy egyúttal a megye belső közlekedési kapcsolatainak fejlesztésére is nagy hangsúlyt fektetünk, hiszen a közlekedés elemeinek készen kell állniuk e két szintű makroregionális és az intraregionális közlekedés fenntartható kiszolgálására.

A nagyvárosi régió makroregionális szerepkörének eléréséhez, a versenyképességi előny megszerzéséhez elengedhetetlen a közlekedési kapcsolatok erősítése, a térszerkezet kiegyensúlyozott fejlesztése, a hálós kapcsolatrendszer kiépítése és bekapcsolása a határokon átnyúló közlekedés – értékteremtés – folyamatába, a térségi elosztó szerep infrastrukturális hátterének kiépítése. Az elérhetőség javulása a tökevonzó-képesség növekedését fokozza, mely a szerepkörök erősödését, újabb ágazatok megjelenését és a gazdasági struktúra bővülését eredményezik. A prioritásban a nemzetközi főközlekedési hálózatokhoz kapcsolódó hiányzó közlekedési kapcsolatok kiépítése, fejlesztése történik Pest megyében, a megye-, illetve az országhatáron átnyúló kitekintéssel.

A tervezés során figyelemmel voltunk arra, hogy ne egyedi szakaszokat emeljünk be az uniós tervezési ciklusba, hanem az egyes makroregionális hálózati elemek egymásra épüljenek és egy nagytérségi multimodális közlekedési hálózat jöjjön létre. A stratégiai program egészére igaz, hogy infrastruktúra és gazdaságfejlesztés nem válik szét egymástól, hanem egymást erősítő hatást gyakorolnak a fejlesztendő területre.

Pest megyében rendkívül koncentráltan jelennek meg nemzetközi főközlekedési utak. Ezeket nem csak a helyi lakosok, hanem az országon áthaladó tranzitutasok és szállítmányok is használják. Az úthálózat sugaras jellege miatt a megyei alközpontok elérhetősége nem mindig megfelelő, sőt bizonyos térségekben erősen hiányos. A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció egyik fontos megállapítása, hogy a sugárirányú közlekedésfejlesztést fel kell váltania a négyzethálós kialakításnak, vagyis az eddig háttérbe szorult települések közötti közutak fejlesztésének is hozzá kell fogni.

A klímaváltozás jelentősen és negatívan érinti a folyami áruszállítást és annak jelenlegi hatékonyságát és jövőjét. Bár a modern dunai kikötők alkalmasak jelentősebb mennyiségű áru mozgatására, átrakására, a vízi szállítás számára a legnagyobb nehézséget a kiszámíthatatlan és folyamatosan csökkenő átlagos vízállás jelenti. Mindez a belvízi szállítás kiszámíthatóságát, hatékonyságát és ezzel együtt versenyképességét csökkenti. Amennyiben a Dunai hajózást, mint a páneurópai közlekedési rendszer kitüntetett elemét (VII: számú páneurópai közlekedési folyosó) fenn akarjuk tartani, úgy reagálni szükséges a klímaváltozás okozta kihívásokra. A fenntarthatósági és környezeti szempontok figyelembe vétele mellett meg kell találni azokat a műszaki megoldásokat, amelyek alkalmasak a folyam hajózhatóságának hosszú távú biztosítására. A Duna stratégia köré épülő európai együttműködés, mint platform megfelelő kereteket nyújt a közös fellépésre és a folyam problémáinak megoldására.

Bár a vasúthálózat modernizációja a legforgalmasabb nemzetközi vonalakon megkezdődött, szükséges a csomóponti elemek újragondolása, illetve megyei vasúthálózatot kiszolgáló infrastruktúra fejlesztése is. Ez utóbbi területen is folyamatosak a fejlesztések, de mindenképpen nagy az elmaradás. A régió és az ország számára is kiemelkedően fontos lenne, hogy sugaras vasúti összeköttetés helyett vagy a V0 vasúti elkerülő, vagy más a fővárosi csomópontokat elkerülő vasúti összeköttetés épüljön ki K-Ny-i irányban, tehermentesítve ezzel a fejpályaudvarok és a fővárosi vasúti viszonylatok leginkább problémás és zsúfolt részeit.

A járási rendszer kialakítása a város és vonzáskörzete kapcsolatra épül, azonban ezeknek a központi településeknek a megközelítése közösségi közlekedéssel, illetve közúton (főleg az agglomerációtól

távolodva) jelenleg rossz minőségű mellékúthálózaton történhet csak. A prioritásban ezért a leromlott úthálózati elemek felújítása és közlekedésbiztonsági beavatkozások is szerepelnek.

Nem csak a járási központok elérhetőségén érdemes javítani, hanem Budapest és térsége viszonylatában is. Már nem jelenthető ki egyértelműen, hogy az ingázás csak Budapest irányú, hiszen az agglomerációban is jelentős termelő, szolgáltató kapacitások épültek ki. Intézkedésként emiatt megfogalmaztuk a közösségi közlekedés tengelyei mentén a multimodális csomópontok, P+R, B+R parkolók fejlesztését.

Az elővárosi közlekedés fejlesztése mellett fontos, hogy fejlődjön a települések belső közlekedési hálózata is. Ahhoz, hogy az elővárosi közösségi közlekedés hatékonyan működhessen, és megfelelő alternatívája legyen az egyéni közlekedésnek, szükség van arra is, hogy a helyi (és a már említett települések közötti) tömegközlekedés, a ráhordó hálózatok is fejlődjenek. Hiszen hiába csökken a menetidő, illetve a várakozási idő, ha a településeken belül - a belső közlekedési hiányosságok miatt - az ott élők elvesztik ezt az előnyt.

A nemzetközi úthálózatok, TEN-T hálózat hiányzó szakaszainak kiépítéséig a főúthálózat van rendkívül leterhelve, mivel az országon belüli, települések közötti forgalmon túlmenően a nemzetközi forgalom is ezeken az utakon bonyolódik. Az autópályák építésforgalma is ezeket az útvonalakat terheli, majd az új hálózatok átadása után a tönkrement két számjegyű főutak felújítására már nem jut elegendő forrás. A többi hálózati elem (a három illetve négy számjegyű útjaink) is meglehetősen rossz állapotúak, köszönhetően annak, hogy a szuburbanizáció és a motorizáció terjedésével mindenütt jelentősen megnőtt a közúti forgalom.

A prioritásban szeretnénk lehetőséget adni továbbá a települések belterületi útjainak fejlesztésére is.

Pest megyét több nemzetközi, vagy regionális kerékpárút hálózat is átszelné, ha a hálózat elemei összefüggően kerülnének megépítésre. Korábban ezek a beavatkozások nem kerültek összehangolásra, ezért pontszerűen történtek a fejlesztések. A 2021-2027 uniós ciklusban a kerékpárút hálózatok építését kifejezetten regionális összefogáshoz rögzítjük. További fontos szempont, hogy a kerékpárútnak a hivatásforgalomban is fontos szerepet kell játszania, tehát gazdaságfejlesztési szerepének kimutathatónak kell lennie.

Miközben a forgalom jelentősen megnövekedett a megye úthálózatán, a gépjárművek biztonságtechnikai berendezéseinek, illetve az infrastruktúra állapotának javulásával (jobb közvilágítás, közlekedésbiztonságot szolgáló forgalomtechnikai berendezések, műtárgyak) fejlődésével egyre kevesebb a baleset, ezen belül is a halálos kimenetelű baleset. Ugyanakkor 2019-ben még mindig közel 2 ezer személyi sérüléssel járó baleset történt a megye útjain. Ennek további csökkentése érdekében szükségesnek tartjuk egyrészt az útkorszerűsítések esetében, másrészt az újonnan létesített közúti infrastruktúra elemek esetében a közlekedésbiztonság növelését szolgáló forgalomtechnikai berendezések, elemek, innovatív megoldások alkalmazását. Mivel a megye útjai rendkívül forgalmasak így akár pilot projektek formájában bizonyos innovatív közlekedésbiztonságot javító megoldások jelentős terhelés mellett tesztelhetők, alkalmazhatók.

7.3.2 A prioritás területi vonatkozásai

A prioritás területi vonatkozása általánosan nem határozható meg, a beavatkozás területi fókusza fejlesztési kezdeményezésként eltérő, a közlekedés vonalas jellegét figyelembe véve.

7.3.3 A III. prioritás kapcsolódása a releváns Európai Uniók tematikus célkitűzéshez és beruházási prioritáshoz

Kapcsolódó EU célkitűzés:

- PO1 - *Intelligensebb Európa: az innováción, a digitalizáción, a gazdasági átalakuláson és a kisvállalkozásoknak nyújtott támogatáson keresztül*

Stratégiai Program munkarész

- PO2 - Zöldebb, karbonmentes Európa: a Párizsi Megállapodás végrehajtásával, valamint az energiaügyi átállásba, a megújuló energiaforrásokba és az éghajlatváltozás elleni küzdelemben való befektetéssel
- PO3 - Jobban összekapcsolódó Európa: a stratégiai szállítási és digitális hálózatokkal

7.3.4 Indikátorok meghatározása [III. Prioritás]

Azonosító (specifikus cél)	Indikátor	Mérték- egység	Az adat forrása	Célérték
Nemzetközi közlekedési kapcsolatok fejlesztése (P3.1)	Felújított utak hossza	km	EMIR	n.k.*
Nemzetközi közlekedési kapcsolatok fejlesztése (P3.1) Közúthálózat fejlesztése (P3.3)	Megépült/új utak hossza	km	EMIR	n.k.*
Nemzetközi közlekedési kapcsolatok fejlesztése (P3.1)	Felújított vasútvonal hossza	km	EMIR	n.k.*
Nemzetközi közlekedési kapcsolatok fejlesztése (P3.1)	Megépült/új vasútvonal hossza	km	EMIR	n.k.*
Nemzetközi közlekedési kapcsolatok fejlesztése (P3.1)	Folyón szállított áru mennyisége	t	EMIR	n.k.*
Közösségi közlekedés fejlesztése (P3.2)	Fejlesztett elővárosi közlekedéssel érintett lakosság száma	fő	EMIR	n.k.*
Közösségi közlekedés fejlesztése (P3.2)	Megépített P+R és B+R parkolóhelyek száma, településenként	db	EMIR	n.k.*
Közösségi közlekedés fejlesztése (P3.2)	Megújult közösségi közlekedést szolgáló állomások száma	db	EMIR	n.k.*
Közúthálózat fejlesztése (P3.3)	Létrehozott kerékpáros útvonal hossza	km	EMIR	n.k.*
Közúthálózat fejlesztése (P3.3)	Végrehajtott közlekedésbiztonsági fejlesztések száma	db	EMIR	n.k.*
Nemzetközi közlekedési kapcsolatok fejlesztése (P3.1) Közösségi közlekedés fejlesztése (P3.2) Közúthálózat fejlesztése (P3.3)	Fejlesztéssel érintett lakosság száma	fő	EMIR	n.k.*

n.k.* Nem Kalkulálható a végleges forrásmegosztás ismerete nélkül

7.3.5 Indikatív forrásallokáció prioritás szinten intézkedésenkénti bontásban [III. Prioritás]

Intézkedés neve	Indikatív forrásigény (Mrd Ft)
Nemzetközi közlekedési kapcsolatok fejlesztése	756,0
Közösségi közlekedés fejlesztése	129,0
Közúthálózat fejlesztése	23,0
Összesen	908,0

7.4 Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért –[IV. Prioritás]

7.4.1 A prioritás indoklása

A prioritás egy a mainál kiegyensúlyozottabb, policentrikus térszerkezet létrehozását célozza, mindezt úgy, hogy az egyes települések környezetükkel összhangban, fenntartható módon működjenek, az ott élők számára kedvező lakó és életkörülményeket teremtve.

Pest megye szempontjából és az egész nagyrégió növekedésének, versenyképességének szempontjából fontos, hogy a főváros körül erős, policentrikus városhálózat alakuljon ki, amelynek egyes elemei is jelentős gazdasági és társadalmi potenciállal rendelkeznek. Ez segíthet abban, hogy az agglomerációs települések, és a főváros is megőrizze működőképességét, amelyet a jelenlegi folyamatok jelentősen veszélyeztetnek. Az egyirányú ingázás, a szolgáltatások koncentrációja egy kisebb térben (főváros), miközben a lakosság egyre inkább a környező településeken képzei el lakhatását, egyre nagyobb közlekedési és környezeti problémához vezet. A közlekedési infrastruktúra csak óriási költséggel és korlátosan bővíthető így sokkal fontosabb lenne a megyei centrumok megerősítése, fejlesztése, hogy közvetlen környezetük számára legalább olyan fontos térszervező erővé váljanak, mint maga a főváros.

A megyének 2020-ban közel 1,3 millió lakosa volt, azonban míg a főváros folyamatosan veszít a népességéből, addig a megye népessége a szuburbanizációnak és a belső vándorlásnak, illetve a demográfiai jellemzői hatására folyamatosan növekszik. Ennek megfelelően nagyon fontos, hogy a fővárost körülölelő megyében élők életminősége, a helyben elérhető szolgáltatások minősége a fővárosban elérhetőhöz hasonlítson. Ahhoz, hogy ennyi ember életét megfelelően lehessen szervezni, a települési önkormányzatoknak felkészültnek, kompetensnek, nyújtott szolgáltatásaiknak naprakésznek kell lenni és meg kell felelniük a mai városlakók támasztotta igényeknek.

Míg Európa nyugati felében a városi szegénység, addig Kelet-Európában inkább a vidéki szegénység jelent problémát. Nem szabad ugyanakkor elhanyagolni a városi szegénység kérdését sem. Számos megyei város küzd a területén kialakult szegregátumok, vagy szegregációval veszélyeztetett városrészek helyzetének javításával. Az előző támogatási időszak során egyes városok már sikeresen végrehajtottak szociális városrehabilitációs projekteket, azonban szükségesnek tartunk további lépéseket e téren. A társadalom egészének érdeke, hogy a leromlott településrészekben élők képességének, kompetenciáinak fejlesztése, helyzetük jobbítása, hiszen ezzel a települések élhetőségét javítjuk, társadalmi kohézióját erősítjük.

A mainál jobb, megfontoltabb és hatékonyabb területgazdálkodásra van szükség, hiszen az élhető településeknek környezetükkel összhangban kell működni. A környezetre gyakorolt hatásukat minimalizálniuk kell és olyan megoldásokat alkalmazni, amelyek nem zsigerelik ki a környezetet. A gyors és gyakran nem megfelelően szabályozott növekedés a települések egy részében a zöldfelületek, csökkenésével járt és jár. A területrendezési jogszabályok módosítása az agglomerációban csökkentette a belterület expanzióját, de ezzel együtt a városias többszintű beépítés a maradék belterületi zöldfelületek eltűnéséhez vezetett. A barnamezős területek ugyanakkor nagy potenciált jelentenek a növekedéshez, ehhez azonban ezen területek azonosítására, felmérésére és megfelelő hasznosítási stratégiára van szükség. Fentiekkel összhangban különös gondot kell fordítani a meglévő természeti értékek megóvására, mivel ez hozzájárul a településeink fenntarthatóságához, környezetünk sokféleségéhez, meg kell akadályozni táj túlhasználását.

A gyors növekedés gerjesztette motorizáció, a közlekedés és logisztika, az ipar, a gépesített mezőgazdaság területén jellemző expanzió mind folyamatosan növeli a települések környezeti terhelését. A levegő minőségének romlását a közlekedés mellett számos településen az elavult fűtési rendszerek, nem megfelelő energiahatékonyságú épületek fűtéséből származó égéstermékek rontják jelentősen. Ezen a területen igazi előrelépést csak komplex hosszú távú cselekvési tervekkel, összehangolt akciókkal lehet elérni. Egyszerre szükséges a helyi és elővárosi közlekedés optimalizálása,

az elektromobilitás, illetve egyéb környezetbarát közlekedési módok fejlesztése. A helyi épületállomány energetikai korszerűsítése és a megújuló környezetbarát energiaforrások használatának elterjesztése. A levegő minőség javításához a megfelelő településtervezési megoldások alkalmazása is hozzájárulhat, ilyenek például a zöldsávok, egyéb a szállóport és egyéb szennyezők megkötését szolgáló környezetbarát megoldások, megfelelő levegőáramlási folyosók biztosítása. Bár kevesebb szó esik róla, egyre nagyobb gondot okoz a zaj, amely közvetlenül és közvetett módon is károsítja környezetünket és egészségünket. Sajnos idáig csak lokálisan, valamilyen infrastrukturális beruházáshoz, vagy lakossági tiltakozás okán készültek zajtérképek, így a védelem is csak ezeken a kiemelt pontokon valósul meg, általában érintetlenül hagyva évtizedes problémákat, vagy azokat a problémákat, amelyek lassan fokozatosan alakulnak ki (pl. a forgalom fokozódása miatt). Szükséges lenne tehát helyi szinten is zajtérképek készítése és a védekezés megszervezése forgalmi módosításokkal, zajvédelmi eszközök alkalmazásával, vagy megfelelő építési, területhasználati szabályokkal.

A talajvédelem jelentősége óriási, hiszen a talajpusztulás még az erre nagyobb figyelmet fordító európai kontinensen is jelentős problémát okoz majd az elkövetkező évtizedekben, amelyet a klimatikus változások tovább erősítenek. A megye klímaalkalmazkodásának is egyik fontos eleme kell, hogy legyen a tudatos térhasználat, a termőtalajok védelme, a talajok termőképességének megőrzése, a talajok optimális vízgazdálkodásának biztosítása, az erózió megakadályozása. Ehhez szükség van a precíziós mezőgazdaság további támogatására, az ökológiai szempontból tudatos gazdálkodásra. Amennyiben a „Termőföldtől az asztalig (Farm to fork)” és a „Biodiverzitás stratégia” életbe lép, jelentős változásokat hoz majd a helyi mezőgazdaság számára (ld. I. prioritás).

A klímaalkalmazkodás egyik legfontosabb eleme a vízzel való tudatos gazdálkodás megteremtése. A megye és annak települései jelenleg nem kellően felkészültek e téren, még mindig kevés olyan önkormányzat van, amely rendelkezik megfelelő vízgazdálkodási stratégiával, vízkár elhárítási tervvel, pedig az árvizek és a csapadékvíz miatt 2020-ban a vis maior kifizetések meghaladták a 640 millió forintot. Szükséges a felszíni vízelvezetés és vízvisszatartás rendszerének megújítása, illetve kibővítése, különösen az ennek kitett településekben, járásokban. A vízgazdálkodás része a felszíni és felszínalatti vizek védelme, és ugyan e tekintetben sokat lépett előre a megye is a rendszerváltozás óta, még mindig van teendő e téren. A lakásoknak 16%-a nincs a hálózatba kapcsolva, a tisztított szennyvíznek 9%-a pedig még mindig csak mechanikai, vagy mechanikai és biológiai tisztításon megy keresztül, ami a megyék között a középmezőnybe tartozik.

A térség összes településén teljes körűen megvalósult a hulladékgyűjtés. Azonban a hasznosítás, az elkülönített hulladékgyűjtés rendszerének kiépítése, a hulladék szétválogatás technológiájának felhasználása nem halad a megtervezett módon. Az EU-ban 2025-re a háztartási hulladék legalább 55%-át kellene újrahasznosítani, míg hazánkban ez az arány ennél 20 százalékponttal alacsonyabb, tehát jócskán van mit faragni ezen értékből. Bár uniós összevetésben hazánk nem a legnagyobb hulladéktermelő, azért az országon belül a főváros és környezete már csak a nagy népesség-koncentráció miatt is kiemelkedik. A legfontosabb teendő e téren a keletkezett hulladék mennyiségének csökkentése és az újrahasznosítás arányának növelése. Ehhez a hulladékkezelés fejlesztésére, a vállalkozások körforgásos gazdaság irányába tett lépéseire van szükség, de fontos a lakosság szemléletformálása is. A megye környezeti értékeit sajnos jelentősen veszélyeztetik az illegális hulladéklerakók, amelyek feltérképezésére és megszüntetésére tett állami erőfeszítések szükségesek, ám ebben a lakosság mellett az önkormányzati szerepvállalásra is szükség van. A zöldhulladék hasznosítása települési, vagy regionális komposztáló beüzemelésével valósulhat meg.

7.4.2 A prioritás területi vonatkozásai

A prioritás esetében vannak olyan fejlesztési kezdeményezések, ahol a fejlesztéseket koncentráltan, a problémák felmerülésének helyén kell kezelni. Ilyenek a városi problémák megoldása, a centrum települések fejlesztése, de ilyen a vízgazdálkodás kérdése is. Hiszen a csapadékvízkárok általában hegy, vagy dombvidéki lejtős térszínű településeken jellemzőek, koncentrált fejlesztésekkel jelentősen

mérsékelhető lenne a helyreállítást segítő vis maior támogatások összege. Más esetekben, elviekben ugyan felállítható lenne felhasználási térkép, ám éppen a jelenség nem megfelelő feltérképezettsége akadályozza ezt. Végül az intézkedések egy része olyan általános problémákra ad választ, amelyek a megye csaknem minden településén kisebb-nagyobb mértékben jelen van.

Pest megye településszerkezete alapvetően eltér a többi megyétől, nagyrészt annak köszönhetően, hogy a megye nagyobb része állandó és jelentős gazdasági, társadalmi és környezeti kölcsönhatásban áll a fővárossal. A megye településeinek fejlődését alapvetően befolyásolta és befolyásolja mind a mai napig a szuburbanizáció. A fent felsorolt hatások eredőjeként a megye területén, ma Magyarországon kiemelkedően nagyszámú (54 db) kis és közepes méretű város található. Ezek, bár számos tekintetben jelentősen különböznek egymástól, egy-két kivételtől eltekintve igaz rájuk, hogy térszervező funkcióik kevésbé képesek érvényesülni a főváros óriási gravitációs terében. Különösen fontos a policentrikus városhálózat, és ebben kiemelten a járásszékhelyek funkcióinak megerősítése, ezen belül is a 25 ezer főnél kisebb központi szerepkörű városok fejlődésének elősegítése, hogy teljes értékű központként legyenek képesek szervezni környezetük mindennapi életét.

7.4.3 A IV. prioritás kapcsolódása a releváns Európai Unió tematikus célkitűzéshez és beruházási prioritáshoz

Kapcsolódó EU célkitűzés:

- PO2 - Zöldebb, karbonmentes Európa: a Párizsi Megállapodás végrehajtásával, valamint az energiaügyi átállásba, a megújuló energiaforrásokba és az éghajlatváltozás elleni küzdelemben való befektetéssel
- PO4 - Szociálisabb Európa: a szociális jogok európai pillérének megvalósításával, valamint a minőségi foglalkoztatás, az oktatás, a készségek, a társadalmi befogadás és az egészségügyi ellátáshoz való egyenlő hozzáférés támogatásával
- PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa: a helyileg irányított növekedési stratégiák és a fenntartható városfejlesztés Uniós-szerte való támogatása révén.

7.4.4 Indikátorok meghatározása [IV. Prioritás]

Azonosító (intézkedés)	Indikátor	Mértékegység	Az adat forrása	Célérték
Policentrikus településstruktúra, járásközponti funkcióhoz köthető fejlesztések Pest megyében (P4.1)	Elkészült, felülvizsgált ITS dokumentumok száma	db	EMIR	n.k.*
Policentrikus településstruktúra, járásközponti funkcióhoz köthető fejlesztések Pest megyében (P4.1)	Funkcióbővítő beavatkozások által érintett terület nagysága	ha	EMIR	n.k.*
Policentrikus településstruktúra, járásközponti funkcióhoz köthető fejlesztések Pest megyében (P4.1)	Funkcióbővítő beavatkozások által érintett lakosság száma	fő	EMIR	n.k.*
Policentrikus településstruktúra, járásközponti funkcióhoz köthető fejlesztések Pest megyében (P4.1)	Fejlesztéssel érintett épületek száma	db	EMIR	n.k.*
Policentrikus településstruktúra, járásközponti funkcióhoz köthető fejlesztések Pest megyében (P4.1)	Megnövekedett/megújított zöldfelületek nagysága	ha	EMIR	n.k.*
Policentrikus településstruktúra, járásközponti funkcióhoz köthető fejlesztések Pest megyében (P4.1) Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása,	Megvalósult akciók, programok száma	db	EMIR	n.k.*

Azonosító (intézkedés)	Indikátor	Mértékegység	Az adat forrása	Céltérték
élhetőbb települési környezet kialakítása (P4.2)				
Policentrikus településstruktúra, járásközponti funkcióhoz köthető fejlesztések Pest megyében (P4.1)	Fejlesztéssel érintett önkormányzati szolgáltatások száma	db	EMIR	n.k.*
Policentrikus településstruktúra, járásközponti funkcióhoz köthető fejlesztések Pest megyében (P4.1)	Fejlesztéssel elért energia megtakarítás	TJ	EMIR	n.k.*
Policentrikus településstruktúra, járásközponti funkcióhoz köthető fejlesztések Pest megyében (P4.1)	Szociális városrehabilitációs beavatkozással érintett terület nagysága	ha	EMIR	n.k.*
Policentrikus településstruktúra, járásközponti funkcióhoz köthető fejlesztések Pest megyében (P4.1)	Érintett lakosok száma a rehabilitált településrészen	fő	EMIR	n.k.*
Policentrikus településstruktúra, járásközponti funkcióhoz köthető fejlesztések Pest megyében (P4.1)	Szociális városrehabilitációs beavatkozással érintett szegregátum, szegregációval terület nagysága	db	EMIR	n.k.*
Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása (P4.2)	Fejlesztéssel érintett természetvédelmi terület	ha	EMIR	n.k.*
Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása (P4.2)	Ökológiai hálózat kiterjedésének változása	ha	EMIR	n.k.*
Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása (P4.2)	A NATURA2000 fogalmát ismerő állampolgárok aránya	%	közvélemény kutatás	n.k.*
Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása (P4.2)	Megépült zajvédelmi létesítmények száma	db	EMIR	n.k.*
Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása (P4.2)	Elkészült megyei kataszter a barnamezős területekről	db	EMIR	n.k.*
Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása (P4.2)	Kármentesítési, hasznosítási tervvel érintett terület nagysága	ha	EMIR	n.k.*
Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása (P4.2)	Elkészült kármentesítési, hasznosítási tervek száma	db	EMIR	n.k.*
Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása (P4.2)	Kármentesített terület nagysága	ha	EMIR	n.k.*

Stratégiai Program munkarész

Azonosító (intézkedés)	Indikátor	Mértékegység	Az adat forrása	Célérték
Energiahatékonyság növelése, a CO2 kibocsátás csökkentése (P4.3)	A támogatott projektek keretében megújult intézmények száma	db	EMIR	n.k.*
Energiahatékonyság növelése, a CO2 kibocsátás csökkentése (P4.3)	A fejlesztések eredményeként elért energia megtakarítás	TJ	EMIR	n.k.*
Energiahatékonyság növelése, a CO2 kibocsátás csökkentése (P4.3)	A fejlesztéssel érintett intézményekben ellátottak száma	fő	EMIR	n.k.*
Energiahatékonyság növelése, a CO2 kibocsátás csökkentése (P4.3)	A jobb energiafogyasztási osztályba sorolt háztartások száma	db	EMIR	n.k.*
Energiahatékonyság növelése, a CO2 kibocsátás csökkentése (P4.3)	A támogatott projekt keretében megújuló energiatermelő rendszerek száma	db	EMIR	n.k.*
Energiahatékonyság növelése, a CO2 kibocsátás csökkentése (P4.3)	A támogatott projekt keretében megújuló energiatermelő rendszerek által foglalkoztatottak száma	fő	EMIR	n.k.*
Energiahatékonyság növelése, a CO2 kibocsátás csökkentése (P4.3)	Energiatakarékos közvilágítással rendelkező települések száma	db	EMIR	n.k.*
Vízgazdálkodás, víz visszatartás létesítményeinek fejlesztése (P4.4)	Elkészült ár- és belvízvédelmi program(ok) száma	db	EMIR	n.k.*
Vízgazdálkodás, víz visszatartás létesítményeinek fejlesztése (P4.4)	A támogatott projektek keretében bel- és csapadékvíz károktól megvédett lakosság	fő	EMIR	n.k.*
Vízgazdálkodás, víz visszatartás létesítményeinek fejlesztése (P4.4)	Csapadékvíz elvezető rendszerek kiépítésével megvédett terület nagysága	ha	EMIR	n.k.*
Vízgazdálkodás, víz visszatartás létesítményeinek fejlesztése (P4.4)	Megépült víztározó kapacitás	m3	EMIR	n.k.*
Vízgazdálkodás, víz visszatartás létesítményeinek fejlesztése (P4.4)	A fejlesztések eredményeként visszatartható víz mennyisége	m3	EMIR	n.k.*
Vízgazdálkodás, víz visszatartás létesítményeinek fejlesztése (P4.4)	Belvízelvezető csatornák felújításával és karbantartásával csökkent belvizes területek nagysága	m2	EMIR	n.k.*
Vízgazdálkodás, víz visszatartás létesítményeinek fejlesztése (P4.4)	Fenntartható térségi vízszétosztás fejlesztést célzó projektek száma	db	EMIR	n.k.*
Vízgazdálkodás, víz visszatartás létesítményeinek fejlesztése (P4.4)	Élővizek ökológiai állapotmegőrzését, vízgazdálkodásának javítását célzó projektek száma	db	EMIR	n.k.*
Megújuló energiaforrások hasznosításának elősegítése (P4.5)	Megyei Megújuló Energia Stratégia száma	db	EMIR	n.k.*

Azonosító (intézkedés)	Indikátor	Mértékegység	Az adat forrása	Céltérték
Megújuló energiaforrások hasznosításának elősegítése (P4.5)	A támogatott projektek keretében megújuló energiatermelő rendszerek száma	db	EMIR	n.k.*
Megújuló energiaforrások hasznosításának elősegítése (P4.5)	A támogatott projektek keretében megújuló energiatermelő rendszerek villamos energiatermelése	watt	EMIR	n.k.*
Megújuló energiaforrások hasznosításának elősegítése (P4.5)	A támogatott projektek keretében megújuló energiatermelő rendszerek által foglalkoztatottak száma	fő	EMIR	n.k.*
Hulladékgazdálkodás fejlesztése (P4.6)	Hasznosított települési hulladék aránya az összes keletkezett mennyiségből	%	OKIR vagy HIR	n.k.*
Hulladékgazdálkodás fejlesztése (P4.6)	Kialakított hulladék újra használati központok, gyűjtőpontok, gyűjtőudvarok száma	db	EMIR	n.k.*
Hulladékgazdálkodás fejlesztése (P4.6)	Biogáz elállítását célzó projektek száma	db	EMIR	n.k.*
Hulladékgazdálkodás fejlesztése (P4.6)	Újra nem hasznosítható hulladék energiatermelő rendszerek villamos energiatermelése	watt	EMIR	n.k.*
Hulladékgazdálkodás fejlesztése (P4.6)	Újra nem hasznosítható hulladék energiatermelő rendszerekben foglalkoztatottak száma	fő	EMIR	n.k.*
Hulladékgazdálkodás fejlesztése (P4.6)	Felszámolt illegális hulladéklerakók száma	db	EMIR	n.k.*

n.k.* Nem Kalkulálható a végleges forrásmegosztás ismerete nélkül

7.4.5 Indikatív forrásallokáció prioritás szinten intézkedésenkénti bontásban [IV. Prioritás]

Intézkedés neve	Indikatív forrásigény (Mrd Ft)
Policentrikus településstruktúra	35,8
Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása élhetőbb települési környezet	3,6
Energiahatékonyság növelése, a CO2 kibocsátás csökkentése, megújuló energiaforrások hasznosításának elősegítése	24,1
Vízgazdálkodás, csapadékvíz gazdálkodás, vízvisszatartás létesítményeinek fejlesztése	52,6
Hulladékgazdálkodás fejlesztése, körforgásos gazdaság elősegítése	5,5
Összesen	121,6

7.5 *Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése.–[V. Prioritás]*

7.5.1 *A prioritás indoklása*

Az egyén boldogulása a társadalom megfelelő működésének az alapja, a prioritás a magas színvonalú egészségügyi, oktatási, rekreációs és kulturális szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférést kívánja megvalósítani.

A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció helyzetfeltárásában megállapításra került több olyan hiányosság, amely rámutat a humánerőforrásban, a képzési szerkezetben és az intézményekben jelen lévő problémákra. Alacsony a felnőttképzésben részt vevők aránya, az élethosszig tartó tanulásban az agglomeráción kívül igen kevesen vesznek részt. A szakképzés és készségfejlesztés nem követi elég rugalmasan a piaci igényeket. Az oktatásban nem, vagy alig jelennek meg a helyi tartalmak, ismeretek, értékek. Mindezek markánsan hozzájárulnak a megye visszafogott versenyképességéhez, hiszen azok a régiók leginkább versenyképesek Európában, ahol a magas hozzáadott értékű, tudás-intenzív szolgáltató vállalkozások száma és teljesítménye folyamatosan növekszik. Ezek a vállalkozások a magasan képzett munkaerőt keresik, valamint sokat költenek szervezetfejlesztésre, képzésre és általában a termelékenységet javító tudás megszerzésére. A prioritás egyik beavatkozási területe a szűk keresztmetszetek felszámolására irányul az iskola rendszerű és felnőttképzés esetében, a megyei lakosság képzettségi szintjének emelésével, illetve megújításával. Fentiek mellett még mindig komoly infrastrukturális hiányosságok is jelen vannak a megye oktatási intézményeinek egy részében, és szinte mindenhol indokolt az épületek kisebb-nagyobb energetikai korszerűsítése.

Minőségi képzés nincs felkészült oktatási intézmények és adott esetben gyakorlati képzőhelyek nélkül. Az oktatáshoz kapcsolódóan a képzési-, nevelési-, oktatási intézmények infrastrukturális megújítása, hatékonyságának növelése is szükséges, továbbá meg kell teremteni a kapcsolatot a képző intézmények és potenciális gyakorlati képzőhelyek között. A duális képzés erősítése jó a képzésben résztvevőnek és jó a vállalkozásnak is, hiszen utóbbi a munkaerő szükségletét az általa „felnevelt” szakemberekkel tudja kielégíteni. A mainál hatékonyabb rendszert kell kialakítani a tanulói pályaválasztás, pályaaorientáció területén, amely a képzések hatékonyságát, sikerességét és később a jobb piaci integrációt is segíti.

Sajnos Magyarországon a vállalkozói kedv igen alacsony a fiatalok között, annak ellenére, hogy a vállalkozás feltételei és környezete rengeteget javult az utóbbi években. Ennek okai között nagy szerepe van annak, hogy a fiatalok kevés ismerettel rendelkeznek a vállalkozóvá válás lehetőségeiről, ráadásul az induló vállalkozók sikerességét is jelentősen rontja, a vállalkozói ismeretek, a tudás hiánya. A KKV szektor erősítése szempontjából kulcsfontosságú volna, hogy az általános vállalkozási, piaci és pénzügyi ismeretek a mainál nagyobb mértékben épüljenek be az oktatásba, annak különböző szintjein. Elvárás lenne, hogy olyan naprakész, gyakorlati ismeretek kerüljenek átadásra, amelyek valóban megkönnyítik a vállalkozások első lépéseit, illetve későbbi boldogulásukat.

A tudás megszerzésének, elmélyítésének további eszközei a közművelődési intézmények, a könyvtárak és a múzeumok. Elengedhetetlen, hogy ezek a helyi ismeretterjesztés, a kultúra népszerűsítése szempontjából létfontosságú intézmények szolgáltatási színvonala javuljon, alkalmazkodjanak a változó igényekhez.

A szolgáltatások minőségének javítása, így a gazdasági növekedés érdekében fontos az egészségügyben dolgozók, mind pedig az egyéb települési közszolgáltatásban dolgozók továbbképzése, kompetenciáik folyamatos fejlesztése.

Hasonló jelentősége van a helyi értékek megőrzésének. A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció tervezése során értékválasztásunk egyik fontos elhatározása „*Pest megye a megye márkáztatását, mint többszínű, polifonikus megye előmozdítja, „márkáját” építi, és a marketingkommunikációt irányítja, szervezi.*” Azok az értékek, azok a jellegzetességek, melyek a sokszínű településekben jelen vannak,

extra hozzáadott értéket képviselnek, különösen a turizmus, az örökségvédelem területén és általában a helyi gazdaságban. Ennek bemutatásában, a közös márkázható arculat kialakításában fontos szerepe van a Pest megyei értéktár program keretében megkezdett munkának. Ennek folytatása és kiterjesztése mind a turisztika, mind pedig a kulturális, építészeti és környezeti örökség megóvása szempontjából rendkívüli jelentőséggel bír.

A közösségek szerepének országosan tapasztalt gyengülése, az egyéni érdekek előtérbe helyezése, a családi értékek háttérbe szorulása az egész társadalom megújulásának akadályát jelenti, amelynek következményei kihatnak a megye és települései fejlődésére, de különösen a lakosság szemléletmódjára. A közösségek megújulásának sokoldalú támogatása – kiemelten a „családbarát” megye létrehozása – a megye fejlődésének, az itt élők szemléletváltásának és pozitív hangulatának nélkülözhetetlen feltétele.

A hajléktalan ellátás, gyermekjóléti szolgáltatás, bölcsődei ellátás, pszichiátriai ellátás területi különbségei enyhültek, de kapacitáshiány még mindig sok helyen jelen van. Valamennyi ellátás tekintetében alapvető az igény, hogy a rászoruló személyek egyenlő feltételek mellett juthassanak hozzá mindenütt.

Pest megye lakosságának egészségi állapota messze nem kielégítő, a vezető halálokok (szív- és érrendszeri, daganatos betegségek) jellemzően élen járnak a megyei statisztikában. Ugyan az egészségügyi fejlesztési programok alapvetően az ellátórendszer fejlesztésére fókuszálnak - és részben tesszük ezt mi is- emellett, az élet számtalan területén tennivalónk van az egészséges életmód megtanulása-, kialakítása- és gyakorlása terén, a szemléletváltoztatás elindításában, ami az egészség megőrzésére, a prevencióra, az egészséges táplálkozásra, a sport, a testmozgás rendkívüli jelentőségére irányítja a figyelmünket. Vitathatatlan, hogy a legjobb megelőzni a hosszú és költséges betegségeket, amihez egy fejlett prevenció eszköz-tár alkalmazása a legmegfelelőbb beavatkozás. A szűrővizsgálatok szerepének növelése ennek az eszköztárnak fontos része.

Az egészségmegőrzés szempontjából fontos tömegsportra nem áll rendelkezésre megfelelő minőségű és mennyiségű terület és létesítmény. A meglévő infrastruktúrát sok esetben sportegyesületek, intézmények töltik meg, a szabadidősportnak nem sok tér jut. A gyermekek megnyerése, a diáksport támogatása, az iskolai testnevelés feltételeinek megteremtése is ennek a prioritásnak fontos feladata.

A prevenció programok hosszú távon érnek be, emiatt nem célszerű elhanyagolni a fekvő- és járóbeteg ellátást sem. Az elmúlt időszakban sajnos egyetlen Pest megyei kórház sem részesülhetett érdemi nagyságrendű fejlesztési támogatásban, nem csak a fejlesztések maradtak el ezekben az intézményekben (Flór Ferenc Kórház, váci és ceglédi kórházak), hanem sok esetben az állam megóvása is. A szakellátás és házi orvosi ellátás némileg kedvezőbb infrastrukturális helyzetben van, de a fenntartásban és üzemeltetésben további jelentős megtakarításokat lehetne elérni. Ezekben az intézményekben a használt eszközök átlagéletkora is jelentős probléma, ugyanis a műszerpark életkora elmarad az európai átlag műszerpark életkortól, ami 5-7 év.

Magyarország bizonyos ágazatokban (fogászat, balneológia, stb.) célországja az egészségügyi turizmusnak. A Pest megyében rendelkezésre álló gyógyvizek, vagy a Börzsöny természeti környezete a rekreáció, az egészségipar, az alkonygazdaság speciális ágazatainak kibontakoztatására adhat lehetőséget. További jó lehetőségeink lehetnének a szív- és érrendszeri prevenció, illetve műtéti utógondozás terén. A növekedés egyik pillére a fekvő és járó beteg ellátásban dolgozók életpályájának javítása, szakmai fejlődésének, képzésének elősegítése.

Ezek az intézkedések azonban nem képzelhetők el széleskörű összefogás, a partneri kapcsolatok fejlesztése nélkül. Fontos, hogy a fejlesztések átgondoltan, ne pontszerűen menjenek végbe, ne az legyen az általános hogy a fejlesztések kizárólag egy település, vagy egy kisebb közösség szükségleteit, törekvéseit elégítsék ki, hanem rendszerbe kapcsolódva stratégiai célok teljesülését, nagyobb térségek felemelkedését szolgálják. Ezért egyfelől intézményi összefogásra van szükség, másfelől kompetens térségmenedzsmentre.

7.5.2 A prioritás területi vonatkozásai

A prioritás legtöbb fejlesztési kezdeményezése esetében nehéz meghatározni konkrét területi vonatkozást, hiszen fejlesztési igények és szükségletek minden településen vannak, csak ezeknek eltérők az okai és ezáltal a fejlesztések céljai is. Míg az agglomerációban a nagy demográfiai nyomás miatt keletkezik igény az ellátások bővítésére, addig az agglomeráción kívül a hosszú évtizedek óta hiányos, vagy rossz minőségű infrastruktúra megújítása a cél. Így alapvetően ezen két térség különválasztása adja a prioritás térségi célzását. Mivel azonban az agglomeráción kívüli tér sem egységes társadalmi szempontból, ezért indokolt további térségi különbségtétel alkalmazása a megye É-ÉK-i és D-DK-i térségei között.

Az egészségügyben és az oktatásban vannak olyan közép fokú, illetve szakosított intézmények, amelyek fejlesztése csak központi szerepkörű településeken indokolt, így ezekben az esetekben pontszerű fejlesztést tartunk indokoltnak.

7.5.3 Az V. prioritás kapcsolódása a releváns Európai Uniói tematikus célkitűzéshez és beruházási prioritáshoz

Kapcsolódó EU célkitűzés:

- PO4 - Szociálisabb Európa: a szociális jogok európai pillérének megvalósításával, valamint a minőségi foglalkoztatás, az oktatás, a készségek, a társadalmi befogadás és az egészségügyi ellátáshoz való egyenlő hozzáférés támogatásával
- PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa: a helyileg irányított növekedési stratégiák és a fenntartható városfejlesztés Unió-szerte való támogatása révén.

7.5.4 Indikátorok meghatározása [V. prioritás]

Azonosító (specifikus cél)	Indikátor	Mérték- egység	Az adat forrása	Céltérték
Pest megyei humán erőforrás fejlesztése (P5.1)	Oktatási intézmények fejlesztéssel érintett telephelyeinek száma	db	EMIR	n.k.*
Pest megyei humán erőforrás fejlesztése (P5.1)	Duális képzésben résztvevő tanulók száma	fő	EMIR	n.k.*
Pest megyei humán erőforrás fejlesztése (P5.1)	Duális képzésben résztvevő vállalkozások száma	db	EMIR	n.k.*
Pest megyei humán erőforrás fejlesztése (P5.1)	Duális képzésben résztvevő oktatási/képző intézmények száma	db	EMIR	n.k.*
Pest megyei humán erőforrás fejlesztése (P5.1)	Teremtett új munkahelyek száma	fő	EMIR	n.k.*
Pest megyei humán erőforrás fejlesztése (P5.1)	Programból való kilépéskor magasabb munkaerő piaci státuszban lévők száma	fő	EMIR	n.k.*
Pest megyei humán erőforrás fejlesztése (P5.1)	Programból való kilépéskor foglalkoztatott résztvevők száma	fő	EMIR	n.k.*
Pest megyei humán erőforrás fejlesztése (P5.1)	Felsőfokú végzettségűek aránya	fő	EMIR	n.k.*
Pest megyei humán erőforrás fejlesztése (P5.1)	Pályaválasztási orientációs programban részt vett tanulók száma	fő	EMIR	n.k.*

Stratégiai Program munkarész

Azonosító (specifikus cél)	Indikátor	Mérték- egység	Az adat forrása	Céltérték
Pest megyei humán erőforrás fejlesztése (P5.1)	Létrejött vállalati képzőhelyek száma	db	EMIR	n.k.*
Pest megyei humán erőforrás fejlesztése (P5.1)	Létrejött vállalati-oktatási intézményi kapcsolatok száma	db	EMIR	n.k.*
Pest megyei humán erőforrás fejlesztése (P5.1)	Térség specifikus oktatásban részt vett tanulók száma	fő	EMIR	n.k.*
Pest megyei humán erőforrás fejlesztése (P5.1)	Képzési programokban részt vett EÜ dolgozók száma	fő	EMIR	n.k.*
Pest megyei humán erőforrás fejlesztése (P5.1)	LLL közigazgatásban résztvevők száma	fő	EMIR	n.k.*
Pest megyei humán erőforrás fejlesztése (P5.1)	Új elektronikus ügyfél-kapcsolattartási rendszerek kiépítésének száma	db	EMIR	n.k.*
Pest megyei humán erőforrás fejlesztése (P5.1)	Már meglévő elektronikus ügyfél-kapcsolattartási rendszerek fejlesztésének száma	db	EMIR	n.k.*
Pest megyei intézmények fejlesztése és építése (P5.2)	Nevelési, oktatási, szociális intézmények fejlesztéssel érintett telephelyeinek/feladat-ellátási helyeinek száma	db	EMIR	n.k.*
Pest megyei intézmények fejlesztése és építése (P5.2)	Fejlesztéssel érintett intézményben ellátott/tanuló gyermekek átlagos létszáma	fő	EMIR	n.k.*
Pest megyei intézmények fejlesztése és építése (P5.2)	Fejlesztett közművelődési intézmények, könyvtárak és múzeumi intézmények száma	db	EMIR	n.k.*
Pest megyei intézmények fejlesztése és építése (P5.2)	Fejlesztett szociális intézmények száma	db	EMIR	n.k.*
Pest megyei intézmények fejlesztése és építése (P5.2)	Szociális intézmények férőhelyeinek növekedése	%	EMIR	n.k.*
Pest megye kulturális értékeinek megőrzése, helyi és megyei identitás erősítése (P5.3)	Felújított védelem alatt álló épületek, építmények száma	db	EMIR	n.k.*
Pest megye kulturális értékeinek megőrzése, helyi és megyei identitás erősítése (P5.3)	Közösségépítést célzó programok, rendezvények száma	db	EMIR	n.k.*
Térségi szereplőkkel való együttműködés és koordináció (P5.4)	Megyei területfejlesztési program végrehajtás menedzsmentjében résztvevő munkatársak száma	fő	EMIR	n.k.*
Térségi szereplőkkel való együttműködés és koordináció (P5.4)	Megyén belül együttműködésben megvalósuló programok	db	EMIR	n.k.*
Térségi szereplőkkel való együttműködés és koordináció (P5.4)	A megye közigazgatási határát átlépő komplex programok száma	db	EMIR	n.k.*
Társadalmi programok megvalósítása (P5.5)	Közösségépítést célzó programok, rendezvények száma	db	EMIR	n.k.*

Azonosító (specifikus cél)	Indikátor	Mérték- egység	Az adat forrása	Céltérték
Társadalmi programok megvalósítása (P5.5)	Felzárkóztató programok száma	db	EMIR	n.k.*
Egészségtudatos életmód és prevenció ösztönzése (P5.6)	Megvalósult komplex egészségnevelő programok száma	db	EMIR	n.k.*
Egészségtudatos életmód és prevenció ösztönzése (P5.6)	Lelki egészséggel kapcsolatos tanácsadó központok száma	db	EMIR	n.k.*
Egészségtudatos életmód és prevenció ösztönzése (P5.6)	Lelki egészségfejlesztési programok, szolgáltatások száma	db	EMIR	n.k.*
Egészségtudatos életmód és prevenció ösztönzése (P5.6)	Lakossági szűrőprogramok száma	db	EMIR	n.k.*
Egészségtudatos életmód és prevenció ösztönzése (P5.6)	Sportolási lehetőséget biztosító új/felújított épületek, építmények száma	db	EMIR	n.k.*
Egészségtudatos életmód és prevenció ösztönzése (P5.6)	Támogatásban részesülő közszolgáltatást nyújtó intézmények száma	db	EMIR	n.k.*
Egészségügy intézményrendszeri fejlesztése (P5.7)	Támogatásban részesülő egészségügyi alap- és szakellátást biztosító intézmények száma	db	EMIR	n.k.*
Egészségügy intézményrendszeri fejlesztése (P5.7)	Fejlesztett szakellátó ellátó helyek száma	db	EMIR	n.k.*
Egészségügy intézményrendszeri fejlesztése (P5.7)	Épített/felújított rendelők száma	db	EMIR	n.k.*
Egészségügy intézményrendszeri fejlesztése (P5.7)	Fejlesztéssel érintett fekvőbeteg férőhelyek száma	db	EMIR	n.k.*
Egészségügy intézményrendszeri fejlesztése (P5.7)	Megújult kórházi ellátással érintett lakosok száma	fő	EMIR	n.k.*
Egészségügy intézményrendszeri fejlesztése (P5.7)	Fejlesztéssel érintett kórházban dolgozó egészségügyi foglalkoztatottak száma	fő	EMIR	n.k.*

n.k.* Nem Kalkulálható a végleges forrásmegosztás ismerete nélkül

7.5.5 Indikatív forrásallokáció prioritás szinten, intézkedésenkénti bontásban [V. prioritás]

Intézkedés neve	Indikatív forrásigény (Mrd Ft)
Pest megyei humán erőforrás fejlesztése	8,4
Pest megyei intézmények fejlesztése és építése	31,0
Pest megye kulturális értékeinek megőrzése, helyi és megyei identitástudat erősítése	1,5
Térségi szereplőkkel való együttműködés és koordináció	0,2
Társadalmi programok megvalósítása	1,4
Egészségtudatos életmód és prevenció ösztönzése	5,0
Egészségügy intézményrendszerének fejlesztése	6,0
Összesen	53,5

8 A tervezéskísérő eljárások

A 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet szerint a területfejlesztési koncepciók javaslattevő fázisának, kidolgozási, egyeztetési és elfogadási folyamatának kötelező munkarésze a stratégiai környezeti vizsgálat (SKV), amely egyúttal a fenntartható területi tervezési rendszer egyik fontos eleme. A hatásvizsgálat tartalmi követelményeit a rendelet 9. melléklete tartalmazza. A környezeti vizsgálatot, a részletes környezeti értékelést, annak általános tartalmi követelményeit a 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet tartalmazza (rendelet az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról).

A területi hatásvizsgálat a program készítésével párhuzamosan történik, arról csak a program elkészültét követően kerül beépítésre!

9 A végrehajtásában közreműködő szervezetek közti munkamegosztás, együttműködés és információcsere meghatározása, az érdekérvényesítés rendszere

Az érvényben lévő jogszabályok alapján a Pest Megyei Területfejlesztési Program elkészítésért és annak megvalósításáért Pest Megye Önkormányzata felel. A végrehajtásban meghatározó szerepe van az önkormányzat hivatalának, azon belül több olyan szervezeti egységnek, amelyek vagy szakmailag vesznek részt az egyes programok előkészítésében, megvalósításában, vagy a Közgyűlés, mint döntéshozó szerv, illetve annak bizottságai döntéseinek előkészítéséért felelősek. Az önkormányzat hivatala mellett, a program megvalósítását megbízás alapján segíteni fogja az önkormányzat 100%-os tulajdonában lévő Pest Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft., valamint bizonyos feladatok ellátásában az 50%-os tulajdonában lévő Pro Régió Nonprofit Kft.

A program végrehajtása ütemezése, annak mikéntje, a végrehajtásban résztvevők személye nagymértékben azon múlik, hogy milyen források állnak majd rendelkezésre az egyes programok, fejlesztési kezdeményezések vonatkozásában. Bár a program teljes tervezéssel készül, tehát minden, a megye szempontjából fontos területre kiterjed, az korántsem biztos, hogy a program megvalósítási időszaka alatt valamennyi típusú fejlesztésre lesz forrás. Sőt, inkább valószínű, hogy a tervezett fejlesztések jelentős része nem rendelkezik majd finanszírozással.

Mivel a tervezés jelenlegi időszakában még az EU-val kötendő Partnerségi Megállapodás sincs megkötve, illetve egyetlen operatív program sem került elfogadásra, illetve az ágazati operatív programok tartalma is csak részlegesen ismert, szinte lehetetlen korrekt módon, tételesen rögzíteni a közreműködő szervezetek körét, azok felelősségi körét, kompetenciáit. Arra sincs jelenleg rálátásunk, hogy hazai források mely programelemek megvalósítását tudják majd finanszírozni.

9.1 Partneri együttműködés

A program megvalósításában a legtöbb programtípus vonatkozásában meglátásunk szerint az üzleti és a civil szervezetek elsősorban a kedvezményezett oldalán fognak szerepelni, civil szervezetek esetében lesz inkább lehetőség elsősorban a társadalmi megújuláshoz, mint átfogó megyei célhoz kapcsolódó programokban a végrehajtásban közreműködő szereplőként részt venni. Természetesen a programozás során, a partnerségi terv keretében kialakított partnerkapcsolatok fenntartása a program megvalósítása során is szükséges.

Az operatív programok közül jelenleg a megyék számára a legfontosabb, és a legrészletesebben ismert a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz. Érdemi nagyságrendű, többé-kevésbé biztosan elérhető és tervezhető forrással Pest megye is ebből a programból tud majd részesülni.

Már a programozás során is intenzív az együttműködés a program a Pénzügyminisztérium részeként működő Irányító Hatóságával, ez az együttműködés a megvalósítás során is aktív és a program sikeres végrehajtásához szükséges lesz.

Pest megye szoros kapcsolatot ápol a megye 187 településével, ez a kapcsolat a program megvalósítása során várhatóan tovább fog mélyülni az egyes konstrukciók megvalósítása során. Kiemelten szoros együttműködés szükséges a fenntartható városfejlesztési körbe bekerülő városokkal, illetve a kiemelt gazdaságfejlesztési körzetek településeivel.

Pest megyének fontosak a hátrányos helyzetben lévő térségei, ezért az ezek felzárkóztatására tervezett programok végrehajtása során az érintett települések önkormányzatai, gazdasági és civil szervezetei is fontos partnerei lesznek a Megyei Önkormányzatnak.

9.2 A végrehajtásban várhatóan közreműködő szervezetek köre, az együttműködés módja

Az alábbi táblázatban kíséreljük meg megjeleníteni azon szervezeteket, szervezeti egységeket, melyek a Pest Megyei Területfejlesztési Program végrehajtásában várhatóan részt fognak venni:

A program végrehajtásában résztvevő szervezetek, szervezeti egységek	Feladat, tevékenység, együttműködés módja
Pest Megye Közgyűlése	<ul style="list-style-type: none">a döntéshozás legfelsőbb szintje
A Közgyűlés Bizottságai	<ul style="list-style-type: none">döntések egyeztetésének és előkészítésének szintje, esetenként átruházott döntések meghozatala
Pest Megye Önkormányzata Közgyűlésének bizottságai	
Területfejlesztési Bizottság	<ul style="list-style-type: none">a megyei területfejlesztési tervezéssel kapcsolatos döntések előkészítése,országos, valamint a megyét érintő ágazati fejlesztési koncepciók és programok, térségi területfejlesztési koncepciók és nemzetközi fejlesztési programok közgyűlési véleményezésének előkészítése,a Pest megyei települések településfejlesztési terveinek vagy településfejlesztési koncepcióinak, integrált településfejlesztési stratégiáinak véleményezéséről szóló beszámolóa területfejlesztési tervezés és a végrehajtás során a partnerség érvényesítésével összefüggő ügyek véleményezése,a megyei területfejlesztési koncepció és a megyei területfejlesztési program végrehajtásának nyomon követésével és értékelésével összefüggő döntések előkészítése, véleményezése,a Tftv.-ben a területfejlesztési koordináció keretében meghatározott feladatok ellátásával kapcsolatos döntések előkészítése, véleményezése,a Tftv.-ben a vidékfejlesztési feladatok körében meghatározott ügyekkel kapcsolatos döntések előkészítése, véleményezése,a megyei önkormányzat hatáskörébe utalt területfejlesztési pénzeszközök, források felhasználásával kapcsolatos döntések véleményezése,a megyei integrált területi program végrehajtásával kapcsolatos döntések előkészítése, véleményezése,

A program végrehajtásában résztvevő szervezetek, szervezeti egységek	Feladat, tevékenység, együttműködés módja
	<ul style="list-style-type: none"> • a közlekedés fejlesztéssel kapcsolatos koncepciók, tervek közgyűlési véleményezésének előkészítése, • hulladékgazdálkodással összefüggő előterjesztések közgyűlési véleményezésének előkészítése, • térségi fejlesztési tanácsokkal kapcsolatos döntések előkészítése, véleményezése.
Jogi és Önkormányzati Bizottság	<ul style="list-style-type: none"> • a megyei területfejlesztési program végrehajtását szolgáló folyamatok önkormányzati szintű rendeleti szabályozást igénylő előterjesztések véleményezése
Gazdasági és Pénzügyi Bizottság	<ul style="list-style-type: none"> • a területfejlesztési program végrehajtásával kapcsolatos, megyei költségvetést érintő, előterjesztések véleményezése, • a különleges gazdasági övezetből származó adóbevételek felhasználásával kapcsolatos átruházott hatáskörök ellátása
Megyei Értéktár Bizottság	<ul style="list-style-type: none"> • a megyei területfejlesztési program V. prioritásában a Pest megyében lévő kulturális értékek megőrzése és helyi identitás erősítése című fejlesztési kezdeményezésben foglalt feladatok végrehajtásában, a megyei értéktár kulturális prioritásokkal kapcsolatos közgyűlési előterjesztések véleményezése;
Pest Megyei Önkormányzati Hivatala	
Elnöki és Területfejlesztési Iroda	<ul style="list-style-type: none"> • ellátja a területfejlesztési törvényben és más jogszabályokban meghatározott területfejlesztési tervezési feladatokat; • ellátja a területfejlesztési törvényben és más jogszabályokban meghatározott végrehajtási és koordinációs tervezési feladatokat; • ellátja az Európai Unió pénzügyi alapjai vagy hazai források támogatásával megvalósuló projektekkel kapcsolatos feladatokat, figyelemmel kíséri a pályázati lehetőségeket, • előkészíti a közgyűlés területfejlesztési ügyekkel foglalkozó bizottsága véleményezési vagy döntési hatáskörébe utalt ügyekkel kapcsolatos döntési javaslatokat, • ellátja az Önkormányzat részvételével működő európai területi társulások, térségi fejlesztési tanácsok és más területfejlesztéssel összefüggő szervezetek ügyeinek intézését.
Jegyzői Iroda	<ul style="list-style-type: none"> • a megyei területfejlesztési program megvalósításával kapcsolatos közgyűlési, bizottsági döntéshozatali renddel kapcsolatos feladatok ellátása • a program végrehajtására vonatkozó jogszabályi követelmények felügyelete, érvényesítése
Gazdasági Iroda	<ul style="list-style-type: none"> • a megyei területfejlesztési program végrehajtásával kapcsolatos pénzügyi-számviteli feladatok ellátása

A program végrehajtásában résztvevő szervezetek, szervezeti egységek	Feladat, tevékenység, együttműködés módja
Gazdaságfejlesztési Iroda	<ul style="list-style-type: none"> a megye területén kijelölt Gödi Különleges Gazdasági Övezettel kapcsolatos feladatok ellátása
Pest Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft.	<ul style="list-style-type: none"> stratégiai tervezés és felülvizsgálat, projektmenedzsment, településfejlesztési projektek szakmai előkészítése, döntés előkészítés, monitoring, ellenőrzés
Pro Régió Nonprofit Kft.	<ul style="list-style-type: none"> stratégiai tervezés, projekt előkészítés, pályázat írás, projektmenedzsment
Programok, projektek előkészítésében, végrehajtásában résztvevő pest megyei szervezetek	
Pest Megyei Vállalkozásfejlesztési Közalapítvány	<ul style="list-style-type: none"> projektek szakmai előkészítése, megvalósítása, vállalati stratégiák érvényesítése, képviselet szervezetek fejlesztési programjainak, projektjeinek előkészítése, megvalósítása, saját projektek, programok megvalósítása
Pest Megyei Kereskedelmi és Iparkamara	
Pest Megyei Agrárkamara	
Kormányzati és egyéb állami szervek	
Emberi Erőforrások Minisztériuma	<ul style="list-style-type: none"> az egyes operatív programok Irányító Hatóságai meghatározó szerepet töltenek be a program megvalósítása szempontjából, közülük kiemelten fontos a Regionális Fejlesztési Programok Irányító hatósága, akivel az együttműködés az érvényes jogszabályok mentén történik. A BKK Zrt., a BFK, fontos szereplői az agglomerációs közlekedési fejlesztéseknek, ezért az ezzel összefüggő programelemek megvalósításában kulcsszerepe van A Kormányhivatallal szoros együttműködésben lesz megvalósítva a megyei foglalkoztatási paktum A közútfejlesztések, egyéb közlekedéshálózati fejlesztések terén együttműködés szükséges az illetékes állami vállalatokkal Természeti értékeink megőrzése a DINPI-vel, Pilisi Parkerdővel együttműködésben történik Turisztikai fejlesztések összehangolása az MTÜ-vel Stb.
Innovációs és Technológiai Minisztérium	
Pénzügyminisztérium	
Agrárminisztérium	
Belügyminisztérium	
Miniszterelnökség	
Pest Megyei Kormányhivatal	
Budapesti Közlekedési Központ Zrt.	
Magyar Turisztikai Ügynökség	
Budapest Fejlesztési Központ	
Magyar Közút Nonprofit Zrt.	
Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt.	
Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság	
Duna-Ipoly Nemzeti park	
Pilisi Parkerdő	
Pest megyei Katasztrófavédelmi igazgatóság	
Magyar Államvasutak Zrt.	
Pest megyei települések és önkormányzati társulások	
187 pest megyei település és azok társulásai	<ul style="list-style-type: none"> a települések elsősorban, mint projektgazdák, végső kedvezményezettek vesznek részt a program megvalósításában, ugyanakkor bizonyos tématerületeken, pl. a fenntartható városfejlesztési
Fenntartható városfejlesztés kiválasztott városai	

A program végrehajtásában résztvevő szervezetek, szervezeti egységek	Feladat, tevékenység, együttműködés módja
	<p>programban részt vevő településekkel a megyének szorosabban együtt kell működnie az ITS-ek elkészítése és a finanszírozandó programelemek kiválasztása terén</p> <ul style="list-style-type: none"> amennyiben a megyei önkormányzat, vagy annak szervezete projektmenedzsment feladatokat is ellát, az adott településsel napi munkakapcsolat szükséges
Fővárosi és szomszédos megyék önkormányzatai	
Fővárosi Önkormányzat	<ul style="list-style-type: none"> Együttműködés a Fővárossal a régió gazdaságfejlesztése, és az agglomerációt érintő ügyekben
Nógrád Megyei Önkormányzat	<ul style="list-style-type: none"> Együttműködés a szomszédos megyei önkormányzatokkal többek között a megyehatárokon átívelő, illetve ahol ez releváns a határon átnyúló fejlesztésekben
Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Önkormányzat	
Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat	
Fejér Megyei Önkormányzata	
Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzata	
Határon túli önkormányzatok	
Nyitra megye önkormányzata	<ul style="list-style-type: none"> Határon átnyúló programok, Pontibus EGTC
Fórumok, platformok	
Megyei területfejlesztési konzultációs fórum	<ul style="list-style-type: none"> A Tftv. 14/B. szerinti funkciók A Tftv. 14/A. szerinti funkciók A klímaváltozással kapcsolatos hírek, fejlesztési lehetőségek helyi szereplők számára történő eljuttatása, továbbá a helyi klímaváltozással, klímaváltozás mérséklésével, az ahhoz történő alkalmazkodással kapcsolatos fejlesztési igények, jó gyakorlatok felmérése és összehangolása, széles körű megismertetése az érdekelt szervezetek részvételével
Regionális területfejlesztési konzultációs fórum	
Pest Megyei Klíma Platform	

7. táblázat: A Területfejlesztési Program végrehajtásában résztvevő szereplők és feladataik

10 A végrehajtás és a finanszírozás intézményi és eljárásrendi rendszerének átfogó bemutatása

10.1 A területfejlesztési Program megvalósításának intézményrendszere, módszertana, eljárásrendi háttere

A 2021-2027 közötti uniós források elosztásának kereteit az Operatív Programok, illetve a Partnerségi Megállapodás szabja meg. Erre az időszakra vonatkozóan az EU források felhasználásának és a hazai források elosztásának részletszabályait „a 2021-2027 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről” szóló 256/2021. (V. 18.) Korm. rendelet határozza meg.

A rendelet II. fejezete tartalmazza a fejlesztéspolitikai intézményrendszer kijelölését, az annak részét képező intézmények feladatait. A fejezet 14. pontja rendelkezik a megyei önkormányzatok és a főváros EU támogatások felhasználásával kapcsolatos feladatairól, az alábbiak szerint:

„29. § (1) A területi szereplő

- a) az általa elfogadott területfejlesztési koncepció és program alapján, az abban megfogalmazott célokkal összhangban kidolgozza és végrehajtja az integrált területi programot,
- b) kidolgozza az integrált területi programszintű kiválasztási kritériumokat, figyelembe véve a programban és az e rendeletben meghatározott horizontális követelményeket,
- c) véleményezi a területi kiválasztási eljárásrendben meghirdetésre kerülő felhívás tervezetét, és meghatározza a területi értékelési szempontokat,
- d) részt vesz a döntés-előkészítő bizottság ülésén, vagy az e rendeletben meghatározott esetben a területi jellegű értékelési szempontokat értékeli és az irányító hatóság elé terjeszti,
- e) adatot szolgáltat az irányító hatóság részére az éves fejlesztési keret összeállításához,
- f) végrehajtja az integrált területi programot, amelynek keretében a monitoring feladatainak ellátása céljából a kedvezményezettől és az irányító hatóságtól a támogatott projektekkel összefüggésben adatszolgáltatást kérhet, részt vehet a projektfejlesztésben.”

Ugyanennek a rendelet III. fejezetének 17. pont 35§ alapján a megyei önkormányzatok a monitoring bizottság munkájában állandó tagként vesznek részt.

10.2 A területfejlesztési program finanszírozási háttere

10.2.1 Európai uniós fejlesztési források

Az Európai Unió kohéziós politikájának elsődleges célja az, hogy csökkentse az unió területén az egyes régiók közötti fejlettségbeli különbségeket.

A 2021-2027 közötti időszakban Pest Megye immár önállóan, a leghátrányosabb helyzetben lévő megyék között részesülhet támogatásban a kohéziós politika keretében, ez jelentős előrelépés az előző időszakhoz képest. Bár az elérhető támogatás intenzitása a vállalkozások esetében 2021 végéig nem változik, (2022-től igen), a rendelkezésre álló források jelentősen magasabbak lesznek a megyében, mint 2014-2020 között.

Az Unió a 2021-2027 közötti időszakra vonatkozóan öt szakpolitikai célkitűzést határozott meg:

- 1. Intelligensebb Európa – innovatív és intelligens gazdasági átalakulás (PO1)
- 2. Zöldebb, karbon szegény Európa (PO2)
- 3. Jobban összekapcsolt Európa – mobilitás és regionális IKT- összekapcsoltság (PO3)
- 4. Szociálisabb Európa – a szociális jogok európai pillérének végrehajtása (PO4)
- 5. A polgárokhoz közelebb álló Európa – a városi, vidéki és part menti térségek (PO5)

A fenti célkitűzések mentén kerülnek megfogalmazásra az egyes tagállami stratégiák és operatív programok, valamint a prioritások és az intézkedések is ezek tagállami szintű megvalósításához járulnak hozzá.

A 2014-2020 közötti időszakhoz hasonlóan Magyarország elkészítette a 2021–2027 közötti kohéziós célú uniós támogatások felhasználására irányuló legmagasabb szintű nemzeti tervezési dokumentumát, a Partnerségi Megállapodást. A megállapodás a tagállam és az Európai Unió között létrejött szerződés a fejlesztési források felhasználásáról, vagyis arról, hogy a Magyarországra érkező uniós fejlesztési források, hogyan fogják támogatni a nemzeti fejlesztési célokat és az Európai Unió szakpolitikai céljait. A Partnerségi Megállapodás magában foglalja a legfontosabb hazai stratégiai

Stratégiai Program munkarész

dokumentumok, kiemelten az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Kon koncepció nemzeti fejlesztési céljait is.

A Partnerségi Megállapodásban kijelölt fejlesztési irányok az operatív programokban kerülnek kibontásra és konkretizálásra, melyek a Strukturális és Kohéziós Alapokból finanszírozott ágazati operatív programok és a területi operatív program, valamint az Európai Tengerügyi és Halászati Alap operatív programja.

A 2021–2027 közötti időszakra vonatkozó európai uniós kohéziós források versenyképességet növelő felhasználásának tervezéséről szóló 1023/2019. (II. 11.) Kormányhatározat a 2021-2027 közötti időszakban a területi operatív program szakmai tartalmának meghatározásáért a Pénzügyminisztériumot jelölte ki, mint az első helyen felelős tárcát.

A megyei területfejlesztési program megvalósításához a legnagyobb mértékben a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP Plusz) tartalmaz forrásokat. Ezt egészítik ki az egyes ágazati operatív programok fejlesztési tématerületei.

A Program Magyarország kevésbé fejlett és fejlett régiójának területi alapú, térségi- és települési fejlesztéseit támogatja, kiemelt figyelmet fordítva a legkevésbé fejlett régiók és az elmaradott térségek fejlesztésére. A program elsődlegesen a helyi önkormányzati fejlesztéseket finanszírozza, de emellett szerepet vállal a kiemelt térségek és gazdasági zónák fejlesztésében és az elmaradott térségek felzárkózásának támogatásában is.

A TOP Plusz az Európai Unió 2021-2027-es időszakra meghatározott 5 szakpolitikai célkitűzéséből az ötödik, területi jellegű célhoz, a „Polgárokhoz közelebb álló Európa” szakpolitikai célkitűzéshez (PO5) kapcsolódik.

A TOP Plusz fejlesztési tematikája kiterjed a helyi gazdaságfejlesztésre és foglalkoztatásra, a települési infrastruktúra településüzemeltetés és helyi közszolgáltatások fejlesztésére.

Az Operatív Program a kiemelt térségekben ezeket a fejlesztéseket térségi alapon hangolja össze. A fenntartható városfejlesztési intézkedés keretében a kiválasztásra kerülő kis- és középvárosok fejlesztéseiket integrált helyi városfejlesztési programok keretében valósíthatják meg.

Az operatív programok forráskeretei:

Operatív Program	Forrás (Mrd Euró)
Terület és Településfejlesztési Operatív Program Plusz	jelenleg nem ismert
Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz	jelenleg nem ismert
Digitális Megújulás Operatív Program Plusz	jelenleg nem ismert
Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Plusz	jelenleg nem ismert
Környezeti és Energetikai Hatékonysági Operatív Program Plusz	jelenleg nem ismert
Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program Plusz	jelenleg nem ismert
Végrehajtás Operatív Program Plusz	jelenleg nem ismert
Magyar Halgazdálkodási Operatív Program Plusz	jelenleg nem ismert

8. táblázat: A 2021-27-es időszak operatív programjainak indikatív forráskerete

Terület-és Településfejlesztési Operatív Program Plusz	Prioritás	Forrás (Mrd Ft.)
	1: Versenyképes megye	106,035
	2: Klímabarát megye	12,692
	3: Területi humán fejlesztések	24,23
	Összesen	142,950

9. táblázat: A TOP Plusz prioritásainak Pest megyei indikatív forráskeretei

10.2.2 Egyéb európai uniós támogatási lehetőségek

Az operatív programok forrásain kívül az alábbi európai uniós támogatások is lehetséges finanszírozási források pest megyei fejlesztések esetében is:

Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz (RRF)

Az Európai Bizottság a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz végrehajtására vonatkozó stratégiai iránymutatást fogalmazott meg a 2021. évi éves fenntartható növekedési stratégiájában. Az Eszköz a NextGenerationEU központi elemét képező fő helyreállítási eszköz, amely segíteni fogja az EU-t abban, hogy erősebbé és ellenállóbbá váljon a jelenlegi koronavírus válság leküzdését követően. Az Eszköz minden eddigénél több, 672,5 milliárd EUR összegű, az időszak elejére ütemezett kölcsönt és vissza nem térítendő pénzügyi támogatást nyújt majd a helyreállítás döntő fontosságú első éveiben. A támogatások célja az, hogy nagyléptékű pénzügyi támogatást nyújtsanak olyan állami beruházásokhoz és reformokhoz, különösen a zöld és digitális átállás terén, amelyek várhatóan nemcsak ellenállóbbá és a jövőre felkészültebbé teszik a tagállami gazdaságokat, hanem abban is segítik őket, hogy gyorsabban és eredményesebben küzdhessék le a világjárvány következményeit. Az Eszköznek hozzá kell járulnia az éghajlati és a környezetvédelmi fenntarthatósággal kapcsolatos szempontok érvényesítéséhez, támogatnia kell a tiszta energiára való átállást az energetikai rendszerek korszerűsítésén keresztül. Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből való részesüléshez a tagállamoknak be kell nyújtaniuk helyreállítási és reziliencia építési terveik tervezetét, amely a fent említett uniós szakpolitikai kritériumokkal összhangban lévő nemzeti beruházási és reformterveket vázolja fel. A tagállamok helyreállítási és reziliencia építési terveinek foglalkozniuk kell az elmúlt évek, különösen a 2019-es és a 2020-as ciklus ország specifikus ajánlásaiban meghatározott gazdaságpolitikai kihívásokkal. A terveknek azt is lehetővé kell tenniük, hogy a tagállamok fokozzák gazdasági növekedési potenciáljukat, munkahelyeket teremtsenek, gazdaságukat és társadalmukat ellenállóbbá tegyék, valamint hogy megvalósítsák a zöld és digitális átállást.

Közvetlen uniós elosztású források

A hazai operatív programok és a helyreállítási eszközök mellett Magyarország számára is elérhető közvetlen elosztású források az alábbiak:

- LIFE
- HorizonEU
- European Urban Initiative

LIFE

A LIFE az Európai Unió környezetvédelmi és éghajlat-politikáját támogató programja. Az Európai Bizottság Éghajlat-politikai és Környezetvédelmi Főigazgatóságai felelnek a terület szakpolitikájának kialakításáért. A program európai szintű, közvetlen brüsszeli kezelésű felhívásait főként a KKV-ügyi Végrehajtó Ügynökség (EASME) kezeli.

A LIFE 2021-2027 négy alprogramot tartalmaz:

- *Természet és biodiverzitás alprogram* (2,15 milliárd euró),
- *Körforgásos gazdaság és életminőség alprogram* (1,35 milliárd euró)
- *Éghajlatváltozás mérséklése és alkalmazkodás alprogram* (950 millió euró)
- *Tiszta energiára való átállás alprogram* (1 milliárd euró)

HorizonEU

A HorizonEU az EU ambiciózus kutatási és innovációs keretprogramja (2021–2027), melynek célja az EU tudományos és technológiai bázisainak, valamint az Európai Kutatási Térségnek (EKT) a megerősítése Európa innovációs kapacitásának és versenyképességének fellendítése és a munkahelyteremtés a polgárok prioritásainak megvalósítása, valamint az uniós társadalmi-gazdasági

modell és értékek megőrzése. A Bizottság 100 milliárd EUR költségvetést javasol az Európai horizont program céljaira.

Európai Városfejlesztési Kezdeményezés (European Urban Initiative)

Az ERFA forrásokat használó kezdeményezés célja a fenntartható városfejlesztés integrált és részvételen alapuló megközelítéseinek erősítése, valamint erősebb kapcsolat biztosítása a vonatkozó uniós politikákkal, különösen a kohéziós politika beruházásaival. Mindezt az érintett szereplők kapacitásépítésének, az innovatív akcióknak, az ismereteknek, a politikaalakításnak és a kommunikációnak a megkönnyítése és támogatása révén kívánja véghez vinni.

Az Európai Városfejlesztési Kezdeményezés az alábbi három tématerületre fókuszál:

- kapacitásépítés támogatása
- innovatív akciók támogatása
- a tudás, a politikaalakítás és a kommunikáció támogatása

10.2.3 HAZAI KÖLTSÉGVETÉSI FORRÁSOK

10.2.3.1 Pest megyei kompenzációs keret

A Kormány a Pest megye Területfejlesztési Konceptiója 2014-2030 és Pest megye Területfejlesztési Programja 2014-2020 megvalósításához nyújtandó célzott pénzügyi támogatásról szóló 1295/2016. (VI. 13.) határozatában arról döntött, hogy a Pest megyei önkormányzatok és a Pest megye területén lévő vállalkozások fejlesztései a 2016-2021 közötti időszakban, a hazai központi költségvetés terhére, összesen 80 Mrd Ft célzott pénzügyi támogatásban részesülnek.

Bár a források jelentős része 2016-2020 között felhasználásra került, a 2021. évben még várhatóan lesz néhány kiemelt projekt, valamint pályázatos támogatási konstrukció, amely a pest megyei területfejlesztési programban meghatározott célok elérését szolgálja. A tervekben szerepel többek között egy önkormányzati tulajdonú belterületi útfejlesztési pályázati kiírás a fejlődésben lemaradó térségekben, valamint egy minőségi szálláshely fejlesztést célzó pályázati kiírás a szobi járásban.

10.2.3.2 Gödi különleges Övezet fejlesztési kerete

A megyei önkormányzat a beszedett helyi adókat első sorban a Göd város közigazgatási területén különleges gazdasági övezet kijelöléséről szóló **294/2020. (VI. 18.) Korm. rendelet** szerint meghatározott települések fejlesztésére kívánja fordítani. A megyei önkormányzat a helyi adókkal kapcsolatos adminisztratív feladatainak fedezetéül szolgáló, az adóbevétel 3%-ának megfelelő összeg levonása, valamint a gazdasági övezetben esetlegesen szükségessé váló egyéb, a megyei önkormányzat által végrehajtandó fejlesztések kiadásainak levonása után megmaradt adóbevételből a beruházással közvetlenül érintett Göd településen, illetve a beruházás által közvetetten érintett településeken (Dunakeszi, Fót, Csomád, Sződ) megvalósuló **fejlesztéseket, azok előkészítésének** kiadásait, valamint az érintett településeken működő szervezetek programjait támogatja.

A gödi különleges fejlesztési övezetben így az európai uniós források mellett hazai, adóbevételekből származó források is rendelkezésre állnak az érintett települések fejlesztési projektjei és programjai megvalósítása céljára. Az adóbevételek mértéke jelenleg nem ismert, csak prognosztizálható, hogy a fejlesztési övezetben működő termelő üzemek termelésének felfutása éves szinten milliárdos nagyságrendű adóbevételt fog eredményezni.

10.2.3.3 Egyéb lehetséges hazai fejlesztési források

A stratégia program készítésének jelenlegi fázisában nem ismert pontosan, hogy milyen egyéb hazai fejlesztési források tudják majd segíteni a program megvalósítását. Várható azonban, hogy a Magyar Falu Program keretében az 5 ezer fő alatti lakosú települések számos fejlesztési szükséglete támogatható lesz, ez Pest megyében 118 települést érint.

Elsősorban önkormányzati fejlesztések esetében további hazai forrás elérhetősége valószínűsíthető Belügyminisztériumi forrásokból, ezek azonban információ hiányában jelenleg nem tervezhetőek.

A turisztika területén a Kisfaludy Program támogatott korábban szálláshely-fejlesztési pályázati konstrukciót, amelyből a Dunakanyar kiemelt turisztikai térségéből érkező projektek részesültek vissza nem térítendő támogatásban. Várhatóan a következő programozási időszakban is megmarad a turisztikai beruházások hazai támogatásának gyakorlata.

11 Monitoring és értékelési terv bemutatása

A Pest Megyei Területfejlesztési Program a megye számára az elkövetkező programozási időszak során elérni kívánt célokat és az azokhoz tartozó cselekvéseket rögzíti, azonban mint minden stratégia esetében, szükséges kialakítani olyan megfigyelő és értékelő rendszert, amely képes nyomon követni az egyes célok szintjén elért előrehaladást, változást. Ennek érdekében a Stratégiai Program munkarészben rögzített Prioritásokhoz program és intézkedés szinten is megfogalmazásra kerültek olyan indikátorok, amelyek képesek e változások irányának és mértékének bemutatására. A mérőszámokat megkülönböztetjük, aszerint hogy a cselekvés közvetlen kimeneti adatait rögzíti (kimeneti, vagy output indikátor), a kiváltott közvetlen eredményt méri (eredmény indikátor), vagy a beavatkozás által kiváltott tágabb társadalmi, gazdasági, környezeti hatásokat (hatásindikátor), magyarul azt, hogy mennyiben sikerült a célokhöz közelebb jutnunk.

Az indikátorokkal szemben fontos elvárás, hogy objektíven mérhetőek legyenek, rendszeresen rendelkezésre álljanak, illetve rendelkezzenek valamilyen kiindulási értékkel, amelyhez a változások mérhetőek. Fontos, hogy az alkalmazott mérőeszközök megfelelően alátámasztottak legyenek, időben változatlan módszertan szerint, ellenőrzött keretek között kerüljenek összeállításra. Az adatgyűjtésnél és feldolgozásnál alkalmazott módszerek legyenek mindenki számára megismerhetőek, az alkalmazott mérőeszközök tartalma érthető legyen, és kimutatható és egyértelmű kapcsolatban álljon a mérés tárgyával és az elérni kívánt céllal.

A mérőeszközöket úgy alakítottuk ki, hogy azok összhangban legyenek a tervben szereplő célhierarchiával. A fejlesztési kezdeményezések, intézkedések szintjén output, illetve eredmény indikátorok használatára törekedtünk, míg a prioritások, stratégiai célok méréséhez hatásindikátorokat kapcsoltunk.

11.1 Programszintű indikátorok bemutatása

Mutató neve	Mértékegység	Bázisérték	Bázisév	Célérték	Adatforrás	Mérés ideje
A régióban előállított bruttó hozzáadott érték növekedése	%	100,0%	2021	növekvő	KSH	évente
KKV szektor egy teljes munkaidős foglalkoztatottra jutó termelési értéke	Ft/fő	n.a.	n.a.	növekvő	KSH	évente
Ingázás átlagos ideje	perc	39	2019	csökkenő	KSH	háromévente
Beruházások értéke	millió Ft	833 485	2020	növekvő	KSH	évente
Vállalkozási K+F ráfordítások	millió Ft	46 005	2019	növekvő	KSH	évente
Egy állandó lakosra jutó SZJA alapot	ezer Ft	1 711	2019	növekvő	KSH	évente

Stratégiai Program munkarész

Mutató neve	Mértékegység	Bázisérték	Bázisév	Célérték	Adatforrás	Mérés ideje
képező jövedelem értéke						
Egy főre jutó lakossági energiafelhasználás	TOE ⁹	581	2019	csökkenő	KSH	évente
Önkormányzatok energiafelhasználása	TOE	n.a.	2020	csökkenő	KSH	évente
Gondozott települési zöldterületek aránya	%	n.a.	2020	növekvő	KSH	évente
Felsőfokú végzettségűek aránya	%	21,7	2016	növekvő	KSH	Cenzus, mikrocenzus
Várható élettartam születéskor (férfi/nő)	korév	ffi 73,63/ nő 79,40	2020	növekvő	KSH	évente
Öregedési index	%	103,9	2020	stagnálás	KSH	évente
Élveszületések száma	fő	12 975	2020	növekvő	KSH	évente

11.2 Prioritásszintű indikátorok bemutatása

I. Prioritás: Versenyképes Pest megye: a megye több lábón álló gazdaságának dinamizálása

Mutató neve	Mértékegység	Bázisérték	Bázisév	Célérték	Adatforrás	Mérés ideje
Pest megyében előállított bruttó hozzáadott érték	millió Ft	4 229 122	2019	növekvő	KSH	évente
A megyében megvalósuló beruházások értéke	millió Ft	833 485	2020	növekvő	KSH	évente
Pest megyei vállalkozások K+F ráfordítása	millió Ft	46 005	2019	növekvő	KSH	évente
Vállalkozások száma	db	127 316	2019	növekvő	KSH	évente
Ipari vállalkozások hozzáadott értéke	millió Ft	913 457	2019	növekvő	KSH	évente
Mezőgazdasági vállalkozások hozzáadott értéke	millió Ft	98 901	2019	növekvő	KSH	évente
Kereskedelem, szállítás, raktározás ágazatba tartozó vállalkozások hozzáadott értéke	millió Ft	1 123 123	2019	növekvő	KSH	évente

⁹ Tonne of oil equivalent TOE, vagyis tonna kőolaj egyenérték, amely az adott mennyiségű energia előállításához elégetendő nyersolaj tömegét adja meg.

Stratégiai Program munkarész

Mutató neve	Mértékegység	Bázisérték	Bázisév	Célérték	Adatforrás	Mérés ideje
Vállalkozási aktivitás (Gödi Különleges Gazdasági Övezet)	db/ezer lakos	120	2019	növekvő	KSH	évente
HGC vállalkozások száma (Gödi Különleges Gazdasági Övezet)	db	57	2019	növekvő	KSH	évente
Vállalkozási aktivitás (Ferihegyi Gazdasági Övezet)	db/ezer lakos	92	2019	növekvő	KSH	évente
HGC vállalkozások száma (Ferihegyi Gazdasági Övezet)	db	115	2019	növekvő	KSH	évente
Vendégéjszakák száma (kereskedelmi és magán szálláshelyeken)	vendégéjszaka	1 587 491	2020	növekvő	KSH	évente
Egy vendégre jutó átlagos vendégéjszaka (kereskedelmi és magán szálláshelyeken)	vendégéjszaka	2,3	2020	növekvő	KSH	évente

II. Prioritás: Szolidáris Pest megye: Pest megye társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségeinek (Szobi, Aszódi, Dabasi, Ceglédi, Nagykátai, Nagykőrösi és Ráckevei járásainak) komplex fejlesztése

Mutató neve	Mértékegység	Bázisérték	Bázisév	Célérték	Adat-forrás	Mérés ideje
Vándorlási egyenleg	ezer lakosra jutó vándorlási különbözet (fő)	Aszódi: 7,6 Ceglédi: 3,9 Dabasi: 8,3 Nagykátai: 13,5 Nagykőrösi: 0,4 Ráckevei: 16,2 Szobi: 9,2	2019	növekvő	KSH	évente
Aktivitási arány	%	n.a.	n.a.	növekvő	KSH	évente
Vállalkozási aktivitás	db/ezer lakos	Aszódi: 70 Ceglédi: 66 Dabasi: 116 Nagykátai: 59 Nagykőrösi: 64 Ráckevei: 81 Szobi: 93	2019	növekvő	KSH	évente

Vállalkozások hozzáadott értéke	millió Ft	kidolgozás alatt	kidolgozás alatt	növekvő	KSH	évente
Öregedési index	%	Aszódi: 117,2	2019	stagnálás	KSH	évente
		Ceglédi: 122,6				
		Dabasi: 110,4				
		Nagykátai: 128,8				
		Nagykőrösi: 123,8				
Ráckevei: 148,6						
Szobi: 135,6						
Élve-születések száma	fő	Aszódi: 398	2019	növekvő	KSH	évente
		Ceglédi: 926				
		Dabasi: 528				
		Nagykátai: 713				
		Nagykőrösi: 276				
Ráckevei: 351						
Szobi: 226						
Egy állandó lakosra jutó SZJA alapot képező jövedelem értéke	ezer Ft	Aszódi: 1499	2019	növekvő	KSH	évente
		Ceglédi: 1392				
		Dabasi: 1445				
		Nagykátai: 1363				
		Nagykőrösi: 1391				
Ráckevei: 1350						
Szobi: 1513						
Megállapított hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek	fő	n.a.	n.a.	csökkenő	KSH	évente
Ezer állandó lakosra jutó adófizetők száma	fő	Aszódi: 492	2019	növekvő	KSH	évente
		Ceglédi: 486				
		Dabasi: 498				
		Nagykátai: 492				
		Nagykőrösi: 486				
Ráckevei: 474						
Szobi: 473						

Stratégiai Program munkarész

III. Prioritás: Elérhető Pest megye: közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében

Mutató neve	Mértékegység	Bázisérték	Bázisév	Célérték	Adatforrás	Mérés ideje
A térségi központ elérhetősége	perc	n.a.	2020	csökkenő	KSH	évente
Az ingázással töltött idő	óra	39	2019	csökkenő	EMIR	évente
Ingázók átlagos száma az elővárosi közlekedésben	utas	1 202 000	2019	növekvő	MÁV	3 évente

IV. Prioritás: Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért

Mutató neve	Mértékegység	Bázisérték	Bázisév	Célérték	Adatforrás	Mérés ideje
Települési zöldfelületek aránya	%	n.a.	n.a.	növekvő	KSH	évente
Energiafelhasználás	TOE	n.a.	n.a.	csökkenő	KSH	évente
Megújuló energia aránya, az energiafelhasználásban	%	n.a.	n.a.	növekvő	KSH	évente
Keletkező hulladék mennyisége	ezer tonna	422407,1	2019	csökkenő	KSH	évente
Újrafeldolgozott hulladék aránya	%	25,1	2019	növekvő	KSH	évente

V. Prioritás: Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése

Mutató neve	Mértékegység	Bázisérték	Bázisév	Célérték	Adatforrás	Mérés ideje
Felsőfokú végzettségűek aránya	%	21,7	2016	növekvő	KSH	5 évente
Foglalkoztatási arány	%	65,7	2020	növekvő	KSH	évente
A felsőoktatásba felvettek átlagos aránya Pest megye gimnáziumaiban és szakgimnáziumaiban	%	n.a.	n.a.	növekvő	EMMI	évente
Bölcsődei nevelésben részt vevőknek a 0-2 éves korúakhoz mért aránya	%	11,0	2020	növekvő	KSH	évente
Megállapított hátrányos helyzetű gyermek	fő	6 436	2020	csökkenő	KSH	évente
Öregedési index	%	104,8	2021	csökkenő	KSH	évente

Stratégiai Program munkarész

Mutató neve	Mértékegység	Bázisérték	Bázisév	Célérték	Adatforrás	Mérés ideje
Élveszületések száma	fő	13 275	2020	növekvő	KSH	évente
Csecsemőhalandóság	‰	2,79	2020	csökkenő	KSH	évente
Súlyos anyagi deprivációval érintett személyek aránya	%	4,9	2019	csökkenő	KSH	évente
Vándorlási egyenleg	fő	15 436	2020	növekvő	EMIR	évente
Építés, bővítés felújítás alapterülete az szociális fejlesztések terén	m ²	n.a.	n.a.	növekvő	EMIR	évente

Horizontális indikátorok bemutatása

Mutató neve	Mértékegység	Bázisérték	Bázisév	Célérték	Adatforrás	Mérés ideje
Egy foglalkoztatottra jutó hozzáadott érték	ezer Ft	7 837	2019	növekvő	KSH	évente
Szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya	%	12,3	2019	csökkenő	KSH	évente
15-29 éves nem tanuló, nem dolgozó fiatalok aránya (NEET)	%	10,2	2020	csökkenő	KSH	évente
Pest megye energiatermeléséből a megújuló energiaforrások aránya	%	n.a.	n.a.	növekvő	KSH	évente
K+F+I ráfordítások	milliárd Ft	n.a.	n.a.	növekvő	KSH	évente
Vándorlási egyenleg	fő	15 436	2020	növekvő	KSH	évente

Az intézkedésekhez tartozó további indikátorokat a Stratégiai Program munkarész minden prioritása külön-külön tartalmazza.

Operatív Program Munkarész

12 Pest Megyei Operatív Program tervezési háttere

Pest Megye Területfejlesztési Programjának második munkarésze az Operatív Program. Tervezési időtáv szempontjából középtávú (7 év) fejlesztési célú dokumentum. Amíg a stratégiai munkarészben a specifikus célok alapján meghatározásra kerültek a megvalósítás prioritásai, az operatív programban azokat az intézkedések kerültek rögzítésre, melyek a prioritások részletezésével az alapjait jelentik a beavatkozásoknak, illetve projekteknek. Bár a stratégiai munkarészben fejlesztési kezdeményezések szintjéig dolgoztuk ki a fontosnak tartott fejlesztési elképzeléseket, ezek részletesebb kibontását az Operatív munkarészben tesszük meg.

Az operatív program tervezésénél éppúgy figyelembe vettük a koncepció megállapításait, adatait, mint a stratégiai munkarész esetében, de figyelembe vettük az EU 2021–2027-es időszakra vonatkozó hosszú távú költségvetése és a helyreállítási csomagjának, illetve az egyeztetés alatt álló hazai operatív programok tartalmát is.

13 Támogatás segítségével megvalósítandó programok

Pest megye a 2021-2027-es programozási időszakban konvergencia régióként már részesül a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP Plusz) kevésbé fejlett régiói számára allokkált forrásaiból, ráadásul a többi operatív program forrásaiból is a konvergencia régiókra vonatkozó szabályok szerint részesedik. Ez a változás alapvetően új helyzetet teremt, megkönnyítve a forráshoz jutást elsősorban a megye gazdasági szervezetei és lakossága számára.

Prioritási tengely	Finanszírozó Alap	Régiókatória
Versenyképes megye	ERFA	Kevésbé fejlett
Klímabarát megye	ERFA	Kevésbé fejlett
Területi humán fejlesztések	ESZA+	Kevésbé fejlett
Budapesti infrastrukturális fejlesztések	ERFA	Fejlett
Budapesti humán fejlesztések	ESZA+	Fejlett

10. táblázat: Terület és Településfejlesztési Operatív Program Plusz prioritásai és finanszírozó forrásaik

A Pest Megyei Területfejlesztési Program a teljes tervezés módszerével készül, tehát a megye számára valamennyi fontos és szükséges fejlesztési igény megfogalmazásra kerül abban, függetlenül attól, hogy a finanszírozás azok megvalósítására a tervezés időpontjában rendelkezésre áll-e, vagy sem. Fontos ugyanakkor, hogy a programban megjelenítésre kerüljön, hogy az egyes programok várhatóan milyen forrásból, a területi operatív programból, az ágazati operatív programokból, egyéb EU közvetlen forrásokból, illetve rendelkezésre állásuk esetén hazai forrásból lesznek majd megvalósíthatóak.

A tervezési dokumentum készítésének időpontjában az TOP Plusz egyeztetési változata, illetve az ágazati operatív programok társadalmi egyeztetésre hozzáférhetővé tett összefoglalói álltak rendelkezésre. Hozzáférhetőek voltak még a társadalmi egyeztetésre már közzé tett pályázati kiírások anyagai, amelyek a források hozzáférhetőségére adtak indikációt. A Partnerségi Megállapodás véglegesítési folyamata során nyilvánvalóan módosulni fognak még a területi és ágazati operatív programok is, ezért a bemutatásra kerülő beavatkozások köre és a hozzájuk rendelt források nagysága és forrása indikatív.

13.1 Uniós forrásból finanszírozható tervezett fejlesztések

A 2021-2027 közötti időszakban a megye első sorban az Uniós forrásokra támaszkodhat a programban meghatározott fejlesztésekben. Természetesen ennek kiegészítésére egyes tématerületeken hazai

programok is biztosítanak kiegészítő forrásokat. Az egyik ilyen, talán legnagyobb volumenű jelenleg is futó program a Magyar Falu Program, amely az ország, így Pest megye kistérségei számára biztosít jelentős forrásokat helyi fejlesztéseikhez. Természetesen még számtalan kisebb-nagyobb hazai fejlesztési forrásból részesülhetnek a helyi szereplők, azonban ezek felsorolása nem képezik e fejezet tárgyát.

A program megvalósítása szempontjából talán a leghangsúlyosabb a területi fókuszú Területfejlesztési Operatív Program Plusz. Ahogyan a fenti táblázat is tartalmazta, a TOP Plusz alapvetően két finanszírozó EU alap forrásait öt prioritáson keresztül teszi elérhetővé a területi szereplők számára, amelyből két prioritás a főváros fejlesztéseit, míg további három a megyei fejlesztéseket hivatott szolgálni. A kevésbé fejlett régiók számára a versenyképes megye, a helyi gazdaságfejlesztése, helyi és térségi turizmus, helyi és térségi közszolgáltatások, illetve a fenntartható városfejlesztés valósul meg az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) forrásaira alapozva. Szintén ebből a fejlesztési alpból történik majd a klímabarát megye prioritás intézkedéseinek finanszírozása. Az Európai Szociális Alap (ESZA) által nyújtott forrásokból a területi humán fejlesztések prioritás keretei között részesülhetnek a kevésbé fejlett régiók. Ennek keretei között, a helyi foglalkoztatásra, a fenntartható városfejlesztésre, a szociális városrehabilitációra, a közösség, kultúra, szabadidő helyi fejlesztéseire, illetve további helyi humán fejlesztésekre biztosít forrást az operatív program. A megyei program megvalósulásához természetesen nagyban járulnak hozzá az ágazati irányított operatív programok is, mint amilyen a GINOP+, KÖZOP+, EFOP+, KEHOP+, továbbá az agrár- és vidékfejlesztési támogatások rendszere. Ezen kívül egyes intézkedések sikeres végrehajtásához hozzájárulhatnak közvetlen EU finanszírozású források is (Horizon Europe, határon átnyúló programok támogatása stb.)

A programunkban megfogalmazott prioritások és intézkedések az alábbiak szerint kapcsolhatók a

A Pest Megyei Területfejlesztési Program **I. prioritása** „*Versenyképes megye: Pest megye több lábon álló gazdaságának dinamizálása*” közvetlenül a vállalkozások számára tervez beavatkozásokat. Forrásoldalról a tervezett általános vállalati fejlesztések elsődleges forrását a GINOP Plusz Vállalkozásfejlesztés, kiemelt stratégiai ágazatok fejlesztése, digitalizáció (PO1), valamint Kutatás, fejlesztés, innováció (PO2) prioritásai jelentik, illetve elérhetőek lesznek még egyéb közvetlen EU források, mint a kutatás, fejlesztés, innovációs fejlesztések támogatása érdekében létrehozott Horizon Europe.

A vállalkozások foglalkoztatási gondjainak mérséklésére pedig közvetlen forrást a GINOP Fenntartható munkaerőpiac (PO3) és Ifjúsági garancia (PO4) prioritásokban megfogalmazott programok biztosítanak. Ezek hatását a TOP Plusz forrásai is erősítik, többek között a területi humán fejlesztések (PO3) keretei között meghirdetett foglalkoztatási paktum.

A **2. megyei prioritás** a „*Szolidáris megye: Pest megye társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségeinek (Aszódi, Dabasi, Ceglédi, Nagykátai, Nagykőrösi, Ráckevei és Szobi járásainak) komplex fejlesztése*” c. várhatóan nem tud integrált programként megvalósulni, az ebben deklarált fejlesztési igények több finanszírozó programon keresztül tudnak érvényre jutni. Ebben az esetben is a helyi gazdaságfejlesztési intézkedés alapját a GINOP+ (PO1-PO4) és a TOP(PO1, PO3) fentebb említett fejlesztési prioritásai jelentik. A térségi társadalmi felzárkóztatási programhoz TOP+ (PO1 és PO3) prioritásain, valamint az EFOP+ prioritásaiban megfogalmazott intézkedéseken keresztül rendelhető források.

A **3. prioritás** „*Elérhető Pest megye: Közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében*” c. prioritásban a legnagyobb fejlesztési forrásigény található, mely döntően a települések igényeit tartalmazza, de megjelenik benne a közösségi közlekedés fejlesztésének szükségessége, valamint a nemzetközi közlekedési kapcsolatok fejlesztésének igénye is. Ugyan ez utóbbi nem megyei feladat és hatáskör, a megyei területfejlesztési koncepcióban megfogalmazott „hálózatos kialakítást” utóbbi fejlesztések nagyban szolgálnák.

A prioritás egyes kisebb volumenű, alapvetően a helyi, illetve megyén belüli közlekedés fejlesztési intézkedéseikhez (2-3. intézkedések), a TOP+ (PO1) versenyképes megye prioritásában található helyi

gazdaságfejlesztés, illetve településfejlesztés, települési szolgáltatások intézkedéseiben megfogalmazott programok biztosíthatnak forrást. Ezen túl a nagyobb jelentőségű közlekedési fejlesztéseket a KözOP+ forrásaiból lehet majd finanszírozni.

A **4. prioritás** „*Élhető megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért*” c. prioritásban foglalt intézkedések közül a fenntartható városfejlesztésre a TOP+-ban nevesített intézkedés található, így e beavatkozáshoz dedikált források állnak rendelkezésre. A többi intézkedéshez a KEHOP+ prioritásai és kiegészítő forrásként a TOP+ (PO1 és PO2) intézkedései szolgálnak háttérrel.

Az **5. prioritás** „*Emberközpontú megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése*” c. prioritásban megfogalmazott akciókhoz a TOP+(PO1 és PO3) prioritásain, valamint az EFOP+ prioritásaiban megfogalmazott intézkedéseken keresztül rendelhetők források.

14 A prioritások tartalmának részletes bemutatása

14.1 I. prioritás: Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának dinamizálása

Miközben Pest megye gazdaságának súlya az országban betöltött pozícióit tekintve még mindig jelentős, a növekedés üteme lelassult. Ennek oka egyrészt a 2008-ban kezdődő gazdasági válság, illetve a többi régiónál kisebb mértékű EU támogatások voltak. A válságból való kilábalás megtörtént és gyorsuló ütemben állt helyre a megye gazdasága, ami a foglalkoztatási és a vállalkozások teljesítménymutatóiban is megmutatkozott. Azonban a megye versenyképessége és termelékenysége mára elmaradt nemcsak a fővárostól, de egyes gyorsan fejlődő vidéki centrumtársaságoktól is. A megye gazdaságára minden szempontból jellemző a kettősség: jelen vannak az innovatív, húzó ágazatok és a hagyományos gazdasági tevékenységek egyaránt, miközben teljesen más a Budapest környéki agglomerációs övezet gazdaságának összetétele, lehetőségei, erőforrásai, és más a határ menti térségeké. Összességében elmondható, hogy a megye nem képes megfelelően kihasználni a fővárosi régió és a centrális elhelyezkedés adta gazdasági lehetőségeket.

A vállalkozássűrűség magas a megyében, a vállalkozások döntő többségét a kis és középvállalkozások adják. A vállalkozási kedv a kedvező hazai és világgazdasági környezet, illetve a vállalkozások versenyképességének növelése és általában a vállalkozói környezet javítása érdekében hozott kormányzati intézkedések hatására jelentősen növekedett az utóbbi években. Azonban a megyei mikro- kis- és középvállalkozások éppúgy, ahogyan az ország egészében számos kihívással kell, hogy szembe nézzenek.

Ezek között az egyik legfontosabb kihívást az okozza, hogy a gazdasági válság utáni gyors növekedés a munkaerő piaci tartalékokat fokozódó ütemben szívta fel, amit a növekvő gazdasági aktivitás sem tudott kompenzálni. Egyes ágazatokban jelentős munkaerőhiány alakult ki, de általában is szűkös a szakképzett munkaerő a munkaerőpiacon. A vállalkozásoknak a keresleti piac miatt növekvő bérekkel is szembe kell nézniük, ám ezt a hatást némileg ellensúlyozza a forint gyengélkedése és a lassan, de biztosan növekvő infláció hatása. A másik jelentős probléma, amelyet nemcsak a megyei, hanem az összes hazai vállalkozásnak mielőbb orvosolnia kell, az a termelés hatékonyságának javítása. Ennek elemei a megfelelő termelési feltételek megteremtése és a helyi üzleti környezet javítása, a vállalkozások technológiai fejlesztése, kutatási, fejlesztési és innovációs tevékenységük, digitális transzformációjuk elősegítése és a működésük, üzleti folyamataik újragondolása, innovációja.

A magyar gazdaság nemzetközi összehasonlításban rendkívül nyitott, a megye ipari termelésének héttizede kerül exportra, de egyes ágazatokban ez az arány akár a 100%-ot is megközelíti. A jelentős nyitottság mellett továbbra is szükséges a vállalkozások külföldre jutásának támogatása, hiszen a vállalkozások „válságállóságán” javít, ha egyszerre több piacon is jelen vannak termékeikkel, szolgáltatásaikkal.

Szintén általánosan jellemző a hazai vállalkozásokra, hogy még nem voltak képesek termelésüket, szolgáltatásaikat a fenntarthatóság szempontjából megvizsgálni és e szempontokat mindennapi tevékenységükbe integrálni. Pedig ez a gondolkodás versenyképességi szempontból szintén egyre fontosabbá válik a szigorodó iparági jogszabályok, szabványok bevezetésével és a tudatos társadalmi és környezeti szerepvállalás szükségességének általános felismerésével. A metropolisz térség számára óriási terhet jelent a jelentős mennyiségű háztartási és ipari hulladék kezelése, így különösen fontos és sürgető, hogy a gazdasági szereplői a körforgásos gazdaság megteremtésének irányába tegyenek lépéseket. A vállalkozások teljes tevékenységét (tervezéstől az értékesítésig) átható szemlélet integrálása révén a vállalkozások képesek lehetnek nemcsak környezetterhelésük csökkentésére, de egyúttal termelési színvonaluk és hatékonyságuk növelésére is.

A Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió helyzetfeltárásában több olyan ágazatot érintő megállapítást tettünk, melyek vagy jelentős fejlődésre képesek és ebben segítenünk kell őket. Fontosnak tartjuk az agrárium termelésben betöltött szerepének erősítését, a termelés fokozását, az élelmiszer feldolgozóipar erősítését, valamint a rövid ellátási láncok térnyerésének elősegítését, beleértve a specifikus logisztikai és nagy-, illetve kiskereskedelmi tevékenységek támogatását. Amennyiben a „Termőföldtől az asztalig (Farm to fork)” és a „Biodiverzitás stratégia” életbe lép, jelentős változásokat hoz majd a helyi mezőgazdaság számára, hiszen a stratégiákban rögzített irányok jelentősen növelik a termelési költségeket és valamelyest rontják a várható termésátlagokat is, köszönhetően az alkalmazott technológiáknak. Ezek miatt a fenti termelési eljárások bár hosszabb távon környezeti és egészségügyi előnyökkel járnak, rövidtávon mégis rontják a mezőgazdaság globális versenyképességét. Azonban az ország más térségeivel szemben Pest megyében akár pilot jelleggel el lehetne kezdeni a stratégiában szereplő technológiai és üzleti modellben megjelenő változások bevezetését.

A megye ipara kiemelkedő jelentőségű számos ágazatában jelentős kapacitások épültek ki. A megye ipara döntően exportra termel, és általában magas hozzáadott értékű termékeket állít elő. Az egyik legerősebb ipari ágazat a járműipar, ahol nemcsak termelés, hanem kutató-fejlesztő kapacitások is kiépültek. A termelési érték alapján jelentős az élelmiszeripar, a számítógép és elektronikai cikkek előállítás, a villamos berendezések gyártása, a fémfeldolgozás és gépgyártás is. Perspektívikus szempontból fontos ágazat a gyógyszeripar, ahol bár a központi K+F+I tevékenység a fővárosra koncentrálódik, de jelentős gyártókapacitásokkal rendelkezik a megye. Az ipar fejlesztése a megye szempontjából kiemelten fontos, több európai nagyváros és környezete küzd jelenleg az újraparosítás problémájával, hiszen a kizárólag szolgáltatásokra épülő helyi gazdaság rendkívül kitérté teheti az adott térséget a piaci változásokkal szemben.

Bár az ország külpiazi szerepére nincs hatással, egy ilyen nagyvárosi térben igen fontos az építőipar és annak helyzete, ezért kiemelten fontosnak tartjuk az itt működő építőipari vállalkozások megerősítését technológiai fejlesztését. Az ágazat termelése (termelési hatékonysága) nagyban hozzájárul a többi prioritásokban jelzett intézkedések sikeréhez, vagy akár azok hatékonyságához. Ráadásul az építőiparhoz köthető a hulladéktermelés jelentős része, így egyáltalán nem elhanyagolható fontosságú az ágazat környezettudatos, a körforgásos gazdaság alapelveit szem előtt tartó technológiai és kapacitás fejlesztése

Pest megyében nemzetközi összehasonlításban is számottevő az informatikai vállalkozások és foglalkoztatottak száma, valamint általában a tudás intenzív tevékenységek és azon belül a tudás intenzív üzleti szolgáltatások aktivitása. Ahogyan a fővárosban és országosan is az IKT szektor fejlődésének elsődleges korlátját a speciálisan képzett munkaerő hiánya jelenti.

A térséget átszövik a nemzetközi közút és vasúti útvonalak, a Duna nemzetközi hajóútvonala is keresztülhalad területén, továbbá itt található az ország legnagyobb forgalmat lebonyolító nemzetközi repülőtér is. Ennek a kitüntetett helyzetnek köszönhetően, ha nem is makroregionális léptékben, de jelentősen fejlődött a logisztika és ezen belül a city logisztika is. A logisztika mára részét képezi a termék előállításnak, illetve az értékesítésnek, az ágazatot a folyamatos innováció jellemzi.

A főváros és a megye együtt mintegy hárommillió fős népesség tömörülést alkot, a nagyrégió működéséhez, gazdasági teljesítményéhez kiemelten járul hozzá a kereskedelem. Bár a kiskereskedelem egy része mára egyre inkább a virtuális térbe költözik egyre inkább a city logisztika teljesítményére alapozva, azért a nagykereskedelem és az élelmiszer kereskedelem továbbra is óriási szerepet játszik ebben a térben.

A magán- és közszféra szereplőinek összefogásával a Ferihegyi Gazdasági Övezetben célszerű komplex térség- és gazdaságfejlesztési szemlélet alkalmazása. Ez nem csak Pest megye, hanem a Középmagyarországi Régió és egész Magyarország érdeke. A fejlesztés továbbgyűrűző hatása Pest megye szempontjából többek között a megye déli-keleti leszakadó területeinek felzárkóztatását is jelentheti.

A Gödi Különleges Gazdasági Övezet fejlesztése kiemelt fontosságú a megye számára, hiszen a Samsung akkumulátorgyára révén olyan magas szintű technológiát igénylő termékek gyártása valósul meg, amely a közeljövő mobilitásának meghatározó eleme lesz. Hatalmas lehetőséget jelentene, ha a gyártás mellett a Samsung fejlesztői kapacitásokat is kiépítene a gyár közelében, hiszen akkor egész ökoszisztéma alakulhatna ki a gyár körül. Azonban az övezetnek nem csak ez a kiemelkedő profilja, hiszen a vasúti járműgyártás területén és a világítástechnikában is vezető vállalkozásoknak ad otthont ez a tér. Mivel az övezet rendkívül kedvező demográfiai és közlekedési jellemzőkkel bír, óriási növekedési potenciállal rendelkezik.

A megye másik kiemelt ágazata a turizmus, amely a COVID miatt szinte egyik napról a másikra került válságba. A megye inkább a főváros turisztikai kínálatához, mint szekunder desztináció csatlakozik, ami a vendégforgalomban és a vendégéjszakák számában is tükröződik. Ám ami korábban hátrány volt, most sok szempontból előnnyé válik, hiszen első sorban a repülőtérre épülő turisztikai szolgáltatások építettek a külföldi vendégforgalomra, a megye többi térségében inkább a belföldi turizmus bírt nagyobb súllyal. Ennek hatásai a vészhelyzet feloldását követően érezhetőek majd.

Pusztán a KSH adatai nem nyújtanak elég részletes információt a vállalkozások helyzetének, fejlesztési igényeinek megismerésére, ezért különösen fontos a koncepció megalapozásához készített vállalkozói felmérés eredménye.

A statisztikai adatok által rajzolt munkaerő piaci képet támasztja alá a vállalkozói felmérés eredménye is. Míg 2014-ben még a cégek 36%-a nyilatkozott úgy, hogy nincs munkaerőpiaci problémája, a friss megkeresés alapján már csak a vállalkozások 21%-ban gondolják ugyanezt. Hiányzik a szakképzett munkaerő, a meglévő munkavállalók képzettsége sem megfelelő. A korábbi éveknél jellemzőbb a munkavállalók gyors cserélődése és megbízhatatlansága. Az alkalmazottak lakóhelye és a munkahely közötti távolság megnőtt, a közlekedési-bejárási helyzet romlott. A korábbi felméréshez képest a gyermekek elhelyezésével (iskola, óvoda) kapcsolatos gondok nem növekedtek, azok súlya változatlan a válaszok között.

A KSH export adatait árnyalja a vállalkozó felmérés eredménye, hiszen bár magas az exporthányad az ipari termelésben, ebben inkább a nagyvállalatok dominálnak a KKV szektor külpiazi versenyképessége korántsem ilyen jó. Míg 2014-ben a megkérdezett vállalkozások 37%-a rendelkezett egész országra kiterjedő értékesítéssel, addigra a mostani megkérdezésben ez az arány 50% volt. A felmérés esetleges hibáitól eltekintve ez azt is jelenti, hogy a vállalkozások törekednek az egész hazai piac lefedésére, a sikeresebb vállalkozások tudatosan az ország egészét lefedő hálózatok létrehozásában gondolkodnak. Az országhatárokon átlépő cégek aránya viszont az előző felmérésben 23% volt, míg a mostaniban ennél valamivel alacsonyabb 18%. A külföldi terjeszkedés nagyobb rugalmasságot és hatékonyságot követel meg a vállalkozásoktól, amit egyre több vállalkozás ismer fel. Nem véletlen, hogy 2014-es felméréshez képest többen választották azt, hogy a külpiazi terjeszkedéshez technológiai fejlesztésre lenne szükségük. Szintén felértékelődött és majdnem ennyire fontosnak tartották a vállalkozások a külpiaza jutás, a piac megismerésének, és a hatékony marketing támogatását.

Sajnos az állami erőfeszítések ellenére a vállalati együttműködések terén a felmérésünk alapján nem történt érdemi előrelépés az elmúlt években. Az együttműködések általában hosszabb időtávra nyúlnak vissza, jellemzően 2-5 év közötti időszakra, vagy még régebbre. Ahol működik ez az összefogás,

ott az együttműködés résztvevőit egyértelműen a közös piaci fellépés, a stratégiai partnerség – beszállítói kapcsolat, értékesítési együttműködés, innováció és fejlesztés, marketing és export szempontok vezérik. Az együttműködésre való nyitottságot jelzi, hogy az együttműködés hiányára a cégek több mint fele az információhiányt jelölte meg okként, csak ezután következett az érdekütközés, mint kiváltó ok.

Bár az előző programban is kiemelten kezeltük a partnerség megteremtését a piac szereplői és a helyi önkormányzatok között, e téren sajnos nem javult, hanem sokkal inkább romlott a helyzet. A felmérés alapján kijelenthető, hogy az önkormányzatok eltávolodtak a vállalkozásoktól. Korábban 57% nyilatkozta azt a cégek közül, hogy nincs kapcsolata az önkormányzatokkal, most már több, mint 80% jelezte ugyanezt. Hasonlón gyengült a szakképző intézményekkel és munkaügyi központokkal való kapcsolat, immár a válaszadók 76%-a nyilatkozott úgy, hogy nincs kapcsolatban velük. Mindez nagyon megnehezíti a vállalkozások és önkormányzatok együttműködésén alapuló fejlesztések végrehajtását. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy az önkormányzatok döntéseik meghozatalánál kevésbé tudják figyelembe venni a vállalkozások szükségleteit, stratégiaalkotásukban nem lesz jelen a helyi gazdaság fejlesztés.

probléma súlya	2014	2020
1	Finanszírozási gondok	Munkaerővel kapcsolatos problémák
2	Telephely nem megfelelősége	Telephely nem megfelelősége
3	Munkaerővel kapcsolatos problémák	Finanszírozási gondok
4	Adminisztrációs, bürokratikus problémák	Technológiai jellegű nehézségek
5	Piacra jutás, piaci pozíció erősítésének nehézségei	Piacra jutás, piaci pozíció erősítésének nehézségei
6	Technológiai jellegű nehézségek	Adminisztrációs, bürokratikus problémák
7		Lemaradás az infokommunikációs fejlesztések terén, az új kommunikációs és értékesítési technikák alkalmazása terén
8		Vállalkozói, menedzsment ismeretek szűkössége, hiánya

11. táblázat: A vállalkozások problématerképe 2014-ben és 2021-ben (saját felmérés)

14.1.1 A prioritáshoz kapcsolódó Pest megyei stratégiai célok részletes meghatározása

A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepcióban meghatározott megyei jövőképünk az „Európai térben versenyképes, és minőségi életfeltételeket biztosító Pest megye”. A célkitűzés megvalósításának egyik alapfeltétele Pest megye gazdasági környezetének fejlesztése, ezért a Pest Megyei Területfejlesztési Programban kiemelt szerepet szánunk a versenyképesség és a hatékonyság javítására.

A területfejlesztési koncepció három pillére közül ezért az egyik kifejezetten gazdasági fókuszú, ez a „Gazdaság dinamizálása; az értékteremtő képesség növelése a térség adottságaira építve”. Az átfogó cél három stratégiai cél és egy átfogó területi cél megvalósításából építkezik:

- GD.1. A gazdaság teljesítményének, hatékonyságának és stabilitásának erősítése; több lábon álló gazdaság; a technológia és tudás intenzív, valamint a foglalkoztatást erősítő hagyományos ágazatok kiegyensúlyozott fejlesztése, a gazdasági ágak közül kiemelten az ipar, az építőipar, a turizmus, a közlekedés, kereskedelem, raktározás, az információ és kommunikáció ágazban

működő vállalkozások versenyképességének növelése, technológiai felkészültségének javítása.

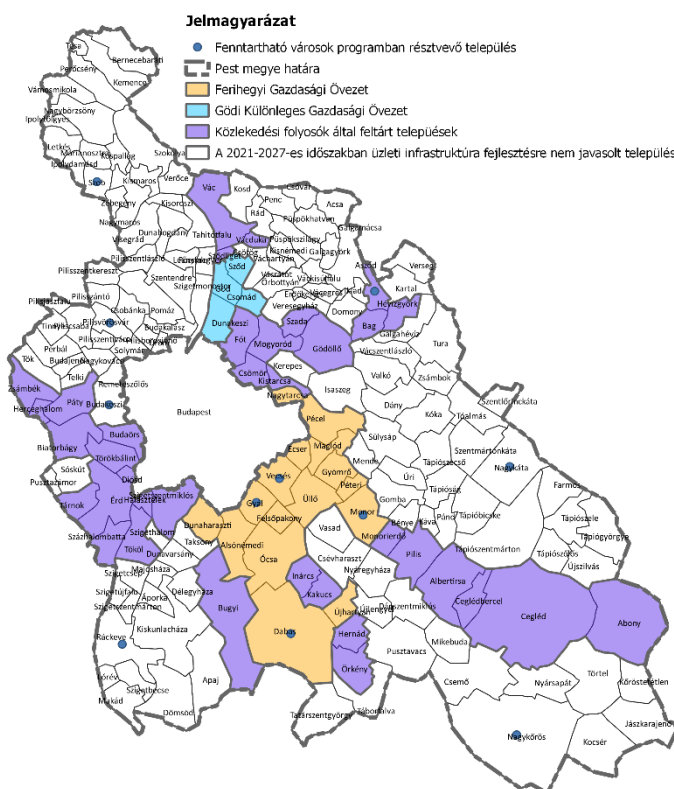
- GD.2. Gazdasági húzóterseink innovációs teljesítményének, versenyképességének, exportjának növelése.
- GD.3. Makroregionális logisztikai funkciók és a rászervezhető értékteremtő képesség erősítése kiemelten az MO mentén a Liszt Ferenc nemzetközi repülőtér térségében. A Gödi Különleges Gazdasági Övezet fejlesztése.
- ÁTC.1. A fejlődésben elmaradott Szobi és Nagykáta, illetve a lemaradó Aszódi, Ceglédi, Nagykőrösi, Dabasi, és Ráckevei járások gazdasági-társadalmi felzárkóztatása.

14.1.2 A prioritás területi vonatkozásai

A prioritásban megfogalmazott gazdasági versenyképességet fokozó intézkedésekre a megye teljes területén szükség van, ugyanakkor vannak olyan intézkedések, amelyek a térbeli munkamegosztás, és a térségek eltérő fejlődése miatt csak bizonyos térségekre kell, hogy korlátozódjanak.

Az önkormányzati felmérés keretében a települések 57 db projektjavaslatot küldtek összesen 102 Mrd Ft értékben üzleti infrastruktúra, inkubátorház és a kapcsolódó szolgáltatások fejlesztésére. A beérkezett tervek közül azonban sok olyan van, amelyet jelenleg még nem tartunk üzleti szempontból megalapozottnak tekintettel a települése fejletlen üzleti környezetére, kedvezőtlen elérhetőségére, fejletlen társadalmi viszonyaira.

Az elmúlt évtized fejlődése azt bizonyította, hogy a gazdaságfejlesztés hatékonysága nagyban függ az adott tér által biztosított környezet (demográfiai, társadalmi, közlekedési és szolgáltatási) minőségétől, így a fejlesztésekben fontos az egymásra épülés és a fokozatosság érvényesítése. A beavatkozások akkor igazán hatékonyak, ha segítenek a korábban már piaci alapokon megindult térbeli gazdasági folyamatok érvényesülésében. Ezen gondolatmenet mentén az üzleti infrastruktúra fejlesztése esetében, annak jelentős beruházás igénye miatt a 2021-2027-es időszakban a főközlekedési folyosókkal már feltárt és fejlődésben lévő térségek üzleti környezetét kívánjuk javítani. Az ezen kívül eső gyakran elmaradott térségekben, első sorban a fejlődés elsődleges társadalmi, demográfiai, települési infrastrukturális környezetének megerősítését célozzuk (II-V. prioritások), amelyet később követhet az üzleti infrastruktúra fejlesztése, de ezekben a terekben is fontos a vállalkozások technológiai felkészültségének, telephely feltételeinek javítása, digitális transzformációjának fejlesztése és általában is versenyképességük, hatékonyságuk javítása.

5. ábra Pest megye üzleti infrastruktúra fejlesztésre alkalmas települései 2021-2027

A megyei gazdaság egyik kiemelt, területi szempontból jól definiálható kiterjedéssel rendelkező ága a turizmus. Bár a fővároshoz való közelsége miatt bármely térségben pontszerűen kialakíthatók turisztikai szempontból értékes attrakciók, vagy rentábilisan működtethető szálláshelyek, programunkban alapvetően a komplex turisztikai adottságokkal rendelkező térségekre koncentrálunk. Ezek közül hazai viszonylatban is kiemelt jelentőségű a Dunakanyar Kiemelt Turisztikai Térség, amely megyében található területe a Dunakanyar egészét, a Visegrádi hegységet és a Börzsöny területét öleli fel. Szintén országos jelentőségű természeti és kulturális öröksége miatt, ám jelenleg még az előbbinél jóval inkább alulhasznosított térségei a Gödöllői dombság és Galga mente, illetve a Ráckevei-Duna turisztikai térségei. A fővárosiak által leginkább kedvelt és általában aktív turisztikai tevékenység számára lehetőségeket rejtő komplex turisztikai hasznosításra alkalmas a Pilis-Budai térség is. A megye délkeleti részének termálforrásaira és már korábban kiépült fürdőire, valamint az ökológiai szempontból nagy potenciált jelentő vizes élőhelyekre épülve, fürdő és egészségturizmus és ökoturizmus építhető ki. A megyének talán ez a legkevésbé feltárt, turisztikai lehetőségekkel rendelkező területe. A fenti turisztikai körzetekhez összesen 117 db település tartozik, melyek az összes megyei település 63%-át jelenti.

6. ábra Pest megye kiemelt turisztikai térségei 2021-2027

14.1.3 Vállalkozások versenyképességének javítása [P1.1-intézkedés]

a) beavatkozás: Vállalkozások foglalkoztatási gondjainak mérséklése [P1.1.a]

A gazdasági válság utáni gyors növekedés a munkaerő-piaci tartalékokat fokozódó ütemben szívta fel, amit a növekvő gazdasági aktivitás sem tudott kompenzálni. A rekord alacsony munkanélküliségi ráta, és magas aktivitás következtében egyes ágazatokban jelentős munkaerőhiány alakult ki, de általában is szűkös a szakképzett munkaerő a munkaerőpiacon. A vállalkozásoknak a keresleti piac miatt növekvő bérekkel is szembe kell nézniük, ám ezt a hatást némileg ellensúlyozza a forint gyengélkedése és a lassan, de biztosan növekvő infláció hatása. A vállalkozásokat a világjárvány ismét kihívások elé állította, hiszen folyamataikat, működésüket a lehetőségekhez kellett igazítaniuk. Ahol lehetett, a foglalkoztatás területén alternatív megoldásokat kellett alkalmazni, elterjedt a távmunka, illetve az atipikus foglalkoztatási formák. A megalapozó munkarész kérdőíves felmérésére alapján a Pest megyei vállalkozások több, mint 52%-a válaszolta azt, hogy a munkaerővel kapcsolatos problémák gátolják legjobban a fejlődésüket. A foglalkoztatási paktumra alapozva tehát olyan intézkedésekre van szükség, melyek hozzájárulnak a vállalkozások munkahelyeinek megőrzéséhez, kívánatosnak tartjuk az atipikus és családbarát foglalkoztatási formák alkalmazását, illetve ahol erre van mód, ezen foglalkoztatási formák megtartását a járványhelyzet enyhülését követően is, a munkavállalók kompetenciáinak javítását, illetve egyre nagyobb mértékben a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok foglalkoztatásának megkönnyítését, az inaktivitás további csökkentését, a munkába járás feltételeinek javítását. Elsődleges cél a munkaerő-piac rugalmasabbá tétele, a vállalkozások termelési

biztonságának, hatékonyságának növelése és az emberek gazdasági, foglalkoztatási biztonságának javítása. Bár jelentős változásokat kényszerített ki a piac, sajnos még mindig szükség van a vállalkozások humán környezetének fejlesztésére, mivel különösen a kis- és középvállalkozások esetében még mindig nem alakult ki megfelelő tudás és kompetens szemlélet a megfelelő munkahelyi légkör kialakításához, a munkafolyamatok optimális szervezéséhez, a munkakörök és az azokhoz kapcsolódó elvárások, hatáskörök tisztázásához, szétválasztásához. Fontos lenne a vállalkozások vezetőinél a vezetői kompetenciáik fejlesztésére, belső kommunikációjuk javítására.

Eredmény: A beavatkozás nyomán a termelés hatékonysága javul a vállalkozások foglalkoztatási gondjai enyhülnek. Ezzel együtt a népesség elhelyezkedési esélyei javulnak, a rugalmasabb foglalkoztatás révén kevesebben kényszerülnek feladni a munkájukat, egészségi, szociális, vagy családi problémák miatt, illetve csökken a munkahelyi ingázással töltött idő.

Potenciális kedvezményezettek köre: gazdasági társaságok

b) beavatkozás: Vállalkozások telephely feltételeinek javítása [P1.1.b]

A megyei vállalkozások esetében a fejlődés gátját jelenti a nem megfelelő méretű, minőségű, vagy nem megfelelő adottságokkal rendelkező telephely. A vállalkozások tevékenységüket gyakran lakóövezetbe ékelődve végzik, amely gyakran sem a települési környezet, sem pedig a közlekedés, szállítás szempontjából nem ideális. Emiatt szükséges bizonyos gazdasági tevékenységek esetében a lakófunkciók térbeli szétválasztása. Az egy helyre települő vállalkozások köré könnyebben és olcsóbban tervezhetők és kivitelezhetők üzleti, illetve infrastrukturális szolgáltatások, mindez segíti a vállalkozások közötti együttműködések, szinergiák kialakulását is. Szintén nem elhanyagolható előnyt jelentenek a modern termelési feltételek által lehetővé tett technológiai fejlesztések, folyamat innovációk és a termelés hatékonyságát szintén jelentősen javító modern munkahelyi környezet, illetve az új építési technológiák révén javuló környezeti hatékonyság. A KKV szektorban tehát elsősorban modern a 21. századi technológiai igényeit figyelembe vevő, környezetével összhangban lévő fejlesztések, iroda, termelőépület, raktárkapacitás, tároló és kiszolgáló terek létesítését és bővítését támogatnánk, valamint az meglévő épületek bővítését, felújítását, és energetikai korszerűsítését. Fontos lenne, hogy ezek a fejlesztések hatással legyenek a vállalkozás teljes működésére, ne csak egyetlen speciális területen váltsanak ki hatást.

A megye számára kedvező trend, hogy a nagyvállalkozások a távmunkában és a telekommunikáció fejlődésében rejlő lehetőségeket egyre nagyobb mértékben igyekeznek kihasználni, és a korábbi cégközpontok helyett, több telephelyen a munkavállalók lakóhelyéhez közelebbi lokációkban hoznak létre vagy bérelnek kisebb irodaterületeket. Ez a változás a foglalkoztatási célú ingázás csökkenéséhez, forgalomcsökkenéshez és hosszabb távon egy fenntarthatóbb gazdasághoz vezet, ezért a megye kiemelt érdeke ennek támogatása. A beavatkozás során támogatni kívánjuk a vállalkozások, illetve helyi önkormányzatok gazdasági célú ingatlanfejlesztéseit.

Eredmény: A vállalkozások telephelyfeltételeinek javulása a termelés hatékonyságának növekedését, az üzleti környezet fejlődését, a szinergikus hatások jobb kihasználását, a települési környezet, a munkakörülmények javulását eredményezi.

Potenciális kedvezményezettek köre: gazdasági társaságok, helyi önkormányzatok

c) beavatkozás: Pénzügyi eszközökhöz való hozzáférés feltételeinek javítása [P1.1.c]

A mikro-, kis- és középvállalkozások az állami hitelprogramok ellenére továbbra is finanszírozási problémákkal küzdenek. Növekedésükhöz, fejlesztési elképzeléseikhez még mindig nehéz forráshoz jutniuk, de talán ennél is nagyobb problémát jelent az induló vállalkozások számára a megfelelő források megteremtése. A helyzet javítása érdekében a szükséges finanszírozási források rendelkezésre állását hitel-, faktoring-, lízing-, illetve tőkeprogramokkal, továbbá nagyobb kockázatvállalást ösztönző garanciatermékek működtetésével javítani. A beavatkozás során alkalmazhatóak visszatérítendő támogatástípusok is.

Eredmény: Javul a vállalkozások versenyképessége, a kezdő vállalkozások piacra lépésének esélyei javulnak.

Potenciális kedvezményezettek köre: pénzügyi intézetek, vállalkozásfejlesztést segítő szervezetek

d) beavatkozás: Vállalati technológia fejlesztések [P1.1.d]

A vállalkozások versenyképességének javításához, hatékonyságuk növeléséhez szükség van technológiai felkészültségük javítására. Azonban ma már nem elegendő önmagában a technológiai változás a versenyképesség, hatékonyság fokozására, hanem ezzel együtt szükség van a vállalatok belső üzleti folyamatainak megújítására, innovációjára is. A technológia nyújtotta előnyök csak úgy aknázhatók ki megfelelően, ha a technológiai fejlesztések a működés stratégiai léptékű átgondolásával, komplex vállalati fejlesztések keretében valósulnak meg. A technológiai fejlesztések akkor különösen kívánatosak, ha azok segítenek a vállalkozások működését fenntarthatóvá tenni gazdasági és környezeti szempontból is. Ez utóbbi egyre fontosabb elvárás a piaci szereplők, megrendelők, fogyasztók szemszögéből is. A 2021-2027 közötti időszakban ezért az egyszerű eszközbeszerzések mellett egyre inkább a vállalkozások fenntartható technológiai transzformációját tartjuk szükségesnek, amely átfogja a működés teljes spektrumát.

Eredmény: A beavatkozástól a vállalkozások hatékonyságának és versenyképességének, illetve piaci alkalmazkodóképességük javulását várjuk. A növekvő versenyképesség, új lehetőségek, új vállalati növekedési pályák megnyílását, új piacok elérését teszik lehetővé. Várakozásaink szerint a vállalkozások működése minden szempontból rugalmasabbá és fenntarthatóbbá válik.

Potenciális kedvezményezettek köre: gazdasági társaságok

e) beavatkozás: Vállalkozások digitális transzformációja [P1.1.e]

A megyei vállalkozások digitális felkészültsége természetesen igen különböző. Ez nem véletlen, hiszen a vállalkozásoknál digitális átalakulásának (talán emiatt jobb szó az alkalmazkodás) az informatika állandó változása és fejlődése következtében folyamatosnak kell lenni. A digitális világ változásaihoz általában a mikro- kis és középvállalkozások képesek a leggyorsabban alkalmazkodni, hiszen az új informatikai eszközök, rendszerek a kisebb méret miatt könnyebben, kisebb kockázattal tesztelhetők, alkalmazhatók, kisebb a szervezeti hierarchiából származó ellenállás is. Bár egyre több vállalkozás ismeri fel a digitalizáció nyújtotta előnyöket, kevés olyan vállalkozás van, amely határozott elképzelésekkel rendelkezik a digitális transzformáció lépéseiről és ennek megfelelően tervezetten és ütemezetten alakítja át működését. Ugyanakkor a sikeres átalakulás alapfeltétele ebben az esetben is az átfogó, komplex tervezés és cselekvés, amely nem csak lokális, hanem a vállalat szempontjából globális változásra törekszik. Az új informatikai eszközök (mesterséges intelligencia, felhőszolgáltatások, adatelemzés) nemcsak a hatékonyságot növelik, de új, magasabb hozzáadott értékű termékek és szolgáltatások előállítását is lehetővé teszi, alapjaiban változtatja meg a munkafolyamatokat. A beavatkozás keretében olyan KKV körbe tartozó vállalkozások digitális átalakulását kívánjuk támogatni, amelyek rendelkeznek megfelelő digitális stratégiával, vagy most alakítják ki a hosszú távú digitális alkalmazkodásuk kereteit, illetve ennek nyomán olyan informatikai fejlesztéseket valósítanak meg, amelyek a tervezett folyamatba illeszkednek, és együtt járnak vállalkozások üzleti folyamatainak megújításával, hatékonyabbá tételével.

Eredmény: A vállalkozások technológiai színvonala és termelékenysége jelentősen javul. (Beleértve a készletszintek változását, a szervezet rugalmas alkalmazkodási képességét, a beszállítói kapcsolatokban elérhető hatékonyságot, a működés folyamatosságát, a stratégiai partnerségekben elérhető megtakarításokat, stb). Az értékesítés bővítésével új munkahelyek keletkeznek, elsősorban a nagyobb hozzáadott értékkel bíró munkakörökben. Az új kapacitások színvonalával a vállalkozások munkaerő iránti kereslete sokszínűbbé válik, gazdasági tevékenysége több lábon áll.

Potenciális kedvezményezettek köre: gazdasági társaságok

f) beavatkozás: Üzleti környezet fejlesztése [P1.1.f]

Vállalkozói, ipari, kereskedelmi és technológiai parkok, inkubátor-, és szolgáltatóházak létesítésével ösztönözzük a vállalkozások közötti szinergiák kialakulását. Ezen túl ezek a parkok, inkubátor és szolgáltató házak olyan fejlett szolgáltatási környezetet nyújtanak, amelyet egyetlen vállalkozás sokszor nem képes megteremteni, illetve nem tud finanszírozni. Ezáltal a kezdő vállalkozások indulását, meglévő vállalkozások működését és annak hatékonyságát (ezen keresztül versenyképességét) nagyban javítják. Az ipari, vállalkozói parkok fejlesztésének, inkubátor házak létesítésének a jelenlegi tervezési időszakban elsődlegesen ott látjuk lehetőségét, ahol az üzleti környezet indokolja az ilyen jellegű fejlesztéseket. Jelenleg ez még a transznacionális főközlekedési csatornák közvetlen környezetére, illetve a megye kiemelt gazdasági térségeire korlátozódik (ezek nagyjából egybe is esnek). Később, a belső terek telítődésével az elővárosi terek megerősödésével lehet indokolt további térségek bekapcsolása. Ezen infrastruktúra fejlesztések jelentős forrást igényelnek ezért nagyon fontos, hogy a fejlesztések körültekintő üzleti tervezés alapján jöjjenek létre, biztosítva a beavatkozás hatékonyságát.

Eredmény: A helyben elérhető termékek és szolgáltatások minősége, valamint a fejlődéshez szükséges tudás elérhetőségével felgyorsul az ismeretek adaptációja, elterjedése és alkalmazása, így a kezdeti életszakaszon gyorsabban lendülnek át az induló vállalkozások, üzleti modelljük kiforrott lesz, a hasonló vállalkozások jelenléte multiplikátorhatással bír, valamint csökkenti a működési és fejlesztési költségeket.

Potenciális kedvezményezettek köre: egyetemek, helyi önkormányzatok, gazdasági társaságok

g) beavatkozás: Vállalkozói együttműködések ösztönzése [P1.1.g]

A beavatkozás keretében szállítói hálózatok, klaszterek valamint egyéb vállalati együttműködések kialakulását és továbbfejlődését támogatjuk. Különös tekintettel a területi jó gyakorlatok alapján meghatározható megoldásokat a következő területeken: közös piaci fellépés; a stratégiai partnerségen, szállítói kapcsolatokon alapuló, illetve értékesítési együttműködések; innováció és közös fejlesztés, export.

Eredmény: Javul a nemzetközi piacra kilépni képes vállalatok száma, kkv-k képessé válnak szállítóként megjelenni a magyar és nemzetközi piacon.

Potenciális kedvezményezettek köre: gazdálkodó szervezetek, valamint egyesületek, köztestületek, alapítványok és vállalkozásfejlesztést segítő szervezetek

h) beavatkozás: Vállalkozásokat segítő tanácsadói program indítása [P1.1.h]

A vállalkozások sok esetben szorulnak külső tanácsadói segítségre, belső folyamataik optimalizálása, átalakítása, kompetenciáik javítása vagy éppen valamilyen a vállalkozás életében tervezett változás kapcsán. A nagyvállalatok ilyen esetekben a meglévő külső tanácsadóikra támaszkodva képesek menedzselni ezeket a változásokat. A kis és középvállalkozások azonban nem foglalkoztatnak állandó tanácsadó cégeket, hiányoznak a forrásaik és a megfelelő ismereteik ezeknek a változásoknak a sikeres menedzseléséhez. A vállalkozásokat számtalan állami szervezet segíti most is, hiszen a kamarák rendszerén túl a például a külpiacon jutás támogatásában a HEPA Magyar Exportfejlesztési Ügynökség Nonprofit Zrt., valamint a CED Közép-európai Gazdaságfejlesztési Hálózat Nonprofit Kft. nyújt segítséget, de más szegmensekben is megvannak a támogató állami fenntartású szervezetek. Azonban a KKV szektor vállalkozásainak még mindig nehéz a külső segítség igénybe vétele, gyakran hiányosak a vállalkozások ismeretei e téren. A beavatkozás keretében fontosnak tartanánk a lehetőségek megismertetését, továbbá a segítségnyújtást a megfelelő piaci vagy állami tanácsadó szervezet megtalálásában, a partnerség kialakításában. A vállalkozások számára az ilyen szolgáltatások igénybevételét állami hozzájárulással szükséges segíteni azok jelentős költségigénye miatt. (Erre az állami tanácsadás keretében természetesen most is rendelkezésre állnak források.)

Eredmény: A vállalkozások gyorsabban, megfelelő információk birtokában képesek dönteni, átalakítani működésüket, vagy éppen új piacra lépni, megfelelő külpiacon partnert találni. Ezzel a megyei vállalkozások hazai és nemzetközi versenyképessége növekszik.

Potenciális kedvezményezettek köre: kis- és középvállalkozások, vállalkozást segítő szervezetek

i) beavatkozás: Vállalati K+F tevékenység erősítése [P1.1.i]

A beavatkozás fő célkitűzése a megyei kutatás-fejlesztési ráfordítások növelése. Támogatja a szolgáltatások fejlesztését, valamint az innováció menedzsment humán kapacitásának folyamatos készség és kompetenciafejlesztését, helyben tartását. A beavatkozás támogatja a kisvállalatok, nagyvállalatok és egyetemek közötti stratégiai együttműködések létrejöttét, a tudás- és technológiatranszfer hatékonyságának növekedését. A beavatkozás célja az innovációs értéklánc különböző szakaszainak támogatása, a célzott alapkutatástól kiindulva akár a létrehozott termék piacra vitelének elősegítéséig. A megyei termelő és szolgáltató vállalatok, valamint a kutatásokat végző cégek, vagy egyetemek közötti kapcsolat nem megfelelő. Emiatt rossz az új technológiák adaptációja. A fordított információáramlás sem megfelelő, hiszen a vállalatok irányából is nehezen jutnak el információk a kutatás-fejlesztés irányában. A beavatkozás ezt a kapcsolati szakadékot is törekszik áthidalni.

Eredmény: Javuló K+F tevékenység, növekvő versenyképesség,

Potenciális kedvezményezettek köre: K+F+I tevékenységet végző vállalkozások, kutatóintézetek, egyetemek, gazdasági társaságok, K+F együttműködések, technológia transzfer és tudásmenedzsment irodák

j) beavatkozás: Vállalkozások támogatása a fenntartható működés, a körforgásos gazdaság modelljének adaptációjában [P1.1.j]

A beavatkozás célkeresztjében a vállalkozások működésének, teljes üzleti folyamatainak kiemelten a hulladéktermelés, kezelés szempontjait figyelembe vevő átalakításának támogatása áll. A megye hazánk legnagyobb ipari, szolgáltatási centrumát jelentő Közép-Magyarország metropolisz térség részeként az egyik legnagyobb termelője a hulladéknak, így különösen fontos hogy az itt működő vállalkozások a mainál nagyobb figyelmet fordítsanak a tevékenységük során keletkező hulladék kezelésére, újrahasznosítására, újrafeldolgozására, annak érdekében, hogy kibocsátásuk a nullához közelítsen. E szemléletnek a tervezéstől egészen az értékesítésig a teljes üzleti folyamatot át fogja. Mindez azonban nem csak a környezet terhelést csökkenti, hanem szerencsére javítja a vállalkozások hatékonyságát, és a fenntarthatóság szemléletének terjedésével a vállalkozások versenyképességét is. A beavatkozás keretében szükségesnek tartjuk a szemléletformálást, továbbá a körforgásos gazdasági modell bevezetésével kapcsolatos tanácsadást is. Ezen túl természetesen nemzeti védjegyek és szabványok kialakítását, amellyel bizonyítható a fogyasztó, illetve üzleti partner számára a körforgásos modell alkalmazása. Természetesen fontos, hogy az ilyen irányú fejlesztésekhez a vállalkozások pénzügyi segítséget is igénybe tudjanak venni, hiszen a digitalizációhoz, vagy bármely technológiai átállásnak, ennek is igen magasak lehetnek a költségei.

7. ábra Körforgásos gazdaság modellje
(forrás: EU Bizottság)

Eredmény: A vállalkozások versenyképessége, hatékonysága javul, gazdasági tevékenységük környezetterhelése csökken. A települési környezet élhetőbbé válik, segít a vizek megóvásában és az élővilág megőrzésében.

Potenciális kedvezményezettek köre: gazdasági társaságok

14.1.4 Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése [P1.2-intézkedés]

a) beavatkozás: Kiemelt jelentőségű ipari, építőipari ágazatok (járműgyártás, elektronikai, híradástechnika, gyógyszeripar, építőipar) fejlesztése [P1.2.a]

A beavatkozás középpontjában különösen a járműgyártás, elektronikai, híradástechnikai és gyógyszeripari iparágak versenyképességének fokozása áll, azok üzleti környezetének, termelési feltételeinek javításán keresztül. A beavatkozás beruházásaihoz szorosan kapcsolódik a kutatás-fejlesztés, innovatív megoldások alkalmazása, így egyetemi együttműködések, K+F tudásbázis létrehozása, ipari kutatóközpont kiépítése valósul meg. Támogatjuk a fejlett technológiák széleskörű alkalmazásán (bionika, 3D nyomtatás, szenzorok és mérés technológia, nanotechnológia, robottechnológia, automatizálás, precíziós gépek alkalmazása, csomagoló technológia, stb.) alapuló új megoldások, vállalkozások, valamint kapacitások fejlesztését. Beleértve az egyedi, személyre szabott gyártási, fejlesztési képességek és kapacitások erősítését is, úgy a gyártási technológia, mint az üzleti modellek oldaláról. Az előbbi ágazatok közül kilóg az építőipar, amely Pest megyében különös jelentőséggel bír, hiszen amellett, hogy a szuburbanizációs hatások miatt jelentős a helyi építőipari teljesítmény, amelyet a főváros szintén hatalmas piaca egészít ki. Az sem mellékes, hogy az építőipar környezetterhelése rendkívül nagy, így különösen fontos hogy az ágazat innovativitását, hatékonyságát és versenyképességét növeljük célzott támogatások segítségével.

Eredmény: Javul a vállalkozások versenyképessége, termelékenysége, működési hatékonysága és innovációs képessége.

Potenciális kedvezményezettek köre: gazdasági társaságok, vállalkozásfejlesztési szervezetek

b) beavatkozás: Mezőgazdaság és élelmiszeripar növekedésének biztosítása [P1.2.b]

A meglévő tudásra, egyetemi bázisra alapozva modern technológiák és megoldások elterjedésével a termelékenység fokozását és bázisának kiszélesítését szükséges elérni. Segíteni kell a mezőgazdaság digitális átalakulását, a precíziós mezőgazdasági termelés térnyerését, a termelési folyamatok átalakítását. A mezőgazdasági termelés fenntarthatóságának megteremtésében a talajok megőrzésében, a biodiverzitás megóvásában érdekeltté kell tenni a mezőgazdasági termelőket, megfelelő szabványok és minőségi védjegyek segítségével ösztönözni kell a termelőket e változtatás irányába. Támogatni kell olyan innovatív mintagazdaságokat, pilot projekteket, amelyek a fenntartható mezőgazdasági termelés élő laboratóriumai lehetnek. Fontos az élelmiszeripar szakosodása a korábbi hagyományoknak megfelelően, de magas minőségű, feldolgozott termékek előállítására kell koncentrálni az egyes tájegységekre jellemző sajátosságok figyelembevételével.

Eredmény: Nő a szektor kibocsátása, egyes lemaradó térségekben feldolgozóipari kapacitások tudnak ismét működni, melyhez kapcsolódni tud az alapanyag termelés is.

Potenciális kedvezményezettek köre: gazdasági társaságok, vállalkozásfejlesztési szervezetek, költségvetési szervek

c) beavatkozás: Életmód, egészségipar és alkonygazdaság fejlesztése [P1.2.c]

Az egészségiparhoz kapcsolódóan a megyei gyógy- és termálfürdők szolgáltatásainak fejlesztése, azok összekapcsolása és egységes csomagként való megjelenítése történik meg. Budapesttel közösen megvalósul a Duna vízfelületének jobb kihasználása. Az egészségipar kiegészül továbbá a biogazdálkodás, gyógynövénytermesztés és feldolgozás kapacitásainak fejlesztésével. A Börzsöny vidékén lehetőséget kívánunk adni az alkonyipar fejlesztéseinek is.

Eredmény: Térségi specializáció valósul meg egészségügyi szolgáltatások tekintetében. Olyan gyógyító környezet alakul ki, mely a hagyományos eljárásokat a legmodernebb technológiákkal ötvözve éri el hatását.

Potenciális kedvezményezettek köre: gazdasági társaságok, vállalkozásfejlesztési szervezetek, költségvetési szervek

d) beavatkozás: Turizmus, mint stratégiai ágazat fejlesztése [P1.2.d]

A beavatkozás keretében a kiemelt megyei turisztikai térségek komplex fejlesztését kívánjuk megvalósítani. Ennek keretében a turisztikai attrakciók infrastruktúrájának, tematikus kínálatának, szolgáltatási palettájának fejlesztése valósul meg. Ez magában foglalja a természeti látnivalók, kulturális és épített örökség (kiemelten a megyében található paloták, kastélyok, kúriák, várak, templom-, és kolostorromok) megőrzését és a bemutatását lehetővé tévő infrastruktúra kiépítését, a megyei termál és gyógyvizek turisztikai hasznosítását. Az aktív turizmus fejlesztése a lovas túra útvonalak, a bakancsos turizmushoz köthető útvonalak, valamint az infrastrukturális háttér fejlesztését (lovardák, turista és kulcsos házak) öleli fel. Szintén fontos a helyi turisztikai, kulturális, tematikus rendezvények támogatása is. A beavatkozás keretében új szálláshelyek létrehozását a szálláshelykapacitások bővítését, minőségének javítását is támogatni kívánjuk. Végül talán a legfontosabb, hogy segítsük a megye és az egyes turisztikai térségek arculatának kialakítását, megfelelő marketingjét. A Dunában rejlő turisztikai lehetőségek mainál jobb kihasználása szükséges, a víziturizmus különböző ágainak támogatása révén.

Eredmény: A megye turisztikai kínálata a mainál színesebbé válik, a turisztikai vállalkozások jövedelemtermelő képessége javul, a helyi önkormányzatok a turizmus révén többletbevételre tesznek szert. Az átgondolt turisztikai fejlesztések hozzájárulnak épített, kulturális és természeti értékeinek megőrzéséhez.

Potenciális kedvezményezettek köre: gazdasági társaságok, nonprofit szervezetek, vállalkozásfejlesztési szervezetek, TDM irodák, Tourinform irodák, költségvetési szervek, települési és megyei önkormányzatok, önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok

e) beavatkozás: Kereskedelem, logisztika [P1.2.e]

A kereskedelem és logisztika az elmúlt évtizedek során kiemelt jelentőségű ágazattá vált a megye életében. A kedvező közlekedéscsoporthelyi helyzet, a nagy lokális fogyasztói piac révén óriási növekedésen ment keresztül a kereskedelem és logisztika. De nem csak volumenében változott meg az ágazat, hanem a korábbinál sokkal innovatívabb, sokoldalúbb lett, hiszen a logisztika egyre több feladatot átvesz a termelő és szolgáltató cégektől észrevétlenül integrálódva azok tevékenységébe. A kereskedelemben pedig egyre nagyobb szeletet hasít ki az e-kereskedelem, amelynek informatikai logisztikai támogatása új innovatív és növekedésben lévő ágazat. A megye számára fontos, hogy ezen nagy bővülés előtt álló tevékenységet végző hazai vállalkozásokat, illetve azok fejlődését támogassa, a nagy globális szereplőkkel szemben.

Eredmény: A kereskedelmi és logisztikai tevékenységet folytató vállalkozások hatékonysága, innovativitása és ezáltal versenyképessége növekszik, nő az ágazat hozzáadott értéke.

Potenciális kedvezményezettek köre: gazdasági társaságok, vállalkozásfejlesztési szervezetek, oktatási intézmények

14.1.5 Területi fókuszú gazdaságfejlesztés [P1.3-intézkedés]

a) beavatkozás: Gödi Különleges Gazdasági Övezet integrált fejlesztése [P1.3.a]

A különleges gazdasági övezet településein -Sződ kivételével- a megyében jellemzőnél jóval magasabb a vállalkozásűrűség, nagyon kedvező a népesség korösszetétele és képzettsége is. Több jelentős foglalkoztató is működik a térségben (Samsung SDI, Dunakeszi Járműjavító Zrt). A térség egyik iparági jellemzője a korszerű világítástechnológiai vállalatok jelenléte. Az övezet településein az elmúlt évekre

jellemző jelentős népességnövekedés várhatóan nem áll meg, ennek megfelelően a közszolgáltatások folyamatos elmaradásban vannak és lesznek a lakossági igényektől. Az övezet fejlődését ezért koordináltan, ésszerű területhasználat fenntartása mellett kívánjuk elősegíteni. Bizonyosan szükség lesz a szociális, egészségügyi, nevelési és oktatási ellátórendszer erősítésére, a kikapcsolódást szolgáló közösségi terek fejlesztésére, a térség közösségi közlekedésének fejlesztésére, a közutak-kerékpárutak fejlesztésére.

Az övezet öt településére egységes fejlesztési program kerül kidolgozásra. Ennek megvalósítása során a gazdaságfejlesztés társadalmi és infrastrukturális háttérének megalapozása történik meg. Ennek forráskeretét a megyei önkormányzat ipari adóból származó bevételei jelentik. Ezen túl szükséges az üzleti infrastruktúra további fejlesztése, illetve a vállalkozások közvetlen támogatása is a hatékonyság és versenyképesség fokozása érdekében. Vállalkozási együttműködések ösztönzése a szinergiák kihasználása érdekében.

Eredmény: A térség társadalmi és infrastrukturális feltételei tovább javulnak, a beköltöző, és már itt működő vállalkozások számára az üzleti környezet javul.

Potenciális kedvezményezettek köre: megyei és települési önkormányzatok, gazdasági társaságok, társadalmi szervezetek

b) beavatkozás: Ferihegyi Gazdasági Övezet integrált fejlesztése [P1.3.b]

Az ország gazdaságfejlesztésének egyik legnagyobb fejlődési potenciállal rendelkező térsége az Ferihegyi Gazdasági Övezetnek elnevezett, a repülőtér tágabb környezetét magába foglaló térség. A repülőtér és környéke rendkívül dinamikusan fejlődő logisztikai övezet, intermodális csomópont része, vasúti és közúti kapcsolatrendszerrel. A fejlesztési programban a Ferihegyi Gazdasági Övezetet tágan értelmezzük, és az M0-ás keleti szakaszának, az M5 autópálya északi részének, valamint az M4 újonnan átadott északi részének területeit értjük alatta. Szándékunk, hogy a megtelepedett nemzetközi cégek, logisztikai bázisok ellátásai láncjaihoz minél több hazai vállalkozás is be tudjon kapcsolódni. Bízunk benne, hogy pusztán a tranzitszolgáltatásokon felül az áruflowot megállító tevékenységek – lokális gyártás, elosztási tevékenységek jönnek létre. Az övezetben támogatni kívánjuk továbbra is új gazdasági területek létrejöttét,- lehetőség szerint térben jobban elosztva.

A fejlesztési program végrehajtása során azonban kiemelt figyelemmel kell mérlegelni az egyes fejlesztések környezeti hatásait, kiemelt figyelemmel kell lenni a fejlesztéseknek a repülőtér zajterhelésére forgalomműködésen keresztül gyakorolt hatásaira.

Rendkívül fontosnak tartjuk a repülőtér közlekedési (vasúti és közúti elérhetőségének) fejlesztését is aminek révén mind a megyével, mind pedig a fővárossal való összeköttetése javulhatna, ami a meglévő közlekedési feszültségeket csökkentené és javítaná a repülőtér versenyképességét.

A program horizontális jellegű, első sorban az összefogást az együtt tervezést, az együttműködést kívánja előmozdítani a térségi szereplők (vállalkozások, önkormányzatok, állami és civil szervezetek) mintsem közvetlen forrásokkal kívánja támogatni azok fejlődését. Ugyanakkor a program közvetlenül is hozzájárul a térség fejlődéséhez, hiszen kiemelt gazdaságfejlesztési térségként a többi gazdasági célú beavatkozás célterületeként jelenik meg.

Eredmény: A térség társadalmi és infrastrukturális feltételei tovább javulnak, a beköltöző, és már itt működő vállalkozások számára az üzleti környezet javul.

Potenciális kedvezményezettek köre: települési önkormányzatok, gazdasági társaságok, vállalkozásfejlesztési szervezetek

14.1.6 A prioritás finanszírozandó fejlesztési kezdeményezéseik és programok összefoglaló adatai és a finanszírozás ütemezése

12. táblázat: I. Prioritás Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának dinamizálása - Összefoglaló táblázat

Prioritás neve: Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának fejlesztése										
s.sz.	Program megnevezése	Program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megnevezése	Program ütemezése	Program költségigénye	Finanszírozás forrása	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés	Program eredmény és output indikátorok neve	Együttműködők nevei
1	Intézkedés: Vállalkozások versenyképességének javítása									
1.a	Vállalkozások foglalkoztatási gondjainak mérséklése	Pest megye	gazdasági társaságok, köznevelési intézmények, közép- és felsőoktatási intézmények	munkaképes korú lakosság	2021.05.15. - 2023.10.01.	5 Mrd Ft	GINOP+	Intelligensebb Európa (P01);	Támogatott vállalkozások száma; Képzési programokban résztvevő munkavállalók száma	PMKIK, Pest Megyei Kormányhivatal,
1.b	Vállalkozások telephely feltételeinek javítása	Pest megye	gazdasági társaságok, helyi önkormányzatok	Mikro, kis-, és középvállalkozások, Nagyvállalatok	2021.05.15. - 2023.10.01.	15 Mrd Ft	GINOP+	Intelligensebb Európa (P01); Zöldebb, karbonszegény Európa (P02);	Támogatott vállalkozások száma; Megtartott munkahelyek száma; Létrehozott új munkahelyek száma; Befizetett IPA (Ft);	-
1.c	Pénzügyi eszközökhöz való hozzáférés feltételeinek javítása	Pest megye	pénzügyi intézetek, vállalkozásfejlesztést segítő szervezetek	Mikro, kis-, és középvállalkozások	2021.05.15. - 2023.10.01.	15 Mrd Ft	GINOP+	Intelligensebb Európa (P01);	Támogatott vállalkozások száma; Megtartott munkahelyek száma; Létrehozott új munkahelyek száma; Befizetett IPA (Ft);	MNB, Kereskedelmi Bankok
1.d	Vállalati technológia fejlesztések	Pest megye	gazdasági társaságok,	Mikro, kis-, és középvállalkozások, nagyvállalatok	2021.05.15. - 2023.10.01.	15 Mrd Ft	GINOP+	Intelligensebb Európa (P01);	Támogatott vállalkozások száma;	-

Prioritás neve: Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának fejlesztése										
s.sz.	Program megnevezése	Program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megnevezése	Program ütemezése	Program költségigénye	Finanszírozás forrása	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés	Program eredmény és output indikátorok neve	Együttműködők nevei
									Megtartott munkahelyek száma; Létrehozott új munkahelyek száma; Befizetett IPA (Ft);	
1.e	Vállalkozások digitális transzformációja	Pest megye	gazdasági társaságok,	Mikro, kis-, és középvállalkozások	2021.05.15. - 2023.10.01.	15 Mrd Ft	GINOP+, DIMOP+	Intelligensebb Európa (P01);	Támogatott vállalkozások száma; Megtartott munkahelyek száma; Létrehozott új munkahelyek száma; Befizetett IPA (Ft);	IFKA, kamarák, IVSZ
1.f	Üzleti környezet fejlesztése	Fenntartható városok programban résztvevő települések; Ipari, vállalkozói park fejlesztés övezete ¹⁰	helyi önkormányzatok, gazdasági társaságok	Mikro, kis-, és középvállalkozások	2021.05.15. - 2023.10.01.	6 Mrd Ft	TOP+	Intelligensebb Európa (P01); Zöldebb, karbonszegény Európa (P02);	Támogatott vállalkozások száma; Megtartott munkahelyek száma; Létrehozott új munkahelyek száma; Befizetett IPA (Ft);	PM, kamarák, Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság, Magyar Közút Nonprofit Kft.,
1.g	Vállalkozói együttműködések ösztönzése	Pest megye	gazdasági társaságok, egyesületek, alapítványok, nonprofit szervezetek,	kis-, és középvállalkozások	2021.05.15. - 2023.10.01.	500 millió Ft	GINOP+	Intelligensebb Európa (P01)	A programba bevont vállalkozások száma	IFKA, Kamarák,

¹⁰ 1.sz. ábra

Prioritás neve: Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának fejlesztése										
s.sz.	Program megnevezése	Program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megnevezése	Program ütemezése	Program költségigénye	Finanszírozás forrása	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés	Program eredmény és output indikátorok neve	Együttműködők nevei
1.h	Vállalkozásokat segítő tanácsadói program indítása	Pest megye	gazdasági társaságok,	kis-, és közép-vállalkozások,	2021.05.15. - 2023.10.01.	2 Mrd Ft	GINOP+	Intelligensebb Európa (P01)	Támogatott vállalkozások száma; Létrehozott új munkahelyek száma; Befizetett IPA (Ft);	Kamarák, IFKA
1.i	Vállalati K+F tevékenység erősítése	Pest megye	gazdasági társaságok, felsőoktatási intézmények	kis-, és közép-vállalkozások	2021.05.15. - 2023.10.01.	5 Mrd Ft	GINOP+	Intelligensebb Európa (P01)	A támogatott K+F együttműködésben résztvevő vállalkozások száma	NKFIH
1.j	Vállalkozások támogatása a fenntartható működés, a körforgásos gazdaság modelljének adaptációjában	Pest megye	gazdasági társaságok,	kis-, és közép-vállalkozások,	2021.05.15. - 2023.10.01.	2 Mrd Ft	GINOP+	Intelligensebb Európa (P01)	Támogatott vállalkozások száma Támogatott vállalkozásoknál keletkező hulladék tömegének csökkenése	Kamarák, IFKA,
2.	Intézkedés: Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése									
2.a	Kiemelt jelentőségű ipari, építőipari ágazatok (járműgyártás, elektronikai, híradástechnika, gyógyszeripar, építőipar) fejlesztése	Pest megye	gazdasági társaságok, felsőoktatási intézmények	Mikro, kis-, és középvállalkozások	2021.05.15. - 2023.10.01.	5 Mrd Ft	GINOP+	Intelligensebb Európa (P01)	Támogatott vállalkozások száma; Megtartott munkahelyek száma; Létrehozott új munkahelyek száma; Befizetett IPA (Ft);	IFKA
2.b	Mezőgazdaság és élelmiszeripar növekedésének biztosítása	Pest megye	gazdasági társaságok, cégek	egyéni vállalkozók, őstermelők, Mikro, kis-, és középvállalkozások	2021.05.15. - 2023.10.01.	5 Mrd Ft	VP+	Intelligensebb Európa (P01);	Támogatott vállalkozások száma;	NAK

Prioritás neve: Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának fejlesztése										
s.sz.	Program megnevezése	Program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megnevezése	Program ütemezése	Program költségigénye	Finanszírozás forrása	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés	Program eredmény és output indikátorok neve	Együttműködők nevei
									Megtartott munkahelyek száma; Létrehozott új munkahelyek száma; Befizetett IPA (Ft);	
2.c	Életmód, egészségipar és alkonygazdaság fejlesztése	Pest megye	gazdasági társaságok, önkormányzatok	Mikro, kis-, és középvállalkozások	2021.05.15. - 2023.10.01.	5 Mrd Ft	GINOP+ TOP+	<i>Intelligensebb Európa (P01)</i> <i>Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)</i>	Létrejött egészségipari központok száma, Létrejött időskorba lépő népesség ellátását szolgáló intézmények, központok száma, Támogatás által indukált beruházások nagysága, Létrehozott új munkahelyek száma;	
2.d	Turizmus, mint stratégiai ágazat fejlesztése	Délkelet Pest megyei termál és ökoturisztikai térség, Dunakanyar kiemelt turisztikai térség, Gödöllői dombság és Galga mente turisztikai térség, Pilis-Budai aktív turisztikai térség, Ráckevei-Duna turisztikai térség,	gazdasági társaságok, önkormányzatok	Mikro, kis-, és középvállalkozások, lakosság, turisták	2021.05.15. - 2023.10.01.	6 Mrd Ft	TOP+ GINOP+	<i>Intelligensebb Európa (P01)</i> <i>Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)</i>	Fejlesztett szálláshelyen eltöltött vendégéjszakák száma, Támogatott turisztikai attrakciók száma, Támogatott vállalkozások száma; Megtartott munkahelyek száma;	Magyar Turisztikai Ügynökség, MKIK, FATOSZ, MSZÉSZ, TDM

Prioritás neve: Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának fejlesztése										
s.sz.	Program megnevezése	Program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megnevezése	Program ütemezése	Program költségigénye	Finanszírozás forrása	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés	Program eredmény és output indikátorok neve	Együttműködők nevei
2.e	Kereskedelem, logisztika	Pest megye	gazdasági társaságok,	Mikro, kis-, és középvállalkozások	2021.05.15. - 2023.10.01.	5 Mrd Ft	GINOP+	Intelligensebb Európa (P01)	Támogatott vállalkozások száma; Megtartott munkahelyek száma; Létrehozott új munkahelyek száma; Befizetett IPA (Ft);	MKIK
3. Intézkedés: Területi fókuszú gazdaságfejlesztés										
3.a	Gödi Különleges Gazdasági Övezet Integrált fejlesztése	Göd, Dunakeszi, Fót Sződ, Csomád	gazdasági társaságok, önkormányzatok, Pest Megye Önkormányzata	Mikro, kis-, és középvállalkozások, civil szervezetek, nonprofit szervezetek, önkormányzatok	2021.05.15. - 2027.12.01	nem ismert	Iparüzési adó, GINOP+, TOP+			-
3.b	Ferihegyi Gazdasági Övezet integrált fejlesztése	az övezet 16 települése	gazdasági társaságok, önkormányzatok, Pest Megye Önkormányzata	Mikro, kis-, és középvállalkozások civil szervezetek, nonprofit szervezetek, önkormányzatok	2021.05.15. - 2023.10.01	-	TOP+	Intelligensebb Európa (P01) Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Támogatott vállalkozások száma; Támogatás által indukált beruházások nagysága;	-

13. táblázat: Az intézkedések pénzügyi ütemterve

Intézkedés megnevezése	Indikatív forrás 2021-2024 (Mrd Ft)	Indikatív forrás 2025-2027 (Mrd Ft)	Indikatív forrás 2021-2027 összesen (Mrd Ft)
Vállalkozások versenyképességének javítása	60,5	20,0	80,5
Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése	26,0	6,0	26,0
Területi fókuszú gazdaságfejlesztés	na.	na.	na.
ÖSSZESEN	86,5	26,0	106,5

14.2 Szolidáris Pest megye: Pest megye társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségeinek (Szobi, Aszódi, Dabasi, Ceglédi, Nagykátai, Nagykőrösi és Ráckevei járásainak) komplex fejlesztése [II. Prioritás]

14.2.1 A prioritás indoklása

A prioritás a megye leszakadó járásainak komplex fejlesztését célozza, amelynek keretében első sorban a társadalmi kohézió, felzárkózás, esélyegyenlőség megteremtésén keresztül kívánjuk megteremteni a hosszú távú fejlődés alapjait, egyúttal lépéseket teszünk a közlekedés helyzetének javítására és ezek eredőjeként a helyi gazdaság megerősítésére.

A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció helyzetfeltáró kötete több helyen tartalmaz járási összehasonlító adatokat, melyekből világosan látszódnak a megyén belüli törésvonalak. Miközben az agglomerációs zónához tartozó térségekben, településeken a fejlett régiókra jellemző folyamatok jellemzőek inkább (annak minden pozitív és negatív összetevőjével), addig a megye pesti oldalának megyehatárhoz közeli térségeiben egyértelműen a társadalmi, gazdasági elmaradás-leszakadás negatív folyamatai a meghatározóak.

Az EU elmúlt költségvetési ciklusai során Pest megye fejlett régiós státusza, illetve a gazdasági válság közösen azt eredményezték, hogy nem javult a régió belüli kohézió, és inkább nőttek a távolságok a centrum és a periféria között. Miközben a többi, konvergencia régióban jelentős erőforrások álltak rendelkezésre a fejlettségbeli lemaradás visszafordítására, a fővárostól mintegy 30-50 km távolságban egy fejlett régió belüli periférikus térség alakult ki. Az érintett járások települései mintegy „vákuumba” kerültek, így mind a támogatáspolitikai, mind a privát befektetések elkerülték azokat. Ugyan a Pest megyének juttatott kompenzációs források tompították az ösztönző rendszer hiányát, de nem voltak elegendők arra, hogy ezeket a tendenciákat jelentősen megváltoztassák.

Ezekben a térségekben közel 330 ezren egy átlagos magyar megyényien laknak és helyzetük sem kedvezőbb, mint a szomszédos konvergencia régiókban élőké. Az ezekben a térségekben végbemenő gazdasági, demográfiai változások alapvető kihívások elé állították a térségek településeit, közösségeit, az ott élő embereket, ott működő vállalkozásokat. Az ipari tevékenységek és a helyi gazdaság leépülése, az agrárium és élelmiszeripar termelésének csökkenése, a helyi vásárlóerő csökkenése, mindegyik térségben bekövetkezett. Ezek a térségek már nem képesek önerőből megállítani lemaradásukat, ahhoz külső segítségre is szükségük van. A megye konvergencia régióvá válásával a felzárkóztatásra a korábbinál nagyobb esély mutatkozik, az előző költségvetési időszakhoz képest nagyobb forrástömeg rendelkezésre állása miatt.

A térségekben általában jellemző a települések közúton történő rossz megközelíthetősége (kivétel a Dabasi térség), a fizikai és az üzleti infrastruktúra hiányossága, a gazdaság szerkezeti problémái (a vállalkozások alacsony száma, a nagyfoglalkoztatók hiánya, a termelő és szolgáltató cégek klaszteresedésének elmaradása), valamint az agrárium és az élelmiszeripar termelésének jelentős csökkenése. Jelenleg a növekedés és a munkahelyteremtés több feltétele is hiányzik. A rekreációs szolgáltatások és a turisztika adottságai kedvezőek, de térség mélyen a lehetőségei alatt teljesít; a helyszínek és programok nem kapcsolódnak hálózatba és minőségi fejlesztésre szorulnak.

A lemaradó térségek társadalmi jellemzői is gátolják a fejlődésüket. A szuburbanizáció ezt a teret még nem érte el, így az nem is hozott jelentős társadalmi átalakulásokat. Az érintett települések népessége többnyire elöregedőben van, a lakosság iskolázottsága jelentősen elmarad az agglomerációban jellemzőtől. Ennek megfelelően a népesség jövedelemtermelő képessége és ezáltal életkörülményei is kedvezőtlenek. Az említett társadalmi jellemzők pedig jelentős szociális problémákat is felszínre hoznak. A kedvezőtlen közlekedési kapcsolatok egyes térségekben jelentősen csökkentik az elhelyezkedés esélyeit, rontják az oktatási egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférést, így jelentősen csökkenték a társadalmi mobilitás esélyét. Akár egész települések lakosságának helyzetét konzerválva hosszú távon és lehetetlenné téve az ott élők számára a szegénységből való kitörést.

Ahhoz, hogy e térségek települései képesek legyenek csökkenteni lemaradásukat és javítani pozíciójukat, mindenképpen komplex beavatkozásra van szükség, amely együtt próbál megoldást keresni a gazdasági, társadalmi problémákra, és egyben olyan települési környezetet teremtsen, amely képes megakadályozni a térségben élők elvándorlását, a települések elöregedését.

A prioritásban egyfelől a helyi gazdaság és növekedés beindítása a cél, térségre szabott beavatkozási eszköztárral. Sajátos feladatot jelent az új vállalkozások alapítása, a vállalkozások fejlesztése, a tudatosabb inkubáció és telephelyfejlesztés, a termékfejlesztés ösztönzése, az ipari parkok helyzetének és szerepének újragondolása, vállalkozások, vagy azok telephelyeinek „idecsábítása” és megtartása, a járások, illetve azok tágabb környezetének gazdasági struktúrájához illeszkedő szakképzés és felnőttképzés minőségi újjászervezése, a térség márkaépítését, valamint pozíciószerezését támogató marketingtevékenység kiemelt felkarolása. Az egyes járások adottságaihoz illeszkedő ágazati szempontú gazdaságfejlesztés (mezőgazdaság, ipar, építőipar, turizmus, alkonygazdaság és az ezek köré épülő szolgáltatások).

Emellett szükség van a helyi társadalom megerősítésére, a szociális problémák leküzdésére. A jelenleginél magasabb szintű egészségügyi, oktatási és egyéb alap és bővített szolgáltatások elérésének javítása érdekében szükséges megerősíteni e térségek központjainak infrastruktúráját, megerősíteni központi szerepkörüket. Ezzel párhuzamosan a kisebb települések esetében szintén szükség van a települési infrastruktúra fejlesztésére, vonzó települési környezet kialakítására. A társadalmi összetartozás megerősítésére, közösségfejlesztésre, a szociális szolgáltatások, az oktatás és az egészségügy alapfokú intézményeinek fejlesztésére, megújítására.

A meglévő problémák kezelése differenciáltan kell, hogy végbemenjen, az egyes térségeknek nagyon eltérőek a társadalmi, gazdasági és környezeti adottságaik, így a kitörés, felzárkóztatás lehetőségei is.

A prioritás további megerősítését szolgálja, hogy a **1805/2013. (XI. 12.) Korm. határozat** alapján a RAG (Regionális Támogatási Térkép) ezen pest megyei térségek felzárkóztatásának, az ott működő KKV szektor megerősítésének szándékát szem előtt tartva került meghatározásra. A térkép 2022. január 1. után módosul, amelynek következtében, valamennyi megyei településen a legmagasabb támogatási intenzitás lesz elérhető a vállalkozások számára.

Rendkívül fontos lenne, hogy ezek a pest megyei térségek, különösen az érintett járások legrosszabb mutatókkal rendelkező települései, bár nem halmozottan hátrányos helyzetűek, a szabad vállalkozási zónákhoz hasonló státuszt kaphassanak.

14.2.2 A prioritás területi vonatkozásai

A prioritás összesen hét lemaradó járás komplex fejlesztését célozza. Ezek közül a Szobi járás a szlovák-magyar államhatáron található, így határmenti térségként, jelentős történelmi hátránnyal is meg kell küzdenie. A többi járás a megye keleti és déli határán fekszik, kívül rekedve az agglomerációs gyűrűn, így egyfajta belső perifériát képezve. Ahogyan arról szó esett, az egyes térségek társadalmi, gazdasági, közlekedési jellemzői jelentősen eltérnek egymástól nem véletlen tehát, hogy az alábbiakban felsorolt intézkedések és beavatkozások nem az összes járásra, csak a lemaradó járások kiválasztott körére érvényesek. Az intézkedések és beavatkozások esetében illetve az összefoglaló táblában is jelzésre kerülnek az érintett térségek.

14.2.3 Helyi gazdaságfejlesztés [P2.1-intézkedés]

a) beavatkozás: Ipari park fejlesztés és vállalkozások telephely feltételeinek javítása [P2.1a]

A lemaradó térségek mindegyikében fontos a vállalkozások telephelyeinek fejlesztése, hiszen éppen ezekben a térségekben működő vállalkozások nem rendelkeznek a megfelelő telephelyi adottságokkal, és nem áll rendelkezésre megfelelő tőkénk ilyen volumenű beruházás megvalósítására, tisztán önerőre támaszkodva. Ugyanakkor gyakori, hogy a települési szövetbe ékelődve végzik e vállalkozások tevékenységüket. Minden járásban támogatjuk a barnamezős területek rehabilitációját, gazdasági célú újrahaznosítását.

Jelentősebb üzleti infrastruktúra fejlesztését kizárólag a lemaradó térségek I. prioritásban meghatározott településeinek tartjuk indokoltnak fejleszteni, ennek keretében is kiemelten ipari és vállalkozói parkok, inkubátor házak létrehozását.

Eredmény: A helyi vállalkozások képesek lehetnek termelésük bővítésére, termelési színvonaluk emelésére. A munka környezet javulása, a munkalehetőségek bővülése a térség népesség megtartó képességét javítja.

Potenciális kedvezményezettek köre: mikro, kis és középvállalkozások

b) beavatkozás: Vállalkozások technológiai feltételeinek javítása, digitális transzformáció segítése [P2.1b]

A leszakadó járási vállalkozásainak technológiai színvonala jóval sokszínűbb, mint az agglomeráció területén működő vállalkozásoké. Éppen ezért egyszerre van szükség az I. prioritásban említett nagyobb komplex fejlesztések támogatására és az egyszerűbb termelőeszközök beszerzésének, cseréjének támogatására. Fontos a gazdasági szerkezetváltás, az intenzívebb, fejlettebb technológiák alkalmazása, mely növeli hatékonyságukat, segítheti piaci alkalmazkodásukat és integrációjukat nemzetközi értékláncokba.

Eredmény: A helyi vállalkozások képesek lehetnek termelésük bővítésére, termelési színvonaluk emelésére. A munka környezet javulása, a munkalehetőségek bővülése a térség népesség megtartó képességét javítja.

Potenciális kedvezményezettek köre: mikro, kis és középvállalkozások

c) beavatkozás: Helyi térségi és hálózati gazdaságfejlesztés [P2.1c]

Vállalkozások hálózatosodása és logisztikai potenciáljának fejlesztése. Az M0 autópálya mentén létrejövő, Budapest és az agglomeráció piaca által generált prosperáló ipari-logisztikai tengely jelentős potenciált rejt magában, amire több ipari és logisztikai park települt. A zónák azonban az autópálya környezetén nem terjednek túl, ezért lehetőséget kell teremteni, hogy a térségi vállalkozások beszállítóként, vagy különböző szolgáltatások biztosításával kapcsolódni tudjanak az intenzíven növekvő gazdasági zónához. A program végrehajtása során vállalkozások hálózatosodása, klaszteresedése valósul meg, komplex beruházás- és befektetés-ösztönző programok, vállalkozásfejlesztés kerülnek támogatásra. A fejlesztés célja a térségi vállalkozások termékeinek jelentősebb piacra jutásának elősegítése, nemzetközi tevékenység beindítása üzleti modellek kialakításával, feldolgozóipari és logisztikai értékláncokhoz való kapcsolódással.

Külön figyelmet érdemelnek azok a területek, amelyek a fontos közlekedési folyosók mentén fekszenek. Ezek több gazdasági-ipari körzethez is csatlakozhatnak. A Cegléd-Nagykőrös-Kecskemét (Szeged) tengely mellett Budapest-Ferihegy-Cegléd-Szolnok folyosó is komoly potenciált hordoz magában, különösen annak tekintetében, hogy országos jelentőségű főútvonalak, autópályák, autópályák és vasúti vonalak csomópontjai. Kiemelkedő logisztikai potenciállal rendelkezik pl. Cegléd (ahol a helyi vállalkozások az ipari-gazdasági övezetek termelési rendszereire fűződhetnek fel beszállítóként (járműipar, gépgyártás, elektronika), illetve együttműködések ösztönzésével (klaszterek) nagyvállalati befektetéseket hozhatnak a térségbe. Ennek érdekében már eddig is különböző forrású támogatások érkeztek térség ipari területei, telephelyei számára.

Az **alternatív helyi, térségi és hálózati gazdaságfejlesztés** keretében célunk a helyi gazdaságfejlesztési kezdeményezések felkarolása és a térségek célzott, specifikus támogatása, ezáltal a helyi gazdaságban működő vállalkozások megerősítése, foglalkoztatási helyzetük javítása, új vállalkozások alapítása, a helyi termékek és szolgáltatások fogyasztási szintjének növelése, új termékek fejlesztése a cél. A program eszköztárában:

- közösségi alternatív gazdaságfejlesztési kezdeményezések és együttműködésekhez kapcsolódó komplex beruházások támogatása;

- helyi termékek (bogyós gyümölcsök) termelését és piacra jutását elősegítő együttműködések kialakítása;
- helyi termékek, termékcsomagok térségi, megyei szintű értékesítésének, piacra vitelének támogatása;
- helyi termékek fogyasztásának ösztönzése;
- térségi/megyei szintű helyi vállalkezési szolgáltatások fejlesztése és szolgáltatók együttműködésének támogatása;
- megyei/térségi szintű helyi termékminősítő rendszerek kialakítása;
- helyi termékek előállítását és piacra juttatását támogató tanácsadási programok lebonyolítása.

A beavatkozás fontos jellemzője, hogy a helyi gazdaság fejlesztését összekapcsolja a regionális tudásközpontokkal, valamint a tudásintenzív vállalkozásokkal, kísérleti kutatásokkal. Például, génbankból származó specifikus fajták kísérleti termesztése, új nemesítésű haszonnövények (pl. gyümölcsfajták) nemesítése, növényvédelmi technológiák kidolgozása, gyógynövénytermesztés. Támogatja ezen kívül az ilyen háttérrel folytatott termékek piacra-jutását.

Eredmény: A helyi vállalkozások képesek lehetnek a szinergiák kihasználására, így hatékonyságuk, piaci pozíciójuk javul.

Potenciális kedvezményezettek köre: mikro, kis és középvállalkozások

d) beavatkozás: Turizmus fejlesztése [P2.1d]

A helyi turisztikai szolgáltatások minőségének javítása, új turisztikai szolgáltatók támogatása. Komplex turisztikai fejlesztések létrehozásának támogatása. A Szobi járásban az aktív turizmus keretei között a Duna és az Ipoly turisztikai hasznosításának elősegítése, látogatóközpont, kisvasút fejlesztése, a Börzsöny kevésbé értékelt természeti látnivalóinak feltárása, népszerűsítése. Új attrakciók kialakítása, a turisztikát támogató vendéglátó vállalkozások fejlesztéseinek támogatása, Minőségi szálláshely fejlesztések támogatása. Kulturális rendezvények támogatása, önálló arculat kialakítása.

A Nagykátai, Nagykőrösi és Ceglédi járásokban a fürdőturizmus és az erre épülő egészségügyi szolgáltatások fejlesztésének támogatása. A vizes élőhelyeket bemutató tanösvények, ökoturisztikai látványosságok fejlesztése. A fenti fejlesztésekhez kapcsolódóan kiemelten támogatható e térségben a kereskedelmi és magán szálláshelyek fejlesztése.

A Ráckevei járásban a kulturális örökség megőrzésén túl a Duna-ág turisztikai hasznosítását, a helyi aktív és rekreációs turisztikai fejlesztéseket, az ehhez kapcsolódó turisztikai célú kulturális rendezvényeket. Szintén támogatjuk a kereskedelmi és magán szálláshelyek fejlesztését.

Az Aszódi térségben a kulturális örökséghez tartozó értékek megőrzését és bemutatását támogatjuk e fejlesztési kezdeményezés keretében.

Eredmény: A turisztikai fejlesztések révén a térségek ismertsége növekszik, a turisztikai vállalkozások jövedelemtermelő képessége nő, a helyi foglalkoztatás növekszik, a fejlesztések a települési környezetet javítják. Összességében növekszik e térségek népességmegtartó képessége

Potenciális kedvezményezettek köre: mikro-, kis- és középvállalkozások, helyi önkormányzatok, egyházak, nonprofit szervezetek

e) beavatkozás: Alkonygazdaság megtelepedésének elősegítése [P2.1e]

A metropolisz térségben igen magas az időskorúak aránya, e térségek egy részének kiválóak az adottságai az idősellátás és a hozzá kapcsolható szolgáltatások tekintetében. Az alkonygazdaság (Silver economy) megtelepedésének elősegítése alatt az időskorba lépő népesség speciális ellátórendszerének kialakítására, fejlesztésére irányuló programot értjük. A szolgáltatás célcsoportját elsősorban nem a helyben élő időskorúak jelentik, hanem olyan szépkorúak, akik a térség környezeti adottságaira alapozva kellemes környezetben, az igényüknek megfelelő szolgáltatást választva kívánják idős napjaikat eltölteni. A fejlesztési kezdeményezés keretében a bentlakásos idősellátó

intézmények létesítését, meglévő intézmények szolgáltatási színvonalának emelését, bővítését és korszerűsítését támogatjuk, valamint az azt kiszolgáló egyéb idősellátáshoz kapcsolódó vállalkozás eszköz, illetve telephelyfejlesztéseit. De ezen túl az alkonygazdaság és a közösségépítés célkitűzéseinek összehangolása is szükséges közművelődés feladataival. Sokszínű, strukturált, integratív közművelődési-kulturális szolgáltatás-, és intézményrendszer kialakítása a cél, amelyben részt vállalnak a helyi kulturális és egyéb szolgáltatók és intézmények. A program célterülete, a Szobi, Nagykátai és Ceglédi járások települései.

Eredmény: A nagyrégió idősellátásának feltételei, körülményei javulnak, a hozzájuk kapcsolódó szolgáltatások a térségek versenyképességét és a helyi gazdaság fejlődését eredményezik.

Potenciális kedvezményezettek köre: települési önkormányzatok, mikro, kis és középvállalkozások, egyházak, nonprofit szervezetek

f) beavatkozás: Agrárvertikum, élelmiszeripar jövedelemtermelő képességének fokozása [P2.1.f]

A leszakadó térségekben az agrárium súlya nagyobb, mint a megye fejlettebb térségeiben, jelentősen járul hozzá a helyi foglalkoztatáshoz és ezen keresztül az itt élők életkörülményeihez. A főváros közelsége miatt ebben a térben nemcsak a nagygazdaságok, hanem a kistermelők számára is rengeteg lehetőség kínálkozik. A program keretében célunk a termelők technológiai felkészültségének javítása, ezzel a termelés hatékonyságának és az agrártermékek minőségének javítása. Az **agrárvertikum jövedelemtermelő képességének növelése** a térség egyik legfontosabb fejlesztési cél.

A mezőgazdaság termelékenységének fokozásával, a feldolgozóipar fejlesztésével, rövid ellátási láncok kialakításával, a helyi alapanyagok használatával hatékony és magas hozzáadott érték termelésére képes agrárvertikum alakulhat ki. Szükséges a termelés mennyiségi és minőségi mutatóinak javítása, az élelmiszer-feldolgozóipari kapacitások fejlesztése a piacra jutás támogatása (főleg export esetén), továbbá helyi ellátási láncok kialakítása.

Eszköztár:

- modern technológiák, precíziós mezőgazdasági módszerek alkalmazása,
- gazdák közti együttműködés kialakítása, a termelés, feldolgozás, raktározás és értékesítés folyamataiban
- raktár- és hűtőkapacitás növelése (termék előkészítés, rövid idejű tárolás, stb.),
- helyi feldolgozás fokozása,
- élelmiszeripari szakosodás: piaci rések, speciális igények, hagyományos kereslet, új termékek,
- alternatív kultúrák (energianövény, ipari növény, vetőmagtermesztés, erdősisítés),
- különleges, vagy hagyományos helyi termékek terjesztése,
- helyi termékek márkaértékének kialakítása;
- piacbővítés, külföldi megjelenés, szállítói és értékláncokban való részvétel,
- beruházás- és befektetés-ösztönzés.

A térség adottságaira és termelési hagyományaira épülő mezőgazdaság megújítása a környezeti feltételeknek megfelelő tájhasználat kialakításával, a környező agrárinnovációs és tudásbázisok (Nemzeti Agrárkutató és Innovációs Központ (NAIK) – Ceglédi Kutatóállomás) tapasztalatainak felhasználásával valósulhat meg az agrár-, öko potenciálra épülő feldolgozóipar kialakítása, fókuszáltan a fiatal gazdák bevonásával. A hagyományos termékstruktúrán túl új, piacképes, innovatív termékek gyártásának ösztönzése, különösen a speciális (bio-, funkcionális, egészséges élelmiszer) szegmensben, kihasználva a fogyasztói trendeket. A feldolgozóipari kapacitás fejlesztésével új termékek előállítására, nagyobb mennyiségű alapanyag feldolgozása hatékonyabban mehet végbe. Szükséges komplex termelői rendszerek felállítása, a termelők összefogása az élelmiszeripar alapanyaggal történő ellátása érdekében, valamint ehhez kapcsolódóan modern technológia kerül kiépítésre, pl. hévíz felhasználása

a kertészetekben. A program a Ceglédi, Nagykőrösi, Nagykátai, Ráckevei és Aszódi járások területére vonatkozik.

Eredmény: Az agrártermelés és az élelmiszeripari termelés színvonala és hatékonysága és jövedelemtermelő képessége növekszik, a mezőgazdaságban dolgozók életkörülményei javulnak.

Potenciális kedvezményezettek köre: őstermelők, mezőgazdasági és élelmiszeripari mikro-, kis- és középvállalkozások

14.2.4 Térségi társadalmi felzárkóztatás [P2.2-intézkedés]

a) beavatkozás: Oktatás, nevelés fejlesztése, élethosszig tartó tanulás elősegítése [P2.2a.]

A megyei népesség iskolázottságában jelenlévő területi különbségek igen nagyok, a legfejlettebb agglomerációs járásokban az iskolázottság a fővárosban jellemzőnek felel meg, míg a fővárostól távolodva egyre alacsonyabb. Sajnos a lemaradó térségekre (a Szobi járás kivételével) az jellemző, hogy kevés a kvalifikált szakember, és magas a képzetlen, jobbára csak általános iskolát végzettek aránya. Hiába rosszabbak a foglalkoztatási mutatók, mint az agglomeráció településein, ha éppen a képzettséget követelő állásokra nehéz helyben szakembereket találni. Ahhoz, hogy e térségek képesek legyenek ledolgozni gazdasági hátrányukat, mindenképpen szükséges a helyi oktatás fejlesztése, a szakképzés megerősítése. Sajnos az oktatás hatékonyságát rontja, hogy viszonylag sok gyermek családi háttere nem megfelelő, sokan indulnak hátrányos helyzetből.

Fontos a koragyermekkori fejlesztés feltételeinek megteremtése az ilyen programok integrálása az intézményi nevelés keretei közé, összefüggésben a P5.6 intézkedés tartalmával.

A fejlesztési kezdeményezés keretében szükséges fejleszteni a nevelési intézmények infrastrukturális és eszkozhatteret, szükséges az iskolai felzárkóztató és tehetség gondozó programok indítása, hogy csökkenjen az iskolai lemorzsolódás és a gyerekek többsége szakmához jusson, illetve legyen esélyük magasabb végzettség megszerzésére is. Az iskolai lemorzsolódás csökkentése érdekében fejleszteni kell az iskolán kívüli felzárkóztató tanodai oktatást, a nagy számú hátrányos helyzetű gyermeket oktató intézményekben biztosítani kell a fejlesztőpedagógusok, pszichológusok jelenlétét, hogy a rászoruló gyerekek megfelelő segítséget kapjanak tanulási, beilleszkedési nehézségeik leküzdésében.

Meg kell könnyíteni iskolabusz rendszerrel a tanulók iskolába jutását, azonos esélyt teremtve a kistelepüléseken vagy a tanyás területeken élő gyermekek számára is. Meg kell erősíteni a szakképzés rendszerét, nem csak az ebből a szempontból kiemelt helyzetű Ceglédi járás területén. Biztosítani kell a korábban lemorzsolódott fiatalok számára a tanulás, a szakma megszerzésének lehetőségét a felnőttképzés keretei között, akár gyorsított ütemben.

A program elindítása minden érintett járásban szükséges.

Eredmény: Az iskolai lemorzsolódás csökken, a népesség általános iskolázottsága javul, a munkaerőpiaci kínálat javul.

Potenciális kedvezményezettek köre: települési önkormányzatok, önkormányzati intézmények, állami intézmények, egyházak, nonprofit szervezetek

b) beavatkozás: Lakosság egészségi állapotának javítása [P2.2.b]

A lakosság alacsonyabb iskolázottsága, a jövedelmi viszonyok, az öregedő társadalom miatt az itt élők általános egészségi állapota sokkal rosszabb, mint az agglomeráció területén. Éppen ezért a fejlesztési kezdeményezés több egészségügyet érintő beavatkozást tartalmaz. Szükséges az egészségügyi alap és szakellátás infrastruktúrájának, eszközfelszereltségének javítása. Szintén elengedhetetlenül fontos a rendszeres mobil szűrések megszervezése, a kistelepüléseken és a tanyás térségekben is, illetve szemléletformáló, egészségmegőrzést szolgáló, felvilágosító kampányok indítása is. Ahol lehetőség van, ott építeni kell az egészségmegőrzést, illetve gyógyulást segítő helyi értékekre, a termál- és hévforrásokra, gyógyvizekre. A programra minden lemaradó térségben szükség van. Az egészség

megőrzésében szerepe van a sport és aktív szabadidős tevékenységeknek is, támogatni kell ezek fejlesztését, illetve a sport és szabadidős létesítményekhez való egyenlő hozzáférést.

Eredmény: A térségben élők egészségi állapota javul, az egészségesen várható élettartam növekszik.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, egészségügyi intézmények, egyházak, nonprofit szervezetek

c) beavatkozás: Települési és térségi szociális ellátórendszer megerősítése [P2.2.c]

A leszakadó járásokban viszonylag magas a szociális gondoskodásra szoruló aránya is, mind a nappali mind pedig a bentlakásos szociális intézmények szinte teljes kapacitáskihasználtsággal működnek. A cél, hogy infrastrukturális fejlesztésekkel a szociális alap és szakellátás rendszerét ezekben a térségekben megerősítsük. Szintén lényeges ebben az esetben is a személyes gondoskodás rendszerének megerősítése, különösen az idősek és gyermekek esetében. Erősíteni szükséges a családok támogatási rendszer elemeit, közvetlen pénzbeli juttatásokkal.

Eredmény: A szociális segítségnyújtás révén javulnak a járásban élők életkörülményei, a segítségnyújtás révén a kiszolgáltatott helyzetű személyek családok helyzete javul.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, állam által működtetett szociális intézmények, egyházak, nonprofit szervezetek

d) beavatkozás: A kultúra, sport és egyéb rekreációs tevékenységekhez való hozzáférés javítása [P2.2.d]

Az egészséges teljes élethez hozzátartozik a sport és a kulturális rekreációs lehetőségek biztosítása. Miközben a nagyvárosokban széleskörűen biztosítottak ezek a lehetőségek, a kisebb településeken, periférikus térségekben élők számára ezek a lehetőségek sokkal szűkebbek. Szükség van tehát olyan közösségi terek, sportlétesítmények létrehozására, már létező épületek felújítására, amely a helyi tömegsportot, a szórakozást, kikapcsolódást segíti. A vidéki térségekben továbbra is szükség van a települési könyvtárak gyűjteményeinek bővítésére, a könyvtár épületek felújítására, közösségi házak építésére, felújítására, illetve a múzeális intézmények felújítására, gyűjteményeik bővítésére, tevékenységük, kiállításaik megújítására is. A települések számára kiemelt fontosságú a közösség építését szolgáló kulturális és sport rendezvények szervezése is.

Ezekre a programokra minden lemaradó térségben szükség mutatkozik.

Eredmény: A települések népességmegtartó képessége javul, összetartóbb települési közösség alakul ki, a kulturális intézmények és könyvtárak hozzájárulnak az iskolázottság javításához, az esélyegyenlőséghez. A sportlétesítmények a fiatalabb korosztályba tartozók számára az egészségesen várható élettartam növeléséhez járulnak hozzá.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, önkormányzati intézmények, muzeális intézmények, települési könyvtárak, egyházak, nonprofit szervezetek

e) beavatkozás: Térségi értékek megőrzése, térségi identitás erősítése [P2.2.e]

A térségek népességmegtartó képessége szempontjából különösen fontos, hogy az ott élők között erős összetartozás érzés alakuljon ki. A program a hagyományok, a történelmi emlékek ápolását, helyi kulturális, természet és építészeti értékek megőrzését támogatja, infrastrukturális fejlesztések, helyi programok támogatása segítségével.

Eredmény: A térség népességmegtartó képessége növekszik, a helyi hagyományok, tárgyi és kulturális emlékek az utókor számára is megismerhetővé válnak.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, egyházak, nonprofit szervezetek

14.2.5 Települési és térségi infrastruktúra fejlesztés [P2.3-intézkedés]

a) beavatkozás: Járásközpont települések komplex fenntartható fejlesztése [P2.3a]

A lemaradó járásokban kiemelten fontos a központi szerepkörű települések fejlesztése, hiszen általában ezekben a településekben található a legnagyobb foglalkoztatók, a fontosabb közintézmények, szolgáltatások, egyben ezek általában a legközelebbi közlekedési csomópontok is. Tézisvezető erejük méretüktől függetlenül az adott térség szempontjából rendkívül fontos. Éppen ezért e települések infrastrukturális fejlesztése kiemelt fontosságú, hiszen intézményeiket nem csak a település, hanem az egész járás lakossága igénybe veszi. A térségközpontok komplex fejlesztési programjaiban kiemelt szerepet kell, hogy kapjanak a többi településen élők által is használt létesítmények, utak, közterek fejlesztésének.

A leszakadó térségekről a készített tanulmányban¹¹ is fontos célként jelenik meg Nagykáta, Szob, Aszód, és kisebb léptékben Nagykőrös térségközponti szerepének növelése, és ennek érdekében komplex fejlesztések elindítása. Pilot jelleggel 2021-ben Nagykáta város komplex fejlesztési programjának első üteme fog elindulni. Ezt követnie kell a második szakasznak és a tapasztalatok alapján válnak tervezhetővé hasonló projektek a többi járásközpontban is. A jó gyakorlatok átvételével, a helyi sajátosságok figyelembevételével lehet a programot pontosan célozni.

Eredmény: A térség társadalmi, gazdasági ereje növekszik, a különböző szolgáltatások színvonala, elérhetősége javul. A városok élhetőbbé, rendezettebbé válnak.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok

b) beavatkozás: Térségi elérhetőség javítása, helyi közlekedés fejlesztése [P2.3b]

A Szobi járásban a határmentiségből adódó hátrányok felszámolása során megye és országhatáron átnyúló együttműködést kívánunk kialakítani Nógrád megyével és Nyitra és Besztercebánya megyékkel. Az együttműködések a közlekedési kapcsolatok javítására, azok közös fejlesztésére, a közösségi közlekedés fejlesztésére, a táji-, természeti potenciálok megőrzésére és fejlesztésére irányulnak. A megyehatár melletti fejlesztések terén Nógrád megyével szükséges megteremteni a szorosabb együttműködést.

Az Aszódi, Nagykáta járások illetve és a Ráckevei járások egy részének megközelíthetősége a fővároshoz való földrajzi közelségük ellenére igen rossz. A tömegközlekedés egyes elzártabb települések irányába rendkívül ritka, mivel a közlekedési társaságok számára ezen vonalak üzemeltetése nem rentábilis. A tömegközlekedés hiánya azonban kézzel fogható gazdasági és társadalmi hátrányokhoz vezet. Éppen ezért szükség van ezen járások és települések tömegközlekedésbe kapcsolására, ha ez nem megoldható, úgy helyben kell megoldani ezt (falubusszal, vagy egyéb módon). Szintén szükséges a településekhez vezető alacsonyabb rendű utak minőségének javítására és a települések belterületi útjainak felújítására, burkolására. Ahol ez lehetséges biztosítani kell az alternatív közlekedési eszközök használatának lehetőségét, kerékpárutak létesítésével.

Eredmény: A települések elérhetősége, így az ott élők életminősége javul, a helyi vállalkozások versenyképességét is növeli a közlekedési feltételek javulása.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok

c) beavatkozás: Települési kék és zöld infrastruktúra fejlesztése [P2.3c]

A települések felelős vízgazdálkodásának javítása, a klímaalkalmazkodás mindenütt cél, ugyanakkor egyes térségekben a csapadékvíz évről évre jelentős károkat okoz, így a vízelvezetés, vízvisszatartás megoldása sürgető kérdés. A Szobi és a Nagykáta járások egyes települései e tekintetben kiemelt beavatkozást igényelnek. A települési zöld infrastruktúra fejlesztése mindenütt fontos feladat, a településkép, az életkörülmények javítása, a klímaalkalmazkodás, illetve a biodiverzitás megőrzése érdekében. A zöld infrastruktúra átgondolt komplex, a fenntarthatóságot szem előtt tartó fejlesztésére van szükség, amelyben rendszerbe kapcsolódnak a zöld és kék infrastruktúra egyes elemei, legyenek azok települési gondozott zöldterületek, mezőgazdasági művelés alatt álló területek, az országos

¹¹ Responzum Kft. Pest megye leszakadó térségei (2019)

ökológiai hálózat elemei, természetes, vagy mesterséges felszíni vizek stb.. A komplex szemléletmódú gondolkodáshoz és településtervezéshez szükség van az érintett szereplők bevonására, közös gondolkodására és cselekvésére. Olyan komplex települési szintű, vagy települések összefogásával létrejövő beavatkozásokra van szükség, amely a települések ökológiai és vízgazdálkodásának összehangolásával fenntartható rendszereket hoznak létre, amelyekben biztosított a helyi állat és növényfajok, társulások és azok élőhelyeinek védelme, bővítése, egyúttal olyan környezetet teremt, amely a településen élők számára is vonzó. Az ilyen irányú fejlesztéseknek szemléletformálással is össze kell kapcsolódnuk, hogy a településen élők megértsék és támogassák ezeket a helyi akciókat.

Az önkormányzatok többsége önerőből azonban nem képes ilyen komplexitású tervezésre és cselekvésre, ezért össze kell gyűjteni és meg kell ismertetni a nemzetközi jó gyakorlatokat önkormányzatokkal, illetve meg kell teremteni az ezt támogató szakmai hátteret.

Eredmény: A vízkárok csökkenése, a települési környezet javulása, a települések népességmegtartó képességének növekedése, a biodiverzitás megőrzése, a klímaalkalmazkodás elősegítése.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, nonprofit szervezetek, gazdasági társaságok

d) beavatkozás: Települési egyéb közszolgáltatásokat nyújtó intézmények infrastruktúrájának fejlesztése [P2.3d]

Bár kiemelten egyes intézményekre vonatkozóan, illetve egyes településekre vonatkozóan, de általánosságban is fontos a települési közszolgáltatásokat nyújtó intézmények fejlesztése, műszaki megújítása, bővítése. Minden térség minden településén szükség van a programra.

Eredmény: A közszolgáltatások minőségének elérhetőségének javulása.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok

e) beavatkozás: Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése, megújuló energia termelés elősegítése [P2.3e]

Az önkormányzatok tulajdonában lévő épületek gyakran nem felelnek meg a mai igényeknek, nemcsak esztétikai, vagy funkcionális, hanem műszaki és energetikai szempontból sem. A települések klímaalkalmazkodásához elengedhetetlenül szükséges, de üzemeltetési szempontból sem mellékes, hogy az intézmények épületenergetikai jellemzői milyenek. A program részeként támogatni kívánjuk az önkormányzati fenntartású intézmények épületenergetikai megújulását, illetve az önkormányzatok energia mérleget javító, illetve a megújuló energiák termelését segítő helyi jelentőségű fejlesztéseit.

A települések megújuló energia termelő, és így önellátó képességének javításának egyik módja a térségben nagymértékben rendelkezésre álló biomassza felhasználásának növelése valósul meg mintaprojekt megvalósításával. A mintaprojekt keretében megvalósított beruházás bemutatja, hogy a lokális energiaellátó, vagy előállító rendszerek létrehozása és üzemeltetése versenyképes alternatívája a „falugáz” programnak.

A geotermikus energia felhasználásának növelése természetes kitörési pont egy olyan térségben, mely települései egy részének nevében szerepel a „hévíz” szó. A fejlesztések erre a geológiai adottságra alapozva támogatni kívánják a geotermikus energiatermelés növelését, a hévíz és intenzív kertészeti tevékenység összekapcsolását és fejlesztését.

Eredmény: Az önkormányzatok energiafelhasználásának, ezen keresztül pedig dologi költségeinek, illetve környezetterhelésnek a csökkenése.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok

14.2.6 A prioritás finanszírozandó fejlesztési kezdeményezéseik és programok összefoglaló adatai és a finanszírozás ütemezése

14. táblázat: II. Prioritás: Szolidáris Pest megye, a társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségek komplex fejlesztése - Összefoglaló táblázat

Prioritás neve: Szolidáris Pest megye, a társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségek komplex fejlesztése										
s.sz.	Program megnevezése	Program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megnevezése	Program ütemezése	Program költségigénye	Finanszírozás forrása	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés	Program eredmény és output indikátorok neve	Együttműködők nevei
1. Helyi gazdaságfejlesztés										
1.a	<i>Ipari park fejlesztés és vállalkozások telephely feltételeinek javítása</i>	Az ipari park fejlesztésre kijelölt települések, illetve telephely fejlesztés esetén minden térség	vállalkozások, helyi önkormányzatok	vállalkozások	2022-2027	3,5 Mrd Ft	TOP+, GINOP+	Intelligensebb Európa, Zöldebb, karbonmentes Európa	Fejlesztett terület nagyságaa	
1.b	<i>Vállalkozások technológiai feltételeinek javítása, digitális transzformáció segítése</i>	minden lemaradó térség	mikro-, kis és középvállalkozások	vállalkozások	2021-2027	7 Mrd Ft	TOP+, GINOP+	Intelligensebb Európa, Zöldebb, karbonmentes Európa	termelésnyerség növekedése	
1.c	<i>Helyi, térségi és hálózati gazdaságfejlesztés</i>	minden lemaradó térség	mikro-, kis és középvállalkozások, civil szervezetek, önkormányzatok	mikro-, kis és középvállalkozások	2021-2027	1 Mrd	GINOP+	Intelligensebb Európa	létrejött vállalati együttműködések száma	
1.d	<i>Turizmus fejlesztése</i>	Szobi, Aszódi, Ráckevei járások, illetve a DK Pm-i turisztikai térség települései	mikro-, kis és középvállalkozások, civil szervezetek, önkormányzatok	mikro-, kis és középvállalkozások, civil szervezetek, önkormányzatok	2021-2027	7 Mrd	TOP+, GINOP+	A polgáraihoz közelebb álló Európa	támogatott projektek szám, létrejött szállásférőhelyek száma, vendégéjszakák száma	Magyar Turizmus Ügynökség
1.e	<i>Alkonygazdaság megtelepedésének elősegítése</i>	Szobi, Nagykátai és Ceglédi járás	vállalkozások, civil szervezetek, egyházak, helyi önkormányzatok	vállalkozások, civil szervezetek, egyházak, helyi önkormányzatok	2024-2027	3,5 Mrd Ft	EFOP+	A polgáraihoz közelebb álló Európa,	Létrejött férőhelyek száma, támogatott projektek száma	

Prioritás neve: Szolidáris Pest megye, a társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségek komplex fejlesztése										
s.sz.	Program megnevezése	Program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megnevezése	Program ütemezése	Program költségigénye	Finanszírozás forrása	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés	Program eredmény és output indikátorok neve	Együttműködők nevei
								Szociálisabb Európa		
1.f	Agrárvertikum, élelmiszeripar jövedelemtermelő képességének fokozása	Ceglédi, Dabasi, Nagykőrösi és Nagykátai járások	östermelők, mikro-, kis és középvállalkozások,	östermelők, mikro-, kis és középvállalkozások	2021-2027	3 Mrd	KAP	A polgáraihoz közelebb álló Európa	támogatott projektek száma,	
2. Térségi társadalmi felzárkóztatás										
2.a	Oktatás, nevelés fejlesztése, élethosszig tartó tanulás elősegítése	minden lemaradó térség	helyi önkormányzatok, állami intézmények, vállalkozások	helyi önkormányzatok, állami intézmények, vállalkozások	2021-2027	2 Mrd	EFOP+, TOP+	Szociálisabb Európa	támogatott projektek száma,	
2.b	Lakosság egészségi állapotának javítása	minden lemaradó térség	civil szervezetek, egyházak, helyi önkormányzatok	civil szervezetek, egyházak, helyi önkormányzatok	2021-2027	2 Mrd	EFOP+, TOP+	Szociálisabb Európa	támogatott projektek száma, létrejött/megújított férőhelyek száma	
2.c	Települési és térségi szociális ellátórendszer megerősítése	minden lemaradó térség	civil szervezetek, egyházak, helyi önkormányzatok	civil szervezetek, egyházak, helyi önkormányzatok	2021-2027	1,5 Mrd	EFOP+, TOP+	Szociálisabb Európa	támogatott projektek száma, létrejött/megújított férőhelyek száma	
2.d	A kultúra, sport és egyéb rekreációs tevékenységekhez való hozzáférés javítása	minden lemaradó térség	civil szervezetek, egyházak, helyi önkormányzatok	civil szervezetek, egyházak, helyi önkormányzatok	2021-2027	1 Mrd	EFOP+, TOP+	Szociálisabb Európa	támogatott projektek száma, létrejött/megújított férőhelyek száma	
2.e	Térségi értékek megőrzése, térségi identitás erősítése	minden lemaradó térség	civil szervezetek, egyházak, helyi önkormányzatok	civil szervezetek, egyházak, helyi önkormányzatok	2021-2027	0,5 Mrd	EFOP+, TOP+	Szociálisabb Európa	támogatott projektek száma, létrejött/megújított férőhelyek száma	
3. Települési és térségi infrastruktúra fejlesztés										
3.a	Járasközpont települések komplex fenntartható fejlesztése	minden lemaradó térség	helyi önkormányzatok	helyi önkormányzatok	2021-2027	27 Mrd	TOP+	A polgáraihoz közelebb álló Európa, Szociálisabb Európa	támogatott projektek száma, létrejött/megújított férőhelyek száma	

Prioritás neve: Szolidáris Pest megye, a társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségek komplex fejlesztése										
s.sz.	Program megnevezése	Program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megnevezése	Program ütemezése	Program költségigénye	Finanszírozás forrása	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés	Program eredmény és output indikátorok neve	Együttműködők nevei
3.b	Térségi elérhetőség javítása, helyi közlekedés fejlesztése	minden lemaradó térség	helyi önkormányzatok, Magyar Közút Zrt., közlekedési társaságok	helyi önkormányzatok, Magyar Közút Zrt., közlekedési társaságok	2021-2027	20 Mrd	TOP+, IKOP+	A polgáraihoz közelebb álló Európa, Szociálisabb Európa	támogatott projektek száma, megújított utak hossza,	
3.c	Települési kék és zöld infrastruktúra fejlesztése	minden lemaradó térség	helyi önkormányzatok, önkormányzati gazdasági társaságok	helyi önkormányzatok, önkormányzati gazdasági társaságok	2021-2027	3 Mrd	TOP+,	A polgáraihoz közelebb álló Európa, Szociálisabb Európa	támogatott projektek száma, létrejött/megújított zöldfelület területe, létrejött/megújított csapadékvíz elvezető hálózat hossza	
3.d	Települési egyéb közszolgáltatásokat nyújtó intézmények infrastruktúrájának fejlesztése	minden lemaradó térség	helyi önkormányzatok, önkormányzati intézmények	helyi önkormányzatok, önkormányzati intézmények	2021-2027	1,5 Mrd	TOP+, EFOP+	A polgáraihoz közelebb álló Európa, Szociálisabb Európa	támogatott projektek száma, létrejött/megújított férőhelyek száma	
3.e	Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése, megújuló energiatermelés elősegítése	minden lemaradó térség	helyi önkormányzatok, önkormányzati intézmények	helyi önkormányzatok, önkormányzati intézmények	2021-2027	2 Mrd	TOP+, KEHOP+	A polgáraihoz közelebb álló Európa, Szociálisabb Európa, Zöldebb, karbonmentes Európa	támogatott projektek száma, megtakarított energia	

15. táblázat: Az intézkedések pénzügyi ütemterve

Intézkedés megnevezése	Indikatív forrás 2021-2024 (Mrd Ft)	Indikatív forrás 2025-2027 (Mrd Ft)	Indikatív forrás 2021-2027 összesen (Mrd Ft)
Helyi gazdaságfejlesztés	25,0	6,0	31,0
Térségi társadalmi felzárkóztatási program	5,0	2,0	7,0
Települési és térségi infrastruktúra fejlesztés	40,0	13,5	53,5
ÖSSZESEN	70,0	21,5	91,5

14.3 Elérhető Pest megye: Közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében–[III. Prioritás]

14.3.1 A prioritás indoklása

A megye kiváló közlekedés földrajzi helyzetére alapozva kívánjuk megerősíteni a megye és az egész nagyrégiónek a transzeurópai közlekedésben betöltött szerepét, olyan módon hogy egyúttal a megye belső közlekedési kapcsolatainak fejlesztésére is nagy hangsúlyt fektetünk, hiszen a közlekedés elemeinek készen kell állniuk e két szintű makroregionális és az intraregionális közlekedés fenntartható kiszolgálására.

A nagyvárosi régió makroregionális szerepkörének eléréséhez, a versenyképességi előny megszerzéséhez elengedhetetlen a közlekedési kapcsolatok erősítése, a térszerkezet kiegyensúlyozott fejlesztése, a hálós kapcsolatrendszer kiépítése és bekapcsolása a határokon átnyúló közlekedés – értékteremtés – folyamatába, a térségi elosztó szerep infrastrukturális háttérének kiépítése. Az elérhetőség javulása a tökevonzó-képesség növekedését fokozza, mely a szerepkörök erősödését, újabb ágazatok megjelenését és a gazdasági struktúra bővülését eredményezik. A prioritásban a nemzetközi főközlekedési hálózatokhoz kapcsolódó hiányzó közlekedési kapcsolatok kiépítése, fejlesztése történik Pest megyében, a megye-, illetve az országhatáron átnyúló kitekintéssel.

A tervezés során figyelemmel voltunk arra, hogy ne egyedi szakaszokat emeljünk be az uniós tervezési ciklusba, hanem az egyes makroregionális hálózati elemek egymásra épüljenek és egy nagytérségi multimodális közlekedési hálózat jöjjön létre. A stratégiai program egészére igaz, hogy infrastruktúra és gazdaságfejlesztés nem válik szét egymástól, hanem egymást erősítő hatást gyakorolnak a fejlesztendő területre.

Pest megyében rendkívül koncentráltan jelennek meg nemzetközi főközlekedési utak. Ezeket nem csak a helyi lakosok, hanem az országon áthaladó tranzitutasok és szállítmányok is használják. Az úthálózat sugaras jellege miatt a megyei alközpontok elérhetősége nem mindig megfelelő, sőt bizonyos térségekben erősen hiányos. A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció egyik fontos megállapítása, hogy a sugárirányú közlekedésfejlesztést fel kell váltania a négyzethálós kialakításnak, vagyis az eddig háttérbe szorult települések közötti közutak fejlesztésének is hozzá kell fogni.

A klímaváltozás jelentősen és negatívan érinti a folyami áruszállítást és annak jelenlegi hatékonyságát és jövőjét. Bár a modern dunai kikötők alkalmasak jelentősebb mennyiségű áru mozgatására, átrakodására, a vízi szállítás számára a legnagyobb nehézséget a kiszámíthatatlan és folyamatosan csökkenő átlagos vízállás jelenti. Mindez a belvízi szállítás kiszámíthatóságát, hatékonyságát és ezzel együtt versenyképességét csökkenti. Amennyiben a Dunai hajózást, mint a páneurópai közlekedési rendszer kitüntetett elemét (VII: számú páneurópai közlekedési folyosó) fenn akarjuk tartani, úgy reagálni szükséges a klímaváltozás okozta kihívásokra. A fenntarthatósági és környezeti szempontok figyelembe vétele mellett meg kell találni azokat a műszaki megoldásokat, amelyek alkalmasak a folyam hajózhatóságának hosszú távú biztosítására. A Duna stratégia köré épülő európai együttműködés, mint platform megfelelő kereteket nyújt a közös fellépésre és a folyam problémáinak megoldására.

Bár a vasúthálózat modernizációja a legforgalmasabb nemzetközi vonalakon megkezdődött, szükséges a csomóponti elemek újragondolása, illetve megyei vasúthálózatot kiszolgáló infrastruktúra fejlesztése is. Ez utóbbi területen is folyamatosak a fejlesztések, de mindenképpen nagy az elmaradás. A régió és az ország számára is kiemelkedően fontos lenne, hogy sugaras vasúti összeköttetés helyett vagy a V0 vasúti elkerülő, vagy más a fővárosi csomópontokat elkerülő vasúti összeköttetés épüljön ki K-Ny-i irányban, tehermentesítve ezzel a fejpályaudvarok és a fővárosi vasúti viszonylatok leginkább problémás és zsúfolt részeit.

A járási rendszer kialakítása a város és vonzáskörzete kapcsolatra épül, azonban ezeknek a központi településeknek a megközelítése közösségi közlekedéssel, illetve közúton (főleg az agglomerációtól

távolodva) jelenleg rossz minőségű mellékúthálózaton történhet csak. A prioritásban ezért a leromlott úthálózati elemek felújítása és közlekedésbiztonsági beavatkozások is szerepelnek.

Nem csak a járási központok elérhetőségén érdemes javítani, hanem Budapest és térsége viszonylatában is. Már nem jelenthető ki egyértelműen, hogy az ingázás csak Budapest irányú, hiszen az agglomerációban is jelentős termelő, szolgáltató kapacitások épültek ki. Intézkedésként emiatt megfogalmaztuk a közösségi közlekedés tengelyei mentén a multimodális csomópontok, P+R, B+R parkolók fejlesztését.

Az elővárosi közlekedés fejlesztése mellett fontos, hogy fejlődjön a települések belső közlekedési hálózata is. Ahhoz, hogy az elővárosi közösségi közlekedés hatékonyan működhessen, és megfelelő alternatívája legyen az egyéni közlekedésnek, szükség van arra is, hogy a helyi (és a már említett települések közötti) tömegközlekedés, a ráhordó hálózatok is fejlődjenek. Hiszen hiába csökken a menetidő, illetve a várakozási idő, ha a településeken belül - a belső közlekedési hiányosságok miatt - az ott élők elvesztik ezt az előnyt.

A nemzetközi úthálózatok, TEN-T hálózat hiányzó szakaszainak kiépítéséig a főúthálózat van rendkívül leterhelve, mivel az országon belüli, települések közötti forgalmon túlmenően a nemzetközi forgalom is ezeken az utakon bonyolódik. Az autópályák építésforgalma is ezeket az útvonalakat terheli, majd az új hálózatok átadása után a tönkrement két számjegyű főutak felújítására már nem jut elegendő forrás. A többi hálózati elem (a három illetve négy számjegyű útjaink) is meglehetősen rossz állapotúak, köszönhetően annak, hogy a szuburbanizáció és a motorizáció terjedésével mindenütt jelentősen megnőtt a közúti forgalom.

A prioritásban szeretnénk lehetőséget adni továbbá a települések belterületi útjainak fejlesztésére is.

Pest megyét több nemzetközi, vagy regionális kerékpárút hálózat is átszelné, ha a hálózat elemei összefüggően kerülnének megépítésre. Korábban ezek a beavatkozások nem kerültek összehangolásra, ezért pontszerűen történtek a fejlesztések. A 2021-2027 uniós ciklusban a kerékpárút hálózatok építését kifejezetten regionális összefogáshoz rögzítjük. További fontos szempont, hogy a kerékpárútnak a hivatásforgalomban is fontos szerepet kell játszania, tehát gazdaságfejlesztési szerepének kimutathatónak kell lennie.

Miközben a forgalom jelentősen megnövekedett a megye úthálózatán, a gépjárművek biztonságtechnikai berendezéseinek, illetve az infrastruktúra állapotának javulásával (jobb közvilágítás, közlekedésbiztonságot szolgáló forgalomtechnikai berendezések, műtárgyak) fejlődésével egyre kevesebb a baleset, ezen belül is a halálos kimenetelű baleset. Ugyanakkor 2019-ben még mindig közel 2 ezer személyi sérüléssel járó baleset történt a megye útjain. Ennek további csökkentése érdekében szükségesnek tartjuk egyrészt az útkorszerűsítések esetében, másrészt az újonnan létesített közúti infrastruktúra elemek esetében a közlekedésbiztonság növelését szolgáló forgalomtechnikai berendezések, elemek, innovatív megoldások alkalmazását. Mivel a megye útjai rendkívül forgalmasak így akár pilot projektek formájában bizonyos innovatív közlekedésbiztonságot javító megoldások jelentős terhelés mellett tesztelhetők, alkalmazhatók.

14.3.2 A prioritáshoz kapcsolódó Pest megyei stratégiai célok

A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció átfogó céljai közül a harmadik a „Térszerkezet fejlesztése és kiegyensúlyozása a lokális és makrotérségi érdekeket kiszolgáló, fenntartható környezet”. Az átfogó célon belül releváns stratégiai célok a következők:

- TF.1. Pest megye térségének nemzetközi és országos multimodális közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése a transzfer szerep ellátása és hálózatos térstruktúra kialakulása érdekében
- A térség kohéziójának javítása érdekében a megye belső közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése, kiemelten kezelve a térségközpontok és vonzáskörzetük közlekedését és az elővárosi közlekedést

14.3.3 A prioritás területi vonatkozásai

A prioritás területi vonatkozása általánosan nem határozható meg, a beavatkozás területi fókusza fejlesztési kezdeményezésként eltérő lesz, a közlekedés vonalas jellegét figyelembe véve.

14.3.4 Nemzetközi közlekedési kapcsolatok fejlesztése [P3.1-intézkedés]

a) beavatkozás: Nemzetközi közúti kapcsolatok fejlesztése [P3.1.a]

Pest megye centrális, Budapestet övező elhelyezkedésének köszönhetően számos, nemzetközi szinten jelentős főút keresztezi, érinti. A gyorsforgalmi és főutak hálózata azonban nem folyamatos, helyenként csak szakaszosan kiépített. A sugaras-gyűrűs hálózat gyűrű irányú elemeinek hiányzó szakaszai a fővároson áthaladó utak telítődéséhez, állandó közlekedési konfliktusokhoz vezet, amely a megyei útszakaszok zsúfoltságának is egyik okozója. A torlódások csökkentéséhez, megszüntetéséhez és a térség geostratégiai pozíciójának jobb kihasználása érdekében elengedhetetlen a nemzetközi közúti közlekedési hálózat hiányzó szakaszainak mielőbbi megvalósítása. A gazdaságfejlesztési operatív céljainkhoz kapcsolódva kiemelten fontosnak tartjuk a transzkontinentális kapcsolati szerepre is alkalmas R11 gyorsforgalmi út ütemezett megvalósítását. Szükségesnek tartjuk, hogy a Ploce – Szarajevo – Budapest V/C Helsinki folyosó, illetve a Léva – Krakkó – Gdansk irányú VI. Helsinki folyosó Budapest Léva közötti szakasza a TEN-T hálózat részeként, az Esztergom és Párkány határ menti várospár érintésével kapcsolódjon össze, és Budapestet, valamint a környező településeket Pest megye nyugati határa közelében elkerülve Ercsi térségében csatlakozzon rá az M6 autópályára.

Az észak-déli irányú nemzetközi kapcsolatok másik fontos nyomvonala az M2, Váctól a határig húzódó szakaszának kiépítése kiemelt jelentőségű.

Pest megye számára kiemelten fontos az M8 autópálya Veszprém – Szolnok közötti szakaszának, e nagyjelentőségű – TEN-T útvonalakat összekapcsoló, kiegészítő – hálózati elemnek az ütemezett megvalósítása, amely a megye kelet-nyugati irányú tranzitforgalomtól való részleges mentesítésének alapja.

A nemzetközi közlekedés szempontjából is rendkívül fontosnak tartjuk a repülőtér közlekedési (vasúti és közúti elérhetőségének) fejlesztését is aminek révén mind a megyével, mind pedig a fővárossal való összeköttetése javulhatna, ami a meglévő közlekedési feszültségeket csökkentené és javítaná a repülőtér globális versenyképességét.

Eredmény: Makroregionális elérhetőség javítása, a megye nemzetközi áruszállítási, kereskedelmi folyamatokba való aktív, árumegállítást, hozzáadott érték termelést indukáló bekapcsolódása, szétválasztható nemzetközi és országon belüli közlekedés, kiszámíthatóbb utazási idő, csökkenő baleseti statisztikák, csökkenő közlekedéshez köthető káros anyag kibocsátás.

Potenciális kedvezményezettek köre: NIF ZRT., a Belügyminisztérium, az Országos Rendőr-főkapitányság, illetve meglévő szakaszoknál a Magyar Közút Nonprofit ZRT., BKV, Budapest Közút Zrt. és Budapest Főváros Önkormányzata

b) beavatkozás: Nemzetközi vasúti kapcsolatok fejlesztése [P3.1.b]

A beavatkozásban a fővárost délről elkerülő VO tehervonal és nagyobb távon a transzkontinentális nagysebességű vasútfejlesztés (NSV) megvalósítása szerepel. A meglévő vasúti nyomvonalakon a lassújelek megszüntetése, a kapcsolódó korszerű vasúti infrastruktúra kialakítása szükséges. Feladatot jelent a megyét keresztező két kiemelt európai vasúti áruszállítási folyosó környezetkímélő fejlesztése és a jelenleginél magasabb szolgáltatási színvonal elérése, az állomások felújítása, esetleges bővítése.

Eredmény: Makroregionális elérhetőség javítása, vasúti közlekedés ütemezettségének javulása, a közlekedésre fordított időráfordítás csökkenése, környezetkímélő fuvarozási mód szerepének növekedése.

Potenciális kedvezményezettek köre: NIF Zrt., MÁV Zrt., Nemzeti Vasúti Pályaműködtető Zrt., MÁV-START Zrt., GYSEV Zrt.

c) beavatkozás: Duna szerepének erősítése a nemzetközi szállítmányozásban [P3.1.c]

A program keretében a folyót, a hazai üzemeltetésű hajóállományt, és a multimodális kapcsolatokat érintő összehangolt fejlesztést kívánunk megvalósítani, amely a Duna nemzetközi hajózási, kapcsolati szerepének növelésére irányul. A beavatkozások központi eleme a folyami hajózhatóság javítására, az áruszállításra alkalmas kikötői infrastruktúra bővítésére, a multimodális kapcsolatok kiaknázására, a kikötők közúti és vasúti elérhetőségének javítására is irányulnak. Fontos a Duna átlagos vízállásának növelése a hajózhatóság biztosítása érdekében, sarkantyúk és egyéb duzzasztóművek segítségével.

Eredmény: Makroregionális elérhetőség javítása, folyami, környezetkímélő fuvarozási mód szerepének növekedése az áruszállításban.

Potenciális kedvezményezettek köre: MAHART, önkormányzatok, Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság, gazdasági társaságok

14.3.5 Közösségi közlekedés fejlesztése [P3.2-intézkedés]

a) beavatkozás: Elővárosi közlekedési rendszer fejlesztése [P3.2.a]

Budapest és Pest megye között integrált közösségi közlekedési rendszer kialakítására jelenleg irányulnak állami kezdeményezések. Az elővárosi közlekedés fejlesztése mellett meg kell teremteni a módváltás feltételeit fejleszteni B+R, P+R parkolókat. A program keretében szükséges megvalósítani a vasúti csomópontok fejlesztését (pl. állomásépület épület-energetikai korszerűsítése, akadálymentesítés, a multimodalitást elősegítő P+R, B+R, K+R parkolók fejlesztése). A vasúti állomások kapcsán fontos lenne, hogy különösen az elővárosi térben a mainál jobban illeszkedjenek a települési szerkezetbe úgy, hogy az állomás környezete fejlődjen a település egy fontos alközpontjává, fejlődjenek ki a napi életvitel szolgáló kereskedelmi és egyéb szolgáltatások, az állomást igényes vonzó vasúti- és települési közterület vegye körül, legyen egyben mikromobilitási pont és ráhordó autóbusz végállomás, kedvezően, kis gyaloglással kapcsolódják hozzájuk B+R valamint P+R parkoló.

Pest megye támogatja a Fővárosi Közfejlesztések Tanácsa (FKT) által javasolt H5, H6 és H7 HÉV-vonalak, a pályák, a megállók, az utastájékoztatói rendszer teljes felújítását, a járművek cseréjét és a csepeli és a ráckevei vonal Kálvin térig való meghosszabbítását. A Pest megyében leszakadónak számító Csepel-sziget közlekedésfejlesztése környezetbarát módon történne ezzel a fejlesztési csomaggal, elősegítve ezzel a népesség (főleg a fiatal és mobilizálható) helyben maradását.

Továbbra is fontosnak tartjuk a városi-elővárosi menetrendek és szolgáltatások összehangolását, ami kapacitások növelése nélkül is szolgálná a közösségi közlekedés fejlődését.

Szintén cél a közúti közösségi közlekedés korszerűsítése, környezetbarát, alacsony, vagy 0 emissziójú buszok beszerzése, a várakozási idők csökkentése, intelligens közlekedés támogató rendszerek kialakítása.

Eredmény: Budapest elérhetőségének javítása, magasabb szolgáltatási színvonal nyújtása, mikrotérési elérhetőség javítása, közösségi közlekedés ütemezettségének javulása, megtakarított utazási idő.

Potenciális kedvezményezettek köre: NIF Zrt., MÁV Zrt., Nemzeti Vasúti Pályaműködtető Zrt., MÁV-START Zrt., GYSEV Zrt., Volánbusz, BKV, Budapest Közút Zrt. és Budapest Főváros Önkormányzata.

b) beavatkozás: Közösségi közlekedés kisléptékű fejlesztése [P3.2.b]

Ahhoz, hogy az elővárosi közlekedésfejlesztés sikeres legyen, az egyéni közlekedési módokról mind többen váltsanak át a tömegközlekedésre, fontos hogy a helyi közlekedést is fejlesszük. Sok esetben a módváltás infrastruktúrájának (multimodális csomópontok) nem megfelelő infrastruktúrája, a helyi tömegközlekedés fejletlensége akadályozza az elővárosi közösségi közlekedést igénybe vevők körének bővülését. A beavatkozás egyrészt a települések, közösségi közlekedéshez kapcsolódó megállóinak fejlesztésére, másrészt a helyi közösségi közlekedési szolgáltatást nyújtó járműpark modernizálására irányul.

A fejlesztések lehetnek buszváró építése, vasúti állomás modernizálása-fejlesztése, e-buszok vásárlása, B+R, P+R létesítményekhez szükséges területek vásárlása és kisajátítása, a szükséges szabályozási tervek elkészítése. A helyi fejlesztéseknek összhangban kell lennie a felsőbb szintű hálózati tervekkel és beavatkozási pontokkal.

Eredmény: Egészségesebb életmód, utazási komfort növekedése, az utazási stressz csökkenése. A fejlesztések hatására növekedni fog a közösségi közlekedést igénybe vevők száma.

Potenciális kedvezményezettek köre: NIF Zrt., MÁV Zrt., Nemzeti Vasúti Pályaműködtető Zrt., MÁV-START Zrt., GYSEV Zrt., Volánbusz, BKK, MAHART.

c) beavatkozás: Térségi és járási központok elérhetőségének javítása [P3.2.c]

A megye és a főváros kapcsolatrendszerén túl a megye egyes településein belül a közlekedési kapcsolatok térségi, környezeti, gazdasági sajátosságok szerinti differenciált fejlesztése, a kistérségi és járási központok időben és eszközben (közösségi közlekedés) való jobb elérhetőségének biztosítása, a közlekedésbiztonság javítása történik meg.

Pest megye keleti térségében a Tápió-menti feltáró út ütemezett megvalósítása szükséges a 31-es út településeket súlyos környezeti terheléssel és balesetveszéllyel érintőszakaszának új nyomvonalú megépítésével.

Elegendhetetlen a Csepel-szigeti gerincút déli szakaszának ütemezett megépítése.

Meg kell valósítani a Zsámbéki-medence településeinek elkerülésére tervezett út kiépítését.

Nagyobb távon megvalósítandó a Duna váci ágát keresztező új, a térségi átjárhatóságot javító Duna-híd építése Vác térségében.

Fontos a járási tömegközlekedés újragondolása, az esélyegyenlőségi szempontok érvényre juttatása, a közlekedésben is. Oldani kell a belső perifériára szorult települések lakóinak elzártságát, a távolsági buszközlekedés mellett, kisebb léptékben is rentábilis közösségi közlekedés rendszerének megszervezésével.**Eredmény:** A fejlesztések hatására a települések belső úthálózata mentesül az átmenő forgalom környezeti terhelésétől, a balesetveszélyes útszakaszok száma csökken, gyorsabbá és kiszámíthatóbbá válik a térségi forgalmat bonyolító útszakaszok forgalma, növekedni fog a közösségi közlekedést igénybe vevők száma.

Potenciális kedvezményezettek köre: NIF Zrt., MÁV Zrt., Nemzeti Vasúti Pályaműködtető Zrt., MÁV-START Zrt., GYSEV Zrt., BKK., a Közlekedésfejlesztési Koordinációs Központ, helyi önkormányzatok, Volán társaságok.

14.3.6 Közúthálózat fejlesztése [P3.3-intézkedés]

a) beavatkozás: Belterületi utak fejlesztése [P3.3.a]

Az intézkedés keretében a települések belterületi útjainak fejlesztése, felújítása történhet meg. A földutak burkolása, vízelvezetése, az utak mentén járdák, kerékpáros létesítmények kialakítása, a burkolt utak elavult szakaszainak megújítása valósulhat meg e beavatkozás keretein belül.

Eredmény: Közlekedésbiztonság javulni fog, az életminőség emelkedik, a szolgáltatások igénybevételi lehetőségei javulnak.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, útkezelők

b) beavatkozás: Közutak fejlesztése [P3.3.b]

A települések közötti úthálózat fejlesztése, a települések megközelíthetőségének javítása, térségi úthálózatba történő bekötése valósulhat meg. Ide sorolható a települést, településeket elkerülő utak építése is a meglévő utak nagy forgalma miatt a lakóterületeken keletkező zaj, por- és rezgésterhelés

csökkentése. A konstrukció keretében támogathatók olyan ipari, logisztikai területek megközelítését szolgáló közútfejlesztések is, melyek gazdaságélénkítő szerepe kimutatható.

Eredmény: A közlekedés feltételei, a közlekedésbiztonság javulása az érintett szakaszokon, munkába járás körülményei fejlődnek, további beruházások telepedhetnek le a térségekben, kiemelten a hátrányos helyzetű térségekben.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, útkezelők.

c) beavatkozás: Nemzetközi és országos kerékpáros kapcsolatok fejlesztése [P3.3.c]

A kerékpáros turizmus, szabadidős kerékpározás és a folyamatosan bővülő hivatásforgalom egyre jelentősebb igényeket támaszt megfelelő minőségű, az úttesttől elválasztott és rendszerbe szervezett kerékpárutak felé. A kerékpárút fejlesztések jelentős beruházással járnak, így igen fontos, hogy a fejlesztések hatékonyan, a valós igényekre támaszkodva valósuljanak meg. Szükséges, hogy a kerékpárutakat ne helyi pontszerű fejlesztésekként kezeljük, hanem törekedjünk arra, hogy ezek országos és megyei kerékpárút hálózatba szerveződjenek, legalább tervezés tekintetében igazodva annak hosszú távú céljaihoz. Szükség volna egy megyei kerékpár hálózati terv létrehozására, annak érdekében, hogy a hosszú távú fejlesztési irányok és prioritások kijelölésre kerüljenek.

A települések együttműködésben megvalósított, hálózatba szervezett projektjeinek integrált megvalósítását javasoljuk az EUROVELO, a Duna-menti kerékpárút, Budapest-Balaton kerékpárút, hálózati elemeivel. A kerékpáros utak menti szerviz pontok, szolgáltató állomások fejlesztését együtt szükséges megvalósítani a vonalas infrastruktúra fejlesztésével.

Eredmény: Szinten marad, vagy növekszik a kerékpárt használók száma, csökken a halálos balesetek száma, a környezettudatosság fejlődik,

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, útkezelők, NIF Zrt.

d) beavatkozás: Közlekedésbiztonsági beavatkozások [P3.3.d]

A települések belterületi szakaszain, főleg az egy és kétszámjegyű utakon rendkívül sok baleset történik. Kiemelhetők ezek közül az 51-es út, 4. sz. főút és 3. sz. főút szakaszai. Ezeken az utakon kerékpársávok, gyalogos átkelő, forgalomlassítók, forgalomtechnikai beavatkozások segítségével növelni kell a közlekedés biztonságát. A biztonságos közlekedési lehetőségek kialakítását kell elősegíteni korszerű csomópontok kiépítésével, körforgalom kialakításával, a meglévő csomópontok korszerűsítésével. A közlekedésbiztonságot a forgalomtechnikai beavatkozásokon túl lakossági szemléletformálással, a közlekedési ismeretek gyarapításával is szükséges javítani. A közútjaink jelentős forgalma miatt óriási lehetőségnek tartjuk e területen a közlekedési innovációkat. Ezért a megye közútjain támogatjuk, hogy megjelenjenek a közlekedés biztonságát javító innovatív, modern forgalomtechnikai eszközök, berendezések, akár pilot projektek keretében, élő tesztkörnyezetet biztosítva azok hazai bevezetéséhez.

Eredmény: Csökken a halálos balesetek száma a kritikus szakaszokon.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, Magyar Közút Zrt., útkezelők, oktatási intézmények

14.3.7 A prioritás finanszírozandó fejlesztési kezdeményezéseik és programok összefoglaló adatai és a finanszírozás ütemezése

16. táblázat: III. Prioritás: Elérhető Pest megye: Közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében

Prioritás neve: Elérhető Pest megye: Közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében										
s.sz.	Program megnevezése	Program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megnevezése	Program ütemezése	Program költségigénye	Finanszírozás forrása	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés	Program eredmény és output indikátorok neve	Együttműködők nevei
1.	Nemzetközi közlekedési kapcsolatok fejlesztése									
1.a	Nemzetközi közúti kapcsolatok fejlesztése	Pest megye	NIF Zrt., a Magyar Közút Nzrt	hazai és külföldi lakosság, szállítmányozók,	2022-2030	5 Mrd Ft	IKOP+	Zöldebb, karbonszegény Európa (P02) Jobban összekapcsolt Európa (P05)	Megépült új főközlekedési utak hossza; Felújított főközlekedési utak hossza,	-
1.b	Nemzetközi vasúti kapcsolatok fejlesztése	Pest megye	NIF Zrt., MÁV Zrt., Nemzeti Vasúti Pályaműködtető Zrt., MÁV-START Zrt., GYSEV Zrt.,	hazai és külföldi lakosság, szállítmányozók,	2022-2026	750 Mrd Ft	Hitel	Zöldebb, karbonszegény Európa (P02) Jobban összekapcsolt Európa (P05)	Felújított vasútvonal hossza	China Tiejiju Engineering & Construction Kft, China Railway Electrification Engineering Group Kft, RM International Zrt.
1.c	Duna szerepének erősítése a nemzetközi szállítmányozásban	Pest megye	MAHART Zrt, MAHART Passnave, NIF Zrt.,	hazai és külföldi lakosság, szállítmányozók,	2022-2030	2-3 millió EUR	85% EU	Zöldebb, karbonszegény Európa (P02) Jobban összekapcsolt Európa (P05)	Folyón szállított áru mennyisége, Fejlesztéssel érintett kikötők száma	
2.	Közösségi közlekedés fejlesztése									

2.a	<i>Elővárosi közlekedési rendszer fejlesztése</i>	Pest megye	NIF Zrt., MÁV Zrt., Nemzeti Vasúti Pályaműködtető Zrt., MÁV-START Zrt., GYSEV Zrt., BKK,	lakosság	2022-2026	15 Mrd Ft	IKOP+	<i>Zöldebb, karbonszegény Európa (P02)</i>	Fejlesztett elővárosi közlekedéssel érintett lakosság száma, Megépített P+R és B+R parkolók száma,	
2.b	<i>Közösségi közlekedés kisléptékű fejlesztése</i>	Pest megye	NIF Zrt., MÁV Zrt., MÁV-START Zrt., BKK, Volánbusz Zrt.	lakosság	2022-2030	15 Mrd Ft	IKOP+ TOP+	<i>Zöldebb, karbonszegény Európa (P02)</i>	Megújult közösségi közlekedést szolgáló állomások száma	
2.c	<i>Térségi és járási központok elérhetőségének javítása</i>	Pest megye	NIF Zrt.,	lakosság	2022-2030	99 Mrd Ft	IKOP+ TOP+	<i>Zöldebb, karbonszegény Európa (P02)</i>	Megépült új utak hossza; Felújított utak hossza,	
3.	Közúthálózat fejlesztése									
3.a	Belterületi utak fejlesztése	Pest megye	NIF Zrt., települési önkormányzatok,	lakosság	2022-2027	5 Mrd Ft	TOP+	<i>Zöldebb, karbonszegény Európa (P02)</i>	Megépült új utak hossza; Felújított utak hossza,	
3.b	Közutak fejlesztése	Pest megye	NIF Zrt.,	lakosság	2022-2027	13 Mrd Ft	IKOP+ TOP+	<i>Zöldebb, karbonszegény Európa (P02)</i>	Megépült új utak hossza; Felújított utak hossza,	
3.c	Nemzetközi és országos kerékpáros kapcsolatok fejlesztése	Pest megye	önkormányzatok	lakosság	2022-2027	4 Mrd Ft	TOP+	<i>Zöldebb, karbonszegény Európa (P02)</i>	Létrehozott kerékpáros útvonal hossza,	
3.d	Közlekedésbiztonsági beavatkozások	Pest megye	önkormányzatok, NIF Zrt.,	lakosság	2022-2027	1 Mrd Ft	TOP+	<i>Zöldebb, karbonszegény Európa (P02)</i>	Végrehajtott közlekedésbiztonsági fejlesztések száma	

17. táblázat: Az intézkedések pénzügyi ütemterve

Intézkedés megnevezése	Indikatív forrás 2021-2024 (Mrd Ft)	Indikatív forrás 2025-2027 (Mrd Ft)	Indikatív forrás 2021-2027 összesen (Mrd Ft)
Nemzetközi közlekedési kapcsolatok fejlesztése	756,0		756,0
Közösségi közlekedés fejlesztése	129,0		129,0
Közúthálózat fejlesztése	23,0		23,0
ÖSSZESEN	908,0		908,0

14.4 Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért –[IV. Prioritás]

14.4.1 A prioritás indoklása

A prioritás egy a mainál kiegyensúlyozottabb, policentrikus térszerkezet létrehozását célozza, mindezt úgy, hogy az egyes települések környezetükkel összhangban, fenntartható módon működjenek, az ott élők számára kedvező lakó és életkörülményeket teremtve.

Pest megye szempontjából és az egész nagyrégió növekedésének, versenyképességének szempontjából fontos, hogy a főváros körül erős, policentrikus városhálózat alakuljon ki, amelynek egyes elemei is jelentős gazdasági és társadalmi potenciállal rendelkeznek. Ez segíthet abban, hogy az agglomerációs települések, és a főváros is megőrizze működőképességét, amelyet a jelenlegi folyamatok jelentősen veszélyeztetnek. Az egyirányú ingázás, a szolgáltatások koncentrációja egy kisebb térben (főváros), miközben a lakosság egyre inkább a környező településeken képzei el lakhatását, egyre nagyobb közlekedési és környezeti problémához vezet. A közlekedési infrastruktúra csak óriási költséggel és korlátosan bővíthető így sokkal fontosabb lenne a megyei centrumok megerősítése, fejlesztése, hogy közvetlen környezetük számára legalább olyan fontos térszervező erővé váljanak, mint maga a főváros.

A megyének 2020-ban közel 1,3 millió lakosa volt, azonban míg a főváros folyamatosan veszít a népességéből, addig a megye népessége a szuburbanizációnak és a belső vándorlásnak, illetvedemográfiai jellemzői hatására folyamatosan növekszik. Ennek megfelelően nagyon fontos, hogy a fővárost körülölelő megyében élők életminősége, a helyben elérhető szolgáltatások minősége a fővárosban elérhetőhöz hasonlítson. Ahhoz, hogy ennyi ember életét megfelelően lehessen szervezni, a települési önkormányzatoknak felkészültnek, kompetensnek, nyújtott szolgáltatásaiknak naprakésznek kell lenni és meg kell felelniük a mai városlakók támasztotta igényeknek.

Míg Európa nyugati felében a városi szegénység, addig Kelet-Európában inkább a vidéki szegénység jelent problémát. Nem szabad ugyanakkor elhanyagolni a városi szegénység kérdését sem. Számos megyei város küzd a területén kialakult szegregátumok, vagy szegregációval veszélyeztetett városrészek helyzetének javításával. Az előző támogatási időszak során egyes városok már sikeresen végrehajtottak szociális városrehabilitációs projekteket, azonban szükségesnek tartunk további lépéseket e téren. A társadalom egészének érdeke, hogy a leromlott településrészekben élők képességének, kompetenciáinak fejlesztése, helyzetük jobbítása, hiszen ezzel a települések élhetőségét javítjuk, társadalmi kohézióját erősítjük.

A mainál jobb, megfontoltabb és hatékonyabb területgazdálkodásra van szükség, hiszen az élhető településeknek környezetükkel összhangban kell működni. A környezetre gyakorolt hatásukat minimalizálniuk kell és olyan megoldásokat alkalmazni, amelyek nem zsigerelik ki a környezetet. A gyors és gyakran nem megfelelően szabályozott növekedés a települések egy részében a zöldfelületek, csökkenésével járt és jár. A területrendezési jogszabályok módosítása az agglomerációban csökkentette a belterület expanzióját, de ezzel együtt a városias többszintű beépítés a maradék belterületi zöldfelületek eltűnéséhez vezetett. A barnamezős területek ugyanakkor nagy potenciált jelentenek a növekedéshez, ehhez azonban ezen területek azonosítására, felmérésére és megfelelő hasznosítási stratégiára van szükség. Fentiekkel összhangban különös gondot kell fordítani a meglévő természeti értékek megóvására, mivel ez hozzájárul a településeink fenntarthatóságához, környezetünk sokféleségéhez, meg kell akadályozni táj túlhasználatát.

A gyors növekedés gerjesztette motorizáció, a közlekedés és logisztika, az ipar, a gépesített mezőgazdaság területén jellemző expanzió mind folyamatosan növeli a települések környezeti terhelését. A levegő minőségének romlását a közlekedés mellett számos településen az elavult fűtési rendszerek, nem megfelelő energiahatékonyságú épületek fűtéséből származó égéstermékek rontják jelentősen. Ezen a területen igazi előrelépést csak komplex hosszú távú cselekvési tervekkel, összehangolt akciókkal lehet elérni. Egyszerre szükséges a helyi és elővárosi közlekedés optimalizálása,

az elektromobilitás, illetve egyéb környezetbarát közlekedési módok fejlesztése. A helyi épületállomány energetikai korszerűsítése és a megújuló környezetbarát energiaforrások használatának elterjesztése. A levegő minőségének javításához a megfelelő településtervezési megoldások alkalmazása is hozzájárulhat, ilyenek például a zöldsávok, egyéb a szállóport és egyéb szennyezők megkötését szolgáló környezetbarát megoldások, megfelelő levegőáramlási folyosók biztosítása. Bár kevesebb szó esik róla, egyre nagyobb gondot okoz a zaj, amely közvetlenül és közvetett módon is károsítja környezetünket és egészségünket. Sajnos idáig csak lokálisan, valamilyen infrastrukturális beruházáshoz, vagy lakossági tiltakozás okán készültek zajtérképek, így a védelem is csak ezeken a kiemelt pontokon valósul meg, általában érintetlenül hagyva évtizedes problémákat, vagy azokat a problémákat, amelyek lassan fokozatosan alakulnak ki (pl. a forgalom fokozódása miatt). Szükséges lenne tehát helyi szinten is zajtérképek készítése és a védekezés megszervezése forgalmi módosításokkal, zajvédelmi eszközök alkalmazásával, vagy megfelelő építési, területhasználati szabályokkal.

A talajvédelem jelentősége óriási, hiszen a talajpusztulás még az erre nagyobb figyelmet fordító európai kontinensen is jelentős problémát okoz majd az elkövetkező évtizedekben, amelyet a klimatikus változások tovább erősítenek. A megye klímaalkalmazkodásának is egyik fontos eleme kell, hogy legyen a tudatos térhasználat, a termőtalajok védelme, a talajok termőképességének megőrzése, a talajok optimális vízgazdálkodásának biztosítása, az erózió megakadályozása. Ehhez szükség van a precíziós mezőgazdaság további támogatására, az ökológiai szempontból tudatos gazdálkodásra. Amennyiben a „Termőföldtől az asztalig (Farm to fork)” és a „Biodiverzitás stratégia” életbe lép, jelentős változásokat hoz majd a helyi mezőgazdaság számára (ld. I. prioritás).

A klímaalkalmazkodás egyik legfontosabb eleme a vízzel való tudatos gazdálkodás megteremtése. A megye és annak települései jelenleg nem kellően felkészültek e téren, még mindig kevés olyan önkormányzat van, amely rendelkezik megfelelő vízgazdálkodási stratégiával, vízkár elhárítási tervvel, Pedig az árvizek és a csapadékvíz miatt 2020-ban a vis maior kifizetések meghaladták a 640 millió forintot. Szükséges a felszíni vízelvezetés és vízvisszatartás rendszerének megújítása, illetve kibővítése, különösen az ennek kitett településekben, járásokban. A vízgazdálkodás része a felszíni és felszínalatti vizek védelme, és ugyan e tekintetben sokat lépett előre a megye is a rendszerváltozás óta, még mindig van teendő e téren. A lakásoknak 16%-a nincs a hálózatba kapcsolva, a tisztított szennyvíznek 9%-a pedig még mindig csak mechanikai, vagy mechanikai és biológiai tisztításon megy keresztül, ami a megyék között a középmezőnybe tartozik.

A térség összes településén teljes körűen megvalósult a hulladékgyűjtés. Azonban a hasznosítás, az elkülönített hulladékgyűjtés rendszerének kiépítése, a hulladék szétválogatás technológiájának felhasználása nem halad a megtervezett módon. Az EU-ban 2025-re a háztartási hulladék legalább 55%-át kellene újrahasznosítani, míg hazánkban ez az arány ennél 20 százalékponttal alacsonyabb, tehát jócskán van mit faragni ezen értékből. Bár uniós összevetésben hazánk nem a legnagyobb hulladéktermelő, azért az országon belül a főváros és környezete már csak a nagy népesség-koncentráció miatt is kiemelkedik. A legfontosabb teendő e téren a keletkezett hulladék mennyiségének csökkentése és az újrahasznosítás arányának növelése. Ehhez a hulladékkezelés fejlesztésére, a vállalkozások körforgásos gazdaság irányába tett lépéseire van szükség, de fontos a lakosság szemléletformálása is. A megye környezeti értékeit sajnos jelentősen veszélyeztetik az illegális hulladéklerakók, amelyek feltérképezésére és megszüntetésére tett állami erőfeszítések szükségesek, ám ebben a lakosság mellett az önkormányzati szerepvállalásra is szükség van. A zöldhulladék hasznosítása települési, vagy regionális komposztáló beüzemelésével valósulhat meg.

14.4.2 A prioritáshoz kapcsolódó Pest megyei stratégiai célok

A prioritás kapcsolódása a Pest Megyei Területfejlesztési Kon koncepcióval a „Térszerkezet fejlesztése és kiegyensúlyozása a lokális és makrotérségi érdekeket kiszolgálni tudó, fenntartható környezet” átfogó célon keresztül valósul meg, melynek vonatkozó stratégiai céljai a következők:

- TF.3. Tervezett, koordinált térségfejlesztés, policentrikus települési struktúra, fenntartható városfejlesztés, takarékos területhasználat, épített és környezeti értékek megóvása és fejlesztése.
- TF.4. Energiagazdálkodás, vízgazdálkodás, közműfejlesztés és környezetvédelem a térségek és települések fejlődésének szolgálatában

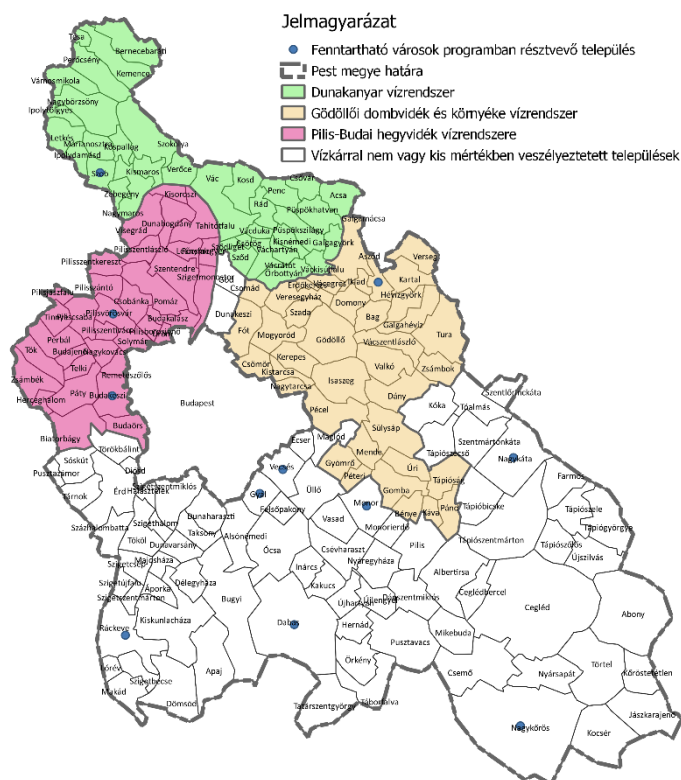
14.4.3 A prioritás területi vonatkozásai

A prioritás esetében vannak olyan fejlesztési kezdeményezések, ahol a fejlesztéseket koncentráltan, a problémák felmerülésének helyén kell kezelni. Ilyenek a városi problémák megoldása, a centrum települések fejlesztése, de ilyen a vízgazdálkodás kérdése is. Más esetekben, elviekben ugyan felállítható lenne ilyen területi lehatárolás, ám éppen a jelenség nem megfelelő feltérképezettsége akadályozza ezt. Végül az intézkedések egy része olyan általános problémákra ad választ, amelyek a megye csaknem minden településén kisebb-nagyobb mértékben jelen van.

A csapadékvízárak a megyében igen koncentráltan jelentkeztek, a Belügyminisztérium nyilvántartásai alapján jól körülhatárolható térben történtek vízkárok az elmúlt 10 év során. Mivel általában nagy beruházás igényű fejlesztésről van szó, érdemes a forrásokat azokra a településekre összpontosítani, ahol a jelentős károkat okozott a lezúduló csapadékvíz, így az esetleges fejlesztésekkel jelentős további károk előzhetőek meg. Ezek körét Pest megye hegy, vagy dombvidéki lejtős térszínű települései jelentik.

Pest megye településszerkezete alapvetően eltér a többi megyétől, nagyrészt annak köszönhetően, hogy a megye nagyobb része állandó és jelentős gazdasági, társadalmi és környezeti kölcsönhatásban áll a fővárossal. A megye településeinek fejlődését alapvetően befolyásolta és befolyásolja mind a mai napig a szuburbanizáció. A fent felsorolt hatások eredményeként a megye területén, ma Magyarországon kiemelkedően nagyszámú (54 db) kis és közepes méretű város található. Ezek, bár számos tekintetben jelentősen különböznek egymástól, egy-két kivételtől eltekintve igaz rájuk, hogy térszervező funkcióik kevésbé képesek érvényesülni a főváros óriási gravitációs terében.

Különösen fontos a policentrikus városhálózat, és ebben kiemelten a járásszékhelyek funkcióinak megerősítése. A megye 25 ezer főnél népesebb járásszékhely települései megfelelő belső erőforrásokkal rendelkeznek ahhoz, hogy fejlesztéseiket különböző állami vagy EU forrás terhére, vagy bizonyos elemeket akár saját erőből, illetve magántőke bevonásával valósítsanak meg. Hozzájuk hasonlóan a Gödi Különleges Gazdasági Övezetbe tartozó Dunakeszi a térség gazdasági ereje miatt

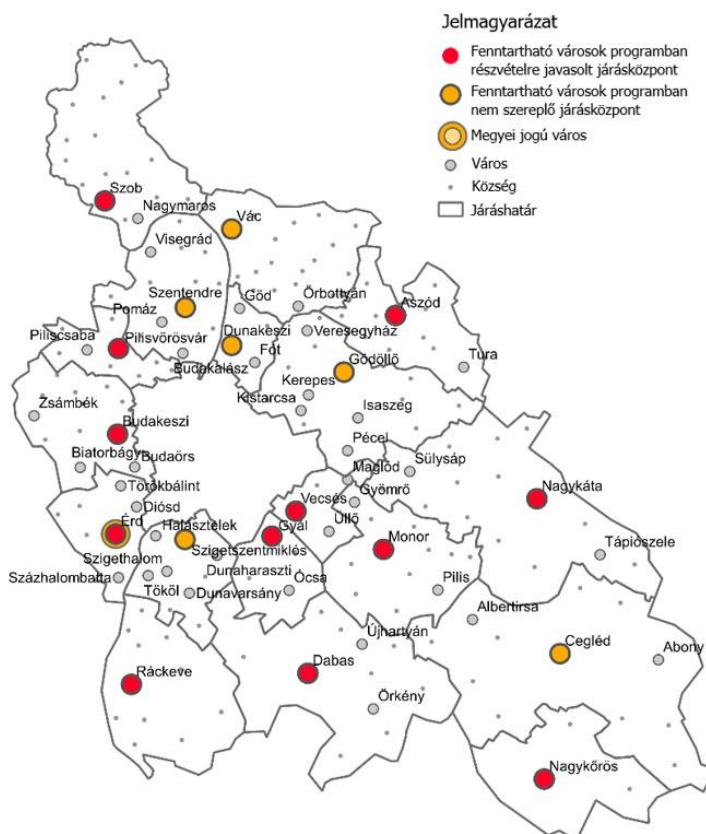

8. ábra Pest megye vízkárral veszélyeztetett térségei

szintén jó eséllyel képes a hazai, EU és saját forrásaira alapozva fejlesztéseit koordinálni és komplex fejlesztési programokat végrehajtani.

A többi járásközpont azonban a fejlődésének abban a szakaszában jár, amikor a városi funkcióik részben hiányosak, a népességnövekedés miatt növekvő infrastrukturális igényekkel nem tudnak lépést tartani, vagy az infrastruktúrájuk a korábban rendelkezésre álló szűkebb EU-s fejlesztési források miatt elavultabb, mint azt a településhálózatban betöltött szerepük indokolná. Éppen ezért a 2021-2027 közötti időszakban ezeknek a településeknek a kiemelt fejlesztését fontosnak tartjuk, komplex fejlesztések révén kívánunk olyan segítséget nyújtani számukra, amely ezen az átmeneti időszakon átsegíti őket, megerősíti centrális funkcióikat és hozzájárul e városok és környezetük fenntartható működéséhez.

9. ábra Pest megye városhálózata

14.4.4 Policentrikus településstruktúra, fenntartható városfejlesztés [P4.1-intézkedés]

a) beavatkozás: Központi szerepkörű városok fejlesztése (fenntartható városfejlesztés potenciális célterületei) [P4.1.a]

Pest megyében van a legtöbb városi jogállású település Magyarországon. A városok népessége folyamatosan növekedett az elmúlt évtizedekben, ütemük miatt több településen sem tudták intézményhálózattal, úthálózattal és városi léthez kapcsolódó funkciókkal és szórakozási-, kulturális lehetőségekkel lekövetni a felmerült igényeket. Fontosnak tartjuk a dinamikusan fejlődő városok, különösképpen a járásközpontok megsegítését olyan forrással, amelyből komplex módon fejleszteni tudják a településüket. Kevés forrás jutott eddig a kötelező szociális feladatok ellátására, az ellátórendszer fejlesztésére. Tovább kívánjuk fejleszteni a nevelési és oktatási intézményeket, a szolgáltatáshiányos települések esetében új intézmények építését is támogatjuk.

A dinamikus népesség és méretnövekedés miatt fontosnak tartjuk a helyi közlekedés fejlesztését is akár közösségi közlekedésről, akár kerékpáros fejlesztésekről legyen szó. A belterületi úthálózat és csapadékvíz elvezető hálózat fejlesztése szintén elengedhetetlen. Tapasztaljuk, hogy a városokba költöző emberek szeretnének városias módon élni, ezért a rekreációra, zöld terek fejlesztésére szintén kívánunk forrást allokálni. Támogatjuk, hogy a városokban közösség-szervező, közösség-teremtő, civil szerveződések erősítő „soft” programok is megvalósuljanak. Az eddig épületenergetikai fejlesztésekből kimaradó közintézmények korszerűsítése szintén célunk az ökológiai lábnyom csökkentésének érdekében.

Eredmény: Új települési funkciók jelennek meg magas zöldfelületi aránnyal, a városi klíma javulni fog. Az ingázás mértéke csökken, emiatt a közutak leterheltsége nem romlik tovább. A kedvezőbb települési

környezet remélhetően a települési funkciók bővülése mellett pozitív hatással lesz a helyi gazdaság erősödésére is.

Potenciális kedvezményezettek köre: önkormányzatok, gazdasági társaságok, egyházak, nonprofit szervezetek, városfejlesztő társaságok, szövetkezetek, kormányhivatal

b) beavatkozás: Önkormányzati szolgáltatások javítása [P4.1.b]

A megye versenyképességét nagyban befolyásolja, hogy az önkormányzatok milyen minőségben képesek szolgáltatni, hogyan képesek kiszolgálni a lakosaik és a helyi vállalkozások igényeit. A helyi önkormányzatok feladatellátásának terén az ügyfélközpontú, hatékony ügyfél kiszolgálás személyi feltételeinek, eszközszükségletének, szoftverigényének, továbbá a kötelező feladatellátáshoz kapcsolódó egyéb fejlesztések valósulhatnak meg. Fontosnak tartjuk, hogy az önkormányzatok lépéseket tegyenek az okos település koncepciója nyújtotta lehetőségek irányába.

Eredmény: A települési közszolgáltatások elérhetősége és minősége javul. Gyorsabbá válik az ügyintézés, amely a gazdasági szereplők mindennapi életében is kedvező változást fog jelenteni. A „bürokrácia” immár nem akadály lesz egy-egy beruházás megvalósításának, hanem hatékony közreműködésével elősegítője.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, önkormányzati társulások, gazdasági társaságok

c) beavatkozás: Szociális városrehabilitációs beavatkozások [P4.1.c]

Kiemelten fontos a Pest megye városaiban kis számban előforduló szegregátumok, vagy szegregációval veszélyeztetett településrészek rehabilitációja, a társadalmi kirekesztődés veszélyének enyhítése. A beavatkozás célja a településeken belül a társadalmi esélyegyenlőség javítása. A rehabilitáció eszközével a leromlott környezet megújítása történik meg, miközben kiemelt hangsúlyt helyezünk a szegregátumban élők felzárkóztatására, szociális és életkörülményeik jobbítására, illetve további munkapiaci esélyeik javítására. A beavatkozás önkormányzati tulajdonú területeken valósulhat meg, a privát és vállalkozói szféra bevonásával.

Eredmény: A társadalmi szempontból szegregálódó és környezeti szempontból kockázatot jelentő területek megújulnak, csökkennek a társadalmi feszültségek, erősödik a társadalmi kohézió. Javul az élet minősége.

Potenciális kedvezményezettek köre: önkormányzatok, gazdasági társaságok, egyházak, nonprofit szervezetek, városfejlesztő társaságok, szövetkezetek

14.4.5 Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása [P4.2-intézkedés]

a) beavatkozás: Települési környezet megújítása, a települések zöldfelületeinek növelése [P4.2.a]

A klímaváltozás hatásaira építészeti, településökológiai szempontból is szükséges felkészülni. Fontos a településszerkezet tagolása beépítetlen területekkel, zöldterületekkel és a természetes szellőzést biztosító zónákkal. A települési zöldterületeket nagyságát növelni, minőségét pedig javítani kell. Az utak mellett, megfelelő zöldsávokat kell kialakítani, amelyeken olyan növényzetet, fákat kell ültetni, amelyek árnyékuk, lombzatuk révén képesek egyfelől csökkenteni az éghajlatváltozásból adódó szélsőséges hőmérsékleti terhelést, másrészt szűrik az emberi tevékenységből származó levegő és hangszennyező hatásokat is.

Fontos, hogy olyan modern közösségi terek is kerüljenek kialakításra, amelyek a COVID okozta korábbiaktól eltérő igényekhez igazodva képesek megteremteni a találkozás a szociális érintkezés biztonságos és kényelmes terét.

Eredmény: Fenntarthatóbb városi-, települési környezet valósul meg

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, önkormányzati társulások, nemzeti parkok, gazdasági társaságok, nonprofit szervezetek, költségvetési szervek

b) beavatkozás: Természeti területek és értékek megóvása, a megye ökológiai térszerkezetének fejlesztése [P4.2.b]

Fontos feladat Pest megye természetvédelmi területeinek (a Duna-Ipoly Nemzeti Park, a tájvédelmi körzetek, NATURA 2000 és egyéb védett és nem védett, ökológiai területek) biológiai sokféleségének megóvása, a fajok és élőhely típusok hosszú távú fennmaradásának biztosítása, természetes elterjedésük szinten tartásával vagy növelésével.

Lényeges, hogy a természeti környezet megóvása ne csak kizárólag a védelembe vett területekre korlátozódjon, fontos hogy a környezetvédelmi szempontok, a biológiai sokféleség, a természetes vizek védelme a vonalas infrastruktúra fejlesztések, az ipari, kereskedelmi, turisztikai és logisztikai fejlesztések szükségességénél már mérlegelésre kerüljön, illetve a fejlesztések megvalósítása során a tervezéstől, a kivitelezésen át az üzemeltetésig minden fázis során megfelelő figyelmet kapjon a természet és környezetvédelem.

Eredmény: A természeti környezet minőségének javulása, biodiverzitás megőrzése.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, önkormányzati társulások, nemzeti parkok, gazdasági társaságok, nonprofit szervezetek, költségvetési szervek,

c) beavatkozás: Környezet-, levegőminőség-, zaj-, talaj- és földvédelem [P4.2.c]

Pest megyében növekvő gondot jelent a levegő és a zajszennyezés. A közlekedési ágazat gerincvonalai okozzák a legnagyobb levegő és zajszennyezést, a legnagyobb problémát a nitrogén oxidok és PM10 vagy annál kisebb szemcseméretű szálló por jelenti. A közlekedés kibocsátásán a szigorodó kibocsátási normák javítanak ugyan, de a hazai gépjárműállomány még mindig elég idős, így az említett jogszabályok hatása csak évek múlva érezteti nálunk a hatását. Fontos volna tehát a közlekedés kibocsátásának csökkentése, az elektromobilitás támogatásával, illetve a nulla, vagy alacsony emissziós tömegközlekedés megteremtésével, népszerűvé tételével, támogatásával. Szintén cél az ipari létesítmények, depóniák, bányák, mezőgazdaság poremissziójának – a reális lehetőségeken belüli – csökkentése az ipari, növénytermesztési és állattenyésztési szagmissziók mérséklése. A Feriegyi Gazdasági Övezet fejlesztése kapcsán támogatni szükséges a légiforgalom biztonságos lebonyolíthatóságával összeegyeztethető, racionálisan kidolgozott zajcsökkentő eljárások további bevezetését.

A program keretei között támogatnánk a települési zajtérképek elkészítését, folyamatos frissítését legalább a zajjal leginkább érintett településrészek esetében, illetve támogatnánk a különböző zajcsökkentő műszaki megoldások telepítését, illetve a zajártalom csökkentésére irányuló forgalomszervezési és településtervezési megoldások alkalmazását.

A megye termőföldjeit több veszély is fenyegeti, ami a kiszáradásban, a felszín alatti vizek mélyebbre húzódásában, a nem megfelelő területhasználatban, a jó minőségű termőföldek művelés alóli kivonásában jelentkezik legfőképp. Emiatt fontosnak tartjuk a parlagterületek visszaszorítását, újra művelés alá vonásának támogatását. Nem csak Pest megyében jelentkező speciális probléma a suvadás és csúszásveszélyes partfalak (lőszfalak) jelenléte, mely komoly gazdasági károkat képes okozni és emberéleteket is veszélyeztet. Ezért támogatni szeretnénk a lőszfalak állékonyságának települési szintű talajmechanikai vizsgálatát, veszélyességének meghatározását, településrendezési tervekbe való integrálását.

Eredmény: A levegőminőség javulásával, a megfelelő zajvédelmi intézkedésekkel nő az egészségesen várható élettartam, javul a települési környezet minősége. A termőföldek védelmével biztosítható a hosszú távon is fenntartható mezőgazdasági termelés, javul a települések klímaalkalmazkodási képessége.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, önkormányzati társulások, NIF Zrt., MÁV Zrt., gazdasági társaságok, nonprofit szervezetek

d) beavatkozás: Barnamezős területek megyei kataszterének elkészítése, kármentesítési-, hasznosítási tervek elkészítése, barnamezős területek kármentesítése, hasznosításra történő előkészítése [P4.2.d]

A települések számára számottevő fejlesztési tartalékot jelentenek a barnamezős területeik, hiszen általuk úgy képesek hasznosítható területhez jutni, hogy azért nem kell csökkenteniük értékes zöldterületeiknek a nagyságát. Az ésszerű területhasználat kapcsán így nem kerülhet ki a barnamezős területek felmérése, állapotuk rögzítése, illetve amennyiben szükséges a kármentesítés. A program keretei között egyfelől ösztönözzük egy barnamező kataszter felállítását, amelynek révén képet kaphatunk településenként a rendelkezésre álló ilyen jellegű területek nagyságáról, elhelyezkedéséről. A program keretében más vállalkozásfejlesztési programokhoz kapcsolódva előnyben kívánjuk részesíteni a barnamezős területek újrahazsnosítását célzó projekteket.

Eredmény: Növekszik a hasznosított barnamezős területek aránya, stagnál, vagy csak kisebb mértékben folytatódik a települések „szétterülése”.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, önkormányzati társulások, gazdasági társaságok, Pest Megyei Önkormányzat

14.4.6 Energiahatékonyság növelése, a CO2 kibocsátás csökkentése [P4.3-intézkedés]

a) beavatkozás: Önkormányzati tulajdonú intézmények és bérlakások, valamint költségvetési szervek energetikai megújítása [P4.3.a]

A beavatkozás során a Pest megyei gyermekjóléti alapellátást nyújtó intézmények (bölcsőde, családi bölcsőde) infrastrukturális fejlesztése, az alap- és középfokú oktatási intézmények infrastrukturájának fejlesztése, korszerűsítése, a szociális szolgáltatást nyújtó intézmények infrastrukturális fejlesztése, az egészségügyi ellátást nyújtó intézmények infrastrukturális fejlesztése, valamint a helyi önkormányzat kötelező feladatait ellátó intézményrendszer infrastrukturális fejlesztései valósulnak meg. Ezen kívül a költségvetési szervek intézményeinek infrastrukturális fejlesztésére is sor kerülhet. A felsorolt esetekben a program keretében energia és környezeti hatékonysági beruházásokat, megújuló energiatermelést, valamint ezek együttes alkalmazását támogatjuk. A fejlesztésbe beleértjük az épületgépészeti rendszerek fejlesztését, alternatív energia alkalmazását, valamint a hőszigetelést érintő fejlesztéseket, illetve a kifejezetten jelentős megtakarítást eredményező kísérleti és bevezetés alatt álló megoldások támogatását, adott esetben pilot projektek keretében. Az egyes beruházások hatékonyságát jelentős mértékben javítja a térségi tervezés és tanácsadás, illetve menedzsment.

Eredmény: Települési energiahatékonyság növekszik, a klímavédelmi és energiahatékonysági szempontokat előtérbe helyező közszolgáltatások fejlődnek, példát mutatva a lakosság felé. Az ökológiai lábnyom csökken, fenntarthatóbbá válnak az intézmények, csökken az energiafüggőség mértéke. Az egyedi fejlesztésű, illetve komplex, egymásra épülő rendszerek alkalmazása ösztönzi a megyében működő és a hazai vállalkozások fejlődését, a környezettechnológiai és energetikai fejlesztéseket, innovációt, valamint segítheti a helyi gazdaság fejlődését, stabilitását és jövedelemtermelő képességét. A hatékonyabb működés és kedvezőbb költségstruktúra elősegíti a szolgáltatásokkal elért emberek és az ellátottak számának növelését. A beruházás legjobb megtérülését az egyedi, valamint térségi adottságok figyelembevétele és az érintettek közreműködése biztosítja.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, egyházi és civil szervezetek, intézményfenntartók, költségvetési szervek

b) beavatkozás: Gazdasági társaságok energiahatékonysági beruházásai [P4.3.b]

A beavatkozás során megtörténik a gazdasági szektor energiahatékonyságának növelése, a vállalkozások megújuló energiafelhasználását és energiahatékonyság növelését célzó fejlesztések támogatása. Támogatjuk kisléptékű energiatermelő rendszerek fejlesztését és helyi felhasználás ösztönzését. A lakosság jelentős része él olyan lakásokban, amelyek távfűtési rendszeren keresztül kapják a meleg víz és fűtési szolgáltatást. Ezért a távhő rendszerek komplex energetikai korszerűsítésének támogatását is támogatni kívánjuk. Gazdasági társaságok esetén a verseny része az energia racionalizáció, akár telephely energiafelhasználása, akár a technológia működése közben megtakarítható energia tekintetében. Támogatni kívánjuk ezeket a fejlesztéseket.

Eredmény: Az ökológiai lábnyom csökken, az épületállomány korszerűbbé válik, csökken az energiafüggőség mértéke. Tudatosul az energiahatékonyság szükségserűsége, növekszik a környezettudatosság, a klímaváltozás hatásainak mérséklésének szükségessége.

Potenciális kedvezményezettek köre: gazdasági társaságok

c) beavatkozás: A lakosság energiahatékonysági fejlesztéseinek támogatása [P4.3.c]

A közsféra által működtetett közszolgáltatások energetikai fejlesztései mellett a lakossági használatban lévő épületek, rendszerek energetikai korszerűsítésére is kiemelten kell fókuszálni. Az energiatakarékossági beavatkozások, de különösen a megújuló energiák alkalmazása azonban hosszú távon térül meg. A lakosság számára ezért fontos támogatással ösztönözni a beruházást, amely így belátható időn belülre közelíti a befektetett költségek megtérülését.

Eredmény: Az ökológiai lábnyom csökken, az épületállomány korszerűbbé válik, csökken az energiafüggőség mértéke. Tudatosul az energiahatékonyság szükségserűsége, növekszik a környezettudatosság, a klímaváltozás hatásainak mérséklésének szükségessége.

Potenciális kedvezményezettek köre: lakosság (magánszemélyek, társasházak, lakásszövetkezetek), nonprofit szervezetek

d) beavatkozás: Megújuló energiatermelő rendszerek kialakításának támogatása [P4.3.d]

A megújuló energiaforrásokból származó energia mennyisége még mindig számottevően elmarad a tagországi vállalástól. Pest megye adottságai a geotermikus és napenergia termelés területén biztosítják a beruházások megtérülését. A megújuló energiaforrások részaránya az ország energiagazdálkodásában nem növelhető korlátlanul, hiszen az energia ipari méretű tárolása jelenleg még nem megoldott. Helyi léptékű fejlesztések esetében ez nem jelent problémát, hiszen az országos rendszerbe történő visszatáplálás ilyen léptékben még nem jelent problémát, azonban csökkentik a helyi energiafelhasználás költségeit és segítenek hazánkban elérni a korábbi klímavédelmi vállalásait.

Eredmény: Csökken az energiafüggőség mértéke, csökken a károsanyag kibocsátás

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, energiaszolgáltatók, önkormányzati gazdasági társaságok

e) beavatkozás: Szemléletformálás az energiatakarékosság és megújuló energiák használata tekintetében [P4.3.e]

Olyan szemléletformáló programokat kívánunk megvalósítani, melyek segítik a megújuló energiaforrások használatának közvetlen és globális előnyeit. Segítenek megismerni a technológiák alkalmazásának hatékonyságát, pénzügyi megtérülésének lehetőségeit.

Eredmény: Az energiatakarékosság különböző megoldásai, helyes alkalmazása szélesebb körben elterjedtté válik, a szemléletváltozás újabb és önerős fejlesztéseket fog generálni.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi és megyei önkormányzatok, energiaszolgáltatók, egyesületek, kulturális intézmények

14.4.7 Vízgazdálkodás, vízvisszatartás létesítményeinek fejlesztése [P4.4-intézkedés]

a) beavatkozás: Megyei és települési vízkár elhárítási tervek és program(ok) kidolgozása [P4.4.a]

Pest megye szinte valamennyi településén komoly gondokat okozott az elmúlt másfél évtizedben a klimatikus és csapadékviszonyok megváltozása, azok kiszámíthatatlansága. A jelentős új beépítések többnyire nem jártak együtt a vízvezetési rendszerek újragondolásával, megépítésével. A korábbi időszak csapadékszegényebb időjárása miatt a meglévő csapadékvíz elvezető rendszerek is elhanyagolt állapotba kerültek, illetve a belvízvezető rendszerek egy része is hiányos, gondozatlan, gyakran a korábban vízjárta területek is beépítésre kerültek. A vízgazdálkodás és vízvisszatartás beavatkozásait program alapon, térségi szemlélettel kívánjuk megvalósítani, mivel ezeken a területeken csak rendszerként megtervezett beavatkozások vezethetnek tartós megoldásra. A programok megtervezése előkészíti a későbbi fejlesztéseket.

Eredmény: Rendelkezni fogunk azokkal az ismeretekkel, melyek tudatában meg fogjuk határozni a legfontosabb beavatkozási pontokat. Olyan programokat tudunk megvalósítani, melyek egy-egy térségre kiterjedően komplex módon kezelik az ár és belvízvédelmet.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi és megyei önkormányzatok, vízgazdálkodási társaságok, egyesületek, nonprofit szervezetek

b) beavatkozás: Felszíni csapadékvíz elvezetés, vízvisszatartás, vízpótlás létesítményeinek kialakítása fejlesztése [P4.4.b]

A klímaváltozás miatti szélsőséges időjárás szükségessé teszi a hiányzó csapadékvíz elvezető rendszerek kiépítését, a meglévők felújítását, karbantartásának elvégzését, a szükséges kapacitások újraméretezését és megvalósítását. Különösen azokban a térségekben sürgető a felszíni csapadékvíz elvezetésének megoldása, ahol az utóbbi időben koncentráltan jelentkezett ez a probléma, jelentős károkat okozva. A felszíni vizek egyenlőtlen területi és időbeni eloszlása miatt kiemelten fontos a vízkészletekkel való tervszerű gazdálkodás térségi, települési és lakossági szinten is. Részben záportározók kialakítása támogatott a beavatkozásban, továbbá programok indítása a lakossági csapadékvíz-gyűjtés és hasznosítás hatékony és biztonságos körülmények közötti elterjedésének támogatása.

Ezzel együtt szükséges a felszíni vízfolyások medrének karbantartása, a felszíni vízfolyásokon található műtárgyak felújítása karbantartása, hiszen e nélkül nem lehet hatékony vízgazdálkodás.

Növényfedettség intenzitásának növelése a tájra jellemző potenciális növényfajokkal (gyepesítés, fásítás) különösen a lejtős területeken. Gyepgazdálkodás, illetve a gyümölcsös és szőlőművelésű területek gyepesített felületének növelésére irányuló támogatás. A Duna-Tisza közti Homokhátság területe a globális éghajlati változások által leginkább érintett magyarországi térség. A talajvízszint tartós csökkenése, a víz gazdasági és ökológiai célokból történő hozzáférése egyre komolyabb gondokat okoz, és a térség felzárkóztatása, adottságainak kihasználása, természeti értékeinek megőrzése szempontjából.

Eredmény: A csapadékvíz okozta károk mérséklése, a kiszámíthatatlan csapadékeloszlást és mezőgazdasági kockázatokat egy kiszámítható, öntözésen alapuló termelés váltja fel.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, vízgazdálkodási társaságok, lakosság

c) beavatkozás: Közcsatorna rendszerek fejlesztése, szennyvíztisztító művek korszerűsítése [P4.4.c]

Ugyan a csatornázottság meghatározó részben kiépült a településeken, azonban még mindig maradtak ellátatlan területek. A megyében a szennyvíznek egy része még mindig csak első vagy másodfokú tisztításon esik át, ennek arányát a nullára kell csökkenteni. A fejlesztésekkel javítani kívánjuk a legmagasabb fokú tisztítással kezelt szennyvíz arányát, a tisztító művekben keletkező iszap

elhelyezését és feldolgozását. Az elmúlt évtizedekben kiépített vezetékes ivóvízellátással párhuzamosan lényegesen megnőtt a fajlagos vízfelhasználás, s ezzel együtt a keletkező szennyvíz mennyisége is.

Eredmény: A környezet terhelése csökken, a vízháztartás javítása történik. A tisztítók kapacitása tervezhetővé válik.

Potenciális kedvezményezettek köre: ellátásért felelős önkormányzatok

d) beavatkozás: Az egészséges ivóvízhez való hozzáférés javítása [P4.4.d]

Az egészséges ivóvízhez való hozzáférés állampolgári jog. Az elmúlt években jelentős fejlesztések történtek a közműháló záródásának elősegítése érdekében, azonban a vízminőség és szolgáltatásbiztonság nem kielégítő valamennyi Pest megyei településen, több esetben a közüzemi ivóvíz megfelelése nem volt megfelelő egyes baktériumtörzsek, az arzén-, vas- és mangántartalom tekintetében.

Sok településen a közműhálózat elöregedése okoz komoly gondot az ellátásbiztonságban és a hatékonyság terén. Azokban a településekben, ahol a hálózat kapacitásai már nem megfelelőek, ott pedig a kapacitásnövelésre, illetve kapacitáscsökkentésre lesz lehetőség a beavatkozás keretében. Az ivóvíz-takarékosság egyre fontosabb, így lényegesnek és támogathatónak tartjuk, a vízszolgáltatók valós idejű hálózatdiagnosztikai fejlesztéseit a vízveszteségek csökkentése érdekében.

Eredmény: Az egészséges ivóvízhez való hozzájutás biztonságossá válik.

Potenciális kedvezményezettek köre: magyar állam nevében eljáró ellátásért felelős önkormányzatok

e) beavatkozás: Élővizeink (folyók, tavak, patakok) és környezetük rendbetétele, revitalizációja [P4.4.e]

A beavatkozás keretei között élővizeink természetes környezetének és élővilágának megőrzését, a folyóvizeink védelmét kívánjuk megszervezni. Olyan projektek megvalósulását támogatjuk, mint a Rákos patak komplex rehabilitációs programja, amely Budapest érintett kerületei és a patak-menti települések együttműködésével valósulhat meg, vagy Hosszúréti patak újraélesztése és vízgazdálkodásának rendbetétele. Kiemelt figyelmet szeretnénk fordítani a bányatavak rekultivációjának, mely a horgászturizmus számára is kedvező feltételeket teremt. A Ráckevei-Soroksári Duna-ág vízminőségének javítása régóta húzódó, de aktualitását el nem veszítő megoldásra váró feladat. Az RSD kotrása, rehabilitációja túlmutat a TOP Plusz Program keretein, költségeire való tekintettel ágazati operatív programból képzelhető el megvalósítása.

Eredmény: Az „ökológiai folyosók” megmaradnak és újratelítődnek élettel. Értékes rekreációs területek alakulnak ki.

Potenciális kedvezményezettek köre: lakosság, helyi önkormányzatok, vízgazdálkodási társaságok, gazdasági szervezetek

f) beavatkozás: Szemléletformálás az ésszerű vízgazdálkodás tárgyában [P4.4.f]

Olyan szemléletformáló programokat kívánunk megvalósítani, melyek a hatékony és fenntartható vízgazdálkodáshoz kapcsolódnak. A vízgazdálkodás problémáinak társadalmi megismerése révén a fejlesztések hatását is erősítik. A jó példa megismerése mellett önálló kampányok megvalósítását is támogatjuk.

Eredmény: A megvalósított beruházások fenntartása könnyebbé válik.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi és megyei önkormányzatok, vízgazdálkodási társaságok, nevelési/oktatási intézmények, nonprofit szervezetek, egyházak, kulturális intézmények

14.4.8 Hulladékgazdálkodás fejlesztése [P4.5-intézkedés]

a) beavatkozás: Hulladék újrahasznosítás arányának növelése [P4.5.a]

A legfontosabb lépésnek a körforgásos gazdaság irányába történő elmozdulást tartjuk, amelynek révén drasztikusan csökkenthető a keletkező hulladék mennyisége, illetve a keletkező hulladékok gyakorlatilag visszakérülnek a gazdasági körforgásba így nem szükséges ezek hulladék lerakókban való elhelyezése. Ezért támogatni szükséges a megyében működő vállalkozások ilyen irányú szemléletváltását, és az ezzel együtt járó technológiai fejlesztéseit. Az átállás azonban hosszabb időt vesz igénybe így mindenképpen szükséges a termelői hulladékok kezelésének, újrahasznosításának fejlesztése. A hulladékok elkülönített gyűjtése és az így gyűjtött hulladék kezelése és felhasználása még mindig elmarad a kívánatostól. Jelenleg az elkülönített hulladékgyűjtésbe bevont lakások aránya jóval az Európai Unió átlag alatt van. Szükséges a válogatás és hasznosítás infrastruktúrájának fejlesztése is. Sajnos összességében is jellemző, hogy a hulladék újrahasznosítás még nagyon kismértékű, ennek támogatása kulcsfontosságú kérdés a főváros környezetében, ahol a lakossági hulladék mellett, jelentős építési-bontási hulladékmennyiség keletkezik. Az újrahasznosításban még mindig nagyarányú a hulladék égetőműben való tovább hasznosítása, azonban ennél sokkal környezettudatosabb újrafelhasználást kell támogatni, akár az ilyen vállalkozások technológiai, telephely fejlesztésének, innovációinak kiemelt támogatásával.

Eredmény: A hasznosított hulladék mennyisége nő.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, gazdasági társaságok

b) beavatkozás: Zöldhulladék hasznosítás szerepének növelése [P4.5.b]

A lakosság jelentős része még mindig étetéssel szabadul meg a keletkezett zöldhulladéktól, ami nemcsak tűzveszélyes, de jelentősen növeli a levegőbe jutó szennyezőanyagok üvegház hatású gázok mértékét. Ezért a program a településeken keletkező zöldhulladék gyűjtését, feldolgozását és hasznosítását támogatja, illetve célul tűzi a kerti komposztálás népszerűsítését, megismertetését.

Eredmény: biogáz hasznosításának erősítése, helyben termelődött komposzt felhasználása a települések zöldfelületének fenntartásában, melioráció a mezőgazdaságban

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, gazdasági társaságok, költségvetési szervek, nonprofit szervezetek

c) beavatkozás: A nem újrafeldolgozható, vagy újrahasználható hulladék energiatermelő szerepének növelése [P4.5.c]

A településeken keletkező, újra nem újrafeldolgozható, vagy újrahasználható hulladék energiatermelésre való hasznosítását támogatja a beavatkozás.

Eredmény: Az energiafüggettség csökkentése, település CO₂ kibocsátásának csökkenése, foglalkoztatás növelés, gazdasági szektor energiahatékonyágának növekedése

Potenciális kedvezményezettek köre: gazdasági társaságok

d) beavatkozás: Az illegális hulladéklerakás megakadályozása, meglévő illegálisan működő lerakók felszámolása [P4.5.d]

A szemléletformálás mellett hatékonyabban szükséges fellépni az illegális hulladéklerakás ellen. A beavatkozás jogszabályi változtatások mellett hatékonyabb hatósági ellenőrző és megelőző rendszer létrehozását támogatja. Fontos lépés a meglévő lerakók felszámolása is.

Eredmény: Kevesebb illegális hulladék fog keletkezni, élhetőbb, kulturált települési környezet jön létre.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, gazdasági társaságok, nonprofit szervezetek, rendvédelmi szervezetek, polgárőrség

e) beavatkozás: Szemléletformálás a hulladékhasznosítás kapcsán [P4.5.e]

A hazai és uniós környezetügyi célok csak a társadalom széles és aktív részvételével, az erőforrások megőrzéséhez, a környezetterhelés megelőzéséhez szükséges eszközrendszer sokfélesége révén valósíthatók meg, amelyhez kapcsolódóan elengedhetetlen a szemléletformálás. Olyan programokat kívánunk megvalósítani, melyek az TF9.a-TF9.d beavatkozásokhoz kapcsolódnak, azok hatását, társadalmi megismerését erősítik. A jó példa megismerése mellett önálló kampányok megvalósítását is támogatjuk.

Eredmény: Kevesebb hulladék keletkezik, a lakossági partnerség révén a keletkezett hulladék nagyobb része elkülönítetten gyűjtött így növekszik az újrahasznosított, ezen belül az újrafelhasznált hulladék aránya jelentősen megnövekszik. A lerakott hulladék mennyisége csökkenni fog, amely kevesebb környezeti terhelést is jelent.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, nevelési/oktatási intézmények, nonprofit szervezetek, egyházak, kulturális intézmények,

14.4.9 A prioritás finanszírozandó fejlesztési kezdeményezéseik és programok összefoglaló adatai és a finanszírozás ütemezése

18. táblázat: IV. Prioritás: Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért - Összefoglaló táblázat

Prioritás neve: Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért										
s.sz.	Program megnevezése	Program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megnevezése	Program ütemezése	Program költségigénye	Finanszírozás forrása	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés	Program eredmény és output indikátorok neve	Együttműködők nevei
1. Policentrikus településstruktúra, fenntartható városfejlesztés										
1.a	Központi szerepkörű városok fejlesztése (fenntartható városfejlesztés potenciális célterületei)	Szob, Aszód, Pilisvörösvár, Budakeszi, Gyal, Vecsés, Ráckeve, Dabas, Monor, Nagykáta, Nagykőrös	önkormányzatok, civil szervezetek, nonprofit társaságok	lakosság	2021-2028	32 Mrd Ft	TOP+	Zöldebb, karbonszegény Európa (P02) Intelligensebb Európa (P01); Szociálisabb Európa (P04) Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Az integrált területfejlesztési stratégiák projektjei által érintett lakosság (fő) Támogatott integrált területfejlesztési stratégiák (db)	
1.b	Önkormányzati szolgáltatások javítása	Pest megye	önkormányzatok	önkormányzati dolgozók	2021-2028	0,8 Mrd Ft	EFOP+	Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Képzési programban résztvevő önkormányzatok száma	
1.c	Szociális városrehabilitációs beavatkozások	Pest megye	önkormányzatok, civil szervezetek	szegregátumok lakossága	2021-2027	3 Mrd Ft	TOP+, EFOP+	Szociálisabb Európa (P04)	Érintett lakosság száma (fő)	
2. Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása										
2.a	Települési környezet megújítása, a települések	Pest megye	önkormányzatok	lakosság	2021-2028	1,5 Mrd Ft	TOP+	Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás érdekében újonnan	

Prioritás neve: Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókönyezetért										
s.sz.	Program megnevezése	Program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megnevezése	Program ütemezése	Program költségigénye	Finanszírozás forrása	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés	Program eredmény és output indikátorok neve	Együttműködők nevei
	zöldfelületeinek növelése								épített vagy korszerűsített zöld infrastruktúra (ha)	
2.b	<i>Természeti területek és értékek megóvása, a megye ökológiai térszerkezetének fejlesztése</i>	Pest megye	önkormányzatok	lakosság	2021-2028	1 Mrd Ft	KEHOP+	Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Megnövekedett/ megújított zöldfelületek nagysága (ha)	
2.c	<i>Környezet-, levegőminőség-, zaj-, talaj- és földvédelem</i>	Pest megye	önkormányzatok	lakosság	2021-2028	1 Mrd Ft	KEHOP+	Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Megvédett lakosság száma (fő)	
2.d	<i>Barnamezős területek felmérése és megújítása</i>	Pest megye	önkormányzatok	lakosság	2021-2028	0,1 Mrd Ft	KEHOP+	Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Barnamezős területek adatbázisa (db)	
3.	Energiahatékonyság növelése, a CO2 kibocsátás csökkentése									
3.a	Önkormányzati tulajdonú intézmények és bérlakások, valamint költségvetési szervek energetikai megújítása	Pest megye	önkormányzatok	lakosság	2021-2028	7,6 Mrd Ft	TOP+	<i>Zöldebb, karbonszegény Európa (P02)</i> Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Becsült ÜHG-kibocsátás (CO2t/év), Javított energetikai teljesítménnyel rendelkező középületek (m2)	
3.b	Gazdasági társaságok energiahatékonysági beruházásai	Pest megye	gazdasági társaságok	gazdasági társaságok	2021-2028	8 Mrd Ft	KEHOP+	<i>Zöldebb, karbonszegény Európa (P02)</i> Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Becsült ÜHG-kibocsátás (CO2t/év), Javított energetikai teljesítménnyel rendelkező középületek (m2)	

Prioritás neve: Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért										
s.sz.	Program megnevezése	Program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megnevezése	Program ütemezése	Program költségigénye	Finanszírozás forrása	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés	Program eredmény és output indikátorok neve	Együttműködők nevei
3.c	A lakosság energiahatékonysági fejlesztéseinek támogatása	Pest megye	lakosság	lakosság	2021-2028	8 Mrd Ft	KEHOP+	Zöldebb, karbonszegény Európa (P02) Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Becsült ÜHG-kibocsátás (CO2t/év), Javított energetikai teljesítménnyel rendelkező középületek (m2)	
3.d	Megújuló energiatermelő rendszerek kialakításának támogatása	Pest megye	önkormányzatok, energiaszolgáltatók, önkormányzati gazdasági társaságok	lakosság	2021-2028	7 Mrd Ft	KEHOP+ TOP+	Zöldebb, karbonszegény Európa (P02) Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Becsült ÜHG-kibocsátás (CO2t/év), Javított energetikai teljesítménnyel rendelkező középületek (m2)	
3.e	Szemléletformálás az energiatakarékosság és a megújuló energiák használata tekintetében	Pest megye	civil szervezetek, önkormányzatok	lakosság	2021-2028	0,5 Mrd Ft	KEHOP+ TOP+	Zöldebb, karbonszegény Európa (P02) Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Becsült ÜHG-kibocsátás (CO2t/év), Javított energetikai teljesítménnyel rendelkező középületek (m2)	
4.	Vízgazdálkodás, vízvisszatartás létesítményeinek fejlesztése									
4.a	Megyei és települési vízkár elhárítási tervek és programok kidolgozása	Pest megye	önkormányzatok, Pest megyei önkormányzat	lakosság	2021-2028	0,1 Mrd Ft	TOP+	Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Elkészült programok száma (db)	
4.b	Felszíni csapadékvíz elvezetés, vízvisszatartás, vízpótlás	Vízrendezés célterületei c. lehatárolás alapján	önkormányzatok	lakosság	2021-2028	7 Mrd Ft	TOP+	Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Villámárvizek hatásaitól megvédett lakosság (fő)	

Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókönyezetért										
s.sz.	Program megnevezése	Program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megnevezése	Program ütemezése	Program költségigénye	Finanszírozás forrása	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés	Program eredmény és output indikátorok neve	Együttműködők nevei
	létesítményeinek, kialakítása, fejlesztése									
4.c	Közcatorna rendszerek fejlesztése, szennyvíztisztító művek korszerűsítése	Pest megye	önkormányzatok, közmű infrastruktúra üzemeltetők	lakosság	2021-2028	20 Mrd Ft	KEHOP+	Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Épített/felújított csatornahálózat hossza (km), Épített, felújított szennyvíztisztító művek (db)	
4.d	Az egészséges ivóvízhez való hozzáférés javítása	Pest megye	önkormányzatok, közmű infrastruktúra üzemeltetők	lakosság	2021-2028	20 Mrd Ft	KEHOP+	Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Épített/felújított vízhálózat hossza (km),	
4.e	Élővizeink (folyók, tavak, patakok) és környezetük rendbetétele, revitalizációja	Pest megye	önkormányzatok, Nemzeti Parkok, Vízügyi szervezetek	lakosság	2021-2028	5 Mrd Ft	KEHOP+	Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Megújított vízparti környezet (ha)	
4.f	Szemléletformálás az ésszerű vízgazdálkodás tárgyában	Pest megye	önkormányzatok, civil szervezetek	lakosság	2021-2028	0,5 Mrd Ft	KEHOP+ TOP+	Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Megvalósult szemléletformáló programok száma (db)	
5.	Hulladékgazdálkodás fejlesztése									
5.a	Hulladék újrahasznosítás arányának növelése	Pest megye	önkormányzatok, NHKV	lakosság	2021-2028	3 Mrd	KEHOP+	Zöldebb, karbonszegény Európa (P02)	Hasznosított települési hulladék aránya az összes keletkezett mennyiségből (t)	
5.b	Zöldhulladék hasznosítás szerepének növelése	Pest megye	önkormányzatok, NHKV	lakosság	2021-2028	0,5 Mrd	KEHOP+	Zöldebb, karbonszegény Európa (P02)	Gyűjtött zöldhulladék mennyisége (t)	

Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért										
s.sz.	Program megnevezése	Program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megnevezése	Program ütemezése	Program költségigénye	Finanszírozás forrása	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés	Program eredmény és output indikátorok neve	Együttműködők nevei
5.c	A nem újrafeldolgozható vagy újrahasználatos hulladék energiatermelő szerepének növelése	Pest megye	önkormányzatok, NHKV	lakosság	2021-2028	2 Mrd	KEHOP+	Zöldebb, karbonszegény Európa (P02)	Kialakított hulladék újra használati központok, gyűjtőpontok, gyűjtőudvarok száma (db)	
5.d	Az illegális hulladéklerakás megakadályozása, meglévő illegálisan működő lerakók felszámolása	Pest megye	önkormányzatok	lakosság	2021-2028	0,5 Mrd	KEHOP+	Zöldebb, karbonszegény Európa (P02)	Felszámolt illegális hulladéklerakók száma (db)	
5.e	Szemléletformálás a hulladékhasznosítás kapcsán	Pest megye	önkormányzatok, civil szervezetek	lakosság	2021-2028	0,5 Mrd Ft	KEHOP+ TOP+	Zöldebb, karbonszegény Európa (P02)	Megvalósult szemléletformáló programok száma (db)	

19. táblázat: Az intézkedések pénzügyi ütemterve

Intézkedés megnevezése	Indikatív forrás 2021-2024 (mrd Ft)	Indikatív forrás 2025-2027 (mrd Ft)	Indikatív forrás 2021-2027 összesen (mrd Ft)
Policentrikus településstruktúra, fenntartható városfejlesztés	35,8		35,8
Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása	3,6		3,6
Energiahatékonyság növelése, a CO2 kibocsátás csökkentése	24,1		24,1
Vízgazdálkodás, vízvisszatartás létesítményeinek fejlesztése	52,6		52,6
Hulladékgazdálkodás fejlesztése	6,5		6,5
ÖSSZESEN	126,6		126,6

14.5 Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése.–[V. Prioritás]

14.5.1 A prioritás indoklása

Az egyén boldogulása a társadalom megfelelő működésének az alapja, a prioritás a magas színvonalú egészségügyi, oktatási, rekreációs és kulturális szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférést kívánja megvalósítani.

A Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió helyzetfeltárásában megállapításra került több olyan hiányosság, amely rámutat a humánerőforrásban, a képzési szerkezetben és az intézményekben jelen lévő problémákra. Alacsony a felnőttképzésben részt vevők aránya, az élethosszig tartó tanulásban az agglomeráción kívül igen kevesen vesznek részt. A szakképzés és készségfejlesztés nem követi elég rugalmasan a piaci igényeket. Az oktatásban nem, vagy alig jelennek meg a helyi tartalmak, ismeretek, értékek. Mindezek markánsan hozzájárulnak a megye visszafogott versenyképességéhez, hiszen azok a régiók leginkább versenyképesek Európában, ahol a magas hozzáadott értékű, tudás-intenzív szolgáltató vállalkozások száma és teljesítménye folyamatosan növekszik. Ezek a vállalkozások a magasan képzett munkaerőt keresik, valamint sokat költenek szervezetfejlesztésre, képzésre és általában a termelékenységet javító tudás megszerzésére. A prioritás egyik beavatkozási területe a szűk keresztmetszetek felszámolására irányul az iskola rendszerű és felnőttképzés esetében, a megyei lakosság képzettségi szintjének emelésével, illetve megújításával. Fentiek mellett még mindig komoly infrastrukturális hiányosságok is jelen vannak a megye oktatási intézményeinek egy részében, és szinte mindenhol indokolt az épületek kisebb-nagyobb energetikai korszerűsítése.

Minőségi képzés nincs felkészült oktatási intézmények és adott esetben gyakorlati képzőhelyek nélkül. Az oktatáshoz kapcsolódóan a képzési-, nevelési-, oktatási intézmények infrastrukturális megújítása, hatékonyságának növelése is szükséges, továbbá meg kell teremteni a kapcsolatot a képző intézmények és potenciális gyakorlati képzőhelyek között. A duális képzés erősítése jó a képzésben résztvevőnek és jó a vállalkozásnak is, hiszen utóbbi a munkaerő szükségletét az általa „felnevelt” szakemberekkel tudja kielégíteni. A mainál hatékonyabb rendszert kell kialakítani a tanulói pályaválasztás, pályaaorientáció területén, amely a képzések hatékonyságát, sikerességét és később a jobb piaci integrációt is segíti.

Sajnos Magyarországon a vállalkozói kedv igen alacsony a fiatalok között, annak ellenére, hogy a vállalkozás feltételei és környezete rengeteget javult az utóbbi években. Ennek okai között nagy szerepe van annak, hogy a fiatalok kevés ismerettel rendelkeznek a vállalkozóvá válás lehetőségeiről, ráadásul az induló vállalkozók sikerességét is jelentősen rontja, a vállalkozói ismeretek, a tudás hiánya. A KKV szektor erősítése szempontjából kulcsfontosságú volna, hogy az általános vállalkozási, piaci és pénzügyi ismeretek a mainál nagyobb mértékben épüljenek be az oktatásba, annak különböző szintjein. Elvárás lenne, hogy olyan naprakész, gyakorlati ismeretek kerüljenek átadásra, amelyek valóban megkönnyítik a vállalkozások első lépéseit, illetve későbbi boldogulásukat.

A tudás megszerzésének, elmélyítésének további eszközei a közművelődési intézmények, a könyvtárak és a múzeumok. Elengedhetetlen, hogy ezek a helyi ismeretterjesztés, a kultúra népszerűsítése szempontjából létfontosságú intézmények szolgáltatási színvonala javuljon, alkalmazkodjanak a változó igényekhez.

A szolgáltatások minőségének javítása, így a gazdasági növekedés érdekében fontos az egészségügyben dolgozók, mind pedig az egyéb települési közszolgáltatásban dolgozók továbbképzése, kompetenciáik folyamatos fejlesztése.

Hasonló jelentősége van a helyi értékek megőrzésének. A Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió tervezése során értékválasztásunk egyik fontos elhatározása „*Pest megye a megye márkását, mint többszínű, polifonikus megye előmozdítja, „márkáját” építi, és a marketingkommunikációt irányítja, szervezi.*” Azok az értékek, azok a jellegzetességek, melyek a sokszínű településekben jelen vannak,

extra hozzáadott értéket képviselnek, különösen a turizmus, az örökségvédelem területén és általában a helyi gazdaságban. Ennek bemutatásában, a közös márkázható arculat kialakításában fontos szerepe van a Pest megyei értéktár program keretében megkezdett munkának. Ennek folytatása és kiterjesztése mind a turisztika, mind pedig a kulturális, építészeti és környezeti örökség megóvása szempontjából rendkívüli jelentőséggel bír.

A közösségek szerepének országosan tapasztalt gyengülése, az egyéni érdekek előtérbe helyezése, a családi értékek háttérbe szorulása az egész társadalom megújulásának akadályát jelenti, amelynek következményei kihatnak a megye és települései fejlődésére, de különösen a lakosság szemléletmódjára. A közösségek megújulásának sokoldalú támogatása – kiemelten a „családbarát” megye létrehozása – a megye fejlődésének, az itt élők szemléletváltásának és pozitív hangulatának nélkülözhetetlen feltétele.

A hajléktalan ellátás, gyermekjóléti szolgáltatás, bölcsődei ellátás, gyermekvédelmi szakellátás, pszichiátriai ellátás területi különbségei enyhültek, de kapacitáshiány még mindig sok helyen jelen van. Valamennyi ellátás tekintetében alapvető az igény, hogy a rászoruló személyek egyenlő feltételek mellett juthassanak hozzá mindenütt.

Pest megye lakosságának egészségi állapota messze nem kielégítő, a vezető halálokok (szív- és érrendszeri, daganatos betegségek) jellemzően élen járnak a megyei statisztikában. Ugyan az egészségügyi fejlesztési programok alapvetően az ellátórendszer fejlesztésére fókuszálnak - és részben tesszük ezt mi is- emellett, az élet számtalan területén tennivalónk van az egészséges életmód megtanulása-, kialakítása- és gyakorlása terén, a szemléletváltoztatás elindításában, ami az egészség megőrzésére, a prevencióra, az egészséges táplálkozásra, a sport, a testmozgás rendkívüli jelentőségére irányítja a figyelmünket. Vitathatatlan, hogy a legjobb megelőzni a hosszú és költséges betegségeket, amihez egy fejlett prevenció eszköz-tár alkalmazása a legmegfelelőbb beavatkozás. A szűrővizsgálatok szerepének növelése ennek az eszköztárnak fontos része.

Az egészségmegőrzés szempontjából fontos tömegsportra nem áll rendelkezésre megfelelő minőségű és mennyiségű terület és létesítmény. A meglévő infrastruktúrát sok esetben sportegyesületek, intézmények töltik meg, a szabadidősportnak nem sok tér jut. A gyermekek megnyerése, a diáksport támogatása, az iskolai testnevelés feltételeinek megteremtése is ennek a prioritásnak fontos feladata.

A prevenció programok hosszú távon érnek be, emiatt nem célszerű elhanyagolni a fekvő és járóbeteg ellátást sem. Az elmúlt időszakban sajnos egyetlen Pest megyei kórház sem részesülhetett érdemi nagyságrendű fejlesztési támogatásban, nem csak a fejlesztések maradtak el ezekben az intézményekben (Flór Ferenc Kórház, váci és ceglédi kórházak), hanem sok esetben az államgégóvás is. A szakellátás és háziiorvosi ellátás némileg kedvezőbb infrastrukturális helyzetben van, de a fenntartásban és üzemeltetésben további jelentős megtakarításokat lehetne elérni. Ezekben az intézményekben a használt eszközök átlagéletkora is jelentős probléma, ugyanis a műszerpark életkora elmarad az európai átlag műszerpark életkortól, ami 5-7 év.

Magyarország bizonyos ágazatokban (fogászat, balneológia, stb.) célországja az egészségügyi turizmusnak. A Pest megyében rendelkezésre álló gyógyvizek, vagy a Börzsöny természeti környezete a rekreáció, az egészségipar, az alkonygazdaság speciális ágazatainak kibontakoztatására ad lehetőséget. További jó lehetőségeink lehetnének a szív- és érrendszeri prevenció, illetve műtéti utógondozás terén. A növekedés egyik pillére a fekvő és járó beteg ellátásban dolgozók életpályájának javítása, szakmai fejlődésének, képzésének elősegítése.

Ezek az intézkedések azonban nem képzelhetők el széleskörű összefogás, a partneri kapcsolatok fejlesztése nélkül. Fontos, hogy a fejlesztések átgondoltan, ne pontszerűen menjenek végbe, ne az legyen az általános hogy a fejlesztések kizárólag egy település, vagy egy kisebb közösség szükségleteit, törekvéseit elégítsék ki, hanem rendszerbe kapcsolódva stratégiai célok teljesülését, nagyobb térségek felemelkedését szolgálják. Ezért egyfelől intézményi összefogásra van szükség, másfelől kompetens térségmenedzsmentre.

14.5.2 A prioritáshoz kapcsolódó Pest megyei stratégiai célok

Átfogó célunk a „Társadalmi megújulás – testben és lélekben egészséges, önmaga sorsáért felelős egyén, együttműködés a közösségek, valamint az egyén és közösségek között”. A célt stratégiai célokra bontottuk:

- TM.1. A szociális és létbiztonság megerősítése, a közösségek megújítása, a családi értékek előtérbe helyezése, „családbarát” megye, a társadalmi bizalom erősítése.
- TM.2. Az együttműködések intézményesítése a térségi szereplőkkel, a megye belső intézményfejlesztése, menedzsment kapacitásának fejlesztése.
- TM.3. Egészséges társadalom, a megye lakossága egészségi állapotának javítása, kiemelt hangsúlyt fektetve az egészséges életmódra és a prevencióra
- TM.4. Kreatív, tudásalapú társadalom, korszerű gyakorlati tudás biztosítása, az oktatás intézményrendszerének infrastrukturális és tartalmi megújítása, a kultúra, kulturális értékek megőrzése és fejlesztése, a térségi és helyi identitás erősítése

14.5.3 A prioritás területi vonatkozásai

A prioritás legtöbb fejlesztési kezdeményezése esetében nehéz meghatározni konkrét területi vonatkozást, hiszen fejlesztési igények és szükségletek minden településen vannak, csak ezeknek eltérőek az okai és ezáltal a fejlesztések céljai is. Míg az agglomerációban a nagy demográfiai nyomás miatt keletkezik igény az ellátások bővítésére, addig az agglomeráción kívül a hosszú évtizedek óta hiányos, vagy rossz minőségű infrastruktúra megújítása a cél. Így alapvetően ezen két térség különválasztása adja a prioritás térségi célzását. Mivel azonban az agglomeráción kívüli tér sem egységes társadalmi szempontból, ezért indokolt további térségi különbségtétel alkalmazása a megye É-ÉK-i és D-DK-i térségei között.

Az egészségügyben és az oktatásban vannak olyan közép fokú, illetve szakosított intézmények, amelyek fejlesztése csak központi szerepkörű településeken indokolt, így ezekben az esetekben pontszerű fejlesztést tartunk indokoltnak.

10. ábra Köznevelési és egészségügyi infrastruktúra fejlesztés kiemelt térségei

14.5.4 Pest megyei humán erőforrás fejlesztése [P5.1- intézkedései]

a) beavatkozás: Térségi igényeknek megfelelő szakképzés (duális képzés) erősítése [P5.1.a]

A gyakorlati tapasztalatok azt mutatják, hogy azok a diákok, akik szakmai gyakorlati ismereteiket vállalkozások képzési helyein szerzik meg, sokkal jobb eséllyel helyezkednek el a munkaerőpiacon, alaposabb szakmai ismeretekkel rendelkeznek. A szakmai képzés mellett erősíteni szükséges egyes készségeket, kompetenciákat is. Fentiek miatt ösztönözni szeretnénk a duális képzésben résztvevők számának növekedését, valamint a duális képzésben együttműködő vállalkozások közreműködését. Ehhez egyrészt szükségesnek tartjuk a képző intézmények infrastrukturális megújítását, a képzési

feltételek javítását, a szakképző intézmények számának bővítését. Másrésztől szükségesnek tartjuk a gyakorlati oktatásnak helyt adó vállalkozások technológiai és telephelyfejlesztéseit, amelynek révén a munka körülmények és a termelési eszközök megfelelő háttérrel biztosítanak a szakmai ismeretek elsajátításához.

Eredmény: A javul a megyében a szakképzés minősége és piacorientáltsága, erősödik az oktatási intézmények és a vállalkozások együttműködése nő a termelő vállalatok szakképzésben betöltött részaránya, bővül a tanműhelyek száma, javul a tanműhelyek és a gyakorlati képző helyek infrastrukturális háttere és eszközparkja.

A szakmában nagy gyakorlattal rendelkező vállalkozások szakképzésbe való szélesebb körű bevonásával korszerű gyakorlati ismeretekkel rendelkező, a termelésben jártas fiatal és motivált munkaerő kerül kibocsátásra, mely megkönnyíti a fiatalok elhelyezkedését, illetve javítja az őket alkalmazó vállalkozások hatékonyságát, versenyképességét. A beavatkozás közvetve a kis- és közepes vállalatok, és azon belül is elsősorban az 50 főnél többet foglalkoztató közepes vállalkozások helyzetére gyakorol kedvező hatást.

Potenciális kedvezményezettek köre: közép- és felsőoktatási intézmények, továbbképző központok, TISZK, vállalkozások, Pest Megyei Kereskedelmi és Iparkamara.

b) beavatkozás: Térség- specifikus ismeretek biztosítása az oktatásban [P5.1.b]

A beavatkozás keretében az alap- és középfokú oktatás során megszereshető tudást szeretnénk kiegészíteni a helyi, települési, kistérségi speciális ismeretekkel. Ösztönöznünk szeretnénk a pályakezdő fiatalok vállalkozóvá válását is. Szükséges, hogy a szakképzés jobban reagáljon Pest megye gazdasági szereplőinek speciális szakember igényeire. (Pl.: IKT ipar, logisztika, gyógyszeripar, építőipar, gépipar, fejlett feldolgozóipar, szociális szféra) Fontosnak tartjuk a megyében működő KKV-k számára nyújtott képzések biztosítását, a menedzsmentismeretek, informatikai ismeretek, marketingtechnikák terén, segíteni szeretnénk, a KKV vezetők generációváltását képzési programokkal. A beavatkozás támogatja a munkavállalók további, speciális képzését az új technológiákhoz, módszerekhez, termelési folyamatokhoz kapcsolódóan, illetve az álláskeresők át és továbbképzését.

Eredmény: Biztos megélhetés, kiszámítható életpálya az iskolapadot elhagyók számára. Pest megye gazdasága olyan ágazatokban tud további pozíciókat szerezni, mely elsősorban a humán erőforrás minősége miatt telepedik meg egy-egy térségben. A helyi gazdaság erősítését segíti a térség-specifikus ismeretekkel rendelkező munkaerő. A térségben már jelen lévő vállalatok szakember ellátottsága jobban biztosított lesz, a hiányszakmákban megfelelő utánpótlás áll rendelkezésre. A pályaválasztás előtt álló fiatalokban a vállalkozóvá válás pozitív jövőképpé válik, nem elrettentő példa lesz, mint sok esetben jelenleg. A vállalkozások vezetői korszerű management, marketing, IKT ismeretekkel rendelkeznek, a generációs vezetőváltásra történő felkészülésben is segítséget kapnak.

Potenciális kedvezményezettek köre: közép- és felsőoktatási intézmények, továbbképző központok, TISZK, vállalkozások, Pest Megyei Kereskedelmi és Iparkamara, KKV-szektor, nagyvállalatok, ipari parkok.

c) beavatkozás: Pályaválasztási orientáció fejlesztése [P5.1.c]

A szakképzésben intézményenként eltérő mértékben, de rendkívül nagy a lemorzsolódás. Ennek egyik valószínűsíthető oka az, hogy sem a pályaválasztás előtt álló diákok, sem a szüleik nincsenek tisztában az egyes szakmák mibenlétével. Nem ismerik a képzés tartalmát, annak követelményrendszerét illetően, a tanulót érő fizikai és szellemi hatásokat. Ezen túl, az oktatási rendszer folyamatosan termeli ki azokat a végzős diákokat, akik a munkaerőpiacra kilépve találják magukat szembe azzal a ténnyel, hogy nem tudnak elhelyezkedni. Az iskolai szakképzés rendszerében nem feltétlenül a munkaerő-piaci igényeknek megfelelő képzések indulnak, illetve a rendszer rugalmassága igen kicsi, reakcióideje lassú a valós gazdasági folyamatokban bekövetkező változásokhoz képest. A pályaválasztást sokszor a szülők döntése határozza meg szubjektív alapon, sok esetben az iskola fizikai közelsége és elérhetősége fontosabb választási szempont, mint a megszerzett tudással való elhelyezkedési lehetőség reális

számbavétele, illetve a gyermek adottságaihoz, képességeihez igazodó képzés választása. Amennyiben a szülők és tanulók a megfelelő időben kapják meg azt a segítséget, szerzik meg azt a tájékozottságot, hogy az egyes képzéseknek pontosan mi a tartalmuk, azok elsajátításához milyen készségek és képességek kellenek, hogy melyik szakmával hol lehet elhelyezkedni, milyen fizetésre lehet számítani, tehát egy aktív pályaeorientáció valósul meg, akkor közelebb lehet kerülni ahhoz, hogy ott és annyi szakember álljon rendelkezésre amennyi szükséges. Mivel jelenleg a Pest megyei vállalkozások legalább kétharmada nem áll kapcsolatban a térségi szakképzési rendszerrel, ezért a vállalkozások és a szakképzés közötti együttműködés erősítése alapvető előfeltételnek tekinthető.

Eredmény: Az iskolaelhagyás csökkentése, a pályakezdő munkanélküliek számának csökkenése, a gazdaság munkaerő ellátásának javulása, a tőkevonzó képesség növelése megyei, illetve regionális szinten. Kiszámítható életpálya a fiatalok számára, a családok életminőségének javulása

Potenciális kedvezményezettek köre: alapfokú és középfokú oktatási intézmények, továbbképző központok, TISZK, gazdasági szervezetek

d) beavatkozás: Egész életen át való tanulás ösztönzése [P5.1.d]

Pest megye még mindin nem hozta be a lemaradását a makroregionális versenytársakhoz, a nyugat-európai nagyvárosi régiókhoz képest a felnőttképzés és a felsőfokú végzettségűek arányában. A beavatkozás ezt a lemaradást kívánja megszüntetni a munkavállalók tanulásának, továbbképzésének támogatásával.

Eredmény: A lakosság szakmai képzettsége javul, munkahelyi kompetenciái erősödnek a munkaügyek tekintetében „válságállóbbá” válik. Növekszik a felsőfokú képzettséggel rendelkezők aránya. Olyan vállalatok fognak megtelepedni a térségben, melyek működésük során a képzett munkaerőt részesítik előnyben. Végso soron a lakosság jövedelmi viszonyai javulnak.

Potenciális kedvezményezettek köre: alapfokú és középfokú oktatási intézmények, továbbképző központok, TISZ-ek, gazdasági szervezetek, kulturális intézmények

e) beavatkozás: Vállalkozóvá válás ösztönzése az iskolarendszerben történő képzés részeként [P5.1.e]

Az oktatás tartalmi megújításának részeként Pest megyében támogatni szeretnénk a vállalkozói ismeretek-, vállalkozóvá váláshoz köthető ismeretek oktatását. Az oktatásban sikeres vállalkozók bevonásával vonzóbbá kívánjuk tenni a vállalkozói életformát, az önálló felelősségvállalást. Továbbá olyan ismereteket kívánunk oktatni, melyek segíthetnek egy induló vállalkozás létrehozásánál.

Eredmény: Javulni fog a működő vállalkozások aránya.

Potenciális kedvezményezettek köre: alapfokú és középfokú oktatási intézmények, továbbképző központok, TISZK, gazdasági szervezetek

f) beavatkozás: Helyi közszolgáltatásokat nyújtó humán erőforrás fejlesztése [P5.1.f]

A közszolgálatok intézményi kapacitásának és hatékonyságának növelése szükséges megyei, járási és helyi önkormányzati szinteken is, hiszen a gyors és hatékony kiszolgálás tudja elégedetté tenni a közigazgatási eljárások során az ügyfeleket.

Eredmény: Gyorsabb ügyintézés, LLL a közigazgatásban, az elektronikus ügyfél kapcsolattartások elterjedésének növekedése. A gyorsabb ügyintézés hatására javul a befektetési környezet, a bürokrácia nem lassítja, hanem előmozdítja a hatósági, engedélyezési folyamatokat.

Potenciális kedvezményezettek köre: önkormányzati, megyei, járási hivatalok, helyi, járási és megyei tisztviselők

14.5.5 Pest megyei intézmények fejlesztése és építése [P5.2- intézkedései]

a) beavatkozás: Oktatás, nevelés alapintézményeinek (bölcsőde, óvoda, családi bölcsőde, általános iskola) fejlesztése [P5.2.a]

Az elmúlt évek bölcsőde és óvoda fejlesztései nyomán jelentősen csökkent a demográfiai nyomás a köznevelési intézményeken. Szerencsére nemcsak új kapacitások jöttek létre, hanem sok intézményújult meg. Sajnos az általános iskolák esetében ilyen átfogó intézmény felújítási, kapacitásbővítési program nem indult, számos intézmény nem felel már meg a modern oktatás támasztotta igényeknek, rontva ezzel az ott tanuló gyermekek esélyeit. A beavatkozás keretében javul a pest megyei gyermekek magas minőségű a kor követelményeinek megfelelő oktatási-nevelési feltételekhez, infrastruktúrához való hozzáférése, ezzel családjaik életkörülményei és a munkavállalás, munkába állás feltételei is jobbak lesznek, vagyis a fejlesztések közvetve a gazdaság erősödéséhez is hozzájárulnak.

Megtörténik a maradék bölcsődei, óvodai kapacitáshiányok felszámolása új intézmények építésével, megújul az alap- és középfokú oktatási intézmények infrastruktúrája, eszközállománya, új alap és középfokú intézmények épülhetnek indokolt esetben. Energiatakarékossági beruházásokkal fenntarthatóbbá válnak az intézmények, kisebb terhet jelentenek fenntartóiknak és a nemzetgazdaságnak. Különösen akkor, ha a beruházások és fejlesztések integrált módon, valamint térségi szemlélettel és tervezésben valósulnak meg.

Eredmény: Fenntarthatóbb intézmények jönnek létre, mely hozzájárul az EU hosszú távú céljához, az energiafüggettség csökkentéséhez, valamint a CO2 mentes gazdaság eléréséhez. Öröm lesz dolgozni és tanulni ezekben az intézményekben, a lakosság pszichológiai és egészségi állapota javul.

Potenciális kedvezményezettek köre: a nevelési, oktatási intézmények intézményfenntartó szervezetei, egyházak.

b) beavatkozás: Kulturális intézmények szolgáltatásainak és infrastruktúrájának fejlesztése [P5.2.b]

A közművelődési intézmények, a könyvtárak és a múzeumi és az előadó-művészeti intézmények szerepe az iskolán kívüli képzésben, felnőttképzésben és a lakosság kulturális igényeinek kielégítésében is rendkívül fontos, csakúgy, mint a kulturális szolgáltatások kínálatának bővítésében, így azok tartalmi és infrastrukturális megújítása az oktatási, a helyi identitást és a turizmust szolgáló intézmények fejlesztéséhez hasonló fontossággal bír. Fontos a közművelődési intézmények védelme, sokszínű strukturált közművelődési-kulturális intézményrendszer felújítása, bővítése, új szinterek bővítése. A helyi, térségi megyei és nemzeti identitástudat kialakítása, az önbecsülés és összetartozás erősítése a közösségi művelődés eszközeivel, a közművelődési tevékenység rendszerében. Az innováció és a kreatív ipar, valamint az azt megalapozó készségek és kompetenciák fejlesztése, tehetség gondozás támogatása.

A nemzeti digitális kultúra szervezetének és tartalmának létrehozásával új lehetőségek biztosítása a közművelődés fejlesztésének sikeréhez. Ennek keretében a nemzeti kultúra kreatív, kulturális szolgáltatóipari átalakítása, a kulturális közmunka program tartalmának hasznosítása a helyi közösségekben, azok megerősítésének érdekében.

Ezen intézmények képesek lehetnek a munkaerő-piacon lévők, illetve az oda belépni kívánó munkavállalók esélyét növelni a jobb foglalkoztatási feltételek eléréséhez képzéseik és a tudás megszerzését támogató szolgáltatásaik révén. A beavatkozás keretében olyan országos programok megvalósítását támogatjuk a Pest megyei intézményekben, melyek az iskolarendszeren kívüli nem formális és informális tanulásban, tanításban nyújtanak segítséget. Ezért indokolt például a Szabadtéri Néprajzi Múzeum Skanzen Örökség Programjának folytatása.

Eredmény: Iskolarendszeren kívüli oktatás, képzés, önképzés elfogadottabbá válik, a kultúra és képzés összekapcsolódik, a képzésekben résztvevők elhelyezkedési esélyei javulnak.

Potenciális kedvezményezettek köre: közművelődési intézmények, a könyvtárak, múzeumi intézmények, előadó-művészeti intézmények és szervezetek, civil szervezetek,

c) beavatkozás: Szociális intézmények fejlesztése [P5.2.c]

Pest megyében a szociális ellátások terén tapasztalható területi egyenlőtlenségek csökkentése. A szociális intézmények infrastrukturális, és tárgyi feltételeinek javítása, a férőhelyek bővítése, mellyel több ember számára válnak elérhetővé a kínált szolgáltatások. Pest megyében a szociális és gyermekvédelmi ellátások területi egyenlőtlenségének csökkentése, a tárgyi és személyi feltételek fejlesztése, annak érdekében, hogy minden rászoruló személy egyenlő feltétel mellett juthasson hozzá a szükséges szolgáltatáshoz.

Eredmény: A szociális ellátások területén tapasztalható területi egyenlőtlenségek csökkennek, bővülnek a férőhelyek, a fenntartás költségei mérséklődnek.

Potenciális kedvezményezettek köre: önkormányzatok, civil szervezetek, egyházak, intézményfenntartók

14.5.6 Pest megyében lévő kulturális értékek megőrzése és helyi identitás erősítése [P5.3-intézkedés]

a) beavatkozás: Helyi és megyei identitás erősítése [P5.3.a]

A helyi értékek segítenek a helyi identitás megőrzésében, erősítésében, a helyi márkásításban, turisztikai jelentőségük van, továbbá a gazdaságra is kihatásuk van. A beavatkozás két módon támogatja a helyi értékek megőrzését, egyrészt segít az épített örökség értékmegőrzésében, másrészt támogatja a helyi értékhez köthető rendezvények, identitást erősítő fesztiválok megtartását.

Eredmény: Az értékek ismerete, szeretete, felismerése annak, hogy tartozunk valahova horgonyt ad a mai multikulturális világban. Ezek az értékek jelentik a lokális márkát. A helyi kreatív ipar ezekre alapozva tud olyan hozzáadott értéket megjeleníteni, ami gazdasági előnyt is jelent.

Potenciális kedvezményezettek köre: önkormányzatok, önkormányzati tulajdonban lévő gazdasági társaságok, költségvetési szervek, kulturális intézmények egyházak, civil szervezetek, amelyek helyi értéknek minősülő, vagy azt hasznosító épülettel, szokással, tudással rendelkeznek és azok fenntartásában érdekelték azt a helyi értéktárba felvették¹².

b) beavatkozás: Pest megyei értéktár fejlesztése és a megyei értékek széleskörű megismertetése [P5.3.b]

A Pest megyei értéktár mára a megye kulturális, természeti és épített örökségének, helyi hagyományainak lenyomatát rögzíti. A megkezdett munka segít a megye értékeinek megismertetésében a megyei arculat kialakításában. Az értéktár aktív gondozása segít rávilágítani a fontos megőrzendő értékekre és egyértelmű, objektív kritériumok szerint értékeli azok jelentőségét. A munka folytatása lehetővé teszi, hogy ne csak a már megmentett, hanem a megmentésre váró örökségelemek is helyet kapjanak az értéktárban.

Eredmény: Megújult műemlékek, melyek nem folyamatos kiadást jelentenek fenntartójuknak, tulajdonosuknak, hanem bevételt is. A fejlesztések következményeként további szolgáltatások generálása történik meg. Növekszik a turizmus, munkahelyeket, bevételt jelent olyan helyi szereplőknél, melyek nem tudtak volna megjelenni a piacon a turisztikai látványosság nélkül.

Az épített örökség következő generációk számára történő megóvása nemzetünk történelmi ismeretei, identitástudata megőrzése miatt is kötelességünk.

¹² A magyar nemzeti értékekről és a hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvény.

Potenciális kedvezményezettek köre: önkormányzatok, önkormányzati tulajdonban lévő gazdasági társaságok, költségvetési szervek, egyházak, gazdasági társaságok, civil szervezetek,

14.5.7 Térségi szereplőkkel való együttműködés és koordináció [P5.4- intézkedés]

a) beavatkozás: Pest megye térségmenedzselési kapacitásainak kialakítása és működtetése [P5.4.a]

Ahhoz, hogy Pest megye érdekérvényesítő szerepe és forrásabszorpciós képessége növekedjen nem elegendő csupán a külső partneri együttműködési viszonyok kialakítására, a meglévők erősítésére fókuszálni. Azokat a képességeket és készségeket is fejleszteni szükséges, amelyek egy hatékony térségmenedzselési struktúra és szervezet felállításához és működtetéséhez szükségesek. A beavatkozás keretében hatékony térségmenedzselési struktúra és szervezet felállítása tervezett a megyei területfejlesztési, területrendezési, vidékfejlesztési feladatok ellátása érdekében. Cél, hogy a menedzseléshez, megfelelő struktúrában rendelkezésre álljanak a szükséges szaktudások, képességek, az intézményrendszer segítse elő a tudás generálását és megosztását, adaptálását az érintettek irányába.

Eredmény: A befektetési környezet javul, a nagyvárosi régió végre kihasználja térségi potenciálját. A képzési központok és a termelés elkülönülése megszűnik.

Potenciális kedvezményezettek köre: Pest Megyei Önkormányzat

b) beavatkozás: Partneri kapcsolatok intézményesített fejlesztése [P5.4.b]

A Pest Megyei Önkormányzat hivatalán és a Pest Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft-n keresztül az elmúlt két év folyamán igen intenzív munkát folytatott egy együttműködési rendszer kiépítésén, jelentősen javult a kommunikáció a térségi szereplők között. A térségi fejlesztési programok eredményes végrehajtása még inkább igényli a partnerkapcsolatok, együttműködések erősítését. A beavatkozás célja a térségi szereplőkkel (Budapest, Érd, helyi és nemzetiségi önkormányzatok, civil szervezetek, gazdasági szereplők szomszédos megyék, költségvetési szervek, országos és helyi kulturális intézmények stb.) való intézményesített partnerkapcsolat kiépítése, működtetése a komplex programok tervezése és megvalósítása érdekében.

Eredmény: Közös megvalósított térségi fejlesztési programok.

Potenciális kedvezményezettek köre: Pest Megyei Önkormányzat, Pest Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft., költségvetési szervek helyi és nemzetiségi önkormányzatok, önkormányzati társulások, a közösségi művelődés intézményei civil szervezetek, gazdasági szereplők.

14.5.8 Társadalmi programok megvalósítása [P5.5- intézkedés]

a) beavatkozás: Családbarát Pest megye [P5.5.a]

Pest megyében bár összességében nem csökken a lakónépesség száma, ez a megyébe való beköltözőknek köszönhető. Jól működő társadalomhoz kiegyensúlyozott családok szükségesek. A nők számára a munka és a család összehangolását segíteni szükséges. Ennek érdekében meg kell indítani a családdal kapcsolatos szemléletváltást, ösztönözni kell a gyermekvállalási kedvet. A beavatkozással a munkaerő-piaci rugalmasságot és alkalmazkodóképességet kívánjuk javítani atipikus és családbarát foglalkoztatási formák működésével, (pl. távmunka, részmunkaidős, illetve alkalmi munkavállalás, bedolgozók, munkaerő-kölcsönzés, intézményi és vállalati gyermekfelügyelet infrastrukturális háttérének biztosítása), valamint a munkaerő-mobilitás javítását célzó fejlesztésekkel (pl. munkavállalók utazási, szállítási, illetve lakhatási feltételeit javító eszköz- és infrastrukturális beruházások).

Eredmény: Bővülő foglalkoztatás, a nők munkába állása és szülés utáni munkafelvétele könnyebbé válik.

Potenciális kedvezményezettek köre: gyermekjóléti és/vagy családsegítő szolgálatok, civil szervezet, egyházak, gazdasági társaságok, természetes személyek

b) beavatkozás: Közösség építése és társadalmi bizalom erősítése [P5.5.b]

A közösségek szerepének országosan tapasztalt gyengülése, az egyéni érdekek előtérbe helyezése az egész társadalom megújulásának akadályát jelenti, amelynek következményei kihatnak a megye és települései fejlődésére, de különösen a lakosság szemléletmódjára. A társadalmi tőke egyik legfontosabb eleme a társadalmi bizalom. A beavatkozás keretében a civil szféra és egyházak részvételét ösztönözzük a szociális és gyermekvédelmi ellátások területén.

Eredmény: A leszakadó társadalmi rétegek számára szélesíteni tudjuk a felzárkózás lehetőségeit.

Potenciális kedvezményezettek köre: egyházak, civil szervezetek, önkormányzatok, kulturális intézmények,

c) beavatkozás: Szegénység elleni küzdelem, más leszakadó társadalmi rétegek felzárkóztatása [P5.5.c]

Pest megyében jelentős azoknak a száma, akik nem megfelelő lakhatási körülmények között élnek, jövedelmi, nemi, etnikai hovatartozás, lakóhely, illetve fogyatékoság miatt hátrányosabb helyzetben vannak embertársaiknál. Az alapvető közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférésük nem megfelelően biztosított. Ennek érdekében szükséges a tehetséggondozás, felzárkóztatás, az iskolai integráció segítése, valamint családsegítési, idősgondozási programok indítása. A munkavállalás ösztönzése, képzések, átképzések segítségével, közlekedési hozzájárulásokkal, hátrányos helyzetből érkező munkavállalót foglalkoztató munkaadóknak nyújtott kedvezményekkel. Ezen túl szükség van a lakáskörülmények és a tágabb lakókörnyezet javítására szolgáló programok indítására.

Eredmény: A szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés esélye javul.

Potenciális kedvezményezettek köre: egyházak, civil szervezetek, önkormányzatok, kulturális intézmények

14.5.9 Egészségtudatos életmód és prevenció ösztönzése [P5.6-intézkedés]

a) beavatkozás: Egészséges életmódra és prevencióra irányuló programok [P5.6.a]

A beavatkozás keretében komplex egészségnevelő programok, egészséges életmódot népszerűsítő, annak elemeit bemutató kezdeményezések valósulnak meg szakemberek közreműködésével. A beavatkozás célja a lakosság egészségműveltségének növelése, ezért a programok integrálódnak a közoktatási programokba is. Kiemelt területként szükséges kezelni a függőségek, különösen a kábítószer negatív, személyiséget romboló hatásának bemutatását.

Különösen fontosnak tartjuk a koragyermekkorai fejlesztés támogatását, amely segítséget nyújt a későbbi lelki és testi problémák előfordulásának csökkentésében, jelentősen járul hozzá az esélyegyenlőség javulásához. Az intézkedés az ilyen irányú programok indításához járul hozzá, míg annak tárgyi feltételeihez a P5.6d beavatkozás járul hozzá.

Eredmény: Csökken az egészségügyi ellátásban részt vevők száma, javul a gazdaság termelékenysége, növekszik az egészségesen megélt évek száma, csökken a deviáns magatartások aránya.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, önkormányzati intézmények, civil szervezetek, költségvetési szervek, kulturális intézmények, egészségügyi intézmények, oktatási intézmények, egyházak, a sportról szóló 2004. évi I. törvény szerinti sportszervezetek, sportszövetségek.

b) beavatkozás: Lelki egészség megeremtése [P5.6.b]

A személyi és közösségi szolgáltatások keretében támogatjuk az anti-stressz, lelki egészséget szolgáló és egyéb jóléti – mint a fizikai rekreáció mellett megjelenő, a lelki rekreációt segítő – szolgáltatások,

programok innovatív fejlesztését. A beavatkozás során a lelki egészséggel kapcsolatos tanácsadás, támogatás, a még ki nem alakult mentális betegségek korai felismerése és megelőzése, a helyi szerveződések erősítése történik. Olyan programok megvalósítását tartjuk fontosnak, amelyek az élethelyzetükből adódóan magas kockázatú csoportok számára nyújtanak rövid, célzott konzultációs lehetőséget, továbbá támogatják a színtereken (iskola, munkahely, közösség) zajló lelki egészségfejlesztési programok elindítását.

Eredmény: Csökken az egészségügyi ellátásban részt vevők száma, javul a gazdaság termelékenysége, növekszik az egészségesen megélt évek száma, csökken a deviáns magatartások aránya.

Potenciális kedvezményezettek köre: önkormányzatok, civil szervezetek, egészségügyi intézmények, oktatási intézmények, egyházak.

c) beavatkozás: Lakossági szűrőprogramok indítása [P5.6.c]

A települések, egészségügyi intézmények aktív közreműködésével lakossági szűrőprogramok indítását javasoljuk, mely szintén fontos a betegségek megelőzésében, vagy komolyabb betegség megelőző kezelésében. A kezelések helyett a megelőző vizsgálatok preferálása, az abban való munkaadói és munkavállalói részvétel ösztönzése is támogatásra kerül. A beavatkozás a humán oldala annak a fejlesztésnek, mely az egészségügyi intézmények fejlesztésére koncentrál.

Eredmény: Az emberek tisztában lesznek szervezetük állapotával, fokozottabban fognak magukra vigyázni, a komolyabb betegségek és szövődmények korai stádiumban kiszűrhetőek. Nő a munkavállalói lojalitás.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, civil szervezetek, költségvetési szervek, kulturális intézmények, egészségügyi intézmények, oktatási intézmények, egyházak.

d) beavatkozás: A sportolás, illetve az egészséges életmódra nevelés tárgyi feltételeinek megteremtése [P5.6.d]

Az egészséges életvitel alapvető eleme a rendszeres testmozgás, ezért az aktív életmódhoz szükséges feltételrendszer megteremtése, a tömegsport intézményi és infrastrukturális hátterének kialakítása valósul meg a beavatkozás kapcsán. Fontos a mozgásfejlesztésre alkalmas torna és egészségmegőrző infrastruktúra fejlesztése is. A beavatkozás keretében támogatandó komplex szolgáltatást nyújtó létesítmények, tornatermek, uszodák építése, felújítása, mely magában foglalja a fenntartható üzemeltetést is. Hangsúlyos a megújuló energetikai felhasználása a projektekben. A beavatkozás célja a lakosság szabadidejének hasznos eltöltésére ösztönzése, rekreációs és sporttevékenységének elősegítése, hosszabb távon az egészség, a társadalmi esélyegyenlőség javítása.

Eredmény: A lakosság egészségi állapota javul, a tömegsport lehetőséget ad a tehetségek fiatal korban való megtalálására, az élsport társadalmi bázisa növekszik, gazdasági potenciálja pedig kiterjed.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, önkormányzati intézmények, intézményfenntartó központok, egyházak, felsőoktatási intézmények, a sportról szóló 2004. évi I. törvény szerinti sportszervezetek, sportszövetségek

14.5.10 Egészségügyi intézményrendszer fejlesztése [P5.7-intézkedés]

a) beavatkozás: Egészségügyi alap-, és szakellátás intézményeinek fejlesztése [P5.7.a]

A települési egészségügyi alapellátást és térségi szakellátást biztosító intézmények fejlesztésével azok fenntartási költsége csökkenthető. (pl. hőszigetelések, klímaberendezés, nyílászárók cseréje) Továbbá üzemeltetéshez kapcsolódó fejlesztések valósulhatnak meg, (vezetékek felülvizsgálata, szennyvízelvezetési problémák orvosolása, elektromos hálózat cseréje). Harmadrészt az elavult eszközállomány cseréje is megtörténhet. A lakossági szűrőprogramokhoz kapcsolódóan fontos a korai diagnosztikai eszközök fejlesztése, a szűrővizsgálatokhoz nélkülözhetetlen eszközök beszerzése.

Eredmény: Fenntarthatóbb épületek és egészségügyi ellátás, a korai diagnosztika fejlesztésével pedig a prevenció javulása, a gyógyításra fordított idő és pénz csökkenése. Az intézmények műszerparkjának átlagéletkora közeledni fog az európai átlaghoz.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, egészségügyi alap és szakellátás intézménye.

b) beavatkozás: Pest megyei kórházak fejlesztése [P5.7.b]

A beavatkozás a leginkább leromlott állapotban lévő megyei kórházak, különös tekintettel a kistarcsai Flór Ferenc Kórház fejlesztésére koncentrál. A Pest megyei kórházak az elmúlt tervezési időszakokban nem részesültek érdemi fejlesztési támogatásban, miközben szinte valamennyi megyei és számos fővárosi, megyei jogú városi kórház megújult. A beteg utak átszervezése kapcsán tágabb térségben is feladatot ellátó Flór Ferenc Kórház sem kapott lehetőséget fejlesztésekre. Az épület infrastruktúrájában olyan fokú leépülés következett be az elmúlt évtizedek alatt, hogy az már a működést is veszélyezteti, illetve energetikai szempontból annak fenntartása pazarló. Kisebb mértékben, de hasonló a helyzet a ceglédi és a váci kórházak esetében is.

Eredmény: Fenntarthatóbb épületek és egészségügyi ellátás. Az intézmények műszerparkjának átlagéletkora közeledni fog az európai átlaghoz. Az érintett intézményekben dolgozó humán erőforrás motiváltabb lesz, javul 500 ezer ember egészségügyi ellátása.

Potenciális kedvezményezettek köre: kistarcsai kórház, ceglédi kórház, váci kórház.

14.5.11A prioritás finanszírozandó fejlesztési kezdeményezéseik és programok összefoglaló adatai és a finanszírozás ütemezése

20. táblázat: V. Prioritás: Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése - Összefoglaló táblázat

Prioritás neve: Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése										
s.sz.	Program megnevezése	Program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megnevezése	Program ütemezése	Program költségigénye	Finanszírozás forrása	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés	Program eredmény és output indikátorok neve	Együttműködők nevei
1.	Pest megyei humánerőforrás fejlesztése									
1.a	Térségi igényeknek megfelelő szakképzés (duális képzés) erősítése	Pest megye	közép- és felsőoktatási intézmények, továbbképző központok, vállalkozások, Pest Megyei Kereskedelmi és Iparkamara.	iskoláskorú népesség	2021-2028	3 Mrd	GINOP+	Intelligensebb Európa (P01)	Duális képzésben résztvevő tanulók száma (fő), Duális képzésben résztvevő vállalkozások száma (db)	TISZK, KLIK
1.b	Térség-specifikus ismeretek megjelenítése az oktatásban	Pest megye	közép- és felsőoktatási intézmények, továbbképző központok, TISZK, vállalkozások, Pest Megyei Kereskedelmi és Iparkamara.	iskoláskorú népesség	2021-2028	3 Mrd	EFOP+	Intelligensebb Európa (P01)	Duális képzésben résztvevő tanulók száma (fő)	
1.c	Pályaválasztási orientáció fejlesztése	Pest megye	közép- és felsőoktatási intézmények, továbbképző központok, TISZK, vállalkozások, Pest Megyei Kereskedelmi és Iparkamara.	iskoláskorú népesség	2021-2028	0,1 Mrd	EFOP+	Intelligensebb Európa (P01)	Képzésben résztvevő tanulók száma (fő),	
1.d	Egész életen át való tanulás ösztönzése	Pest megye	közép- és felsőoktatási intézmények, továbbképző központok, TISZK, vállalkozások, Pest	felnőtt lakosság	2021-2028	1,4 Mrd	EFOP+	Intelligensebb Európa (P01)	Programból való kilépéskor magasabb munkaerő piaci	

Prioritás neve: Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése										
s.sz.	Program megnevezése	Program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megnevezése	Program ütemezése	Program költségigénye	Finanszírozás forrása	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés	Program eredmény és output indikátorok neve	Együttműködők nevei
			Megyei Kereskedelmi és Iparkamara.						státuszban lévőek száma (fő)	
1.e	Vállalkozóvá válás ösztönzése az iskolarendszerben történő képzés részeként	Pest megye	közép- és felsőoktatási intézmények, továbbképző központok, TISZK, vállalkozások, Pest Megyei Kereskedelmi és Iparkamara.	iskoláskorú népesség	2021-2028	0,1 Mrd	EFOP+	Intelligensebb Európa (P01)	Képzésben résztvevő tanulók száma (fő),	
1.f	Helyi közszolgáltatásokat nyújtó humán erőforrás fejlesztése	Pest megye	önkormányzatok	közalkalmazottak, köztisztviselők	2021-2028	0,4 Mrd	EFOP+, DIMOP+	Intelligensebb Európa (P01)	Programban résztvevő közalkalmazottak, köztisztviselők száma (fő)	
2. Pest megyei intézmények fejlesztése és építése										
2.a	Oktatás, nevelés alapintézményeinek (bölcsőde, óvoda, családi bölcsőde, általános iskola) fejlesztése	Köznevelési intézményfejlesztés célterületei c. térségi lehatárolás alapján	önkormányzatok, intézményfenntartók, egyházak	lakosság	2021-2028	19 Mrd Ft	TOP+	A polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Az új vagy korszerűsített gyermekgondozási létesítmények osztálytermi kapacitása (fő), Az új vagy korszerűsített gyermekgondozási létesítmények férőhely kapacitása (fő),	
2.b	Kulturális intézmények szolgáltatásainak és infrastruktúrájának fejlesztése	Pest megye	közművelődési intézmények, a könyvtárak, múzeumi intézmények, előadó-művészeti intézmények és	lakosság	2021-2028	6 Mrd Ft	TOP+	A polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Fejlesztett, újonnan épített kulturális intézmények száma (db)	

Prioritás neve: Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése										
s.sz.	Program megnevezése	Program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megnevezése	Program ütemezése	Program költségigénye	Finanszírozás forrása	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés	Program eredmény és output indikátorok neve	Együttműködők nevei
			szervezetek, civil szervezetek							
2.c	Szociális intézmények fejlesztése	Pest megye	önkormányzatok, civil szervezetek, egyházak	lakosság	2021-2028	3 Mrd Ft	TOP+	A polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Fejlesztett szociális intézmények száma (db)	
3. Pest megyében lévő kulturális értékek megőrzése, helyi és megyei identitástudat erősítése										
3.a	Helyi és megyei identitás erősítése	Pest megye	önkormányzati tulajdonban lévő gazdasági társaságok, költségvetési szervek, kulturális intézmények egyházak, civil szervezetek,	lakosság	2021-2028	1 Mrd Ft	TOP+	A polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Megyei értékeket népszerűsítő programok száma (db)	
3.b	Pest megyei értéktár fejlesztése és a megyei értékek széleskörű megismertetése	Pest megye	önkormányzatok, Pest Megyei Önkormányzat	lakosság	2021-2028	0,5 Mrd Ft	TOP+	A polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Megyei értékeket népszerűsítő programok száma (db)	
4. Térségi szereplőkkel való együttműködés és koordináció										
4.a	Pest megye térségmenedzselési kapacitásainak kialakítása, működtetése	Pest megye	Pest Megyei Önkormányzat	lakosság	2021-2028	0,1 Mrd Ft	TOP+	A polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Térségi koordinációjában megerősített megye (db)	
4.b	Partneri kapcsolatok intézményesített fejlesztése	Pest megye	Pest Megyei Önkormányzat	lakosság	2021-2028	0,1 Mrd Ft	TOP+	A polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Térségi koordinációjában megerősített megye (db)	

Prioritás neve: Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése										
s.sz.	Program megnevezése	Program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megnevezése	Program ütemezése	Program költségigénye	Finanszírozás forrása	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés	Program eredmény és output indikátorok neve	Együttműködők nevei
5. Társadalmi programok megvalósítása										
5.a	Családbarát Pest megye	Pest megye	gyermekjóléti és/vagy családsegítő szolgálatok, civil szervezet, egyházak, gazdasági társaságok, természetes személyek	lakosság	2021-2028	0,4 Mrd Ft	TOP+	A polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Családbarát munkahelyek száma (db)	
5.b	Közösség építése és társadalmi bizalom erősítése	Pest megye	egyházak, civil szervezetek, önkormányzatok, kulturális intézmények	lakosság	2021-2028	0,5 Mrd Ft	TOP+	A polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Megvalósult programok száma (db)	
5.c	Szegénység elleni küzdelem, más leszakadó társadalmi rétegek felzárkóztatása	Pest megye	egyházak, civil szervezetek, önkormányzatok, kulturális intézmények	lakosság	2021-2028	0,5 Mrd Ft	TOP+	A polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Megvalósult programok száma (db)	
6. Egészségtudatos életmód és prevenció ösztönzése										
6.a	Egészséges életmódra és prevencióra irányuló programok	Pest megye	egyházak, civil szervezetek, önkormányzatok, kulturális intézmények	lakosság	2021-2028	2 Mrd Ft	TOP+	A polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Megvalósult programok száma (db)	
6.b	Lelki egészség megteremtése	Pest megye	egyházak, civil szervezetek, önkormányzatok, kulturális intézmények	lakosság	2021-2028	0,5 Mrd Ft	TOP+	A polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Megvalósult programok száma (db)	
6.c	Lakossági szűrőprogramok indítása	Pest megye	civil szervezetek, önkormányzatok, kulturális intézmények	lakosság	2021-2028	0,5 Mrd Ft	TOP+	A polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Megvalósult programok száma (db)	

Prioritás neve: Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése										
s.sz.	Program megnevezése	Program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megnevezése	Program ütemezése	Program költségigénye	Finanszírozás forrása	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés	Program eredmény és output indikátorok neve	Együttműködők nevei
6.d	Sportolás, illetve az egészséges életmódra nevelés tárgyi feltételeinek megteremtése	Pest megye	civil szervezetek, önkormányzatok,	lakosság	2021-2028	2 Mrd Ft	TOP+	A polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Megvalósult programok száma (db)	
7. Egészségügyi intézményrendszer fejlesztése										
7.a	Egészségügyi alap-, és szakellátás intézményeinek fejlesztése	Pest megye	önkormányzatok,	lakosság	2021-2028	4 Mrd Ft	TOP+	A polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Létrehozott, fejlesztett egészségügyi intézmények száma (db)	
7.b	Pest megyei kórházak fejlesztése	Pest megye	önkormányzatok,	lakosság	2021-2028	2 Mrd Ft	TOP+	A polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Fejlesztett kórházak száma (db)	

21. táblázat: Az intézkedések pénzügyi ütemterve

Intézkedés megnevezése	Indikatív forrás 2021-2024 (Mrd Ft)	Indikatív forrás 2025-2027 (Mrd Ft)	Indikatív forrás 2021-2027 összesen (Mrd Ft)
Pest megyei humánerőforrás fejlesztése	8,4		8,4
Pest megyei intézmények fejlesztése és építése	31,0		31,0
Pest megyében lévő kulturális értékek megőrzése, helyi és megyei identitástudat erősítése	1,5		1,5
Térségi szereplőkkel való együttműködés és koordináció	0,2		0,2
Társadalmi programok megvalósítása	1,4		1,4
Egészségtudatos életmód és prevenció ösztönzése	5,0		5,0
Egészségügyi intézményrendszer fejlesztése	6,0		6,0
ÖSSZESEN	53,5		53,5

15 Együttműködésben megvalósuló programok

Már a stratégiai program is kiemeli, hogy mind a megyei tervezés, mind pedig a programok végrehajtása a partnerség az együttműködés elvén nyugszik. Meghatározásra került a megvalósítók közötti munkamegosztás, az együttműködés és az információcsere formája is (partnerségi program).

Jelen területfejlesztési dokumentum komplex programnak tekinthető, mely több intézkedésből és beavatkozásból tevődik össze. Minden beavatkozás esetében megtörtént a kedvezményezett kör meghatározása, ki lettek jelölve a végrehajtás koordinátorai, felelősei. Ahhoz, hogy a program elérje célját, nem csak beavatkozás és intézkedés, hanem programok szintjén is nélkülözhetetlen az önkormányzatok közötti, az önkormányzat és az üzleti szféra, valamint az önkormányzat és a civil szektor közötti együttműködés megvalósítása. A partnerség természetesen túlmutat Pest megye határain.

Az együttműködés kialakítása, fejlesztése érdekében Pest megye térségmenedzselési kapacitás kialakítását és működtetését, valamint a partnerségi kapcsolatok intézményesítését kívánja létrehozni, mely megjelenik a „Térségi szereplőkkel való együttműködés és koordináció” intézkedés beavatkozásaiban is (P5.4.a, P5.4.b).

- „Pest megye térségmenedzselési kapacitásának bővítése” beavatkozás (P5.4.a): A megyei területfejlesztési program végrehajtása érdekében belső intézményfejlesztés és menedzsmentrendszer felállítása szükséges. A programkoordinációhoz, a közös projektek végrehajtásához az önkormányzat humán erőforrás állományának kapacitásbővítését, a feladatok ellátáshoz szükséges pénzügyi, infrastrukturális feltételeket (pl.: IKT és egyéb eszközök) meg kell teremteni.
- „Partneri kapcsolatok intézményesített fejlesztése” beavatkozás (P5.4.b): Pest Megye Önkormányzata hivatalán és a Pest Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft.-n keresztül az elmúlt években igen intenzív munkát folytatott egy együttműködési rendszer kiépítésén, jelentősen javult a kommunikáció a térségi szereplők között. A programok eredményes végrehajtása még inkább igényli a partnerkapcsolatok, együttműködések erősítését, ezért a térségi szereplőkkel (Budapest, Érd, önkormányzatok, civil szervezetek, gazdasági szereplők szomszédos megyék stb.) való intézményesített partnerkapcsolat kiépítése, működtetése nélkülözhetetlen.

Pest megye esetében az alábbi térségi együttműködésen alapuló komplex programok megvalósítása tekinthető relevánsnak:

- **A Gödi Különleges Gazdasági Övezet** öt településére egységes fejlesztési programot kell kidolgozni. Ennek megvalósítása során a gazdaságfejlesztés társadalmi és infrastrukturális hátterének megalapozása történik meg.
- **Ferihegyi Gazdasági Övezet komplex fejlesztése:** A térség az ország egyik legnagyobb fejlődési potenciállal rendelkező területe, mely a repülőtér tágabb környezetét foglalja magában. A magán- és közszféra szereplőinek összefogásával a Ferihegyi Gazdasági Övezetben célszerű egy komplex térség- és gazdaságfejlesztési program elindítása. Ez nem csak Pest megye, hanem a Közép-magyarországi Régió és egész Magyarország érdeke. A fejlesztés továbbgyűrűző hatása Pest megye szempontjából többek között a megye déli-keleti leszakadó területeinek felzárkóztatását is jelentheti.
- **Pest Megyei Duna Stratégia (PDS) megvalósítása:** Az elkészült, a Pest Megye Közgyűlése 77/2013. (11.29.) PMÖ határozatával elfogadott Pest Megyei Duna Stratégiában meghatározott beavatkozások önállóan, egymástól elszigetelten nem valósíthatók meg. A beavatkozási területek integrált megközelítését indokolja a Duna jelenlegi elválasztó szerepe, magának a folyónak és mellékfolyóinak kölcsönös egymástól való függése, ágazati szempontból pedig a feladatok szerteágazó volta.

Ezek a feladatok egy bonyolult belső összefüggésrendszert alkotnak melyben az egyik beavatkozás szorosan épül a másikra. Egyszerre kell választ adni az ökológiai, gazdasági, területrendezési és turisztikai kihívásokra. Ezen okból kifolyólag az érintett PDS beavatkozási területekhez sorolható intézkedéseket közösen javasolt megvalósítani, a Duna-menti településekkel, a fővárossal, a szomszédos megyékkel és a fejlesztésekben érintett tárcákkal.

- **Lemaradásban lévő térségek komplex fejlesztése** – Szobi, Nagykátai, Aszódi, Ceglédi illetve a Dabas/Ráckevei és Nagykőrösi járások helyi gazdaságfejlesztési programjaik alapján megvalósuló fejlesztése.

A korábbi fejezetekből látható, hogy Pest Megye Önkormányzata intenzíven együttműködött az üzleti szféra szereplőivel, az ő munkájukat segítő szervezetekkel (Pest Megyei Kereskedelmi és Iparkamara, Pest Megyei Agrárkamara, PMVA, SZPI, Nemzeti Vidékhálózat). A vállalkozások fejlesztési tervei megvalósítása során ezen együttműködések az Önkormányzat továbbra is fenn kívánja tartani, intézményesített partnerkapcsolat kiépítésére és működtetésére törekszik.

Az önkormányzati és gazdasági szereplőkön túl természetesen kiemelten fontos a civil szervezetek szereplőivel való partneri kapcsolatok erősítése. Továbbá a gazdasági szereplőkön kívül kérdőíves közvélemény kutatás keretében a civil szervezetek véleményét is kikértük az együttműködésben megvalósítandó projektekről. A válaszoló szervezetek kivétel nélkül fontosnak tartották, illetve megemlítették az együttműködés szükségességét valamilyen önkormányzati intézménnyel vagy egyéb civil szervezettel.

15.1 Együttműködések a beavatkozások megvalósítása során

Több tervezett beavatkozás esetében az egymással együttműködő szereplők növelni képesek a csomag sikerét. Az alábbiakban bemutatjuk azokat a beavatkozásokat, melyekben a további szereplők bevonásával a megvalósítás hatékonyabbá, szélesebb szereplői kör által elérhetőbbé válik.

a) Üzleti környezet fejlesztése:

A beavatkozás szerepe vállalkozások indulásának ösztönzése inkubátorközpontok létrehozásával, illetve meglévő üzleti parkok szolgáltatásainak fejlesztése. Az együttműködés a beavatkozás tekintetében már a projektek előkészítésénél meg kell, hogy valósuljon, illetve a pályázati kiírásoknál feltételként kell megjeleníteni az együttműködésben részt vevők körét. Az inkubált cég sikeres indulása nagyban függ az őt körülvevő üzleti környezettől, ezért tartjuk fontosnak mentorok, egyetemek bevonását az alapvető szolgáltatásokon túl.

b) Vállalkozói együttműködések ösztönzése:

A vállalkozói klaszterek ösztönzésével olyan egymást erősítő vállalati kör jön létre mely hatékonyabb a piacra jutás, vagy közös fejlesztések terén. A pályázat célja maga az együttműködés, közös kutatás-fejlesztési tevékenység (termék- és technológiafejlesztés) megszervezése, közös projektek előkészítése és továbbfejlesztése. Közös arculat kialakítása.

a) Lemaradásban lévő térségek fejlesztése:

A lemaradó térségek esetében a komplex fejlesztések azok, amik igazán hatékonyak lehetnek, ehhez pedig térségi összefogásra van szükség a helyi vállalkozók, helyi önkormányzat, civil szervezetek illetve a magasabb szintű államigazgatási szereplők bevonása is szükséges lehet. A fejlesztéseknél a megyei önkormányzat egyféle generáló, képviselő, tanácsadó szerepet tud betölteni és végigkíséri a projektek megvalósulását.

b) Szociális városrehabilitációs beavatkozások:

A beavatkozásban a kívánt hatás elérése kapcsán fontos a helyi szereplők együttműködése a megvalósítás során. A helyi önkormányzat, a civil szervezetek, érdekelt vállalkozók bevonásával valósulhat meg hatékony rehabilitáció.

c) Vízvisszatartás, vízpótlás létesítményeinek kialakítása:

A fejlesztés hatásterülete miatt megyék közötti együttműködésben megvalósulva érheti el célját. A területfejlesztési program tervezőiként a Homokhátság területét érintően integrált beruházásként gondoljuk legcélszerűbben megvalósítani a fejlesztéseket.

d) Szakképzés területe:

Duális képzés erősítése, Pályaválasztási orientáció fejlesztése, valamint a Vállalkozóvá válás ösztönzése az iskolarendszerben történő képzés részeként, beavatkozások tekintetében az iskolák a vállalkozók tanárok, önkormányzatok, KLIK együttműködése szükséges.

16 A Pest megyei vállalkozások fejlesztési tervei

16.1 Felmérés munkamódszere

Pest Megye Önkormányzata 2020 októberében elektronikus felületen indította el kérdőíves felmérését a megyei vállalkozások körében, hogy megismerje azok problémáit és fejlesztési elképzeléseit. A felkért cégek listája a 2014-ben már megkeresett és kérdőívet kitöltő, valamint a Pest Megyei Kompenzáció pályázataiban nyertes (telephelyfejlesztés, eszközbeszerzés) vállalkozásokat tartalmazta.

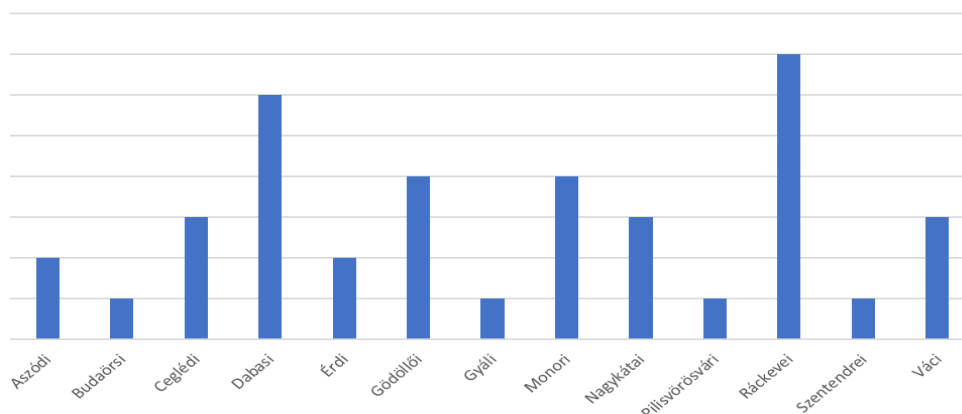
Összesen 718 elektronikus levelet küldött ki a Megyei Önkormányzat. A 2014-es felmérés kérdéseinek lényegi módosítások nem történtek annak érdekében, hogy az eltelt időszak eredményeit is lehessen mérni.

A kitöltésre 2020. október 30. és november 13. között volt lehetőség. Összesen 38 értékelhető válasz érkezett a webes felületre.

A felmérés három tématerületre fókuszált:

- a vállalkozások legfontosabb jellemzői, gazdasági szerepük;
- 2014-2020-as időszakban végrehajtott fejlesztések;
- 2021-2027-es időszakban tervezett fejlesztések.

A válaszok nem tekinthetők reprezentatívnak, de lenyomatot adnak a megyében működő vállalkozások helyzetéről és azokról a kihívásokról, melyekkel találkoznak. A visszaküldő cégek 47%-ban nyertesek voltak a Pest megyei kompenzációs pályázatokon, 53%-ban pedig nem. Két kistérségből nem érkezett válasz a cégektől, ezek a Budakeszi és a Dunakeszi térségek.

11. ábra Járásonkénti válaszolói aktivitás, 2020

A válaszadók aránya eltér a vállalkozások tényleges megyei eloszlásától, hiszen arányaiban túlréprezentáltak a kisvállalkozások. Mikroállalkozás 18%, kisvállalkozás 58%, közepes vállalkozás 21%, nagyvállalkozás 1% arányban válaszolt.

Tulajdonosi összetétel szempontjából valamennyi cég többségi belföldi (nem állami) tulajdonban van.

16.1.1 Javasolt fejlesztési témák a 2021-2027-es időszakra

Munkaerő fejlesztési csomagok kidolgozása

A felmérés nem tért ki rá, hogy milyen jellegű munkaerőhiánnyal találkoznak a cégek, azonban ebben a tekintetben – országos szinten – komoly kutatások készültek, pl: „A 2018-2020 évi munkaerőpiaci helyzet és folyamatok várható alakulása, hatása a növekedésre és államháztartásra”.¹³

A tanulmány szerint 2018-ra a 15-64 évesek foglalkoztatási rátája növekedett, amelyet elsősorban a legjobb munkavállalási korú (25-54 éves) népesség foglalkoztatási növekedése és az idősebb korosztály (55-64 éves) foglalkoztatotti növekedése segített elő. A tanulmány megállapítja, hogy míg az alacsony iskolázottságú csoportok esetében a nők és férfiak aránya hasonló, addig felsőfokú végzettséget (BA) közel kétszer annyi nő szerez, mint férfi. Az MA végzettséget a nők és férfiak hasonló arányban szerzik meg. Az érettségizettek és szakmunkások körében a férfiak kétszer annyian végeznek szakiskolát, mint nők. A nők aránya az érettségizett és szakképzés nélküli érettségizett kategóriában viszont magasabb.

A munkáltatókkal való konzultációk alapján az is kijelenthető, hogy a szakirányú iskolai végzettség még nem elegendő a nyitott pozíciók betöltésére. A hozott tudás gyakran elmarad a munkahelyen elvárttól, a technológiai ismeretek hasonlóan elégtelenek. Az új munkatársnak gyakran hosszabb betanulási időt is biztosítani kell, míg korábban ez a jelenség csak speciális gépek használata esetén volt jellemző.

Ha elfogadjuk azt a tényt, hogy nem várható a szakképzett munkavállalók jelentősebb létszámnövekedése a közeljövőben, akkor szükséges a képző intézményeket és munkáltatókat közelebb hozni egymáshoz és a képzést gyakorlatorientálttá tenni. Ebben a folyamatban a munkáltatókat is közvetlenül érdekeltté kell tenni, nem várható el tőlük, hogy olyan tevékenységbe öljenek időt, pénzt, szakképzett munkatársak munkaóráit, amely nem feltétlenül térül meg számukra.

Fentiek miatt fontosnak tartjuk gyakornoki program elindítását, melyben támogatjuk a képző intézmények és cégek együttműködését.

A kérdőíves felmérés azt mutatja, hogy a vállalkozások alig költenek a munkavállalók képzésére és annak ellenére sem, hogy a piacra jutás egyik akadályának az alkalmazottak képzetlenségét tartják. Egyik oka ennek az lehet, hogy nem érzik feladatuknak ezt a tevékenységet, másik oka pedig az attól

¹³ MTA KRTK KTI – 2018. december

való félelem, hogy a képzettebb munkavállaló jobb ajánlatot kap egy másik munkahelyen. Esetleg az is felmerülhet, hogy a képzettebb munkaerő magasabb fizetési igénnyel léphet fel.

Vállalaton belüli szakmai képzések támogatása

Szükséges olyan eszközöket elérhetővé tenni a vállalkozások számára, melyek segítségével a munkavállalók képzettségét, akár végzettségét is magasabb szintűvé tudják tenni. Ebben a folyamatban az ösztönzés a munkaadó és munkavállaló számára is nélkülözhetetlen. Nem kötelezhető olyan képzésen való részvételre a dolgozó, melyen nem kíván részt venni. A munkáltatónak pedig a termelésben kieső időt kell különböző eszközökkel megoldania.

Javasoljuk, hogy a támogatás a munkáltató számára legyen elérhető, de bizonyos részét a dolgozónak tovább kelljen adnia. Elsősorban anyagi jellegű motivációt javaslunk. A dolgozók ezeken a képzéseken munkaidő után tudnak részt venni. Ezért fontosnak tartjuk a megfelelő mennyiségű felkészülési/tanulási idő biztosítását is, amellett, hogy a dolgozó minőségi időt tudjon magára, vagy a családjára is fordítani. Javasoljuk a szakmák megszerzését, a technikus szint, érettségi megszerzését, releváns esetben akár a diplomaszerezést is támogatni.

Technológiai fejlesztések támogatása

A magyar munkaerőpiacon ugyan csökken az alacsony iskolázottságúak aránya, azonban jelenleg és a közeljövőben is a munkáltatók kénytelenek a termelés fenntartása érdekében kényszermegoldásokat alkalmazni. Az adott munkafolyamathoz nem eléggé képzett dolgozókat vesznek fel, illetve idősebb korosztályt (nyugdíjhoz közeli, vagy azon túli) munkatársakat alkalmaznak. Ezek közé a megoldások közé sorolható az idegennyelvű külföldi munkavállalók csoportos alkalmazása a mezőgazdaságban, iparban és kiemelten az építőiparban.

Azokon a területeken, ahol ez lehetséges továbbra is támogatni kell a technológiai fejlesztéseket, a termelés gépesítettségének növelését, a robotika elterjedését és a kézi munkaerő arányának csökkentését. A pályázatoknál fel kell számolni azt a paradoxont, hogy technológiai fejlesztés esetén is munkaerő létszámnövekedést kell/ajánlott a cégnek produkálnia. A magasabb technológiai szint munkaerőt fog kiváltani, vagy helyettesíteni, a vállalkozások versenyképessége azonban a fejlesztések hatására növekedni fog.

A Pest Megyei Kompenzáció eszközvásárlásokat támogató pályázati kiírását jó mintának tartjuk a 2021 utáni időszakra is, melyet javaslunk folytatni.

Telephelyek fejlesztése

A vállalkozások egyre komolyabb kihívásokkal néznek szembe. A működésüket érintő szigorodó környezetvédelmi, technológiai előírásokat kell betartaniuk, a termék életciklusok rövidülése miatt gyorsabb váltásokra kényszerülnek, továbbá a versenyhelyzet miatt növelni kell a kapacitásukat. A fentiekhez, hogy alkalmazkodni tudjanak a termelési környezetüket is időről időre át kell alakítaniuk. A 2014-2020 időszak Pest megyében – a konvergencia régiókkal összevetve – szűkmarkú volt a cégek számára a vissza nem térítendő támogatási lehetőségek elérhetőségével, melyekből a telephelyeiket tudták fejleszteni, vagy új telephelyet tudtak kialakítani. A Pest Megyei Kompenzáció vállalkozásokat támogató pályázatai sikeresek voltak, de csak a fejlesztési igények töredékét tudták kielégíteni. Hasonló kiírások nagyban hozzájárulhatnak a megyei cégek fejlődéséhez.

A támogatható tevékenységeknek széleskörűnek kell lennie, például épület építés és felújítás, megújuló energiák használatának növelése, technológiához kapcsolódó energetikai fejlesztések. Javasoljuk továbbá a termeléshez, szolgáltatáshoz kapcsolódó raktárak és tárolóhelyek építésének támogatását, a telken belüli közlekedőterületek kialakítása és felújításának támogatását, továbbá a telken belüli infrastruktúrafejlesztés támogatását is.

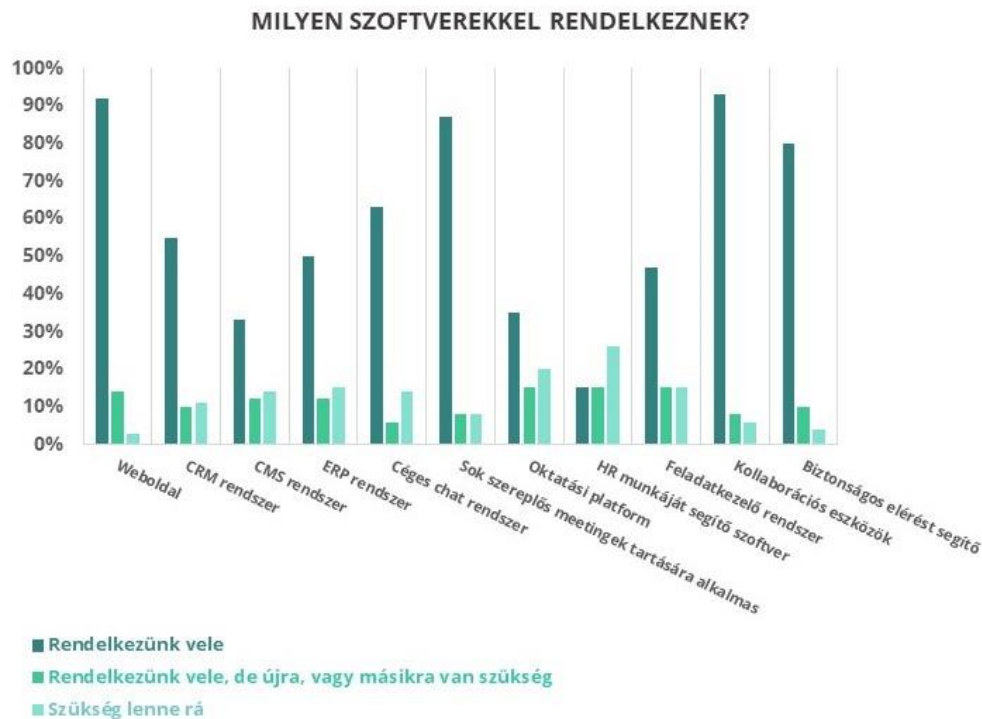
Informatikai fejlesztések

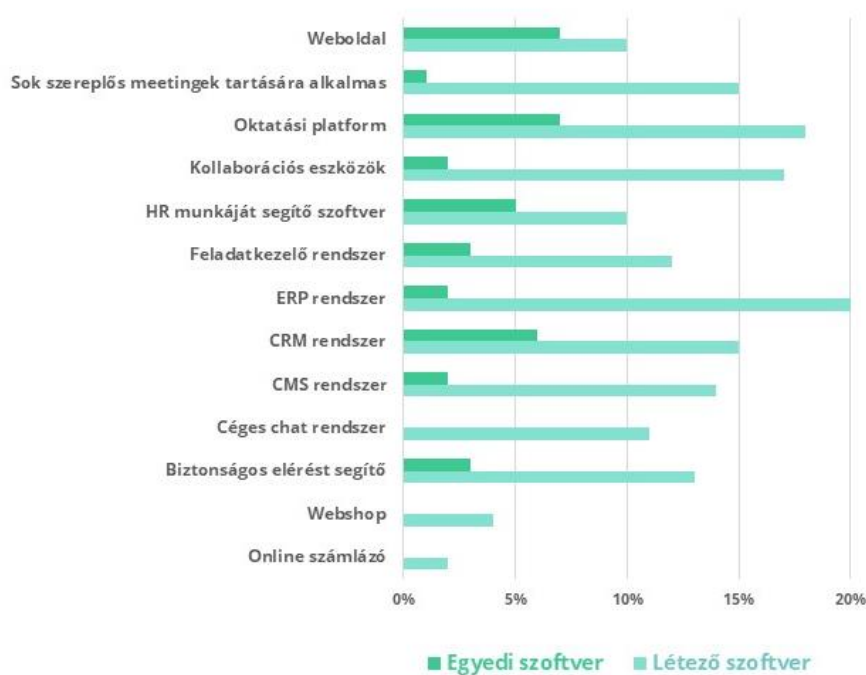
A termelőeszközök cseréjén, új eszközök beszerzésén felül a termelési folyamatok informatikai hátterének fejlesztését is elő kell segíteni. Ide tartoznak a vállalatirányítási rendszerek (ERP – Enterprise Resource Planning), a raktár és készletnyilvántartó programok, specifikus termelésirányító szoftverek, integrált munkaerő és munkaidő nyilvántartó szoftverek, beléptető rendszerek. Elsődlegesnek a szoftverek fejlesztését, újak beszerzését tartjuk fontosnak, természetesen amennyiben a beszerzések miatt hardverek cseréjére is szükség van, akkor együtt támogathatónak tartjuk mindkettőt.

Az informatikai fejlesztéseknél megemlítendő a vállalati digitalizáció további fejlődésének támogatása, elsősorban olyan komplex rendszerek felé való átállás segítése, amely az értékesítés, gyártás, termelés-szervezés, pénzügy, dokumentummenedzsment, projektmenedzsment területek közül minél többet átfog.

Napjainkban a vállalatok COVID miatti működési környezete kényszerűen tolódik egyre jobban a munkatársak mobilitását biztosító technológiák alkalmazására. Ez a kényszerűség további fejlesztésekre sarkalja a vállalatokat, melyben a támogatási rendszernek is segítségül kell lennie.

MILYEN SZOFTVEREK BESZERZÉSÉT TERVEZIK A JÖVŐBEN?

12. ábra A vállalatok digitális transzformációjáról szóló felmérés eredménye 2020 április¹⁴

Energetikai fejlesztések

A 2014-2020 időszak alatt Pest megye vállalkozásai fejlett régióba tartoztak és az energetikai támogatásoktól nagyobb részben elestek. A megkérdezett cégek a fejlesztési elképzeléseik között 44%-ban szerepeltették az energiahatékonysági beruházásokat is, tehát az előzmények ellenére, vagy éppen pont miatta nagy érdeklődés és igény van az ilyen fejlesztési lehetőségre.

¹⁴ forrás: <https://stylers.hu/a-vallalati-digitalis-transzformacio-nyomaban/>

Emiatt az önálló (kiserőművi) energetikai fejlesztéseken felül támogatni javasoljuk a vállalkozások telephelyein megvalósításra kerülő komplex energiahatékonysági beruházásokat. Lehetőség szerint a beruházások megtervezése során legyen mérlegelve az adott épület adottsága, a határoló felületek és nyílászárók, a fűtési/hűtési rendszerek, az alkalmazott technológia energiaigénye és annak javítása és ezek komplex energiámérlege. A fejlesztés pedig ezek együttes figyelembevételével kerüljön megtervezésre pontszerű beavatkozások helyett.

Kutatás, fejlesztés, termékfejlesztés

A kérdőív kitöltése során a cégek konkrét termékfejlesztéshez kötődő tevékenységet nagyobb arányban jelöltek meg, mint általános K+F+I tevékenységet. A kutatás-fejlesztés tevékenysége erősödött a megyében a korábbi kérdőíves felméréshez képest. Ezt a folyamatot támasztja alá a KSH Kutatás-fejlesztés 2018 összefoglalója is, mely szerint 2010-2018 között közel 30%-al növekedett a K+F ráfordítások mértéke Pest megyében, Közép-Magyarországon az egy kutató-fejlesztő helyre jutó ráfordítás¹⁵ 239 millió forint volt.

A K+F+I kapcsán a kedvező tendenciát meg kellene őrizni, ezért javasoljuk elsősorban az alkalmazott ipari kutatásokat, a tevékenységhez kötődő eszköz-beszerezést és immateriális javak beszerzését, valamint termékfejlesztést, prototípus fejlesztést támogatni.

Marketingtevékenység, piacra jutás támogatása

Nagyon pozitívan értékeljük a megyei cégek növekedési szándékait, különösen a külföldi piacokon való terjeszkedés és megerősödés tekintetében. A technológiai fejlesztés mellett a vállalatok második helyen jelölték meg a marketinggel kapcsolatos segítség igényét.

A 2021-2027 programozási időszakra nézve javasoljuk a külföldi, elsősorban a környező országokban való terjeszkedés elősegítését tanácsadói programokkal, jogi és marketing támogatással. Javasoljuk továbbá sikeres külföldi nyitást megvalósító vállalatoktól jó gyakorlatokat és működő piaci stratégiákat megismerni vállalatközi együttműködések támogatásával, vállalkozói klubok létrehozásával, határon túli szervezetekkel való partnerség létrehozásával.

17 A végrehajtás módja és feltételrendszere, ellenőrzési rendszere

17.1 A végrehajtás módja

A Pest Megyei Területfejlesztési Program végrehajtásának módja nagymértékben azon múlik, hogy a programot elsődlegesen finanszírozó európai uniós források felhasználása milyen konkrét szabályok, milyen eljárásrend szerint történik, és ennek függvényében milyen konkrét feladatok lesznek a megyei önkormányzatok hatáskörében. Amennyiben ezek véglegesen tisztázásra kerülnek, azt követően lehet kialakítani a végrehajtáshoz szükséges szervezeti hátteret és lehet elkészíteni a szükséges folyamatok és ellenőrzési rendszerek szabályozását.

Amennyiben Pest megye, illetve az ország többi megyéjére vonatkozóan meghatározásra kerülnek a 2021-2027 időszakra vonatkozó konkrét feladatok, fejlesztési források, a végrehajtásban Pest megye részt tud és szeretne vállalni. A területfejlesztési tevékenységekhez a megyei önkormányzatnál, illetve a tulajdonába tartozó cégeknél jelenleg rendelkezésre álló humán erőforrás állományt az alábbiakban mutatjuk be. A Pest Megyei Önkormányzat a programok előkészítésébe és azok megvalósításába saját hatáskörben a Hivatal munkatársait és a tulajdonában lévő cégek munkatársait közvetlenül be tudja vonni. Ezen túlmenően a megyei területfejlesztési program valamennyi programjának végrehajtása nem kizárólag a megyei hivatalnál rendelkezésre álló erőforrásokra fog épülni, hiszen az egyes

¹⁵ forrás: KSH

programoknál is nevesítésre kerültek a bevonandó, vagy a végrehajtásban érintett egyéb megyei szereplők.

Jelenlegi ismereteink szerint az alábbi feladatok várhatóak Pest Megye Önkormányzata számára az időszak uniós és hazai forrásainak felhasználása terén:

1., PEA pályázatból finanszírozott, előkészítő jellegű feladatok:

- típustervek, engedélyezési- és kiviteli tervek készítése mini bölcsődék számára,
- mélyépítési tervek készítése,
- három fejlődésben lemaradó térség komplex fejlesztési programjának elkészítése (aszódi, dabasi, ráckevei),
- pest megyei barnamezős területek felmérése és hasznosítási javaslat készítése,
- vis maior problématerkép készítése csapadékvíz, felszíni vízkárelhárítás vonatkozásában,
- települési vízkár elhárítási tervek készítése,
- megvalósíthatósági tanulmányok, üzleti tervek, megalapozó tanulmányok készítése,
- energetikai átvilágítások / tanúsítványok készítése,
- Integrált településfejlesztési Stratégiák készítése.

2., A TOP Plusz forrásainak felhasználása során ellátandó feladatok:

- A megyére jutó forráskeretek felhasználásának megtervezése,
- A Terület és Településfejlesztési Operatív Program megvalósítása során a program egyes pályázati kiírásai Pest Megye Integrált Területi Programjára épülő terület specifikus mellékleteinek elkészítése, amelyeknek fontos szerepük lesz az egyes projektek értékelése, döntés előkészítése során,
- részvétel a Döntés Előkészítő Bizottság munkájában,
- aktív részvétel a Megyei Foglalkoztatási Paktum programjának megtervezésében és végrehajtásában,
- részvétel a program előrehaladásának monitoringjában,
- a megye települési önkormányzatainak segítése a megvalósítandó programok, projektek előkészítésében, tervezésében és végrehajtásában,
- saját projektek megvalósítása.

3., Egyéb Operatív Program végrehajtása során ellátandó feladat:

- jelenlegi ismereteink szerint a megyei önkormányzatok az ágazati operatív programok megvalósításába nem kerülnek bevonásra.

4., A Gödi Különleges Gazdasági Övezet fejlesztése:

Pest megye Önkormányzata a helyi adóbevételekből származó források felhasználását az alábbiak szerint tervezi:

- A helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény 8. § (4) bekezdése alapján a gödi különleges gazdasági övezetből származó adóbevétel 97 %-át Pest Megye Önkormányzata elsődlegesen a gazdasági övezettel érintett települések (Csomád, Dunakeszi, Fót, Göd, Sződ) fejlesztése érdekében használhatja fel. A megyei önkormányzat közgyűlése által jóváhagyott támogatási rendelet értelmében a források

tervszerű és eredményes felhasználása érdekében négy alapot hozott létre. Az éves adóbevétel alapok közötti felosztásáról a megyei közgyűlés dönt.

- A Településfejlesztési alap elsődlegesen településfejlesztési feladatokra, illetve az ezzel kapcsolatban közvetlenül felmerülő költségekre fordítható.
- A Gödi útfenntartási és -fejlesztési alap – kizárólag Göd város területén – közutak kialakítására, fejlesztésére és karbantartására, valamint az e tevékenységekkel kapcsolatban közvetlenül felmerülő tevékenységek finanszírozására használható fel egyedi támogatási kérelmek útján.
- A Gödi zöld-fenntarthatósági alap – szintén Göd város területén – zöld infrastruktúra fejlesztésekre, a környezeti ártalmak, a környezetterhelés csökkentésére vagy megszüntetésére irányuló beavatkozásokra, továbbá a természeti értékek megőrzését és védelmét szolgáló beavatkozásokra használható fel.
- A Civil támogatási alap az érintett települések, illetve azokkal határos településeken működő civil és egyházi szervezetek tevékenységeinek megvalósításához biztosít forrást, pályázati úton.

17.2 A végrehajtás feltételrendszere, a rendelkezésre álló erőforrások

A program végrehajtásában Pest Megye Önkormányzata elsősorban saját hivatala, illetve a tulajdonában lévő gazdasági társaságok meglévő kapacitásaira épít. A feladatok konkretizálódása alapján ezek a kapacitások tovább bővíthetők, a szükségletek függvényében. Esetenként, illetve speciális szakértelem igénye esetén természetesen külső szolgáltató cégek és szakemberek szakmai közreműködése is igénybe vehető.

A programok megvalósítása során a megye építeni szeretne a megye települései, szakmai szervezetei, vállalkozásai, civil szervezetei együttműködésére, az agglomerációt és a régió gazdaságfejlesztését érintő ügyekben, programok tekintetében a Fővárossal való szakmai együttműködésre, a határon átnyúló programok vonatkozásában pedig a környező megyékkel való közös tervezésre és megvalósításra.

17.2.1 A Pest Megyei Önkormányzati Hivatal rendelkezésre álló kapacitásai

Elnöki és Területfejlesztési Iroda	
<ul style="list-style-type: none"> - ellátja a területfejlesztési törvényben és más jogszabályokban meghatározott végrehajtási és koordinációs tervezési feladatokat; - ellátja az Európai Unió pénzügyi alapjai vagy hazai források támogatásával megvalósuló projektekkel kapcsolatos feladatokat, figyelemmel kíséri a pályázati lehetőségeket, - előkészíti a közgyűlés területfejlesztési ügyekkel foglalkozó bizottsága véleményezési vagy döntési hatáskörébe utalt ügyekkel kapcsolatos döntési javaslatokat, - ellátja az Önkormányzat részvételével működő európai területi társulások, térségi fejlesztési tanácsok és más területfejlesztéssel összefüggő szervezetek ügyeinek intézését 	<p>Szakmai végrehajtásban közreműködők:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1 fő irodavezető, jogász-közgazdász 1 fő területfejlesztési referens, geográfus-regionális elemző 1 fő területfejlesztési referens, geográfus-terület és településfejlesztő 1 fő megyei főépítész 1 fő területrendezési és területfejlesztési referens, okl. tájépítész mérnök, terület- és településfejlesztő szakértő és szakmérnök 2 fő területfejlesztési referens igazgatásszervező

Gazdaságfejlesztési Iroda

- ellátja a megyei önkormányzat területfejlesztési törvényben meghatározott gazdaságfejlesztési feladatait;

kapcsolatot tart a megyei kamarákkal, vállalkozói szervezetekkel;

- ellátja a különleges gazdasági övezetről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2020. évi LIX. törvényben meghatározott, önkormányzati, valamint elnöki és jegyzői feladat-és hatáskörök megvalósításával kapcsolatos előkészítő, eljárási és végrehajtási feladatokat;

- ellátja a különleges gazdasági övezetben fekvő megyei önkormányzati ingatlan-vagyongazdálkodásával és fejlesztéssel összefüggő feladatokat,

- gondoskodik az övezetre vonatkozó fejlesztések tervezési, végrehajtási feladatainak ellátásáról.

Szakmai végrehajtásban közreműködők:

1 fő irodavezető, jogász, igazgatásszervező

1 fő külső szakértő építész

A megyei területfejlesztési program végrehajtásában a jogi, törvényességi, szervezési, koordinációs, pénzügyi és számviteli tevékenységek ellátására útján az alábbi további irodák működnek közre:

Jegyzői Iroda

- ellátja a közgyűlések előterjesztések törvényességi vizsgálatával kapcsolatos feladatokat,

- figyelemmel kíséri az önkormányzati rendeletek alkalmazását, a határozatok végrehajtását,

- ellátja és szervezi a jegyző feladatainak koordinálását,

- segíti, koordinálja a jegyző által meghatározott feladatokat,

- kapcsolatot tart a hivatal valamennyi irodájával, szervezeti egységével,

- figyelemmel kíséri a jogszabályi változásokat,

- előkészítő tevékenységet végez szabályzatok, elnöki vagy jegyzői utasítások, önkormányzati rendeletek és határozatok tekintetében,

- intézi – a jogszabályszerű adatvédelem biztosítása mellett – a hivatal köztisztviselőinek, munkavállalóinak személyzeti ügyeit, és az ezzel kapcsolatos bérigazgatási feladatokat, vezeti a közszolgálati nyilvántartást,

- támogatja a köztisztviselők irányított képzését, továbbképzését.

Gazdasági Iroda

- ellátja a költségvetési tervezéssel, végrehajtásával, előirányzat-felhasználásával összefüggő feladatokat, ezen belül a működtetéssel, beruházással, a vagyon használatával, hasznosításával, a munkaerő-gazdálkodással kapcsolatos pénzügyi és számviteli feladatokat, továbbá a beszámolási kötelezettséggel, az adatszolgáltatással kapcsolatos összefoglaló és a saját szervezetére kiterjedő feladatokat;

- ellátja a Hivatal fenntartásával, működtetésével kapcsolatos ellátmányozási, műszaki, karbantartási feladatokat.

17.2.2 A Pest Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft. rendelkezésre álló kapacitásai

1999 - ben történt megalapítása óta segíti Pest megyében a területfejlesztési feladatok ellátását a Pest Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft. A szervezet kezdeti feladata a Pest Megyei Területfejlesztési Tanács, annak Bizottságai munkájának szervezése, előkészítése, a megyei szintre decentralizált fejlesztési keretek (CÉDE, TEKI, TFC, Vis-maior) pályázati rendszerben történő kezelése, valamint a

Tanács döntéseinek előkészítése és végrehajtása volt. Közreműködött a pályázati rendszerek, feltételek kidolgozásában, pályázatok kiírásában, a beérkezett pályázatok kezelésében, döntés előkészítésében, szerződéskötésekben, részt vett a pályázati keretből támogatott beruházások ellenőrzésében. 2012 óta immár Pest Megye Önkormányzata 100%-os tulajdonában végzi a Kft. A feladatait. A Kft. számos, a területfejlesztéshez kapcsolódó feladatot lát(ott) el az elmúlt több, mint húsz éves működése során, többek között az alábbiakat:

- együttműködött a megyében 1996- 2012 között működő fejlesztési tanácsokkal (KMRFT, BAFT, DTFT, stb.) és kistérségi társulásokkal, települési önkormányzatokkal, illetve más szakmai, civil szervezetekkel és vállalkozókkal,
- a megyén belül koordinációs feladatokat látott és lát el, melynek keretében többek között részt vett és részt vesz a megyei fejlesztési programok kidolgozásában,
- 2003 tavaszán lebonyolította a statisztikai kistérségi lehatárolás módosítását, 2004 őszén a Közigazgatási Hivatallal közösen a kistérségi társulások átalakulását, valamint a Kistérségi Egyeztető Fórum és Civil Egyeztető Fórum felállítását,
- nemzetközi szakmai kapcsolatokat ápolt, EU-s pályázatok kidolgozásában vett részt együttműködő szervezatként, vagy önálló pályázóként,
- a Pro-Régió Nonprofit Kft.-vel együttműködésben a KMRFT hazai támogatási rendszerének pályázatainak végezte az ellenőrzését,
- ugyan nem kapcsolódik szorosan véve a területfejlesztéshez, de az EU regionális politikájával összefüggésben, valamint a megye lakosságának csatlakozásra való felkészítése, hiteles EU-s tájékoztatása érdekében 2000. őszén Pest megye Önkormányzatával közösen megnyitotta, és azóta is sikeresen működteti a Pest Megyei Európai Információs Pontot, amely 2005 óta Europe Direct Információs Hálózat Pest Megyei Európai Információs Pont néven várja az érdeklődőket.
- tervező, véleményező és javaslattevő feladatot látott el és lát el napjainkban a megyét érintő fejlesztési programok és stratégiák vonatkozásában,
- részt vett/vesz a pest megyei 80 milliárd Ft-os kompenzációs keret felhasználásának megtervezésében, végrehajtásában,
- részt vesz az európai uniós programokhoz, és a hazai fejlesztési forrásokhoz kapcsolódó megyei tervek készítésében, azok végrehajtásában.

Rendelkezésre álló humán erőforrás:

Szervezeti egységek, feladatkörök	A felsorolt szervezeti egységekben, feladatkörökben foglalkoztatottak végzettsége, kompetenciái
Ügyvezető	1 fő, egyetem, okleveles közgazda, EU szakos szakközgazda
Projekt management és pályázati iroda (Önkormányzati VEKOP projektek managementje, kompenzációs forrásokra beérkező pályázatok szakmai értékelése, megvalósult projektek monitoring folyamatában való részvétel, helyszíni ellenőrzések)	5 fő egyetemi és főiskolai végzettség, az alábbiak szerint: - 3 fő közgazdász, - 2 fő geográfus, területfejlesztő
Gazdasági Iroda (Könyvelés, munkaügyi feladatok, európai uniós projektek könyvelése és beszámolóinak elkészítése)	1 fő gazdasági vezető, egyetemi végzettség, 1 fő pénzügyi ügyintéző rész munkaidőben, egyetemi végzettség
Europe Direct Pont (Európai Uniós tájékoztatási központ, szakmai programok szervezése és megvalósítása, EU-s tanórák tartása, vetélkedők szervezése)	1 fő főállású irodavezető, egyetemi végzettség, 1 fő megbízási szerződéses munkatárs egyetemi végzettség

Tervezési és Befektetés Ösztönzési Iroda

1 fő egyetemi végzettség

(Település, térségi, megyei fejlesztési programok tervezése, pályázati kiírások tervezése, beruházás ösztönzés)

17.2.3 A Pro Regio Közép-Magyarországi Regionális Fejlesztési és Szolgáltató Nonprofit Kft. rendelkezésre álló kapacitása

A Pro Regio Közép-Magyarországi Regionális Fejlesztési és Szolgáltató Kht. 2000 júniusában alakult, mint a Közép-Magyarországi Regionális Fejlesztési Tanács felügyelete alatt működő koordinációs szervezet. 2009. január 1-től Kft.-ként, Pro Regio Nonprofit Közhasznú Kft. néven, 2019. július 2-től Pro Regio Nonprofit Kft. néven működik tovább. 2014. január 1. napjától a területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény módosítására tekintettel a Társaság a Fővárosi Önkormányzat és Pest Megye Önkormányzata közös tulajdonába került.

A 2000-es évek elején a Pro Régió Ügynökség részt vett hazai költségvetési forrásból finanszírozott (TEUT, TRFC stb.) pályázati rendszerek kezelésében, majd az Unió csatlakozást követően a 2004-2006-os RTOP végrehajtásában.

A 2007-2013 programozási időszakban a Pro Régió Ügynökség Közreműködő szervezeti (KSZ) feladatokat látott el, amely fontos tapasztalatokkal gazdagította a cég szakmai hátterét. Az Európai Regionális Fejlesztési Alapból, az Európai Szociális Alapból és a Kohéziós Alapból származó támogatások felhasználásának rendjéről Közép-magyarországi operatív program (KMOP) végrehajtásában közreműködő szervezetek kijelöléséről szóló 4/2011. (I.28.) Korm. rendelet jelölte ki az Ügynökséget erre a feladatra.

2014. április 15-től hatályba lépő módosítása alapján – az addig ellátott feladatok mellett – az Ügynökség került kijelölésre az ESZA Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft., valamint a MAG – Magyar Gazdaságfejlesztési Központ Zrt. által korábban kezelt KMOP-s intézkedéseinek Közreműködő Szervezeti feladatainak ellátására. A hivatkozott feladatokat a Társaság 2017. áprilisáig látta el.

A Pro Régió jelenleg tervező és tanácsadó cékként működik, amely településtervezési és -rendezési szolgáltatásokat biztosít az önkormányzati ügyfélkör számára, illetve projekt előkészítési és projekt menedzsment tanácsadással segíti az önkormányzati és vállalati ügyfelek fejlesztési elképzeléseinek megvalósítását.

A Pro Régió Ügynökségnek aktív állományban 25-30 munkavállalója van, amelyet egy széles szakértői háló egészít ki, amelyből a feladat ellátásához szükséges szaktudás, jogosultsági elvárás függvényében von be kapacitást.

Rendelkezésre álló humán erőforrás:

Szervezeti egységek, feladatkörök	A felsorolt szervezeti egységekben, feladatkörökben foglalkoztatottak végzettsége, kompetenciái
Cégvezetés	
ügyvezető	1 fő, főiskola, gépészmérnök, közgazdász, mérlegképes könyvelő
szakmai igazgató	1 fő, egyetem (PhD), geográfus, terület- és településfejlesztő
Gazdasági iroda	
- gazdálkodási és üzemeltetési feladatok;	1 fő irodavezető, főiskolai végzettség,
- humán erőforrás-menedzsment;	1 fő munkatárs közgazdász végzettség,
- koordináció;	
- kommunikáció.	1 fő recepciós érettségi végzettség

Szervezeti egységek, feladatkörök	A felsorolt szervezeti egységekben, feladatkörökben foglalkoztatottak végzettsége, kompetenciái
<p><u>Tervezési Iroda</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - a Tulajdonosi jogok gyakorolójának a területfejlesztést érintő döntéseinek támogatása; - településtervezési, településfejlesztési stratégia és koncepcióalkotási, szabályozási illetve településrendezési szolgáltatások biztosítása; - kapcsolattartás Közép-Magyarország területfejlesztésben résztvevő érintettekkel; - új piaci lehetőségek feltárása, kialakítása; - a fentiekhez kapcsolódó dokumentációs és irattározási feladatok ellátása; - terület- és településfejlesztési kutatás, elemzés szakmai kiadványok készítése. 	<p>1 fő tervezési irodavezető egyetemi végzettség,</p> <p>1 fő vezető tervező egyetemi végzettség, valamint</p> <p>5 fő projektmenedzser egyetemi végzettség</p>
<p><u>Tanácsadási Iroda</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Tulajdonosi jogok gyakorlója részére szakmai előterjesztések elkészítése, a Tulajdonosi jogok gyakorolójának a területfejlesztést érintő döntéseinek támogatása; - kapcsolattartás közép Magyarország területfejlesztésben résztvevő érintettekkel; - nemzetközi projektek előkészítése, végrehajtása; - közép Magyarország és tágabb környezete szereplőinek folyamatos tanácsadás, továbbképzés biztosítása; - a térség fejlődését biztosító projektek azonosítása, generálása; - a térség önkormányzati, civil és vállalkozói szférája projektfejlesztési tevékenységének szakmai támogatása, a projektek feldolgozása; - projektfejlesztési, pályázatírási és projektmenedzsmet szolgáltatások biztosítása; - pénzügyi tervezési, költség-haszon elemzési feladatok; - projektek, támogatási rendszerek monitoring és értékelési szolgáltatások biztosítása; - projektfinanszírozással támogatási és fejlesztési alapok kialakításával, működtetésével kapcsolatos szolgáltatások nyújtása; - új piaci lehetőségek feltárása, kialakítása; - projektadatbázis működtetése, projektfejlesztés ösztönzése; - a pályázati felhívások kidolgozásával és egyeztetésével kapcsolatos feladatok szakmai támogatása; - részvétel a hazai költségvetési forrásból finanszírozott fejlesztések fenntartásának ellenőrzésében, a kapcsolódó szerződések lezárásában; - dokumentációs és irattározási feladatok ellátása; - a hazai pályázattal kapcsolatos adatbázisok elkészítése, feltöltése és kezelése; 	<p><u>Menedzsmet csoport:</u></p> <p>1 fő csoportvezető egyetemi végzettség, valamint</p> <p>7 fő projektmenedzser az alábbiak szerint:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 5 fő egyetemi, - 2 fő főiskolai végzettség. <p><u>Tanácsadási csoport:</u></p> <p>1 fő csoportvezető egyetemi végzettség, valamint</p> <p>8 fő projektmenedzser az alábbiak szerint:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 7 fő egyetemi, - 1 fő főiskolai végzettség.

Szervezeti egységek, feladatkörök	A felsorolt szervezeti egységekben, feladatkörökben foglalkoztatottak végzettsége, kompetenciái
<ul style="list-style-type: none"> - köz- és lakóépületek energiahatékonysági korszerűsítésének végrehajtásával, előkészítésével kapcsolatos feladatok támogatása; - területhasználati, illetve településfejlesztési tevékenységekhez szakmai háttérelmzési és szabályozásalkotási, -felülvizsgálati szolgáltatások nyújtása. 	

17.2.4 Együttműködő szervezetek

Pest Megye Önkormányzatával együttműködő szervezetek a tervezés folyamata során magában a tervezésben és a társadalmi egyeztetések terén is segítséget nyújtottak. Ezek a szervezetek szakmai közreműködőként a megvalósítás folyamatában is részt kívánnak venni, a megyei önkormányzattal pedig számít azok konstruktív együttműködésére.

Az együttműködő szervezeteket a Stratégiai Program munkarész 9.2 fejezete tartalmazza.

17.3 Az ellenőrzés rendszere

A Pest Megyei Területfejlesztési Program végrehajtása során biztosítani szükséges azokat a folyamatokat, melyek megmutatják a program előrehaladását.

1. Az **ex-ante** (előzetes) értékelés egy tervezés alatt / megvalósítás előtt álló program értékelési dokumentuma. Ennek céljai, feladatai az alábbiak:
 - elérni kívánt, számszerűsített célok kijelölése,
 - a kijelölt célok társadalmi-gazdasági megalapozottságának vizsgálata;
 - a költségvetési források optimalizálása;
 - fejlődési lehetőségek meghatározása;
 - a program várható hatásainak eredményeinek prognosztizálása.
2. A **mid-term** (időközi) értékelés célja adott – végrehajtás alatt álló program eredményeinek időközi értékelése. A mid-term értékelés azt vizsgálja, hogy sikerül-e / sikerülhet-e a programidőszak végéig kitűzött célokat teljesíteni. Amennyiben a célok teljesülése veszélyben forog a mid-term értékelés javaslatokat tesz a célok elérést segítő intézkedésekre, illetve szükség esetén a célértékek módosítására.
3. Az **ex-post** (utólagos) értékelés a projektek / program végrehajtását és befejezését követően készülnek. Az utólagos értékelés vizsgálja a források felhasználásának mértékét, a végrehajtás módját, a program eredményességét és hatékonyságát, a társadalmi-gazdasági hatásait, illetve hogy az eredeti célkitűzéseket sikerült-e elérni / teljesíteni. Az elemzés az elmúlt időszak eredményeinek számbavétele mellett inputokat ad későbbi programok, akciótervek, útmutatók tervezéséhez.
4. Az **On-going** (folyamatos) értékelés némiképp eltér a fent felvázolt értékeléstípusoktól. Legfontosabb jellemzői az alábbiak:

- Az értékelés nem egy adott időpontban történik, hanem folyamatosan / periodikusán;
- Folyamatosan követi a megvalósulás menetét, adott program céljainak megvalósulását;
- Folyamatosan elemzi az elért outputokat és eredményeket.

A bemutatott módszerek közül Pest megye az **ex-ante** és **ex-post** értékelési módszereket kívánja használni.

Az előrehaladás megfelelőségét minősítő szervezet az önkormányzat Területfejlesztési Bizottsága, vagy adott esetben új bizottságként a Monitoring Bizottság.

18 Környezeti értékelés

Mivel a Program társadalmi egyeztetése nem zárult le, így a Stratégiai Környezeti Vizsgálat megállapításai is csak a dokumentum elfogadása esetében tekinthetők véglegesnek.

18.1 A területi hatásvizsgálat kidolgozásának ismertetése

A 2020-2021 évek egyik kiemelt feladata a 2021-27-es időszakra szóló új területfejlesztési program kialakítása. A területi tervek aktualizálása a 2021-2027 közötti uniós tervezési időszak fejlesztési dokumentumainak tervezését és (elsősorban a területi operatív program) végrehajtását is támogatja.

A területi, megyei területfejlesztési tervezési folyamat az alábbi főbb feladatokból áll:

- A helyzetfeltáró, helyzetértékelő dokumentumok frissítése, elkészítése
- A területfejlesztési koncepció felülvizsgálata és módosítása
- A területfejlesztési program megújítása, összeállítása
- A területi hatásvizsgálat készítése
- A környezeti vizsgálat készítése
- A 2021-2027 közötti programozási időszak megyei integrált területi programjának összeállítása
- A tervezési folyamat során a partnerség biztosítása

I.1 A területi hatásvizsgálat kidolgozásának folyamata

A Pest Megyei Önkormányzat 2021-2027-es programozási időszakra vonatkozó területfejlesztési tervezési feladataihoz, a területfejlesztési dokumentumok elkészítéséhez fontos a várható hatások vizsgálata.

A területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009 Korm. rendelet 9. § (1) bekezdése előírja, hogy a területfejlesztési tervek megalapozására területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálatot kell készíteni. A hatásvizsgálat tartalmi követelményeit a rendelet 9. melléklete sorolja fel.

Az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet alapján a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvényben meghatározott területi tervek, így a megyei területfejlesztési koncepció és területfejlesztési program esetében is kötelező a stratégiai környezeti vizsgálat (SKV) lefolytatása. A 218/2009 Korm. rendelet 9. § (2) bekezdés szerint az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet (2/2005. Korm. rendelet) alapján elkészített környezeti értékelés a területi hatásvizsgálat környezeti szempontú elemzésének minősül.

A Megyei Területfejlesztési Program összetett, azaz a gazdasági-társadalmi és természeti környezet teljességét lefedő jellege, továbbá a fejlesztéspolitikára gyakorolt meghatározó szerepe egyaránt indokoltá teszik, hogy a dokumentum valamennyi olyan szempontot, amelyek az itt élők életfeltételeinek és életminőségének hosszú távú fennmaradását, illetve fenntartását garantálják kiemelt hangsúllyal kezeljen és valamennyi részében következetesen érvényesítsen.

18.2 A területi hatásvizsgálathoz felhasznált információk leírása

A hatásvizsgálat készítése során az alábbi dokumentumok kerültek felhasználásra:

- Pest Megye Területfejlesztési Konceptió Helyzetfeltárás–Felülvizsgálat
- Pest Területfejlesztési Konceptió Javaslattevő Fázis–Felülvizsgálat
- Pest Megye Területfejlesztési Program 2021-2027

18.3 A környezeti értékelés megállapításainak összegzése

A környezeti hatásvizsgálat megállapítja, hogy abból fakadóan, hogy a Programnak – a dokumentum-tervhierarchiában elfoglalt helyének megfelelően – nem feladata a tervezett intézkedések projektszintű programozása, sem az intézkedések helyszíneinek konkrét megjelölése, **a legtöbb esetben nem határozhatók meg pontosan és egyértelműen az egyes beavatkozások, beruházások környezeti elemekre, rendszerekre gyakorolt hatásai, sem az egyes élőhelyek, ökoszisztéma szolgáltatások konkrét érintettsége, „csak” azok várható irányai.** E jelenséget erősíti, hogy több fejlesztési irány esetében (pl. technológiafejlesztés, megújulóenergia-hasznosítás) az intézkedések megfogalmazása technológia-semleges, pedig éppen annak típusa határozná meg a várható környezeti hatások irányát és mértékét. Természetesen ez nem jelenti azt, hogy a Program megvalósulásának várható környezeti hatásai – legalább fő vonalaikban – ne lennének megbecsülhetők a dokumentum aktuális részletezettsége alapján, de mindenképpen felhívják a figyelmet a körültekintő, a környezeti szempontokat lehető legnagyobb mértékben érvényesítő végrehajtás jelentőségére. Az alábbiakban a Program környezeti vizsgálata során azonosított főbb hatások vázlatos összegzését nyújtjuk.

A talajok és termőföldek a védelme hangsúlyos szerepet kapott a Programban. Több intézkedéscsoport elősegíti a precíziós mezőgazdasági gyakorlatok elterjedését, a talajkímélő biogazdálkodás támogatását, illetve hangsúlyos szerepet kapnak a helyzetelemzésben azonosított talajdegradációs folyamatok kezelését célzó intézkedések: talajerőpótlás, erózió csökkentése, talajszennyezések felszámolása, megelőzése stb. A fő célkitűzések és intézkedések környezeti szempontból megfelelőek, az SKV az intézkedések hatékonyságának növelése érdekében tett javaslatokat. A talajokat terhelő beruházások elsősorban a közlekedési infrastruktúra fejlesztésekhez kapcsolódnak.

A felszíni- és felszín alatti vizek tekintetében a Program – a helyzetelemzésre alapozva – megfelelően beazonosította a klímaváltozásból eredő szélsőséges vízrajzi eseményeket, mint kezelendő problémát, illetve az intézkedések között is több kiemelten célozza a probléma kezelését. A csapadékvíz-gazdálkodás megfelelő súllyal szerepel a Programban, illetve a szennyvíztisztítással és ivóvizekkel kapcsolatos intézkedések is megjelennek. A vízvisszatartás, mint területi vízgazdálkodási gyakorlat is megfelelő mértékben megjelenik a dokumentumban, ugyanakkor a hévizekkel, termálvizekkel kapcsolatos, jellemzően energetikai fejlesztési elképzelések vízgazdálkodási (használt termálvíz elhelyezése) vonzata és ennek környezeti hatásainak mérséklése nem elégséges. Az SKV több javaslatot tett a termálvizek kérdéskörében, illetve az egyéb természetes vizeket érő hatások mérséklésével kapcsolatosan is.

A levegőtisztaság-védelem, továbbá a zaj- és rezgés elleni védelem nem minősülnek hangsúlyosnak a Programban. Célzottan e területekre irányuló fejlesztéseket csak a Program negyedik prioritása alatt szereplő „Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása” intézkedés egyik beavatkozása („Környezet-, levegőminőség-, zaj-, talaj- és földvédelem”) tartalmaz. Az említett beavatkozás mellett azonban számtalan további olyan fejlesztési irányt is

tartalmaz a Program, amelyek a lokális légszennyező-anyag és zajterhelés emelkedéséhez vezethetnek. Abból a feltételezésből kiindulva, hogy csak a környezetvédelmi előírásoknak megfelelő, szükség esetén környezetvédelmi engedéllyel rendelkező tevékenységek betelepülésére kerülhet sor, azok minden bizonnyal nem eredményeznek a vonatkozó jogszabályokban meghatározott határértékeket meghaladó mértékű, pontszerű forrásból származó károsanyag-kibocsátást. Nem lehet eltekinteni ugyanakkor a gazdaság növekedésével, új beruházásokkal járó forgalombővülés légszennyezőanyag-kibocsátásra gyakorolt hatásaitól sem, ami lokálisan és időszakos jelleggel a légszennyező anyagok koncentrációjára vonatkozó egészségügyi határértékek túllépését is eredményezheti. A közlekedésfejlesztésen belül valamennyi olyan beavatkozás, amely az egyéni motorizált közlekedés visszaszorítását célozza (közösségi közlekedés, kerékpáros infrastruktúra fejlesztése), a közúti forgalom és ezáltal közlekedési eredetű károsanyag-kibocsátás mérséklését eredményezi. A települési levegőminőség-védelem szempontjából kitüntetett jelentőséggel bír az elektromos meghajtású járműállomány bővítése, valamint a fűtési célú megújulóenergia-hasznosítás térnyerése, a Program azonban – üdvözlendő módon – mindkét fejlesztési irányt támogatja.

Az **élőhelyeket, élővilágot, ökoszisztéma szolgáltatásokat** ugyanakkor a vonalas közlekedési infrastruktúra, valamint a nagyobb telephelyek létesítése, továbbá a turisztikai fejlesztések az élőhely-fragmentáció, elszigetelődés, zavarás, szennyezés, területfoglalás révén kedvezőtlenül érintheti. A hatások mérséklése vagy elkerülése a körültekintő tervezéssel megvalósítható, amelyre az SKV konkrét javaslatokat fogalmazott meg. Ugyanakkor előremutató, hogy a Programban több intézkedés is elősegíti az élőhelyek fennmaradását, sőt az *Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért* prioritás intézkedéseinek döntő többsége közvetett vagy közvetlen módon javító hatású lehet. A Natura 2000 hatásbecslés a hatályos és hozzáférhető Natura 2000 Fenntartási Tervek figyelembevételével készült.

Az **épített környezet megóvása** összességében kellő hangsúllyal jelenik meg a dokumentumokban. A beavatkozások ugyanakkor jelentős hatással lehetnek a települések épített környezetére, amelyek elsősorban a fizikai létesítmények, infrastruktúrák építése, korszerűsítése, azok megjelenése, települési feltárulása, valamint a megvalósult létesítmények üzemeltetése, a kapcsolódó infrastruktúrák működése révén érvényesülnek. A beépítettség fokozódásával degradálódhatnak a védett zöldfelületi elemek, ex lege védett elemek, valamint a hagyományos épített környezet, a kulturális örökség, a műemléki és a régészeti értékek egyaránt.

A Programban foglalt intézkedések kétféle szempontrendszer mentén hozhatók kapcsolatba az **éghajlat változásával**, egyrészt az emisszió, illetve elnyelés révén közvetlenül befolyásolják a légköri üvegházhatású gáz koncentráció alakulását, másrészt elősegítik, vagy hátráltatják az éghajlatváltozás már elkerülhetetlen következményeihez való alkalmazkodást. A Program egyes prioritási tengelyei alá tartozó intézkedések eltérő jellegű, illetve mértékű hatást váltanak ki e két szempontrendszer mentén, továbbá számos olyan is akad közöttük, amelyek hatásait – mind irányukat, mind mértéküket tekintve – a végrehajtás jelen tervezési fázisban még nem ismert körülményei determinálják. Így pl. a vállalozói szektor fejlesztését, üzleti infrastruktúrájának, telephelyi adottságainak javítását célzó beavatkozások összesített környezeti hatását jórészt az dönti el, hogy mely ágazatok milyen célú fejlesztései valósulnak meg a következő években. Ugyanakkor a vállalkozások fejlesztése végső soron a termelés bővülését, ezáltal többlet-energiafelhasználást és minden bizonnyal magasabb üvegházgáz-emissziót eredményez, amelynek mértéke azonban korszerű technológiai megoldásokkal, a körkörös gazdasági szemlélet érvényesítésével jelentősen mérsékelhető, ahogy arra a Program is javaslatokat fogalmaz meg. A közlekedési infrastruktúrában belül a közúthálózat-fejlesztések esetében nem lehet eltekinteni attól, hogy azok minden esetben magukban hordozzák a forgalombővülés és ezáltal üvegházhatású gáz kibocsátás emelkedésének lehetőségét, míg a vasút, kerékpáros és közösségi közlekedés fejlesztése lehetőséget teremt a közlekedési igények alacsony emissziójával járó módokon történő kielégítésére. A turizmus – az általa generált közlekedési igények kielégítése, a szálláshelyek és a turisztikai attrakciók energiafelhasználása révén – gyakorlatilag minden esetben szintén az emisszió növekedésével jár, amelynek mértéke azonban jelentős eltéréseket mutat a különböző turizmusfajták

esetében. A megye agrárszektorának fejlesztésére irányuló intézkedés nem jeleníti meg hangsúlyosan az e forrásból származó emisszió mérséklésének szükségszerűségét és lehetőségeit. Végül az „*Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért*” prioritás alatt megvalósuló intézkedések egyértelműen az üvegházhatású gázok mérséklésének és a várható éghajlati változásokhoz való alkalmazkodás irányába hatnak.

Tekintettel arra, hogy a környezeti elemek, rendszerek állapota minden esetben direkt vagy indirekt módon befolyásolja az emberek egészségi állapotát vagy életminőségét, megállapítható, hogy az intézkedések és beavatkozások szinte mindegyike – ha csak közvetve is – hatással van az **emberi egészségre**. Az energiatakarékosági és -hatékonysági beavatkozások, megújulóenergia-hasznosításra, közösségi, kerékpáros és vasúti infrastruktúrára irányuló fejlesztések többek között a por és a toxikus anyagok kibocsátásának mérséklését is eredményezik; az épületek szigetelése, fűtés-korszerűsítése – megfelelő légcseré biztosításával – a beltéri komfortot és levegőminőséget is javítják. A Program intézkedéseinek pszichés és egészségvédelmi hatásai is döntően kedvezők (foglalkoztatás, kerékpáros fejlesztések, energiahatékonyság, elérhetőség, hozzáférés javulás). Ugyanakkor az új közlekedési, ipari, szolgáltató létesítmények mentén lokálisan – és az építkezések idején átmeneti jelleggel – potenciálisan megemelkedő levegő- és zajterhelés környezetegészségügyi szempontból kedvezőtlennek minősül. Az egészségügyi hatások tárgyalása során ugyanakkor mindenképpen említést érdemel, hogy a Program magának az egészségügyi ellátórendszernek a fejlesztésére vonatkozóan is előirányoz beavatkozásokat.

A Program kisebb mértékű pozitív hatás gyakorol a **környezettudatosságra**. Az épített fizikai környezetben jelenlevő modern környezetbarát megoldások és a közösségi cselekvések is ösztönző hatással lehetnek az egyének magatartására. A helyi identitás növelése, az egyének és a lakóhely közötti kapcsolat erősítése szintén motiválhat a fenntartható, környezettudatos környezethasználatra. Az anyag- és energiatakarékos technológiák elterjesztése, a háztartási, közintézményi energiaigények mérséklése kedvező hatást gyakorol a környezettudatosságra, s a megújuló energiahordozók elterjesztése is elősegíti a környezet- és energiatudatos szemlélet kialakulását.

Összességében tehát megállapítható, hogy az energia- és anyag ciklusok térségen belüli zárásának igénye, a helyi és térségi erőforrások helyben történő használata, a közösségi közlekedés, illetve a környezetbarát közlekedési módok fejlesztése, valamint az energiahatékonysági, energiatakarékos beavatkozások, illetve megújuló energiafelhasználás mértékének növelése az erőforrásokkal való takarékos bánásmód szempontjából alapvetően mind-mind előrelépést jelent. Ugyanakkor nem hagyható szó nélkül az, hogy a gazdasági növekedés előmozdításának mindent átható, horizontális célja éppen a fenntartható fejlődés ellen hathat.

19 A teljesítés-igazolás követelményrendszerének kialakítása

A Program beavatkozások között kiemelten említi a Gödi Különleges Gazdasági Övezetet, amelynek kapcsán a megyei önkormányzat feladata a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény (a továbbiakban: Törvény) 8. § (4) bekezdése alapján Pest Megye Önkormányzata saját bevételét képező helyi adóbevételből a Göd város közigazgatási területén különleges gazdasági övezet kijelöléséről szóló 294/2020. (VI. 18.) Korm. rendelet 2. § (2) bekezdése szerint a beruházással közvetlenebbül érintett települések (a továbbiakban: övezeti település), valamint más Pest megyei település fejlesztéseinek támogatása. Az ennek keretében az övezet településeinek fejlesztéséhez nyújtott önkormányzati támogatások felhasználásának szabályait Pest Megye Önkormányzata Közgyűlésének az önkormányzati támogatásokról szóló 14/2020. (X.5.) önkormányzati rendelete tartalmazza. A támogatások elszámolásának részletes előírásairól a jogszabály 7. pontjának 21-23§ rendelkezik.

20 MELLÉKLETEK:

20.1 Ábrajegyzék:

1. ábra	Pest megye jellemzői (forrás: KSH).....	28
2. ábra	Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió célrendszere	37
3. ábra	A gazdaságfejlesztés speciális célterületei Pest megyében	38
4. ábra	Ferihegyi gazdasági övezet közvetlen hatásterülete.....	39
5. ábra	Pest megye üzleti infrastruktúra fejlesztésre alkalmas települései 2021-2027	88
6. ábra	Pest megye kiemelt turisztikai térségei 2021-2027	89
7. ábra	Körforgásos gazdaság modellje (forrás: EU Bizottság).....	93
8. ábra	Pest megye vízkárral veszélyeztetett térségei	126
9. ábra	Pest megye városhálózata	127
10. ábra	Köznevelési és egészségügyi infra-struktúra fejlesztés kiemelt térségei	143
11. ábra	Járásonkénti válaszolói aktivitás, 2020.....	160
12. ábra	A vállalatok digitális transzformációjáról szóló felmérés eredménye 2020 április	163

20.2 Táblajegyzék:

1. táblázat:	2021-2027 Operatív Programok.....	12
2. táblázat:	Közreműködők névsora	19
3. táblázat:	Kistérségi fórumok.....	22
4. táblázat:	Konceptió társadalmatisítása kapcsán bevont véleményezők kimutatása.....	24
5. táblázat:	Stratégiai program tervezésének főbb határidői	27
6. táblázat:	A stratégiai célok és prioritások közötti kapcsolatok azonosítása	43
7. táblázat:	A Területfejlesztési Program végrehajtásában résztvevő szereplők és feladataik.....	71
8. táblázat:	A 2021-27-es időszak operatív programjainak indikatív forráskerete	73
9. táblázat:	A TOP Plusz prioritásainak Pest megyei indikatív forráskeretei.....	73
10. táblázat:	Területfejlesztési Operatív Program Plusz prioritásai és finanszírozó forrásaik	82
11. táblázat:	A vállalkozások problématerképe 2014-ben és 2021-ben (saját felmérés)	87
12. táblázat:	I. Prioritás Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának dinamizálása - Összefoglaló táblázat.....	97
13. táblázat:	Az intézkedések pénzügyi ütemterve.....	102
14. táblázat:	II. Prioritás: Szolidáris Pest megye, a társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségek komplex fejlesztése - Összefoglaló táblázat	112
15. táblázat:	Az intézkedések pénzügyi ütemterve.....	114
16. táblázat:	III. Prioritás: Elérhető Pest megye: Közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében	121
17. táblázat:	Az intézkedések pénzügyi ütemterve.....	123
18. táblázat:	IV. Prioritás: Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért - Összefoglaló táblázat	136
19. táblázat:	Az intézkedések pénzügyi ütemterve.....	140
20. táblázat:	V. Prioritás: Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradokat segítő megyei társadalom építése - Összefoglaló táblázat	152
21. táblázat:	Az intézkedések pénzügyi ütemterve.....	156

20.3 Rövidítések jegyzéke:

EMIR (Egységes Monitoring Információs Rendszer) – Az uniós támogatások felhasználását követő szoftver Magyarországon, mely segíti a pályázók, projektgazdák és támogatásközvetítésben részt vevő

központi szereplők egymás közti gyors kommunikációját, nyomon követi az eljárásrendi határidőket, segítségével naprakész monitoringot segítő adatok nyerhetők ki a pályázati rendszerből.

ERFA (Európai Regionális Fejlesztési Alap) – Az EU regionális politikájának finanszírozására létrehozott alapok közül a legjelentősebb, elsősorban infrastrukturális beruházásokat finanszíroz.

ESZA (Európai Szociális Alap) - Az EU regionális politikájának finanszírozására létrehozott további alap. A társadalmi felzárkózás és gazdasági jólét intézkedéseinek finanszírozását szolgálja.

GDP (Gross Domestic Product) - Bruttó Hazai Termék angol betűszava. A GDP az egy területen, adott idő alatt előállított végső felhasználásra szánt javak (termékek és szolgáltatások) összességének értéke.

GINOP Plusz (Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program) – Uniós forrásokat felhasználó, a gazdaság fejlesztésére koncentrálnó, ágazati megközelítésű operatív program Magyarországon a 2014-2020 időszakra vonatkozóan.

HUB - Regionális központ, csomópont.

IKT (Információs és Kommunikációs Technológiák) – A számítógép, a mobiltelefon, az informatika térnyerésével kialakult technológiai szektor összefoglaló neve.

K+F+I - Kutatás+Fejlesztés+Innováció

KA (Kohéziós Alap) - A Kohéziós Alap a hatalmas ráfordításokat igénylő, hosszútávon megtérülő környezetvédelmi és infrastrukturális beruházások támogatásának legfontosabb eszköze. A Kohéziós Alap forrásait az EU kevésbé tehető tagállamai számára különítették el.

KMR (Közép-Magyarországi Régió) – Budapest és Pest megye közös régiója.

LEADER (Liaison Entre Actions pour le Development de l'Economie Rurale) - Községi kezdeményezés a vidék gazdasági fejlesztése érdekében.

LLL (Lifelong Learning) – Élethosszig tartó tanulás angol betűszava. Az egész életet végigkísérő tanulási lehetőségek biztosítását, az emberi önnevelő, önkéntes, önképző képesség fejlődésének elősegítését támogató fejlesztések összességét értjük a programban alatta.

NFÜ (Nemzeti Fejlesztési Ügynökség) – 2014. január 1-vel megszűnt, tevékenységét az illetékes minisztériumok vették át.

PM (Pénzügyminisztérium) – A versenyképesség-, és innováció, foglalkoztatáspolitikai, államháztartás, adó-, és pénzügyek, tervezéskoordináció, gazdaságsszabályozásért felelős minisztérium.

P+R (Park and Ride): Községi közlekedési eszköz megállója közelében kialakított parkoló.

RAG (Regionális Támogatási Térkép) – A regionális támogatási térkép olyan jogszabályi rendelkezés, mely az ország egyes régiói, illetve a fejlett régiók esetében kisebb területi egységei számára meghatározza az ott beruházó vállalatok számára beruházási támogatásként nyújtható állami támogatás maximális mértékét.

RSD – Ráckevei (Soroksári) Duna-ág

SWOT (Strengths-Weaknesses-Opportunities-Threats) – Elemzési módszer, mely az erősségek, gyengeségek, lehetőségek, veszélyek azonosításával segíti a tervezés munkáját.

TDM (Turisztikai Desztináció Menedzsment) – Önálló szervezetek, melyek a 2008-as, és a 2011-es pályázati felhívást követően alakultak meg. Feladatuk egy-egy térség turizmusának szervezése.

TeIR (Területi Információs Rendszer) - Web alapú térinformatikai rendszer, amelynek szolgáltatásai az Interneten keresztül érhetőek el.

TEN-T - Transzeurópai Közlekedési Hálózat

TISZK – Térségi Integrált Szakképző Központ

TOP (Területi és Településfejlesztési Operatív Program) – Területi operatív program Magyarországon a 2014-2020 időszakban. A Közép-Magyarországi Régió kivüli régiókat fedi le.

VIS-Maior – Előre nem látott körülmény, vagy akadály.

20.4 Idegen kifejezések magyarázata:

Abszorpciós képesség: A területfejlesztésben használt jelentésében egy régió – jelen esetben Pest megye – képessége arra, hogy a rendelkezésre álló pénzügyi forrásokat (például európai uniós fejlesztési forrásokat) ténylegesen le tudja kötni, szabályszerűen fel tudja használni meghatározott üzleti vagy társadalmi célok érdekében végzett tevékenységek, beruházások támogatására.

Agglomerációs térség: A budapesti agglomeráció Budapest főváros körül kialakult településtömörülés, mely a magyar fővárost és a vele szorosan együtt élő, gazdasági, infrastrukturális, munkaerő piaci és szolgáltatási tekintetben egymásra utalt településeket foglalja magában. A budapesti agglomerációhoz hivatalosan tartozó 81 település felsorolását a budapesti agglomeráció területrendezési tervét rögzítő 2005. évi LXIV. törvény tartalmazza.

Agglomeráción túli területek: Jelen dokumentumban a budapesti agglomerációs gyűrűn kívül eső, de Pest megye határán belüli településeket értjük agglomeráción túli területek alatt; amely tartalmazza a Fővárostól távolabb eső városközpontokat, valamint a vidékies térségek legnagyobb részét.

Alkonyipar: Alkonygazdaság, a növekvő arányú idősödő népesség kulturális, rekreációs, közösségi aktivitásának megfelelő szolgáltatások, ellátások, lehetőségek biztosítása, életminőségének javítása. Komplex ágazat (hasonlóan a kreatív iparhoz, vagy az egészségiparhoz), amely a közszolgáltatások, a versenyszféra által kínált szolgáltatások széles körét fogja át. A területfejlesztésben szorosan kapcsolódhat a humán infrastruktúra ágazataihoz (egészségügyi, valamint szociális ágazatok), másrészt az egyes (elsősorban vidéki) térségek gazdasági szerepkörének újragondolásához, akár integrált módon, a rekreációs, turisztikai és szabadidő-gazdaság területeihez kapcsolva.

Brand: márka, márkanév, esetleg védjegy, különösen olyan, amely egy terméket vagy szolgáltatást (illetve egy származási helyet, például országot, régiót, kistérséget, települést) jól felismerhetően azonosítani tud.

City logisztika: A citylogisztika a belváros szervezett áruellátásának, szabályozott tehergépjármű-forgalmának együttes megvalósítása; rokon értelmű a városi logisztika, amely a citylogisztika kibővített fogalma; s magába foglalja a belvárosi logisztikát, a városi, a városkörnyéki, urbanizálódó térség logisztikai ellátását, kiterjed az agglomeráció optimális működésének támogatására, beleértve a kereskedelmen túl a személyek áramlását, az információk és szervezetek közötti kapcsolatokat, hatásokat. A sűrűn beépített, a teherforgalom és az árurakodást számára nehezen megközelíthető, raktározási szempontból korlátozott kapacitásokkal rendelkező terület és népesség ellátása sajátosan összetett feladat, egyben szakosodási lehetőség, amely sajátos üzleti modellt igényel a szolgáltatóktól. A területfejlesztésben kiemelt jelentőséggel bíró feladat a citylogisztika és a személyforgalom integrált fejlesztése; a városközpont és az agglomeráció egészére kiterjedő módon.

Csapágyvárosok: Budapesttől távolabbi, „gyűrűszerűen” elhelyezkedő középvárosok, technológiai, gazdasági (feldolgozóipari) és tudományos központok, melyek önmagukban is életképesek, saját vonzáskörzettel rendelkeznek – funkcionális várostérségek – így a körülöttük lévő teret alakítják és térségeik, valamint a nemzetgazdaság számára növekedési motorként funkcionálnak. Pest megye területfejlesztési koncepciója alapvető célkitűzésként határozza meg a központok közötti haránt-irányú kapcsolatok erősítését.

Emisszió: Levegőterhelés, az adott légszennyező forrásból időegység alatt kijutó szennyezőanyag mennyisége, amely a környezetre és az egészségre valószínűsíthetően káros hatást gyakorol. Mértékegysége: kg/h.

Gateway: Kapu, átjáró. A területfejlesztésben esetlegesen használt kifejezés, amikor egy térség, platform, vagy éppen támogatott programmal kapcsolatban (pl. az Európai Bizottság által finanszírozott EU Gateway program) kifejezetten azt a tartalmat, jellemzőt, vagy célt szeretnék hangsúlyozni, miszerint az adott KAPU térség, platform, vagy program kiemelt feladata, illetve jellemzője, hogy egymástól fizikai, vagy más minőségben igen távol eső piacok, társadalmi rétegek, ágazatok és vállalkozások, illetve egyéb szervezetek között hoz létre kapcsolatot. A kifejezés eredetileg

olyan számítástechnikai, valamint telekommunikációs megoldásokat, illetve eszközöket jelent, amelyek közös jellemzője, hogy egymástól eltérő programok, rendszerek, vagy hálózatok között teremtenek összeköttetést.

GYELV elemzés: Angol rövidítéssel SWOT; a „gyengeségek”, „erősségek”, „lehetőségek”, „veszélyek” – felmérésén alapuló eszköz, amely a stratégiai tervezést támogatja, a stratégia (belső tényezők) és a piaci folyamatok (külső tényezők) közötti kapcsolat módszeres vizsgálatát segíti; támogatja a helyes célmeghatározást, és az odavezető út feltérképezését. Gyengeségek: belső tényezők, amelyek „nem jól” működnek, de lehet rá befolyás, hogy jobb legyen; erősségek: belső tényezők, amelyek jól működnek és lehet rá befolyás, hogy még jobban működjenek, lehetőségek: olyan adottságok, amelyeket nem tudunk befolyásolni, de számunkra kedvezőek; veszélyek: olyan korlátok, amelyeket nem tudunk befolyásolni, csökkentik a siker esélyét, kockázatot jelentenek.

HUB: Regionális központ, csomópont. A közlekedésben, illetve a logisztikában hasonló (de nem teljesen azonos) tartalmú kifejezés, mint a KAPU; azaz jelenthet olyan logisztikai központot, amely egy nagyobb térség – makro-régió – számára szolgáltat, illetve a térségben a nemzetközi kereskedelem csomópontja. Nyilvánvalóvá teszi egy régió, illetve metropolisztérség szakosodását és komparatív előnyét egy meghatározott területen. HUB létrejöttét elősegítheti a nemzetközi szolgáltató központok, a nemzetközi vállalatok ún. „osztott szolgáltató központjainak” (shared services centers) letelepítése; másrészt a technológiai szektorra, illetve az innovatív vállalkozásokra általában jellemző klaszterek fejlődése.

IKT ipar: Infokommunikációs ipar; az informatikai (számítástechnikai) és telekommunikációs iparágak együttes elnevezése.

Immisszió: Az emisszió mérésekor egy adott forrás kibocsátására szorítkozunk, például egy olyan helyen mérve egy gyárkémiény kéndioxid kibocsátását, ahol a teljes mért mennyiség a gyárkémiényből származik. A levegő terheltsége a környezetbe behatolt (innen az „immisszió” szó) szennyeződések együttese, például a gyárak, autók, tömegközlekedési eszközök együttes hatása a környezetre.

Inkubáció: Az üzleti inkubáció kifejezetten az induló vállalkozások fejlesztésének eszköze, amely részükre komplex szolgáltatásokat és többnyire működési (inkubációs) teret is nyújt. Az eszköz alkalmazásának köszönhetően jelentősen csökkenthető a kezdő vállalkozások bukási aránya, javítható az innovációs teljesítményük és gyorsítható a növekedésük.

Innovációs hot spot: A gazdaság (és az innováció) témájában a „hotspot” kifejezéssel leggyakrabban azokat a térségeket (városokat, pólustérségeket, vagy akár csak egy-egy fejlesztési területet) illetik, ahol – az adott elemzés témájától függően: technológia, innováció, ingatlanfejlesztés, stb. – a vállalkozások vagy más szereplők aktivitása, illetve teljesítménye jelentősen meghaladja az ágazatra, illetve a nagyobb régió, nemzetgazdaság egészére jellemző értéket, azaz az adott aktivitás koncentrált módon van jelen.

Invazív: Az idegenhonos növények, vagy állatok néhány esetben hirtelen és tömegesen elterjednek, ezzel rövidebb-hosszabb időre felborítják a korábban kialakult természetes ökológiai egyensúlyt. Megjelenésükkel képesek kiszorítani az őshonos növényeket, vagy állatokat, mert nincs természetes kártevőjük, vagy ragadozójuk.

KAPU: Kontinentális, transzkontinentális tranzitforgalom tekintetében kiemelt jelentőséggel bíró nagyterület, illetve makro-régiós központ; olyan szállítási csomópont, amely kedvező elhelyezkedésével, infrastruktúrájával, és szolgáltatásaival kapcsolatot hoz létre a globális gazdaság nagy gazdasági térségei között. Potenciálisan bármely jelentősebb metropolisztérségből lehet KAPU, illetve a legtöbb metropolisz betölt ilyen szerepet; mégis jellemző, hogy a legismertebb ilyen központok ott jönnek létre „természetes” módon, ahol egy egységes gazdasági térség, piac – például az EU – fizikai „bejárata”, vagy „kijárata” található az egyes nagy gazdasági térségeket összekapcsoló korridorok mentén. Alkotó elemei: intermodális központok és jelentős méretű logisztikai klaszter, beleértve a logisztikát támogató üzleti szolgáltatásokat (pénzügyi közvetítés, nagykereskedelem), valamint a

logisztikát használó tevékenységek (feldolgozóipar). Kapu-városok – „gateway cities” – lehetnek nem csak a jelentősebb tengeri kikötők, nemzetközi repülőterek, de például „vásárvárosok”, kulturális központok is.

K+F (K+F+I): kutatás – fejlesztés, magában foglalja az ismeretanyag (beleértve az ember, a kultúra és társadalom tudását) növelése érdekében végzett kreatív munkát, valamint a létrejövő ismeretanyag új alkalmazások kidolgozásához történő felhasználását. A K+F keretében három fajta tudományos tevékenységet különböztetünk meg, az alapkutatást, az alkalmazott kutatást és a kísérleti fejlesztést. Makrogazdasági jelentősége: a K+F-re fordított jövedelmek megmutatják, mennyire hajlandók a piaci szereplők feláldozni a jelenbeli anyagi jólétüket a jövőbeli helyzetük biztosításáért cserébe. Használatos a K+F+I rövidítés is, ahol az I = innováció, azaz új, vagy jelentősen javított termék (áru vagy szolgáltatás) vagy eljárás, új marketing-módszer, vagy új szervezési-szervezeti módszer bevezetése.

Klaszter: Jelen anyag szóhasználatában a klaszter kifejezés alatt a kifejezett üzleti (iparági) klasztert értjük, ahol üzleti klaszternek tekinthető az egymással kapcsolatban álló vállalkozások, beszállítók és egyéb intézmények, illetve ezek földrajzi koncentrációja. A klaszter – mint szervezet – jelenthet ezen kívül társulást, egységbe tömörülést, összefogást, szövetkezést is; azaz a klaszter társult tagok gazdasági együttműködését, azonos üzleti érdekek és célok elérése érdekében történt közös képviselő létrehozását (például értékesítési hálózat kialakítását).

Konvergencia régiók: Azok a régiók, ahol az egy főre jutó GDP kevesebb az EU-25 átlagának 75%-ánál. Ezek a régiók az Európai Unió regionális politikájának 1. fő célkitűzése („A legelmaradottabb régiók támogatása és fejlesztése”) alá tartoznak. A közép-magyarországi régió kivételével Magyarország összes régiója e kategóriába tartozik.

Living laboratory: „Living lab” olyan „felhasználó-központú” nyílt innovációs ökoszisztéma, amely egyidejűleg több K+F és innovációs folyamatot menedzsel, méghozzá a közzsféra, a versenyszféra és egyes közösségek sajátos partnerségében; jellemzően területi alapon (egy településen, városban, várostérségben, vagy régióban). A koncepció lényegét tekintve egy szisztematikusan felépített „co-creative” rendszer, ahol az érintettek – intézmények, vállalkozások, s mindenekelőtt maguk az emberek – új ötleteket, lehetőségeket, koncepciókat, technológiákat, szolgáltatásokat hoznak létre együtt, kutatnak és vizsgálnak meg, és értékelnek a gyakorlatban (valós élethelyzetben) megszerzett tapasztalatok alapján.

Megapolisz: Kiemelkedő lélekszámmal (>10 millió) bíró nagyvárosok, illetve metropolisztérségek.

Metropolisztérség: Budapest és Pest megye várostérsége, nagyvárosi régiója például metropolisz, de egy metropolisz létrejöttének nem előfeltétele a több milliós népesség. A térségi integráció mértéke és jellemzői alapján néhány százazres várostérségek is metropolisznak tekinthetőek. A meghatározás fontos kritériuma, hogy ezek a részek szorosan összekapcsolódnak, integrált módon működnek a gazdaság, a közmű-, közlekedési és egyéb infrastruktúrák, továbbá a munkaerőpiac és a lakáspiac tekintetében. A metropolisztérség alapesetben egy sűrűn lakott városi magból, többé-kevésbé egybefüggően épített városi térségből – agglomeráció – valamint egy alacsonyabb népsűrűséggel bíró, karakterében nem feltétlenül városias környező területből áll. (Pl. Ruhr-vidék, Bécs-Pozsony várospár (CENTROPA), Felső-Szilézia Metro).

Multimodális / intermodális: A közlekedésben az intermodalitás a különböző közlekedési módok egymáshoz illesztése egy utazási láncon belül, mint például a P + R (parkolás és közösségi közlekedéssel történő utazás) A multimodalitás a különböző közlekedési módok különböző utakhoz történő igénybe vétele (például kerékpárral történő munkába járás és taxival való operatív utazás). A koncepcióban az intermodális logisztikai szolgáltató központ kifejezés is használatos. Ez utóbbi olyan logisztikai központot jelent, amely legalább kettő közlekedési, szállítási mód – jellemzően a közúti kapcsolat mellett vasúti, vízi, légi kapcsolódás – kiszolgálására képes telephellyel, infrastruktúrával és szolgáltató vállalatokkal rendelkezni, és amely így biztosítja a szállított áru raktározása mellett az átrakodást, disztribúciót, valamint további hozzáadott értékkel bíró szolgáltatások működésének feltételeit.

Pilot projekt: Egy projekt akkor „pilot”, ha egy adott terméket, vagy szolgáltatást csak egy szűk csoport számára mutatnak be, mégpedig azzal a céllal, hogy a projekt fogadtatásának szisztematikus megfigyelése alapján következtessenek annak várható piaci működőképességére, illetve eredményességére. Nem feltétlenül csak innováció esetében merülhet fel pilot projekt, de a leggyakrabban ilyen esetekben alkalmazzák, és a területfejlesztésben is rendszerint ilyen szöveggörnyezetben használják.

Rekultiváció: A rekultiváció vagy újraművelés, az emberi beavatkozás miatt elpusztult természeti környezet, vagy terület újrahasznosításra való alkalmassá tétele. Szemétbánya rekultiváció esetén Magyarországon azt a tevékenységet értjük, mely során tervezetten, megfelelő technológia alkalmazásával helyben elhelyezésre, vagy engedélyezett lerakóba átszállításra kerül, a korábban ellenőrizetlen módon elhelyezett ipari, vagy lakossági hulladék.

Stakeholder: (érintett, érdekelt személy) fogalom alatt mindazokat az egyéneket, csoportokat, szervezeteket értjük, amelyek hatással vannak a vállalkozás, a szervezet működésére. Ide tartoznak a szervezet tagjai és a külső környezet szereplői. A stakeholder menedzsment az érintettek vonatkozásában konkrét cselekményeket eredményez.

Szuburbanizáció: az a folyamat, melynek során a városközpontok népessége csökken, de a külső területein elhelyezkedő részek népessége növekszik.

A PEST MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM VÉLEMÉNYEZÉSE SORÁN BEÉRKEZETT ÉSZREVÉTELEK ÉS TEREZŐI VÁLASZOK

Intézkedést igénylő észrevételek, javaslatok	Tervezői válaszok
Nemzeti Népegészségügyi Központ	
A megfogalmazott iparfejlesztési koncepciókkal és hosszútávú célokkal, továbbá az egyes ipari tevékenységek káros mellékhatásainak figyelembevétele és elkerülése iránti megfogalmazásokkal egyetértünk. Mindezek alapján a területfejlesztési program és hatásvizsgálata kémiai biztonsági szempontokat figyelembe véve támogatható, ahhoz további észrevételt vagy módosítási javaslatot nem kívánunk tenni.	Köszönjük a megerősítést!
Pest Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági, Állategészségügyi, Növény- és Talajvédelmi Főosztály	
Az anyag talajvédelmi szempontból megfelelő részletességgel mutatja be a jelenlegi helyzetet és a program megvalósítása esetén kellő biztosítékokat épített be a termőföld területek további csökkenésének megakadályozására, a talajok minőségének védelmére.	Köszönjük a megerősítést!
Nagykovácsi Község Önkormányzata	
<p>Engedje meg, hogy gratuláljak ehhez a nagyon alapos, szerteágazó munkához, és elsősorban Nagykovácsi aspektusából néhány megjegyzést fűzök hozzá.</p> <p>Természetesen támogatandó gondolat, és a turizmus, mint stratégiai ágazat fejlesztésével is összecseng, a természeti környezet fejlesztése, ami a térség levegőminőségére is kedvező hatást gyakorol, de mivel közigazgatási területünk közel 80 %-a természetvédelmi terület, a Duna-Ipoly Nemzeti Park része, ez egyben a fejlődés gátját is jelentheti. Meg kell találnunk tehát azokat a kitorési pontokat és irányokat, amelyek nemcsak Nagykovácsi, de tágabb környezete számára is megfelelő megoldást nyújtanak.</p> <p>Jó példa és irány lehetne kistérségi összefogások támogatása, mint a Budakörnyéki Önkormányzati Társulás (BÖT) keretében jelenleg tervezés alatt lévő, a látványokat is feltáró turisztikai kerékpárúthálózat megteremtése.</p> <p>Az un. zöld fejlesztések uniós, illetve kormányzati finanszírozásán túl - a nemzetközi széndioxid kvótákhoz hasonlóan - hosszú távú megoldást jelentő struktúra lehetne, hogy a főváros és a megye forrásokkal támogatná az ilyen adottságú településeket környezetük megőrzése érdekében.</p> <p>A környezeti értékek megtartása, fenntarthatóság megőrzése okán - különösen egy ilyen hosszútávra szóló dokumentumban - megfontolásra érdemesnek tartjuk az épített infrastruktúrák fejlesztési céljainak átgondolását, hiszen ezek további forgalmat vonzó, és a környezetet károsító elemek. Mindezek helyett lényegesen nagyobb súlyt kellene, hogy kapjon, a XXI. század egyik legnagyobb kihívása, az online tér, és az ott megoldható funkciók köre, ahogy ezt az elmúlt év sajnálatos történései is bizonyították.</p> <p>A vízgazdálkodás a dokumentációkban több helyen is megjelenik, akár az EU Víz Keretirányelv (VKI) szellemében készült Országos Vízügytő-gazdálkodási Terv (VGT) intézkedései, akár az éghajlatváltozás során egyre gyakoribbá váló villámárvizek, akár a megyei települések vízfolyásainak medrei vagy a vízműtárgyak esetén tapasztalható karbantartási hiányosságok révén. Az operatív célok között is megjelenik a vízviszatarítás, valamint a medrek és vízműtárgyak karbantartásának, fejlesztésének fontossága. Ezzel kapcsolatban megjegyzendő, hogy a vízügyi kezelés strukturális szerkezete is mutat esetenként hiányosságokat, a közel négy éve végelszámolás alatt álló, Középdunamenti Beruházó Szolgáltató és Kereskedelmi Vízgazdálkodási Társulat helyzetéből adódóan például 41 megyei település esetében évek óta nem megoldott a vízfolyások medreinek és a vízműtárgyaknak a karbantartása, fejlesztése. Javasoljuk a tervezett vízgazdálkodási fejlesztések megvalósítását a szerkezeti rendszer felülvizsgálatával kezdeni, és szükség esetén szakmailag támogatni a kezelői struktúra javítását.</p> <p>A dokumentációban a megye területének 1,8 %-át foglaló helyi jelentőségű védett természeti területek több pontban megjelennek. Ezek a területek a természeti környezet védelmén túl az ökológiai rendszer fenntartásában is jelentős szerepet játszanak, az országos jelentőségű védett természeti területek között ökológiai folyosóként vagy „lépőkövekként” (stepping stones) a biodiverzitás fenntartásának fontos területi elemei. Önkormányzati kezelésben lévő helyzetükből adódóan azonban ezeknek a természetvédelmi és ökológiai szempontból egyaránt fontos</p>	<p>Köszönjük a jobbító javaslatokat! Fontos felvetés az Agglomeráció területén a folyamatosan szűkülő zöldterületek, természeti értékek megóvása, helyi jelentőségű védett természeti értékek megóvása érdekében az ilyen területekkel rendelkező települések szakmai és pénzügyi támogatása, a megye zöld szívének megőrzése.</p> <p>Mindazonáltal sajnós a megye nem rendelkezik a szükséges hatáskörökkel és kompetenciákkal akár szakmai, akár finanszírozás oldalon.</p> <p>Szükségesnek tartjuk és egyetértünk abban, hogy a megye kiemelt természeti értékeinek közelében megvalósuló fejlesztéseknek, beruházásoknak környezeti szempontból fenntarthatónak kell lenni és biztosítani kell, hogy azok ne okozzanak negatív környezeti hatásokat.</p> <p>Mindenképpen kiegészítjük a levegőminőség monitoring hálózatának fejlesztésével a programjavaslatunkat. Erre a problémára a szakmai szervezetek és a települési önkormányzatok egyaránt felhívták figyelmünket.</p> <p>A fenti javaslatokat a programba beillesztettük.</p>

Intézkedést igénylő észrevételek, javaslatok	Tervezői válaszok
<p>területeknek a fenntartása esetében sok gondot jelenthet a rendelkezésre álló anyagi források, valamint a szakmai humánerőforrás hiánya. Javasoljuk az operatív célok kitűzésénél a helyi jelentőségű védett természeti területek állapotának megőrzése és javítása céljából egy szakmai szervezeti támogatórendszer kialakítását, valamint a szükséges anyagi fedezet előteremtését lehetővé tévő megoldások keresését figyelembe venni.</p> <p>A dokumentáció több pontban szerepelteti a levegőtisztaság jellemzőit, annak javítását segítő intézkedések körének meghatározását, azonban meglátásunk szerint a megyében a levegőtisztaság-mérő hálózat elemeinek, a megalapozott döntések meghozatalát elősegítő adatok körének és azok elérhetőségének bővítésére lenne szükség, ez azonban nem jelenik meg az operatív célok között. A levegőtisztaság javításánál fontos a lakossági levegőtisztaság-teremtő tevékenységek kiszűrése, azok hatékony felderítése, szankcionálása. Az önkormányzatok segítséget nyújthatnának a rászoruló lakosok energiahatékonysági felújításnál, kazáncserénél, melyhez viszont szükséges a források biztosítása.</p> <p>Gondolom nemcsak Nagykovácsiban, de a megye jellemzően kertés térségeiben is problémát jelent a zöldhulladék kezelésének, hasznosításának kérdése. Ennek jelenlegi, nagy távolságra történő szállítási módja nem nevezhető ökológusnak. Célszerű lenne a hulladéktörvény olyan irányú módosítása, hogy a zöldhulladékot ne szemétként kezeljék, hanem további hasznosításra alkalmas anyagnak. Az előírások átdolgozásával biztosítsanak lehetőséget a települési biohulladék helyben történő feldolgozására, így a felhagyott mezőgazdasági területek, közterületek, erdők talajerő visszapótlására.</p> <p>A fent felsorolt fejlesztési és szabályozási területek kidolgozásával, illetve ezek megvalósításával megvalósulhat a dokumentum alapvető célkitűzése, élhető táj - élhető település, bölcs tájhasznosítás.</p> <p>Köszönöm, ha foglalkoznak észrevételeinkkel, javaslatainkkal és figyelembe veszik azokat.</p>	
Duna-Tisza közti Homokhátsági Térségi Fejlesztési Tanács	
<p>A Területfejlesztési Program egyes intézkedései, beavatkozásai teljes mértékben szolgálhatják a Homokhátság problémáinak megoldását, azonban véleményem szerint a folyamat akkor lenne igazán hatékony, ha az említett intézkedések területileg is fókuszálnának a Homokhátságra. Ezért a Program tartalmával egyetértve, továbbra is megfontolásra javaslom a Homokhátságra megfogalmazott, területi alapú intézkedést.</p>	<p>Köszönjük az észrevételt! Ahogyan azt a Konceptió véleményezése során is jeleztük, a megye kiemelten kezeli a Homokhátság problémáit és az azok megoldására irányuló terveket és akciókat. Ezekre megoldási javaslatokkal is él, az érintett településeken, járásokban. A megyei önkormányzat továbbra is részt vesz a tanács munkájában és támogatja annak tevékenységét. Praktikus okokból döntöttünk arról, hogy nem külön nevesítve külön térfelosztási kategóriaként nevesítjük a Homokhátságot, hanem a jelenlegi közigazgatási rendszer nyújtotta kereteket alkalmazzuk a térség problémáinak kezelésében, hiszen így könnyebben adaptálhatóvá válik az a beavatkozások; egyes akciók végrehajtásakor.</p>
Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság	
<p>A benyújtott dokumentációk ellen nem emelünk kifogást.</p>	<p>Köszönjük a megerősítést!</p>
Kőrösterületi Község Önkormányzata	
<p>A területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet 11. mellékletének 16. pontja alapján - mint érintett települési önkormányzat - a hivatkozott számú megkeresés szerinti megyei területfejlesztési program tervezetéhez észrevételt nem teszek.</p>	<p>Köszönjük a megerősítést!</p>

Intézkedést igénylő észrevételek, javaslatok	Tervezői válaszok
Tóalmás Község Önkormányzata	
<p>Annak ellenére, hogy nincs nevesítve külön Tóalmás a program tervezetben, számos olyan prioritás tengely és támogatási forrás várható, amiből reményeink szerint Tóalmás is tud profitálni.</p> <p>Örömmel konstatáltuk, hogy a Pest Megyei Területfejlesztési Program tervezetében a turizmus a megyei gazdaság egyik kiemelt ága, így várhatóan ennek az ágnak a fejlesztése nem csak a település, - mely a program szerint a Délkelet Pest megyei termál- és ökoturisztikai térség része-, de a megye szempontjából is fontos potenciált hordoz.</p> <p>Mivel a jelenlegi program tervezetből még nem látható, hogy Tóalmásnak konkrétan milyen lehetőségei lesznek, egyelőre csak bízni tudunk abban, hogy a kiemelt megyei turisztikai térségek komplex fejlesztésében részt tudunk venni, turisztikai attrakciójának, hozzá kapcsolódó szolgáltatásainak fejlesztésére találunk forrást.</p> <p>Szeretném megerősíteni, hogy a településen reális fejlesztési elképzelések vannak a turizmus területén, ennek megfelelően került kidolgozásra településfejlesztési koncepciónk, és készülnek új településrendezési eszközeink, erre figyelemmel kérem, hogy kerüljenek figyelembevételre a program megvalósítása során az alábbi konkrét települési céljaink;</p> <ul style="list-style-type: none"> - strand műszaki fejlesztése, gyógyászati szolgáltatások kialakítása, beltéri gyógyfürdő fejlesztés - üdülőterület rehabilitációja - üdülőterület szennyvízhálózatának kiépítése - bentlakásos nyugdíjas otthon építése - Nappali Idősek Klubja létrehozása - helyi utak, hidak, járdák felújítása - felszíni csapadékvíz elvezetés felújítása - a község belterület, külterület határán lefolyó Hajta-patak zsilipek kiépítése, a meglévő zsilipek felújítása 	<p>Köszönjük a megerősítést! Reméljük, hogy a község a 2021-2027-es időszakban több területen is képes lesz sikeres projektek végrehajtására, munkájukhoz sok sikert kívánunk!</p>
Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat	
<p>A Pest Megyei Területfejlesztési Program megállapítja – igen helyesen – hogy:</p> <p>„A megye fejlődését meghatározzák továbbá a szomszédos megyékhez fűződő kapcsolatok, valamint az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióban (OFTK) „Csapágyvárosként” definiált városokkal való együttműködések. Különösen fontos az együttműködés a fejlődésben lemaradó térségek esetében, hiszen ezek a térségek a megye határán találhatóak, gazdasági-társadalmi jellemzőik pedig megegyeznek a szomszédos megyékével.”</p> <p>Komárom-Esztergom megyével az agglomerációs térség, a „Budaörs, Érd, Pilisvörösvár, Szentendre kistérségei alkotta innovációs-vállalkozói öv” területe határos, az agglomerációs nyomás a megyehatár menti településeken (Keszölc, Piliscsév, Leányvár, Szomor, Gyermely, sőt Dág, Úny és Máriahalom térségében is) is egyre érzékelhetőbb. (Beköltözés, ingatlanárak és forgalom növekedése, stb.)</p> <p>Ezért is szorgalmazzuk az Esztergom gyorsforgalmi elérhetőségét jelentősen javító M100 gyorsforgalmi út kiépítését, melyre az Elérhető Pest megye: közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében–[III. Prioritás] a következőképpen utal:</p> <p>„Meg kell valósítani a Zsámbéki-medence településeinek elkerülésére tervezett út kiépítését.”</p> <p>A program kinyilvánítja, hogy „szükség van egy megyei kerékpár hálózati terv létrehozására, annak érdekében, hogy a hosszú távú fejlesztési irányok és prioritások kijelölésre kerüljenek.”</p> <p>Ehhez kívánjuk hozzátenni, hogy Komárom-Esztergom megyében a fő irányok kijelölésre kerültek.</p> <p>Kapcsolódva a Pest megye Operatív programja 14.3.6 c) pontjában (Nemzetközi és országos kerékpáros kapcsolatok fejlesztése) leírtakhoz, javasoljuk az együttműködést az alábbi szakaszok 2021-2027 között történő kiépítésében: EuroVelo6 Esztergom – Pilismarót – Dömös – Visegrád-(Bp.)</p>	<p>Köszönjük a megerősítést és mi is fontosnak tartjuk, hogy a két megye az említett területeken együttműködését szorosabbá tegye, akcióit összehangolja.</p>

Intézkedést igénylő észrevételek, javaslatok	Tervezői válaszok
<p>Esztergom – Dorog – Leányvár – Pilisjászfalu – (Bp.) Kesztlőc és Piliscsév bekötése a Pilisbike hálózatába. Teljesen egyetértünk és támogatjuk a Pest megye Operatív programja 14.3.4 a) (Nemzetközi közúti kapcsolatok fejlesztése) pontjában leírtakat: „A gazdaságfejlesztési operatív céljainkhoz kapcsolódva kiemelten fontosnak tartjuk a transzkontinentális kapcsolati szerepre is alkalmas R11 gyorsforgalmi út (megj.: az MTrT-ben M100) ütemezett megvalósítását. Szükségesnek tartjuk, hogy a Ploce – Sarajevo – Budapest V/C Helsinki folyosó, illetve a Léva – Krakkó – Gdansk irányú VI. Helsinki folyosó Budapest Léva közötti szakasza a TEN-T hálózat részeként, az Esztergom és Párkány határ menti várospár érintésével kapcsolódjon össze, és Budapestet, valamint a környező településeket Pest megye nyugati határa közelében elkerülve Ercsi térségében csatlakozzon rá az M6 autópályára.” Kapcsolódva a 14.4.7 Vízgazdálkodás, vízviszatarítás létesítményeinek fejlesztése című intézkedéshez, javasoljuk összehangolni a Dunakanyar illetve a Pilis-Budai hegyvidék területén történő vízrendezési beavatkozásokat a kapcsolódó Komárom-Esztergom megyei területekkel. Javasoljuk megvizsgálni a lehetőségét a hulladékgazdálkodás területén történő együttműködésnek, illetve a tevékenységek összehangolásának. Turisztika: Pest megyében a Dunakanyar Kiemelt Turisztikai Térségen túl, - mely megyénkben is jelentős szereppel bír, - kijelölésre került a Pilis-Budai aktív turisztikai térség is, mely magában foglalja a Zsámbéki- medencét is és szintén határos Komárom-Esztergom megyével (Piliscsévől Szomorrig). Itt a fent már jelzett kerékpáros fejlesztésekben történő együttműködésen túl az aktív turisztika egyéb ágaiban (gyalogos, zárandok) is kialakítható a kínálat összehangolása.</p>	
Miniszterelnökség Építészeti, Építésügyi és Örökségvédelmi Helyettes Államtitkárság	
<p>A véleményezésre megküldött dokumentumban szereplő célrendszerrel a tárca egyetért. Mindezek mellett világörökségi és településfejlesztési szakmai szempontok alapján az alábbi, pontosító javaslatokat tette: Világörökségi szempontból tett észrevételek: A „Pest Megyei Területfejlesztési Program (2021-2027) egyeztetési dokumentáció” kapcsán nem teszünk világörökségi észrevételt. Mindemellett megjegyeznénk, hogy a honlapon szintén megtalálható, „Pest Megyei Területfejlesztési Program területi hatásvizsgálata” c. dokumentum ugyanúgy pontatlanul tartalmazza a megyében található világörökségi várományos helyszínek neveit, illetve a várományos helyszínnel érintett települések felsorolását (46-47. oldal), mint a területfejlesztési koncepció korábban már véleményezett dokumentumai. A Pest megyét érintő világörökségi várományos helyszínek helyesen az alábbiak: „A római birodalom határai - A dunai limes magyarországi szakasza”, „Esztergom és Visegrád középkori magyar királyi központok, valamint az egykori Pilisi királyi erdő területe”, valamint „Magyarországi tájházak hálózata”. A felsoroltakon kívül világörökségi várományos területtel érintett települések: Ertl, Csobánka, Pilisszántó, Pilisszentkereszt, Pilisszentlászló, Pomáz, Dány, Dunaharaszti, Galgamácsa, Gyömrő, Iklad, Zsámbék, Zsámbok, ugyanakkor Vác nem érintett település. Településfejlesztési szempontból tett észrevételek: A települések tervezésével kapcsolatos jogszabályok változása miatt kérjük a szöveg módosítását a 82.oldalon lévő táblázatban: •A Pest megyei települések településfejlesztési terveinek vagy településfejlesztési koncepcióinak, integrált településfejlesztési stratégiáinak véleményezéséről szóló beszámoló, A 68. oldal 5. bekezdésében javasolt hangsúlyozni, hogy a barnamezős területek a zöldfelületek fejlesztésére is hasznosítható területek, mert ez nem derül ki a leírásból. Ez különösen a Budapest- közeli, jelentősen beépített települések esetében hangsúlyozottan fontos.</p>	<p>Köszönjük a megerősítést és a pontosító javaslatokat! A Program anyagában a javítások átvezetésre kerültek, a zöld infrastruktúrára vonatkozó beavatkozást bővítettük és pontosítottuk.</p>

Intézkedést igénylő észrevételek, javaslatok	Tervezői válaszok
<p>A 124. oldalon a kék és zöldinfrastruktúra terén csak a vízgazdálkodás került kihangsúlyozásra, a kapcsolódó zöldfelületek fontossága nem. A bekezdésben a zöldinfrastruktúra megnevezés félreérthető. A kék és zöldinfrastruktúra nem két infrastruktúrát jelent, hanem a zöldinfrastruktúra alternatív megnevezése, ha a kék elemeit akarjuk hangsúlyosabban kezelni.</p> <p>A zöldinfrastruktúra fogalmat kérjük egybe írni.</p> <p>Javasoljuk, hogy az okos megoldásokat szélesebb körben alkalmazzák a települések fejlesztése terén, különösen a Budapest-közeli településeken, de az okos falvak létrehozása is hangsúlyos alternatíva lehet a megyében, amely a főváros terhelését, az ingázást jelentős mértékben csökkentheti.</p>	
Fejér Megye Önkormányzata	
<p>Fejér Megye Önkormányzata az alábbi általános és részletes észrevételeket tett</p> <p>Általános észrevételek:</p> <p>A MaTrT által meghatározott, az európai közlekedési hálózatba illeszkedő hálózatok nyomvonalkeresése, illeszkedése jelentős változásokon megy/ment keresztül.</p> <p>A már megvalósult, illetve tervezés és kivitelezés alatt levő, jelentős közúti, vasúti logisztikai elemek átformálják a sugaras közúti, vasúti hálózati szerkezetet, amelyek nem csak a túlszűfolt centrális elemekre gyakorolnak hatást, hanem a fővárostól nagyobb távolságban levő vasúti, közúti környűri a gazdasági előnyökön túlmenően jelentős területfeltáró, fejlesztő előnyökkel is jár (lásd a részletes észrevételeknél).</p> <p>Az európai és országos infrastrukturális hálózati kapcsolatok, tervezett és már megvalósult vonalas létesítmények, a Duna menti vízkivételi művek, kikötők és logisztikai-intermodális központok, a hulladékgazdálkodás és a megyehatár menti körforgásos gazdaság, a megyehatáron túlnyúló turisztikai desztinációk ügyében javasolom egy, az eddig jól működő „szomszéd megyei” kapcsolatokon túli együttműködést.</p> <p>A szolidáris Pest megye: társadalmi-gazdasági lemaradásban levő térségeinek komplex fejlesztése felsorolásában megjelenik többek között a Ráckevei járás is. A járás települései a Duna mentén „kapcsolódnak” a Fejér megyei Dunaújvárosi járáshoz, továbbá Ercsi (Martonvásári járás) város térségéhez. A térség a közeljövőben számos ipari, logisztikai, közlekedési (Duna-híd) fejlesztés színtere lesz, melyből kiemelkedik az iváncsai kiemelt nagyberuházás. Javasolom a térségek közötti foglalkoztatási, képzési, közlekedési kapcsolatok áttekintését.</p> <p>A Duna Stratégia európai ügyként jelentős hatással van a két megye együttműködési lehetőségeire is. A kikötők, intermodális központok, a turizmus, a környezet- és természetvédelem területén való együttműködés számos lehetőséget ígér.</p> <p>Pest és Fejér megye határán elterülő természetvédelmi értékek a Duna szigetei, árterületi erdei. Ezeket az értékeket nagymértékben befolyásolja, veszélyezteti a Duna mederfenék-süllyedése, áramlási viszonyainak változása, területhasználata.</p> <p>A vízgazdálkodási, illetve környezet- és természetvédelmi fejezetnél történik utalás a Duna Stratégiához való kapcsolódásra. Javasolom az együttes fellépést a Duna medersüllyedésével kapcsolatos gondok kezelésére, a kavicssteraszokról történő vízkivételi művek és gerincezetékek, regionális vízművek tudományos megalapozottságú revitalizációjára.</p> <p>A térség kohéziójának javítása érdekében mindkét megye számára kiemelten fontos a térségközpontok és vonzáskörzetük közlekedésének és az elővárosi közlekedés fejlesztésének ügye. Egyetért a megye a policentrikus térben való gondolkodással, amely nem áll meg a megyehatárnál, így Fejér megye számára fontos a Kelenföld- Százhalombatta-Pusztaszabolcs és a Sárbogárd-Cece-Szekszárd-Bátaszék vasútvonalak korszerűsítésének ügye.</p>	<p>Köszönjük a megerősítést! Elengedhetetlenül fontosnak gondoljuk a közös gondolkodást tervezést, és cselekvést a szomszédos megyékkel. A felsorolt témák, együttműködési területek mindegyike mindkét megye számára nagy jelentőséggel bír, így szükségesnek gondoljuk a tervező munkán túl is az együttműködést, a jelenleginél szorosabb munkakapcsolat kialakítását.</p>

Intézkedést igénylő észrevételek, javaslatok	Tervezői válaszok
<p>A térségi szereplőkkel való együttműködés és koordináció témában a Stratégiai Programban foglaltakkal - mint szomszédos megye – egyetért a megye, különösen a szociális, egészségügyi, fogyatékkal élőket támogató, időotthonokat működtető területen.</p> <p>A pandémia arra világított rá, hogy a megyék közötti együttműködés rendkívüli jelentőséggel bír.</p> <p>A hulladékgazdálkodás fejlesztése, a keletkezett hulladék újrahasznosítása, a körforgásos gazdaság támogatása - különösen a megyék északkeleti részéhez kapcsolódó térségekben - további együttműködési lehetőségeket jelentenek.</p> <p>Az eddigieknél nagyobb körültekintést igényel a kezelt szennyvíziszap elhelyezése és újrahasznosítása, különösen, ha az másik megye területén kerül elhelyezésre.</p> <p>Az illegális hulladéktelepek felszámolása - leginkább a Duna völgyében, Etyek, Zsámbék, Biatorbágy térségében, Pusztázamor környékén, a legforgalmasabb, turizmussal érintett védett területeken - mindkét megye számára kiemelt fontosságú.</p> <p>Részletes észrevételek</p> <p>Pest és Fejér megyét érintő jelentősebb infrastrukturális elemek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Budapest-Székesfehérvár térsége-Győr- Pozsony-Varsó gyorsvasút nyomvonal kijelölése. - A Budapestet nagy távban elkerülő, a Komáromi-hídtól az M1-13-81- Székesfehérvár elkerülő-M7 új csomópont-63-M8 (Pentele-híd)-M4-M25 ún. belső gyűrű, amely oldja a centrális közlekedési hálózat összes negatív hatását, jelentős terhet vesz le az érintett megyék, különösen a főváros térségének túlszűfolt forgalmából. Egyidejűleg az érintett belső gyűrű hátrányos helyzetű kistérségei számára 20-25 km sávban nagyobb munkahely-teremtési lehetőségeket adhat. - A VO vasúti, Fővárost elkerülő, Ceglédet Duna-hídon keresztül Székesfehérvárral, Győrrel összekötő nyomvonal - hasonlóan az előbbi közúti belső gyűrűhöz - több vasúti „fejpályaudvar”, továbbá személyi és áruforgalommal összefüggő létesítmények újragondolását teszi lehetővé. - A Budapest-Belgrád-Athén {Pireusz}, továbbá a Dunántúlt és az Alföldet is összekötő déli vasúti összekötés a központi fekvésű, ipari, logisztikai, kereskedelmi központoknak új távlatokat biztosít. - Az M100 autótűt és annak Pest megyei átvezetése rendkívül szoros együttműködést, megfontolt területhasználatot igényel. - Ezeket az európai közlekedési hálózati elemeket azért emelem ki az együttműködésünk keretei közül, mert a 21. században meghatározó elemei lesznek az európai közlekedési folyosók rendszerének és jelentős hatást gyakorolnak az ipari, technológiai, logisztikai, kereskedelmi, turisztikai és a tudományos együttműködés számtalan területén. - Pest és Fejér megye határán található a Budapest környéke turisztikai térség, amelybe Pest, Fejér és Komárom-Esztergom megyei desztinációk is tartoznak, óriási lehetőséget adva a Pannónia Szíve program által érintett Fejér megyei településeknek is, különösen Etyek-Bicske térségében és a Váli- völgyben. A martonvásári Beethoven-kultusz, a kápolnásnyéki Halász kastély és a Csajághy Laura Színpad számos főváros közeli programot nyújt. - A Duna menti nagyobb ipari, logisztikai, energetikai kiemelt fejlesztések, úgymint Ivánca, Rácalmás és Paks 11 fejlesztései számos területen erősíthetik a megyék együttműködését. - Az EuroVelo 6.C Százhalombatta-Ercsi-Dunaújváros-Dunaföl dvár országos kerékpárút törzshálózatba való kerülésével lehetőséget biztosít a Duna pannóniai oldalán a Limes, Intercisa (Dunaújváros), Vetus Salina (Adony) megismerésére. - A Budapest-Balaton kerékpárút mellett az országos kerékpárút törzshálózat részét képező Etyek-Martonvásár kerékpárút is nagy jelentőséggel bír a két megye kapcsolatában. <p>A megküldött területfejlesztési program magas színvonalú anyagához fűzött javaslataok megküldésével egyidejűleg a megye bízik a további sikeres együttműködésben a koncepcionális és stratégiai dokumentumok megújítása, illetve az együttműködést igénylő, közös fejlesztések összehangolt megvalósítása terén.</p>	

Intézkedést igénylő észrevételek, javaslatok	Tervezői válaszok
Pest Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság	
<p>Pest Megye Közgyűlésének Elnöke által meghatározott Környezeti Értékelési eljárás lefolytatására vonatkozó megkeresését megvizsgáltam, az abban foglaltakkal kapcsolatban az alábbi tájékoztatást adom.</p> <p>Az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm.) előírásait figyelembe véve, a Korm. 3. számú mellékletének II. k) pontjában meghatározott súlyos ipari balesetek megelőzésére kiterjedően Pest megye területén rendezés alá vont területre vonatkozóan jelentős környezeti hatás nem található.</p>	Köszönjük a megerősítést!
Felsőpakony Nagyközség Jegyzője	
Az önkormányzat a „Pest Megye Területfejlesztési Programja 2021 -2027” egyeztetési dokumentumait megkapta, az abban foglaltakkal kapcsolatban véleményt, észrevételt nem tettek.	Köszönjük a megerősítést!
Törtel Község Önkormányzata	
A levelében hivatkozott honlapon megtalálható Pest Megye Területfejlesztési Programja 2021-2027 dokumentációt áttanulmányoztuk, és tájékoztatom, hogy az abban foglaltak Törtel Község Önkormányzatának érdekeivel nem ellentétesek, a dokumentációban foglaltakkal kapcsolatosan észrevételt nem teszünk.	Köszönjük a megerősítést!
Újhartyán Város Önkormányzata	
<p>A „Pest Megye Területfejlesztési Programja 2021-2027” egyeztetési dokumentum tanulmányozását követően az alábbi észrevételem, kérdésem van:</p> <p>- Településünket érinti a 405-ös főút, melynek kiszélesítése tudomásunk szerint tervezés alatt van. Az M4-es és MS-ös autópályát összekötő út mára már nagyon rossz állapotba került, elhanyagolt, nem tudja biztonságosan szolgálni a rajta közlekedőket. Mikorra várható ennek az útnak a felújítása, illetve a kétszer kétsávos tétele? Kitér-e a tervezés a 405-ös főút fejlesztésre, és nyomvonalának meghatározására?</p> <p>Újhartyán Város Ipari Parkjába vezető Japánfasor elnevezésű belterületi közútnak kapcsolata van az M5-ös autópályával. Mára az Ipari Park telítettsége miatt ez a csomópont nem tudja biztonságosan levezetni a rajta átmenő forgalmat. Ismereteim szerint a REHAU Automotive Kft., újhartyáni üzemének építésekor - mint kormányzatilag kiemelt beruházás - már jelezte, hogy szükséges, egy új, 405-ösről való, Ipari telepet ellátó csomópont kiépítése. A Területfejlesztési Program térjen ki erre a lehetőségre is.</p> <p>Városunk déli határában átmenő VO-ás vasútvonal nyomvonal kijelölése már megtörtént, abban a korábbiakhoz képest történt-e változtatás?</p>	<p>Köszönjük az észrevételeket és a felvetett kérdéseket! A Programban nem nevesíthetünk minden egyes felújításra érett műtárgyat és útszakaszt. Ugyanakkor kiemelt problémának tartjuk a megyében a bel és külterületi utak elégtelen állapotát, illetve utóbbiak esetében a kiépítetlen utak arányát, amit a koncepcióban és a programban nevesítettünk is. A közúthálózat felújítása első sorban szakpolitikai kérdés, így a felújítások pontos ütemezéséről az irányító szervek, illetve a fenntartó Magyar Közút Zrt. tud részletes felvilágosítást adni.</p> <p>A "VO" vasúti elkerülő megépítését Pest megye mindvégig támogatta, ismerve annak szükségességét és országos előnyeit. Ezt a programban és a koncepcióban is ismételtelen deklarálta, a megvalósítás kérdéseit ez a dokumentum nem hivatott tárgyalni. A nyomvonalat, illetve a megvalósítás kérdéseiben ugyanakkor az irányító szaktárca tud részletes felvilágosítást adni.</p>
Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság Megelőlegelési és Engedélyezési Szolgálat	
A vízügyi igazgatási és a vízügyi, valamint a vízvédelmi hatósági feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 223/2014. (IX.4.) Korm. rendelet 10. § (1) és (2) bekezdéseinek figyelembe vételével megállapítottam, hogy Pest Megye közigazgatási területe több vízvédelmi és vízügyi hatósági feladatot ellátó katasztrófavédelmi igazgatóság illetékességi területét is érinti. A fentiekben részletezettek alapján a megkeresést a területileg illetékes és hatáskörrel rendelkező a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei és a Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóságokhoz elektronikusan továbbküldtem további intézkedésre.	Köszönjük a segítséget!

Intézkedést igénylő észrevételek, javaslatok	Tervezői válaszok
Nógrád Megyei Önkormányzat	
<p>A dokumentáció Operatív Programban és Stratégiai Programban megfogalmazott célrendszerei Nógrád megye vonatkozásában kedvezőtlen megállapítást nem tesznek.</p> <p>A térszerkezet fejlesztése, kiegyensúlyozása kapcsán a Szobi és Aszódi térségek gazdasági, társadalmi felzárkóztatására tett intézkedések megfogalmazását üdvözlöm.</p> <p>Az átfogó célok közt megfogalmazott, az elérhető Pest megye kapcsán Nógrád megye szempontjából is fontosnak tartom a térségi kapcsolatok fejlesztését.</p> <p>A „Pest Megye Területfejlesztési Programja 2021-2027” dokumentum elfogadását támogatom.</p> <p>A Program elfogadásához sok sikert kívánok!</p>	Köszönjük a megerősítést!
Nagytarcsa Község Önkormányzata	
<p>A 9/2021 hivatkozási számú 2021. április 14. napján kelt megkeresésére tájékoztatom, hogy „Pest Megye Területfejlesztési Programja 2021-2027” egyeztetési dokumentációban foglaltakkal kapcsolatban észrevételt nem teszünk, kifogást nem emelünk.</p>	Köszönjük a megerősítést!
Tárnok Nagyközség Önkormányzata	
<p>A „Pest Megye Területfejlesztési Programja 2021 -2027” egyeztetési anyagával kapcsolatosan kifogást nem emelek.</p>	Köszönjük a megerősítést!
Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság	

Intézkedést igénylő észrevételek, javaslatok	Tervezői válaszok
<p>A közlekedés-fejlesztési elképzelések markánsan megjelennek mind a Konceptióban, mind a Programban, főként a megye belső területeire fókuszálva. A Konceptió kapcsán küldött véleményünket továbbra is fenntartjuk, a Programban szereplő „Elérhető Pest megye: Közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében” c. prioritásra vonatkoztatva. A közlekedési fejlesztések közül az Új nyomvonalakat igénylő fejlesztések (gyorsvasutak, gyorsforgalmi utak, települések közötti hálózatos kapcsolatok, valamint települési és térségi elkerülő utak) várhatóan jelentős természet- és környezetvédelmi konfliktusokat eredményeznek a további terület-igénybevételek és forgalomnövekedés miatt, így javasoljuk szükségességük megfontolását. Véleményünk szerint a megye nagy részének jelenlegi úthálózata is igen sűrű, Új közlekedési kapcsolatok kiépítése sok esetben már csupán természetvédelmi szempontból értékes területeken keresztül lehetséges, mely természetvédelmi szempontból nem támogatható.</p> <p>Az Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért c. prioritáson belül megjelenik intézkedésként a Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása, azon belül pedig beavatkozásként a Természeti területek és értékek megóvása, a megye ökológiai térszerkezetének fejlesztése. A beavatkozás szűkszavú leírása szerint „Fontos feladat Pest megye természetvédelmi területeinek biológiai sokféleségének megóvása, a fajok és élőhely típusok hosszú távú fennmaradásának biztosítása, természetes elterjedésük szinten tartásával vagy növelésével. Úgy, hogy a területek ismertsége, népszerűsége, látogatottsága növekedjen”. Véleményünk szerint általánosságban nem tekinthető célnak minden természetvédelmi területre vonatkozóan a turisztikai hasznosítás és így a látogatottság növelése. Sok esetben az élőhelyek természetességének javítása, helyreállítása a területek háborítatlanságának biztosítása a természetvédelmi érdek. A jelzett beavatkozás indikátoraként szerepel a Stratégiai programban a „fejlesztéssel érintett természetvédelmi terület, ill. Natura 2000 területek” száma. Nem egyértelmű, hogy ezekben az esetekben mit tekintenek fejlesztésnek, és mivel ez nem tisztázott, nem megállapítható, hogy ezek a fejlesztések természetvédelmi szempontból pozitív vagy negatív hatást jelentenek. Javasoljuk, hogy indikátorként különítsék el a természeti szempontokat figyelembe vevő és azzal ellentétes fejlesztéseket (p1. közlekedési célú igénybevétel) és olyan szempontokat is vegyenek figyelembe, mint a természetvédelmi kijelölés alatt álló területek (3)1. ökológiai hálózat) kiterjedésének változása. A Programban megfogalmazott egyéb prioritásokkal, célokkal Igazgatóságunk egyetért.</p>	<p>Köszönjük az észrevételeket!</p> <p>A vonalas infrastruktúra fejlesztéseknél jogszabályi kötelezettség a környezetre gyakorolt hatás vizsgálata, az érintett hatóságok bevonása, illetve a velük való egyeztetés, ezért ennek kiemelt szerepeltetését nem látjuk indokoltnak.</p> <p>Valóban mi sem automatikus összefüggést akartunk érzékeltetni a természetvédelmi területek védelme és a turizmus kapcsolata között, ezt javítottuk a szövegben.</p> <p>Az indikátorváltással egyetértünk azt átvezettük.</p>
Ceglédi Város Önkormányzata	
<p>A területfejlesztési koncepció , a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről , valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük , elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet 11. mellékletének 16. pontja alapján - mint érintett települési önkormányzat - a hivatkozott számú megkeresés szerinti megyei területfejlesztési program tervezéséhez észrevételt nem tesztek. Továbbá tisztelettel tájékoztatom, hogy az eljárás további szakaszaiban is részt kívánok venni.</p>	<p>Köszönjük a megerősítést!</p>
Százhalombatta Város Önkormányzata	
<p>Tájékoztatom, hogy Százhalombatta városa a dokumentummal kapcsolatban a 2021-03-05. keltezésű állásfoglalásán túl, további észrevételt nem tesz. A Stratégia környezeti vizsgálata megállapításaival egyetért. Az eljárás folyamatában Százhalombatta város Önkormányzata részt kíván venni, ezzel is segítve a célok kiteljesedését.</p>	<p>Köszönjük a megerősítést!</p>
Magyei Önkormányzatok Országos Szövetsége	

Intézkedést igénylő észrevételek, javaslatok	Tervezői válaszok
<p>A véleményezésre megküldött Megyei Területfejlesztési Program egyeztetési változata:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tervezetének jövőképe és célrendszere illeszkedik az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióhoz; • a prioritások összhangban vannak a hazai és az EU által megfogalmazott stratégiai keretszabályozásban rögzített célokkal és prioritásokkal; • a nemzetstratégiai és szakpolitikai tervdokumentumokat figyelembe veszi. <p>A véleményezésre megküldött Megyei Területfejlesztési Program egyeztetési változatához észrevételt nem teszek, kifogást nem emelek. Mindezeket figyelembe véve a program egyeztetési dokumentumát elfogadásra javaslom.</p>	<p>Köszönjük a megerősítést!</p>
Honvédelmi Minisztérium	
<p>Kérem, hogy az új koncepcióban és stratégiai dokumentumokban és a településrendezési eszközökben honvédelmi területeket érintő, azok használatát korlátozó fejlesztéseket, változásokat ne tervezzenek. A fentiekre figyelemmel az új területfejlesztési koncepcionális és stratégiai dokumentumok készítésekor, majd a település infrastrukturális elemeinek fejlesztése során (különösen a lakóövezetei, idegenforgalmi és nagy tömegeket vonzó fejlesztések magas építmények vonatkozásában) külön figyelmet indokolt fordítani azon elemekre, projektekre, amelyek fejlesztése a katonai objektumok környezetében, illetve azok védőterületén, vagy működési területén belül történnek. A véleményezési szakaszban megfogalmazott átfogó célok és stratégiai célkitűzések, mint közlekedési és környezeti infrastruktúra fejlesztése, kerékpáros infrastruktúrához kapcsolódó fejlesztések megvalósulását külön eljárásban szükséges vizsgálni, a tervezett nyomvonal közelében lévő honvédségi területek lehetséges érintettsége miatt.</p>	<p>Köszönjük a tárcsa javaslatát! Természetesen a honvédelmi tárcsa levelében nevesített településeken található (településrendezési eszközökben részletesen megjelenített ingatlanok) honvédelmi területek, a vonatkozó jogszabályok alapján katonai ingatlanok korlátozásmentes használatának biztosítása kiemelten fontos, amelynek nem mond ellen a Területfejlesztési Program intézkedéscsomagja. Egyetértünk és támogatjuk azt, hogy a közlekedési és környezeti infrastruktúra fejlesztése, kerékpáros infrastruktúrához kapcsolódó fejlesztések megvalósulását külön eljárásban szükséges vizsgálni, a tervezett nyomvonal közelében lévő honvédségi területek lehetséges érintettsége miatt.</p>
Pest Megyei Kormányhivatal Földhivatali Főosztály	
<p>A véleményezésre megküldött Pest Megyei Területfejlesztési Program dokumentációjában foglaltakkal a Pest Megyei Kormányhivatal Földhivatali Főosztálya alapvetően egyetért, és egyben fenntartja a 10.044- 2/2021 és 10.044-3/2021. számon kiadott véleményeiben tett javaslatokat.</p>	<p>Köszönjük a megerősítést, a Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió véleményezési eljárásában megfogalmazott válaszuk ebben az esetben is érvényes.</p>
Magyar Energetikai és Közműszabályozási Hivatal	

Intézkedést igénylő észrevételek, javaslatok	Tervezői válaszok
<p>Előremutató és követendő gyakorlatnak tartjuk, hogy a Területfejlesztési Programban megjelennek a fenntarthatósággal, a környezet megóvásával, a körforgásos gazdaság elősegítésével, az önkormányzati tulajdonban lévő épületek energiahatékonyságot célzó fejlesztésével, valamint a megújuló energiaforrások alkalmazásával összefüggő célok.</p> <p>A Területfejlesztési Programmal kapcsolatban az alábbi szakmai észrevételeket fogalmazzuk meg:</p> <p>– A Területfejlesztési Program tartalmaz különböző, a közműves ivóvízellátással, a szennyvízelvezetéssel és –tisztítással kapcsolatos fejlesztési prioritásokat, kezdeményezéseket. Javasoljuk a Területfejlesztési Program véglegesítése és a konkrét fejlesztések kidolgozása során a területileg illetékes víziközmű-szolgáltatókkal való együttműködést a megvalósítandó feladatok pontos azonosításához és az elérhető források minél kedvezőbb felhasználásához. Javasoljuk továbbá a közműves ivóvízellátás és a szennyvízelvezetés, -tisztítás fejlesztésével kapcsolatosan annak vizsgálatát, hogy milyen lehetőségek vannak e rendszerek energiahatékonyságának növelésére.</p> <p>– A Területfejlesztési Program véglegesítése során javasoljuk annak vizsgálatát, hogy a közműves szennyvízelvezetéssel és -tisztítással nem rendelkező települési körben szennyvízkezelési feladattal rendelkező települések milyen mértékben rendelkeznek Települési Szennyvízkezelési Programmal. A dokumentumok tükrében javasoljuk annak felülvizsgálatát, hogy az érintett települések ellátásnak vonatkozásában az egyedi szennyvízkezelés-e az egyetlen lehetséges és gazdaságos műszaki megoldás.</p> <p>– A Területfejlesztési Program az energiahatékonysággal kapcsolatos célok elérése érdekében említi a távhő rendszerek komplex energetikai fejlesztését. Javasoljuk, hogy a dokumentum véglegesítése során vizsgálják meg a távhőszektor megyei sajátosságait és amennyiben lehetséges, tűzzenek ki konkrét és visszamérhető célokat a szektor fejlesztésével kapcsolatban. A távhőtermelés szempontjából fontosnak tartjuk továbbá annak vizsgálatát, hogy milyen mértékben van lehetőség megújuló energiaforrások, főként a geotermikus energia integrálására a távhőtermelő rendszerbe.</p> <p>– A Területfejlesztési Program megállapítást tesz arra vonatkozóan, hogy megyei viszonylatban még mindig nagyon alacsony a megújuló energiaforrások kihasználásának részaránya a teljes hazai energiatermeléshez viszonyítva. Javasoljuk annak felülvizsgálatát, hogy Pest megye milyen természeti és infrastrukturális adottságokkal rendelkezik a megújuló energiaforrások kiaknázása területén. Javasoljuk továbbá, hogy a felülvizsgálatot követően dolgozzanak ki konkrét és visszamérhető célokat a megye megújuló energiatermelésének fejlesztésével kapcsolatosan.</p>	<p>Köszönjük a megerősítést és a segítő észrevételeket! A Területfejlesztési Program általánosságban határozza meg a cselekvés irányait, ugyanakkor konkrét beavatkozások tervezését nem vállalja fel. A végrehajtás kereteit egyfelől az Operatív Programok másfelől hazai, központi, illetve helyi források adják. Előbbiek pontos akcióterveket fogalmaznak meg, míg a hazai források esetében van mód közvetlen akciók megfogalmazására.</p> <p>A megújuló energiaforrásokra vonatkozóan konkrét fejlesztési területeket jelöltünk ki, azonban pontos célok, volumenek kitűzése ennek a dokumentumnak a kereteit szétfeszíti. Erre vonatkozó energiastratégiát országosan kell megfogalmazni, természetesen területi célok megfogalmazása mellett.</p>
Belügyminisztérium	
<p>1. A Területfejlesztési Programot javaslom kiegészíteni a roma nemzetiségű csoportokat érintő felzárkózási célokkal, különös tekintettel a roma gyermekeket, a többszörösen hátrányt elszenvedő roma nőket érintő felzárkózási szempontokkal, továbbá a roma nemzetiségűek munkaerő piaci esélyének javítására és a lakhatási hátrányokból származó társadalmi hátrányok csökkentésére irányuló javaslatokkal.</p> <p>2. A hosszabb távon megvalósítani kívánt váci Duna-híd megépítésének szándéka vonatkozásában az alábbiakra hívom fel a figyelmet:</p> <p>A tervezett híd ivóvízbázis-védőterületet érint, mivel a híddal elért Szentendrei-sziget teljes egésze vízbázis-védőterületre esik. Összesen 8 db közcélú vízbázis működik a szigeten, melyek kiemelt, pótolhatatlan szerepet töltenek be Budapest és a térség ivóvíz-ellátásában. A tervezett híd megépítése jelentősen növelné a sziget átmenő forgalmát, ez pedig a felszín alatti vizeket szennyező hatása révén közvetlenül fejtené ki káros hatást a vízbázisokra. A fentiek alapján felszín alatti vízkészlet-gazdálkodási szempontból a híd megépítése igen jelentős távlati kockázatokat hordoz magában. Ezért a fejlesztési terv előkészítése és az arról történő döntés során az elképzelést javaslom alapos megfontolás tárgyává tenni.</p>	<p>A Program rászorultsági alapon határozza meg a beavatkozások fókuszát, nem kívántuk ezt kizárólagosan a roma kisebbségre szűkíteni, hanem úgy fogalmaztuk meg az esélyegyenlőséget, társadalmi felzárkózást célzó intézkedéseinket, hogy azokkal más marginalizálódott társadalmi csoportokat is képesek legyünk segíteni.</p> <p>A "váci új Duna-híd" előkészítéséhez közbeszerzést írt ki a NIF Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő zártkörűen működő Részvénytársaság, a döntéselőkészítő tanulmány, a tanulmányterv és a környezeti hatástanulmány (kht) készítése lesz a nyertes feladata. A megye lényegesnek tartja a Duna két partja összeköttetésének javítását, a készülő döntéselőkészítő tanulmány minden bizonnyal kitér a környezeti hatásokra, így Magyarország Kormánya a beruházásról ennek részletes ismeretében dönt majd.</p>

Intézkedést igénylő észrevételek, javaslatok	Tervezői válaszok
Pénzügyminisztérium	
<ul style="list-style-type: none"> • A 7. és a 14 fejezetek azonos részeket tárgyaló részfejezeteinek szövegezése teljes mértékben megegyeznek egymással. A Program ösztérjedelmének csökkentése érdekében javasoljuk az ilyen ismétlődések elkerülését, törlését. • „A magán- és közszféra szereplőinek összefogásával a Ferihegyi Gazdasági övezetben célszerű komplex térség- és gazdaságfejlesztési szemlélet alkalmazása.” jelenik meg az I. prioritásban. Ennek kapcsán indokolt lenne az Övezet, mint területi egység külön (al)koncepció mentén történő fejlesztése is. • A megyei és térségi gazdaságfejlesztési programokhoz való illeszkedés mellett fontos lenne megemlíteni az országos programokhoz való illeszkedést is, így a Magyarország egyes területei közötti gazdasági egyenlőtlenség csökkentése érdekében szükséges fejlesztési program (GÉP), továbbá a „Felzárkózó települések” hosszú távú programjának (FETE), hiszen ezek is több tekintetben érintik Pest megye társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségeinek településeit. • A dokumentum megjegyzi, hogy az indikátorok célértéke nem kalkulálható a végleges TOP PLUSZ és a végleges forrásmegosztás ismerete nélkül. Az indikátorok között a korábbi szöveges elemzés megállapításait figyelembe véve a feltüntetettek túl azonban mindenképpen szükség lenne kvalitatívabb jellegű mutatószámok alkalmazására is (pl. a támogatott vállalkozások beruházási potenciáljának növekedése, a beavatkozások hatására diverzifikációt megvalósított vállalkozások száma/aránya, a támogatott vállalkozásoknál alkalmazottak számának növekedése stb.). • A Lemaradásban lévő térségek komplex fejlesztése c. programelem esetében fontos lenne kitérni a Belügyminisztérium vezetésével zajló országos szintű FETE és GÉP fejlesztésekre is, hiszen mindkét programnak van Pest megyét érintő programeleme. Továbbá az együttműködésekben megvalósuló programok esetében érdemes lenne a főváros-agglomeráció tekintetében megvalósuló programokra és a nemzetközi együttműködésben megvalósuló programokra is kitérni. • A területfejlesztési programban is kiemelt figyelmet javasolunk fordítani a városfejlesztésre, a fenntartható városfejlesztési célokra. Ezen célok esetében kiemelten fontos az ITP összhang biztosítása és megalapozása, mely a programban megjelenik, és ez kiemelten megalapozza a tervezést. A fenntartható városfejlesztés intézkedésre jelölt városokat elégséges az ITP-ben kijelölni, a koncepcióban és a programokban csak mint lehetséges célterületekként javasoljuk megjeleníteni. • Javasoljuk a megye fejlesztési céljainak térségi fejlesztési célokhoz történő kapcsolódásának, a főváros fejlesztésének térségi összefüggésrendszerben (budapesti agglomeráció) történő bővebb bemutatását, az agglomerációs térség esetében a Főváros területfejlesztési programjához történő kapcsolódás bemutatását. A Főváros szintén folytatja a koncepció és program felülvizsgálatát, javasoljuk az agglomerációs térségi kapcsolódások szempontjából a tervezői együttműködést. 	<p>A program struktúrájának és tartalmának kialakításakor messzemenőig igyekeztünk betartani a vonatkozó jogszabályt és a tervezési útmutatók iránymutatásait, a tartalmi ismétlődések ennek a következményei. Egyetértünk azzal, hogy ez helyenként szükségtelen szöveg ismétlődéseket eredményezett, ezért a kérésnek eleget téve csökkentettük azok előfordulását az anyagban.</p> <p>A Ferihegyi Gazdasági Övezet tekintetében a Pest Megyei területfejlesztési Program keretében nem gondoljuk a jelen körülmények között reálisnak külön övezeti koncepció, program készítését, mivel nem tudunk az övezetre dedikált fejlesztési forrásokat biztosítani. Az övezet kiemelését azért tartottuk lényegesnek (hasonlóan a hátrányos helyzetű térségeinkhez), hogy az ágazati beavatkozások és kiemelten a TOP+ beavatkozásainak területi fókuszában jelenjen meg az Övezet területe.</p> <p>Pest megyében nagyon kevés település érintett a jelzett GÉP, illetve FETE programokkal, az ezekből származó források volumene a megyében nem éri el azt a mértéket, hogy megyei szintű tervezés esetén külön fókuszot kapjanak a programok és azok eredményei. A főváros és agglomeráció vonatkozásában nem tudunk közös fejlesztési programokról, a nemzetközi együttműködésben megvalósuló programok a koncepcióban jelennek meg.</p> <p>A fenntartható városfejlesztési célterület vonatkozásában nem tényként rögzítettük a 11 várost, hanem mint általunk készített javaslatot, amely még a tervezés folyamán változhat.</p> <p>A fővárossal való együttműködés véleményünk szerint is rendkívül fontos lenne, ugyanakkor a létrehozott formális kerete (regionális konzultációs fórum) nem vált működő platformmá, és erre nem is alkalmas. A térség egészét érintő legfontosabb kérdésben, a közlekedési feladatok megoldására, közvetlen kormányzati szervként az Budapesti Fejlesztési Központ jött létre, más tématerületek vonatkozásában nincs általunk ismert felelős szervezet. Másfelől a Főváros a Koncepció egyeztetésekor egyetértését fejezte ki a koncepcióban megfogalmazott célokkal. Sajnos a programok megvalósításában a megye nem partner a főváros számára, hiszen a megyei önkormányzat nem rendelkezik megfelelő kompetenciákkal közös programok megvalósításához. A TOP Plusz tervezése során a várostérségek együtt tervezésére megfogalmazott a tervező beavatkozásokat, ugyanakkor Magyarország egyetlen érdemi agglomerációja vonatkozásában ez nem történt meg, holott a főváros és agglomerációja vonatkozásában valóban szükség lenne önálló térségi program készítésére. A koncepció és a program készítése során is igyekeztünk megjeleníteni az agglomerációt érintő főbb problémákat, ugyanakkor a programozás körülményei nem tették lehetővé a Fővárossal való szorosabb szakmai együttgondolkodást.</p>

Intézkedést igénylő észrevételek, javaslatok	Tervezői válaszok
Agrárminisztérium	
<p>1. A Tervezet a korábban véleményezett Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió (a továbbiakban: Konceptió) célkitűzéseire épül, amelyekben álláspontom szerint továbbra sem jelenik meg megfelelő hangsúllyal a természeti és a táji értékek védelme.</p> <p>2. A tervezett vonalas létesítmény, illetve turisztikai, vagy energetikai, vízügyi fejlesztések esetében, amennyiben Natura 2000 területet vagy országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal védett természeti területet is érint a Konceptió, akkor vizsgálni szükséges, hogy ez az érintettség hogyan lehet minél kisebb, illetve milyen alternatív megoldások, elkerülések jöhetnek szóba.</p> <p>3. A térség közlekedési kapcsolatainak javítását táj- és természetvédelmi szempontból lehetőség szerint a jelenlegi műúthálózat minőségi fejlesztésével javaslom megoldani, új terület igénybevételével jár ó nyomvonalak kiépítése helyett.</p> <p>4. A Tervezet stratégiai program munkarész ében szereplő horizontális elvek és átfogó célok területi lehatárolás nélkül nehezen véleményezhetőek táj- és természetvédelmi szempontból, ezért szeretném felhívni a stratégia alkotóinak és végrehajtóinak a figyelmét a természetes és természetközeli élőhelyek és kapcsolataik megőrzésének fontosságára, valamint a tájak sajátos karakterének és esztétikai jellemzőinek védelmére a jövőbeni fejlesztési beruházások tervezése és megvalósítása során.</p> <p>5. A Tervezet stratégiai programrésze és operatív programrésze igen sok, szó szerinti szövegismétlődést tartalmaz, amelytől a Tervezet hossza jelentősen megnő, ugyanakkor többletinformációt nem hordoz. Javaslom, hogy a stratégiai rész minél rövidebben mutassa be a prioritásokat, az intézkedések részletes leírása pedig - amint az véleményem szerint a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről. valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet [a továbbiakban: 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet] 3. mellékletében is megjelenik - elegendő, ha csak az operatív részben szerepel.</p> <p>6. A Konceptiónál már jeleztem, hogy meglátásom szerint a koncepció-tervezet nem követte teljesen a 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet 1. mellékletében szereplő "A kiemelt térségi és a megyei szintű területfejlesztési koncepció, valamint a kiemelt térségi és a megyei területrendezési terv közös feltáró -értékelő vizsgálatának tartalmi követelményei" leírását, mivel hiányzott belőle a „g) a területfelhasználás alapelveit lefektető koncepció kidolgozása" fejezet rész.</p> <p>7. Általánosan elmondható, hogy a Tervezetnek a megyei gazdaságfejlesztéssel foglalkozó részeit - meglátásom szerint - erősíteni szükséges az alábbi témakörökkel.</p> <p>Az erőforrások takarékos és hatékony használata, a környezetvédelmi ipar, a környezettechnológia, a legjobb elérhető technika (BAT) és a környezetirányítási és vezetési rendszerek bevezetésének említése. Kérem a gazdaságfejlesztési szövegrész fentiekkel történő kiegészítését.</p> <p>9. Az alternatív helyi, térségi és hálózati gazdaságfejlesztés keretében elsődleges cél a helyi gazdaságfejlesztési kezdeményezések felkarolása és a térségek célzott, specifikus támogatása, valamint a helyi gazdaságban működő vállalkozások megerősítése, ezáltal javulhat a helyi termékek és szolgáltatások fogyasztási szintjének növelése.</p>	<p>Köszönjük a tárcsa véleményét!</p> <p>Válaszunk elviekben megegyezik a koncepcióra korábban adott véleménnyel. A jogszabályok előírják a vonalas infrastruktúra engedélyezésénél az érintett hatóságok hozzájárulását, környezeti engedélyeztetését, így ezt nem tartottuk szükségesnek kiemelni.</p> <p>Az ismétlődéseket igyekeztünk megszüntetni, így az anyag áttekinthetőbb és jobb struktúrát kapott.</p> <p>A kormányrendeletre való illeszkedésre vonatkozó kritikára érdemi választ nem tudunk adni, mert egyfelől a hivatkozott jogszabályi melléklet a Programra nem, csak a Konceptió tartalmára vonatkozik, másrészt pedig a jelenleg hatályos jogszabályban a hivatkozott jogszabályi helyen nem található a kifogásolt területfelhasználás elemzését előíró pont.</p> <p>A hatékonyság és a fenntarthatóság a Program célrendszerének horizontális célkitűzésein keresztül markánsan megjelenítésre kerülnek, azok általánosan érvényesek valamennyi átfogó és stratégiai cél vonatkozásában.</p> <p>A helyi gazdaság fejlesztése szintén kiemelten megjelenítésre került ott, ahol ennek a legnagyobb az indokoltsága, a fejlődésben lemaradó térségek esetében (ATC1.1).</p>

Intézkedést igénylő észrevételek, javaslatok	Tervezői válaszok
ITM	
<p>Javasoljuk átgondolásra, hogy valóban szükséges-e az anyagban a 2012-2013 közötti partneri egyeztetések ilyen részletezett bemutatása.</p> <p>Továbbá kérjük a hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvényben használatos fogalmak használatát (módosítva a szelektív gyűjtés, újrahasznosítás, deponálás, létrejött hulladék kifejezéseket).</p> <p>A szociális és egészségügyi intézmények felkészítését, klímaalkalmazkodást célzó beavatkozások integrálását javasoljuk praktikusán az 5.2 és 5.7 intézkedések keretében elsősorban természetes hűtési és árnyékolási módszerek alkalmazásával. Szükséges a társadalom felkészítése is a lehetséges adaptációs válaszokra, ehhez klímatudatossági szemléletformáló programok megvalósítása javasolt.</p> <p>Javasoljuk a NATÉR (Nemzeti Alkalmazkodási Térinformatikai Rendszer) éghajlati hatások társadalmi és gazdasági következményeit is szemléltető sérülékenységi térképeinek használatát, iránymutatásul szolgálva a Pest megye leginkább sérülékeny területeinek azonosításához.</p> <p>A programszintű indikátorok bemutatásánál - több helyen - a bázisérték és a bázisév kidolgozás alatt van és a célérték „növekvő” és „csökkenő” kifejezésekkel lett meghatározva. Javasoljuk ezek számszerűsítését is.</p> <p>Javasoljuk az öntözéses gazdálkodás kockázatainak számbavételét, továbbá a szárazságtűrő növények termesztésével kapcsolatos kutatások támogatását, melynek keretében a tudományos intézetekkel (pl. Gödöllői egyetem) történő együttműködés a szakmai eredményességet növeli. Emellett javasolt szót ejteni a műtrágya-felhasználásról, mint üvegházhatású gáz kibocsátásáért felelős tevékenységről. Keletkezésének megelőzése a műtrágyák szerves trágyával történő kiváltásával, a biomasza hulladék komposztálásával és az állattartó telepeken képződő trágya felhasználása által érhető el.</p> <p>Esetenként nincs összhangban a stratégiai program intézkedéseinek eredménye és a potenciális kedvezményezettek köre az operatív program intézkedéseinél, beavatkozásainál írtakkal. Például a 4.4. Vízgazdálkodás, vízviszatarlás létesítményeinek fejlesztése intézkedés eredményeként szerepel: “Csökken a megye CO2 kibocsátása, növekszik az energiahatékonyság, illetve a megye versenyképessége.” (69. o) Ennek törlését javasoljuk (mivel az intézkedés keretében nem történik sem kibocsátáscsökkentő, sem energiahatékonysági beavatkozás), valamint módosítását összhangban a 152-153. oldali táblázattal. Szintén felülvizsgálatra javasolt a potenciális kedvezményezettek köre, pl. kiegészítendő a közmű infrastruktúra üzemeltetőikkel, ahogyan az operatív programrész táblázatában is szerepel.</p> <p>Javasoljuk, hogy az ár- és belvízvédelmi programok elkészítésénél a helyi sajátosságoknak megfelelő és a klímaalkalmazkodást segítő természetes vízmegtartó megoldások feltérképezését, összhangban a második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia vízgazdálkodási irányvaival. Szorgalmazzuk a Nemzeti Alkalmazkodási Központ által kidolgozott Kézikönyv települések számára a települési belterületi vízrendezés klímareziliens tervezéséhez tartalmazó dokumentum áttekintését. Emellett javasoljuk a LIFE-MICACC természetes vízmegtartó megoldások pályázat keretében megvalósult mintaprojektet is áttekinteni (köztük a Pest megyei Püspökszilágy települést) a tapasztalatok alkalmazhatósága szempontjából.</p> <p>Üdvözlendő, hogy a dokumentum tartalmaz rövidítések jegyzékét és idegen kifejezések magyarázatát. Szükséges azonban a listák aktualizálása a 2021-2027-es programdokumentumban releváns elemek szempontjából (például a Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal nem szerepel a törzsszövegben, emellett a hozzá tartozó magyarázat a 2014-2020-as tervezési időszakra utal. Hasonlóan, a Nemzetgazdasági Minisztérium törlése javasolt).</p>	<p>Köszönjük a tárcsa véleményét! Nem új koncepció készült, ezért a véleményünk szerint az a korrekt eljárás, ha az eredeti koncepció készítésének körülményei is bemutatásra kerülnek.</p> <p>A programszintű indikátoroknál csak ott tudunk pontos célértéket meghatározni, ahol a TOP Pluszból megfelelő forrásszámszerűsíthető az adott területre.</p> <p>Az öntözéses gazdálkodás veszélyeinek elemzése nem a Pest Megyei Területfejlesztési Program kompetenciája, az 1744/2017. (X. 17.) Korm. határozat az Öntözésfejlesztési Stratégia megalkotásáról a földművelési és a belügyminiszttereket hívja fel az öntözéses gazdálkodás problematikájának, veszélyeinek, lehetőségeinek feltárására.</p> <p>A belterületi vízrendezésre vonatkozó települési kézikönyv ajánlásait a véleményünk szerint az e témában kiírásra kerülő pályázatoknak kellene tartalmazni, erre vonatkozóan javasoljuk, hogy a tárcsa vegye fel az IH-okkal a kapcsolatot.</p> <p>A javasolt módosításokat elvégeztük.</p>

Intézkedést igénylő észrevételek, javaslatok	Tervezői válaszok
Miniszterelnöki Kabinetiroda	
<p>A Program turisztikai fejlesztési tervei kapcsán kiemелendő, hogy a Magyar Turisztikai Ügynökséggel (a továbbiakban: MTÜ) együttműködésben kívánják előkészíteni a turisztikai fejlesztéseket, ugyanakkor a Programnak a Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia 2030 ágazati stratégiához (a továbbiakban: NTS2030 ágazati stratégia) történő illeszkedése nem került bemutatásra annak ellenére sem, hogy a Pest megye Területfejlesztési Programjára vonatkozó területi hatásvizsgálat (a továbbiakban: Hatásvizsgálat) című dokumentum megállapítja, hogy a Program az NTS2030 ágazati stratégiához illeszkedő módon készült el.</p> <p>A Program öt fő beavatkozási területre fókuszál. A turizmus fejlesztése önálló alintézkedésként jelenik meg az első két prioritás mindegyikén belül. A Versenyképes Pest megye és a Szolidáris Pest megye eltérő célok mentén, ugyanakkor a turizmus fejlesztési kérdéskörére is reagál. A Program „Stratégiai Program munkarésze” jól ismeri fel, hogy a megye gazdaságának területi szempontból jól definiálható kiterjedéssel rendelkező ága a turizmus. A főváros közelsége ellenére az elszigetelt, pontszerű fejlesztések helyett a komplex turisztikai adottságokkal rendelkező térségek fejlesztésére helyeződik a hangsúly.</p> <p>Megítéléséem szerint a Programban megjelölt turisztikai térségek nem illeszkednek maradéktalanul a turisztikai térségek meghatározásáról szóló 429/2020. (IX.14.) Korm. rendeletben nevesített turisztikai térségekhez. A Budapest környéke turisztikai térség nem kerül említésre a területfejlesztési programban, erre tekintettel megfontolásra javaslom, hogy a turisztikai fejlesztések erre a területre fókuszáljanak. A Budapest környéke turisztikai térség magában foglalja a Dunakanyar térségét, valamint a programban megjelölt Visegrádi hegységet és a Börzsöny Pest megyét érintő településeit, valamint a Gödöllői-dombság és a Ráckevei-Duna turisztikai térségnek nevezett területek turisztikailag értelmezhető településeit.</p> <p>Az „Operatív Program munkarész” konkrét, beavatkozások és fejlesztési kezdeményezések formájában megfogalmazott projektsomagokat tartalmaz, azonban ezek kidolgozottsága alapján nem állapíthatók meg Pest megye pontos fejlesztési projektjei.</p> <p>Javasolom az indikátorok adatforrásának (Egységes Monitoring és Információs Rendszer - EMIR) általános felülvizsgálatát. Turizmus területén (Támogatott turisztikai attrakciók száma; Támogatott turisztikai szolgáltatások száma) az adatok forrását a Kisfaludy2030 Turisztikai Fejlesztő Nonprofit Zrt. adatszolgáltatásával lenne szükséges kiegészíteni. Megfontolásra javaslom továbbá a vízi turizmus és a dunai hajózás kérdéskörének a Programba történő beillesztését és kidolgozását.</p>	<p>Köszönjük a jobbító javaslatot!</p> <p>A Program tervezésekor a Pest Megyei Önkormányzat egyeztetett az ágazat szakmai, operatív koordinációjáért felelős Magyar Turisztikai Ügynökséggel. A programban szereplő intézkedések a szakmai szerv által ismertetett célok figyelembe vételével kerültek kidolgozásra. Egyúttal felhívánk a figyelmet arra, hogy Pest megye területfejlesztési programja nem országos ágazati stratégia, esetében figyelemmel kell lenni olyan helyi szempontokra is, amelyek az országos léptékű stratégiákban nem jeleníthetők meg. Ilyen például a Tápiómentén megjelenő, a megye által kijelölt ökoturisztikai és termál adottságokra alapozó turisztikai térség kijelölése is, amelynek megjelenítésében a területfejlesztési szempontok, a térség felzárkóztatásának igénye talán nagyobb motiváló erő, mint maga az ágazati szempont. Ez egyben azt is jelenti, hogy országos jelentőségű turisztikai térség minden valószínűség szerint nem alakul ki itt, de mi úgy gondoljuk, hogy a természeti potenciálja alkalmassá teszi a térséget arra, hogy területén bizonyos turisztikai tevékenységek az adottságokhoz illeszkedően és gazdaságosan végezhetőek legyenek. Mindez ugyan nemzetgazdasági szinten nem jelent jelentős bevételeket, a helyi gazdaság, a térségi identitás szempontjából azonban fontos előrelépést jelenthet.</p> <p>A turisztikai térségek lehatárolása a különböző megközelítés miatt nem teljesen azonos a Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia 2030 Budapest környéke turisztikai térségben felsorolt településekkel, de a fejlesztési elképzelések és azok területi vonatkozásai nagyrészt azonosak. Fontos azt is látni, hogy az említett ágazati stratégia szintén nagyobb léptékekben gondolkodik, a Budapest környéke térség jóval nagyobb annál a kiemelt körnél, amelyet nevesít. A stratégiában azok a települések kerültek kiemelésre, amelyek turisztikai szempontból értékes látnivalóval, potenciállal rendelkeznek, még akkor is, ha ezek csak elkülönült attrakcióként léteznek. Mi a Programban törekedtünk arra, (ahogyan az annak szövegében is megtalálható) hogy egybefüggő turisztikai fejlesztésekre alkalmas nagyobb térségeket jelöljünk ki, amelyek önálló komplex turisztikai szolgáltatások nyújtására alkalmasak.</p> <p>A vízi turizmus és a dunai hajózás beillesztésének szükségességével egyetértünk.</p>

Intézkedést igénylő észrevételek, javaslatok	Tervezői válaszok
Emberi Erőforrások Minisztériuma	
<p>Szociális Ügyekért Felelős Államtitkárság észrevételei: Általános észrevétel: Az egyenlő esélyű hozzáféréshez és az akadálymentességhez való jog érvényesítése a Fogyatékosokkal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 2007. évi XCII. törvény alapján tagállami kötelezettség, egyben horizontális feljogosító feltétel a 2021-2027 programozási időszakban, ezzel felhasználható EU-s források biztosításának is feltétele. Mind ezekre tekintettel üdvözljük, hogy az átfogó célok között szerepel a fogyatékos személyek megfelelő ellátása, illetve, hogy egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása az alapvető szolgáltatásokhoz. Üdvözljük, hogy a közösségi közlekedés fejlesztése körében törekszik az akadálymentesség megvalósításra, azonban javasolt a közösségi épületek akadálymentesítésére is törekedni. 75.,156. oldal (Program) Kérjük a Pest Megyei Területfejlesztési Program (2021-2027) c. dokumentumból a „<i>gyermekvédelmi szakellátás</i>” kifejezés törlését, tekintettel arra, hogy az nem érinti a megyei önkormányzat feladat- és hatáskörét. 76. oldal (Program) 7.5.4 Pest megyei intézmények fejlesztése és építése [P5.2-intézkedései]: „<i>A megye területén sokan élnek olyanok, akik szociális gondoskodásra szorulnak, nem mindegy tehát hogy milyen felkészült az a rendszer, amely kezelni, orvosolni képes ezen rászoruló problémáit. Célunk az intézkedés keretei között a szociális intézmények infrastrukturális, és tárgyi feltételeinek javítása, a férő-helyek bővítése. Pest megyében a szociális és gyermekvédelmi ellátások területi egyenlőtlenségének csökkentése, a tárgyi és személyi feltételek fejlesztése is fontos feladat, annak érdekében, hogy minden rászoruló személy egyenlő feltételekkel juthasson hozzá a szükséges szolgáltatáshoz.</i>” Javasolt megnevezni azokat a településeket/településrészeket/járásokat, ahol a fejlesztéseket meg kívánják valósítani, továbbá azt, hogy a szociális intézményeken belül mely ellátás típusok korszerűsítését és férőhely bővítését tervezik. Kérdéses, hogy a férőhely bővítés alatt új intézmények létrehozása vagy a meglévő intézmények férőhely bővítése értendő. Javasolt lenne, hogy a szociális intézmények akadály-mentesítése is célként fogalmazódjon meg a Programban. Továbbá javasoljuk kifejezteni, hogy miként kívánják elérni azt, hogy minden rászoruló személy egyenlő feltételekkel juthasson hozzá a számára szükséges szolgáltatáshoz/szolgáltatásokhoz. 123. oldal (Program) c) beavatkozás: Települési és térségi szociális ellátórendszer megerősítése [P2.2. c]: „<i>A leszakadó járásokban viszonylag magas a szociális gondoskodásra szoruló aránya is, mind a nappali mind pedig a bentlakásos szociális intézmények szinte teljes kapacitáskihasználtsággal működnek. A cél, hogy infrastrukturális fejlesztésekkel a szociális alap és szakellátás rendszerét ezekben a térségekben megerősítsük. Szintén lényeges ebben az esetben is a személyes gondoskodás rendszerének megerősítése, különösen az idősek és gyermekek esetében. Rendkívüli fontossággal bír a nehéz helyzetű családok támo-gatása, lakhatási problémáik akár közösségi összefogáson alapuló támogatása.</i>” Javasoljuk megnevezni azokat a térségeket, ahol a szociális alap és szakosított ellátások megerősítése a cél, illetve azt, hogyan kívánják mindezt megvalósítani.</p> <p>Kultúráért Felelős Államtitkárság észrevételei: 80. oldal (Program) A 7.5.11 pontban, a Pest megye kulturális értékeinek megőrzése, helyi és megyei identitás erősítése sorban szerepel a „Megvalósult programok, akciók, rendezvények száma” indikátor, míg a Társadalmi programok megvalósítása sorban a „Közösségépítést célzó programok, rendezvények száma” indikátor.</p>	<p>Köszönjük a megerősítést!</p> <p>A véleménynek megfelelően töröltük!</p> <p>Sajnos a koncepciót és programot megelőző települési online kérdőíves igényfelmérésünkre csak a településeknek mintegy kétharmada adott választ, így pontos adatokkal nem rendelkezünk erről, így a programba az ilyen igények csak általános megfogalmazás formájában kerülhettek be. Fentiek miatt pontos forrásigény sem jelölhető meg sem itt, sem a többi ellátásra vonatkozóan.</p> <p>A fejlődésben lemaradó „leszakadó” járások a Programban nevesítésre kerültek, ezek mindegyikében szükséges a szociális ellátórendszer megerősítése, legfeljebb eltérő mértékben.</p> <p>Köszönjük az észrevételt, javítottuk a dokumentumban!</p>

Intézkedést igénylő észrevételek, javaslatok	Tervezői válaszok
<p>Álláspontunk szerint a két indikátor nehezen szétválasztható, hiszen a kulturális programok nagy része a közösségépítést is szolgálja. Ezért a második esetben javasoljuk a „Közösségépítést célzó programokon, rendezvényeken résztvevők száma” (fő) indikátor alkalmazását (ami eleve célszerűbb mutató, mint a rendezvények száma).</p> <p>122. oldal (Program) A 14.2.4. pont a) Oktatás, nevelés fejlesztése, élethosszig tartó tanulás elősegítése című beavatkozásnál a potenciális kedvezményezettek körébe kérjük felvenni az önkormányzati intézményeket is, mert LLL tevékenységeket jellemzően azok végzik.</p> <p>123. oldal (Program) A d) A kultúra, sport és egyéb rekreációs tevékenységekhez való hozzáférés javítása című beavatkozásnál a közművelődési intézmények és a könyvtárak mellett kérjük a muzeális intézmények nevesítését is, továbbá a potenciális kedvezményezettek körébe kérjük felvenni az önkormányzati intézményeket. A potenciális kedvezményezetteknek a 14.2.6. táblázat kiegészítése is szükséges.</p> <p>A 14.5.5. pont b) Kulturális intézmények szolgáltatásainak és infrastruktúrájának fejlesztése című beavatkozásnál ismét szeretnénk felhívni a figyelmet a szentendrei Képtár infrastrukturális fejlesztésének szükségességére, melyet a Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió véleményezése során már jeleztünk.</p> <p>159. oldal (Program) A 14.5.11. pontban, az Egész életen át való tanulás ösztönzése című sorban a jellemző kedvezményezetteknek kérjük a kulturális intézmények beemelését (166. oldal), ami egyébként a 159. oldalon lévő szöveges részben – helyesen – szerepel is. Javasoljuk, hogy az anyag röviden mutassa be a határon átnyúló fejlesztéseket is (Interreg Szlovákia-Magyarország). ME Családokért Felelős Tárcá Nélküli Miniszter észrevételei:</p> <p>162. oldal (Program) Örömmel láttuk, hogy a dokumentumban önálló „Családbarát Pest megye [P5.5.a]” beavatkozás került megjelenítésre a „14.5.8. pontban: Társadalmi programok megvalósítása [P5.5- intézkedés] keretében. A beavatkozás keretében kiemelésre kerültek: a kiegyensúlyozott családok, a nők számára a munka és a család összehangolását segítő intézkedések, a családdal kapcsolatos szemléletváltás, gyermekvállalási kedv ösztönzése, a munkaerő-piaci rugalmasságot és alkalmazkodóképességet javítani kívánt atipikus és családbarát foglalkoztatási formák működtetése, (pl. távmunka, részmunkaidős, illetve alkalmi munkavállalás, bedolgozók, munkaerő-kölcsönzés, intézményi és vállalati gyermekfelügyelet infrastrukturális háttérének biztosítása), valamint a munkaerő-mobilitás javítását célzó fejlesztések (pl. munkavállalók utazási, szállítási, illetve lakhatási feltételeit javító eszköz- és infrastrukturális beruházások). Eredmény: Bővülő foglalkoztatás, a nők munkába állása és szülés utáni munkafelvétele könnyebbé válik.</p> <p>169. oldal (Program) A Családbarát Pest megye program vonatkozásában tervezett költségigény: 0,4 Mrd Ft. A bölcsődék vonatkozásában több helyen találtunk utalást:</p> <p>32. oldal (Program) <i>„Az óvodai és bölcsődei ellátás hiányos. Az intézményi feladatellátásban a fejlesztések és az igények nincsenek összhangban, az erőforrások szétaprózódtak, a szolgáltatási szemlélet hiányzik.”</i></p> <p>75. oldal (Program) <i>„A hajléktalan ellátás, gyermekjóléti szolgáltatás, bölcsődei ellátás, gyermekvédelmi szakellátás, területi különbségei enyhültek, de kapacitáshiány még mindig sok helyen jelen van.”</i></p> <p>76. oldal (Program)</p>	<p>Köszönjük az észrevételt, javítottuk a dokumentumban!</p> <p>Köszönjük az észrevételt, javítottuk a dokumentumban!</p> <p>Köszönjük az észrevételt, ugyanakkor továbbra is fenntartjuk, hogy konkrét fejlesztéseket a megye egyetlen stratégiai dokumentumában sem szeretnénk nevesíteni, amennyiben azok jelentősége, léptéke nem jelentős. Köszönjük az észrevételt, javítottuk a dokumentumban!</p> <p>Köszönjük a megerősítést!</p> <p>Köszönjük a véleményt, az elírást javítottuk.</p>

Intézkedést igénylő észrevételek, javaslatok	Tervezői válaszok
<p>„7.5.4 Pest megyei intézmények fejlesztése és építése [P5.2- intézkedései] Az elmúlt évek bölcsőde és óvoda fejlesztései nyomán jelentősen csökkent a demográfiai nyomás a köznevelési intézményekben. Szerencsére nemcsak új kapacitások jöttek létre, hanem sok intézményújult meg kívül, belül.”</p> <p>94. oldal (Program) „Táblázat, V. Prioritás: Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése”</p> <p>A táblázatban sajnos még nem került kitöltésre sem a bázisérték, sem a célérték. A konkrét adatok ismeretének hiányában véleményezni sem áll módunkban.</p> <p>145. oldal (Program) 14.4.6 Energiahatékonyság növelése, a CO2 kibocsátás csökkentése [P4.3-intézkedés] , a) beavatkozás: Önkormányzati tulajdonú intézmények és bérlakások, valamint költségvetési szervek energetikai megújítása [P4.3] A beavatkozás során a Pest megyei gyermekjóléti alapelátást nyújtó intézmények (bölcsőde, óvoda, családi napközik) infrastrukturális fejlesztése, korszerűsítése, valamint a helyi önkormányzat kötelező feladatait ellátó intézményrendszer infrastrukturális fejlesztései valósulnak meg. Ezen kívül a költségvetési szervek intézményeinek infrastrukturális fejlesztésére is sor kerülhet.</p> <p>146. oldal (Program) „A hajléktalan ellátás, gyermekjóléti szolgáltatás, bölcsődei ellátás, gyermekvédelmi szakellátás, pszichiátriai ellátás területi különbségei enyhültek, de kapacitáshiány még mindig sok helyen jelen van.”</p> <p>160. oldal (Program) Pest megyei intézmények fejlesztése és építése [P5.2- intézkedései] a) beavatkozás: Oktatási alapintézmények bölcsőde, óvoda, családi napközi, általános iskola) fejlesztése [P5.2.a] b) „Az elmúlt évek bölcsőde és óvoda fejlesztései nyomán jelentősen csökkent a demográfiai nyomás a köznevelési intézményekben. Szerencsére nemcsak új kapacitások jöttek létre, hanem sok intézményújult meg.”</p> <p>167. oldal (Program) Összefoglaló táblázat 14.5.11 A prioritás finanszírozandó fejlesztési kezdeményezéseik és programok összefoglaló adatai és a finanszírozás ütemezése (20. táblázat: V. Prioritás: Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése A program tervezett költségigény: 19 Mrd Ft. Javasoljuk a bölcsődék, óvodák, családi napközik és általános iskolák fejlesztései között az arányokat meghatározni szíveskedjenek.</p> <p>Indoklás: A Területfejlesztési Konceptióban (2021. márciusi) megjelenítésre került, hogy óvodafejlesztésre 18 Mrd Ft, míg a bölcsődefejlesztésre közel 9,5 Mrd Ft igény érkezett a települések részéről. A COVID járvány hatására sok kisgyermekes család költözött ki a fővárosból az agglomerációba. Pest megye az ország legnépesebb megyéje, és a magyar megyék közül szinte egyedülálló módon a népesség száma növekedést mutat – ezért javasoljuk a további bölcsődei férőhelyfejlesztéseket és korszerűsítéseket önállóan, elkülönítetten megjeleníteni szíveskedjenek. Ebből következően javasoljuk, hogy a bölcsődei intézményrendszer fejlesztésére betervezett „program költségigény” is önállóan jelenjen meg.</p> <p>Pest megye Területfejlesztési Programjára vonatkozó Területi Hatásvizsgálat dokumentum Az V. prioritásban „Emberközpontú Pest megye” kerülnek megjelenítésre a „Pest megyei intézmények fejlesztése és építése” intézkedés várható társadalmi, gazdasági hatásai</p> <p>14. oldal (Hatásvizsgálat)</p>	<p>Köszönjük a véleményt, az adatokat pótoltuk.</p> <p>A program TM2a és TF6 intézkedéseiben került megjelenítésre a bölcsődei férőhelyek mennyiségi és minőségi fejlesztésének szükségessége. Mivel a települési igények felmérése nem sikerült teljes körűen, ezért nem tudunk pontos költségigényt megjeleníteni. A bölcsődei intézményrendszer fejlesztése az Integrált Területi Programban fog önállóan megjelenni.</p> <p>Köszönjük a helyreigazítást, azt javítottuk a szövegben.</p>

Intézkedést igénylő észrevételek, javaslatok	Tervezői válaszok
<p>„A gyorsan növekvő népesség azonban kihívásokat is jelent (közmuólló, óvodai és bölcsődei ellátás fejlesztése, települések szétterülése)”.</p> <p>Más utalást a bölcsődei intézményrendszer fejlesztésére nem találtam.</p> <p>Javaslat:</p> <p>Tekintettel arra, hogy Pest megye az ország legnépesebb megyéje, és a magyar megyék közül szinte egyedülálló módon a népesség száma növekedést mutat, javasoljuk a szükségleteknek megfelelően a további bölcsődei férőhelyek fejlesztését, korszerűsítését konkrétan – az egy darab utaláson túl is - megjeleníteni szíveskedjenek a szövegben. 145., 160., 167.oldal (Hatásvizsgálat)</p> <p>A Pest Megyei Területfejlesztési Program dokumentumban több helyen szerepel a családi napközi elnevezés. Családi napközi elnevezéssel már nem működik szolgáltatás 2017. január 1-jétől, így a szövegezés újrarendelése javasolt (az előterjesztő szándékai szerint esetlegesen "családi bölcsőde program"-ra). Erre való tekintettel javasoljuk nevesíteni a további bölcsődefejlesztési igényt a megyében, amennyiben ez még nem szerepel a lenti számadatok között jelölt igények körében.</p> <p>A teljes dokumentum vonatkozásában felhívjuk a figyelmet arra, hogy a munka és a család egyensúlyának támogatása érdekében 2017-ben a bölcsődei ellátás rendszere átalakult. Az új bölcsődei rendszer 2 intézményi (bölcsőde, mini bölcsőde) és 2 szolgáltatási (családi bölcsőde, munkahelyi bölcsőde) formában biztosítja a 0-2 éves gyermekek napközbeni ellátását. A 160.oldalon és a 167.o. lévő 5. összefoglaló táblázat 2.1 sorában a következő szerepel: „<i>Oktatási alapintézmények (bölcsőde, óvoda, családi napközi, általános iskola) fejlesztése</i>”.</p> <p>A napközbeni gyermekellátási formák nem sorolhatók az oktatási alapintézmények közé, ezért a bölcsődére és a családi napközire (fentebbi észrevételünk értelmében családi bölcsődére) vonatkozó fejlesztésekre betervezett „program költségigény” önálló megjelenítését, egyúttal a „<i>Bölcsődei ellátás fejlesztése</i>” megnevezést javasoljuk.</p> <p>A 145.oldalon a 14.4.6. a) pont a gyermekjóléti alapellátást nyújtó intézmények közé sorolja az óvodát, amely köznevelési intézményként nem tartozik a gyermekjóléti alapellátást nyújtó intézmények közé (Gyvt.), ezért külön pontban történő megjelenítése javasolt.</p> <p>Pest megyére vonatkozóan a Gyermekéért Felelős Főosztály rendelkezésére álló számadatok a következők:</p> <p>A megyében élő 3 év alatti gyermekek száma: 41 404 fő</p> <p>A megyében működő bölcsődei ellátást nyújtó férőhelyek száma: 6 652 fő</p> <p>Jelenleg futó pályázatokból megvalósuló bölcsődei ellátást nyújtó férőhelyek: 82 településen, 2 351 fő önkormányzati férőhely, 51 fő egyházi férőhely;</p> <p>A települési önkormányzatok által jelzett további igény a bölcsődei ellátást nyújtó férőhelyek iránt: 3 146 fő.</p> <p>Sportért Felelős Államtitkárság észrevételei:</p> <p>Általános észrevételek:</p> <p>A Pest megyei Területfejlesztési Konceptiót 2021. március 23-án értékeltük. Üdvözljük, hogy a jövőkép megfogalmazása a során megjelent a megyében élő emberek egészségi állapotára kedvező hatást gyakorló ellátások és szolgáltatások minőségének javítása, valamint a prevenció, az egészségtudatosság, egészségműveltség erősödése. Szintén üdvözlöttük az első átfogó célkitűzésben („<i>Társadalmi megújulás – testben és lélekben egészséges, önmaga sorsáért felelős egyén, együttműködés a közösségek, valamint az egyén és közösségek között</i>”) rögzített, releváns céltételezéseket. Továbbá támogattuk a <i>Területi kohézió c.</i>, a <i>Partnerség, együttműködés c.</i>, illetve a <i>Társadalmi megújulás erősítése, megyei profil, értékmegőrzés, értékkerentés</i> horizontális célkitűzések alatt megjelenő, az egészségügyi ellátáshoz való egyenlő hozzáférés biztosítására, valamint a szakpolitikák (közte az oktatás és az egészségügy) területi megalapozására vonatkozó és értékmegőrző elképzeléseket.</p> <p>Kiemelten támogattuk továbbá, hogy a Társadalmi megújulás átfogó célhoz kapcsolódó stratégiai célok között önálló helyet kapott az „<i>Egészséges társadalom, a megye lakossága egészségi állapotának javítása, kiemelt hangsúlyt fektetve</i>”</p>	<p>Köszönjük a megerősítést!</p>

Intézkedést igénylő észrevételek, javaslatok	Tervezői válaszok
<p>az egészséges életmódra és a prevencióra”, azon belül pedig Az egészségmegőrzés, sport fejlesztésének megyei célkitűzései.</p> <p>Stratégiai Program munkarész - a Területfejlesztési Program prioritásai</p> <p>43. oldal (Program)</p> <p>Üdvözljük és támogatjuk, hogy a programban önálló prioritásként jelenik meg az „Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése” c. cselekvési terület. A43. oldalon található táblázat szerint a legintenzívebben támogatja a Társadalmi megújulás átfogó célját, valamint a horizontális célokat is azzal, hogy „a magas színvonalú egészségügyi, oktatási, rekreációs és kulturális szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférést kívánja megvalósítani.”</p> <p>A prioritás általános céltételezést elemezve Államtitkárságunk messzemenőig támogatja a Program azon kijelentéseit miszerint:</p> <p>☑ „ugyan az egészségügyi fejlesztési programok alapvetően az ellátórendszer fejlesztésére fókuszálnak - és részben tesszük ezt mi is - emellett, az élet számtalan területén tennivalónk van az egészséges életmód megtanulása-, kialakítása- és gyakorlása terén, a szemléletváltoztatás elindításában, ami az egészség megőrzésére, a prevencióra, az egészséges táplálkozásra, a sport, a testmozgás rendkívüli jelentőségére irányítja a figyelmünket. Vitathatatlan, hogy a legjobb megelőzni a hosszú és költséges betegségeket, amihez egy fejlett prevenció eszköztár alkalmazása a legmegfelelőbb beavatkozás”, [...] valamint „az egészségmegőrzés szempontjából fontos tömegsportra nem áll rendelkezésre megfelelő minőségű és mennyiségű terület és létesítmény. A meglévő infrastruktúrát sok esetben sportegyesületek, intézmények töltik meg, a szabadidősportnak nem sok tér jut. A gyermekek megnyerése, a diáksport támogatása, az iskolai testnevelés feltételeinek megteremtése is ennek a prioritásnak fontos feladata.</p> <p>A prioritás intézkedéseit áttekintve szintén támogatjuk, hogy az <i>Egészségtudatos életmód és prevenció ösztönzése</i> önálló intézkedésként jelenik meg (P5.6- intézkedés). Rá kell azonban mutatni, hogy az intézkedés leírása, és a hozzá kapcsolódó indikátorok (7.5.11 pont táblázata) továbbra is hangsúlyosan és talán túlsúlyosan az infrastruktúra megléte/minősége és fejlesztési szükségessége oldaláról közelíti meg a cél-kitűzést, valódi „szoft” programelemre pedig túlzottan általánosan utal (Megvalósult komplex egészség-nevelő programok száma).</p> <p>Kifejezetten javasoljuk, hogy a kohéziós politikához való és a Területi- és Településfejlesztési Operatív Program Pluszhoz való közvetlen kapcsolódás megteremtése érdekében a koncepció legalább az alábbiak szerint, részletesebben fejtsse ki a megyében megvalósítani tervezett, helyi szintű humán és ESZA típusú beavatkozások körét, közte a következő sportcélú fejlesztési elképzeléseket is:</p> <p>☑ kisgyermekkorai, óvodai mozgásfejlesztést célzó programok - mivel a nevelési oktatási intézmények óvodai szintjén nem testnevelés-oktatás zajlik, hanem a mozgásfejlesztés</p> <p>☑ a végzettség nélküli iskolaelhagyás érdekében az általános iskolai oktatás iskolán kívüli eszközökkel történő kiegészítését támogató programok (kiemelten a helyi sportszervezetek hazai sportszövetségei intézményi és egyesületi programjaiba való bekapcsolódást ösztönző kezdeményezések) - mivel a TOP Plusz tervezetten a helyi civil, sportszervezeti keretek közötti megvalósítású projekteket támogatja majd</p> <p>☑ a megyei felsőoktatási intézmények részvételének ösztönzése az intézményi és lakossági szabadidő-sportot, egészségnevelést támogató programokban (egészségfejlesztő egyetemek) – mivel ez jelen-leg hiányzik a programból is), és az egyetemek környékbeli lakosság egészségfejlesztésében betöltött szerepe kulcsfontosságú.</p> <p>164. oldal (Program)</p> <p>Az operatív program munkarészben az V. prioritás ismertetése, leírása kacsán a dokumentum az egészségfejlesztés kapcsán megismétli a stratégiai munkarészben írottakat.</p>	<p>Köszönjük a javaslatot beemeltük a szövegbe!</p> <p>Köszönjük a javaslatot beemeltük a szövegbe!</p> <p>Köszönjük a javaslatot beemeltük a szövegbe!</p> <p>Köszönjük a javaslatot javítottuk a szöveget!</p>

Intézkedést igénylő észrevételek, javaslatok	Tervezői válaszok
<p>A prioritás stratégiai célokra bontása megegyezik a koncepcióban felvázolt célrendszerrel, így itt is önálló célként jelenik meg a „<i>TM.3. Egészséges társadalom, a megye lakossága egészségi állapotának javítása, kiemelt hangsúlyt fektetve az egészséges életmódra és a prevencióra</i>” című. Üdvözöljük ugyanakkor, hogy beavatkozási szintre bontott operatív program – értelemszerűen – több részletet fed fel tervezett fejlesztési irányok kapcsán.</p> <p>Ehelyütt az „<i>Egészséges életmódra és prevencióra irányuló szemléletformáló programok [P5.6.a]</i>”, valamint a „<i>Sportoláshoz alkalmas környezet megteremtése [P5.6.d]</i>” beavatkozásokat kívánjuk kiemelni, melyek alapvető leírásával Államtitkárságunk egyetért.</p> <p>A helyi humán fejlesztések tekintetben – amennyiben a stratégiai munkarésznél jelzett kereteket az szétfeszíti, vagy logikailag azok inkább az operatív programrészen helyezhetők el - javasoljuk, hogy P5.6.a beavatkozásnál hivatkozzon a program</p> <p>a kisgyermekkor, óvodai mozgásfejlesztést célzó programokra a végzettség nélküli iskolaelhagyás érdekében az általános iskolai oktatás iskolán kívüli eszközökkel történő kiegészítését támogató programokra (kiemelten a helyi sportszervezetek hazai sportszövetségek intézményi és egyesületi programjaiba való bekapcsolódást ösztönző kezdeményezésekre), valamint a megyei felsőoktatási intézmények részvételének ösztönzésére az intézményi és lakossági szabad-idősportot, egészségnevelést támogató programokban (egészségfejlesztő egyetemek)</p> <p>Végül javasoljuk, hogy a fenti két beavatkozás potenciális kedvezményezettjei között kerüljenek feltüntetésre a sportról szóló 2004. évi I. törvény szerinti sportszervezetek, és lehetőség szerint a sportszövetségek is.</p> <p>Európai Unió Fejlesztéspolitikáért Felelős Államtitkárság általános észrevétele: 166-167. oldal (Program)</p> <p>V. Prioritás: Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókát segítő megyei társadalom építése (összefoglaló táblázat) Pest megyei humánerő-forrás fejlesztése c. beavatkozáson forrásaként az EFOP Plusz került feltüntetésre, amelynek javítását javasoljuk, ugyanis a felsőoktatási intézmények támogatása a GINOP Pluszból történhet.</p> <p>Felhívjuk továbbá a figyelmet arra, hogy az 1.6 <i>Helyi közszolgáltatásokat nyújtó humán erőforrás fejlesztése</i> beavatkozáson tervezett célkitűzés megvalósítására irányulóan az EFOP Pluszon (szociális és egészségügyi szolgáltatások humán erőforrás fejlesztése) kívül más operatív programokban is tervezett a közszolgáltatást nyújtó szakemberek humánerőforrás fejlesztése (pl.: DIMOP Plusz: közszolgáltatást nyújtó szakemberek digitális kompetenciafejlesztése).</p> <p>Javasoljuk a fentiekben jelzett beavatkozások esetében a forrásmegjelöléseket, kapcsolódó szakpolitikai célkitűzéseket a www.palyazat.gov.hu honlapon frissített szakmai tartalommal megjelent EFOP Plusz, GINOP Plusz, DIMOP Plusz alapján felülvizsgálni.</p>	
Kőröstetetlen Község Önkormányzata	
<p>A területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet 11. mellékletének 16. pontja alapján - mint érintett települési önkormányzat - a hivatkozott számú megkeresés szerinti megyei területfejlesztési program tervezetéhez észrevételt nem tesz.</p>	Köszönjük a megerősítést!
Szigetcsép Község Önkormányzata	

Intézkedést igénylő észrevételek, javaslatok	Tervezői válaszok
<p>A Pest Megyei Területfejlesztési Program tervezetével szemben kifogást nem emelünk, a benne foglaltakkal egyetértünk.</p> <p>A Pest Megyei Területfejlesztési Konceptióban stratégiai szintű területi célként szerepel a fejlődésben elmaradott illetve lemaradó térségek gazdasági-társadalmi felzárkóztatása. Köszönettel vettük, hogy a Konceptióban foglaltak alapján a Pest Megyei Területfejlesztési Program tervezetében II. prioritásként, beavatkozási területként szerepel „Szolidáris Pest megye” megnevezéssel Pest megye társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségeinek komplex fejlesztése, azaz prioritás a megye leszakadó járásainak komplex fejlesztése. Szigetcsép település a Ráckevei járáshoz tartozik, mely szintén fejlődésben lemaradó térségnek minősül. Bízunk benne, hogy az operatív programban nevesített projektsomagok ezen térségek komplex fejlesztését, így Szigetcsép felzárkóztatását is szolgálják.</p>	<p>Köszönjük a megerősítést!</p>
Százhalombatta Város Önkormányzata	
<p>Százhalombatta városa a dokumentummal kapcsolatban észrevételt nem tesz. A vizsgálatok megállapításaival, a stratégiai megfontolásokkal egyetért. Az eljárás folyamatában Százhalombatta város Önkormányzata részt kíván venni, ezzel is segítve a célok kiteljesedését.</p>	<p>Köszönjük a megerősítést!</p>
Csomád Község Önkormányzata	
<p>Csomád Község Önkormányzata nem emel kifogást a Pest megyei Területfejlesztési program véleményezési anyagával kapcsolatban.</p>	<p>Köszönjük a megerősítést!</p>
Kerepes Város Önkormányzata	
<p>Kerepes város polgármestere az elkészült a Pest Megyei Területfejlesztési Program felülvizsgálatának egyeztetési dokumentáció kidolgozásához gratulál, azt nagyon alapos, minden körülményt figyelembe vevő és összegző munkának értékeli. Néhány esetben javaslattal él, amely Kerepes várost helyezi el a Program által megfogalmazott koordináta rendszerben.</p>	<p>Köszönjük a megerősítést és a javaslatokat!</p>
Gödöllő Város Önkormányzata	
<p>Üdvözljük azt a fejleményt, hogy Pest megye immár Budapesttől független, önálló tervezési- statisztikai régióként szerepelhet, és ennek eredményeként jelen programozási ciklusban a korábban rendelkezésre álló forrásoknál nagyságrendileg nagyobb, több célterületre vonatkozó, és szélesebb körben felhasználható európai uniós forrás állhat majd rendelkezésre. Ezúton is köszönjük az ezzel kapcsolatos erőfeszítéseiket.</p> <p>A területfejlesztési dokumentumok (a korábban véleményezésre megküldött Területfejlesztési Konceptió, és tárgyi TFP) véleményezési anyagai komplex szempontrendszerükkel, értékes meglátásaival, előremutató javaslataikkal, igen magas színvonalú szakmai munkáról tanúskodnak.</p> <p>Pest Megye Területfejlesztési Konceptiója (továbbiakban: Konceptió) három átfogó célkitűzést nevesít: a Társadalmi Megújulás (TM), a Gazdaság Dinamizálása (GD), illetve a Térszerkezet Fejlesztése és Kiegyensúlyozása (TF) célkitűzéseket. A gyakorlatban azt tapasztaljuk, hogy ezek közül az utóbbi két célkitűzést meghatározó elvek, a szolidaritás és a gazdasági hatékonyság elvei - legalábbis forrásallokáció tekintetében - többnyire egymással versengenek.</p> <p>A Konceptióban még ugyan azonos súllyal szerepelnek a fenti célkitűzések, a TFP azonban már érzékelhetően prioritizál. Erőteljesnek érzékeljük a TFP-ben azt a célkitűzést, hogy a rendelkezésre álló fejlesztési források területi eloszlása a szolidaritás elvét kövesse, és ezzel - egyébként nagyon helyesen - az Európai Unió kohéziós politikáját szolgálja, a</p>	<p>Köszönjük a megerősítést és a javaslatokat! A válaszlevélben említett forráselosztás egyensúlytalanságai valóban fennállnak ezért annak újragondolása mindenképpen fontos és elengedhetetlen. Ugyanakkor azt is szeretnénk kiemelni, hogy a fenti forráselosztás inkább a megye által felmért szükségleteket (amely sajnos nem lett teljeskörű, mivel a településeknek csupán kétharmada válaszolt megkeresésünkre) tartalmazza, mintsem a 2030-ig tartó időszakra rendelkezésre álló források allokációját. Sajnos a megye az elmúlt időszakban jelentős uniós forrásoktól esett el, amelyet a Pest megye számára nyújtott költségvetési támogatás is csak részben volt képes pótolni. A megye településein még mindig nagyon sok helyen van beavatkozási kényszer, gyakran a települési szolgáltatások legalább alapszintű biztosítása érdekében. Az Uniós támogatások mértéke azonban a 21-27-es programozási időszakban is jelentősen elmarad majd a települési igényektől, így bizonyosak vagyunk abban, hogy a végső forrásallokációt tartalmazó Integrált Területfejlesztési Program ennél jelentősen kisebb forrástömeget allokál majd.</p> <p>Az integrált városfejlesztésre javasolt települések meghatározása valóban nehéz feladat, hiszen számtalan érvényes és alátámasztható indok, ismérv mentén meg lehetne tenni a</p>

Intézkedést igénylő észrevételek, javaslatok	Tervezői válaszok
<p>koncepcióban még azonos súllyal szereplő gazdasági hatékonyság és a versenyképesség növelésére azonban a TFP alapján már jóval kevesebb támogatás jut.</p> <p>Kérjük ezért a TFP-ben tervezett forrásfelhasználás olyan szintű átvilágítását, hogy az kellőképpen szolgálja-e a Koncepcióban rögzített mindhárom átfogó célkitűzés, és az azon belüli stratégiai célok megvalósulását.</p>	<p>kijelölést. Pest megye különleges helyzetben van, hiszen városainak száma jóval meghaladja még a legnagyobb megyékét is. Azonban a rendelkezésre álló források nagysága és a városi forrásigény nagysága között sajnos ebben a programozási időszakban is szakadéknyi különbség van. Javaslatunkban törekedtünk arra, hogy olyan városi kört emeljünk be, amelynek lehetőségei véleményünk szerint a fejlesztési szempontból méretüknél fogva limitáltak amellet, hogy ezeknek is számos központi funkciót kell ellátniuk. Az általunk javasolt városok további növekedése, a megye városhálózatának megerősítése szempontjából szerintünk kulcsfontosságú, hiszen jó lenne, ha ezek a települések meg tudnák felelni kiemelt közigazgatási funkcióknak, illetve erősödésük révén szilárd városi övezet jönne létre Budapest körül. Ez természetesen nem azt jelenti, hogy nem lenne indokolt a Gödöllő város által javasolt megoldás, jelentős forrásnagyság esetében az integrált fejlesztésbe vont városok körének bővítése megfontolásra érdemes. Azonban azt is figyelembe kell venni, hogy túl sok város kijelölése alacsonyabb forrás rendelkezésre állása esetén az egy településre jutó támogatások elaprózódását jelentené, amely az integrált programok megvalósítását tenné lehetetlenné. A jelenlegi ismereteinkre alapozva alakítottuk ki a városoknak ezen körét, amely megye számára rendelkezésre álló forrásokkal van összhangban. Mindez természetesen nem jelenti azt, hogy a fenntartható városfejlesztési körön kívül maradt városok nem juthatnak forráshoz, az egyes TOP Plusz pályázatokon éppúgy indulhatnak, min korábban.</p>
Pomáz Város Önkormányzata	
<p>Pomáz Város Önkormányzata a Pest Megye Önkormányzata által véleményezésre, javaslatételre megküldött „Pest Megye Területfejlesztési Programja 2021-2027” dokumentum kapcsán az alábbi javaslatokat teszi.</p> <p>Pest Megye területfejlesztése részeként javasolom kiépíteni/fejlesztetni az alábbi kerékpáros útszakaszokat:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. kerékpárút létesítése Pomáz és Budakalász között a Pomázi úton (lásd 1. képen megjelölt útszakasz) 2. kerékpáros, gyalogos átkelő (lámpás átkelő helyett lehetőség szerint aluljáró/felüljáró) létesítése a Pomázt és Szentendrét összekötő kerékpárútról a Galamb József út felé a Dobogókői út fölött/alatt. 	<p>Köszönjük a megerősítést és a javaslatokat! Szeretnénk ugyanakkor kiemelni, hogy a Programban törekedtünk arra, hogy ne egyes települési projektek, fejlesztési javaslatok kerüljenek nevesítésre, hanem sokkal inkább irányt szabjon a dokumentum azokon a tématerületeken, amelyek fejlesztése véleményünk szerint elengedhetetlen a megye fejlődése szempontjából. Ettől függetlenül természetesen fontos számunkra az, hogy a megye települései milyen konkrét fejlesztések megvalósítását tartják kiemelten fontosnak, hiszen ez alapján lehet a tervezési időszakra rendelkezésre álló Uniós és hazai költségvetési forrásokat megfelelően elosztani, allokálni az egyes tématerületek között.</p>
Budaörs Város Önkormányzata	
<p>Pest Megye Területfejlesztési Programjában az alábbi pontosítások, módosítások, kiegészítések elvégzését tartjuk szükségesnek:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Városunk számára nagyon kedvezőtlen és kényes változás átvezetésére szeretnénk felhívni a figyelmüket: 2013-tól a kistérségek mellett államigazgatási (közigazgatási) területi egységként járásokat is kialakítottak. A kistérségek közigazgatási szerepe ezzel megszűnt, majd 2014. február 25-én maguk a kistérségek is. Budaörs Város 2013. jan. 1-től a Budakeszi Járáshoz tartozik, annak ellenére, hogy Budaörs az ország legnépesebb nemjárásszékhely városa, és népessége mintegy kétszerese Budakesziének. Kérjük a dokumentáció teljeskörű felülvizsgálatát „Budaörsi járás” és „Budaörsi kistérség” tekintetében. 2. Pest Megye Önkormányzata Közgyűlésének 10/2020. (VI.30.) önkormányzati rendeletével elfogadott Pest Megye Területrendezési Tervének módosítása dokumentáció 3.13.3. turisztikai fejlesztések támogatott célterületének övezete térképén Budaörs is érintett, ezt viszont hiányoljuk a jelenleg véleményezésre bocsátott Program 103. oldalán 	<p>Köszönjük a megerősítést és a javaslatokat! Elnézést kérünk, hogy a térség neve hibásan jelent meg, a dokumentumban ez javításra került. A turizmusfejlesztésre kijelölt célterület a Területrendezési Tervnek megfelelően kiegészítésre került.</p>

Intézkedést igénylő észrevételek, javaslatok	Tervezői válaszok
<p>található „Pest Megye kiemelt turisztikai térségei 2021-2027” térképről. Kérjük a korábbi döntésnek megfelelően Pest Megye Területfejlesztési Programjában is Budaörsöt a kiemelt turisztikai térség részeként ábrázolják. A dokumentáció véglegesítéséhez sikeres munkavégzést kívánunk, bízva a további sikeres együttműködésben.</p>	
Budakalász Város Önkormányzata	
<p>Hivatkozva 9/2021 számú megkeresésére, a „Pest Megye Területfejlesztési Programja 2021-2027” egyeztetési dokumentumáról Budakalász Város Önkormányzata nevében az alábbi észrevételeket teszem: Pest Megye Területfejlesztési Program című dokumentumot áttekintettük. Annak közlekedéssel kapcsolatos részeihez a lenti módosított szövegrészek használatát kérjük. Megjegyzésként egyes pontokhoz többlet magyarázatot adtunk.</p> <p>7.3.1. pont, 59. oldal. Bár a vasúthálózat modernizációja a legforgalmasabb nemzetközi vonalakon megkezdődött, szükséges a csomóponti elemek újragondolása, illetve megyei vasúthálózatot kiszolgáló infrastruktúra fejlesztése is. Ez utóbbi területen is folyamatosak a fejlesztések, de mindenképpen nagy az elmaradás. A régió és az ország számára is kiemelkedően fontos lenne, hogy sugaras vasúti összeköttetés mellett vagy a VO vasúti elkerülő, vagy más a fővárosi csomópontokat elkerülő vasúti összeköttetés épüljön ki K-Ny-i irányban, illetve a meglévő harántoló vonalak legyen ismét intenzív használatban (pl. Vác - Aszód, Komárom - Székesfehérvár- Sárbogárd, Hatvan - Szolnok) tehermentesítve ezzel a fejpályaudvarok és a fővárosi vasúti viszonylatok leginkább problémás észsúfolt részeit.</p> <p>7.3.1. pont, 60. oldal. A nemzetközi úthálózatok, TEN-T hálózat hiányzó szakaszainak kiépítéséig a főúthálózat van rendkívül leterhelve, mivel az országon belüli, települések közötti forgalmon túlmenően a nemzetközi forgalom is ezeken az utakon bonyolódik. Az autópályák építésforgalma is ezeket az útvonalakat terheli, majd az új hálózatok átadása után a tönkrement két számjegyű főutak felújítására már nem jut elegendő forrás. A többi hálózati elem (a három illetve négy számjegyű útjaink) is meglehetősen rossz állapotúak, köszönhetően annak, hogy a szuburbanizáció és a motorizáció terjedésével mindenütt jelentősen megnőtt a közúti forgalom, a karbantartási forrás és kapacitás viszont elmarad a szükséges mértéktől.</p> <p>7.3.1. pont, 60. oldal. Miközben a forgalom jelentősen megnövekedett a megye úthálózatán, a gépjárművek biztonságtechnikai berendezéseinek, illetve az infrastruktúra állapotának javulásával (jobb közvilágítás, közlekedésbiztonságot szolgáló forgalomtechnikai berendezések, műtárgyak) fejlődésével egyre kevesebb a baleset, ezen belül is a halálos kimenetelű baleset. Ugyanakkor 2019-ben még mindig közel 2 ezer személyi sérüléssel járó baleset történt a megye útjain. Ennek további csökkentése érdekében szükségesnek tartjuk egyrészt az útkorszerűsítések esetében, másrészt az újonnan létesített közúti infrastruktúra elemek esetében a közlekedésbiztonság növelését szolgáló forgalomtechnikai berendezések, elemek, innovatív megoldások alkalmazását. Mivel a megye útjai rendkívül forgalmasak így akár pilot projektek formájában bizonyos innovatív közlekedésbiztonságot javító megoldások jelentős terhelés mellett tesztelhetők, alkalmazhatók. Közlekedésbiztonsági és környezetvédelmi (pl. zaj-, valamint szennyezőanyag kibocsátás mérséklése) okok miatt javasoljuk az átlagsebesség alapú sebességmérés és sebességtűllépés büntetési körülményeinek jogi kidolgozását, alkalmazásának mihamarabb bevezetését.</p> <p>pont 60-61. oldal A fejlesztési kezdeményezés keretei között a megye nemzetközi elérhetőségét, logisztikai pozícióját kívánjuk javítani. Ennek egyik eleme a közúthálózat fejlesztése, aminek keretében az M2, M4 autópályák további megépítéséért tartjuk fontosnak, a főváros és agglomeráció szempontjából lényeges, hogy a Budapest körüli gyorsforgalmi gyűrű (MO északi és nyugati szektor) bezáródjon oldva ezzel a budai oldal közlekedési problémáit. Az MO északi és nyugati szakaszán korlátozni kell a nehéz tehergépjárművek és nemzetközi tranzit forgalom hozzáférést, mert ez az M3-M1 autópályák viszonylatában a rövidebb útvonal miatt aránytalan forgalmi átrendeződést és negatív környezeti</p>	<p>Köszönjük a részletes észrevételeket! A tarifarendszer bevezetésének kérdése meglehetősen bonyolult, ahhoz, hogy felelősséggel lehessen ebben a tekintetben javaslatot tenni, szükséges volna megfelelő hatásvizsgálat lefolytatása, amelyre azonban ennek a területi stratégiai dokumentumnak a tervezése során nincs lehetőség. Ez szakpolitikai előkészítő munkát igényel, egy agglomerációs közlekedési stratégiának lehet témája. Mi a fentiek miatt ebben a dokumentumban ilyen jellegű véleményalkotástól távol maradunk, mivel nem rendelkezünk a felelős véleményalkotást lehetővé tévő megalapozó információkkal! A Program nem vállalkozhat jogalkotási döntések kezdeményezésére, hiszen hasonlóan az előző kérdéshöz mindez nem tartozik a dokumentum tárgy körébe. Ezen túl, itt sem rendelkezünk megfelelő hatáskörrel, információval és megalapozó előkészítő munkával az átlagsebesség alapú sebességmérés és sebességtűllépés büntetési körülményeinek jogi kidolgozásának, alkalmazásának feltételeit illetően, így ezeknek a javaslatoknak sem tudunk helyt adni a megye Területfejlesztési Programjában.</p> <p>A további pontosító javaslatokat elfogadjuk, azokat a szövegben érvényesítjük.</p>

Intézkedést igénylő észrevételek, javaslatok	Tervezői válaszok
<p>hatást eredményez.Szintén Stratégiai Program munkarész Pest Megyei Területfejlesztési Program 2021-2027 61 fontos a nemzetközi vasútvonalak minőségének teherbírásának javítása, gyorsabb vasúti teher- és személyszállítás megteremtése .A fővárost elkerülő VO vasútvonal megépítése, a meglévő harántoló vonalak intenzívebb használata, illetve a nemzetközi vonalak mellett megfelelő kiszolgáló infrastruktúra létrehozása. A fejlesztési kezdeményezésben lehetőséget kívánunk biztosítani Duna hajózhatóságát, és szállítási biztonságát növelő infrastrukturális beruházások végrehajtására, továbbá a hazai üzemeltetésű hajóállományt, és a multimodális kapcsolatokat érintő összhang. Ki kell építeni a Bécs/Pozsony - Győr - Budapest (Kelenföld) - Liszt Ferenc Nemzetközi repülőtér - Cegléd nagysebességű vasútvonalat, ami elősegíti a meglévő vasútvonalakon mind a személy, mint a teherforgalom gördülékenyebb lebonyolítását egyúttal versenyképes, környezetbarát alternatívát kínál a belföldi távolsági és nemzetközi személyforgalomban a közúti ágazattal szemben .</p> <p>Potenciális kedvezményezettek köre: NIF Zrt MÁV Zrt., Nemzeti Vasúti Pályaműködtető Zrt., MÁVSTART Zrt., GYSEV Zrt., BKK,, helyi önkormányzatok</p> <p>Megjegyzés 1:a teljes dokumentumhoz: lmereteink szerint a Közlekedésfejlesztési Koordinációs Központ megszűnt.</p> <p>Megjegyzés 2: Az MO északi és nyugati szektor szakaszain azért kell korlátozni, vagy jelentősen magasabb útdíjat alkalmazni a déli szektorhoz képest, hogy a tranzit közúti áruszállítás ne az észak-nyugati budai régió környezetileg még kevésbé sérült területein haladjon át. Nem kívánatos a budai és pilisi térség hegyvidéki részein gyorsforgalmi úthálózatához kötődő logisztikai parkok és gyáregységek megtelepedése. Ezek olyan befektetői nyomást gyakorolhatnak a régió településeire, aminek nem feltétlen tudnak önerőből ellenállni, eredménye pedig az intenzív területfejlesztés, szuburbanizáció, természeti értékek károsítása és állandósult közúti torlódás. A szuburbanizációs hatásokkal - mint annak jelei már most is érzékelhetők - Budapest környéki települések nem képesek megbirkózni , közúti, közmű hálózatuk ,szociális ellátó rendszerük (óvoda, iskola, stb.)már most is kapacitáshiányos.</p> <p>pont 61. oldal</p> <p>Budapest és Pest megye között integrált közösségi közlekedési rendszer kialakítására jelenleg irányulnak állami kezdeményezések. Az elővárosi közlekedés fejlesztése mellett meg kell teremteni a módváltás feltételeit fejleszteni B+R, P+R parkolókat. A program keretében szükséges megvalósítani a vasúti csomópontok fejlesztését (pl. állomásépület épület-energetikai korszerűsítése, akadálymentesítés, a multimodalitást elősegítő P+R, B+R, K+R parkolók fejlesztése). Létfonosságú, hogy az infrastrukturális fejlesztések mellett létrejőjön egy térségi közlekedési koordináló szervezet, bevezessék az integrált ütemes menetrendet. Budapestre és tágabb vonzáskörzetére be kell vezetni egy olyan vonzót, versenyképes, egységes tarifarendszert ami elősegíti a módváltás és valós alternatívát nyújtva az egyéni közúti motorizált módokkal(autózás)szemben.</p> <p>Megjegyzés: Az infrastruktúrafejlesztés szükséges, de nem elégséges feltétel. Megfelelő tarifapolitika kell ahhoz, hogy az autós(ok) átüljenek vonatra, hévra, buszra. Ameddig olcsóbb autóval Budapestre bejutni, parkolni, addig komolyváltozás nem várható.</p> <p>7.3.4. 61. oldal</p> <p>Az egyéni közlekedés volumenének csökkentéséhez az agglomeráció településein az elővárosi közlekedés fejlesztése mellett szükséges a települési belső tömegközlekedés kialakítása, valamint haránt irányú tömegközlekedési útvonalak(elsősorban buszjáratok)létesítése.</p> <p>7.3.4. 61. oldal</p> <p>Hosszabb távon megvalósítandó a Duna váci ágát keresztező új, a térségi átjárhatóságot javító Dunahíd építése Vác térségében. Az új kapcsolatot és annak forgalomszabályozását körültekintően kell kialakítani annak érdekében, hogy a megjelenő új forgalom hatása jelentős hátrányt ne okozzon. Az új kapcsolatot az MO északi szektorral is összhangban kell létesíteni. Ki kell építeni Tahitótfalu - Visegrád - Esztergom kerékpár gerincutat, mert a várható forgalomművekedés mellett a 11. sz. út nem lesz biztonságosan kerékpározható.</p> <p>7.3.8.</p>	

Intézkedést igénylő észrevételek, javaslatok	Tervezői válaszok
<p>Megjegyzés: közösségi közlekedés és közúthálózat fejlesztéséhez rendelt fejlesztési összegek véleményünk szerint jelentősen alábecsültek. 14.3.1. pont 130. oldal</p> <p>Bár a vasúthálózat modernizációja a legforgalmasabb nemzetközi vonalakon megkezdődött, szükséges a csomóponti elemek újragondolása, illetve megyei vasúthálózatot kiszolgáló infrastruktúra fejlesztése is. Ez utóbbi területen is folyamatosak a fejlesztések, de mindenképpen nagy az elmaradás. A régió és az ország számára is kiemelkedően fontos lenne, hogy sugaras vasúti összeköttetés helyett vagy a VO vasúti elkerülő, illetve a meglévő harántoló vonalak legyen ismét intenzív használatban (pl. Vác - Aszód, Komárom - Székesfehérvár - Sárbogárd, Hatvan - Szolnok) vagy más a fővárosi csomópontokat elkerülő vasúti összeköttetés épüljön ki K-Ny-i irányban, tehermentesítve ezzel a fejpályaudvarok és a fővárosi vasúti viszonylatok leginkább problémás észsúfolt részeit.</p> <p>Egyetértünk a BFK fejlesztési elképzeléseivel, támogatjuk a Kelenföld - Nyugati pályaudvar vasúti alagút megépítését és a Budapest Vasúti Stratégiát. 14.3.1. pont 131. oldal</p> <p>Pest megyét több nemzetközi, vagy regionális kerékpárút hálózat is átszelné, ha a hálózat elemei összefüggően kerülnének megépítésre. Korábban ezek a beavatkozások nem kerültek összehangolásra, ezért pontszerűen történtek a fejlesztések. A 2021-2027 uniós ciklusban a kerékpárút hálózatok építését kifejezetten regionális összefogáshoz rögzítjük. További fontos szempont, hogy a kerékpárútnak a hivatásforgalomban is fontos szerepet kell játszania, tehát gazdaságfejlesztési szerepének kimutathatónak kell lennie. Miközben a forgalom jelentősen megnövekedett a megye úthálózatán, a gépjárművek biztonságtechnikai berendezéseinek, illetve az infrastruktúra állapotának javulásával Uobb közvilágítás, közlekedésbiztonságot szolgáló forgalomtechnikai berendezések, műtárgyak) fejlődésével egyre kevesebb a baleset, ezen belül is a halálos kimenetelű baleset. Ugyanakkor 2019-ben még mindig közel 2 ezer személyi sérüléssel járó baleset történt a megye útjain. Ennek további csökkentése érdekében szükségesnek tartjuk egyrészt az útkorszerűsítések esetében, másrészt az újonnan létesített közúti infrastruktúra elemek esetében a közlekedésbiztonság növelését szolgáló forgalomtechnikai berendezések, elemek, innovatív megoldások alkalmazását. Mivel a megye útjai rendkívül forgalmasak így akár pilot projektek formájában bizonyos innovatív közlekedésbiztonságot javító megoldások jelentős terhelés mellett tesztelhetők, alkalmazhatók.</p> <p>Megjegyzés: Kerékpárút hálózatok építését teljes mértékben támogatjuk, annak támogatási feltételeit kérjük pontosítani. Előfordulnak a pilisi térségben olyan hálózati hiányok, amik a jelzett kritériumokat nem feltétlen elégítik ki teljeskörűen, így pályázati elbírálásuk bizonytalan lehet, holott létesítésük fontos lenne. Ilyen például a Pomáz - Budakalász - Budapest hivatásforgalmi vagy a Szentendre - Visegrád - Esztergom turisztikai és hivatásforgalmi tengely (Duna-menti kerékpárút) kiépítése. 132. oldal</p> <p>Pest megye számára kiemelten fontos az M8 autópálya Veszprém – Szolnok közötti szakaszának, e nagyjelentőségű – TEN-T útvonalakat összekapcsoló, kiegészítő – hálózati elemnek az ütemezett magvalósítása, amely a megye kelet-nyugati irányú tranzitforgalomtól való részleges mentesítésének alapja. Az M8 gyorsforgalmi út megvalósításáig a regionális forgalmon túlmenően a nemzetközi forgalmat is a 4-es főút vezeti le. Elengedhetetlen az M4 autópálya (Üllő – Szolnok közötti szakasz) fejlesztése</p> <p>Megjegyzés: A 4. számú főút MO - Szolnok szakaszának fejlesztése gyakorlatilag elkészült, a hivatkozást e szerint kell módosítani. 132. oldal</p> <p>A beavatkozásban a fővárost délről elkerülő VO tehervonal és középtávon a transzkontinentális, de belföldi távolsági foralomban is jelentős szereppel bíró, Budapestet is érintő nagysebességű vasútvonal (NSV) megvalósítása</p>	

Intézkedést igénylő észrevételek, javaslatok	Tervezői válaszok
<p>szerepel. A meglévő vasúti nyomvonalakon a lassújelek megszüntetése, a kapcsolódó korszerűvasúti infrastruktúra kialakítása szükséges. Feladatot jelent a megyét keresztező két kiemelt európai vasúti áruszállítási folyosó környezetkímélő fejlesztése és a jelenleginél magasabb szolgáltatási színvonal elérése, az állomások felújítása, esetleges bővítése.</p> <p>133. oldal</p> <p>Pest megye támogatja a Fővárosi Közfejlesztések Tanácsa (FKT) által javasolt H5, H6 és H7 HÉV-vonalak, a pályák, a megálló, az utastájékoztatói rendszer teljes felújítását, a járművek cseréjét és a csepeli és a ráckevei vonal Kálvin térig való meghosszabbítását. A Pest megyében leszakadónak számító Csepelsziget közlekedésfejlesztése környezetbarát módon történne ezzel a fejlesztési csomaggal, elősegítve ezzel a népesség (főleg a fiatal és mobilizálható) helyben maradását. Pest Megye támogatja a BFK fejlesztési elképzeléseit, egyetért a BAVS (Budapest Vasúti Stratégia) céljaival.</p> <p>133. oldal</p> <p>Ahhoz, hogy az elővárosi közlekedésfejlesztés sikeres legyen, az egyéni közlekedési módokról mind többen váltsanak át a tömegközlekedésre, fontos, hogy a helyi közlekedést is fejlesszük. Sok esetben a módváltás infrastruktúrájának (multimodális csomópontok) nem megfelelő infrastruktúrája, a helyi tömegközlekedés fejletlensége akadályozza az elővárosi közösségi közlekedést igénybe vevők körének bővülését. A beavatkozás egyrészt a települések, közösségi közlekedéshez kapcsolódó megállóinak fejlesztésére, másrészt a helyi közösségi közlekedési szolgáltatást nyújtó járműpark modernizálására irányul. A fejlesztések lehetnek buszváró építése, vasúti állomás modernizálása-fejlesztése, e-buszok vásárlása, B+R, P+R létesítményekhez szükséges területek vásárlása és kisajátítása, a szükséges szabályozási tervek elkészítése. A helyi fejlesztéseknek összhangban kell lennie a felsőbb szintű hálózati tervekkel és beavatkozási pontokkal. Létfontosságú, hogy az infrastrukturális fejlesztések mellett létrejöjjön egy térségi közlekedési koordináló szervezet, bevezessék az integrált ütemes menetrendet. Budapestre és tágabb vonzáskörzetére be kell vezetni egy olyan vonzó versenyképes, egységes tarifarendszert, ami elősegíti a módváltás és valós alternatívát nyújtva az egyéni közúti motorizált módokkal (autózás) szemben.</p> <p>14.3.6.c 135. oldal</p> <p>A kerékpáros turizmus, szabadidős kerékpározás és a folyamatosan bővülő hivatásforgalom egyre jelentősebb igényeket támaszt megfelelő minőségű, az úttesttől elválasztott és rendszerbe szervezett kerékpárutak felé. A kerékpárút fejlesztések jelentős beruházással járnak, így igen fontos, hogy a fejlesztések hatékonyan, a valós igényekre támaszkodva valósuljanak meg. Szükséges, hogy a kerékpárutakat ne helyi pontszerű fejlesztéseként kezeljük, hanem törekedjünk arra, hogy ezek országos és megyei kerékpárút hálózatba szerveződjenek, legalább tervezés tekintetében igazodva annak hosszú távú céljaihoz. Szükség volna egy megyei kerékpár hálózati terv létrehozására, annak érdekében, hogy a hosszú távú fejlesztési irányok és prioritások kijelölésre kerüljenek. A települések együttműködésben megvalósított, hálózatba szervezett projektjeinek integrált megvalósítását javasoljuk az EUROVELO, a Duna-menti kerékpárút, Budapest-Balaton kerékpárút, hálózati elemeivel. A kerékpáros utak menti szerviz pontok, szolgáltató állomások fejlesztését együtt szükséges megvalósítani a vonalas infrastruktúra fejlesztésével. Fontosnak tartjuk, hogy a kerékpárutak vonalvezetése egyszerű, felesleges kerülőktől mentes legyen, versenyképes alternatívát nyújtva ezzel a hivatásforgalom számára.</p> <p>14.3.6.d 135. oldal</p> <p>A települések belterületi szakaszain, főleg a kétszámjegyű utakon rendkívül sok baleset történik. Kiemelhetők ezek közül az 51-es út, 4. sz. főút és 3. sz. főút szakaszai. Ezek az utakon kerékpársávok, gyalogos átkelő, forgalomlassítók, forgalomtechnikai beavatkozások segítségével növelni kell a közlekedés biztonságát. A biztonságos közlekedési lehetőségek kialakítását kell elősegíteni korszerű csomópontok kiépítésével, körforgalom kialakításával, a meglévő csomópontok korszerűsítésével. A közlekedésbiztonságot a forgalomtechnikai beavatkozásokon túl lakossági szemléletformálással, a közlekedési ismeretek gyarapításával is szükséges javítani. A közútjaink jelentős forgalma</p>	

Intézkedést igénylő észrevételek, javaslatok	Tervezői válaszok
<p>miatt óriási lehetőségnek tartjuk e területen a közlekedési innovációkat. Ezért a megye közútjain támogatjuk, hogy megjelenjenek a közlekedés biztonságát javító innovatív, modern forgalomtechnikai eszközök, berendezések, akár pilot projektek keretében, élő tesztkörnyezetet biztosítva azok hazai bevezetéséhez. Az utak kialakítása (új építés és meglévők átépítése esetén) feleljen meg az önmagukat magyarázó utak elveknek. Növelni kell a pontszerű sebesség ellenőrzési pontokat és azt ki kell egészíteni az adott szakaszra vonatkozó átlagsebesség mérés lehetőségével.</p>	
Szentendre Város Önkormányzata	
<p>A véleményezési szakaszhoz készült „Pest Megye Területfejlesztési Programja 2021-2027” Szentendre érdekeit közvetlenül nem sértik, ezért ellenük kifogást nem emelünk.</p>	<p>Köszönjük a megerősítést!</p>
Törökbálint Város Önkormányzata	
<p>A csatolt dokumentumokat a település önkormányzata áttekintette, annak tartalmával és célkitűzéseivel egyetért, módosítási javaslatot nem tesz.</p>	<p>Köszönjük a megerősítést!</p>
Nagykőrös Város Önkormányzata	
<p>„Pest Megye Területfejlesztési Programja 2021-2027” megnevezésű egyeztetési dokumentációban foglaltakkal, különösen a Homokhátság fejlesztésére, felzárkóztatására vonatkozó meghatározásokkal és célokkal a település egyetért.</p>	<p>Köszönjük a megerősítést!</p>
Szokolya Község Önkormányzata	
<p>Szokolya a természeti adottságait szeretné megőrizni, sokan az érintetlen táj miatt szeretik településünket. Királyrétre sem szeretnénk túl sok attrakciót, mert félünk, hogy élehetetlen lesz a környék. Fontosnak tartjuk pl, hogy napelemparkok telepítése, adótornyok építése ne tegye tönkre azt a látványt, amit őseink hagytak ránk és mi is szeretnénk megőrizni.</p> <p>Szokolyán a turizmus fontos ágazat, ennek támogatása is fontos, de az alap infrastruktúrák megteremtése szorosan kapcsolódik a fejlesztésekhez. Az utak járhatóvá tétele, kerékpárút kialakítása lenne az elsődleges megoldandó feladat. A hétvégék a helyi lakosoknak lassan élehetetlen a Dunakanyar az idezúduló autós tömeg miatt. Nagyon fontos a tömegközlekedés fejlesztése, de népszerűsítése is, hogy valóban igénybe vegyék az emberek. Fontos a vonalak összekapcsolása, a menetrendek összehangolása is. Szokolya megközelítésére jelenleg a tömegközlekedés nem megfelelő, pedig 3 eszköz áthalad a falun. A mellék vasútvonalak bekapcsolása a napi életbe (pl. Itt a piros vonat) + a turizmusba. Jelen állapotában tényleg csak az veszi igénybe, akinek feltétlenül szükséges.</p> <p>A tömegközlekedés igénybevételének elengedhetetlen feltétele a megfelelő méretű és elhelyezkedésű P+ R parkoló létrehozása. Igyekezni kell minél kevesebb gépkocsit tovább engedni, esetleg a turistákat elektromos buszokkal a parkolókból az úticélhoz szállítani.</p> <p>Amit még kiemelnék a megálló, parkolóhoz, turisztikai attrakciókhoz tartozó, megfelelő színvonalú mosdók megépítése és működtetése.</p> <p>Közlekedéshez kapcsolódik a kerékpárút hálózat. Nem elegendő egy meglévő útvonalon kijelölni, hogy ez kerékpárút, hanem azt az autósforgalomtól el kell különíteni. (veszélyes a Börzsöny ring vagy a Letkés felé vezető "kerékpárút"). Kismarosról Királyrértig nagy igény lenne kerékpárútra, az autósút nagy forgalmú, igen rossz állapotú, nem biztonságos ezen családdal közlekedni. Sok kerékpáros turistát vonz a Börzsöny, az aszfaltos kerékpár utakon kívül a terepen vezető kerékpáros utak fejlesztése is fontos lenne.</p> <p>A turizmushoz kapcsolódik még a lovas sport, ami Szokolyán nagyon népszerű. Lovas útvonalak kijelölése (pl terepen) egy újabb vonzerő lenne. Ehhez lovas vendégházak kialakítása is kapcsolódhatna.</p> <p>Helyi piacok létrehozásának és működtetésének támogatásával könnyebben megvalósulhat a "termőföldtől az asztalig" koncepció. Fontos, hogy ne csak a létrehozásban, hanem a működtetésében is legyen támogatás és könnyebb legyen a</p>	<p>Köszönjük a megerősítést és a javaslatokat! A területfejlesztés céljának a Börzsöny területén egyértelműen a fenntarthatósággal kell összekapcsolódnia. A helyi társadalom értékeinek, a természeti értékek megőrzésének primátusa van, így kizárólag olyan fejlesztések valósíthatók meg ezen a területen, amelyek sem rövid, sem hosszú távon nem veszélyeztetik ezen értékek megőrzését. A közlekedésben szintén támogatjuk a zöld megoldásokat és a tömegközlekedés fejlesztését szemben a környezetet jobban terhelő egyéni közlekedéssel. Fontosnak tartjuk és támogatjuk az aktív turizmus minden formájának meghonosítását a térségben és az ehhez kapcsolódó infrastruktúra fejlesztéseket. Ugyanakkor ebben is elsődlegesnek tartjuk a környezetbarát megközelítést a Börzsöny flórájának és faunájának védelmét, ezért ezen vonalas infrastruktúra fejlesztések esetében különlegesen fontos a természetvédelmi szempontok mérlegelése. A zöldhulladék kezelése a komposztálás elősegítése az egész megye területén fontos cél, ahogyan a rövid ellátási láncok erősítése, helyi piacok létrehozása is. Szintén megyére kiterjedő cél az oktatás, nevelés infrastruktúrájának fejlesztése, ugyanakkor a Területfejlesztési Program tárgykörébe nem tartoznak a fenntartást illető kérdések, hiszen erre vonatkozóan a szaktárca bír megfelelő hatáskörökkel és kompetenciákkal.</p>

Intézkedést igénylő észrevételek, javaslatok	Tervezői válaszok
<p>közétkeztetésbe is a helyi termelőktől megvásárolni az alapanyagot . Persze ez az alapanyag sokkal drágább, mint ha nagykereskedőtől szerzik be. Így a közétkeztetésbe erre támogatást kellene biztosítani.</p> <p>Szelektív hulladékgyűjtés - a lakosság "oktatása"/ figyelemfelhívás a helyes szelektív gyűjtésre Az illegális hulladéklerakók felszámolása, akár behajtható bírságokkal.</p> <p>Támogatni a zöldhulladék helyben történő elhelyezését (közösségi ágdarálás lehetőségének támogatása) komposztálás népszerűsítése. Térségi komposztáló üzemek létrehozása, pl. járásonként 1-2 telephellyel lehetne kezelni a zöldhulladékot, vagy akár településenként, ehhez megfelelő pályázati támogatást és képzést adni. Ez munkahely teremtő is lenne és a keletkezett komposzt pedig felhasználható és értékesíthető.</p> <p>A tendencia mely szerint sokan vidékre költöznek + a családpolitikai támogatások miatt fontos a bölcsődék/ óvodák létrehozásának támogatása + a pedagógusoknak vonzóvá tenni a pályát, hogy az elkészült intézményekben jól felkészült szakemberek foglalkozzanak a gyerekekkel.</p> <p>Iskolai sportpályák színvonalának emelése, hogy minél több lehetőség nyíljon gyermekeink számára. A játszótér fejlesztések is nagyon fontosak, de a pályázati keret nagyon kevés, egy játszótér esetében min. 20 millió forint támogatásban kellene gondolkodni. Igényes fejlesztést ez alatt nem lehet megvalósítani. Nagy hiány az igényes és minőségi skate parkok fejlesztése, hisz a gyermek és fiatal korosztály jelentős részét érinti. Mind kül- és mind beltéri fejlesztésekre szükség lenne.</p> <p>A pályázatok kapcsán jelezni szeretnénk, hogy a pályázati összegeket jó lenne a jelenlegi építőipari díjakhoz és építőanyag árakhoz igazítani, sok pályázat nagyon jó, de kevés a maximálisan igénylehető támogatás, így sok esetben nincs értelme dolgozni, mert akinek nincs önerő tartaléka, az nem tud élni a lehetőségekkel.</p> <p>A Magyar Falu program nagy könnyebbség, hisz nem szükséges hozzá önerő, fontos lenne még több ilyen pályázat, ami nem igényel önerőt, hisz sokszor ilyenkor is van, mert a tervezést előre kell megoldani, esetleg a projekt menedzsment költsége már nem fér bele.</p> <p>Köszönjük a lehetőséget! További sikeres fejlesztést kívánok az immár külön vált Pest megyének.</p>	
Tatárszentgyörgy Község Önkormányzata	
<p>A tárgyi témában kelt dokumentumot áttanulmányozva a település megállapította, hogy a Pest Megye Területfejlesztési Konceptiójában rögzített stratégiai célkitűzésekkel összhangban vannak a dokumentum prioritásai és intézkedései, az azokban foglaltakkal a javaslattevő egyetért, illetve várja az azok megvalósítását előmozdító konkrét intézkedéseket.</p> <p>A település kifejezte szándékát, hogy az eljárás további szakaszaiban is részt kíván venni. A dokumentáció véglegesítéséhez és az abban foglaltak megvalósításához sikeres munkavégzést kíván, bízva a további sikeres együttműködésben.</p>	<p>Köszönjük a megerősítést!</p>
Budapest Főváros Önkormányzata	
<p>Javaslattevő Budapest Főváros Önkormányzata kéri, hogy a dokumentum tartalmának véglegesítése során a felsorolt észrevételeket és javaslatokat a tervező vegye figyelembe. A dokumentumokban rögzített prioritásokkal, intézkedésekkel egyetértve, a tervek megvalósulásához eredményes munkát kíván!</p> <ul style="list-style-type: none"> • A dokumentum nyelvezete nehézkessé teszi az olvasását. Helyenként T/1 személyben írja a jövőbeni elképzeléseket, helyenként viszont E/3 személyben történik a bemutatás. Javasoljuk az általános megfogalmazás előnyben részesítését. • Az Operatív Programban szereplő, prioritásokon belüli beavatkozások bemutatása sok esetben megegyezik a Stratégiai Munkarész során az adott prioritásnál leírtakkal. Ez a fajta duplikáció mindenképpen kerülendő a végleges anyagban, érdemes a beavatkozások során a korábban nem szereplő, részletesebb kifejtést alkalmazni. 	<p>Köszönjük a megerősítést és a jobbító javaslatokat! A javaslatok a dokumentumba átvezettük. Az energiahatékonyság tekintetében első sorban az önkormányzatokkal foglalkozunk, hiszen ez a szféra, amelyre a megye területfejlesztési tevékenysége leginkább hatással lehet.</p> <p>Az M0 nyugati szakaszának kérdése folyamatosan fennálló szakpolitikai vita tárgya. A közlekedési elem szükségességét nem vitatva, azért nem emeltük be a dokumentumunkba, mert megfelelő konszenzusos nyomvonaltervek hiányában, vagy legalább elvi döntés hiányában nem gondoljuk megfelelően alátámasztottnak és ennek megfelelően szerepeltethetőnek a dokumentumban.</p>

Intézkedést igénylő észrevételek, javaslatok	Tervezői válaszok
<ul style="list-style-type: none"> • Figyelembe véve, hogy a Pest Megyei Területfejlesztési Program 2021-2027 az országos tervek és az operatív program figyelembevételével készült javasoljuk a 41. oldal első mondatának javítását. • A 7.1.3, P1.1.b intézkedés kapcsán megjegyzendő, hogy a telephelyfejlesztés nem kell, hogy feltétlenül a lakó és gazdasági övezetek szétválasztását jelentse. A teljesen szétválasztott területfelhasználás is számos problémát vethet fel. A területi differenciálás egyes gazdasági tevékenységek esetében indokolt csak. • Egyetértünk az elkerülő utak építésének befejezési tervével, a kerékpárutak településhatárokon túlnyúló hálózati fejlesztésével, a teherforgalom átrendezésével, a dunai, és vasúti forgalom ezirányú felhasználásával, a települési úthálózat fejlesztésével, a települési és a települések közötti tömegközlekedés összehangolásával, az elővárosi hálózatok közlekedésfejlesztésével. Megnyugtató, hogy a Program tervezet a fővárosi elképzelésekkel összhangban az egészségesebb, élhetőbb városok érdekében az egyéni motorizált közlekedés visszaszorítását célozza, és támogatja az elektromos meghajtású járműpark bővítését. • Támogatjuk a 7.3.1 pont (3) bekezdés szerinti négyzethálós szerkezetű úthálózati irányok fejlesztését, különösen a zsák települések Budapesten kívül más irányú megközelítésének biztosításával. • A 7.3 prioritásban az 59. oldalon említett VO vasúti kapcsolat kiépülésével, így a Budapesten áthaladó vasúti teherforgalom csökkentésével és a fejpályaudvarok tehermentesítésével egyetértünk. • A 61. oldalon leírtakkal, a P+R parkolók kiépítésével egyetértünk, a leírtakhoz kapcsolódóan javasolt a tervezett P+R parkolókat a meglévő kötöttpályás infrastruktúrák megállói mentén kialakítani, annak érdekében, hogy a Budapestre irányuló célforgalom a legkevésbé terhelje a megyei és fővárosi úthálózatot. • A 7.3.3, valamint a 7.3.4 pontok alján a Potenciális kedvezményezettek köre felsorolásában a NIF Zrt., MAV Zrt., Nemzeti Vasúti Pályaműködtető Zrt., MÁV-START Zrt., GYSEV Zrt., BKK., a Közlekedésfejlesztési Koordinációs Központ, helyi önkormányzatok szereplőkön túl a BKV, Budapest Közút Zrt. és Budapest Főváros önkormányzata „szereplőket” is javasoljuk nevesíteni. • A 7.3.3 pontban a Duna nemzetközi hajózási szerepének növelése mellett a helyközi, agglomerációs ingázási szolgáltatás megvalósíthatóságának tanulmányozására teszünk javaslatot, az érintett vonalmenti településekkel kapcsolatban. • A 7.3.4 pontban a Csepel-szigeti gerincút déli szakaszának ütemezett megépítése során a fővárosi szakasszal való összehangolása szükséges. • Egyetértünk 7.3.4 pontban szereplő Budapest és Pest megye közötti integrált közösségi közlekedési rendszer további fejlesztésével, a multimodalitást elősegítő P+R, B+R, K+R parkolók fejlesztésével. Ez az egyik legfontosabb elem, mely a budapesti forgalom gépkocsik általi terhelését hatékonyan csökkenhetné az ingázás humanizálása, előnybe hozása által. Véleményünk szerint a K+R parkolók (autóból pillanatnyi kiszállás, tovább hajtás) esetében a rendkívül rövid idejű megállás majd a haladéktalan tovább haladás kontrollja ellenőrizendő. • A 7.3.5 Közúthálózat fejlesztésében résztvevő Potenciális kedvezményezettek köre felsorolásában a helyi önkormányzatok, Magyar Közút Nonprofit Kft., nemzeti parkok szereplőkön túl a: BKV, Budapest Közút Zrt. és Budapest Főváros Önkormányzata szereplőket is indokoltnak tartjuk beemlíteni. • Egyetértünk a 7.3.5 és 14.3.6 c) pontokban szereplő kerékpárút integrált hálózatos, rendszerszintű fejlesztésével. A megyei hálózati terv fejlesztése során a BKV, Budapest Közút Zrt. és Budapest Főváros Önkormányzata szereplőket is javasoljuk nevesíteni. • A 14.1.5 b) pontban említett Ferihegyi Gazdaság i övezet integrált fejlesztése kapcsán megjegyzendő, hogy a repülőtér légi forgalmának környezeti (elsősorban: zaj) hatásai igen komoly problémát jelentenek az érintett 	

Intézkedést igénylő észrevételek, javaslatok	Tervezői válaszok
<p>lakóterületeken (Budapest XVIII „ XVII, X, XIV. kerületek, továbbá Vecsés, Üllő) élők számára. A gazdasági övezet fejlesztésével járó reptéri forgalomnövekedés során megfelelően kell gondoskodni a környezeti ártalmak kezeléséről a környező lakóterületek védelme érdekében .</p> <ul style="list-style-type: none"> • Támogatjuk a 14.3.4 pontban megemlített „Pest megye centrális, Budapestet övező elhelyezkedésének köszönhetően számos, nemzetközi szinten jelentős főút keresztezi, érinti. A gyorsforgalmi és főutak hálózata azonban nem folyamatos, helyenként csak szakaszosan kiépített. (. .) A torlódások csökkentéséhez , megszüntetéséhez és a térség geostratégiai pozíciójának jobb kihasználása érdekében elengedhetetlen a nemzetközi közúti közlekedési hálózat hiányzó szakaszainak mielőbbi megvalósítása" megállapítás alapján a fővárost elkerülő tranzit utak mielőbbi teljeskörű megvalósítását. Hiányoljuk az anyagban azonban az MO gyorsforgalmi út északnyugati és nyugati szakaszának befejezésére vonatkozó egyértelmű utalást. Az említett R11 (M100) gyorsforgalmi út kizárólagos megépítése a budai agglomeráció közlekedési problémáit csak részben enyhíti, az MO esetleges elmaradása esetén a budai agglomeráció forgalmának jelentős része továbbra is budapesti úthálózatot terheli. • A 14.3.4 c) pontban a Potenciális kedvezményezettek köre: MAHART, önkormányzatok, Közép-Duna- völgyi Vízügyi Igazgatóság, gazdasági társaságok szereplőkön túl a BKK, BKV és Budapest Főváros Önkormányzata szereplőket is indokoltnak tartjuk beemelni. • A 14.3.5 a) pontban a Potenciális kedvezményezettek köre: NIF Zrt., MÁV Zrt., Nemzeti Vasúti Pályaműködtető Zrt., MÁV- START Zrt., GYSEV Zrt., BKK., Volánbusz szereplőkön túl a BKV és Budapest Főváros Önkormányzata szereplőket is javasoljuk nevesíteni. • A 14.3.5 b) pontban a Potenciális kedvezményezettek köre: NIF Zrt., MÁV Zrt., Nemzeti Vasúti Pályaműködtető Zrt., MÁV-START Zrt., GYSEV Zrt., Volánbusz, BKK, MAHART szereplőkön túl a BKV, Budapest Közút Zrt. és Budapest Főváros Önkormányzata szereplőket is javasoljuk beemelni. • A 14.3.5 c) pontban a Potenciális kedvezményezettek köre: NIF Zrt., MÁV Zrt., Nemzeti Vasúti Pályaműködtető Zrt., MÁV-START Zrt., GYSEV Zrt., BKK., a Közlekedésfejlesztési Koordinációs Központ, helyi önkormányzatok, Volán társaságok szereplőkön túl a BKV, Budapest Közút Zrt. és Budapest Főváros Önkormányzata szereplőket is szükségesnek tartjuk nevesíteni. • A 14.4.6-ban leírtakhoz kapcsolódva megjegyzendő, hogy amennyiben csak az önkormányzati és közösségi épületenergiával foglalkozunk, azzal nem érhető el a kívánt mértékű energiahatékonyság. Törekedni kell a magán és céges épületek energetikai szempontú felújítására és az ehhez szükséges feltételek megteremtésére. • A megújuló energiaforrások felhasználásának növelését támogatjuk, de területenként az adottságtól függően javasoljuk megnevezni, hogy hol milyen irányú fejlesztéseket lehet megcélózni, nevezetesen hol legyen szél, hol geotermia, hol napenergia stb. Indokolt lenne külön kitérni a hulladékkezelés energetikai vonatkozására is. • A települési kék-zöld infrastruktúra fejlesztése (P2.3.c) esetében a csapadékvízvizsszatartás mellett annak felhasználása is rendkívül fontos, javasolt említeni. A fejezet a zöldinfrastruktúra fejlesztéséről nagyon röviden tesz említést, javasolt a fejezetet konkrétumokkal, bővebben bemutatni, kidolgozni. 	
Bács-Kiskun Megye Önkormányzata	
<p>A csatolt dokumentumokat a település önkormányzata áttekintette, annak tartalmával és célkitűzéseivel egyetért, érdemi módosítási javaslatot nem tesz, ugyanakkor felhívta a tervezők figyelmét a dokumentumban néhány szerkesztési hibára.</p>	<p>Köszönjük a megerősítést és a jobbitó javaslatokat!</p>
Országos Atomenergia Hivatal	

Intézkedést igénylő észrevételek, javaslatok	Tervezői válaszok
<p>Tájékoztatom, hogy a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet 18. § (1) és (5) bekezdései, valamint a 10. melléklete alapján a megyei területfejlesztési koncepciók és programok véleményezésére az OAH nem rendelkezik hatáskörrel.</p> <p>Tájékoztatom ugyanakkor, hogy a megye területén az OAH hatáskörébe tartozó létesítményként a Püspökszilágy határában található Radioaktív Hulladék Feldolgozó és Tároló üzemel.</p> <p>Fentiekben túl az OAH vonatkozó atomenergetikai ágazati elhatárolásokat – azok hiányában – nem ismertem, a dokumentumban szereplő területfejlesztési célokkal kapcsolatban kifogást nem emel, egyéb észrevételt nem tesz.</p>	<p>Köszönjük a válaszukat!</p>
Herman Ottó Intézet	
<p>Általános észrevételek</p> <p>10. oldal: A „1. Bevezető” pontban a harmadik bekezdés első mondatában a következő hivatkozás szerepel „A stratégiai célok és a prioritások közötti összefüggéseket belső koherencia táblázatban ábrázoltuk (lásd a 2. melléklet).”</p> <p>- A Program számunkra hozzáférhető változata azonban nem tartalmaz 2. mellékletet.</p> <p>40. oldal: A „4.7 A megyei stratégiai programban bemutatott célrendszer külső és belső koherenciájának bemutatása” fejezet cím utáni bekezdés „Pest megye és a határos megyék koherenciájának vizsgálatát a 1. sz. melléklet tartalmazza, míg az Operatív programokhoz való illeszkedést a 2. sz. melléklet mutatja be.”</p> <p>- A Program számunkra hozzáférhető változatában nem szerepel sem 1. sz. melléklet, sem 2. sz. melléklet. Javasoljuk az ellentmondás feloldását.</p> <p>71. oldal: A 6. sorban („7.4.9 Indikátor meghatározása (IV. Prioritás)” című táblázat) a „Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása (P4.2)” intézkedés melletti 2. oszlopban az indikátor megnevezése helyesen:</p> <p>- „Elkészült kármentesítési, hasznosítási tervek száma”, „hasznosítási tervek száma” helyett. Javasoljuk az indikátor megnevezésének módosítását.</p> <p>154. oldal: A 19. táblázatban („Az intézkedések pénzügyi ütemterve”) az alábbi módosításokat javasoljuk:</p> <p>- A táblázat 3. és 5. sorában azonosok az intézkedések megnevezései – „Energiahatékonyság növelése, zöld energiák térnyerésének elősegítése”. A 18. táblázatban megadott intézkedés nevek szerint, a 19. táblázat 5. sorának címe helyesen: „Hulladékgazdálkodás fejlesztése a körforgásos gazdaság elősegítése”. Javasoljuk módosítását.</p> <p>- A 18. táblázat szerint, az „5. Hulladékgazdálkodás fejlesztése a körforgásos gazdaság elősegítése” intézkedések alatt felsorolt 5 program költségigénye: 6,5 Mrd Ft (3+0,5+2+0,5+0,5).</p> <p>Javasoljuk a 19. táblázatban az 5. sor „Indikatív forrás 2021-2024” oszlopban és az 5. sor „Indikatív forrás 2021-2027 összesen” oszlopban a megadott összeg módosítását 5,5-ről 6,5-re. Ezek alapján a 19. táblázat 6. sorában az „Összesen” Indikatív források értékei 122,6-ra változnak.</p> <p>- A 19. táblázat fejlécében, a 3. 4. és 5. oszlopoknál az „Indikatív forrás”-ok mértékegységeit is módosítani javasoljuk „(millió Ft)”-ról „(Mrd Ft)”-ra, hivatkozással a 18. táblázatban a „Program költségigénye” oszlopban megadott mértékegységekre.</p> <p>Környezeti zaj elleni védelem</p>	<p>Köszönjük a válaszukat! Észrevételeiknek megfelelően javítottuk a program szövegét.</p> <p>A Területfejlesztési Program- jellegéből adódóan, mint fejlesztési dokumentum elsősorban infrastruktúra, intézmény- és gazdaságfejlesztési területekre fókuszál. Emellett, természetesen Pest megye kiemelt figyelmet fordít a természeti értékek megóvására és a környezettudatos megatartás ösztönzésére, sajnáljuk, ha ezt a programból nem tudták kiolvasni. Ennek ellenére a program önálló intézkedést tartalmaz ezzel a céllal, Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása [TF5-intézkedés]</p> <p>Ezen túl több tucat helyen megjelenik a természeti értékek védelme és megőrzése szövegszerűen az anyagban, más programelemekhez kapcsolódóan is, valamint a SWOT elemzésben is mind a veszélyeknél, mind az erősségeknél.</p> <p>Fel szeretnénk hívni a figyelmet arra, hogy a megye rendelkezésére álló TOP Plusz keret forrásai meghatározó hányada infrastruktúra fejlesztést támogat.</p>

Intézkedést igénylő észrevételek, javaslatok	Tervezői válaszok
<p>A Területfejlesztési Program része a közösségi közlekedés, valamint a közúthálózat fejlesztése, amelyek közvetve, vagy közvetlenül pozitívan hatnak az érintett területeket érő zajterhelésre. A dokumentum említi a környezeti zajt, mint környezetkárosító faktort, hivatkozik a zajterhelésekre, sőt, felveti, hogy szükség lenne helyi szinten is zajterhelések készítésére, és egyéb nevesített intézkedésekre is a környezeti zaj elleni védelem érdekében. Említi, hogy a régió számára kulcskérdés a közlekedés kibocsátásának csökkentése, ami a zajterhelés csökkenését vonja maga után.</p> <p>A program keretei között támogatnák a települési zajterhelések elkészítését, folyamatos frissítését elsősorban a zajjal leginkább érintett településrészek esetében, illetve támogatnák a különböző zajcsökkentő műszaki megoldások telepítését, illetve a zajártalom csökkentésére irányuló forgalomszervezési és településtervezési megoldások alkalmazását.</p> <p>A dokumentumok készítői önmagukkal szemben is kritikusan megjegyzi azonban azt is, hogy a levegőtisztaság- védelem, továbbá a zaj- és rezgés elleni védelem nem minősülnek hangsúlyosnak a Programban.</p> <p>Természetvédelem</p> <p>A területfejlesztési koncepcióhoz hasonlóan megjelenik a programban is a megye természeti értékeinek általános bemutatása, azonban véleményünk szerint már a bemutatás során alulértékeli a dokumentum a megyei természeti értékeket, azok hangsúlyozása érdemükön aluli.</p> <p>Szintén alábecsüli a program a térség (beleértve Budapest lakosságának számottevő részét is) természeti értékekre gyakorolt közvetlen (a városi ember természetbe vágyásának, „kiszabadulásának” igénye miatti jelenléte) és közvetett (lakott terület lakossági, ipari- és egyéb infrastrukturális terjeszkedése) emberi hatást. Ez az új koronavírus járvány korlátozó intézkedések alatt a Budapest-környéki természetközeli területek esetében különösen jól tetten érhető, és mindenképpen stratégiailag kezelendő probléma. Ez a konfliktus egy respektálandó és megfelelő kezeléssel a természetszeretetre és -tiszteletre való nevelésre alkalmas emberi igény és az igény kiszolgálása szempontjából is kulcsfontosságú, sérülékeny természeti értékek védelmének útközpontjában feszül.</p> <p>A természetvédelmi törekvésekre való utalás sem az átfogó, sem a stratégiai, sem a horizontális célok között nem kerül nevesítésre, amely a program komoly hiányossága.</p> <p>Dicséretes, hogy fellelhető még a szöveg több pontján is az „ökológiai lábnyom” csökkentése a „ökológiai folyosók” biztosítása, a környezettudatosság növelésének erősítése és néhány ezekhez hasonlóan természetvédelmi szempontból előremutató szókapcsolat, azonban ezek a gazdasági fellendülés fenntarthatóságának feltételei biztosítása, a térség vonzerejének növelése miatt, azoknak alárendelve jelennek meg.</p> <p>A közlekedés és úthálózat fejlesztése (vízi, légi és szárazföldi) számtalan összefüggésben és ponton jelenik meg a tervben, azonban egyik esetben sincs szó a természetvédelmi célokkal való összehangolás igényéről, garanciák megfogalmazásáról. Összességében az anyag egészéből nem érezhető egyértelműen az elvárható elköteleződés a természeti környezet, a biológiai sokféleség megóvása, javítása terén.</p> <p>31. oldal: Az erősségek felsorolás elején, egy pontban megjelenik ugyan az értékes természeti és kulturális örökség, azonban sem a lehetőségek, sem a veszélyek között nem szerepel a természeti értékek, a biodiverzitás helyzetének javítása, illetve az azt valóban (akár a fejlesztések során) veszélyeztető tényezők bemutatása.</p> <p>42. oldal: A IV. Prioritás: Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért alatt ugyan kap egy önálló bekezdést, ahol valóban támogatásra érdemes gyakorlati tennivalók merülnek fel, azonban ezek más céloktól és tennivalóktól elszigetelten, program szintű integrálás nélkül szerepelnek.</p> <p>- Javaslat: Javasoljuk a turizmus fejlesztésén belül a területileg minél inkább elosztott, tervezett és</p>	

Intézkedést igénylő észrevételek, javaslatok	Tervezői válaszok
<p>őnszabályozó ökoturisztikai jellegű irány arányának növelését. A közvetlenül nem turisztikai célú, ám természetes, természetközeli élőhelyekkel rendelkező területrészekben a biodiverzitás védelmének kiemelt célként történő kezelését, amelyek menedékhelyei is lehetnek, illetve kell lenniük számos értékes, olykor védett és fokozottan védett növény- és állatfajunknak is anélkül, hogy ezzel a közvetlen ember-jóléti funkciót helyben kiszolgáltatnák. Ez természetesen a klímavédelmi céllal is jól összeegyeztethető, hiszen az egészségesen magas biodiverzitás ellenállóbbá teszi az adott közösséget a külső, akár váratlan hatásokkal szemben is. Az őshonos szervezetek támogatása az idegenhonos inváziós fajok visszaszorítása mellett ebben az összefüggésben is fontos, említésre méltó szempont. Célszerű lenne a Duna-Ipoly és Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóságokkal együttműködésben megvalósítani a megye szükséges természetvédelmi tevékenységeit, amelynek lehetőségére utalás történhet a dokumentumban is (a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság neve egyáltalán nem jelenik meg a dokumentumban, holott működési területük van a megye területén).</p>	
Pest Megyei Kögyűlés Momentum frakciója	
<p>7.2.1 A prioritás indoklása (53. oldal) A társadalmi kohézió, felzárkózás és esélyegyenlőség céljaival maximálisan egyetértünk. Ellentmondásosnak tartjuk azonban ennek fényében azt, hogy a leszakadó járáson belül éppen a relatívan jobb helyzetben lévő adminisztratív járásközpontok kiemelt fejlesztése a cél, és háttérbe szorulnak a még inkább leszakadó kistélepülések. Az, hogy ez az egész járást felfelé húzza, egy feltételezés, amelyet nem látunk automatikusan igaznak, különösen a nagy kiterjedésű járásokban.</p> <p><i>„A jelenleginél magasabb szintű egészségügyi, oktatási és egyéb alap és bővített szolgáltatások elérésének javítása érdekében szükséges megerősíteni e térségek központjainak infrastruktúráját, megerősíteni központi szerepüket. Ezzel párhuzamosan a kisebb települések esetében szintén szükség van a települési infrastruktúra fejlesztésére, vonzó települési környezet kialakítására.” (118. oldal)</i></p> <p>Egyetértve mindkét céllal, a hangsúlyt máshogyan látjuk. A kistépülési fejlesztés meg kell, hogy előzze a már kialakult járásközponti struktúrák további erősítését. Gyengébb háziiorvosi szolgálat, alacsonyabb szintű alapfokú oktatás mellett hiábavaló a járásközponti szakellátás vagy középiskola fejlesztése. Budapest közelsége a járásközponti hiányosságokat egyébként is sok esetben pótolni tudja.</p> <p><i>„Agrárvertikum, élelmiszeripar jövedelemtermelő képességének fokozása” (121. oldal)</i></p> <p>Nagyon kevés szó esik az ökológiai gazdálkodás, a biogazdálkodás és a közösségi mezőgazdaság lehetőségeiről. Ez a fejlesztés pedig az egészségipar kérdéskörével is összeér, egymást támogathatja (pl. az idelátogató egészségügyi szakemberek vásárlásaival). Javasoljunk ennek jóval hangsúlyosabb beillesztését.</p> <p><i>„A fejlesztési kezdeményezés keretében szükséges fejleszteni a nevelési intézmények infrastrukturális és eszközháttérét, szükséges az iskolai felzárkóztató és tehetséggondozó programok indítása, hogy csökkenjen az iskolai lemorzsolódás és a gyerekek többsége szakmához jusson, illetve legyen esélyük magasabb végzettség megszerzésére is. Meg kell könnyíteni iskolabusz rendszerrel a tanulók iskolába jutását, azonos esélyt teremtve a kistépüléseken vagy a tanyás területeken élő gyermekek számára is.</i></p> <p><i>Meg kell erősíteni a szakképzés rendszerét, nem csak az ebből a szempontból kiemelt helyzetű Ceglédi járás területén. Biztosítani kell a korábban lemorzsolódott fiatalok számára a tanulást, a szakma megszerzésének lehetőségét a felnőttképzés keretei között, akár gyorsított ütemben.” (122. o)</i></p> <p>Úgy véljük, ezen a területen egészen másra van szükség. Az elmúlt időszakban a fizikai infrastruktúra jelentősen javult még ezekben a járásokban is, ugyanakkor a humán infrastruktúra komoly hiányosságokkal küzd. Nem elérhető a fejlesztők, pszichológusok, az iskolák jelentős részben felkészületlenek a magatartási és tanulási nehézségekkel küzdők esetében, éppen a szakembere hiánya miatt. A szociális ellátórendszer státuszai feltöltetlenek, a jelzőrendszer működése sokszor akadozik. Kifejezetten az emberi erőforrások fejlesztésére van szükség. A gyerekek iskolába nem járásának oka</p>	<p>Köszönjük a válaszukat és a segítő észrevételeiket! Természetesen elfogadva a versengő települések koncepcióját, mi mégis úgy gondoljuk, hogy a járásközpontok fejlesztése nem a többi település terhére, vagy kárára történik, nem onnan vonunk el energiákat, hogy azokat a járásközpontoknak csoportosítsuk át. Viszont úgy gondoljuk, hogy szerencsés, ha a közigazgatási központi funkciókat megerősítjük további szolgáltató funkciókkal is, amelyek nem csak az adott településre, hanem annak közvetlen környezetére is hatással vannak. A Program 90%-a az összes település fejlesztésére, számos elem pedig a fejlődésben lemaradó térségek fejlesztésére külön hangsúlyt helyez, ahol éppen a javaslattevő által említett kistépülések és városok találhatóak, így pedig végképp nem gondoljuk, hogy ezek a települések bármilyen módon is hátrányt szenvednének, vagy a Program aránytalanul előtérbe helyezné a központi településeket velük szemben.</p> <p>Az ökológiai gazdálkodás, biogazdálkodás, közösségi gazdálkodás jelenleg bár valóban sok szempontból fontos, előremutató és perspektívus szelete a mezőgazdaságnak, ugyanakkor volumene még nem éri el azt a szintet, amely miatt az erről való gondolkodást a jelenleginél hangsúlyosabban kellene megjelenítenünk, figyelembe véve azt is, hogy a megyei program megvalósításához elsődlegesen nem gazdaságfejlesztési, hanem önkormányzati fejlesztési feladatokhoz lesznek források. Véleményünk szerint ennek az ágazati programokban kell első sorban megjelenni, ahol erre országos programok és beavatkozások, mintaprojektek alapíthatók, jó gyakorlatok megoszthatók. Egyetértünk abban, hogy az oktatás, nevelés problémái nem oldhatók meg csupán az infrastrukturális fejlesztésekkel, ugyanakkor sajnos még mindig jelentős kapacitás és épületminőségi gondokkal küzd a megye ezeken a területeken, amit meg kell oldani. Egyetértünk abban is, hogy szükség van a felzárkóztatást segítő tanodai rendszerre, tehetséggondozásra stb. ezeket a javaslat alapján be is építettük az anyagba. Ugyanakkor az oktatás, egészségügy és szociális ellátás rendszerszintű, jövőt érintő kérdéseire nem ebben a dokumentumban kell megadni a válaszokat, arra ismét csak a szakpolitikai stratégiák alkalmasak, hiszen ennek a Programnak a célcsoportjai első sorban a települési önkormányzatok. A megyének, az önkormányzatoknak pedig nincs közvetlen ráhatása a szakpolitikai irányok meghatározására, hiszen sem megfelelő információval, sem megfelelő jogosultsággal nem rendelkezünk ehhez.</p>

Intézkedést igénylő észrevételek, javaslatok	Tervezői válaszok
<p>pedig nem az, hogy nincs tanulóbusz, hanem a hátrányos szülői státusz. Ezért ezekkel a megfogalmazott prioritásokkal, ilyen hangsúlyok mellett nem tudunk egyetérteni.</p> <p>Fontosnak tartjuk továbbá a hátrányos helyzetű részekben az alternatív szemléletű oktató, tanodai kezdeményezések felkarolását és támogatását, hogy a hagyományos iskolai oktatással nem kompatibilis gyerekek is megszerethessék és megszerezhessék a tudást. Egy gyerekről sem szabad lemondani.</p> <p><i>Lakosság egészségi állapotának javítása [P2.2.b] (122. old)</i></p> <p>Egyébként egyetértve azzal, amit ez a rész tartalmaz, itt is fel kell hívni a figyelmet arra, hogy a fejlődés útjában sok esetben a humán infrastruktúra hiánya áll. Feltétlenül háziorvosi praxisok, sok helyütt nehezen elérhetőek a gyermekorvosok. A háziorvosi ellátottság javítása nélkül nem lehet a lakosság egészségi állapota terén tartós és kiterjedt fejlődést elérni.</p> <p><i>Települési és térségi szociális ellátórendszer megerősítése [P2.2.c] (123. oldal)</i></p> <p>A nehéz helyzetű családok támogatása rendkívül fontos, azonban ebből a részből nem derül ki, hogy ez milyen jellegű programoktól vagy intézkedésektől várható. Nem érezzük ezt a részt kellően konkrétan. beavatkozás:</p> <p>A kultúra, sport és egyéb rekreációs tevékenységekhez való hozzáférés javítása [P2.2.d] (123. oldal)</p> <p>Ezt nem érezzük a többi prioritáshoz mérhetően fontos célnak. A leszakadó járásokban is lehet focizni, kézilabdázni, sportolni, vannak kisebb-nagyobb sportegyesületek. A könyvtár bővítések és felújítások pedig csak úgy nyerhetnek értelmet, ha azok alkalmazkodnak a modern kor kihívásaihoz és többet nyújtanak, mint olvasó- és kölcsönzőhelyek.</p> <p><i>Járasközpont települések komplex fenntartható fejlesztése [P2.3a] (123. o)</i></p> <p>Nem értünk egyet azzal, hogy automatikusan a járásközponti települések fejlesztése legyen célkeresztben, meg kell határozni a térségek és az infrastrukturális elemek mátrixában azokat a fontos fejlesztéseket, amelyeket el kell vinni az egyes településekre. Példának okáért a nagykáti járásban Süllyap térségi szerepe rendkívül erős, az aszói járásban pedig Tura kiemelendő, amely még a járásközpontnál is népesebb település. A járásközpontok automatikus, pusztán közigazgatási státuszukra alapozott kiemelése nem elfogadható, komplexebb, differenciáltabb elemzések és mérlegelések szükségesek.</p> <p>Azzal sem értünk egyet, hogy a teljes prioritás büdzséjének 40%-a pont azon települések fejlesztését támogassa, amelyek az adott régiókon belül éppen a legkedvezőbb helyzetben vannak. A kistelepülések fejlesztése nélkül nemcsak Pest megyén, hanem a járásokon belül is további fejlettségi szakadék fog kialakulni.</p> <p>Települési egyéb közszolgáltatásokat nyújtó intézmények infrastruktúrájának fejlesztése [P2.3d] (124. o)</p> <p>Ezt szükségesnek éreznénk konkretizálni, pontosan milyen közszolgáltatásokról és intézményekről van szó?</p> <p><i>14.4.1 A prioritás indoklása (139. oldal)</i> A megyei centrumok megerősítésének, fejlesztésének fontosságával teljes mértékben egyetértünk, azonban nem szabad megfellebbeznünk a megye kistelepüléseinek a fejlesztéséről sem. A megyei centrumoknak az legyen a feladatuk, hogy pótolják a kistelepülésekről hiányzó alapvető funkciókat (azokat magukon a kistelepüléseken kell biztosítani), hanem hogy olyan magasabb szintű szolgáltatásokat és ellátásokat nyújtsanak a vonzáskörzetükbe tartozó kisebb települések lakóinak is, melyek működtetése kistelepülési szinten nem reális.</p> <p><i>14.4.4 Policentrikus településstruktúra, járásközponti funkcióhoz köthető fejlesztések Pest megyében a) beavatkozás: járásközpont fejlesztése, funkcióbővítő településfejlesztési beruházások (142-143. oldal)</i></p> <p>Noha a beavatkozás eredményei között szerepel a helyi vállalkozások és a helyben maradó munkavállalók számának növekedése, a konkrét beavatkozások között nem szerepel olyan, mely erre nagymértékben hatással lenne, pedig véleményünk szerint ez a járásközpontok fejlesztésének legfontosabb dimenziója.</p> <p>Pest megye lakói alapvetően nem azért ülnek minden reggel a dugóban, hogy szórakozási- és kulturális lehetőségeket keressenek a fővárosban, hanem azért, hogy dolgozni menjenek. Járulékos probléma, hogy a Budapestre dolgozni járó lakosság számos, a lakóhelyén is elérhető szolgáltatást a fővárosban vesz igénybe, a megyei centrumokban pedig</p>	<p>A kultúra, sport és rekreáció támogatásának kérdésében nem értünk egyet, hiszen éppen a javaslattevő által említett kistelepüléseken különösen fontos ezeknek a lehetőségeknek a biztosítása, hiszen szükség van a közösségeket összekovácsló eseményekre és az ezeknek helyszínt adó infrastruktúrára. Kicsit kiragadottnak érezzük a sport támogatásának említését, mivel itt nem a versenysport, hanem a szabadidősport támogatásáról van szó, amelynek egészségmegőrző, közösségépítő, prevenció és rekreációs értékét kívántuk megjeleníteni. Az anyagban pedig mi is erre tettünk javaslatot, a koncepcióban kiemelve, hogy a könyvtárak szerepének újragondolása szükséges, klasszikus funkcióik mellett egyre inkább kultúra szervező funkciók irányába kell elmozdulniuk. Ettől függetlenül úgy érezzük a kultúra helyszíneinek meg kell maradniuk, meg kell újulniuk, hiszen a digitális kultúra könnyű hozzáférhetősége ellenére nem helyettesítheti a kultúra népszerűsítésére, értékek ápolására, közösségi élet szervezésére alkalmas helyszíneket és intézményeket.</p> <p>A policentrikus városhálózat fejlesztése révén megvalósuló funkcióbővítések olyan városias környezetet teremtenek, amelyek véleményünk szerint vonzóvá teszik az adott városokat a vállalkozások számára, így várható új vállalkozások megjelenése, új telephelyek, munkahelyek létrejötte, erre próbáltunk meg közvetett hatásként utalni. Másrészt viszont sokszor igenis autóra ülnek az emberek szórakozási, rekreációs, és kulturális lehetőségeket keresve, vagy épp munkahelyek, minőségi egészségügyi, oktatási szolgáltatások elérése érdekében. Amennyiben valóban sikerülne kiépülnie egy erősebb városi gyűrűnek, akkor hisszük, hogy jelentősen csökkenthető a fővárosba irányuló ingázás, rövideülhet az átlagos ingázási idő és csökkenhet az agglomerációban élők karbon lábnyoma.</p> <p>A hulladékgazdálkodást érintő felvetéssel egyet értünk, ugyanakkor ma még nagyon magas az egyáltalán nem újrahasznosított hulladék aránya. Ennél valójában még a még az étetéssel történő újrahasznosítás és energiatermelés is jobb megoldásnak tűnik. Hosszú távon a körforgásos gazdaság megerősítése volna a cél, de sajnos ettől nemcsak Magyarország, de Európa is nagyon messze van, elegendő csak megnézni a boltokban vásárolható áruk csomagolástartalmát (mennyiségi és minőségi szempontból). Természetesen mi is támogatjuk a körforgásos gazdaság létrejöttét, ezt deklaráltuk is a koncepció megfelelő fejezetében és a program beavatkozásstruktúrájában is.</p> <p>Véleményünk szerint a vadkamerák és sorompók nem szorítják vissza az illegális hulladéklerakást, csak annak helyét tolják el térben. Sokkal jobbnak gondoljuk a web alapú közösségi cselekvést, amelyet önkormányzati, kormányzati cselekvések egészítenek ki. Az illegális lerakók keletkezését kell első sorban megakadályozni, ezt pedig szemléletváltással és a hulladék átvétel díjainak csökkentésével, illetve az átvételi pontok számának növelésével, egyes hulladéktípusok központosított elszállításának fejlesztésével stb. lehetne véleményünk szerint elérni. De mivel ez is szakpolitikai kérdés, ezért ennek a dokumentumnak a kereteit ez a kérdés is jelentősen meghaladja, tekintettel arra, hogy ehhez az országos szabályozás módosítására a jelenlegi rendszer átalakítására volna szükség.</p>

Intézkedést igénylő észrevételek, javaslatok	Tervezői válaszok
<p>sokszor hiába nyílnak hiánypótló üzletek, szolgáltatások, a helyben maradó lakosság nem tudja őket életben tartani, így néhány hónap után bezárni kényszerülnek.</p> <p><i>14.4.5 Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása beavatkozás: Környezet-, levegőtisztaság-, zaj-, talaj- és földvédelem (144. oldal)</i></p> <p>A beavatkozás nem az eredményként megjelölt kritériumokhoz kapcsolódik. „Eredmény: Tudatformálás, szemléletváltás valósul meg. A városi települések élhetőbbé válnak, a tartós hőség elviselhetőbb valamennyi korosztály, de különösen az idősek és gyerekek számára. A rekreációs terek egyben találkozóterekké válnak, a társadalmi kapcsolatok javulni fognak.”</p> <p>Ezek az eredmények sokkal inkább a fejezet a) pontjához köthetőek.</p> <p><i>14.4.8 Hulladékgyűjtés fejlesztése (148. oldal)</i></p> <p>A hulladékgyűjtés fejlesztése szempontjából a legfontosabb dimenzió a keletkező hulladék mennyiségének csökkentése kell, hogy legyen, minden egyéb intézkedés másodlagos. A keletkező hulladék mennyiségének csökkentéséhez véleményünk szerint nem elegendő a szemléletformálás, ennél sokkal direkter ösztönzők is kellenek. Ilyen lehet például a ténylegesen megtermelt szemét mennyisége utáni arányos díjfizetési rendszerre való átállás. Újra nem hasznosítható hulladék energiatermelő szerepének növelése (149. és 153. oldal)</p> <p>Fontos hangsúlyozni, hogy a hulladék elégetéséből származó energia nem fenntartható, nem zöld és nem megújuló. (Részleteket lásd itt: https://humusz.hu/piro/a-hulladek-zold-energia) Épp ezért úgy gondoljuk, a hulladékhasznosítási hierarchiában magasabban elhelyezkedő megoldások bővítésére (újrahasználat, hulladékok anyagában történő újrahasznosítása) illetve a hulladék keletkezésének megelőzésére kellene a fő hangsúlyt helyezni. Ennek tükrében aránytalannak érezzük, hogy a hulladékgyűjtés fejlesztésére szánt források több, mint 30 százaléka az „Újra nem hasznosítható hulladék energiatermelő szerepének növelése” programpontra van allokálva.</p> <p><i>Az illegális hulladéklerakás megakadályozása, meglévő illegálisan működő lerakók felszámolása (154. oldal)</i></p> <p>A program eredmény és output indikátorai közé javasoljuk olyan indikátorok felvételét is, melyekkel az illegális hulladéklerakás megelőzésének hatékonyságát lehet mérni. Ilyen lehet például az illegális hulladéklerakással érintett területeken elhelyezett vadkamerák és sorompók száma, illetve akár a tetten ért/utólag beazonosított elkövetők száma is</p>	
Igazságügyi Minisztérium	
<p>A szakértő válaszában jelezte, hogy Pest Megye Területfejlesztési Programja 2021-2027 egyeztetési a dokumentummal összefüggésben a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 9412018. (V. 22.) Korm. rendelet 109. §-ában meghatározott feladatkörében észrevétel nem merült fel.,</p>	<p>Köszönjük a megerősítést!</p>
Demokratikus Koalíció	
<p>1. Szentendrén élve feltűnt, hogy sem a jelenlegi tervezet, sem a korábbi koncepciók, programok nem foglalkoztak eddig a Szentendrei sziget jövőjével. Sajnos a szigetet is elérte egy nagyon erős urbanizáció, betelepülési nyomás, Pócsmegyer és Szigetmonostor lélekszáma az utóbbi 10 évben mintegy 40%-al nőtt. Folyamatosak a viták arról a kockázatról, amit ez a folyamat a sziget hagyományos, vidéki és dunai karakterére jelent.</p> <p>Ezt a kockázatot felerősíti az egyébként valóban szükségesnek tekinthető váci Duna híd építésének bejelentése. Saját és környezetem dokumentált felmérése szerint is az itt élők attól tartanak, hogy az “urbanizáció” mintegy “lefolyik” a hidat majdan a Tildy-híddal összekötő útról és egy nemkívánatos, gyors táji karakterváltást fog eredményezni.</p> <p>2. A sziget így érték, ahogyan most van, így van turisztikai és bizonyos mezőgazdasági potenciálja, nem érdekünk, hogy zsúfolt alvótelepüléssé váljon. Éppen ezért javaslom, hogy végre a területi fókuszok közé kerüljön be a sziget</p>	<p>Köszönjük a választ és a jobbító észrevételeket!</p> <p>1. Sajnos a Duna-híd megépítése révén nemcsak a közlekedés helyzete, a sziget elérhetősége javul, de bizonyára mindez vonzóvá teszi a sziget eddigi viszonylagosan elzárt településeit is az agglomerációban lakóhelyet kereső számára. Köszönhetően közelségének és természeti adottságainak. Azonban az ilyen irányú változások elkerülhetetlenek egy ilyen metropolisz térségben, de ez ellen véleményünk szerint nem a közlekedési fejlesztések előmozdításával, vagy megyei programokkal, hanem átgondolt településtervezési és szabályozási eszközökkel lehet védekezni, megőrizve a hely táji, építészeti és kulturális értékeit.</p>

Intézkedést igénylő észrevételek, javaslatok	Tervezői válaszok
<p>karakterének megőrzése, mint az EU5. tematikus célkitűzésének, a zöldebb és karbonmentes Európának a szolgálata. Ehhez szükség lenne a majdani közlekedési folyosó közvetlen közelén túli területek szigorú építési és gazdálkodási szabályozására, egy Naturpark létrehozásának ösztönzésére. Olyan pályázati kiírást javaslok, amely szervezi és támogatja majd az itteni települések ilyen irányú terveit és együttműködését.</p> <p>3. A versenyképes gazdaság egyik pillére nyilván az innovációs típusú vállalkozások és azok önkormányzatainak támogatása. A véleményezési változatot megelőző anyagok a megye innovációs térségébe még besorolták Szentendrét is, a jelen anyag a területfejlesztési koncepcióra hivatkozva az ilyen típusú települések sorát Budakalással zárja.</p> <p>Érthetetlen és elfogadhatatlan olyan települések nevesítése Szentendrével szemben, ahol nyoma sincs még innovációs intézménynek, hiszen ebben a városban működik az ÉMI. Az ÉMI az építésügy nemzetközileg is ismert, hazailag egyedi, minőségellenőrzési és anyagtudományi intézménye, amely tudatosan építi innovációs profilját. Terület is van a városon belül, amelyet a településfejlesztési koncepció, városfejlesztési stratégia már évek óta innovációs gazdaságfejlesztési területként jegyez.</p> <p>Mindezekre tekintettel javaslom, hogy az innovációs zónába sorolják és értsék bele Szentendrét is, és a majdani pályázatokban legyen lehetősége a városnak és az itteni vállalkozásoknak innovációs típusú pályázatokkal jelentkezni.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 2. A TOP Plusz program lehetőséget kínál az ilyen irányú fejlesztésekre, és kizárólag a települések együttműködő készségén múlik, hogy készen álljanak közösen cselekedni a természeti értékek megővéséért és bemutatásáért. 3. Szentendre innovációs képessége valóban figyelemre méltó, így a javaslatot elfogadtuk.
Budapesti és Pest megyei Mérnöki Kamara	
<p>Pest Megye Területfejlesztési Programja módosításának dokumentációja összességében rendkívül alapos, részletesen kidolgozott, színvonalas munka. A Program kompetens és széles terpesztéssel mutatja be a helyzetet.</p> <p>A tervezés előzményeiről és a munka elvégzésének körülményeiről szóló ismertetés indokolt, de ilyen összefüggésben talán lehetne kevésbé terjedelmes.</p> <p>A program - mint azt a szakértői kör dokumentálása és a hivatkozások is mutatják - a célok, a stratégia megfogalmazásában jelentősen épít a 2014-ben készített területfejlesztési koncepcióra. Abból kiindulva, egyfelől az eltelt időszak aktualitásaival, valamint a programkészítés műfajának megfelelő eljárásokkal kiegészítve készült el a jelen dokumentáció. A műfaji sajátosságokból is ered, hogy az anyagban tekintélyes részt foglalnak el a programkészítés - tehát a tervezés - eljárási leírásai (pl. első 28 oldal, vagy a 82. oldaltól a 9. fejezet, a tervezést kísérő eljárások, eljárásrend, finanszírozás, intézményi háttér.)</p> <p>Ezért is, illetve mert a közel 200 oldalnyi terjedelemből indokolt lenne kiemelni a cím szerinti legfőbb konkrétumokat, hiányolható egy összefoglaló, illetve az eljárásrendi, tervezés technikai fejezeteket jobban el kellene különíteni.</p> <p>Megítélésünk szerint a történelmi fejlődés eredményei nincsenek kifejtve, adatokkal alátámasztva, más tendenciákkal összevetve, akár külföldi példákkal. Hosszabb távra célszerű előre nézni; milyen későbbi fejlesztéseket kell a megadott időben előkészíteni. Mérnöki szemmel nézve rendszerbeli hiányosságokra hívjuk fel a figyelmet.</p> <p>A mérnöki területek:</p> <p>közlekedés hírközlés vízgazdálkodás energiaellátás</p> <p>épületek építése, gépészete, villamosenergia ellátása, bányászat</p> <p>gyárak technológiája</p> <p>környezet és klíma védelme mérnöki eszközökkel a gazdasági összehasonlítások</p> <p>az innovációk gyakorlatba átültetése</p> <p>a műszaki lehetőségek és a fejlesztések ellentmondásainak megoldása és további kérdések</p> <p>nincsenek pregnánsan kidolgozva.</p>	<p>Köszönjük az értékes javaslatokat!</p> <p>A Program a Pénzügyminisztérium által készített útmutató szerint került elkészítésre. A Programot két kötetben elkészült csaknem 600 oldalas koncepció készíti elő, amely a megalapozó megállapításokat megteszi, a két anyag egymást kiegészítve alkot egységet. Éppen emiatt mellőzi a Program a historikus adatok és jövőbeli tendenciák számszerű bemutatását, csak utal a Koncepció megállapításaira, adataira.</p> <p>Egyetértünk abban, hogy az elővárosi közlekedés jövőbeli trendjeit, az intézkedések hatásait is le kellene vezetni, azonban ez véleményünk szerint szakpolitikai feladat. A BFK már készített egy agglomerációs vasút stratégiát, valójában ennek mentén, folytatva ezt a munkát több területen is el kellene készülnie az összekapcsolódó közlekedési stratégiáknak, amelyek a területfejlesztési célokkal is összhangban vannak. Mivel a megyei területfejlesztési program nem szakpolitikai stratégiák, programok és akciótervek összegzésével készült, így nem várható el tőle minden szakterületen a javaslatban elvárt mélységű elemzése a jelenlegi helyzetnek, illetve a rövid és hosszú távú gazdasági, társadalmi, környezeti hatásoknak és költségeknek. Miközben egyet értünk a Kamara legtöbb felvetésével, javaslataik egy része már a szakpolitikai akciókat megelőző hatástanulmányok részletességét kéri számon a dokumentumon. Ha a javaslatban szereplő műszaki területek mindegyikét és az abban nem szereplő egyéb területek mindegyikét a kívánt mélységben vennék vizsgálat alá, akkor valószínűleg nehezen számszerűsíthető forrásmennyiségre lenne szükség, feleslegessé téve az ágazati tervezést is.</p> <p>„A helyzetkép és a fejlesztési kérdések elemzése határozottabb megállapításokhoz vezethetne, ha figyelembe vehetne járási szintű lakossági életviteli mintázatokra vonatkozó adatokat, ismereteket.” Valóban hasznosak volnának az ilyen irányú tanulmányok, azonban ehhez a tervezésnek nem időszakinak, hanem folyamatosnak kellene lennie, ennek megfelelően specializált intézményrendszerrel. Az ilyen vizsgálatok költségigénye magas, a jelenlegi megyei tervezés költséghorizontján jelentősen túlmutat.</p>

Intézkedést igénylő észrevételek, javaslatok	Tervezői válaszok
<p>Hiányoljuk a nagyobb összefüggések bővebb kifejtését:</p> <p>szerepel Budapest hatása, ami Magyarországon az egyetlen lyukas térképű megyéjénél természetes, de a kapcsolatrendszer a többi megyével, netán a határon túli területekkel kicsit vérszegény, Pest megye számos szép résszel rendelkezik, ugyanakkor nehéz megnevezni olyanokat, amelyekre az egész megye méltán büszke lehetne, mintegy Pest megyét jellemezni lehetne, elég az anyag elején lévő képeket áttekinteni: folyópart, család, autópálya, napelempark, de ezek nagyon sok más megyére is jellemzők. Vannak szép régi épületek, erdők és mezők, de nincs igazán Pest megyére jellemző, amiért érdemes nagyobb távokat megtenni, hogy ott legyünk, de mit szeretnénk majd a jövőben kiemelni? Mit kellene tenni, hogy egészséges lokálpatrióták száma növekedjen megyei szinten is, ne csak egy - egy településen.</p> <p>A különböző prioritások egymáshoz kapcsolódó viszonyát is célszerű lenne kidolgozni.</p> <p>A közlekedés fejlesztésének mélyebb elemzését el kellene végezni; mi lesz a tömegközlekedésnek a szerepe, mennyire fogják igénybe venni, ha az otthoni munkavégzés, tanulás növekszik a jövőben. Az egyéni közlekedésben az elektromos járművek és töltésük fontos kérdés, várhatóan néhány éven belül számos kérdést fel fog vetni. De Pest megyén keresztülmenő főutak kérdése sem tekinthető lezártnak, elég az MO jelentőségét említeni, a ráhordó utakkal együtt. De a vasútfejlesztés is fontos, és a megyében lévő vízi közlekedés, repülőterek kialakítása is indokolt.</p> <p>A hírközlés fejlesztése rohamos volt, de az ellátottság megyén belül inhomogén, fejlesztését nem szabad elodázní.</p> <p>A vízgazdálkodás országos kérdés, számos előrelépés történt, de még sok feladat megoldásra vár. A szennyvíz kezelés még nem mindenhol megoldott, az árvízi védekezés fontos, de nem szabad megfeledkezni az öntözési igényekről, de talán a vízi sportokról sem.</p> <p>Az energiaellátásnál figyelembe kell venni a várható igény növekedést, legyen az távhő, villamos energia naperőművekből és a villamos hálózat fejlesztése, a hibaelhárítás gyorsítása is indokolt.</p> <p>A megyei bányászat változásokon ment át, valamikor fontos volt a szénbányászat, de lehet még jelentősége, ha robotok fogják végezni, ember nélküli bányákban. A kőbányászás, homokbányászás, agyagbányászat is számos feladatot jelent.</p> <p>A gyárak technológiájáról kevesebbet szoktak beszélni, de az iparpolitikának fontos része, főleg zöldmezős telepítésnél, hogy mit, hogyan szeretnénk gyártani, milyen munkákat fogunk a lakosságnak ajánlani, mire szeretnénk képzéseket nyújtani.</p> <p>A környezet és klíma kérdések jelentőségét minden kérdéshez kapcsolódva érdemes vizsgálni, mert helytelen döntés esetében az ingatlanok leértékelődnek, az emberek elköltöznek, a turizmus forgalma visszaesik. A helyzetet nehezíti, hogy a legtöbb előrejelzés szerint ez a kérdés egyre jobban előtérbe fog kerülni.</p> <p>A gazdasági összehasonlítások azért szükségesek, mert nem elég valamire azt mondani, hogy drága, azt ki kell mondani, miért magas a költsége, mit veszünk figyelembe a gazdasági elemzésnél, mit nehéz számszerűsíteni, a számítást milyen időhorizonttal végezzük, és jó megadni analógiákat, mint például máshol milyen sűrű az úthálózat, az autóellátottság, az internethasználat paraméterei, az átlagos lakásalapterület, lakásfelszereltség (pl. vannak-e garázsok, elegendő-e a parkolóhelyek száma, hogy állunk a klímaberendezésekkel, mennyi a használhatatlan lakások aránya, és így tovább).</p> <p>Az innovációk gyakorlatba átültetéséhez a lakossági tudatosság növelése is tartozik, vannak-e helyek, ahol ezeket lehet ismertetni, mert erre a kocsma nem alkalmas. Korszerű művelődési lehetőségeket kellene létrehozni, ahol nem csak a humán értékeket kellene átadni, de az informatikai és műszaki tudást is.</p>	<p>Egyetértünk a vasútállomások szerepének megerősítésével, ezt a dokumentumba be is emeltük. Bár valóban szükségesnek látjuk az MO nyugati szakaszának megfelelő közlekedési kapcsolatnak a megteremtését, ugyanakkor konkrét nyomvonal nélkül nem tartjuk szerencsésnek ennek beemelését a dokumentumba, mivel nem rendelkezünk az ehhez szükséges alátámasztó tanulmányokkal, érvrendszerrel, így ezt, ahogyan a javaslattevő helyesen kéri is, nem tudunk ennek megfelelő szilárd alátámasztást adni. A kérdés már több mint egy évtizede folyamatosan napirenden van a szakpolitikai tervezésben, ennek szükségessége nyilvánvaló, ugyanakkor még nem született ezzel kapcsolatban megnyugtató, minden érdekcsoport számára elfogadható javaslat. Köszönjük a repülőtérről vonatkozó ajánlást, amelyet beépítettünk az anyagba. A Duna elővárosi közlekedésben betöltött szerepe jelenleg elhanyagolható annak ellenére, hogy már történtek kísérletek ennek megvalósítására. Bár üdvözlendő a Duna szerepének növelése a főváros és a megye életében, még nem látható hogy milyen módon képes ez a közlekedési mód reális alternatívájává válni az egyéb elővárosi közlekedési módoknak.</p>

Intézkedést igénylő észrevételek, javaslatok	Tervezői válaszok
<p>A műszaki lehetőségek és a fejlesztések gyakran lakossági ellenállásba ütközhetnek, erre a múltban is sok példa adódott (pl. az első vonatoknál a vasút előtt zászlós embernek kellett menni, felhívva a figyelmet a veszélyre). Az új újhódításánál lehetnek gondok, de lehet, hogy az előnyök miatt vállalni kell egyes problémákat is.</p> <p>Részleteiben: Vízgazdálkodás: A fejlesztési program (2021-2027) Egyeztetési változatát részletesen áttekintve a BPMK Vízgazdálkodási és Vízépítési Szakcsoportja észrevételeit, megjegyzéseit az alábbiakban foglalja össze. A Pest megyei Területfejlesztési Koncepció célrendszerében meghatározott három átfogó cél és a további nevesített két átfogó területi cél mindegyike tartalmaz vízgazdálkodási feladatokat, melyek részben egymással is összefüggenek, illetve egymást is erősítő, több célnak is megfelelő feladatokat generálnak. A program a kívánt célokat és beavatkozásokat teljeskörűen említi. Az öt fő beavatkozási terület és meghatározott prioritások is egymáshoz kapcsolódó, összehangolt vízgazdálkodási fejlesztéseket, beavatkozásokat és intézkedéseket igényel. A IV. Élhetőbb Pest megye területén szereplő infrastruktúra fejlesztés keretében a tételes vízi infrastruktúra fejlesztés -bővítés és korszerűsítés mellett gondolni kell a lakosság területi átstrukturálódása mellett a helyi hálózat kiépítése mellett a rendszer átgondolt fejlesztése szükséges. A vízigény mennyisége ugyan csak korlátozottan növekszik, emiatt vízbázis bővítés talán nem szükséges, de használat súlypontjának átrendeződése az ellátó rendszer átalakítását igényli. A Duna hajózhatósági kérdéseinek tárgyalásánál nagyobb hangsúlyt lenne érdemes adni a un. „kedvtelési célú” hajózás infrastruktúra fejlesztésére - kikötők, üzemanyagtöltő pontok, elektromos töltési lehetőség, stb. Ez a települések, kistérségek turisztikai elérése révén hozzájárulhat a több lábon álló gazdaság dinamizálásához, térségi kapcsolatok javításához és az élhetőbb, fenntarthatóbb környezet kialakításához. Korunk szélsőségesse váló időjárás helyzetének javítására (villámárvizek és aszályos időszakok váltakozása) nagyobb figyelmet kellene fordítani a kisvízfolyások több települést, kistérséget érintő összehangolt rendezésére, fejlesztésére, mely a belterületi csapadékvíz elvezetéssel, helybentartással stb. együtt hozzájárulhat a kiemelt fejlesztési célok megvalósításához.</p> <p>Közlekedés: Az BPMK Közlekedési Munkacsoportjának szakterületét tekintve véleményezésre a dokumentáció leginkább illetékes fejezetei az „Elérhető Pest megye” és „Élhető Pest megye” beavatkozási terület, de természetesen a közlekedés egyetemes hatásaiból eredően a másik három területtel is adott a szakági kapcsolat (pl. a „Versenyképes Pest megye” beavatkozási terület esetén a logisztikai érintettséggel és a munkahelyek megközelíthetőségével. . .). A helyzetkép és a fejlesztési kérdések elemzése határozottabb megállapításokhoz vezethetne, ha figyelembe vehetne járási szintű lakossági életviteli mintázatokra vonatkozó adatokat, ismereteket. A megye lakosságának gyarapodása például tekinthető vitalitásnak. A trend azonban - erre a szerzők kellő figyelemmel utalnak is - minden bizonnyal összefügg a fővárosból való kitelepüléssel. Nő a mobilitás igény, ha a térségben a foglalkoztatottság nem nő, sőt kiegyenlítetlenebbé válik. A jelzalog- és devizahitel-problémák kezelésének tapasztalatai példálták, hogy ellentmondásos hatások eredőjéhez igazodó projektszintű lépések nem hoznak tartós kibontakozást. Rendszerszerű és</p>	

Intézkedést igénylő észrevételek, javaslatok	Tervezői válaszok
<p>folyamatos adatgyűjtés célzottabb beavatkozásokat tenne lehetővé számos hasonló kérdésben. Hiánya a távlatos tervezés lehetőségeit korlátozza.</p> <p>Az igényekben és tennivalókban elismerést érdemlően tárgyilagos értékelés jól alapozza meg a javaslatokat, de követő jellegű. A településfejlesztési döntések (köztük alkalmasint spekulatív építési tevékenységek) jobbára a meglévő közlekedési infrastruktúra kihasználására támaszkodnak. Ez érthető igyekezet, de csökkenteni kívánt mobilitási terheléseket konzervál, vagy éppen növel. Kevés eszköz és figyelem jut térszerkezeti egyensúlytalanságok érdemi módosítására.</p> <p>A tervezés időtávjába újabb keletű lépésként bekerült a váci Duna-híd projektje. A hozzá kapcsolódó közlekedésfejlesztési (hálózati és forgalmi terhelési) hatások minden bizonnyal jelentősen befolyásolják majd azokat a megfontolásokat, amelyek a megye északi járásaiban jelenleg szerepet kapnak. Erről a kidolgozók még nem tudhattak, viszont ilyen összefüggésben fogyatékosnak tűnik a tennivalók időbeli tagolatlansága. Lenne értelme az egymást követő lépések elválasztásának, egyik-másik elmaradása esetén következmények jelzésének, nem tervezett és nem azonosított (igazgatási, forrásoldali) fejleményekkel szemben remélhető reziliencia jelzésének.</p> <p>A szerzők elismerést érdemlő, tapintatosan fogalmazott, őszinte szavakkal jellemzik a társadalom, illetve a közgondolkodás adottságait, a környezet-használati és gazdálkodási kultúrájának lehangoló igénytelenségét és nemtörődömségének következményeit. Ezért tanulságos lenne annak a változatnak a bemutatása, amelyben kizárólag az intézményrendszer működéséhez elegendő forrás mellett vállalható lépések maradnak. Lennének ilyenek, sőt hatásuk beárazható, pozitív tétel lehetne.</p> <p>A korábban kedvezményezett járásek körének közgyűlési szintű kibővítésével a megye területének immár nagyobbik fele jut valamilyen relatív előnyhöz. Ebben forráshiány mellett prioritások megállapítására vonatkozó bizonytalanság is tükröződik. Valószínű, hogy ebben az országos település- és területfejlesztési politika esetlegességeinek jellege mutatkozik meg megyei szinten is. Az időbeli tagolatlansággal összemérhető jelzés a finanszírozhatóság tagolatlansága. A tanulmány jövőképebből kiténik, hogy a fejlesztések forrásigény- potenciálja többszöröse a reális várható ellátottságnak. A prioritások szempontjából tagolatlan keresleti lista tervezési szinten teret nyit a projekt-szintű rögtönzések gyakorlásának is. Kérdés, hogy ez a struktúra kompatibilis-e a kidolgozó szándékkal és szakértelemmel.</p> <p>A hatáselemzés környezetgazdálkodási szemléletmódja felelős, azonban nem értelmez olyan toleranciasávokat, amelyeken belül a fejlesztéseknek lehetne kiszámítható mozgástere. Ez azért hiányosság, mert nem léteznek olyan fejlesztő beavatkozások, amelyek közben és után zavartalan marad az eredeti környezeti állapot. Ha a fejlesztő (és a tevékenységet szabályozó szuverén) egy beavatkozás következményeit általánosságban tekinti aggasztó, fenyegető, nem kívánatos veszélynek, akkor le kell mondania azokról a céljairól, amelyeket a háborítatlanság igényét fenntartva nem lehet elérni. Két példa jelzi a versengő szemléletmódok közelebbi értelmezésének szükségességét (29. oldal):</p> <p>A turizmus fejlesztése jelentős mértékű többlet-környezetterhelést eredményezhet, egyrészt a turisztikai létesítmények létrehozása és üzemeltetése, a megnövekvő közlekedési igények kielégítése, az élővilág zavarása, illetve veszélyeztetése révén.</p> <p>A Duna nemzetközi szállítmányozásban betöltött szerepének erősítése (illetve fokozottabb turisztikai célú hasznosítása) a vízi ökoszisztémák terheléséhez vezethet.</p> <p>A Stratégiai munkarész alapul Megállapításaival, a célokkal, stratégia fontos megállapítása, mely szerint:</p> <p>nagyobb mértékben a 2014-es koncepcióra. irányával alapvetően egyet lehet érteni. A fejezet „Pest megye, illetve azon belül a budapesti agglomeráció- és főváros fejlődése tehát szorosan összefügg, ugyanakkor nem tekinthető és nem kezelhető egységes funkcionális várostérségként. ”</p> <p>Ez a megállapítás nagyon jól összegzi a megye (agglomeráció, metropolisztérség, városkörnyék ...) jelen állapotát és</p>	

Intézkedést igénylő észrevételek, javaslatok	Tervezői válaszok
<p>fő problémáit. Ugyanakkor hiányolható, hogy e fontos megállapítás a stratégiában például a közlekedés szerepére vonatkozóan nem von le olyan stratégiai következtetéseket, mint például:</p> <p>Fontos stratégiai cél az utóbbi évtizedekben mind jobban szétterülő környéki területfejlődés sűrűsödés irányába történő visszafordítása és ezzel egy hatékonyabb, kapcsolati rendszerében szorosabb területi struktúra létrehozása. E térszerkezeti folyamat generálásában pedig, különösen fontos eszköz a fejlesztések kötőtpályás vonalakra fordítása, az ingatlanfejlesztési célterületek a kapacitív közösségi közlekedési vonalak mentén történő kijelölése. „A közlekedés vezérelte területfejlesztés” ismert szlogen a kooperatív város- és közlekedéstervezés eszköztárában. A főváros környéki gazdasági, munkahelyi, kereskedelmi, szabadidős tevékenységek keltette mobilitás célterületek regionális kötőtpályás rendszerekre fordított fejlesztésével egy policentrikusabb térszerkezet létrehozása, kiváló eszköz a főváros és a környéke közötti területi-gazdasági potenciálok legalább részleges kiegyensúlyozásához. A kötőtpályák fejlesztésére alapozott decentralizációs koncentráció eredményeként kétirányúvá válhatnak a mobilitást kiváltó igények, így már nem csupán környékről a városba tartó egyirányú (reggel be, este vissza) áramlatokkal kell számolni, hanem a munkahelyi, kereskedelmi, stb... célterületek mind inkább az egyes agglomerációs fókuszpontokban is kifejlődnek. Amennyiben e célterületek kifejlődéséhez adott a kellő kötőtpályás hálózati infrastruktúra, akkor a jó elérhetőség eredményeként magvalósul a kívánatos - nem autóra szervezett területfejlődés új környéki pólusokat, állomás térségi fókuszpontokat képezhet.</p> <p>Fenti stratégiai irány válasz lehet az alábbi, szintén fontos, most már a közlekedési szektorra vonatkozó jogos megállapításra, mely szerint:</p> <p>„Az elégtelen belső közlekedés, a leromlott állapotú úthálózat, a hiányzó haránt irányú elemek nemcsak a megyében élők és az azon átutazók életminőségét rontják, hanem a térben is egészséges szerkezetű gazdaságfejlődésnek is akadályát jelentik. Különösen a lemaradó térségek esetében nem képzelhető el hatékony gazdaságfejlesztés a közlekedési hálózati elemek, utak fejlesztése nélkül, hiszen ennek hiányában nemcsak új befektetők nem investálnak ezeken a területeken, hanem még ajelenleg ott lévők is odébb állhatnak.”</p> <p>A dokumentáció Swot analízise, az erősségek szegmensben helyesen említi a centrális hálózatot, ugyanakkor nem említi a Budapest közelséget, holott előnynek (gazdaság, befektetések) - ami egyben hátrány is (közlekedési, környezeti terhek) - nyilvánvalóan meghatározó tényező (később, az operatív munkarészben már a munka kitér rá). A gyengeségek között a belső - tranzittól független - haránt kapcsolatok hiányának említése, helyes és fontos megállapítás. Szintén kiemelt megállapítás, hogy a megye színes, nagyon eltérő pozíciójú területeirészei vannak, ezért nagyon fontos, hogy az eltérő adottságú, funkciójú területekre külön-külön program készüljön. A 4.6-os fejezet és hozzá a 3-as számú ábra a fentiek miatt a program egyik kulcs ábrája. A célrendszer táblázata komplex, egyet lehet érteni.</p> <p>7. fejezet; Prioritások</p> <p>Jó, hogy az egyes prioritások végén - mintegy tükröként -, megtörténik az adott prioritás Európai Uniói tematikus célkitűzésekkel való összevetése.</p> <p>A 7.1.4 gazdasági prioritás részeként ... „A kereskedelem és logisztika az elmúlt évtizedek során kiemelt jelentő ségű ágazattá vált a megye életében. A kedvező közlekedésföldrajzi helyzet, a nagy lokális fogyasztói piac révén óriási növekedésen ment keresztül a kereskedelem és logisztika.” - Fontos, de elkésett megállapítás. Szakértői törekvések már a 90-es években vázolták a térség fekvéséből, valamint a globalizálódó ellátási láncok törekvéseiből eredő interkontinentális logisztikában rejlő térségi lehetőségeket. Erre akkor a területi döntéshozatal nem reagált, ezért a</p>	

Intézkedést igénylő észrevételek, javaslatok	Tervezői válaszok
<p>logisztika és annak bázisai a magántőke törekvései által, területi érdekektől függetlenül épültek ki, nem ritkán kedvezőtlen környezeti hatásokkal és nem kellő területi haszonnal.</p> <p>A 7.2 „Szolidáris Pest megye ” prioritáson belül. . A lemaradó térségek felzárkóztatásának egyik kulcskérdése az elérhetőségük javítása. - (Lásd a 3. oldali kisbetűs szövegjavaslatot.)</p> <p>A 7.3 „Elérhető Pest megye” prioritáson belül, helyesen van kiemelve többször a VO vasúti környékű fontossága, ugyanakkor nincs említve a csupán tranzitáló közúti forgalom szempontjából megyei hálózatot mentesítő, országos harántoló gyorsforgalmi hálózat fejlesztésének fontossága (pl. az M8 gyorsforgalmi út M7 és MS közötti szakasza). Az Operatív program munkarészben viszont már szerepel éppen a jelzett útvonal fontossága.</p> <p>A 7.3.1., a prioritás indoklása nevű fejezet kellően feltárja a vasúti és a közösségi közlekedés helyzetét és fejlesztése főirányát. Egyet lehet érteni a területfejlesztési program megállapításával, miszerint „bár a vasúthálózat modernizációja a legforgalmasabb nemzetközi vonalakon megkezdődött, szükséges a csomóponti elemek újragondolása, illetve megyei vasúthálózatot kiszolgáló infrastruktúra fejlesztése is”, továbbá azzal a javaslattal, hogy „a régió és az ország számára is kiemelkedően fontos lenne, hogy sugaras vasúti összeköttetés helyett vagy a VO vasúti elkerülő, vagy más a fővárosi csomópontokat elkerülő vasúti összeköttetés épüljön ki K-Ny-i irányban”. A Kamara részéről is folyamatosan szorgalmazzuk a TEN-T vasúthálózat uniós paraméterekkel való rekonstrukciója ütemezett megvalósítását, továbbá a vasúti árufuvarozási, környezetvédelmi és területfejlesztési szempontból egyaránt kiemelt fontosságú „VO” vasútvonal mielőbbi megépítését. Ezzel összefüggésben pozitív fejlemény a közelmúlt kormányzati döntése a „VO” Megvalósíthatósági Tanulmánya elkészíttetésére.</p> <p>A területfejlesztési programból ugyanakkor hiányzik a vasúti regionális- és mellékvonalakra való utalást. Az elérhetőség vizsgálatánál, a specifikus célterületeknél, indikátoroknál a vasút kizárólag csak a „Nemzetközi Közlekedési kapcsolatok fejlesztése ” keretében jelenik meg, holott a területfejlesztési program - nagyon helyesen - kiter a megyén belüli települések, haránt irányú kapcsolatok fontosságára, de ezt kizárólag közúti szempontból elemzi. A magyar vasúthálózat fővárosi centrikus kiépítettségéből adódóan valóban az országos átlagnál jóval nagyobb hányadot képeznek a nemzetközi TEN-T hálózati vasútvonalak, de érdemes kitérni épp a területfejlesztési programban is hátrányos helyzetűnek minősített térségbe vezető vasútvonalak helyzetére is, mint a Vác - Drégelypalánk és az Aszód - Galgamácsa - Drégelypalánk vasútvonalak, vagy a 2019. december 13-tól forgalomszüneteltetett Galgamácsa - Vácrátót vasútvonal. Ez utóbbi az Aszód - Vác útirányon lehetőséget ad a fővárost észak felől elkerülő árufuvarozási tranzitútvonalként való használatára, mely funkció érdekében történt meg a köztes Galgamácsa - Vácrátót szakasz villamosítása</p> <p>Érdemes felvetni ennek az útiránynak a revitalizálását és használatában a vasútvállalatok érdekeltségét.</p> <p>Ugyancsak a Kamara álláspontjával egyezők az elővárosi közlekedés fejlesztésére tett megállapítások és a módváltás feltételeit javítani kívánó kiegészítő fejlesztések. Ezzel összefüggésben pozitív fejlemény, hogy elkészült a Budapesti Agglomerációs Vasúti Stratégia (BAVS), mely hosszú távon rögzíti a fejlesztési célokat és a szükséges beavatkozásokat a megyét érintő elővárosi vasútvonalakon</p> <p>A 7.4 prioritás, „Élhető Pest megye” egyik fő célkitűzése a policentrikus térszerkezet létrehozása, amelynek alapfeltétele a tudatos, területi struktúrák alakítása által is befolyásolt közlekedési szerkezet kialakítása, különös tekintettel a közösségi közlekedésre, de ezen megállapításon nem lép túl.</p> <p>A 1.2. fejezet Operatív program munkarész lényegében a stratégiai munkarész kifejtése, középtávra, tehát 7 évre</p>	

Intézkedést igénylő észrevételek, javaslatok	Tervezői válaszok
<p>lebontva a megfogalmazott feladatokat, intézkedés szintre lebontva a prioritásokat. A munkarészben indokolatlanul sok a stratégiai munkarészből történő ismétlés.</p> <p>A 103. oldalon tárgyalt Pest megyei turisztikai térségekről. Megfontolásra javasolható, hogy érdemes lenne a kiemelt turisztikai térségeket kiegészíteni Ócsa térségével, mely ugyan valóban nem egy nagy kiterjedésű, hanem inkább pontszerű attrakció, de három turisztikai célterületet egyesít kis területen. A településen áll a Jáki, Lébényei és Zsámbéki templomokkal vetekedő, de kevésbé közismert, XIII. századi, román stílusú, épen fennmaradt premontrei (ma református) templom, valamint a kopjafás - bár jelenleg még kissé elhanyagolt - temető. Az első számú műemléki látnivaló szomszédságában a néprajz iránt érdeklődőknek ócsai tájházak és pincesor vannak, míg a természetkedvelők számára az Ócsai Tájvédelmi Körzetben a különleges láperdő (benne a Selyemréttel), valamint madárvárta tekinthető meg. Megfelelő marketinggel ezek az adottságok országos jelentőségű kiemelt turisztikai célponttá tehetik Ócsát Kiemelten kellene kezelni a Pilisi hegység és a zsámbéki medence turisztikai fejlesztését, benne a Zsámbéki romtemplom helyreállítását.</p> <p>A Programban a javasolt beavatkozások részletesebb kifejtése (14.3. fejezet) a nemzetközi vasúti kapcsolatok fejlesztésénél ismételtelen szól a „VO” létesítés szükségességéről és megemlíti távlati nagysebességű vasútvonalak (NSV) Pest megyei érintettségét, de nem tárgyalja a Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér tervezett nagyvasúti kapcsolatát, mely várhatóan középtávon megvalósuló kiemelt vasútfejlesztés lesz, és közvetlen érint Pest megyei településeket (Vecsés, Üllő, Monor).</p> <p>Az „Elérhető Pest megye prioritás” 16. táblázatában (136. oldal) nem derül ki, hogy az egyes tervezett beavatkozási programok és azok forrásigénye, milyen konkrét projekteket tartalmaznak, és milyen már meghozott döntések, vagy tervek alapján kerültek be a táblázatba. Ezen ismeretek nélkül ellentmondásosnak, aránytalannak tűnik pl. a nemzetközi közúti kapcsolatok fejlesztésére szánt 5 mrdFt, szemben a 750 mdFt-tal szereplő vasútfejlesztéssel, vagy alultervezettnek látszik a BAVS projektek ismeretében az elővárosi közlekedésfejlesztés 15 mrdFt-ja, figyelemmel Pest megye vonatkozásában a veresegyházi és lajosmizsei vasútvonalak tervezett rekonstrukciójára és utóbbi villamosítási igényére.</p> <p>Kihagyott lehetőség továbbá, hogy például a 3. oldali kisbetűs stratégiai szövegjavaslat az operatív munkarészben kiegészüljön olyan operatív javaslatokkal, mint:</p> <p>Az elővárosi szektorban a kompaktság megteremtője az állomási, megálló környezete. Az állomások itt jellemzően a településszerkezetbe beillesztett helyzetűek, a feladat nem az állomás helyének keresése, hanem környezetének átalakítása úgy, hogy</p> <ul style="list-style-type: none"> • az állomás környezete fejlődjék a település egy fontos alközpontjává, • fejlődjenek ki a napi életvitel szolgáló kereskedelmi és egyéb szolgáltatások, • az állomást igényes vonzó vasúti- és települési közterület vegye körül, • legyen egyben mikromobilitási pont és ráhordó autóbusz végállomás, • kedvezően, kis gyaloglással kapcsolódják B+R valamint P+R parkoló. <p>Az elővárosi funkcionális térség átalakulását a gyorsvasút egyfelől az állomási fókuszképzéssel, ott besúríttal, ezáltal települési alközpont képzéssel segítheti, másfelől a különböző ráhordó eszközök feltételeinek alakításával, befolyásolja a település mobilitási arculatát, környezetminőségét.</p> <p>A dokumentáció kétségtelen értékei mellett, hiányként említhető még, hogy szinte érthetetlenül nem tér ki az MO nyugati szektor aktuális és fontos kérdésére, illetve, hogy ugyan említi az MIOO-at, de nem vezeti le annak vonzatait (MIO építés és M2 hosszabbítás indokolatlansága, helyettük „csupán” településeket elkerülő főút). Az MO</p>	

Intézkedést igénylő észrevételek, javaslatok	Tervezői válaszok
<p>nyugati szektor megvalósítására alapvetően szükség van, mint ahogy az MIOO megvalósítására is, illetve annak folytatására az M6-ig. Amennyiben megvalósul az M6- MI 00 - szlovák hálózatban folytatódó észak-déli tengely, akkor attól sem kell félni, hogy az M2-ről, vagy az M IO-ról is tranzitforgalom terheli az MO nyugati szektort, mert e forgalom is az MI 00-on halad majd. (1. sz. melléklet)</p> <p>Az MIOO, M IO, MO nyugat mellett az M81-M8 gyorsforgalmi utak MI -MO-M5 Pest megyei szakaszát tehermentesítő szerepét kellene kiemelni.</p> <p>A megye fővárostól északra és délre eső területének főúti dunai átkelésekkel való összekötése is nagyobb figyelmet kellene kapjon.</p> <p>Az M4 autópálya Szolnokig történő mielőbbi megvalósulását sürgető gondolat téves, hiszen már autópályaként átadásra került és nem lesz autópálya.</p> <p>Hasonló tévedés, hogy a három számjegyű utakat mellékútként kezeli, hiszen ezek másodrendű főutak.</p> <p>Az anyag csak, mint tranzit útvonallal foglalkozik a dunai hajózással. Bár megemlíti az anyag a folyó duzzasztásának szükségességét, de később a programban ezzel már nem foglalkozik. Több próbálkozás volt az agglomerációs és elővárosi célú járműpark és kikötő fejlesztésekkel, legalább említés szintjén utalni kellene rá.</p> <p>A légi közlekedés teljesen kimaradt az anyagból. Minden megye saját repülőtér fejlesztésén dolgozik. A részben a megyében elhelyezkedő Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér csak, mint logisztikai elem van megemlítve. A földi közlekedési hálózatba való illesztése megoldatlan, a kiépített infrastruktúrájára a ferihegyi gazdasági térség már rátelepült és a Program ennek még további fejlesztését irányozza elő a hálózat fejlesztése nélkül. Hiba ennek a területnek olyan irányú fejlesztése, mely nem kötődik a repülőtérhez, de még környező településekhez sem és a munkaerőt a megye távolabbi pontjairól kell biztosítani. A repülőtér nem csak budapesti lakossági panaszokat indukál, az utas és a cargo forgalom növekedése a megye élhetőségére is kedvezőtlen hatással lesz. Ugyanakkor a kisépesség forgalom elkerüli Ferihegyet a magas díjak miatt, helyette a szintén Pest megyei Budaörs, Tököl, Kiskunlacháza, Gödöllő kapcsolódik be ebbe a szegmensbe.</p>	
Göd Város Önkormányzata	
<p>A IV. prioritás párosítása a Gödi KGÖ fejlesztésével üdvözlendő szempont. 7.1.1 A prioritás indoklása és kapcsolódása a koncepcióhoz</p> <p>„A Gödi Különleges Gazdasági Övezet fejlesztése kiemelt fontosságú a megye számára, hiszen a Samsung akkumulátorgyára révén olyan magas szintű technológiát igénylő termékek gyártása valósul meg, amely a közeljövő mobilitásának meghatározó eleme. Hatalmas lehetőséget jelentene, ha a gyártás mellett a Samsung fejlesztői kapacitásokat is kiépítene a gyár közelében, hiszen akkor egész ökoszisztéma alakulhatna ki a gyár körül. Azonban az övezetnek nem csak ez a kiemelkedő profilja, hiszen a vasúti járműgyártás területén és a világítástechnikában is vezető vállalkozásoknak ad otthont ez a tér. Mivel az övezet rendkívül kedvező demográfiai és közlekedési jellemzőkkel bír, óriási növekedési potenciállal rendelkezik.”</p> <p>7.1.5 Területi fókuszú gazdaságfejlesztés [Pl.3-intézkedés] A Gödi Különleges Gazdasági Övezet öt településére egységes fejlesztési programot kell kidolgozni. Ennek megvalósítása során a gazdaságfejlesztés társadalmi és infrastrukturális hátterének megalapozása történik meg. Ezen túl szükséges az üzleti infrastruktúra további fejlesztése, illetve a vállalkozások közvetlen támogatása is a hatékonyság és versenyképesség fokozása érdekében. Vállalkozási együttműködések ösztönzésében is vannak növekedési tartalékok a szinergiák kihasználása érdekében! Élhető Pest megye: települési infrastruktúra - és környezetfejlesztés az élhetőbb-,</p>	<p>Köszönjük a megerősítést! A Gödi Különleges Gazdasági Övezet vonatkozásban külön fejlesztési dokumentum készül, ezt a Programban is jeleztük. Az övezetet érintő fejlesztések minden bizonnyal segíteni fogják a térség településeinek modernizációját, az esetleges negatív hatások ellensúlyozását és a közösségek megerősödését.</p>

Intézkedést igénylő észrevételek, javaslatok	Tervezői válaszok
<p>fenntarthatóbb lakókörnyezetért -[IV. Prioritás]</p> <p>„A prioritás egy a mainál kiegyensúlyozottabb policentrikus térszerkezet létrehozását célozza, mindezt úgy, hogy az egyes települések környezetükkel összhangban, fenntartható módon működjenek, az ott élők számára kedvező lakó és életkörülményeket teremtve.”</p> <p>„A mainál jobb, megfontoltabb és hatékonyabb területgazdálkodásra van szükség, hiszen az élhető településeknek környezetükkel összhangban kell működni. A környezetre gyakorolt hatásukat minimalizálniuk kell és olyan megoldásokat alkalmazni, amelyek nem zsigerelik ki a környezetet. A gyors és gyakran nem megfelelően szabályozott növekedés a települések egy részében a zöldfelületek, csökkenésével járt és jár. ”</p> <p>„A gyors növekedés gerjesztette motorizáció, a közlekedés és logisztika, az ipar, a gépesített mezőgazdaság területén jellemző expanzió mind folyamatosan növeli a települések környezeti terhelését. ”</p> <p>„ Szükséges lenne tehát helyi szinten is zajtérképek készítése és a védekezés megszervezése forgalmi módosításokkal, zajvédelmi eszközök alkalmazásával, vagy megfelelő építési, területhasználati szabályokkal. ”</p> <p>A gazdaságfejlesztéssel párhuzamosan a szolgáltatások fővárostól elkülönülő, decentralizált módon való fejlődésének elvével egyetértünk.</p> <p>A Pest Megyei Területfejlesztési Program anyaga a Különleges Gazdasági Övezet egyértelműen fejlesztési pozitívumként jegyzi, kiemelve annak gazdasági, társadalmi előnyeit.</p> <p>A városra gyakorolt hatásai szempontjából azonban fel kell hívunk a figyelmet a gazdasági terület már meglévő területekre, elsősorban lakóterületekre gyakorolt negatív hatásaira.</p> <p>Ehhez kapcsolódóan az alábbi szempontok vizsgálatát tartjuk szükségesnek, a KGÖ beépített területekhez való közelségével összefüggésben:</p> <ul style="list-style-type: none"> • a települési szövetbe való integrálás városrendezési, területhasználati szempontjai, • a meglévő lakó és egyéb felhasználású területekkel való kapcsolatának elemzése, • kapcsolódó infrastruktúra fejlesztések vizsgálata és támogatási lehetőségei, • a gazdasági területtel határos városi térségek védelme, negatív hatásokkal szembeni védelem megteremtése. <p>A Pest Megyei Területfejlesztési Program alábbi fejezeteiben fejt ki a gazdasági fejlesztésekkel összefüggő környezetvédelmi, területhasználati beavatkozások szükségességét:</p> <p>7.4.2 A prioritás területi vonatkozásai</p> <p>7.4.4 Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása [P4.2-intézkedés]</p> <p>Göd kertvárosias, különleges értéke a folyamatos növekedés közben is megtartott nagyarányú zöldfelület. A város mikroklimáját szabályozó erdő a SS miatt le lett termelve, így annak város melletti/városban történő pótlása szükséges. A burkolt felületek miatt kieső csapadékvíz beszivárgás talajba való visszapotlása fontos természetvédelmi és környezetvédelmi szempont.</p> <p>Az útfejlesztések a nagyvadak és a kételtűek vízhez való vándorlását tegyék lehetővé.</p> <p>Az élhetőbb településhez tartozik még az építkezés idejére a por-, és zajszennyezés minimalizálása, mely a termelés időszakában is fenntartandó szempont kell legyen.</p> <p>Fent nevezett fejezetekben fontosnak tartjuk említeni a Gödi Különleges Gazdasági Övezet fejlesztését, annak közvetlen (természeti és lakókörnyezetre), és tágabb környezetre (város egészére) gyakorolt hatásainak elemzését, valamint a szükséges beavatkozások lehetséges módozatainak meghatározását.</p>	

Intézkedést igénylő észrevételek, javaslatok	Tervezői válaszok
Érd Város Önkormányzata	
<p>Az első, elvi természetű észrevétel semmiféleképpen sem ítéltető a tervezési program kapcsán tett konstruktív megjegyzésnek, a probléma egyfajta általános pozicionálásának annál inkább és nem is köthető a tárgyalat fejlesztési programhoz, hanem a legáltalánosabban kialakult fejlesztési gyakorlat ellentmondására utal. Manapság a legszélesebb körben a területfejlesztés alapvetően a rendelkezésre álló, alapvetően mégiscsak európai közösségi támogatások felosztását, elérhetőségét jelenti. Időhatárai is az európai közösség uniós költségvetési ciklusához igazítottak. Ezzel a magától értetődőként kezelt mechanizmussal és gondolkodásmóddal az a baj, hogy nem egy adott földrajzi lokalitás adottságaiból, sajátos problémáiból kiindulva kialakított ideális fejlődési irányt, annak fontos lépéseit határozza meg, hanem az elvont, kétségtelenül pozitív célokhoz hozzárendelt pénzügyi források legnagyobb mértékű megszerzésével méri saját eredményességét, illetve hatékonyságát. A központ meghatározza egy pénzügyi kontingens felosztásának elveit és kereteit, az alacsonyabb közigazgatási szinteken pedig ezek részletező felosztásáról történnek döntések és csak ezt követően érkezik a felhasználás helyére pénzügyi forrás, immár meghatározott felhasználási lehetőséggel. Ennek már nincs köze a helyben feltárt problémák megoldásához, a helyben szükségesnek ítélt fejlesztések finanszírozásához. Voltaképpen a „szubszidiaritás” általánosan elfogadott alapelve kerül zárójelbe, mely a döntések meghozatalát az adott problémát legjobban látó, helyi szintre helyezi.</p> <p>Ez olyan elvi probléma, melynek a következményeit csak évtizedek múlva látjuk majd világosan, egyben egy olyan kérdés is, mely az adott tervezési program egyeztetése ügyében tökéletesen irreleváns. De azért bevezetőben érdemes rögzíteni.</p> <p>A megyei fejlesztési stratégia a magasabb szinteken is megfogalmazódó, kikezdetlenül helyénvaló, elvont (kicsit azért közhelyes: társadalmi megújulás, gazdaság dinamizálása, térszerkezet fejlesztése, kiegyensúlyozása) célokat gyűjti csokorba, majd a központi célokat mintegy lebontja egészen települési szintig, mely szinteken azok már nem mint célok, hanem elvégzendő feladatok jelennek meg.</p> <p>Miközben a tervezet hallatlan kifinomult formában fogalmazza meg az egyes aktorok részvételének módját a nagy döntéshozatali szisztémában, minden fókuszcsoporthoz szerepét igyekszik súlyához mérten biztosítani a fejlesztéspolitika végrehajtásának mechanizmusában, mintha kicsit háttérbe szorulnának azok a tervek, talán helytálló tények alapján megfogalmazódó szándékok, melyek nem kifejezetten a valóban rendkívül heterogén megye általános helyzetelemzéséből, a helyénvaló célok települési szintre történő lebontásból, hanem az egyes, más-más utat bejáró, történeti okoknál fogva egymástól is olykor drámaian eltérő helyzetű települések helyzetéből, viszonyaiból, megoldandó égető problémáiból következnek. Márpedig szerencsés volna, ha ezek a szűkebb lokalitáshoz fűződő fejlődési irányok, megoldandó feladatok is helyet kapnának egy nagyobb közösség, a megye közösségének fejlesztési programja elemei között.</p> <p>Véleményem szerint is a Budapestet körülölelő agglomeráció települései rendkívül sokfélék és ebben a sokféleségben is különös színfolt az Érd-jelenség. Érd város történetét most nem idéztélva jelezni szükséges, hogy az általános, tipikus agglomerációs viszonyokból származó problémák és különös, épp az agglomerációs helyzetből adódó esélyek mellett Érd lassan száz éve a megoldás esélye nélkül küzd egy, organikusnak semmiféleképpen sem mondható, mesterségesen fűtött, hihetetlen dinamikus fejlődésből származó ellentmondásrendszerrel. Ezeket itt nem elemezve is könnyen belátható, hogy a korszerű alapelveken nyugvó fejlesztéspolitika Érd esetében e sajátos, a megye településeivel nem szükségképpen összefüggő, sajátos fejlesztéspolitikát, helyi városfejlesztési politikát kell megvalósítsion. Márpedig egy ilyen fejlesztéspolitikának is vannak költségei, finanszírozás hiányában az általános, elvont (és helyes) alapelvekkel nem összefüggő, de fontos helyi problémák megoldatlanok maradnak.</p> <p>Az első ilyen probléma egy hetvenötezer lakóval rendelkező, megyei jogú város úgy publikus, mint szakrális városközpont-nélkülisége. Ez a város fejlesztési koncepciójában sem megfogalmazódó, de létező hiátus megszüntetés akár a rögzített, helyes. és előremutató alapelvekkel sincs ellentmondásban. Beleérthetjük a „TÁRSADALMI</p>	<p>Köszönjük az értékes javaslatokat! Sajnos a források szűkössége gyakorlatilag minden ciklusban fennáll, a régió problémái jóval meghaladják az erre rendelkezésre álló források mértékét, ez pedig alapvetően meghatározza a tervezői lehetőségeket is. Valóban nehezebben lehet így reagálni az egyedi igényekre, kezdeményezésekre. A valódi városközpontok hiányával nemcsak Érd, hanem más agglomerációs városok is küzdenek, hiszen nem egy lassú szerves városiasodás eredményeként váltak városokká, hanem általában a nagyarányú migráció miatt egyfajta kertvárosiasodás ment végbe területükön. Hiányos városi funkciók, infrastrukturális elmaradás mellett esély sem volt a városközpontok kialakítására, rendezésére, de sajnos a településtervezés is lemaradásban volt a nagy népességnövekedés idején, így gyakran utólag már nehezen alakíthatók ki „városközpontok”. Ezt most már csak türelmes és átgondolt településtervezéssel és irányítással lehet orvosolni, de sajnos ahogyan az a véleményben is áll a forrásszűke csak korlátozottan teszi lehetővé ezeknek a kialakítását, miközben olyan jelentős problémák, mint csapadékvíz elvezetés, burkolt belterületi utak hiánya, oktatási, szociális intézményrendszer kapacitás, vagy minőségi gondjai még megoldatlanok.</p> <p>A közvetlen Dunapart beépítésének korlátozása véleményünk szerint több okból is támogatható, egyrészt ökológiai, másrészt vízrajzi, harmadrészt turisztikai és rekreációs szempontból is. Sajnos azonban ez már nem mindenütt oldható meg, a Duna jobb és bal partján is már jelentős területek kerültek beépítésre a fővárosban, de azon túl is, hiszen a vízpartok általában a legértékesebb területek.</p> <p>Jelenleg a TOP Plusz társadalmi egyeztetésen szereplő felhívásaiban van mód a települési zöldterületek fejlesztésére, így reméljük ezek a problémák, ha nem is azonnal, de idővel megoldódnak minden településen.</p>

Intézkedést igénylő észrevételek, javaslatok	Tervezői válaszok
<p>MEGÚJULÁS, testben és lélekben egészséges, együttműködő egyén és közösségek" alapelvébe, vagy a helyi társadalom identitástudatának szükséges megerősítésébe ugyanúgy, mint abba az urbanisztikai szükségszerűségbe, hogy városkarakter egy bántóan hiányzó elemét létre kell hozni</p> <p>Attól tartok, az operatív programok megfogalmazásai nem okvetlenül fognak ilyen, adott esetben alapvető helyi probléma megoldására pénzügyi forrásokat biztosítani. Pedig fontos volna, hogy például - a konkrét megvalósítás pénzügyi tételei között - ingatlan-tulajdon szerzésére, adott esetben kisajátításra is felhasználható támogatások álljanak rendelkezésre.</p> <p>A robbanásszerű és sokszempontból megalapozatlan fejlesztés Érden azzal a következménnyel járt, hogy nem került sor - a harmonikus fejlődésű és településképű városokkal szemben végképp nem - a közterületek rendezésére, ünnepélyessé tételére, terek kiépítésére, közlekedési csomópontok igényes kialakítására. Ez a sajátosság Érd településképét az 1930 utáni fejlesztés hatalmas területein alapvetően és negatív értelemben meghatározza. Sajátos probléma, hogy az utóbbi évtizedekben kialakuló, strukturált fejlesztéspolitika egy ilyen típusú, létező városépítési problémát nem képes artikulálni. Bonyolult célrendszerében ilyen célok nem fogalmazódnak meg, márpedig Érd sohasem lesz képes saját magát a hajánál fogva kiemelni ebből a problematikus helyzetből.</p> <p>A harmadik problémakör, mely érdemes volna nevesítésre, ökológiai természetű és a környezettudatos fejlesztés meghatározó elemeként volna szerencsés megjelenjen a programban. Ennek két fontos vetülete is van, az egyik inkább településközi, a másik kifejezetten érdi probléma.</p> <p>Egyrészt fontos volna, hogy a keleti Duna-part zöldterületi sávja következetesen rekreációs célú, folytonos zöldterületi sávként szegélyezze a folyót Budapesttől Százhalombattáig és tovább (limes vonala), tehát a megyehatáron túli területekig. A másik szintén ökológiai, a biológiai aktivitással és a városképpel alapvetően összefüggő probléma. Míg a települések zömében az épületek látványa javítása, összehangolása révén lehet érzékelhető javulást elérni a városképben, Érd esetében ezt nem a magánépítkezések befolyásolása révén, hanem a közterületek zölddominanciájú koherens koncepció szerinti fejlesztésével - adott esetben következetes zöldpolitikával - lehet biztosítani. De egy ilyen helyi program sem hajtható végre nevesített támogatások hiányában.</p>	
Göd-Ért Környezetvédelmi és Városvédő Egyesület	
<p>Amiként a közelmúltban a Pest Megyei Területfejlesztési Koncepciót (2014-2030), a jelen dokumentumot is alaposan áttanulmányoztuk, véleményeztük, és ezúttal is sajnálattal állapítjuk meg az alábbiakat:</p> <p>-Gyönyörű, korábban természetközeli és nyugodt agglomerációs kertvárosunkat, Gödöt ismét csak és kizárólag egyetlen célból említik: a megye gazdaságfejlesztésének eszközeként, iparvárost (majd a tervek szerint klasztert) kialakítva a Különleges Gazdasági Övezetben (KGÖ)!</p> <p>Pl. ebben a megfogalmazásban: "A Gödi Különleges Gazdasági Övezet fejlesztése kiemelt fontosságú a megye számára, hiszen a Samsung akkumulátorgyára révén olyan magas szintű technológiát igénylő termékek gyártása valósul meg, amely a közeljövő mobilitásának meghatározó eleme lesz. Hatalmas lehetőséget jelentene, ha a gyártás mellett a Samsung fejlesztői kapacitásokat is kiépítene a gyár közelében, hiszen akkor egész ökoszisztéma alakulhatna ki a gyár körül."</p> <p>Az ökoszisztéma definíciója: "Élőlények és élettelen környezetük teljes kapcsolatrendszer, mely nyílt rendszer, de bizonyos mértékű önszabályozásra képes."</p> <p>Szeretnénk a tervekészítők figyelmébe ajánlani, hogy mi, gödi lakosok, mint élőlények részei vagyunk az ökoszisztémának, ezért nem szeretnénk, ha az élettelen környezetünk (jelen esetben a KGÖ) a megye minden áron történő gazdaságfejlesztési törekvései miatt nem kényszerülne önszabályozásra, és végképp ellehetetlenítene az életünket.</p>	<p>Köszönjük a segítő kritikát!</p> <p>Miközben megértjük a javaslattevő szándékát, mégis ahogyan a többi esetben is felhívtuk a javaslattevők figyelmét, a Koncepció és a Program nem koncentrálnak egy-egy (ha mégoly fontos település) helyzetére, hanem általánosítva kell kijelölnie a problémákat és a lehetséges fejlesztési irányokat.</p> <p>Ökoszisztéma alatt jelen esetben gazdasági ökoszisztémát értettünk, de természetesen az ember és a természet éppen olyan fontos ebben az összefüggésben. Miközben világos a törekvés mégis, véleményünk szerint megteremthető a modern ipari termelés, kereskedelmi, logisztikai tevékenységek összehangolása a környezettel, illetve megteremthetők az egészséges és nyugodt élet körülményei is, amin a gyár az önkormányzat és a többi szereplő is megfeszített erővel dolgozik. Reményeink szerint sikerül azt az egyensúlyt megtalálni, amiben a gazdaság, természet és a társadalom fenntartható módon, a együtt tud élni, működni.</p> <p>Az érintett településeket jogszabály nevesíti, arról nem a Megyei Önkormányzat dönt.</p>

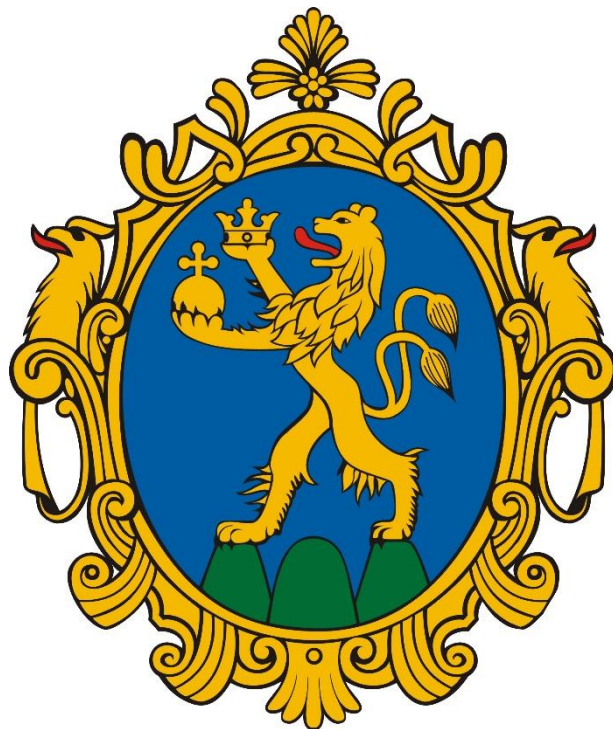
Intézkedést igénylő észrevételek, javaslatok	Tervezői válaszok
<p>-Ezt a helyzetet, a településünk 21. századi arculatát meghatározó Samsung-beruházást és a köré tervezett további gazdasági beruházásokat egyáltalán nem említik súlyának (és terheinek!) megfelelően. Több ún. pólustérséget is kijelölnek, melyek élen járnak bizonyos szegmensek terén, de a Magyarország legnagyobb ipari beruházását elviselni kényszerülő Gödről mint önálló településről szó sem esik. ("Logisztikai zóna: Érd, Százhalombatta, Szigetszentmiklós, Gyál, Dunakeszi, Fót, Kistarcsa, Dabas, Újhartyán; Kiemelt gazdasági-logisztikai zóna: Vecsés, Gyömrő, Úlló, Pécel, High-tech versenyképességi innovációs pólus: Veresegyháza, Gödöllő, Innovációs zóna: Budaörs, Zsámbék, Budakeszi, Budakalász.")</p> <p>Göd ezzel a városlakók életét ellehetetlenítő hatalmas beruházással és a KGÖ-tel még csak az élen járókhoz sem sorolódik, miközben később ezt állapítják meg róla:</p> <p>"Ehhez hasonló gyors növekedéssel jellemezhető térség a Gödi Különleges Gazdasági Övezet, mely számos jelentős vállalatnak ad otthont, közöttük a Samsung akkumulátor gyára, amely világszinten is jegyzett termelő egység. Ez a gazdasági övezet is kitűnő közlekedési adottságokkal rendelkezik köszönhetően a vasúti összeköttetésének, illetve az M2 és M0 gyorsforgalmi utaknak."</p> <p>Később pedig ez is olvasható: Az adóbevételek mértéke jelenleg nem ismert, csak prognosztizálható, hogy a fejlesztési övezetben működő termelő üzemek termelésének felfutása éves szinten milliárdos nagyságrendű adóbevételt fog eredményezni.</p> <p>-7.1.5 Területi fókuszú gazdaságfejlesztés pontban: "A Gödi Különleges Gazdasági Övezet öt településére egységes fejlesztési programot kell kidolgozni. Ennek megvalósítása során a gazdaságfejlesztés társadalmi és infrastrukturális hátterének megalapozása történik meg."</p> <p>Nem tartalmazza a program annak magyarázatát és így az ezzel kapcsolatos elképzeléseket sem, hogy a másik 4 települést miért emlegetik így: "a beruházással közvetlenül érintett Göd településen, illetve a beruházás által közvetetten érintett településeken (Dunakeszi, Fót, Csomád, Sződ)" miközben a 294/2020. (VI. 18.) Korm. rendelet csak Göd közigazgatási területén jelöli ki a különleges gazdasági övezetet, így a másik 4 település sem adóit, sem területét nem kényszerül beszo­l­gá­lat­ni Pest megyének, vagyis jóval kedvezőbb helyzetben van Gödnél.</p> <p>Másutt ez áll: "Hozzájuk hasonlóan a Gödi Különleges Gazdasági Övezetbe tartozó (!) Dunakeszi a térség gazdasági ereje miatt szintén jó eséllyel képes a hazai, EU és saját forrásaira alapozva fejlesztéseit koordinálni és komplex fejlesztési programokat végrehajtani."</p> <p>Amennyiben mind az 5 település része a KGÖ-nek, javasoljuk, hogy a másik 4 település gazdasági területeit és adóbevételeit is rendelje magához a megye, és a gödi megoldáshoz hasonlóan a nagy közös kalapból legyen csak lehetősége a többi településnek is forrásokra pályázni!</p> <p>☒ Környezetvédelmi és városvédő egyesületként rendkívül aggasztó Gödöt érintően ezekről a tervekről olvasni: "Az övezet öt településére egységes fejlesztési program kerül kidolgozásra. Ennek megvalósítása során a gazdaságfejlesztés társadalmi és infrastrukturális hátterének megalapozása történik meg. Ennek forráskeretét a megyei önkormányzat ipari adóból származó bevételei jelentik. Ezen túl szükséges az üzleti infrastruktúra további fejlesztése, illetve a vállalkozások közvetlen támogatása is a hatékonyság és versenyképesség fokozása érdekében, vállalkozási együttműködések ösztönzése a szinergiák kihasználása érdekében. Eredmény: A térség társadalmi és infrastrukturális feltételei tovább javulnak, a beköltöző, és már itt működő vállalkozások számára az üzleti környezet javul." Az itt élők ugyanis nem szeretnék további olyan vállalkozások terheit elviselni, amelyeknek a hasznaiból még csak nem is részesülhetnek.</p>	<p>Nem igaz az az állítás, hogy Göd nem részesül a különleges övezet területén működő vállalkozások által fizetett iparüzési adóbevételekből, hiszen ennek jelentős része a városhoz kerül vissza.</p> <p>Nem teljesen érthető javaslattevő miért kérdőjelezi meg, hogy Göd a Dunakanyar Kiemelt Turisztikai Térségbe tartozik, hiszen maga a Program térség kijelölése is tartalmazza a települést. (ld. a program 6. ábrája)</p> <p>A javaslattevő önmagának mond ellent amikor „Göd vonatkozásában szükséges lenne megtervezni és a programban tárgyalni azt is, hogy a Samsung-gyár Dunából történő vízkivétele és a keletkezett szennyvizének elvezetése milyen változásokat okoz majd több településen is, és ez mennyiben befolyásolja az egészséges környezetet.” Azaz mégis hatással van a gyár működése a környező települések helyzetére. A gyár működésére vonatkozóan előzetesen készültek környezetvédelmi hatástanulmányok. Az adathiányokat pótoltuk, köszönjük az észrevételt.</p> <p>A „14.1.5 Területi fókuszú gazdaságfejlesztés [P1.3-intézkedés]” népesség iskolázottságára, vállalkozássűrűsége telt állítása igaz, statisztikai adatokon alapul, ugyanakkor nem világos, hogy ez és a Samsung esetében a megyei foglalkoztatottak száma miként mond ellent egymásnak, milyen ellentét feszül a két tény között, milyen kapcsolat teremthető ezek között.</p> <p>Nem értünk egyet azzal, hogy a civil szervezetek nem kerültek bevonásra a párbeszédbe, hiszen folyamatosan egyeztet az Önkormányzat a civil szervezetekkel, lakossági fórumokat is tart, annak érdekében, hogy minden esetben a legjobb döntés, megoldás születessen.</p> <p>„Amennyiben a feladatok világosak, érthetetlen, hogy a következő évek operatív programjában ezek a tervek még nem szerepelnek.” Ez nem teljesen érthető javaslat, hiszen az operatív programok kidolgozása minisztériumi feladatkör, nem is világos, hogy melyik operatív programra hivatkozik a javaslattevő.</p>

Intézkedést igénylő észrevételek, javaslatok	Tervezői válaszok
<p>☒ Megállapítják, hogy: "hazai viszonylatban is kiemelt jelentőségű a Dunakanyar Kiemelt Turisztikai Térség, amely megyében található területe a Dunakanyar egészét, a Visegrádi hegységet és a Börzsöny területét öleli fel." Kifogásoljuk, hogy Gödöt nem sorolják ide, és később sem szerepeltetik a turisztikailag fejlesztendő régiók között. Miközben termálvize, ám évtizedek óta nem fejlesztett strandja, természetközeli Duna partja, római kori maradványai és a Kincsem-kultusz alkalmassá tennék a Dunakanyar kapujaként turisztikai potenciáljának fejlesztésére. Sőt, az elmúlt 20 év elmaradt fejlesztései miatt ez különösen indokolt is lenne, mert ez lenne az egyetlen módja az ipari beruházással szemben agglomerációs kertvárosi arculatának megőrzésére. (Kisgyermekes családok százai költöztek ide korábban a nyugodt kertváros, az egészséges környezet miatt a fővárosból, legrosszabb álmukban sem gondolva a kormány és Pest megye gazdaságfejlesztési törekvéseire.)</p> <p>☒ A program más – hasonló méretű – települések vonatkozásában ilyen célokat is megfogalmaz: "Vonzó településkép és a rekreációs funkciók fejlesztéséhez nélkülözhetetlen színvonalas települési környezet kialakítása." "A térség erdőszültségének növelése az üdülési potenciál növelése."</p> <p>Kérjük, hogy Göd esetében is vegyék figyelembe a IV. prioritásként megfogalmazott "Élhető Pest megye" fent említett céljait!</p> <p>☒ "A gyors növekedés gerjesztette motorizáció, a közlekedés és logisztika, az ipar, a gépesített mezőgazdaság területén jellemző expanzió mind folyamatosan növeli a települések környezeti terhelését. A levegő minőségének romlását a közlekedés mellett számos településen az elavult fűtési rendszerek, nem megfelelő energiahatékonyságú épületek fűtéséből származó égéstermékek rontják jelentősen."</p> <p>Ismét nem említi a területfejlesztési program, hogy Gödön Magyarország legnagyobb ipari beruházása hányszorosára növeli a város (és a környező települések) környezetterhelését.</p> <p>A területfejlesztési programhoz kapcsolódó hatásvizsgálat ugyanakkor ki is mondja, hogy a program ellentétes magával Pest megye Klímastratégiájával, és Magyarország Nemzeti Energia- és Klímatervével is!</p> <p>☒ "A klímaalkalmazkodás egyik legfontosabb eleme a vízzel való tudatos gazdálkodás megteremtése. A megye és annak települései jelenleg nem kellően felkészültek e téren."</p> <p>Göd vonatkozásában szükséges lenne megtervezni és a programban tárgyalni azt is, hogy a Samsung-gyár Dunából történő vízkivétele és a keletkezett szennyvizének elvezetése milyen változásokat okoz majd több településen is, és ez mennyiben befolyásolja az egészséges környezetet.</p> <p>☒ A gödi KGÖ-ben történő fejlesztések teljes mértékben ellentmondanak az alábbi megállapításnak is: "...a vállalkozásfejlesztési programokhoz kapcsolódva előnyben kívánjuk részesíteni a barnamezős területek újrahaszonítását célzó projekteket. Eredmény: Csökken a környezetterhelés a településeken, felelős területhasználattal és gazdálkodással sikerül megőrizni a természeti értékeinket, talajainkat, a biodiverzitást. Az egészségesebb környezet hatására, csökken egyes krónikus betegségek előfordulása."</p> <p>A Gödön élők számára a Samsung-gigaberuházás jelenlegi ártalmi miatt egészségmegőrző és rekreációs fejlesztéseket is szükséges lenne tervezni és megvalósítani a jelen tervezési ciklusban, erre azonban szintén nem gondoltak a program készítői.</p>	

Intézkedést igénylő észrevételek, javaslatok	Tervezői válaszok
<p>☒ A 7.4.5 Energiahatékonyság növelése című fejezetben célként határozzák meg a CO2 kibocsátás csökkentését, melynek eredményként "Csökken a megye CO2 kibocsátása, növekszik az energiahatékonyság, illetve a megye versenyképessége"</p> <p>Nem teszük hozzá, hogy Gödön ez nem lesz így, hiszen a Samsung kibocsátásai folyamatosan emelkednek, CO2 kvótát kényszerül vásárolni, és a jövőben tervezett gazdasági fejlesztések szintén nem a helyzet javulását vizionálják.</p> <p>☒ Kifogásoljuk, hogy a program szinte valamennyi táblázatában hiányosak, vagy nem szerepelnek adatok.</p> <p>☒ 14.1.5 Területi fókuszú gazdaságfejlesztés [P1.3-intézkedés]: "A különleges gazdasági övezet településein – Sződ kivételével – a megyében jellemzőnél jóval magasabb a vállalkozássűrűség, nagyon kedvező a népesség korösszetétele és képzettsége is."</p> <p>Ez az állítás nem felel meg a valóságnak, hiszen a Samsung SDI már jelenleg is több ezer külföldi munkavállalót foglalkoztat, miközben Pest megyéből alig 500 főt, mert sem felesleges munkaerő, sem a számára szükséges – többségében nem magasan képzett – munkaerő nem áll rendelkezésre az övezetben.</p> <p>☒ A végrehajtásban várhatóan közreműködő szervezetek köre, az együttműködés módja (9.2 pont): a KGÖ fejlesztésére Gazdaságfejlesztési Iroda létesül.</p> <p>Nem tartjuk elfogadhatónak, hogy szó sem esik róla, hogy ebben részt vehet az érintett település önkormányzata, valamint civil szervezetei.</p> <p>☒ A 19. fejezetben A teljesítés-igazolás követelményrendszerének kialakítása pontban ez olvasható: "A Pest Megyei Önkormányzat feladatai egyedül a Gödi Különleges Gazdasági Övezet kapcsán világosak, ennek alapját a Göd város közigazgatási területén különleges gazdasági övezet kijelöléséről szóló 294/2020. (VI. 18.) Korm. rendelet jelenti. Azonban az ezzel kapcsolatos részletes eljárásrend még szintén kialakítás alatt áll." Amennyiben a feladatok világosak, érthetetlen, hogy a következő évek operatív programjában ezek a tervek még nem szerepelnek.</p> <p>Véleményünket összefoglalva:</p> <p>Az egész program egy víziót fogalmaz meg az egészséges környezetről, a környezetterhelés csökkentéséről, az élhető Pest megyéről, és sajnos nem mutatja be, hogy a megye mely régiói azok, amelyekre a gazdaságfejlesztési tervek érdekében éppen ennek az ellenkezője vár.</p> <p>Sajnálattal látjuk, hogy a t. Megyei Önkormányzat ebben a tervében sem a jó gazda gondosságával tekint arra a szerencsétlen sorsú településre, amely egyben a megye szabad rendelkezésű jövedelmének egy részét is biztosítja. Annak ellenére sem, hogy jelenleg kizárólag ennek a településnek a 20%-a és gazdasági bevételei tartoznak a fennhatósága alá.</p> <p>Sajnos Göd vonatkozásában nem tudunk azonosulni azzal a várt eredménnyel sem, amely szerint: "A kiemelt övezetek gazdasági növekedése tovább gyorsul, Budapest közelében olyan pólusok alakulnak ki, amelyek már önálló gazdasági</p>	

Intézkedést igénylő észrevételek, javaslatok	Tervezői válaszok
arculattal, vonzással rendelkeznek.” Mi továbbra is azt szeretnénk, ha Göd nem iparvárosként, hanem egészséges környezetet biztosító, vonzó Duna-menti kertvárosként szolgáltassa a jövő generációit.	

Pest megye
Területfejlesztési Programjára
vonatkozó
TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLAT

2021

Készítette:

MEGÉRTI Kft.

- dr. Kukely György** projektvezető, okl. terület- és településfejlesztő geográfus és okl. közgazdász
- Dobozi Eszter** projektvezető, okl. környezetföldrajzi geográfus; környezetvédelmi jogi szakértő, környezetvédelmi szakigazgatás-szervező
- dr. Fehér Balázs** projektvezető, okleveles környezetgazdálkodási agrármérnök;
SZKV-1.1. - Hulladékgazdálkodási szakértő 01-12652
SZKV-1.3. - Víz- és földtani közeg védelem szakértő 01-12652
SZTjV Tájvédelem szakterületi szakértő: SZ-019/2019
- Fülöp-Boros Boglárka** okl. építőmérnök
SZKV-1.1. - Hulladékgazdálkodási szakértő 01-14998;
SZKV-1.2. - Levegőtisztaság-védelem szakértő 01-14998;
SZKV-1.3. - Víz- és földtani közeg védelem szakértő 01-14998,
SZKV-1.4. - Zaj- és rezgésvédelem szakértő 01-14998;
- Szőke Norbert** okl. környezetkutató geográfus
Földtani természeti értékek és barlangok védelme: Sz-078/2010
SZTjV Tájvédelem szakterületi szakértő: Sz-078/2010
- Puskás Erika** okl. biomérnök, környezetmérnök
SZTV Élővilágvédelem szakterületi szakértő Sz-077/2010
- Rácz Andrea** okl. gazdaság- és vidékfejlesztési agrármérnök
- Varga György** okl. regionális elemző geográfus
- Zábrádi Zsolt** okl. terület- és településfejlesztő geográfus

Tartalomjegyzék

I.	A területi hatásvizsgálat kidolgozásának ismertetése	6
I.1	A területi hatásvizsgálat kidolgozásának folyamata	6
I.2	A területi hatásvizsgálathoz felhasznált információk leírása	6
II.	A területfejlesztési program ismertetése és céljainak összevetése más megegyező szintű tervek, koncepciók, programok céljaival	7
II.1	A területfejlesztési program főbb céljai, tartalmának összefoglaló ismertetése	7
II.2	A területfejlesztési program összevetése más, megegyező szintű releváns tervekkel, koncepciókkal.....	10
III.	A területfejlesztési program rész céljainak környezeti, társadalmi és gazdasági szempontú konzisztencia vizsgálata, az esetleges ellentmondások feltárása	11
IV.	A jelenlegi társadalmi és gazdasági állapot elemeinek ismertetése a területfejlesztési programmal összefüggésben	14
V.	Várható társadalmi és gazdasági hatások azonosítása	15
VI.	Környezeti értékelés – a Program megvalósításának várható környezeti hatásai, következményei	21
VI.1	A Program céljainak összevetése a program szempontjából releváns nemzetközi, országos vagy helyi szinten kitűzött környezet- és természetvédelmi célokkal, azok figyelembevételének vizsgálata.....	21
VI.2	A jelenlegi környezeti helyzet releváns, a Programmal összefüggésben lévő elemeinek ismertetése	23
VI.2.1	A tervezési terület azon környezeti jellemzőinek és környezeti állapotot befolyásoló tényezőinek azonosítása, amelyeket a Program megvalósítása valószínűleg jelentősen befolyásol.....	23
VI.2.2	A fennálló környezeti konfliktusok, problémák leírása és mindezek várható alakulása, ha a Program nem valósulna meg	26
VI.3	A Program megvalósulásával közvetlenül vagy közvetve környezeti hatást kiváltó tényezők, okok feltárása.....	27
VI.3.1	A természeti erőforrás közvetlen igénybevételét vagy környezetterhelését okozó tényezők összefoglalása	28
VI.3.2	Környezeti következményekkel járó társadalmi és gazdasági folyamatok összefoglalása	29
VI.4	A Program megvalósítása esetén várható, a környezetre gyakorolt közvetlen és közvetett hatások, környezeti következmények.....	30
VI.4.1	A talajt, termőföldet érintő hatások, következmények.....	30
VI.4.2	A felszín alatti és felszíni vizeket érintő hatások, következmények	33
VI.4.3	A levegőt érintő hatások, következmények	38

VI.4.4	A zaj- és rezgés tekintetében várható hatások, következmények.....	41
VI.4.5	Az élővilágot, a biológiai sokféleséget, természeti rendszereket, ökoszisztéma szolgáltatásokat érintő hatások, következmények.....	42
VI.4.6	A védett természeti területeket és Natura 2000 területeket érintő hatások, következmények.....	45
VI.4.7	Településeket, az épített környezetet és az épített és régészeti örökséget érintő hatások, következmények.....	46
VI.4.8	A helyi adottságoknak megfelelő optimális térszerkezettől, területfelhasználási módtól való eltérés fenntartására vagy létrehozására gyakorolt hatások, következmények.....	51
VI.4.9	A táj eltartóképességéhez alkalmazkodót helyi társadalmi-kulturális, gazdasági-gazdálkodási hagyományok gyengítésére gyakorolt hatások, következmények.....	53
VI.4.10	Klímát (kibocsátás és alkalmazkodás tekintetében) érintő hatások, következmények	5958
VI.4.11	A természeti erőforrások megújulásának korlátozására gyakorolt hatások, következmények.....	6362
VI.4.12	Az érintett emberek egészségi állapotában, valamint társadalmi, gazdasági helyzetében várhatóan fellépő változások.....	6463
VI.4.13	A környezettudatos, környezetbarát magatartás, életmód lehetőségeire, feltételeire gyakorolt hatások.....	6665
VI.4.14	Az új környezeti konfliktusok, problémák megjelenésére, meglévők felerősödésére gyakorolt hatások.....	6766
VI.4.15	A nem helyi természeti erőforrások jelentős mértékű használatára vagy a helyi természeti erőforrások túlnyomóan más területen való hasznosítására gyakorolt hatások, következmények.....	6867
VI.5	A Program környezeti hatásainak, következményeinek összefoglalása.....	6867
VI.6	A Program megvalósításából várható országhatáron áterjedő környezeti hatások összefoglalása.....	7170
VII.	A területfejlesztési program céljainak megvalósulása esetén a közvetett és közvetlen negatív társadalmi és gazdasági hatást kiváltó tényezők feltárása.....	7170
VIII.	A területfejlesztési program által feltárt társadalmi és gazdasági hatások várható alakulása abban az esetben, ha a terv javaslatai nem valósulnak meg.....	7271
IX.	Javaslat társadalmi és gazdasági szempontú intézkedésre.....	7271
IX.1	A társadalomra és a gazdaságra káros hatások elkerülésére, csökkentésére vagy ellentételezésére vonatkozó javaslatok és egyéb intézkedések meghatározása.....	7271
IX.2	A társadalmi felzárkózás elősegítésére irányuló javaslatok és intézkedések meghatározása, továbbá a társadalmi felzárkózási szempontok érvényesítése a tervekben.....	7372
IX.3	Javaslat olyan társadalmi és gazdasági szempontú előírásokra, feltételekre, amelyeket a területfejlesztési program által befolyásolt más terveknél figyelembe kell venni.....	7372

X. Javaslat környezeti szempontú intézkedésre	<u>7473</u>
X.1 A Program környezeti eredményességének javítására tett javaslatok.....	<u>7473</u>
X.2 A Program által befolyásolt programokra, projektekre vonatkozó javaslatok.....	<u>7776</u>
X.3 A Program megvalósításához és értékeléséhez javasolt monitorozási, értékelési javaslatok	<u>8281</u>
XI. Közérthető összefoglaló	<u>8483</u>
XI.1 A hatásvizsgálat célja, módszere.....	<u>8483</u>
XI.2 Várható társadalmi, gazdasági hatások	<u>8483</u>
XI.3 A környezeti hatást kiváltó azonosított beavatkozás-típusok	<u>9089</u>
XI.4 A környezeti értékelés megállapításainak összegzése.....	<u>9291</u>
XII. Melléklet: Natura 2000 hatásbecslés	<u>9594</u>
XII.1 Bevezető.....	<u>9594</u>
XII.2 Az alkalmazott módszer korlátai.....	<u>9594</u>
XII.3 A terv térbeli kiterjedése, az általa igénybe vett terület	<u>9594</u>
XII.4 A Terv várható hatásai a Natura 2000 területekre, hatások általános bemutatása.....	<u>9695</u>
XII.5 A Natura 2000 területeket érő hatások megelőzése, a hatások csökkentése.....	<u>9998</u>
1.sz. függelék: Pest Megye Natura 2000 területtel érintett települései	<u>102101</u>
2.sz. függelék: Pest Megye Natura 2000 területei	<u>114113</u>

I. A területi hatásvizsgálat kidolgozásának ismertetése

A 2020-2021 évek egyik kiemelt feladata a 2021-27-es időszakra szóló új területfejlesztési program kialakítása. A területi tervek aktualizálása a 2021-2027 közötti uniós tervezési időszak fejlesztési dokumentumainak tervezését és (elsősorban a területi operatív program) végrehajtását is támogatja.

A területi, megyei területfejlesztési tervezési folyamat az alábbi főbb feladatokból áll:

- A helyzetfeltáró, helyzetértékelő dokumentumok frissítése, elkészítése
- A területfejlesztési koncepció felülvizsgálata és módosítása
- A területfejlesztési program megújítása, összeállítása
- **A területi hatásvizsgálat készítése**
- **A környezeti vizsgálat készítése**
- A 2021-2027 közötti programozási időszak megyei integrált területi programjának összeállítása
- A tervezési folyamat során a partnerség biztosítása

I.1 A területi hatásvizsgálat kidolgozásának folyamata

A Pest Megyei Önkormányzat 2021-2027-es programozási időszakra vonatkozó területfejlesztési tervezési feladataihoz, a területfejlesztési dokumentumok elkészítéséhez fontos a várható hatások vizsgálata.

A területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009 Korm. rendelet 9. § (1) bekezdése előírja, hogy a területfejlesztési tervek megalapozására területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálatot kell készíteni. A hatásvizsgálat tartalmi követelményeit a rendelet 9. melléklete sorolja fel.

Az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet alapján a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvényben meghatározott területi tervek, így a megyei területfejlesztési koncepció és területfejlesztési program esetében is kötelező a stratégiai környezeti vizsgálat (SKV) lefolytatása. A 218/2009 Korm. rendelet 9. § (2) bekezdés szerint az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet (2/2005. Korm. rendelet) alapján elkészített környezeti értékelés a területi hatásvizsgálat környezeti szempontú elemzésének minősül.

A Megyei Területfejlesztési Program összetett, azaz a gazdasági-társadalmi és természeti környezet teljességét lefedő jellege, továbbá a fejlesztéspolitikára gyakorolt meghatározó szerepe egyaránt indokoltá teszik, hogy a dokumentum valamennyi olyan szempontot, amelyek az itt élők életfeltételeinek és életminőségének hosszú távú fennmaradását, illetve fenntartását garantálják kiemelt hangsúllyal kezeljen és valamennyi részében következetesen érvényesítsen.

I.2 A területi hatásvizsgálathoz felhasznált információk leírása

A hatásvizsgálat készítése során az alábbi dokumentumok kerültek felhasználásra:

- Pest Megye Területfejlesztési Koncepció Helyzetfeltárás–Felülvizsgálat
- Pest Területfejlesztési Koncepció Javaslattevő Fázis–Felülvizsgálat
- Pest Megye Területfejlesztési Program 2021-2027

II. A területfejlesztési program ismertetése és céljainak összevetése más megegyező szintű tervek, koncepciók, programok céljaival

II.1 A területfejlesztési program főbb céljai, tartalmának összefoglaló ismertetése

A Pest Megyei Területfejlesztési Program öt cselekvési területet (prioritást) határoz meg a 2021–2027-es tervezési időszakra vonatkozóan illeszkedve a Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció jövőképehez („Európai térben versenyképes, és minőségi életfeltételeket biztosító Pest megye”) és céljaihoz:

- **I. Prioritás: Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának dinamizálása**
- **II. Prioritás Szolidáris Pest megye: a megye társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségeinek (Szobi, Aszódi, Dabasi, Ceglédi, Nagykátai, Nagykőrösi és Ráckevei járásainak) komplex fejlesztése**
- **III. Prioritás: Elérhető Pest megye: közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében**
- **IV. Prioritás: Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért**
- **V. Prioritás: Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése**

Az egyes prioritásoknak a Területfejlesztési Koncepció átfogó és stratégiai céljaihoz való illeszkedését az alábbi táblázat mutatja be.

II.1-1. táblázat: A Koncepció célrendszerének és a stratégiai prioritásoknak az illeszkedése

Területfejlesztési Koncepció Stratégiai céljai		I. Prioritás	II. Prioritás	III. Prioritás	IV. Prioritás	V. Prioritás
TÁRSADALMI MEGÚJULÁS (TM)– testben és lélekben egészséges, önmaga sorsáért felelős egyén, együttműködés a közösségek, valamint az egyén és közösségek között	A szociális és létbiztonság megerősítése, a közösségek megújítása, a családi értékek előtérbe helyezése, „családbarát” megye, a társadalmi bizalom erősítése. (TM.1.)		✓		✓	✓
	Az együttműködések intézményesítése a térségi szereplőkkel, a megye belső intézményfejlesztése, menedzsment kapacitásának fejlesztése. (TM.2.)	✓	✓		✓	✓
	Egészséges társadalom, a megye lakossága egészségi állapotának javítása, kiemelt hangsúlyt fektetve az egészséges életmódra és a prevencióra (TM.3.)		✓			✓
	Kreatív, tudásalapú társadalom, korszerű gyakorlati tudás biztosítása, az oktatás intézményrendszerének infrastrukturális és tartalmi megújítása, a kultúra, kulturális értékek megőrzése és fejlesztése, a térségi és helyi identitás erősítése (TM.4.)		✓			✓
GAZDASÁG DINAMIZÁLÁSA az értékteremtő képesség növelése a térség	A gazdaság teljesítményének, hatékonyságának és stabilitásának erősítése; több lábon álló gazdaság; a technológia és tudás intenzív, valamint a foglalkoztatást	✓	✓	✓	✓	✓

Területfejlesztési Koncepció Stratégiai céljai		I. Prioritás	II. Prioritás	III. Prioritás	IV. Prioritás	V. Prioritás
adottságaira, külső és belső kapcsolatrendszerére építve (GD)	erősítő hagyományos ágazatok kiegyensúlyozott fejlesztése, a gazdasági ágak közül kiemelten az ipar, az építőipar, a turizmus, a közlekedés, kereskedelem, raktározás, az információ és kommunikáció ágakban működő vállalkozások versenyképességének növelése, technológiai felkészültségének javítása. (GD.1.)					
	Gazdasági húzóterseink innovációs teljesítményének, versenyképességének, exportjának növelése. (GD.2)	✓	✓	✓	✓	✓
	Makroregionális logisztikai funkciók és a részervezhető értékteremtő képesség erősítése kiemelten az MO mentén a Liszt Ferenc nemzetközi repülőtér térségében. A Gödi Különleges Gazdasági Övezet fejlesztése. (GD.3.)	✓		✓	✓	
	Pest megye térségének nemzetközi és országos multimodális közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése a transzfer szerep ellátása és hálózatos térstruktúra kialakulása érdekében (TF.1.)			✓		
TÉRSZERKEZET FEJLESZTÉSE ÉS KIEGYENSÚLYOZÁSA a lokális- és makrotérségi érdekeket kiszorgálni tudó, fenntartható környezet (TF)	A térség kohéziójának javítása érdekében a megye belső közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése, kiemelten kezelve a térségközpontok és vonzáskörzetük közlekedését és az elővárosi közlekedést (TF.2.)			✓	✓	
	Tervezett, koordinált térségfejlesztés, policentrikus települési struktúra, fenntartható városfejlesztés, takarékos területhasználat, épített és környezeti értékek megóvása és fejlesztése (TF.3.)		✓	✓	✓	
	Energiagazdálkodás, vízgazdálkodás, közműfejlesztés és környezetvédelem a térségek és települések fejlődésének szolgálatában (TF.4.)	✓			✓	
ÁTFOGÓ TERÜLETI CÉLOK (ÁTF)	A fejlődésben elmaradott Szobi és Nagykátai, illetve a lemaradó Aszódi, Ceglédi, Nagykőrösi, Ráckevei és Dabasi térségek gazdasági-társadalmi felzárkóztatása (ÁP3.1)		✓			
	Pest Megyei Duna Stratégia megvalósítása			✓	✓	
HORIZONTÁLIS CÉLOK	Területi és társadalmi kohézió, szociális felzárkóztatás		✓		✓	✓
	Partnerség, együttműködés	✓	✓	✓	✓	✓
	Fenntarthatóság, klíma és energiapolitika	✓	✓	✓	✓	
	Hatékonyság	✓	✓	✓	✓	✓
	Innováció	✓	✓	✓	✓	✓
	Identitás erősítés, megyei profil, értékmegőrzés, értékteremtés		✓		✓	✓

A Pest Megyei Területfejlesztési Program egyes prioritásaihoz változó számú (3–7) intézkedést határozták meg, melyeknek a várható eredményét, potenciális kedvezményezett körét, indikátorait és indikatív forrásallokációját a program stratégiai program munkarésze rögzíti (az egyes prioritások indoklását, a koncepcióhoz és európai uniós tematikus célkitűzésekhez való kapcsolódását, valamint területi vonatkozásait is ez a programrész tartalmazza). A területfejlesztési program operatív program munkarésze részletezi a prioritások tartalmát és az egyes intézkedésekhez beavatkozásokat (programokat) határoz meg, feltüntetve azok várható eredményét, potenciális kedvezményezett körét, célcsoportját, területi specifikumait, ütemezését, költségigényét, finanszírozási forrását, az eredmény és output indikátorok, valamint az együttműködők nevét, illetve a kapcsolódó európai uniós szakpolitikai célkitűzést. Az alábbi táblázat az egyes intézkedések nevét és a hozzájuk kapcsolódó beavatkozások számát tartalmazza.

II.1-2. táblázat: A prioritások keretében tervezett intézkedések és beavatkozások száma

Prioritás	Intézkedések	Beavatkozások (programok) száma
I.	Vállalkozások versenyképességének javítása	12
	Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése	5
	Területi fókuszú gazdaságfejlesztés	2
II.	Helyi gazdaságfejlesztés	7
	Térségi társadalmi felzárkóztatás	5
	Települési és térségi infrastruktúra fejlesztés	5
III.	Hiányzó nemzetközi közlekedési kapcsolatok ütemezett megépítése, illetve a meglévő kapcsolatok fejlesztése	3
	Közösségi közlekedés fejlesztése	3
	Közúthálózat fejlesztése	4
IV.	Policentrikus településstruktúra, járásközponti funkcióhoz köthető fejlesztések Pest megyében	3
	Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása	4
	Energiahatékonyság növelése, a CO ₂ kibocsátás csökkentése	4
	Vízgazdálkodás, vízviszatarítás létesítményeinek fejlesztése	6
	Hulladékgazdálkodás fejlesztése	5
V.	Pest megyei humán erőforrás fejlesztése	7
	Pest megyei intézmények fejlesztése és építése	4
	Pest megyében lévő kulturális értékek megőrzése és helyi identitás erősítése	2
	Térségi szereplőkkel való együttműködés és koordináció	2
	Társadalmi programok megvalósítása	3
	Egészségtudatos életmód és prevenció ösztönzése	4
	Egészségügy intézményrendszeri fejlesztése	2

II.2 A területfejlesztési program összevetése más, megegyező szintű releváns tervekkel, koncepciókkal

Pest megye Területfejlesztési Programja az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepción (OFTK) keresztül kapcsolódik a hazai szakpolitikai stratégiai tervdokumentumokhoz, amelyek közül a környezeti értékelés szempontjából különösen fontos a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégiahoz, a Nemzeti Környezetvédelmi Programhoz, a Nemzeti Tájstratégiahoz, a Nemzeti Vidékstratégiahoz, a Nemzeti Erdőstratégiahoz, a Nemzeti Vízstratégiahoz (Kvassay Jenő Terv) a Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégiahoz, a Nemzeti Energiastratégiahoz, valamint Magyarország Nemzeti Energia- és Klímatervéhez való kapcsolódás. A Pest megyei stratégiai dokumentumok közül a klímastratégiahoz való illeszkedés is elvárás (jelenleg a megye nem rendelkezik érvényes megyei környezetvédelmi programmal).

A Program célrendszere számos ponton illeszkedik a releváns országos és megyei tervdokumentumokhoz. A legerősebb koherencia az OFTK és a megyei Klímastratégia esetében mutatható ki, de a Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia célrendszere is számos ponton illeszkedik a dokumentumhoz. Környezeti szempontból a 4. prioritás (Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért) kapcsolódási pontjai a legmeghatározóbbak.

II.2-1. táblázat: A Program prioritásainak összefüggése a releváns országos és megyei tervekkel

	P1	P2	P3	P4	P5
Országos szint					
Partnerségi Megállapodás	✓		✓	✓	
Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia				✓	
Nemzeti Tájstratégia				✓	
Nemzeti Vízstratégia (Kvassay Jenő Terv)				✓	
Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia		✓		✓	
Nemzeti Energiastratégia				✓	
Magyarország Nemzeti Energia- és Klímaterve		✓		✓	
Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia	✓	✓			
OFTK	✓	✓	✓	✓	✓
Megyei szint					
Pest Megyei Klímastratégia	✓	✓		✓	✓

III. A területfejlesztési program rész céljainak környezeti, társadalmi és gazdasági szempontú konzisztencia vizsgálata, az esetleges ellentmondások feltárása

Az alábbi fejezetben azt vizsgáltuk, hogy a program egyes intézkedései között fennáll-e valamilyen szinergia, illetve közvetlen kapcsolat esetén ezek az egymásra hatások hogyan hatnak a megye környezeti, társadalmi és gazdasági célkitűzéseire. Az egyes célok, célkitűzések között elsősorban környezeti aspektusból állt fent ellentmondás, azon belül is a közlekedési hálózat bővítésére visszavezethető környezeti hatások ellentétesek az egyes célkitűzésekben megfogalmazott állításokkal.

II.2-1. táblázat: A Program intézkedéseinek konzisztenciavizsgálata

Prioritás Intézkedés	1. prioritás			2. prioritás			3. prioritás			4. prioritás					5. prioritás						
	P1.1	P1.2	P1.3	P2.1	P2.2	P2.3	P3.1	P3.2	P3.3	P4.1	P4.2	P4.3	P4.4	P4.5	P5.1	P5.2	P5.3	P5.4	P5.5	P5.6	P5.7
P1.1	K?	K?	K?	K0	K+	K!	K+	K!	K+	K+	K+	K+	K+	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0
	T+	T+	T+	T+	T+	T+	T+	T+	T+	T+	T+	T+	T+	T+	T+	T+	T0	T+	T+	T+	T+
	G+	G+	G+	G+	G+	G+	G+	G+	G+	G+	G+	G+	G+	G+	G+	G+	G0	G+	G0	G+	G+
P1.2	K?	K?	K0	K0	K+	K!	K+	K!	K+	K+	K+	K+	K+	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0
	T+	T+	T+	T+	T+	T!	T+	T?	T+	T+	T+	T+	T+	T+	T+	T+	T+	T0	T+	T+	T+
	G+	G+	G+	G+	G+	G+	G+	G+	G+	G+	G+	G+	G+	G+	G+	G+	G0	G+	G0	G+	G+
P1.3	K?	K?	K0	K0	K0	K!	K+	K!	K+	K+	K+	K+	K+	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0
	T+	T+	T0	T0	T0	T!	T+	T?	T+	T+	T+	T+	T+	T+	T+	T0	T0	T0	T+	T+	T+
	G+	G+	G0	G0	G0	G+	G+	G+	G+	G+	G+	G+	G+	G+	G+	G+	G0	G+	G0	G+	G+
P2.1	K?	K?	K0	K0	K+	K!	K+	K!	K0	K+	K+	K0	K+	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0
	T+	T+	T0	T+	T+	T+	T+	T?	T0	T0	T+	T0	T0	T+	T0	T0	T+	T0	T0	T0	T0
	G+	G+	G0	G+	G+	G+	G+	G+	G0	G+	G+	G0	G0	G+	G0	G0	G0	G+	G0	G0	G0
P2.2	K0	K0	K0	K0	K+	K0	K+	K+	K+	K0	K+	K+	K+	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0
	T+	T+	T0	T+	T+	T0	T+	T+	T+	T0	T+	T+	T+	T+	T+	T+	T+	T+	T+	T+	T+
	G+	G+	G0	G+	G+	G0	G+	G+	G+	G0	G0	G0	G0	G+	G+	G0	G0	G0	G0	G+	G+
P2.3	K+	K+	K0	K+	K+	K?	K+	K?	K+	K+	K+	K+	K+	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0
	T+	T+	T0	T+	T+	T0	T+	T+	T+	T+	T+	T+	T+	T0	T+	T0	T0	T0	T0	T+	T+
	G+	G+	G0	G+	G+	G?	G+	G+	G+	G+	G+	G+	G+	G0	G+	G0	G0	G0	G0	G+	G+
P3.1	K!	K!	K!	K!	K0	K?	K?	K?	K0	K!	K0	K?	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0
	T+	T!	T!	T+	T0	T0	T?	T?	T0	T!	T0	T?	T0	T0	T0	T0	T0	T0	T0	T0	T0
	G+	G+	G+	G+	G0	G?	G+	G+	G0	G?	G0	G0	G0	G0	G0	G0	G0	G0	G0	G0	G0
P3.2	K+	K+	K+	K+	K+	K+	K?	K+	K+	K+	K+	K0	K0	K0	K+	K0	K0	K0	K0	K+	K+
	T+	T+	T+	T+	T+	T+	T?	T+	T+	T+	T+	T0	T0	T0	T+	T0	T0	T0	T0	T+	T+
	G+	G+	G+	G+	G+	G+	G+	G+	G+	G0	G0	G0	G0	G0	G0	G0	G0	G0	G0	G0	G0
P3.3	K!	K!	K!	K!	K+	K?	K?	K+	K+	K!	K!	K?	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0
	T+	T?	T?	T?	T+	T+	T?	T+	T+	T!	T!	T0	T0	T0	T+	T0	T0	T0	T0	T+	T+

Prioritás Intézkedés	1. prioritás			2. prioritás			3. prioritás			4. prioritás					5. prioritás						
	P1.1	P1.2	P1.3	P2.1	P2.2	P2.3	P3.1	P3.2	P3.3	P4.1	P4.2	P4.3	P4.4	P4.5	P5.1	P5.2	P5.3	P5.4	P5.5	P5.6	P5.7
P4.1	G+	G+	G+	G+	G+	G+	G+	G+		G+	G?	G0	G0	G0	G0	G0	G0	G0	G0	G0	G0
	K+	K+	K+	K0	K+	K+	K0	K+	K+		K0	K+	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0
	T+	T+	T+	T0	T+	T+	T0	T+	T+		T0	T+	T0	T0	T+	T+	T0	T0	T0	T+	T+
	G+	G+	G+	G0	G+	G+	G0	G+	G+		G0	G0	G0	G0	G+	G+	G0	G0	G0	G+	G+
P4.2	K+	K+	K+	K+	K0	K+	K!	K+	K!	K0		K+	K+	K+	K0	K+	K0	K0	K0	K0	K0
	T+	T+	T+	T0	T0	T+	T!	T+	T!	T0		T+	T+	T+	T0	T0	T0	T0	T0	T+	T+
	G+	G+	G+	G+	G0	G+	G?	G0	G?	G0		G0	G+	G+	G0	G0	G0	G0	G0	G+	G+
P4.3	K+	K+	K+	K+	K+	K+	K0	K+	K!	K+	K+		K0	K+	K0	K+	K0	K0	K0	K0	K0
	T+	T+	T+	T+	T+	T+	T0	T+	T!	T+	T+		T0	T0	T0	T0	T0	T0	T0	T0	T0
	G+	G+	G+	G+	G0	G+	G0	G0	G0	G0	G0		G0	G0	G0	G0	G0	G0	G0	G0	G0
P4.4	K+	K+	K+	K0	K+	K+	K?	K0	K?	K0	K+	K0		K+	K0	K0	K+	K0	K0	K+	K0
	T+	T+	T+	T0	T+	T+	T?	T0	T0	T0	T+	T0		T0	T0	T0	T0	T0	T0	T+	T0
	G+	G+	G+	G0	G0	G+	G0	G0	G0	G0	G+	G0		G0	G0	G0	G0	G0	G0	G0	G0
P4.5	K+	K+	K+	K+	K+	K+	K0	K0	K0	K0	K+	K+	K+		K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0
	T+	T+	T+	T+	T+	T+	T0	T0	T0	T0	T+	T0	T0		T0	T0	T0	T0	T0	T0	T0
	G+	G+	G+	G+	G0	G+	G0	G0	G0	G0	G+	G0	G0		G0	G0	G0	G0	G0	G0	G0
P5.1	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0		K+	K0	K+	K0	K0	K0
	T+	T+	T+	T+	T+	T0	T0	T0	T0	T+	T0	T0	T0	T0		T+	T0	T+	T+	T+	T+
	G+	G+	G+	G+	G+	G0	G0	G0	G0	G+	G0	G0	G0	G0		G+	G0	G+	G0	G0	G0
P5.2	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K+	K0	K0	K+	K+	K0	K0	K+		K0	K0	K0	K0	K0
	T+	T+	T+	T0	T+	T+	T0	T+	T+	T+	T0	T0	T0	T+		T0	T0	T0	T0	T+	T+
	G+	G+	G+	G0	G+	G+	G0	G0	G0	G+	G0	G0	G0	G0	G+		G0	G0	G0	G0	G0
P5.3	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K+	K0	K0	K0		K+	K+	K0	K0
	T+	T+	T0	T+	T+	T0	T0	T0	T0	T0	T0	T0	T0	T0	T0	T0		T+	T+	T0	T0
	G0	G0	G0	G0	G0	G0	G0	G0	G0	G0	G0	G0	G0	G0	G0	G0		G0	G0	G0	G0
P5.4	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K+	K0	K+		K0	K0	K0
	T0	T0	T0	T0	T+	T0	T0	T0	T0	T0	T0	T0	T0	T0	T+	T0	T+		T+	T0	T0
	G+	G+	G+	G+	G0	G0	G0	G0	G0	G0	G0	G0	G0	G0	G+	G0	G0		G0	G0	G0
P5.5	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K+	K0		K0	K0
	T+	T+	T+	T0	T+	T0	T0	T0	T0	T0	T0	T0	T0	T0	T+	T0	T+	T+		T+	T0
	G0	G0	G0	G0	G0	G0	G0	G0	G0	G0	G0	G0	G0	G0	G0	G0	G0	G0		G0	G0
P5.6	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K+	K0	K0	K0	K0	K+	K0	K0	K0	K0	K0	K0		K0
	T+	T+	T+	T0	T+	T+	T0	T+	T+	T+	T+	T0	T+	T0	T+	T+	T0	T0	T+		T+
	G+	G+	G+	G0	G+	G+	G0	G0	G0	G+	G+	G0	G0	G0	G0	G0	G0	G0	G0		G+
P5.7	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K+	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0	K0		K0
	T+	T+	T+	T0	T+	T+	T0	T+	T+	T+	T+	T0	T0	T0	T+	T+	T0	T0	T0		T+
	G+	G+	G+	G0	G+	G+	G0	G0	G0	G+	G+	G0	G0	G0	G0	G0	G0	G0	G0		G+

Jelmagyarázat

	+	!	?	0
K	K+: Program céljai közötti szinergia kifejezetten támogatja/összehangban van a környezeti céllal	K!: Program céljai közötti szinergia biztosan, vagy potenciálisan ellentétes a környezeti céllal	K?: Program céljai közötti szinergia és a környezeti cél közötti összefüggés jellege a Program végrehajtásának módjától függ	K0: Program céljai közötti szinergia és a környezeti cél nem állnak kapcsolatban egymással
T	T+: Program céljai közötti szinergia kifejezetten támogatja/összehangban van a társadalmi céllal	T!: Program céljai közötti szinergia biztosan, vagy potenciálisan ellentétes a társadalmi céllal	T?: Program céljai közötti szinergia és a társadalmi cél közötti összefüggés jellege a Program végrehajtásának módjától függ	T0: Program céljai közötti szinergia és a társadalmi cél nem állnak kapcsolatban egymással
G	G+: Program céljai közötti szinergia kifejezetten támogatja/összehangban van a gazdasági céllal	G!: Program céljai közötti szinergia biztosan, vagy potenciálisan ellentétes a gazdasági céllal	G?: Program céljai közötti szinergia és a gazdasági cél közötti összefüggés jellege a Program végrehajtásának módjától függ	G0: Program céljai közötti szinergia és a gazdasági cél nem állnak kapcsolatban egymással

IV. A jelenlegi társadalmi és gazdasági állapot elemeinek ismertetése a területfejlesztési programmal összefüggésben

Pest megye jelenlegi társadalmi és gazdasági állapotának részletes bemutatását a felülvizsgált Területfejlesztési Koncepció helyzetfeltáró része tartalmazza. Ez alapján emeltük ki az alábbiakban a főbb jellemzőket.

Pest megye az **ország legnépesebb megyéje**, körülbelül 1 300 000 fő lakja. A magyar megyék közül szinte egyedülálló módon a **népesség száma növekedést** mutat. A növekedés a **megye pozitív vándorlási egyenlegéből** fakad (elsősorban a fővárosból és az ország távolabbi térségeiből érkeznek a megye jó közlekedési adottságokkal rendelkező, fővárosközeli területeire). A gyorsan növekvő népesség azonban kihívásokat is jelent (közmuólló, óvodai és bölcsődei ellátás fejlesztése, települések "szétterülése"). A megye **korstruktúrája összességében kedvező**, ugyanakkor **területileg differenciált** (előregedő társadalom a megye Budapesttől távolabb fekvő, a szuburbanizációs folyamatok által kevésbé, illetve nem érintett térségeit jellemzi). A megye népességének **iskolázottsága országos viszonylatban kiemelkedő, gazdasági aktivitása jónak értékelhető**.

Pest megye az **ország GDP-jének 10,3%-át** állítja elő, a beruházások 7,6%-a itt valósul meg, a működő vállalkozások és ipari parkok 13%-a itt található. A megyében székhellyel rendelkező gazdasági társaságok **80%-a az agglomerációs zónában** összpontosul. A megye gazdasági szerkezetét a **szolgáltatások** dominálják, az ipar részesedése a hozzáadott értékhez 31% (építőiparral együtt), a primer szektor jelentősége az előbbiekhöz képest lényegesen alacsonyabb és csökkenő tendenciát mutat (3%-a a megyei hozzáadott értéknek). A megye gazdasága jelentős mértékben függ a fővárosétól, ugyanakkor bizonyos területeken attól függetlenül fejlődik, döntően a főbb útvonalak mentén, részben a nemzetközi vállalatok kereskedelmi, logisztikai, feldolgozóipari fejlesztései eredményeként. A **megye húzóágazatai közé tartozik a gyógyszeripar, az informatikai szolgáltatások, illetve az egyéb csúcstechnológiai és tudásintenzív szolgáltatások**. A megye számos turisztikai attrakcióval rendelkezik, a kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalmát tekintve 2019-ben több vendég csak Budapesten, Veszprém és Zala megyében fordult meg. A megye vállalkozásainál egyre jelentősebb probléma a **munkaerőhiány** (minőségi, illetve mennyiségi egyaránt).

Pest megye Magyarország **nemzetközi versenyképességének** egyik alapvető fontosságú térsége. Pest megyei telephelyeken állítják elő a **nemzetgazdasági export 15%-át**, a belföldi piacra fókuszáló vállalatok jelentős része pedig az **ország egészében értékesít**. Nemzetközi összehasonlításban azonban a **technológiai fejlesztések mértéke elmarad** a további felzárkózáshoz szükségesétől, a helyi innovációs kapcsolatok csak országos viszonylatban értékelhetők jelentősnek.

A megye **térszerkezetét** jelentős mértékben meghatározza a **Budapesttel való kapcsolata** (nemzetközi jelentőségű közlekedési folyosók, sugár irányú úthálózat, M0-s körgyűrű, nemzetközi repülőtér), ami országos viszonylatban **centrális helyzetét** eredményezi. A fővárostól távolabb azonban **periférikus helyzetű térségek** is találhatóak. A megyében magas a **kisvárosok** aránya, a **térségi központok között azonban hiányosak, illetve gyengék a kapcsolatok, a főváros-centrikusság a meghatározó**. Szintén nem használja ki kellően a megye a **Duna** adottságait. A közösségi közlekedés kiépítettsége országos viszonylatban kiváló, ugyanakkor további fejlesztési potenciált tartogat – különösen minőségi téren.

Pest megye területfejlesztési programja – illeszkedve a Területfejlesztési Konceptióhoz – **a nemzetközi versenyben történő helytállást** és (attól nem függetlenül) a **helyi lakosság életfeltételeinek javítását** egyaránt szem előtt tartja. A területfejlesztési programban fontos szerepet kap az esetlegesen negatív következményekkel járó – a megyét jelenleg több szempontból jellemző – területi és társadalmi különbségek csökkentése is.

V. Várható társadalmi és gazdasági hatások azonosítása

Az alábbiakban a területfejlesztési programban megfogalmazott intézkedések (és beavatkozások) megvalósulása esetén várható társadalmi és gazdasági hatásokat azonosítjuk, amelyek gyakran egymással is szorosan összefüggenek.

A jogszabályi előírásoknak megfelelően a társadalmi szféra esetében kiemelten vizsgáljuk, hogy a program megvalósulása milyen hatással lesz:

- a népesség területi elhelyezkedésére (életmód, társadalmi mobilitás),
- a foglalkoztatásra és foglalkoztatás szerkezetére,
- a szabadidő eltöltésére,
- a népesség életminőségére és egészségi állapotára,
- a társadalom biztonságérzetére, veszélyeztetettségére,
- a népességmegtartó képességre,
- az esélyegyenlőségre, esélyteremtésre, társadalmi felzárkózásra,
- a helyi kultúra fejlődésére.

A gazdasági szféra esetében pedig a program megvalósulásának az alábbi szempontokra gyakorolt hatását vizsgáljuk elsősorban:

- a természeti erőforrásokra (a kiaknázás lehetőségei és korlátai),
- az ipar, kereskedelem térbeli szerkezetére,
- a mezőgazdaságra,
- az erdőgazdálkodásra,
- az idegenforgalomra,
- a vízgazdálkodásra,
- a térség versenyképességére,
- a foglalkoztatásra,
- a műszaki infrastruktúra-hálózatra,
- az energiaellátásra.

II.2-1. táblázat: Az intézkedések gazdasági-társadalmi hatásai

Intézkedések	Társadalmi hatás	Gazdasági hatás
I. prioritás: Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának dinamizálása		
Vállalkozások versenyképességének javítása	<ul style="list-style-type: none"> •A rugalmasabb foglalkoztatási formák terjedése pozitívan hathat a munkavállalók életminőségére, egészségi állapotára, növelheti szabadidejüket (pl. a munkahelyi ingázással töltött idő csökkenése miatt), vonzóbbá teheti a megye fővárostól távolabb eső térségeit, illetve fokozhatja ezeknek a térségeknek a népességmegtartó képességét. •A vállalkozások versenyképességének javulása a vállalkozások növekedését eredményezheti, ami a munkakörök szélesebb skáláján foglalkoztatásbővítő hatású. •A vállalkozások fenntartható működésének támogatása közvetten a népesség egészségi állapotára is pozitív hatást gyakorol. 	<ul style="list-style-type: none"> •A vállalkozások foglalkoztatási problémáinak (pl. munkaerőhiány) mérséklésével, technológiai fejlesztésével, telephelyfeltételeinek és pénzügyi eszközökhöz történő hozzáférésük javításával, valamint a K+F tevékenység erősítésével növekszik a vállalatok versenyképessége, ami a térség versenyképességét is fokozza. Ebben az irányba hat az üzleti környezet fejlesztése, a vállalkozói együttműködések ösztönzése és a vállalkozásokat segítő tanácsadói platform indítása is. •A vállalkozások támogatása a fenntartható működés, illetve a körforgásos gazdaság adaptációjának terén nemcsak a vállalatok versenyképességét fokozza, hanem a térség energiagazdálkodását is kedvezően befolyásolja.
Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> •A mezőgazdaság és élelmiszeripar növekedésének biztosítása a megyében többnyire a fővárostól távolabb fekvő területek népességmegtartó képességét fokozhatja. •Az életmód, az egészségipar (beleértve a gyógy- és termálfürdők szolgáltatásait), illetve az alkonygazdaság fejlesztése javítja a népesség életminőségét és egészségi állapotát, valamint bővíti a szabadidő eltöltési lehetőségeket. •- A turisztikai fejlesztések munkahelyeket teremtenek, a helyi lakosság számára is bővítik a szabadidő eltöltési lehetőségeket (az aktív turisztikai fejlesztések a népesség egészségi állapotára is jótékony hatást gyakorolhatnak), illetve a helyi kultúra megőrzéséhez, fejlesztéséhez is hozzájárulhatnak. Ugyanakkor a nem megfelelően átgondolt turisztikai fejlesztések "túlturizmushoz" vezethetnek, ami negatív hatást gyakorol a helyi társadalomra. 	<ul style="list-style-type: none"> •A megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése fokozza a megye versenyképességét. •A kereskedelem és logisztika fejlesztése más termelő- és szolgáltató ágazatok fejlődéséhez is megfelelő háttérrel biztosít, növeli a megye versenyképességét.
Területi fókuszú gazdaságfejlesztés	<ul style="list-style-type: none"> •A Gödi Különleges Gazdasági Övezetben a kommunális szolgáltatások fejlesztése életminőség-javító hatású. 	<ul style="list-style-type: none"> •A Gödi Különleges Gazdasági Övezet fejlesztése javítja a térség műszaki-infrastrukturális helyzetét, ami a térségbeli vállalatok (pl. világitástechnológiai) működésére és további beruházásaira pozitív hatást gyakorol. •A Ferihegyi Gazdasági Övezet fejlesztéséből elsősorban a kereskedelem és logisztika szektor részesedik leginkább, de az ellátási láncokon keresztül más ágazatokban is pozitív fejlemények várhatók.

Intézkedések	Társadalmi hatás	Gazdasági hatás
II. prioritás: Szolidáris Pest megye: Pest megye társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségeinek (Szobi, Aszódi, Dabasi, Ceglédi, Nagykátai, Nagykőrösi és Ráckevei járásainak) komplex fejlesztése		
Helyi gazdaságfejlesztés	<ul style="list-style-type: none"> •A helyi gazdaság fejlesztése a munkakörnyezet javulása és a munkalehetőségek bővülése révén növeli a megye lemaradásban lévő térségeinek népességmegtartó képességét. •A helyi termékek értékesítésének és fogyasztásának ösztönzése, illetve a turisztikai fejlesztések a helyi kultúra megőrzését és fejlesztését is elősegítik. •A turisztikai fejlesztések bővítik a foglalkoztatási és szabadidő eltöltési lehetőségeket, az aktív- és gyógyturisztikai fejlesztések a népesség egészségi állapotának javításához is hozzájárulnak. •Az alkonygazdaság megtelepedésének elősegítése a tágabb térség időskorú népességének életminőségének és egészségi állapotának javulásához járul hozzá. 	<ul style="list-style-type: none"> •A megye lemaradásban lévő térségeiben az ipari park fejlesztések, a vállalkozások telephelyeinek fejlesztése, technológiai feltételeinek, illetve általában véve üzleti környezetük javítása növeli a versenyképességüket, ami ezeknek a térségeknek a versenyképességét is fokozza. •A lemaradásban lévő térségek fejlesztése oldhatja a megye gazdaságának főváros közeli területekre történő koncentrációját. •A helyi gazdaságfejlesztés ágazati szinten a mezőgazdaságot, az élelmiszeripart, a turizmust, illetve az alkonygazdaságot célozza leginkább.
Térségi társadalmi felzárkóztatás	<ul style="list-style-type: none"> •Az oktatás és a nevelés fejlesztésének, illetve az élethosszig tartó tanulás elősegítésének kiemelt szerepe van az esélyegyenlőség, illetve a társadalmi felzárkózás lehetőségének biztosításában. - A megfelelő oktatási infrastruktúra a megye lemaradásban lévő térségeinek népességmegtartó erejét is növeli. •Az egészségügyi fejlesztések és a szociális ellátórendszer megerősítése hozzájárul a lakosság egészségi állapotának, életminőségének javulásához. •A kultúra, a sport és egyéb rekreációs tevékenységekhez történő hozzáférés javítja a lakosság szabadidő eltöltési lehetőségeit, ezáltal népességmegtartó képességét befolyásolja pozitívan, továbbá jóhatással van a népesség életminőségére is. •A térségi értékek megőrzése és a térségi identitás erősítése hozzájárul a helyi kultúra ápolásához, fejlődéséhez. 	<ul style="list-style-type: none"> •Az oktatás és a nevelés fejlesztése, illetve az élethosszig tartó tanulás elősegítése a foglalkoztatók igényeinek megfelelő munkaerő rendelkezésre állását, közvetve a térség versenyképességét biztosítja.
Települési és térségi infrastruktúra fejlesztés	<ul style="list-style-type: none"> •A lemaradásban lévő járások központjainak, közszolgáltatásokat nyújtó intézményeinek, illetve műszaki-infrastrukturális hálózatainak fejlesztése növeli ezeknek a területeknek a népességmegtartó képességét. 	<ul style="list-style-type: none"> •A lemaradásban lévő járások központjainak, illetve műszaki-infrastrukturális hálózatainak fejlesztése növeli ezeknek a területeknek a versenyképességét. •A települési kék és zöld infrastruktúra fejlesztése a vízgazdálkodási problémák enyhítését, illetve megoldását eredményezi. •Az önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése, illetve a megújuló energia termelés (geotermikus) elősegítése a térség energiagazdálkodása szempontjából kedvező hatású.

Intézkedések	Társadalmi hatás	Gazdasági hatás
		<ul style="list-style-type: none"> •A térség mezőgazdaságának fejlődését is elősegíti a hévíz és az intenzív kertészeti tevékenység összekapcsolása.
III. prioritás: Elérhető Pest megye: Közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében		
Hiányzó nemzetközi közlekedési kapcsolatok ütemezett megépítése, illetve a meglévő kapcsolatok fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> •A nemzetközi jelentőségű közlekedési kapcsolatok (közúti, vasúti, vízi) fejlesztése a megyei lakosság számára is javíthatja az elérhetőségi viszonyokat, hozzájárulhat a baleseti statisztikák csökkenéséhez, ugyanakkor a (főként közúti) közlekedésfejlesztés forgalombővítő hatása fokozott környezetterheléssel járhat, ami közvetve a lakosság egészségi állapotára negatív hatással lehet. 	<ul style="list-style-type: none"> •A nemzetközi jelentőségű közlekedési kapcsolatok (közúti, vasúti, vízi) fejlesztése növeli a megye versenyképességét, a pozitív hatások elsősorban a kereskedelmi-szállítási szektor esetében érzékelhetők.
Közösségi közlekedés fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> •Az elővárosi közlekedési rendszer fejlesztése, a kistérségi és járási központok elérhetőségének javítása a lakosság utazással töltött idejének csökkenését, szabadidejének bővülését eredményezi, illetve növeli a központoktól távolabb fekvő területek népességmegtartó képességét, hozzájárul az esélyegyenlőség biztosításához. •A közösségi közlekedés fejlesztése ösztönözheti a lakosságot a környezetszennyezőbb közlekedési módokról történő áttérésre, ami közvetve a lakosság egészségi állapotának javulásához is hozzájárul. 	<ul style="list-style-type: none"> •A közösségi közlekedés fejlesztése lehetővé teszi a vállalatok számára, hogy tágabb térségből szervezzék a munkaerőt.
Közúthálózat fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> •A belterületi- és a közutak fejlesztése, a közlekedésbiztonsági beavatkozások javítják az életkörülményeket (javuló baleseti statisztikák, elérhetőség), növelik egy adott térség népességmegtartó-képességét. •A kerékpáros kapcsolatok fejlesztése segíti a munkába járást és bővíti a lakosság szabadidő eltöltési lehetőségeit, továbbá hozzájárulhat a lakosság egészségi állapotának javulásához. 	<ul style="list-style-type: none"> •A közúthálózat fejlesztésének gazdaságélénkítő, ezáltal versenyképesség növelő hatása van. •A kerékpáros kapcsolatok fejlesztése a kerékpáros turizmus erősödését eredményezheti.
IV. prioritás: Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért		
Policentrikus településstruktúra, járásközponti funkcióhoz köthető fejlesztések Pest megyében	<ul style="list-style-type: none"> •A járásközpontok fejlesztése, a funkcióbővítő településfejlesztési beruházások, illetve a helyi önkormányzatok szolgáltatásainak javítása hozzájárul az esélyegyenlőség biztosításához (különösen a szociális városrehabilitációs beavatkozások), növelik az adott települések népességmegtartó képességét. 	<ul style="list-style-type: none"> •A közszolgáltatások javulása a vállalatokat is pozitívan érinti (pl. hatékonyabb ügyintézés).
Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása	<ul style="list-style-type: none"> •A környezetvédelem (különösen levegőtisztaság-, zaj-, talaj- és földvédelem), valamint a települési környezet megújítása a környezeti állapot romlásának megelőzése, illetve javítása révén hozzájárul a lakosság egészségi állapotának, életminőségének javulásához, népességmegtartó képességének növeléséhez. 	<ul style="list-style-type: none"> •A természeti területek és értékek turisztikai vonzerőt jelentenek a megyében, így állapotuk megőrzése és javítása a turizmus szempontjából hosszú távon is előnyös. •A termőföld, illetve talajvédelem a mezőgazdasági tevékenység hosszú távon történő folytatásához biztosít megfelelő háttérrel.

Intézkedések	Társadalmi hatás	Gazdasági hatás
	<ul style="list-style-type: none"> • A barnamezős területek hasznosítása mérsékli a települések további "szétterülését". 	<ul style="list-style-type: none"> - A barnamezős területek újrahhasznosításának elősegítése gazdaságélénkítő hatású is lehet.
Energiahatékonyság növelése, a CO ₂ kibocsátás csökkentése	<ul style="list-style-type: none"> • A lakossági energiahatékonysági fejlesztések támogatása és a vonatkozó szemléletformálási tevékenység előmozdítja a környezet védelmét, közvetve pozitív hatással van a lakosság egészségi állapotára. Az energiahatékonysági beruházások megtérülésüket követően anyagi előnyt is eredményeznek. 	<ul style="list-style-type: none"> • Az energiahatékonyság növelése a vállalatok, illetve az önkormányzati intézmények számára a beruházások megtérülését követően anyagi előnyökkel jár, csökken az energiafüggőségük. • A megye energiagazdálkodását pozitívan érinti az energiatermelő rendszerek kialakításának támogatása.
Vízgazdálkodás, vízvisszatartás létesítményeinek fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> • A vízgazdálkodási fejlesztések javítják a népesség életkörülményeit. • Az egészséges ivóvízhez való hozzáférés javítása pozitív hatással van a lakosság egészségi állapotára. • Az élővizek és környezetüknek a rendbetétele, revitalizációja megfelelő helyszínt biztosít a lakosság szabadidejének eltöltéséhez. 	<ul style="list-style-type: none"> • A megfelelő vízgazdálkodás csökkenti a vizet használó gazdasági ágazatokban (pl. mezőgazdaság) a kockázatokat.
Hulladékgazdálkodás fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> • A zöldhulladék hasznosítás szerepének növelése az égetési tevékenység mérséklése révén csökkenti a levegőbe jutó szennyezőanyagok mennyiségét, ezáltal hozzájárul a lakosság egészségi állapotának javulásához. 	<ul style="list-style-type: none"> • A hulladék újrahhasznosítási arányának növelése (pl. szemléletformálással) energiamegtakarítást, az újra nem hasznosítható hulladék energiatermelő szerepének növelése pedig hasznosítható energiát eredményez.
V. prioritás: Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése		
Pest megyei humán erőforrás fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> • A térségi igényeknek megfelelő oktatás biztosítása, a szakképzés (pl. duális képzés) erősítése, a pályaválasztási orientáció fejlesztése, az egész életen át való tanulás a vállalkozóvá válás ösztönzése lehetőséget teremt a társadalmi felzárkózásra. 	<ul style="list-style-type: none"> • A térségi igényeknek megfelelő oktatás biztosítása, a szakképzés (pl. duális képzés) erősítése, a pályaválasztási orientáció fejlesztése, az egész életen át való tanulás ösztönzése enyhítheti a munkáltatók foglalkoztatási problémáit, javítja a vállalatok és a megye versenyképességét. • A helyi közszolgáltatásokat nyújtó humán erőforrás fejlesztése javítja a befektetési környezetet.
Pest megyei intézmények fejlesztése és építése	<ul style="list-style-type: none"> • Az oktatási alapintézmények és a szociális intézmények megfelelő fejlesztése hozzájárul az esélyegyenlőség biztosításához, egyes térségekben az ezekre az intézményekre nehezedő demográfiai nyomás enyhítéséhez. • A kulturális intézmények szolgáltatásainak és infrastruktúrájának fejlesztése a lakosság szabadidő eltöltési lehetőségeiben eredményez pozitív változásokat, hozzájárul a helyi kultúra fejlődéséhez. 	<ul style="list-style-type: none"> • Az intézmények energiahatékonysági szempontokat szem előtt tartó fejlesztése a megye energiagazdálkodását is pozitívan érinti.
Pest megyében lévő kulturális értékek megőrzése és helyi identitás erősítése	<ul style="list-style-type: none"> • A helyi és megyei identitás erősítése fokozza a népességmegtartó képességet, a kulturális értékek megőrzése, a megyei értéktár fejlesztése hozzájárul a helyi kultúra fejlődéséhez. 	<ul style="list-style-type: none"> • A helyi értékek megőrzése a turisztikai fejlesztésekhez biztosít megfelelő hátteret.

Intézkedések	Társadalmi hatás	Gazdasági hatás
Térségi szereplőkkel való együttműködés és koordináció	<ul style="list-style-type: none"> •A térségmenedzselési kapacitások kialakítása és működtetése, valamint a partneri kapcsolatok intézményesített fejlesztése általában véve biztosíthat megfelelő hátteret a pozitív társadalmi hatások eléréséhez. 	<ul style="list-style-type: none"> •Térségmenedzselési kapacitások kialakítása és működtetése, valamint a partneri kapcsolatok intézményesített fejlesztése növeli a térség versenyképességét.
Társadalmi programok megvalósítása	<ul style="list-style-type: none"> •A társadalmi programok (családbarát, közösségépítő, leszakadó társadalmi rétegeket felzárkóztató) megvalósítása hozzájárul az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás lehetőségeinek biztosításához. 	<ul style="list-style-type: none"> •A családbarát, illetve atipikus foglalkoztatási formák ösztönzése a vállalatok foglalkoztatási problémáinak enyhítéséhez is hozzájárulhat.
Egészségtudatos életmód és prevenció ösztönzése	<ul style="list-style-type: none"> •A szemléletformálás, a tanácsadás, a szűrőprogramok és a sportoláshoz alkalmas környezet megteremtése javítja a lakosság egészségi állapotát, utóbbi a szabadidő eltöltési lehetőségeket is bővíti. 	<ul style="list-style-type: none"> •A munkavállalók egészségi állapotának javulása a gazdaság termelékenységét is fokozza. •A sportlétesítmények energiahatékony fejlesztése a megye energiagazdálkodását pozitívan érinti.
Egészségügy intézményrendszeri fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> •Az egészségügyi alap- és szakellátás, a kórházak fejlesztése hozzájárul a lakosság egészségi állapotának javulásához. 	<ul style="list-style-type: none"> •Az egészségügyi intézmények energiahatékony fejlesztése a megye energiagazdálkodását pozitívan érinti.

VI. Környezeti értékelés – a Program megvalósításának várható környezeti hatásai, következményei

VI.1 A Program céljainak összevetése a program szempontjából releváns nemzetközi, országos vagy helyi szinten kitűzött környezet- és természetvédelmi célokkal, azok figyelembevételének vizsgálata

Az 1.2. fejezetben nevesített országos és megyei dokumentumok célkitűzéseit, illetve a Program prioritásainak környezeti összefüggéseit, az összefüggések jellegét vizsgáltuk részletesen abból az aspektusból, hogy a Program beavatkozási logikája mennyire támogatja a környezeti célokat, avagy mennyire ellentétesek azokkal.

A területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény szerint a területfejlesztés feladata egyrészt az országra, valamint térségeire kiterjedő társadalmi, gazdasági és környezeti területi folyamatok figyelése, értékelése, a szükséges tervszerű beavatkozási irányok meghatározása, másrészt a rövid, közép- és hosszú távú átfogó fejlesztési célok, koncepciók és intézkedések meghatározása, összehangolása és megvalósítása a fejlesztési programok keretében, érvényesítése az egyéb ágazati döntésekben.

VI.1-1. táblázat: Program prioritásainak, valamint a releváns dokumentumok célrendszerének összefüggései

Prioritások	P1	P2	P3	P4	P5
Környezetvédelmi célok					
Partnerségi Megállapodás					
Kárpát-medencei régió nemzetközi versenyképességének növelése	?	-	!	-	-
Gyors és kényelmes közlekedés, elérhetőség javítása az országban és a Kárpát-medencében	-	?	!	-	-
Gyapardó, egészséges és a munkaerőpiacon versenyképes népesség	-	-	(+)	+	+
Vonzó vidéki életmód	(+)	(+)	-	+	+
Energiafüggetlen Magyarország, tiszta és biztonságos környezet	-	+	-	+	
Csúcstechnológiájú, innovatív, magas hozzáadott értéket előállító Magyarország, a magyar termelési kultúra XXI. századi újjászületése	(+)	?	-	-	-
Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia¹					
Természeti erőforrások: Biodiverzitás, megújuló természeti erőforrások	?	?	!	+	-
Természeti erőforrások: Az embert érő környezeti terhelések csökkentése	?	?	!	+	(+)
Természeti erőforrások: Nem megújuló természeti erőforrások	?	?	!	+	-
Nemzeti Tájstratégia					
Táji adottságokon alapuló tájhasznosítás megalapozása	?	+	!	+	-
Élhető táj – élhető település – bölcs tájhasznosítás	!	+	!	+	(+)
A tájidentitás növelése	-	+	-	+	(+)
Nemzeti Vízstratégia (Kvassay Jenő Terv)					
Vízvisszatartás a vizeink jobb hasznosítása érdekében	-	(+)	-	+	-
Kockázat megelőző ár- és belvízvédelem	-	-	-		-
A vizek állapotának fokozatos javítása, a jó állapot/potenciál eléréséig	-	-	-	+	-

¹ A környezeti jelentés kidolgozása során a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia célrendszere mellett figyelembe vettük a 3. Előrehaladási Jelentés (<https://www.nfft.hu/elorehaladasi-jelentes>) megállapításait.

Prioritások	P1	P2	P3	P4	P5
	Környezetvédelmi célok				
Minőségi víz- és víziközmű-szolgáltatás, csapadékvíz-gazdálkodás megvalósítása, elviselhető fogyasztói teherviselés mellett	-	-	-	+	-
A társadalom és a víz viszonyának javítása (mind egyéni, mind gazdasági, mind döntéshozói szinten)	-	-	-	+	-
A tervezés és irányítás megújítása	-	-	-	-	(+)
A vízgazdálkodás gazdasági szabályozórendszerének a megújítása	-	-	-	-	-
Nemzeti Éghajlatváltási Stratégia					
Dekarbonizáció	!	!	(!)	+	?
Az éghajlati sérülékenység területi vizsgálatának megalapozása	-	-	-	-	-
Alkalmazkodás és felkészülés	(+)	(+)	-	+	(+)
Éghajlati partnerség biztosítása	-	(+)	-	-	-
Nemzeti Energiastratégia					
A magyar fogyasztót helyezzük a stratégia középpontjába	-	-	-	-	-
Megerősítjük energiaellátásunk biztonságát	-	-	-	+	-
Végrehajtjuk az energiaszektor klímabarát átalakítását	-	-	-	+	-
Kihasználjuk az energetikai innovációban rejlő gazdaságfejlesztési lehetőségeket	?	?		(+)	-
Magyarország Nemzeti Energia- és Klímaterve					
Dekarbonizáció	!	!	(!)	-	-
Energiahatékonyság	-	+	-	+	+
Energiabiztonság	-	+	-	+	-
Belső energiapiac	-	-	-	-	-
Kutatás, innováció és versenyképesség	?	?	-	-	-
Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia					
A Kisfaludy Turisztikai Fejlesztési Program: desztinációs logikán alapuló termék- és attrakciófejlesztés, alpinfrastruktúra-fejlesztés	+	+	-	-	-
Identitás és kötődés	-	(+)	-	-	+
OFTK					
Értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdasági fejlődés	+	+	-	-	+
Népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom	-	+	-	+	+
Természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme	-	+	!	+	+
Térségi potenciálokra alapozott fenntartható térszerkezet	?	?	?	(+)	-
Pest Megyei Klímastratégia					
ÜHG kibocsátás csökkentése	!	!	!	+	?
A különböző szektorok alkalmazkodóképességének erősítése és felkészültségének erősítése	?	?	-	+	(+)
Tudásmegosztás és együttműködés javítása, Pest megye példamutató szerepének erősítése	?	?	-	-	(+)

- Jelmagyarázat*
- +** Program célja kifejezetten támogatja/összehangban van a környezeti céllal
 - !** Program célja biztosan vagy potenciálisan ellentétes a környezeti céllal
 - ?** Program célja és a környezeti cél közötti összefüggés jellege a Program végrehajtásának módjától függ
 - Program és a környezeti cél nem állnak kapcsolatban egymással, vagy nincs egyértelmű kapcsolat

VI.2 A jelenlegi környezeti helyzet releváns, a Programmal összefüggésben lévő elemeinek ismertetése

A Konceptió és Program 2020-ban elkészült helyzetfelmérő vizsgálata alaposan feltárta a természeti adottságokat, természeti erőforrásokat és a környezet állapotát, s így a tervezés számára megfelelő alapot biztosított. Jelen fejezetben csak néhány olyan tényezőre kívánjuk felhívni a figyelmet, melyek a Program megvalósítása során is figyelmet kell, hogy kapjanak.

VI.2.1 A tervezési terület azon környezeti jellemzőinek és környezeti állapotot befolyásoló tényezőinek azonosítása, amelyeket a Program megvalósítása valószínűleg jelentősen befolyásol

Pest megye 6393 km² területű, területe a 3., népessége a legnagyobb az országban ráadásul növekvő, az elmúlt 10 év során itt nőtt legdinamikusabban a lakosságszám. A növekedés legnagyobbbrészt a fővárosból kifelé irányuló és az ország távolabbi térségeiből érkező bevándorlásból táplálkozik. A megye lakónépessége közel 1,3 millió fő. Az agglomeráció a megye településeinek több mint négytizedét, a lakosság 68%-át tömöríti. Az agglomeráció gazdasági súlya kiemelkedő, ezt jelzi, hogy a megye vállalkozásaiból népességnél csaknem 10 százalékponttal nagyobb arányban, 78%-kal részesedik.

Éghajlati jellemzők, éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás

A megye területére a mérsékelt hűvös - mérsékelt száraz éghajlati vonások jellemzők. A megye déli peremén a napsütéses órák száma évi 2100, az északi és magasabb területeken viszont csak 1950-2000 óra a mutató értéke. Jelentős különbség van a lehullott csapadék mennyiségében a megye egyes részei között (a középhegységekben 750-800 mm, az alacsonyabb területeken átlagosan csak 500-600 mm csapadék hull évente). A megye jelentős része aszályos vagy aszályra hajlamos. A klímaváltozás következtében gyakoribbá és hosszabbá váló nyári hőhullámok az agglomerációban intenzívebben beépített és nagyobb népsűrűséggel bíró területeken fokozottabb hatást fejtenek ki. A csökkenő és rendszertelenebbé váló éves csapadékmennyiség nehezíti a megye mezőgazdasági szerepének megerősödését. A nagy intenzitású csapadék, zivatarok, jégesők gyakoriságának növekedése mind a hegyvidéki, mind a síksági területeken fokozódó erózióhoz, löszös területeken suvadáshoz, deflációhoz vezet, ami súlyos környezeti katasztrófák veszélyét hordozza magában. A változékonyabb időjárás, az erős széllel járó viharok gyakorisága mind a mezőgazdaságban, mind az erdőgazdálkodásban új kihívásokat jelent a gazdálkodók számára. Az egyre melegebb nyarak – különösen a települések központjában, a beépített, nagy burkolt felületekkel rendelkező településrészekben – egyre nehezebben elviselhetők. Az elmúlt évtizedben sok városközpont újjáépült, a klímaváltozás elleni védelemre csak kevés település gondolt, és még kevesebb tudott e nagy költségigénnyel rendelkező tevékenységre anyagi forrásokat biztosítani. A növekvő hőmérséklet ellensúlyozására szükséges minél nagyobb felületek – ezekből minél nagyobb közterületek – árnyékolása, ivóvízzel való ellátása. A friss levegő áramlásának segítése és a helyi mikroklíma javítása érdekében újra kiemelt szerepet kell biztosítani a tereken és utcákon a fáknak, a növényzetnek. A településfejlesztési és településrendezési eszközökben és a közterek kialakításában is hangsúly kell fektetni a zöldfelületek (védőerdősávok, közparkok és fasorok, azaz összefüggő zöldfelületi rendszer) növelésére a hőség csökkentése, a vízgazdálkodás javítása, illetve a viharos szelek erejének mérséklése érdekében.

Területfelhasználás, talajadottságok

A térségi területfelhasználás alakulása szempontjából kiemelkedő jelentőségű az új területek igénybevétele lakás-, gazdasági és egyéb célú fejlesztésre (bányanyitásra, közlekedési hálózat fejlesztésére stb.) kivont mezőgazdasági területek kiterjedésének értékelésére. A területkivonási intenzitás a fővárostól és az agglomeráció belső – intenzíven fejlődő és átalakuló – térségeitől távolodva Pest megye hagyományosan vidéki térségei felé csökken. A térségi területfelhasználás alakulására a mezőgazdasági területek (lassuló mértékű) fogyása és a beépített, illetve a beépítésre szánt területek dinamikus növekedése jellemző. A művelésből kivont területek legnagyobb részét különböző gazdasági funkciók foglalták el. Probléma a kavicsbányászatból megmaradt területek visszaállítása a tájgazdálkodásba. Jellemzően a rekultiváció nem terjed ki a tavak körüli teljes körű tájrendezésére.

Az intenzívebb terhelésre javasolható, belterjes mezőgazdasági térségek területét jórészt átfedik a kiváló termőhelyi adottságú szántóterületek: a legjobb termőképességű szántók földvédelmi szempontból kiemelt szabályozás alá esnek, ugyanakkor agrár- tájterhelhetőségi szempontból a leginkább hasznosítható területek. Cél, hogy ezeken a területeken más célú terheléssel járó tájhasználat (pl. beépítés, erdősítés, vízfelület létesítése) ne valósulhasson meg.

A bányaművelés okozta tájsebek a megye sajátos tájterhelési problémáját jelentik. A bányatáj-rekultivációs problémák a megye belső, agglomerációs övezetében jelentkeznek koncentráltan. Probléma a térségi tavak utóhasznosításának összehangolása, amit erőteljesen korlátoz a víz egészségügyi kockázata.

A Budapestet övező agglomerációs települések táji szempontból túlterheltek mind a beépítések, mind a közlekedési hálózatok területfoglalása, mind a fogyatkozó természetes felszínnek tekintetében. A megye kevésbé urbanizált és gazdaságilag fejletlenebb térségeiben kevesebb a konfliktus.

Pest megye talajainak 1%-a savanyú, területének 30%-án találhatóak gyengén savanyú talajok. Talajainak 11%-a erősen kedvezőtlen, 26%-a kedvezőtlen és 25%-a kedvező talajminőségű, 38%-a művelés alól kivett, illetve erdő terület.

Felszíni és felszín alatti vizek mennyiségi és minőségi jellemzői

A Duna mintegy 100 km-es szakasza esik a megye területére. A Duna egyetlen jelentős Pest megyei mellékfolyója az Ipoly, ami egyúttal a nagy folyam egyetlen baloldali mellékfolyója Magyarországon. A Tisza vízgyűjtő területéhez tartozó megyei vízfolyások közül legjelentősebbek a Galga és a Tápió. A hegyvidéki, dombsági területeken természetes patakok, a síkvidéken csatornák találhatóak nagyobb számban. Természetes tavak hiányában nagy a mesterségesen kialakított bányatavak, ill. víztározók száma a megyében. A délegyházi tórendszer, amely közel 50 hektáros területet foglal el, mind közül a legnagyobb.

A Duna-völgy területén a talajvízszint 2-4 m mélyen húzódik, de szoros összefüggésben áll a Duna vízállásával. A talajvíz mennyisége jelentős, a minőségét a csatornázatlan települések kommunális szennyvizei és mezőgazdasági kemikáliái veszélyeztetik. Különleges adottság a Dunát kísérő nagyszerkezeti vonal, melyhez jelentős hévíz-előfordulás kapcsolódik. A Dunától délkeletre is jelentős talajvízkészletek tárolódnak a kavicsos rétegben, átlagosan 2-4 m mélységben. A Dunai vízbázisok a megye egyik legnagyobb jelentőségű természeti kincsei. Az alföldi területek, különösen a Homokhátság területei talajvízben és rétegvízben is szegényebbek.

Az állóvizek és a felszíni vizek esetében a megyében a túl nagy tápanyag és/vagy szervesanyag-tartalom okozza a legjellemzőbb problémát, aminek egyik oka a kommunális szennyvíz bevezetésének módja. A

Duna tápanyagtartalma magas és bakteriológiai szempontból is szennyezett, annak ellenére, hogy egyes paraméterei javultak. A Ráckevei-Soroksári Duna-ág vízminősége messze nem éri el a kívánatos szintet, amiben a legfontosabb szerepet a Duna vízminősége játssza, amely éppen a beömlésnél, a Kvassayzilipnél mutatja a legkedvezőtlenebb értékeket. Pest megye déli térségében több mint 2000 ha kiterjedésű nyílt víztükör párologtatja a talajvizet a térségben. A megye településein számos termálstrand is üzemel (Cegléd, Érd, Nagykáta stb.), amelyek használt termálvizét általában valamilyen felszíni vízfolyás fogadja be.

A megye vízellátását jelentős mértékben a dunai parti szűrésű kutak biztosítják a Szentendrei- és a Csepel-szigetről. A kavicsrétegen átszűrődött víz minősége nagyságrendekkel jobb, mint a vízfolyásé. A Dunától távolabbi területeken a vízadó rétegeket a mélyebben (100-200 m) lévő rétegvizek alkotják. E kutakból nyert víz – általában – közvetlenül, előkezelés nélkül használható ivóvízként. Pest megye településeinek döntő többsége az érzékeny, illetve a fokozottan érzékeny besorolású a felszín alatti vizek védelme szempontjából, amit a tervezés során és a területhasználatkor figyelembe kell venni. A Budai-hegység területén gyakori a karsztvízből táplált kút vagy vízbázis. A talajvíz a megye területén – a hegyvidéki területeket leszámítva – szinte egységesen a felszíntől 2-5 m-en belül jelentkezik. A talajvíz magas nitrát szennyezettségű.

Pest megye területén a mélyfúrású kutakból többségében termálvíz is nyerhető. A termálvizek egy részét gyógyászati célra hasznosítják, másrészt üdülés, strandolás eszközeként. Tisztítva csak kisebb részben kerül vissza sajtolással.

Pest megyében is különösen nagy károkat okoz a csapadékvíz mind belterületen, mind külterületen. Ennek oka részben az intenzíven beépített területek megnövekedett aránya, a csapadékvizet felvenni képes növényzettel borított (ligetes-fás területek, erdők, rétek, legelők) területek csökkenése, hiánya; de a csapadékvíz elvezetésének hiánya is, illetve a már meglévő, de a mai csapadékmennyiségekhez képest alulméretezett, nem karbantartott, vagy megszüntetett (betömött) csapadékelvezető rendszerek is. Gyakran tapasztalható, hogy a meglévő rendszerek nem tudják ellátni a feladatukat, és településrészek kerülnek víz alá. Ez különösen veszélyes a löszös területeken, ahol nemcsak vagyonszám lehet a következménye a csapadékvíz-elvezetés, illetve a csatornázatlanság hiányának.

A csapadékvíz belterületi elvezetése több településen még egyesített rendszerben, a szennyvízcsatorna hálózaton keresztül történik. Ezáltal a csatornahálózat méreteinek, szállító kapacitásának növelésére van szükség. Az egyesített rendszer a befogadó szennyvíztisztító telepet is jelentősen terheli.

A nagy mennyiségű csapadék gyors elvezetése a vízgazdálkodásban is kedvezőtlen, mert később a víz hiánya aszályt okoz.

Biológiai sokféleség, természetvédelem, Natura 2000 területek

A természetes növénytakaró és a talajviszonyok tekintetében a megye erősen differenciált. A budapesti agglomeráció az ország legintenzívebben hasznosított és legsűrűbben beépített területe. A mesterséges felszínek – legyenek azok lakóterületek, gazdasági, vagy egyéb különleges területek – igen jelentősek. Invazív fajokkal szennyezett területek elsősorban a Gödöllői-dombságban találhatók, de szinte mindenütt előfordulnak a belterületekhez és utakhoz közelebb fekvő, illetve a felhagyott gazdálkodású területeken, az új beépítéseknél.

A megye területét érintő országos jelentőségű védett természeti területek – kettő nemzeti park és négy tájvédelmi körzet – összes területe 74 ezer hektár, a tizenkettő természetvédelmi területét meghaladja az 1000 hektárt, együttesen a megye területének mintegy 12%-át teszik ki. A 81 helyi jelentőségű védett természeti terület csaknem 12 ezer hektárnyi területe a megye területének 1,8%-át foglalja el.

Levegőminőség

Pest megyében a nagyobb forgalmú útvonalak mellett a nitrogén-oxidok és a szállópor jelent levegőminőség szempontjából imissziós problémát. A megye emissziós légszennyezettségének alakulásában viszont jelentős szerepet játszanak az ipari kibocsátók is. Az agglomerációs övezet fejlett sokrétű gazdaságú, de környezetet terhelő iparral is bíró településeinek levegőjét nagyobb terhelés éri.

A természetes növénytakaróval borított területek alacsony és egyre csökkenő aránya miatt a talaj felső rétege a szélereziónak kevésbé áll ellen, aminek következménye az igen gyakori porképződés. Becslések szerint az agglomeráció szállópor szennyezettségének legalább a fele nem helyi, hanem regionális eredetű. A PM10 napi határérték-túllépések nagy része télen, valamint a szárazabb, hűvösebb tavaszi és őszi inverziós időszakokban történik.

Mivel az ország teljes lakosságának nagyjából negyede itt él az agglomerációban, a közlekedésből eredő terhelés is jelentős, főleg naponta két időintervallumban. Még mindig jelentős arányban fordulnak elő Pest megyében burkolatlan utak, amik kis forgalmuk ellenére is – az útfelszínről felverődő por mennyiségének nagysága miatt – jelentősen hozzájárulnak a porterheléshez.

Különösen egyes nyári napokon, vagy őszi inverziós időszakokban Budapest határainál, az agglomeráció szélén sokszoros túllépések is előfordulnak a csúcsforgalom időszakai alatt – egy óras határérték vonatkozásában –, különösen nitrogén-monoxid (NO) és kén-dioxid (SO₂) esetében.

Jelentős terhelést eredményeznek a pollenek. Pest megye különösen terhelt az invazív fajok által, ami a felhagyott és a nem gondozott mezőgazdasági, illetve erdőterületeken jellemző, de a természetközeli élőhelyeken és a kertekben is jelen vannak.

Lokálisan kis mértékben javította a levegőminőséget, hogy sok helyen megújultak a települési központok és növekedett a közparkok zöldfelülete. Továbbá kedvező, hogy a felhagyott mezőgazdasági területek egy részén gyepgazdálkodás folyik és növekedett az erdővel borított felületek száma is.

VI.2.2 A fennálló környezeti konfliktusok, problémák leírása és mindezek várható alakulása, ha a Program nem valósulna meg

A Program megvalósulása egy olyan társadalmi-gazdasági környezetben történik, amelyben eleve számos, évtizedek óta fennálló környezeti konfliktus jelentkezik, hiszen gazdasági rendszerünk hosszú ideje nem fenntartható. A korlátlan gazdasági növekedés és fogyasztás feltételezése kontraproduktív, nem fenntartható. Nem lehet a társadalmi és gazdasági folyamatokat csak állandó utólagos beavatkozások árán fenntartható irányba terelni, mert annak hozadéka a nagy forrásbevonás ellenére is minimális. Mindezek mellett számos olyan környezeti konfliktust lehet azonosítani, melyek a Program megvalósulása esetén erősödhetnek, ugyanakkor számos esetben annak megvalósulásával kedvezőbbé is válhatnak.

Az egyik alapvető környezeti konfliktus a **klimaváltozás** miatt jelentkezik, melyre természetesen a Program kismértékben lehet csak hatással (a megyei klímastratégiák bemutatják mindezen intézkedéseket), ugyanakkor fontos kiemelni, hogy a fejlesztési irányai révén a hatásokat csökkentheti, az alkalmazkodást javíthatja. Mindez fontos terület kell legyen a következő évtized fejlesztéseinél.

A jelenlegi **vízgazdálkodási** gyakorlat ugyan már elmozdult a vizek kártétele elleni védekezés prioritizálásától és már megjelentek a vízviszataratást elősegítő intézkedések is. Ugyanakkor a Programban hangsúlyosak a vízviszataratás nagyobb, térségi léptékű fejlesztései. Tehát ha nem valósulna meg a Program, az jelentősen hátrálatná a fenntartható vízgazdálkodás kiszélesítését, ami számos egyéb környezeti elem és ökoszisztéma szolgáltatás minőségére is kedvezőtlenül hatna.

Az **energiafelhasználás** terén a megújuló energia prioritása a Program megvalósulása nélkül alig érvényesülhet, hiszen azok az ösztönzők, beavatkozások, melyek egy egészségesebb regionális energiastruktúrát tudnak kialakítani, nem tudnak megvalósulni. Ugyanakkor nagyon fontos e tekintetben is az életmódbeli változás, az energia igények csökkentése.

A **közlekedési, szállítási igények** gyakorlatilag folyamatosan növekednek, amelyet az életmód és a gazdasági verseny is generál. A Program minderre kétféle hatással lehet: egyrészt a fejlesztések további forgalomművelő hatással is járnak, másrészt számos fejlesztés, különösen a településeken belül igyekezik a mobilitási igényeket csökkenteni.

Az **életmód változása** elkerülhetetlen, de sajnos a társadalom értékrendjében az anyagi jólét megszerzése kap prioritást, ami összefüggésben a fogyasztás (és ezzel összefüggésben az energia, terület és erőforráshasználat) folyamatos növekedésére épülő gazdasági növekedés folyamatosan kedvezőtlen irányba mozdítja a környezethasználatot. Mindezt a média is folyamatosan erősíti. A fenntartható fogyasztási magatartás-formák nehezen terjednek, annak ellenére, hogy azért történt előrelépés egyes területeken, de a hulladékkezelés, a pazarló víz- és energiahasználat megelőzése terén további feladatok vannak, mely a Program megvalósulása nélkül még lassabban haladhat. Mindez, az életmódunk és a folyamatos gazdasági növekedési elvárások hozzájárulnak a **területfelhasználás** kedvezőtlen átalakulásához, melyet csak komoly szabályzókkal, korlátozásokkal lehetne fenntartható mederben tartani, amelyre sajnos a Program megvalósulása nélkül még annyi lehetőség sincs, mint annak révén, annak ellenére, hogy bizonyos programelemek tovább rontják a területhasználat már most is egészségtelen szerkezetét.

VI.3 A Program megvalósulásával közvetlenül vagy közvetve környezeti hatást kiváltó tényezők, okok feltárása

Az értékelés keretében közvetlen kiváltó oknak tekintünk valamennyi olyan, a beavatkozások körében azonosítható hatótényezőt, amely a vizsgált környezeti elemek, rendszerek állapotát **egyértelműen azonosítható módon** befolyásolja. Számos olyan fejlesztési irány is megjelenik ugyanakkor a Programban, amelyek **az általuk kiváltott hatáslánc révén** szintén – kedvező, vagy kedvezőtlen irányban – képesek módosítani a környezeti elemek, rendszerek állapotát, annak ellenére, hogy elsődleges céljuk messze nem ez. Jellegzetes példáját képezik e közvetett hatásoknak pl. a turisztikai fejlesztések, amelyek – nem kellően átgondolt, a környezeti szempontokat nem megfelelően érvényesítő megvalósítás esetében – pl. a közlekedési igények növelése, és ezáltal a forgalom volumenének növekedése révén veszélyeztethetik a települési levegő minőségét.

Az alábbiakban ezen elvi háttér mentén a Programban foglalt fejlesztési irányok kedvezőtlen környezeti hatásait, következményeit, azok azonosítható hatásmechanizmusait tekintjük át vázlatosan. A kedvezőtlen hatások kiemelését a környezeti vizsgálati eljárás végső célja, azaz az értékelés tárgyát képező tervdokumentumban foglalt tevékenységek potenciális környezeti károsításának, környezetállapot-veszélyeztetésének az azonosítása és megelőzése indokolja. Természetesen nem hagyható figyelmen kívül, hogy a Program számtalan olyan feladatot tartalmaz, amelyek messzemenően támogatják a különböző környezet-, természet-, táj- és klímavédelmi célok érvényesülését, ezek részletes bemutatását a III.5 fejezet tartalmazza.

VI.3.1 A természeti erőforrás közvetlen igénybevételét vagy környezetterhelését okozó tényezők összefoglalása

Előjáróban érdemes leszögezni, hogy a Program aránylag sok olyan fejlesztési irányt tartalmaz, amely magában hordozza a természeti és környezeti erőforrások túlzott mértékű közvetlen vagy közvetett (pl. szállítási igény növelésére visszavezethető) igénybevételének vagy terhelésének lehetőségét. Ugyanakkor **a legtöbb olyan fejlesztési irány esetében, amely potenciálisan kedvezőtlen környezeti hatással járhat, a Program kiemeli a környezeti, fenntarthatósági szempontok érvényesítésének fontosságát a végrehajtás során.** Ezt a megközelítést messzemenően támogatjuk, hiszen nyilvánvaló, hogy **a környezeti szempontok érvényesítése nem járhat a gazdasági teljesítmény aránytalan romlásával, vagy egyes környezeti károsítás szempontjából magas kockázatú ágazatok hazai leépítésével és ezáltal a környezeti kockázatok más országok felé történő átterhelésével.**

Az alábbiakban a Program azon több helyen is előforduló fejlesztési irányait soroljuk fel vázlatosan, amelyek – különösen a környezeti szempontokat nem teljeskörűen integráló végrehajtás esetében – **közvetlen környezetigénybevétel, illetve terhelést eredményezhetnek.**

- Az **ipari termelés volumenének növelése, ipari parki fejlesztések**, ipari telephelyek létesítése, bővítése, a közvetlen területfelhasználás mellett – a környezet- és természetvédelmi szempontok nem kellően hatékony érvényesítése esetében – a levegő, a felszíni és felszín alatti vizek, a talaj terheléséhez, az élővilág közvetlen veszélyeztetéséhez stb. vezethetnek.
- Az **ipari létesítmények technológiai és hűtővízigényének kielégítése** a vízkészletek csökkenését és az élővizek élővilágát veszélyeztetheti, különösen nyári időszakban jelentkező kisvizek esetében;
- Az **infrastrukturális hálózatok bővítése** a természeti erőforrások közvetlen igénybevételével jár: területfelhasználását feltételez, alakítja a térszerkezetet, az épített környezetet, a táj arculatát, fragmentálhatja az egyes élőhelyeket, megváltoztathatja a talaj- és a felszíni víz áramlási viszonyait stb.
- A közlekedésfejlesztést érintő fejlesztési feladatok között a Program aránylag hangsúlyosan kezeli a **közúti közlekedés fejlesztését**. Környezeti szempontból ugyanakkor ez közvetlen jelentős mértékű környezetterheléssel járhat.
- A helyi igényekhez nem igazodó **szennyvíz-elvezetési és kezelési megoldások** a befogadók vízminőségének romlásához vezethetnek.

VI.3.2 Környezeti következményekkel járó társadalmi és gazdasági folyamatok összefoglalása

A területfejlesztési programban szereplő beavatkozások döntő többsége nem gyakorol közvetlen hatást a környezeti elemek, rendszerek állapotára, ugyanakkor számos közülük olyan **hatásmechanizmusokat generál**, amelyek esetében – a program végrehajtásának módjától függően – kimutathatók ilyen irányú következmények. Az alábbiakban azokat a folyamatokat, illetve hatásmechanizmusokat vázoljuk fel, amelyeket leginkább érint a területfejlesztési program. Hangsúlyozzuk, hogy az alábbi felsorolás messze nem teljeskörű, a közvetett környezeti hatásokra vonatkozóan a VI.4. fejezet nyújt részletes információkat. Mindazonáltal érdemes leszögezni, hogy **az alábbiakban felsorolt egyes beavatkozások környezeti elemekre gyakorolt káros hatásai a legtöbb esetben mérsékelhetők** a környezeti szempontokat érvényesítő előkészítés, tervezés, illetve a jogszabályi előírások betartása révén. Utóbbiak vonatkozásában a területfejlesztési program is tartalmaz üdvözlendő megállapításokat.

- Bár a területfejlesztési program több olyan beavatkozást is megfogalmaz, amellyel a **települések „szétterülését”** igyekeznek mérsékelni (pl. barnamezős területek hasznosítása vállalkozásfejlesztési programokhoz kapcsolódva, természetvédelmi területek megóvása), a megyében jelenleg tapasztalható **népességnövekedés** és a megye **nemzetközi pozíciójának erősítését** célzó intézkedések inkább a további „szétterülést” valószínűsítik. A megye fővárostól távolabb fekvő, lemaradásban lévő térségeinek komplex fejlesztése oldhatja a megye vállalatainak és népességének főváros környéki területekre történő koncentrálódását, ugyanakkor hozzájárulhat a távolabb fekvő (jellemzően természetközeli) települések „szétterüléséhez”.
- A megye (különösen nemzetközi jelentőségű) közúthálózatának bővítése forgalomgeneráló hatású, a **növekvő szállítási- és közlekedési volumen** révén többlet légszennyezőanyag- és üvegházhatású gáz kibocsátás lehetőségét hordozza magában. Bizonyos hiányzó hálózati elemek (pl. települési elkerülőutak) megépítése lokálisan a környezetterhelés csökkenését (pl. az adott település belterületén) és növekedését (pl. az új útvonal által érintett területeken) egyaránt maga után vonja.
- A **szállítási volumen emelkedésének** irányába hat a megye gazdaságában jelenleg is kiemelkedő szerepet játszó kereskedelmi és logisztikai szektor erősítése, ami szintén többlet légszennyezőanyag- és üvegházhatású gáz kibocsátáshoz vezethet, amennyiben a fejlesztések során nem a karbonszegény és alacsony kibocsátású technológiákat részesítik előnyben.
- A **turizmus fejlesztése** jelentős mértékű többlet-környezetterhelést eredményezhet, egyrészt a turisztikai létesítmények létrehozása és üzemeltetése, a megnövekvő közlekedési igények kielégítése, az élővilág zavarása, illetve veszélyeztetése révén.
- A Duna **nemzetközi szállítmányozásban** betöltött szerepének erősítése (illetve fokozottabb turisztikai célú hasznosítása) a vízi ökoszisztémák terheléséhez vezethet.
- A **befektetés-ösztönzésre, versenyképesség növelésére** vonatkozó számtalan különböző jellegű beavatkozás esetében ugyan nem határozható meg a várható környezeti hatások, hiszen azokat messzemenően befolyásolja a befektetések ágazati hovatartozása, helyszíne, a megvalósuló fejlesztések jellege, az alkalmazott technológiák stb., azonban értelemszerűen valamennyi esetben **fennáll a fokozott környezetterhelés lehetősége**, amelyek elkerülésére minden esetben messzemenő figyelmet kell fordítani a végrehajtás során.

VI.4 A Program megvalósítása esetén várható, a környezetre gyakorolt közvetlen és közvetett hatások, környezeti következmények

VI.4.1 A talajt, termőföldet érintő hatások, következmények

A Programban foglalt intézkedések talajokat, termőföldet érintő hatásaival kapcsolatban általánosságban elmondható, hogy azon infrastrukturális fejlesztések, amelyek zöldmezős beruházásokat generálnak, terhelő hatásúak, jellemzően a területfoglalás miatt. Ugyanakkor a helyzetelemzés és a Program is hangsúlyosan rávilágít arra, hogy a tervezési területen nagyon eltérő adottságú mezőgazdasági területek találhatóak, ezért az agráriumban rejlő fejlesztési potenciálok és igények földrajzi tájanként különböznek. Az agráriummal kapcsolatos tervezett intézkedések, környezeti szempontból jellemzően előremutatók, kedvező hatásúak. A talajokat, termőföldet érintő beazonosított hatások prioritásonként az alábbiak:

A **„Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának dinamizálása”** prioritás tervezett tevékenységei közül, közvetlenül azok hatnak a talajra, termőföldre, amelyek lehetőséget biztosítanak új infrastrukturális elemek fejlesztésére is. **Az intézkedésterületen belül a gazdasági célú ingatlanfejlesztés első sorban a területfoglaláson keresztül fejthet ki terhelő jellegű hatást.** Ugyanakkor a prioritáson belül vannak olyan vállalkozásfejlesztési célú intézkedések, amelyek határozottan javító hatásúak lehetnek a talajok, termőföldek állapotára. A „mezőgazdasági és élelmiszeripar növekedésének biztosítása” intézkedésen belül, célul tűzték ki a mezőgazdaság digitális átalakulását, a precíziós mezőgazdasági termelés térnyerését, a termelési folyamatok átalakítását. A mezőgazdasági termelés fenntarthatóságának megteremtésében a talajok megőrzésében, a biodiverzitás megóvásában érdekeltté kívánják tenni a mezőgazdasági termelőket, megfelelő szabványok és minőségi védjegyek segítségével ösztönzik a termelőket e változtatás irányába. Innovatív mintagazdaságok támogatásán keresztül, pilot projektekkel, szélesebb körökhöz is eljuthatnak a fenntartható mezőgazdasági termelés megvalósításához szükséges ismeretek, technológiák, gyakorlatok. **A fenntartható mezőgazdasági tevékenység, a precíziós gazdálkodási formák és a talajvédelmi intézkedések hozzájárulnak, hogy közvetett és közvetlen módon javuljanak Pest Megye talajainak fizikai állapota, hosszútávon biztosítva legyen a talajerő növelése és a talajok szervesanyag tartalmának javulása.** A „vállalkozások támogatása a fenntartható működés, a körforgásos gazdaság modelljének adaptációjában” közvetett módon szintén a talajok állapotának javulását eredményezheti, hiszen az egyik legnagyobb talajszennyező, a hulladék szabályozott begyűjtését és hasznosítását segíti elő. **Az életmód és egészségipari tevékenységek támogatása közül a biogazdálkodás elterjesztése egyértelműen a talajok állapotának javulásához vezet, a felhasznált növényvédőszeres, vegyszerek, műtrágyák mennyiségének csökkenésén keresztül. A természetes talajerőutánpótlás szintén javítja a talajok állapotát.**

A „turizmus, mint stratégiai ágazat fejlesztése” intézkedései között megjelenik a megye termál és gyógyvizeinek hasznosítása is. A termálvizek, gyógyvizek hasznosítása során **törekedni kell a termálvizek többcélú hasznosítására, minimalizálni kell a használt termálvizek felszínen történő elhelyezését.** A használt termálvizek felszíni elhelyezését és az agrárium öntözési igényeit úgy kell összehangolni, hogy a talajok állapotromlása elkerülhető legyen. A termálvizekkel kapcsolatos egyéb megállapításokat, indoklásokat és javaslatokat ld. felszíni- és felszín alatti vizeket érő hatások bemutatásánál.

Javasoljuk, hogy az ipari parkokhoz kapcsolódó fejlesztések során részesüljön előnyben a már meglévő ipari parkok hatékonyságának növelése, továbbfejlesztése. Új ipari parkok létrehozása során részesüljenek előnyben a barnamezős beruházások, amelyek a talajok megóvásán túl

számos egyéb esetben is mérséklük a környezeti terheléseket. Az infrastrukturális jellegű beruházások során törekedni kell a területfoglalás minimalizálására, ill. arra, hogy a burkolt felületek a közlekedési, parkolási és pormentesítési funkciókon túl egyéb módon is hasznosuljanak (pl. vízvizsztatartás ld. VI.4.2 fejezetben).

Javasoljuk, hogy a területfoglalás racionalizálása érdekében, a turisztikai attrakciókhoz kapcsolódóan, csak a reális látogatottsághoz méretezett infrastruktúra kerüljön kiépítésre, kerülni kell a túlzott kapacitások kiépítését (pl. szilárd burkolattal ellátott parkolók kialakítása).

A használt termálvizek felszíni elhelyezését minimalizálni szükséges (részletesebb javaslatokat ld. a felszíni-és felszín alatti vizeket érő hatásoknál tett javaslatok).

„Szolidáris Pest megye: Pest megye társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségeinek (...) komplex fejlesztése” prioritáson belül szintén megjelenik az ipari parkok infrastrukturális fejlesztése, ami esetében fennáll a területfoglalás jelentette terhelő hatás. Ugyanakkor ezt ellensúlyozhatja a „barnamezős területek rehabilitációja, gazdasági célú újrahasznosítása” intézkedés, ami csökkentheti a még természetesebb állapotú felszínek, talajok igénybevételét. A prioritás a Szobi, Nagykátai, Aszódi, Dabasi, Ceglédi, Nagykőrösi és Ráckevei járási területi fókuszú intézkedéseket tartalmazza. Az intézkedések döntő többsége más prioritásokon belül is megjelenik (területi fókusz nélkül), azok hatásai az érintett prioritások vizsgálatánál kerülnek bemutatásra.

Az **„Elérhető Pest megye: Közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében” prioritás** közlekedési infrastruktúra (közúthálózat, vasúti hálózat, kerékpárút hálózat) fejlesztése esetében jelentkezhetnek terhelő hatások a talaj szempontjából. A meglévő infrastruktúra továbbfejlesztése jellemzően csak a kivitelezési fázisban jelent átmeneti jellegű terhelő hatást. Környezeti szempontból kiemelten kezelendő az **új nyomvonalon tervezett beruházások, jellemzően elkerülő utak, összekötő utak**, amelyben az **új vonalas létesítmények kialakításának jelentős anyagigénye van, ami a megye területét is érintően a homok, kavics, mészkő, andezit és agyag előfordulási helyekről lehetséges kielégíteni. A területfoglaláson túl, az anyagnyerőhelyek kialakítása és az ásványi nyersanyag kitermelése a talajokat kedvezőtlenül érinti.** A vasúti vonalak fejlesztése esetében is jelentkezhet az ásványi vagyon mennyiségét érintő hatás, azonban – a jellemzően bazalt és andezit – alapanyagok csak korlátozottan fordulnak elő a tervezési területen belül. Jelentősebb alapanyagigény távolabbi anyagnyerőhelyek bevonásával elégíthető ki, ezért a terhelő hatások is ott jelentkeznek. A vízi közlekedéshez kapcsolódó fejlesztéseknél, a kikötői infrastruktúra és a szárazföldi megközelítő utak esetében jelentkeznek a fent ismertetett terhelő tényezők.

Javasoljuk, hogy – a jellemzően közúti infrastruktúra fejlesztésekhez kapcsolódó – **anyagigényeket kielégítő anyagnyerőhelyek a kitermelést követő megfelelő rekultiválása biztosított legyen. A talajok, ásványi nyersanyagok védelmében előnyben kell részesíteni az alternatív építőanyagok használatát (pl. gumiaszfalt, feldolgozott inert hulladékok), amely számos más környezeti előnnyel is jár (hulladékhasznosítás, körforgásos gazdaság elősegítése, üzemanyagfelhasználás csökkenése, nagyobb élettartam, növekvő közlekedésbiztonság).** A vonalas létesítmények tervezése és kivitelezése során törekedni kell a területfoglalás minimalizálására.

Javasoljuk a termőföld mennyiségi védelme érdekében, az átlagosnál jobb minőségű termőföld és a kiváló termőhelyi adottságú szántóterületek övezetében, a területeket mezőgazdasági célra megtartani, amennyiben lehetséges az infrastrukturális fejlesztéseket kevésbé értékes területeken kell végrehajtani.

A Program valamennyi prioritása közül az **„Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért”** prioritás járhat a legtöbb és legnagyobb mértékű javító hatással a talajok állapotára, ugyanakkor néhány intézkedés esetében szükségesek a korlátozó jellegű beavatkozások. A talajok minőségi és mennyiségi állapotának javítása szempontjából előremutató, hogy a helyzetelemzés alapján megfogalmazásra kerültek olyan célok, mint a talajerő utánpótlása, az erózió elleni védelem, a fenntartható mezőgazdasági gyakorlat és a szennyezett területek kármentesítése. Az előbbi célok megvalósítását a következő tervezett intézkedések szolgálják: települési zöldterületek növelése, parlagterületek visszaszorítása, barnamezős területek újrahasznosítása, hulladékgazdálkodás fejlesztése, illegális hulladéklerakások felszámolása, kerti komposztálás népszerűsítése. Külön ki kell emelni a talajok mennyiségi állapotának javítását célzó két intézkedést. A csuszamlásveszélyes löszfalak állékonyságának felmérése és ennek megfelelő geotechnikai beavatkozások elvégzése értékes (jellemzően csernozjom) talajok megóvását szolgálja. A megye déli részén található, nagy felületű kavicsbányák, bányatavak rekultivációja kiemelt feladat lehet, hiszen a talajvédelmi hasznok mellett a felszíni- és felszín alatti vizek állapotának javítása érdekében is fontos intézkedés.

Az esetleges káros hatások mérséklése érdekében, korlátozó intézkedések jellemzően a megújuló energiahasznosítás egyes intézkedéseivel kapcsolatosan fogalmazhatók meg. A termálvizek hasznosításával kapcsolatos javaslat az 1. prioritás esetében került megfogalmazásra (ld. előző oldal). A kedvező környezeti hatásokon túl, a napelemparkok jelentős területfoglalással valósíthatók csak meg. Ezért elhelyezésüknél nem csak a villamosenergia hálózathoz való kapcsolódási pontok, hanem a környezeti- természeti tényezőkre is figyelemmel kell lenni.

Javasoljuk, hogy napelemparkok csak természeti- környezeti szempontból kevésbé értékes (gyenge termőképességű talajokon, ökológiai- tájvédelmi szempontból kevésbé értékes) területeken valósulhassanak meg, vagy az eleve beépített, degradált területeken kapjanak helyet.

A „Hulladékgazdálkodás fejlesztése” intézkedés **közvetett javító hatással bírnak a talajok állapotára, hiszen az egyik legjelentősebb talajszennyező a hulladék.** Ugyanakkor a biológiailag lebomló hulladékok hasznosítása az agráriumban, zöldfelületek fenntartásában még rengeteg fejlesztési lehetőséggel bír, a talajerő utánpótlásban kiemelt szerepe lehet az ágazatnak.

Javasoljuk, hogy a hulladékgazdálkodáshoz kapcsolódó fejlesztések esetében kevésbé az ártalmatlanításra fókuszáló intézkedések, mint a hasznosításhoz kapcsolódóak kerüljenek előtérbe. A nagy mennyiségben keletkező, talajerőutánpótlásban hasznosítható, biológiailag lebomló hulladékok elkülönített gyűjtése és hasznosítása kiemelt szerepet kell kapjon.

A „Vízgazdálkodás, vízvisszatartás létesítményeinek fejlesztése” intézkedés kettős hatású lehet. A víztározásra használt területek időszakosan vagy tartósan vízborítást kapnak, ami a talajok szempontjából egyrészt területfoglalással jár, másrészt a rendszeres vagy tartós vízhatás következtében fizikai és kémiai átalakuláson mennek keresztül. Ezt a lokális hatást nagyban ellensúlyozhatja a visszatartott vizek hasznosításának kedvező hozadéka. A visszatartott vízkészletek zöldfelületeken történő hasznosítása,

öntözési célú hasznosítása vagy egyszerű elszikkasztása, hosszú távon kedvezően hat a környező területek talajvízkészletére, a talajnedvesség állandó optimális szintjének tartására. Ez a hatás elősegíti a talajok fizikai-kémia állapotának optimalizálását, illetve a talajélet állapotának javítását (ami szintén a talajok állapotmutatóit javítja tovább), illetve ellenállóbbak lesznek az eróziós folyamatokkal szemben (csökken a kiporzás veszélye). A vízvisszatartás műszaki létesítményeinek, helyszíneinek elhelyezkedését úgy kell kialakítani, hogy a víztömeg hasznosítása is optimális legyen, illetve lehetőség szerint eleve vízállásos, mezőgazdasági szempontból kevésbé értékes területek igénybevétele történjen meg. A vízgazdálkodás járulékos intézkedései (növényfedettség intenzitásának növelése lejtős felületeken, gyümölcsösök, szőlőültetvények gyepesített felületeinek növelése) csökkenteni fogják a laterális és a lineáris eróziót egyaránt, ami a talajok mennyiségi állapotának megóvása érdekében kulcsfontosságú.

A szennyvíztisztításhoz kapcsolódó fejlesztések révén a talajt érő szennyezések mértéke csökkenhet tovább, jellemzően a kistelepülések területén, ahol jelenleg még nem megoldott a kommunális szennyvíz megfelelő gyűjtése, tisztítása. A szennyvíziszap hasznosításának hosszú távú, környezetkímélő hasznosítása országos probléma. A folyamatosan növekvő szennyvíztisztítási kapacitásoknak köszönhetően, a keletkező szennyvíziszap mennyiség is folyamatosan növekszik. A megye esetében olyan iszap hasznosítási megoldásokat kell találni, amelyek megfelelnek az eltérő jellegű mezőgazdasági területek hasznosítási lehetőségeinek, illetve e lehető legkisebb környezeti terheléssel, ugyanakkor legnagyobb energetikai, környezeti haszonnal járnak.

Javasoljuk, hogy a kistelepüléseken, tanyás térségekben megvalósuló szennyvíztisztítási projektek során részesítsék előnyben a természetközeli megoldásokat, illetve azokat a műszaki megoldásokat, amelyek lehetővé teszik a tisztított szennyvíz helyben történő hasznosítását.

Javasoljuk, hogy napelemparkok csak természeti- környezeti szempontból kevésbé értékes (gyenge termőképességű talajokon, ökológiai- tájvédelmi szempontból kevésbé értékes) területeken valósulhassanak meg, vagy az eleve beépített, degradált területeken kapjanak helyet. Javasoljuk, hogy a hulladékgazdálkodáshoz kapcsolódó fejlesztések esetében kevésbé az ártalmatlanításra fókuszáló intézkedések, mint a hasznosításhoz kapcsolódóak kerüljenek előtérbe. A nagy mennyiségben keletkező, talajerőutánpótlásban hasznosítható, biológiailag lebomló hulladékok elkülönített gyűjtése és hasznosítása kiemelt szerepet kell kapjon.

Az „Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése” prioritás intézkedései jellemzően nem gyakorolnak semmilyen hatást a talajokra, egyedül a sportlétesítmények infrastrukturális jellegű fejlesztései járhatnak terhelő hatással, a fejezet korábbi részeiben ismertetett területfoglaláson keresztül.

A területi fókuszú intézkedések esetében ugyanazok a hatások azonosíthatók, mint a fókusz nélküli intézkedések esetében, ezért azok külön tárgyalása nem indokolt.

VI.4.2 A felszín alatti és felszíni vizeket érintő hatások, következmények

A Programban foglalt intézkedések környezeti hatásainak értékelése során alapvető szempont, hogy az elmúlt évtizedekben alkalmazott vízgazdálkodási gyakorlattal ellentétben, ne a kárelhárítás központú szemlélet érvényesüljön a stratégiai tervezés során. A rövidtávon negatív meteorológiai helyzetekből adódó helyi víztöbbletek elvezetése helyett – ahol lehetséges – a vízvisszatartás és hasznosítás stratégiai és operatív megjelenítése és preferálása elsődleges szempont volt a vizsgálat során. Általánosságban

elmondható, hogy a Program – a helyzetelemzésre alapozva – **megfelelően beazonosította a klímaváltozásból eredő szélsőséges időjárási és vízjárási események megszorodását, mint kezelendő problémát, illetve az intézkedések között is több kiemelten célozza a probléma kezelését.** A fenti szempont vizsgálata és a természetes vizeket érintő egyéb beazonosított hatások prioritásonként az alábbiak:

A „**Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának dinamizálása**” prioritáson belül pozitív és terhelő hatású intézkedések egyaránt találhatók. A precíziós, víztakarékos mezőgazdasági gyakorlatok esetleges elterjedésével javulhat a megye vizeinek állapota, ha azonban az agrárkapacitások növekedésével a hagyományos megoldások (pl. nem precíziós műtrágyázás) mértéke növekszik, még a vizek állapotának további romlása is elképzelhető. Ezért a **prioritás hatása nagyban függ a későbbiekben ténylegesen támogatott és megvalósított intézkedések tartalmától és a végrehajtás módjától.** A fenntartható öko- és biogazdálkodás elterjedésének elősegítése közvetlen módon csökkentheti a vizek terhelését (növényvédőszeres mennyiségének csökkenése, víztakarékos technikák stb.)

A megyei gyógy- és termálfürdő fejlesztések esetében a termálvizek, gyógyvizek hasznosítása során növekszik a felszín alatti- és felszíni vizek terhelése. Mivel a fürdőkhöz hasznosított termálvizek kémiai összetétele változik a felhasználás során – a hatályos előírások értelmében – nem lehetséges a használat utáni visszasajtolásuk a vízáadó rétegbe. Ennek következtében **az érintett felszín alatti víztestek mennyiségi állapota romlik. A használat után a felszíni befogadóba történő vízbeeresztés jelentősen terhelheti a felszíni víztest minőségi állapotát, annak függvényében, hogy a használt termálvíznek milyen az összetétele (pl. fenoltartalom, összes só mennyisége).**

A dunai víziturizmus és a vízfelület turisztikai kihasználását támogató intézkedés magában hordozza a felszíni vizek fokozottabb terhelését, hiszen a **tevékenység során keletkező hulladékok és szennyvizek az érintett folyókban közvetlen környezetében jelennek meg.**

Nem támogatható olyan természeti gyakorlat alkalmazása, ami tovább rontja a terület vízmérlegét.

Javasoljuk, hogy a termálvíz hasznosításhoz kapcsolódó beruházások (használt víz elhelyezése) és az agráriumhoz kapcsolódó, öntözést igénylő fejlesztések legyenek összehangolva, a potenciálisan öntözésre hasznosítható csatornák, vízfolyások termálvízzel történő terhelését kerülni kell.

„**Szolidáris Pest megye: Pest megye társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségeinek (...) komplex fejlesztése**” prioritáson belül több területi fókusszal rendelkező intézkedés valósulhat meg. Az ipari parkok infrastrukturális fejlesztése befolyásolhatja a felszíni- és felszín alatti vizek mennyiségét és minőségét egyaránt. Új ingatlanfejlesztések esetében **a burkolt felületek növekedésének következtében, csökken a területre hulló csapadék beszivárgása, ami hátrányosan hat a felszín alatti vizek mennyiségi állapotára.** Amennyiben az ingatlanhoz kapcsolódó járműforgalom jelentős, a burkolatról származó károsanyag terhelés (olajszármazékok, fékporból származó nehézfémek stb.) is eljut a felszíni vizekbe, majd ezen keresztül a felszín alatti vizekbe is, tehát a **vízminőséget is negatív hatások érhetik.** Amennyiben a létesítmények területén – egyéb környezeti szempontokból helyesen – nagy arányú zöldfelület-fejlesztések történnek, az **öntözési igény is jelentős lehet, amit a jellemzően felszín alatti víztestekre támaszkodó vízbázisokból elégitenek ki.** Az intézkedés negatív hatásait jelentősen csökkentheti, hogy a

dokumentum alapján a barnamezős beruházások előnyt élveznek, akár a korábbi szennyezések kármentesítése is megvalósulhat.

A Ráckevei Duna ág turisztikai fejlesztése során kiemelt figyelmet kell fordítani a víztest terhelhetőségére, hiszen jellegéből és vízjárásából adódóan, jóval érzékenyebb a terhelő hatásokra, mint a Duna főága. Szintén területi fókuszú a Szobi és Nagykátai járásban a vízvezetés és vízvisszatartás támogatása (hatásait ld. később). A lemaradó járásokban megjelenő intézkedési elem a hévíz és intenzív kertészeti tevékenységek összekapcsolása és fejlesztése. **A használt termálvizek felszíni beeresztése csatornába, élővizekbe jelentős környezeti problémákat vet fel. A megye területén a végső befogadók vagy időszakosan víztelített, kettős használatú csatornák lehetnek vagy élővizek. Utóbbiakba nagy sótartalmú víz bevezetése kerülendő, a vizek minőségi állapotának megóvása érdekében.** A kettős rendeltetésű csatornák pedig a térség vízellátásában, öntözésében játszanak potenciális szerepet a jövőben. **A nagy sótartalmú termálvizek keveredése az öntözővizekkel nem támogatható tevékenység, sok esetben teljesen ellehetetleníti az öntözést.**

Javasoljuk, hogy az ipari parkok infrastrukturális fejlesztéseihez kapcsolódóan törekedjenek az ingatlanon belüli csapadékvíz-gazdálkodásra. A tetőfelületekről és szilárd burkolatokról származó csapadékvíz gyűjtése szerepeljen a támogatható projektelemek között, illetve az összegyűjtött csapadékvíz ingatlanon belüli hasznosítása is élvezzen előnyt (pl. zöldfelületek locsolása, szűrkevíz hasznosítás stb.). Új, nagy területfoglalással járó szilárd burkolatok (pl. nagyobb kapacitású parkolók) fejlesztése esetén javasoljuk a csapadékvíz gyűjtési és hasznosítási funkció beépítését (pl. a felületre hulló csapadék burkolat alatti gyűjtése, majd későbbi hasznosítása), amelyre már több hazai példa, műszaki megoldás létezik. Amennyiben a létesítmények nagy arányú gépjárműforgalmat generálnak, a telephelyhez kapcsolódó közlekedési útvonalokról származó – potenciálisan szennyezőanyagokkal terhelt – csapadékvizek tisztítása, kezelése is élvezzen előnyt.

A használt termálvizek felszíni befogadóba történő elhelyezését minimalizálni szükséges, a felszíni- és felszín alatti vizek (valamint a talajok és az élővilág) védelme érdekében. A termálvizek többcélú, többlépcsős hasznosításának elősegítését javasoljuk megjeleníteni a Programban (kaskádrendszerek). A termálvizek hasznosítása során figyelembe kell venni a Vízyűjtő-gazdálkodási Terv előírásait, illetve összhangba kell hozni a területi Vízkészletgazdálkodási Terv ajánlásaival. Javasoljuk az intézkedés felülvizsgálatát és módosítását.

Az **„Elérhető Pest megye: Közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében” prioritással** kapcsolatosan általánosan elmondható, hogy a közlekedési infrastruktúra vonalas létesítményei (vasúti töltéstestek, töltésre helyezett úttestek, felüljárók, csomópontok) jelentősen befolyásolják a felszíni vizek áramlási viszonyait, nagyobb tömegű töltéstestek (pl. felüljárók) esetében **még a talajvízáramlási viszonyok is megváltoznak a létesítmények környezetében.** Bizonyos esetekben **akár belvízi események is kialakulhatnak olyan területeken, amelyekre ez korábban nem volt jellemző.** A vonalas létesítmények vízvezetési feladatait úgy célszerű megvalósítani, hogy megfeleljen a megye egyéb vízgazdálkodási célkitűzéseinek is (pl. vízvisszatartás). A belterületi utak fejlesztése (szilárd burkolattal történő ellátása) és vízvezetése csak abban az esetben nem jelent terhelő hatást a felszíni vizekre, amennyiben a fejlesztések illeszkedni fognak a vízvisszatartást célzó egyéb intézkedésekhez.

A prioritás legjelentősebb hatását a felszíni vizekre, a Duna hajózhatóságával, nemzetközi szállítmányozási szerepének megerősítésével kapcsolatos intézkedéscsoport fejtheti ki. **A vízi közlekedés partmenti infrastruktúrájának kiépítése és üzemeltetése egyértelműen terhelő hatásokat fog eredményezni a Duna vízminőségére. A hajózhatóság javítása érdekében tervezett beavatkozások pedig a meder morfológiájának jelentős átalakításával járhat, ami hatással lehet a felszíni víz mennyiségi állapotára, de még a vízi ökoszisztémák állapotára is.**

Javasoljuk, hogy a vonalas létesítmények tervezése során vegyék figyelembe a felszíni és felszín alatti lefolyási viszonyok változását. A létesítményekhez kapcsolódó vízvezetés és vízgyűjtő műtárgyak ennek megfelelően legyenek kialakítva, méretezve. A létesítmények felületéről és környezetéből összegyűjtött csapadékvizek ne kerüljenek elvezetésre, a területen történő hasznosításuk biztosított legyen (amennyiben szükséges, megfelelő tisztítás után). A vízi közlekedés logisztikai hátterének fejlesztése során, akár az előírtaknál szigorúbb haváriás szabályozás, protokoll alkalmazásával legyen biztosított a Duna közlekedési eredetű szennyezésének megelőzése, a kockázatok minimalizálása.

Javasoljuk, hogy csak olyan medermorfológiát is befolyásoló intézkedések valósulhassanak meg, amelyek nem rontják a Duna, mint víztest állapotát, összhangban vannak a Vízyűjtő-gazdálkodási Tervben megfogalmazottakkal.

Az „Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért” prioritás járhat a legtöbb és legnagyobb mértékű javító hatással a természetes vizek állapotára. A zöldfelületek mennyiségének (és minőségének) javulásával, a felszíni- és felszín alatti vizek mennyiségi állapota és minősége egyaránt javulni fog. A természetes növénytakaróval rendelkező felszíneken a csapadékvíz beszivárgása egyenletesebb (a felszíni elfolyás jelentősen lecsökken), ezért a talajvíz, felszín alatti víz folyamatos utánpótlódása biztosított. A talajréteg természetes pufferhatásának köszönhetően, a szennyezések is jóval nehezebben jutnak be a felszín alatti víztestekbe (feltételezve a talaj ideális szervesanyag tartalmát, fizikai állapotát). A növényzet „klímaálló” fejlesztése is kedvezően hathat a vizekre, hiszen a szárazságot jobban tűrő növények kevesebb vizet igényelnek.

A barnamezős területek hasznosítása, illetve revitalizációja szintén előnyös lehet a vízminőség szempontjából. A jellemzően terhelt, szennyezett területek revitalizációja, esetleges kármentesítése mérsékli, megszünteti a felszíni- és felszín alatti vizek potenciális szennyezőforrásait.

A termálvizekhez kapcsolódó fejlesztések esetében (amennyiben kizárólag energetikai hasznosítás valósul meg) a felszín alatti vízkészletek megóvása elsődleges feladat: amennyiben a visszasajtolás, illetve egyéb technológiai követelmények betartásra kerülnek, negatív hatások nem prognosztizálhatók. Egyedüli kockázatot a nem hőpiaci viszonyokra alapuló fejlesztések jelentik. El kell kerülni, hogy megfelelő felvevőpiac nélküli területeken valósuljanak meg a termálvízre alapozott energetikai fejlesztések. Amennyiben a termálvizek nem csak energetikai céllal kerülnek kitermelésre és hasznosításra, a felszíni elhelyezés már jelentős kockázatokat hordoz magában (ld. előző oldalon).

A prioritáson belül önálló intézkedéscsoport lett tervezve a vízgazdálkodás, vízvisszatartás fejlesztése érdekében. Megfogalmazásra került a megyei és települési vízkárelhárítási tervek, programok támogatása. A helyzetelemzés és a többi tervezett intézkedés (illetve az országos stratégiai tervezési háttér) ismeretében, a kárelhárítási szemlélet helyett, indokoltabb lenne Integrált Települési Vízgazdálkodási

Tervek (ITVT) készítése, amelyek a kárelhárítás mellett, valamennyi vízgazdálkodási ágazat tevékenységeit össze tudja hangolni a településeken belül.

A csapadékvíz-gazdálkodás fejlesztése (amennyiben vízvisszatartással együttesen valósul meg) maximálisan szolgálja a vízvédelmi szempontokat, különösen előremutató, hogy a lakossági csapadékvíz gyűjtés és hasznosítás is szerepel a tervezett intézkedések között. A csapadékvizek területen tartása és hasznosítása kapcsán a dokumentum jól azonosította a lehetséges beavatkozási célterületeket.

A szennyvízkezelés fejlesztése egyértelmű javító hatással rendelkezik, különösen a fejlesztések fókuszába kerülő kistelepülések és tanyás térségek esetében, ahol az eddigi gyakorlat szerint – nagyobb részt – elszikkadó szennyvíz megfelelő tisztítása valósulhat meg. Ez elsősorban a felszín alatti vizek minőségi paramétereit javítja. Ugyanakkor törekedni kell arra, hogy a **megfelelően megtisztított víz ne kerüljön elvezetésre a területről, lehetőség szerint helyben hasznosuljon, annak érdekében, hogy a természetes vizek mennyiségi állapota se romoljon tovább.** Az ivóvíz szolgáltatásokhoz kapcsolódóan a hálózati veszteségek csökkentésén keresztül, jelentősen mérsékelhető a felszín alatti vízkészletek mennyiségi állapotát érő negatív hatás (amennyiben felszín alatti vízkészletre támaszkodik a szolgáltatás).

Az élővizek revitalizációját támogató intézkedések, valamint a bányatavak rekultivációja minden esetben javítja az érintett víztestek állapotát, ezért környezeti szempontból támogatandók. A kavicsbányászathoz kapcsolódó tavak rekultivációját úgy kell tervezni és kivitelezni, hogy a jóléti funkciók mellett, a felszín alatti víztestek mennyiségi állapota is javuljon (csökkenjen a fokozott párologtatás hatására a talajvizek lecsapolását okozó hatás).

A hulladékgazdálkodással (szelektív gyűjtés kiszélesítése, fejlesztése, illegális lerakások felszámolása) kapcsolatos intézkedések jellemzően a potenciális vízszennyező anyagok környezetbe jutását, illetve a már vízgyűjtő területeken található szennyező anyagok eltávolítását célozza, tehát egyértelműen javító hatásúak a vizek állapotára.

Javasoljuk, hogy az elérhető legnagyobb környezeti haszon érdekében a csapadékvíz-gazdálkodás, vízvisszatartás intézkedései legyenek összekapcsolva a zöldfelületek vízellátásával, öntözésével. A barnamezős beruházások esetében törekedni kell az újrahaznosítás során a lehető legnagyobb mértékű zöldfelület kialakítására, és a vízvisszatartáson alapuló csapadékvíz-gazdálkodásra.

A termákvízhasznosítás és geotermális energiához kapcsolódó fejlesztések esetében javasoljuk, hogy csak olyan energetikai fejlesztés valósulhasson meg, amelynek a hőpiaca előzetesen fel lett térképezve, s a kiépített kapacitás teljes mértékben ki lesz használva.

Javasoljuk, hogy vízkárelhárítási tervek helyett Integrált Települési Vízgazdálkodási Tervek (ITVT) támogatása valósuljon meg a Program keretein belül.

A szennyvíztisztítás fejlesztése során, ahol lehetséges a természetközeli tisztítási módok alkalmazásának lehetősége is vizsgálatra kerüljön, a tisztított szennyvíz helyben hasznosítása érdekében, fókuszálva a kistelepülésekre és tanyás térségekre, valamint a Homokhátság területére.

VI.4.3 A levegőt érintő hatások, következmények

Összességében megállapítható, hogy a **levegőtisztaság-védelem nem minősül hangsúlyosnak a Programban**. Célzottan e területre irányuló fejlesztéseket csak a Program negyedik prioritása alatt szereplő **„Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása” intézkedés egyik beavatkozása („Környezet-, levegőminőség-, zaj-, talaj- és földvédelem”)** tartalmaz. E rész alapvetően három fejlesztési irányt tart indokoltnak, egyrészt a közlekedési eredetű kibocsátások mérséklését, másrészt a különböző rendeltetésű pontszerű létesítményekből származó poremisszió csökkentését, harmadrészt a különböző eredetű szagmissziók mérséklését. A felsorolt három cél közül a Program kizárólag a közlekedési eredetű károsanyag-kibocsátás csökkentése esetében vázolja annak lehetséges eszközeit, így az e-mobilitás térnyerését, továbbá a nulla, vagy alacsony emissziós tömegközlekedés megteremtését, amelyek valóban képesek lehetnek érdemben hozzájárulni a települési levegőminőség javulásához.

Javasoljuk a levegőminőség javítására irányuló beavatkozási irányok leírásának kiegészítését a pontszerű létesítményekből származó por- és szagmisszió mérséklését szolgáló lehetőségek említésével (pl. legjobb elérhető technológia alkalmazása, véderdők létesítése, lakott területektől távoli elhelyezés stb.)

Az említett kifejezetten levegőminőség-védelmi célú beavatkozás mellett azonban számtalan további olyan fejlesztési irányt is tartalmaz a Program, amelyek érdemben befolyásolják a szennyezőanyag-kibocsátást, az alábbiakban ezek vázlatos áttekintését nyújtjuk.

A **„Versenyképes Pest megye: a megye több lábbon álló gazdaságának dinamizálása” prioritás, valamint a „Szolidáris Pest megye: Pest megye társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségeinek (...) komplex fejlesztése”** prioritás alá tartozó **„Helyi gazdaságfejlesztés” intézkedés** alá tartozó beavatkozások többsége elméletileg kockázatot jelenthetnek a szennyezőanyag-kibocsátás és ezáltal a légszennyezettség növekedése szempontjából, hiszen eredményes megvalósításuk új ipari és szolgáltató tevékenységek megjelenését, a meglévők bővülését eredményezi. A kockázat pontos mértéke azonban nem határozható meg, hiszen a vizsgált dokumentumok alapján nem ismert, hogy pontosan milyen ágazatba tartozó, milyen volumenű tevékenységek megjelenésére, bővülésére lehet számítani. Mindazonáltal **feltételezzük, hogy csak a környezetvédelmi előírásoknak megfelelő, szükség esetén környezetvédelmi engedéllyel rendelkező tevékenységek betelepülésére kerülhet sor, így az új tevékenységek minden bizonnyal nem eredményeznek a vonatkozó jogszabályokban meghatározott határértékeket meghaladó mértékű, pontszerű forrásból származó károsanyag-kibocsátást**. Nem lehet eltekinteni ugyanakkor a **gazdaság növekedésével, új beruházásokkal járó forgalombővülés** légszennyezőanyag-kibocsátásra gyakorolt hatásaitól sem, ami elsősorban ott **eredményezheti** – várhatóan csak kedvezőtlen időjárási helyzetben, időszakos jelleggel – **a légszennyező anyagok koncentrációjára vonatkozó egészségügyi határértékek túllépését**, ahol az iparterületek, logisztikai központok megközelítése a települések belterületi szakaszait (is) érintő utakon történik. A Program említett prioritásai és intézkedései alá ugyanakkor olyan beavatkozások is tartoznak, amelyekre a fenti állítások összességében kevésbé jellemzőek. Ide sorolható mindenekelőtt a **„Helyi térségi és hálózati gazdaságfejlesztés”,** amely elsősorban a mérsékeltebb szállítási igénnyel és ezáltal összességében alacsonyabb károsanyag-kibocsátással járó rövid ellátási, beszállítási láncok erősítésére irányul. Az **„Alkonygazdaság megtelepedésének elősegítése”** szintén nem kifogásolható levegőminőség-védelmi szempontból.

Az ipari parki fejlesztéseknél, illetve valamennyi nagyberuházást tartalmazó projekt esetében kiemelt figyelmet kell fordítani arra, hogy azok megközelítése lehetőség szerint vasúton is megoldható legyen, de semmiképpen se a környező települések belterületein keresztül valósuljon meg.

A turizmus ösztönzése levegőminőségi szempontból szintén döntően a növekvő közúti forgalomra visszavezethetően jelenthet potenciális veszélyforrást, annak mértéke azonban a turisztikai desztinációk ismertségétől, a turizmus típusától függően jelentős eltéréseket mutathat. A jelentős vendégforgalommal jellemezhető településeken, térségekben, leginkább a Duna-kanyarban már napjainkban is többé-kevésbé rendszeresen előfordulnak közlekedési torlódások, ami – persze időszakos jelleggel – jelentős szennyezőanyag-kibocsátással jár.

Javasoljuk, hogy a már jelenleg is jelentős vendégforgalommal jellemezhető térségekben a közlekedési eredetű szennyezőanyag-kibocsátás mérséklése (és a közlekedésbiztonság javítása) érdekében élvezzen prioritást a közösségi közlekedés adottságainak – turizmus igényeihez igazított – fejlesztése, továbbá induljanak kampányok az érintett térségek közösségi közlekedéssel történő megközelítésének ösztönzésére.

A szintén az első két prioritás alatt megjelenő mezőgazdasági termelés estében – ahogy arra a Program korábban hivatkozott levegőminőségi fejezete is felhívja a figyelmet – elsősorban a szántóföldek kiporzása, illetve az esetleges bűzhatások idézhetnek elő levegőminőségi problémát. Ezek mértékét mindenekelőtt a lehetőség szerinti folyamatos talajborítással, megfelelően alkalmazott és időzített művelési eljárásokkal lehet mérsékelni, teljeskörű megszüntetésük azonban nem reális.

Az **„Elérhető Pest megye: Közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében” prioritás** alatt szereplő intézkedések és beavatkozások között több olyan akad, amelyek kedvező irányban befolyásolják a települési levegő minőségét. Egyrészt **valamennyi olyan beavatkozás, amely az egyéni motorizált közlekedés visszaszorítását célozza (közösségi közlekedés, kerékpáros infrastruktúra fejlesztése), a közúti forgalom és ezáltal közlekedési eredetű károsanyag-kibocsátás mérséklését eredményezi.** Az áruszállításon belül a vasút térnyerése a közúti fuvarozáshoz képest a fajlagos kibocsátások mérséklése révén nem elsősorban a települési levegőminőség javulásához, hanem általában véve a közlekedési eredetű károsanyag-emisszió mérsékléséhez járul hozzá. Ez utóbbi további fokozásában szintén lényeges szerepet kap a gépjármű-állomány korszerűsítése, az alacsony kibocsátású járművek arányának növekedése, amelyen belül a **települési levegőminőség-védelem szempontjából kitüntetett jelentőséggel bír az elektromos meghajtású járműállomány bővítése,** amely azonban a Program közlekedésfejlesztési elképzeléseit összegző prioritásban egyáltalán nem kap helyet, említés szintjén az „Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért” prioritás alatt jelenik meg. Ennek minden bizonnyal az az oka, hogy a vizsgált prioritás kifejezetten a közlekedési infrastruktúra-hálózatok fejlesztésére koncentrál, állapotunk szerint ugyanakkor az e-töltőhálózat kiépítése mindenképpen említést érdemelne és helyet kaphatna e fejezetbe is. A **közúthálózat fejlesztésére, különösen bővítésére irányuló beavatkozásokkal kapcsolatban nem lehet eltekinteni attól, hogy azok potenciálisan a forgalom növekedését eredményezhetik,** ami értelemszerűen a közlekedési eredetű károsanyag-kibocsátások emelkedéséhez vezethet. Amennyiben azonban a **közúthálózat fejlesztése lakott településrészek elkerülésére irányul,** úgy a forgalom elterelése révén **az érintett település légszennyezettségi jellemzői egyértelműen**

javulhatnak. Mindez csak a konkrét beruházások részletes, a tervezett nyomvonalra is kiterjedő ismeretében dönthető el.

Javasoljuk a közlekedés elektrifikációját elősegítő fejlesztéseket (pl. e-töltőállomások kiépítése, elektromos meghajtású gépjárművek beszerzésének ösztönzése) is megjeleníteni a Programban.

Javasoljuk, hogy a közúthálózat-fejlesztésre irányuló beruházások előkészítése keretében készüljenek forgalomszámláláson és modellezésen alapuló részletes számítások arra vonatkozóan, hogy a fejlesztéssel érintett térség egészében – azaz nem csak az érintett szakaszon – miként változik várhatóan az összesített gépjármű-forgalom.

A Program valamennyi prioritása közül az **„Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért”** prioritás intézkedései és beavatkozásai képesek a legnagyobb, de természetesen nem azonos mértékben javítani a megye településeinek levegőminőségi jellemzőit. A kifejezetten levegőminőségi célokat is tartalmazó **„Környezet-, levegőminőség-, zaj-, talaj- és földvédelem”** beavatkozásról jelen fejezet legelején már tettünk említést, ugyanakkor érdemes hangsúlyozni, hogy az e beavatkozást magában foglaló intézkedés (**Természeti területek és értékek megóvása élhető települési környezet kialakítása**) – a zöldterületek védelme, mennyiségi és minőségi fejlesztése és ezáltal a növényzet szennyezésmegkötő-képességének „kihasználása”, ilyen irányú ökoszisztéma-szolgáltatásának fokozása révén – teljes egészében hozzájárul a települések levegőminőségének javításához. Az **„Energiahatékonyság növelése, a CO₂ kibocsátás csökkentése”** intézkedés **energiahatékonyság-növelésre és megújulóenergia-használatra irányuló beavatkozásai levegőminőségvédelmi szempontból egyértelműen kedvezőek**, hiszen a felhasznált fosszilis (és biomassza-alapú) energiahordozók elégetéséből származó károsanyag-kibocsátás mérséklését eredményezik. Levegőminőség-védelmi szempontból kifejezetten kedvező, hogy az egyes megújulóenergia-típusok között a magas szállópor-szennyezettséget eredményező biomassza felhasználását – a nap-és geotermális energiával szemben – nem minősíti prioritásnak a Program, igaz nem is tesz említést annak káros hatásairól. Ez annak fényében figyelemreméltó, hogy a biomassza fűtési célú felhasználása a megye – elsősorban alacsonyabb jövedelemmel bíró – településein napjainkban is elterjedt gyakorlat, ami a téli időszakban továbbra is komoly környezetegészségügyi problémát jelent.

Javasoljuk, hogy a Program „Energiahatékonyság növelése, a CO₂ kibocsátás csökkentése” intézkedése keretében több helyen ösztönzött megújulóenergia-felhasználással kapcsolatban hangsúlyozza a Program, hogy a biomassza fűtési célú hasznosítását kizárólag korszerű, magas hatékonyságú tüzelőberendezések alkalmazása esetében támogatja.

Javasoljuk az energiahatékonysági célú szemléletformáláson belül önálló tematikaként megjeleníteni a hatékony, alacsony kibocsátással járó biomassza-alapú fűtési lehetőségek megismertetését.

A **„Vízgazdálkodás, vízvisszatartás létesítményeinek fejlesztése”** intézkedés alá sorolt intézkedések és beavatkozások levegőminőségi szempontból kevésbé bírnak jelentőséggel. Mindazonáltal a növényfedettség intenzitásának növelése a **„Természeti területek és értékek megóvása élhető települési környezet kialakítása”** intézkedésnél leírt kedvező hatással járhatnak. A tervezett **hulladékgazdálkodási intézkedés** döntően a keletkező hulladékok újrafelhasználását, újrahasznosítását lehetővé tevő adottságok javítására irányul, aminek következtében csökkenhet a hulladékégetőműbe kerülő hulladékok aránya. Az intézkedésen **belül a legnagyobb mértékű települési légszennyezettség-javulás a kerti zöld**

hulladékok hasznosításának bővítésétől várható. Bár e hulladékáram égetését jogszabályi rendelkezések tiltják, az továbbra is széleskörben elterjedtnek tekinthető a megye településein, időszakosan és lokálisan hozzájárulva a vonatkozó egészségügyi határértékek túllépéséhez. Ugyanakkor a zöldhulladék szervezett gyűjtése, a gyűjtőjáratok üzemanyag-felhasználása révén maga is szennyezőanyag-kibocsátással jár, így mindenképpen támogatjuk, hogy a Program inkább a helyi szintű megoldásokat, így a kerti komposztálás ösztönzését tekinti prioritásnak.

Az **„Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése”** prioritás alatt megfogalmazott intézkedések és beavatkozások nem gyakorolnak hatást a települési levegő minőségére. Ugyanakkor a levegőminőség kontextusában mindenképpen szót érdemel, hogy környezetegészségügyi hatásbecslések szerint évente mintegy 7000-12000 többlet halálesetet lehet országosan a légszennyezettség, azon belül a szállópor-szennyezettség terhére írni. E jelentős betegségteher megelőzésében, illetve a légszennyezettségre visszavezethető krónikus betegségek kezelésében jelentős feladat hárul az egészségügyi ellátótrendszerre, amelynek Program által is ösztönzött fejlesztése így kapcsolatba hozható a levegőminőségvédelmi problémakörrel is.

VI.4.4 A zaj- és rezgés tekintetében várható hatások, következmények

Előljáróban érdemes említeni, hogy a zaj- és rezgés a légszennyezés után ma már a legtöbb panaszt okozó környezeti ártalom, amelynek települési környezetben különösen nagy a jelentősége, nem is beszélve annak jelentős egészségkárosító hatásairól. A levegőminőség-védelemhez hasonlóan, a **zaj- és rezgés elleni védelem** esetében is megállapítható, hogy azok ugyan nem kifejezetten hangsúlyosak a Programban, de a *„Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása”* intézkedés *„Környezet-, levegőminőség-, zaj-, talaj- és földvédelem”* beavatkozásán belül **megjelennek célzottan e környezetvédelmi szakterületet érintő fejlesztési elképzelések is. Előremutató, hogy ezek nem csak a „csővégi” megoldást képviselő telepítését foglalják magában, hanem több megalapozó, megelőző jellegű fejlesztést is** (pl. zajtérképezés, zajártalom csökkentésére irányuló forgalomszervezési és településtervezési megoldások alkalmazása). A dokumentum külön nevesíti a Ferihegyi Gazdasági Övezetet, mint a zaj- és rezgés terhelés szempontjából kiemelten veszélyeztetett térséget, a jelentkező kihívás kezelésére **zajcsökkentő műszaki megoldások** vonatkozóan ugyanakkor csak meglehetősen elnagyolt, inkább céljellegű megoldást kínál: *„racionálisan kidolgozott zajcsökkentő eljárások további bevezetését”,* amelyek várható eredményessége a rendelkezésre álló információ alapján nem ítéltető meg, magának a célnak a deklarációja ugyanakkor reményt keltő.

A Program amúgy több olyan fejlesztési irányt is tartalmaz, még, ha nem is nagy számban, amelyek a lokális zajterhelés emelkedéséhez vezethetnek, az ezek elleni védelem pedig mindenképpen szerepet kell, hogy kapjon a beruházások megvalósítása során. A **zaj- és rezgésterhelés fokozódását** a Program intézkedései közül **mindenekelőtt néhány** – döntően új vasútvonalak, utak létesítésére, illetve minőségük javítására és ezáltal forgalmuk növelésére, továbbá logisztikai központok kialakítására irányuló – **közlekedésfejlesztési projekt válthatja ki, de lokális jelleggel az ipari termelés bővítése, logisztikai központok kialakítása, továbbá a turisztikai attrakciók fejlesztése is járhatnak is ilyen hatással.** Ez utóbbiak által kiváltott fokozott mértékű zaj- és rezgésterhelés szintén a forgalom bővülésére vezethető vissza. E kiváltott hatás mértéke azonban a Program tervezési szintjének megfelelő információ-részletezettség alapján nem állapítható meg. Mindazonáltal a vizsgált dokumentumokban szereplő közlekedésfejlesztési irányok között több olyan is található (pl. kerékpáros, illetve közösségi közlekedési infrastruktúra bővítése, települési

elkerülő utak létesítése), amelyek vagy közvetlenül, a közlekedési forgalom lakott helyektől való eltérítése révén, vagy közvetve, az egyéni motorizált közlekedés volumenének mérséklése által a zaj- és rezgésterhelés mérsékléséhez vezethetnek. Szintén említést érdemel, hogy a zajcsökkentő műszaki megoldások mellett a többszintű növényzet, nagyobb kiterjedésű fás-bokros területek létesítése szintén hatékony segítséget jelentenek a zajterhelés mérséklésére, így zajvédelmi szempontból is támogatjuk a Program a „Települési környezet megújítása, a települések zöldfelületeinek növelése” intézkedés keretében megfogalmazott ilyen irányú beavatkozásait. Összességében tehát megállapítható, hogy a **közlekedésfejlesztési területet leszámítva, a Programban foglalt egyéb beavatkozási irányok megvalósítása várhatóan csak az építkezési fázisban jár az érintett területek zaj- és rezgésterhelésének átmeneti növekedésével.**

Javasoljuk, hogy lakott területeken, vagy azok közelében új vonalas közlekedési infrastruktúra-hálózatok, logisztikai központok kiépítéséhez kapcsolódóan a zaj- és rezgés elleni védelemre irányuló jogszabályi előírásokon túlmenően, többszintű növényzet, véderdő telepítésével, további kiegészítő beruházásokra kerüljön sor.

VI.4.5 Az élővilágot, a biológiai sokféleséget, természeti rendszereket, ökoszisztéma szolgáltatásokat érintő hatások, következmények

A Program tervezése során – a dokumentum tervhierarchiában elfoglalt helyének megfelelően – nem feladat a tervezett intézkedések projektszintű programozása, sem az intézkedések helyszíneinek konkrét megjelölése. Éppen ezért az egyes élőhelyek, ökoszisztéma szolgáltatások konkrét érintettsége, hatásoknak történő kitétsége sem határozható meg pontosan. A Megyében a helyi adottságoknak köszönhetően számos élőhelytípus előfordul. Ezek közül ki kell emelni a **Duna árterét, ártéri ligeterdőt, vizes élőhelyeket, a megye déli részét érintő Homokhátságot, jelentősebb vízfolyásokat** (Duna, Ipoly, Galga, Tápió), a hegyvidéki patakok (Bükkös-patak, Dera-patak, Hosszúrési-patak, Szentlászlói-patak, Csarna-patak). A Dunántúli-dombság (Völgység, Tolnai-hegyhát, Külső-Somogy, Szekszárdi-dombság) élőhelyeit, illetve a Homokhátság sajátos **buckaközi vízhez kötött élőhelyei lehetnek fokozottan érintettek**. Alföldi, alacsony fásultságú terület révén, a **gyepek érintettsége is jelentős**. A természetes növénytakaró és a talajviszonyok tekintetében a megye középső része erősen differenciált, a délkeleti területen az alföldi flóraelemek viszonylag összefüggő területet foglalnak el. Az északnyugati hegyvidéki terület potenciális erdőtársulásai a cseres kocsánytalan tölgyesek, a gyertyános kocsánytalan tölgyesek, a tölgy-kőris-szil ligeterdők és a karsztbokorerdők. Jelentős felületen találunk sztyeppréteket. Az erdőgazdasági területeken vegyeskorú keménylombos és fenyőerdők díszlenek. Az alföldi területek potenciális erdőtársulásai között a gyöngyvirágos tölgyesek, a borókás-nyárasok, az alföldi gyertyános tölgyesek és tölgy-kőris-szil ligeterdők az elterjedtebbek. Jelentős felületeket borítanak nyílt társulások. A Dunától nyugatra sajátos színfoltot képviselnek a Tétényi-fennsík főbb potenciális erdőtársulásai, a karsztbokorerdők és a tatárjuharos tölgyesek. A nyílt társulások között elterjedtek a sziklagyepek és a pusztafüves lejtős sztyepprétek.

Két sajátos élőhely, ökoszisztéma érintettségét kell még említeni: a mezőgazdasági ökoszisztémák, illetve a lakott területek azon élőhelyeit, amelyek tolerálják és használják ezt az életteret (települési zöldterületek, parkok, kertek, zöldtetők, út menti élőhelyek, városi vizes élőhelyek). Az agroökoszisztémák közül ki kell emelni a sövények, fasorok, mezsgyék, szegélyek és parlagok szerepét, amelyek tudatos használatával, fejlesztésével **életben lehet tartani az ökológiai folyosók rendszerét.**

Az élőhelyeket, élővilágot, ökoszisztéma szolgáltatások általánosságban az alábbi terhelő folyamatok érhetik, jellemzően infrastrukturális fejlesztések során, ezek közül is kiemelve a vonalas közlekedési létesítményeket, nagyobb telephelyeket.

Az élőhely-fragmentáció, elszigetelődés: Az újonnan épített utak, vonalas létesítmények élővilágra gyakorolt hatásai közül az élőhely-fragmentáció nevezhető a legjelentősebbnek. Az úthálózat fejlesztése során óhatatlanul szükségessé válnak olyan beruházások, amelyek esetében egy nagy, összefüggő élőhely mérete csökken és több darabra osztozik. Az élőhely pusztulása után kis, szétszórt darabjai fennmaradhatnak, amelyeket a közöttük lévő alkalmatlan élőhelyek (utak, infrastrukturális elemek) izolálnak egymástól. **A vonalas létesítményeken keresztül történő átjárhatóság (pl. vadátjáró) biztosítása csak csökkenti a káros hatás mértékét, azonban teljes mértékben megszüntetni nem tudja.** Amennyiben a vonalas létesítmény egy adott faj helyi élőhelye és a korábbi szaporodási helye között létesül, akár **fajvesztés is előfordulhat az élőhelyen.**

Zavarás: A várható zavarást két szempontból lehet értékelni: az építés okozta zavarás, és a későbbi rendszeres üzemelés okozta zavarás (műszaki kialakítás módja és az üzemeltetés módja). Az építés közvetlen zavaró hatása a már meglévő útpályára és annak keskeny szegélyező sávjára korlátozódik. Az építés következtében bekövetkező zavarás mértéke nagyban függ a tevékenységek idejének megválasztásától, a helytelen időben végzett cserjeirtás pl. a fészkelő madarak számára káros, míg a nedves mélyedéseken végzett földmunka az ott szaporodó kétélűtükre. Az építési és üzemelési feltételek szabályozása nem tárgya a nagytávú terv és hosszú távú program készítésének, arra ettől független jogszabályi és hatósági eszközök állnak rendelkezésre. **Az üzemeltetés vagy az általa generált tevékenységek (pl. vízi turizmus) nagyfokú zavarással járhatnak, amennyiben egy eleve már beszűkült élőhelyen vagy annak közvetlen közelében valósul meg.**

Szennyeződések: Jellemzően közlekedési hálózatokról származó szennyezőanyagok (pl. olajszármazékok, nehézfémek), melyek valamilyen áthalmozás (szél, víz) útján kerülnek a közelben lévő élőhelyekre. A megye területén előforduló termálvízhasznosítás eredményeként, vízhez köthető élőhelyek nagyfokú hő- és sóterhelésnek vannak kitéve, a használt termálvizek felszíni elhelyezésének következtében.

A területfoglalás, mint terhelő tényező, részletesebben a védett területeket érő hatások vizsgálatánál kerül bemutatásra.

Az élőhelyeket terhelő hatások az alábbi prioritások és intézkedéseik esetében képzelhető el:

Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának dinamizálása

Vállalkozások telephely feltételeinek javítása

Üzleti környezet fejlesztése

Életmód, egészségipar és alkonygazdaság fejlesztése

Turizmus, mint stratégiai ágazat fejlesztése

Gödi Különleges Gazdasági Övezet integrált fejlesztése

Szolidáris Pest megye: Pest megye társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségeinek (...) komplex fejlesztése

Ipari park fejlesztés és vállalkozások telephely feltételeinek javítása

Turizmus fejlesztése

A kultúra, sport és egyéb rekreációs tevékenységekhez való hozzáférés javítása

Járásközpont települések komplex fenntartható fejlesztése

Elérhető Pest megye: Közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében

*Nemzetközi közúti kapcsolatok fejlesztése
Nemzetközi vasúti kapcsolatok fejlesztése
Duna szerepének erősítése a nemzetközi szállítmányozásban
Elővárosi közlekedési rendszer fejlesztése
Kistérségi és járási központok elérhetőségének javítása
Közutak fejlesztése
Nemzetközi és országos kerékpáros kapcsolatok fejlesztése*

A terhelő hatások számbavétele mellett meg kell említeni, hogy a Programban több intézkedés is elősegíti az élőhelyek fennmaradását, sőt az ***Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért*** prioritás intézkedéseinek döntő többsége közvetett vagy közvetlen módon javító hatású lehet. Azt is meg kell említeni, hogy számos – egyébként terhelő – intézkedés kapcsán megfogalmazásra kerültek a Programban olyan elemek, amelyek mérséklik az élőhelyeket, ökoszisztémaszolgáltatásokat érő negatív hatásokat.

A Stratégiai Környezeti Vizsgálat alapján olyan javaslatok kerültek megfogalmazásra, amelyek fokozhatják az egyébként pozitív intézkedések hatékonyságát, illetve tovább mérséklik a terhelő hatásokat.

Javasoljuk, hogy amennyiben nincs lehetőség a beruházások barnamezős területen történő elhelyezésére, akkor kizárólag a védett, védelemre érdemes, értékes természeti területektől, ökológiai folyosóktól megfelelő védőtávolságban valósuljanak meg. Vonalas létesítmények esetében a nyomvonal tervezésekor szintén kerülni kell a védett területeket, az élőhelyek védelme érdekében. A fragmentáció hatásainak csökkentése érdekében vadátjárók létesítése javasolt, amelyek elhelyezkedésével kapcsolatosan, az élőhelyek közti mozgásokat ismerő természetvédelmi őrök, illetve a területileg illetékes Nemzeti Park Igazgatóság egyéb szakembereinek bevonása javasolt. Az új kerékpáros útvonalak kijelölésénél a meglévő érzékeny, értékes élőhelyek elhelyezkedését figyelembe kell venni, a lehető legnagyobb mértékben kell mérsékelni a zavaró hatásokat. A feltételeket körültekintő vonalvezetés kialakításával lehet javítani. A vízi, vízparti ökoszisztémák megóvása, fennmaradása különösen fontos feladat a felszíni vizeket érintő fejlesztéseknél.

A meglévő erdőterületek érintettsége nem javasolt a fejlesztések által. Amennyiben a tervezés során erdőterületek érintettsége merül fel, javasolt az erdészeti hatóság bevonása az előkészítésbe.

Amennyiben lehetséges, a vonalas létesítmények, telephelyek fejlesztését ki kell egészíteni védőerdősávok telepítésével, amelyek kiegészíthetik az ökológiai folyosók szerepköreit. Valamennyi jelentős infrastrukturális fejlesztés esetében javasolt a zöldfelületek arányának növelése, fejlesztése.

VI.4.6 A védett természeti területeket és Natura 2000 területeket érintő hatások, következmények

Egy megyei területfejlesztési program várható hatásaira vonatkozó vizsgálat természetesen korántsem lehet olyan mélységű és részletezettségű, mint akár egy települési szintű rendezési terv vagy akár egy konkrét beruházás esetében. A megyei területfejlesztési program alapvető elveket rögzít és tag prioritásokat, azok részeként megyei szintű beavatkozástípusokat határoz meg, amelyek a továbbtervezés az egyes települési szintű projektek tervezése és konkrét egyes fejlesztések, beruházások során érvényesítendőek. A Program a 2021-2027 közötti fejlesztések számára keretül és iránymutatásul szolgál a várostérségek és a megyei települések részére. E szerepéből következően olyan konkrét és területileg pontosan beazonosítható javaslatokat egyáltalán nem tartalmaz (ez nem is feladata), amelyek esetében tételesen vizsgálható lenne a Natura 2000 területek érintettsége, illetve a rájuk gyakorolt várható hatás. A Natura 2000 területek kihirdetése helyrajzi szám pontossággal történt meg, ugyanakkor a Program megyei, térségi szintű prioritásai nem készültek, nem is készülhettek ilyen mélységben, illetve léptékben. Az egyes prioritások a hozzájuk rendelt beavatkozások pontos földrajzi beazonosítása ebben a tervezési fázisban nem lehetséges. A várható hatások tételes előrejelzésére és megbecsülésére a részletes projekt-szintű tervezés keretében lesz lehetőség, az egyes települési projektek előkészítése keretében. Jelenleg a védett területekre gyakorolt hatások is csak legfeljebb közvetett módon vizsgálhatók és értékelhetők. Összefoglalva tehát a megszokott Natura 2000 hatásbecslési dokumentáció elkészítése nem tekinthető reálisnak, hiszen az érintettség meghatározásához a pontos projekt szinten felmerülő nyomvonalas változatok és pontos beruházási területek rendelkezésre állására volna szükség, ami nyilvánvalóan későbbi tervfázisokban történik meg. A projekt szintű Natura 2000 hatásbecslés a környezeti hatásvizsgálati eljárásán belül kerül lefolytatásra, amely során a részletes helyszíni bejárásra alapozott szakértői dokumentáció alapján állapítható meg a fenti hatások mértéke, illetve azok hatása a közösségű jelentőségű élőhelyekre, valamint az állat és növényfajokra.

Pest megyében a Natura 2000 hálózat területei részben a már meglévő védett területekkel átfedésben kerültek kijelölésre. Akárcsak a védett természeti területek esetében, itt is kerültek meghatározásra olyan Natura 2000 területek, amelyek több foltból állnak, mozaikosak.

A területfoglalás a védett területeken és a Natura 2000 területeken jelentkező hatások legdrasztikusabb formája. Az új infrastruktúra létesítmények építéskor az igénybe vett terület, mint biológiailag aktív élőhely teljesen teljesen megszűnik. Az igénybevétel, a területfoglalás lehet ideiglenes vagy hosszútávú. Utóbbi esetben kicsi az esély arra, hogy belátható időn belül egy burkolt felületből, ipari területből újból aktív zöldfelület legyen. **A területfoglalások ezért olyan irreverzibilis változásoknak tekinthetők, amelyek nagyságát mindenképpen a minimálisra kell szorítani.** Védett területeket érintő területfoglalás, mint potenciálisan terhelő hatás a VI.4.5 fejezetben felsorolt prioritások és intézkedéseik esetében képzelhető el.

Javasoljuk, hogy amennyiben nincs lehetőség a beruházások barnamezős területen történő elhelyezésére, akkor kizárólag a védett, védelemre érdemes, értékes természeti területektől, ökológiai folyosóktól megfelelő védőtávolságban, gyenge termőhelyi adottságú földterületen, az országos, megyei területrendezési ill. a településrendezési tervekben szereplő védőövezetek betartásával valósuljanak meg. Vonalas létesítmények esetében a nyomvonal tervezésekor, szintén kerülni kell a védett területeket, az élőhelyek védelme érdekében. Az új kerékpáros útvonalak kijelölésénél a meglévő érzékeny, értékes élőhelyek elhelyezkedését figyelembe kell

venni, a lehető legnagyobb mértékben kell mérsékelni a zavaró hatásokat. A feltételeket körültekintő vonalvezetés kialakításával lehet javítani.

A turisztikai és infrastruktúra fejlesztések a természeti környezet, a természeti rendszerek, esetenként a védett természeti területek, Natura 2000 hálózatba tartozó területek fokozottabb terhelésével járhatnak. Ezekben az esetekben gondoskodni szükséges a természetvédelmi szempontból érzékeny területek fokozottabb védelméről, a megnövekvő természetvédelmi kezelési feladatok személyi és eszközfeltételeinek biztosításáról.

Natura 2000 területekre gyakorolt jelentős hatás esetén az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. Rendelet előírásai szerint is vizsgálni szükséges a tervezett tevékenységet.

Valamennyi beruházás esetén a racionális, okszerű területhasználatra kell törekedni.

Javasolt a tervezett fejlesztések, elképzelések olyan módon történő megtervezése, hogy a környezeti elemek, valamint, a táj jellege, esztétikai, természeti értékei, a tájra jellemző természeti rendszerek, és egyedi tájértékek megóvása biztosítható legyen.

Javasoljuk, hogy az agglomerációs térségben található ökológiai folyosók és az ökológiai hálózat egyéb elemeinek védelme prioritást élvezzenek bármilyen fejlesztéssel szemben, hiszen ezek biztosítják az utolsó kapcsolatot a városi élőhelyek és a természetes élőhelyek között.

A védett területek esetében valószínűsíthető egyéb hatások (élőhely-fragmentáció, zavarás, szennyeződés) és az azokkal kapcsolatos javaslatok a III.5.5 fejezetben kerülnek bemutatásra.

VI.4.7 Településeket, az épített környezetet és az épített és régészeti örökséget érintő hatások, következmények

A kulturális örökség, különösen a műemléki értékek és a régészeti örökség nem megújuló stratégiai erőforrások; megőrzésük, védelmük, fenntartható használatuk, megismerésük és megismertetésük kulcsfontosságú a jelen és a jövő nemzedékei számára. Pest megye számos kultúra, vallás és földrajzi térség találkozási övezete.

A Budapest – Főváros Kormányhivatala Műemlékvédelmi és Régészeti Örökségvédelmi Szakigazgatási Szerve (KÖH) által üzemeltett közhiteles régészeti lelőhely nyilvántartásban 4761 azonosított **régészeti lelőhely** szerepel, amelyek ex lege a kulturális örökségről szóló a 2001. évi LXIV. törvény alapján általános régészeti védelem alatt állnak. Ezekben belül 84 darab egyedileg, jogszabály által külön védett régészeti lelőhely található. Az 1996. évi LIII. természetvédelmi törvény alapján közel kétszáz lelőhely ex lege természetvédelmi terület hatálya alá esik. Pest megye területén **világörökségi, világörökség-várományos**²

²A Nemzeti Erőforrás Minisztériumának Koordinációs Főosztálya és a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal (KÖH) 2011-ben a Pest megyei települések közül a „Világörökség és világörökség várományos terület övezete” által érintett településként jelölte meg az alábbi településeket: Budakalász, Dunabogdány, Dunakeszi, Göd, Kisoroszi, Leányfalu, Százhalombatta, Szentendre, Szigetmonostor, Szigetújfalu, Szob, Tahitófalu, Vác, Verőce, Visegrád.

~~és történeti települési terület³ is található. Világörökség-várományos terület a római LIMES védvonal létesítményei által érintett területek, valamint a Dunakanyar kultúrtáj területe.~~

~~A helyi építészeti örökség értékeinek feltárása, számbavétele, védetté nyilvánítása, fenntartása, fejlesztése, őrzése, védelmének biztosítása az épített környezet alakításáról szóló 1997. évi LXXVIII. tv. alapján a települési önkormányzatok feladata.~~

Az épített környezet megóvása összességében kellő hangsúllyal jelenik meg a dokumentumokban. A beavatkozások ugyanakkor jelentős hatással lehetnek a települések épített környezetére, amelyek elsősorban a fizikai létesítmények, infrastruktúrák építése, korszerűsítése, azok megjelenése, települési feltárulása, valamint a megvalósult létesítmények üzemeltetése, a kapcsolódó infrastruktúrák működése révén érvényesülnek. A beépítettség fokozódásával degradálódhatnak a védett zöldfelületi elemek, ex lege védett elemek, valamint a hagyományos épített környezet, a kulturális örökség, a műemléki és a régészeti értékek egyaránt.

Rendkívül fontos, hogy fennmaradjon a természeti táj, valamint az épített környezet összhangja és minél kevesebb természetes, természetközeli állapotú területet vegyenek igénybe a fejlesztések. A Programban a beépítettség minimalizálásának igénye mellett ki kell emelni a hagyományos településszerkezetek megőrzését, az épített környezet és a régészeti értékek védelmét.

Az épített és települési környezet védelme érdekében meg kell teremteni a kulturális és műemléki örökség értékalapú, integrált és innovatív városrehabilitációs feltételeit. Megfontolandó az épített infrastruktúrák céljainak átgondolása, mert ezek további forgalomvonzó- és környezetkárosító elemek lehetnek.

Minden beruháznál - különösen a jelentősebb beruházásoknál, így pl. a műszaki infrastrukturális beruházások egyedi tervezésénél és engedélyezésénél - a műemléki és régészeti területek vagy lelőhelyek érintettségét, a kulturális örökségvédelem, a régészeti értékek érdekeit mindig figyelembe kell venni. Mindezt érintettség esetén - és ha a jogszabály előírja, régész szakértő bevonásával - az egyedi engedélyezéseknél elkészítendő régészeti hatásbecslésekben, hatáselemzésekben kell vizsgálni és értékelni.

A „Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának dinamizálása” prioritást érintő intézkedések és beavatkozások között a vállalkozói, ipari, kereskedelmi és technológiai parkok, inkubátor-, és szolgáltatóházak létesítése (P1.1.f.), valamint a területi fókuszú gazdaságfejlesztés (P1-3 intézkedés) két beavatkozása jár a legnagyobb környezeti hatással. Ha ezeket a fejlesztéseket a környezetvédelem, a fenntartható fejlődés elveinek figyelembevételével valósítják meg, minimalizálhatók a környezeti károk. Új iparterületek, ipari, logisztikai parkok létesítésénél minden esetben a **barnemezős beruházásokat kell előnyben részesíteni. Az ilyen jellegű fejlesztéseknél összességében elsősorban területfoglalással kell számolni, valamint esetenként a **zöld infrastruktúra megbontására és a beépített****

³A KÖH a Pest megyei települések közül a „Történeti települési terület övezet” által érintett településként jelölte meg az alábbi településeket: Abony, Aszód, Biatorbágy, Budakeszi, Cegléd, Dabas, Érd, Fót, Gomba, Göd, Gyömrő, Kiskunlacháza, Márianosztra, Nagybörzsöny, Nagykőrös, Ócsa, Páty, Pécel, Pilis, Pilisszentkereszt, Pomáz, Ráckeve, Süllyás, Százhalombatta, Szentendre, Tápiószéle, Tura, Vác, Visegrád, Zsámbék.

területek növekedésére is számítani kell. Fontos, hogy az **új beruházásokban ne sérüljenek az épített környezet értékes elemei és a kulturális örökség**. Előfordul, hogy a gazdaságfejlesztési céllal megvalósított beruházások nem érik el céljukat, miközben ennek ellenére környezeti konfliktusokat, problémákat okoznak. Ezeket a végeredményben felesleges beruházásokat **a jelenleginél megalapozottabb stratégiákkal, költség-haszon elemzésekkel, valamint jobb kiválasztási rendszerrel** lehet megelőzni.

A tervezett fejlesztéseket minden esetben az örökségvédelmi érdekeknek és követelményeknek megfelelően kell megvalósítani, hiszen az épített, természeti, kulturális és régészeti örökség hosszú távon csak így őrizhető meg a piaci-gazdasági érdekekkel szemben.

Meglévő és új létesítmények fejlesztésénél az épített környezet szempontjából kedvező hatások elérése érdekében mindenképpen szükséges a rendelkezésre álló települési arculati kézikönyvek, településképi rendeletek által megfogalmazott iránymutatásokat figyelembe venni.

A meglévő, alulhasznosított épületek, gazdasági létesítmények funkcióval való megtöltését, bővítését, felújítását segíthetik elő a P1.1.b beavatkozás keretében megvalósítandó, a XXI. századi technológiai igényeit figyelembe vevő, környezetével összhangban lévő fejlesztések, iroda, termelőépület, raktárkapacitás, tároló és kiszolgáló terek létesítése és bővítése, valamint az a szemléletváltás is, hogy a nagyvállalatok a korábbi cégközpontok helyett több telephelyen, a munkavállalók lakóhelyéhez közelebbi lokációkban hoznak létre vagy bérelnek kisebb irodaterületeket.

A digitalizációt, IKT-t, okos településeket érintő fejlesztések esetében **a szükséges infrastrukturális beruházások**, az azokhoz kapcsolódó új megoldások (pl. adótoronyok, léghábelek) **negatívan befolyásolhatják** a települési környezetet: ezek a létesítmények **a települési látképet, sziluettet** döntő mértékben alakíthatják át.

A turizmus fejlesztését érintő beavatkozások (P1.2.d) komplex fejlesztéseket irányoznak elő. Mindez magában foglalja a természeti látnivalók, kulturális és épített örökség - kiemelten a megyében található paloták, kastélyok, kúriák, várak, templom-, és kolostorromok -megőrzését és bemutatását lehetővé tévő infrastruktúra kiépítését, a megyei termál és gyógyvizek turisztikai hasznosítását, szálláshelyek létrehozását, a kapacitások bővítését. Mindezek jellemzően kettős előjellel jelennek meg az épített környezet vonatkozásában. **Pozitívum**, hogy **az épületállomány rehabilitációjával az örökségi elemek megújítása mellett lehetőség adódik a turisztikai funkciók megteremtésére és bővítésére is.**

A fejlesztéseket minden esetben az örökségvédelem szempontjainak alárendelve kell megvalósítani és az örökségvédelemhez kapcsolódó jogszabályokat, szempontokat a gyakorlatban is következetesen alkalmazni kell. A szankcionálás helyett ugyanakkor javasolt a prevenciót szem előtt tartani.

A településeken az üresen álló ingatlanok kataszterét vagy értékataszterét a civil szervezetek, településvédők, helytörténészek, építészek, néprajzosok és lokálpatrióták bevonásával célszerű összeállítani, amelyből akár befektetők részére megyei értékportfóliót, akár pályázatokhoz kapcsolódó, azok összeállítását megkönnyítő projektadatlapot lehet készíteni. Az ingatlankataszter összeállításánál a következő szempontokra érdemes figyelemmel lenni:

- **eredeti funkció**
- **megközelíthetőség (közösségi közlekedés, személygépjármű, kerékpár, gyalogos)**

- részletes belső és külső állapotfelmérés (először legalább szemrevételezéssel)
- közművesítettség mértéke, műszaki jellemzői
- tulajdonviszonyok
- védelem szintje
- az ingatlan környezetének főbb jellemzői (pl. zöldfelületek, közlekedő terek stb.)
- az épület megújulásával szóba jöhető funkciók
- a megújuláshoz, állapot fenntartásához szükséges teendők
- a teendők felelősei
- költségbecslés, a költségviselők körének feltárása.

Az aktív turisztikai fejlesztések megvalósítása **tulajdonképpen a fenntarthatóság irányába mutat** és a tömegturizmussal szembeni ún. slow turizmus egyik megjelenési formája lehet. Az ezekhez kapcsolódó infrastrukturális fejlesztések esetén **a beruházások tájba illeszthetőségére, az elkészült beruházások és a már meglévő elemek folyamatos fenntartására, karbantartására** kell hangsúlyt fektetni.

Negatív kockázatot hordozhat a koordinálatlan kapacitásfejlesztés, illetve a nem eléggé átgondolt módon megvalósított szálláshelyfejlesztés. A turizmus szempontjából ennek a folyamatnak azért van jelentősége, mert **korábban vonzóak számító desztinációk – pl. Börzsöny és Dunakanyar térsége - , attrakciók válhatnak és válnak túlszűfoltta** („overtourism” jelenség), a turizmus pedig tovább fokozhatja az egyébként is túlterhelt (közlekedési, ellátási stb.) rendszerek problémáit, jelentős konfliktusokat idézve elő a helyi lakosság és a turisták között.

A turizmushoz kapcsolódó fejlesztéseknél figyelembe kell venni az adott desztináció paramétereit, „eltartóképességét”. A tömegturizmus, a látogató- és turistaforgalom mindenáron való növelése helyett az értékteremtésre kell koncentrálni, ahol a szolgáltatások milyensége, a területi dekoncentráció kerül a fókuszba.

A kulturális örökségben rejlő fejlesztési potenciál kiaknázása során a települési léptéket és fenntarthatóságot nem szabad figyelmen kívül hagyni, mert ellenkező esetben az intézkedések kontraproduktívvá válnak és kárt okoznak a települési és épített környezetben.

Hiányosságként értelmezhető, hogy a vizsgált dokumentumok a **tanyás térségekkel**, azok fentmaradásával, **épített környezetükkel, azok értékeivel** nem foglalkoznak. Erre – akár a gazdasági, akár a turizmushoz köthető – hasznosítással összefüggésben mindenképpen **nagyobb hangsúlyt kell fektetni.**

Megfontolandó a Programban definiált turisztikai térségekben ún. belépési pontok fejlesztése, amely a települések, térségek kapufunkcióját is erősíti és egy-egy ilyen „üdvözlőpont” kialakítása révén az utazók első benyomása egy rendezett településkép lesz.

Az „Elérhető Pest megye: Közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében” prioritás a megye közlekedési fejlesztéseit gyűjti csokorba. Pozitívum, hogy alapvetően **fenntarthatósági szemlélettel** közelítik meg a beavatkozásokat és tevékenységeket, azaz a **közösségi közlekedés, a kerékpáros infrastruktúra hálózatos fejlesztését** helyezi a fókuszba, amely hosszabb távon az egyéni motorizált közlekedési módok bizonyos mértékű háttérbe szorulását eredményezheti. A közlekedésfejlesztést érintő intézkedések és beavatkozások közül **a közúthálózat fejlesztésével, különösen bővítésével** kapcsolatban azonban nem lehet eltekinteni attól, hogy azok a legtöbb esetben a forgalom növekedését eredményezik, ezzel **az épületek növekvő rezgésterhelését okozhatják.** Amennyiben viszont a közúthálózat fejlesztése lakott településrészek

elkerülésére, illetve hosszú kerülőút kiváltását szolgáló összekötő út létesítésére irányul, úgy a meglévő épületállomány szempontjából mégis kedvező hatással járhat. Mindez ugyanakkor csak a konkrét beruházások részletes, a tervezett nyomvonalra is kiterjedő ismeretében dönthető el.

Új nyomvonalak kijelölésénél rendkívül fontos, hogy fennmaradjon a természeti táj, valamint az épített környezet összhangja és minél kevesebb természetes, természetközeli állapotú területet vegyenek igénybe a fejlesztések. A Programban a közlekedésfejlesztést érintő beruházások tekintetében ki kell emelni a hagyományos településszerkezetek megőrzését, az épített környezet és a régészeti értékek védelmét.

Az **„Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért” prioritásban** kaptak helyet a települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés intézkedései, beavatkozásai, amelyek jellegükből adódóan döntően befolyásolják a települések épített környezetét. Pozitív hatást válthatnak ki a **szociális városrehabilitációs beavatkozások** (P4.1.c), amelyek a fizikai környezet megújítását helyezik fókuszba, s az **épített környezet minőségi fejlesztését** eredményezik. A **települési környezet megújítása, a települési zöldfelületek növelése** (P4.2.a) magában foglalja a települési zöldterületeket nagyságának növelését, minőségi javítását, az utak melletti zóldsávok kialakítását, klímaálló növényzet telepítését, valamint modern közösségi terek kialakítását. Ezek a tevékenységek a hatékony környezetgazdálkodás és a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás mellett a **városökológiai (épített és természeti) értékek megóvására és fejlesztésére, valamint a korszerű tájépítészeti megoldásoknak a városi és vidéki környezet vonatkozásában történő alkalmazását is eredményezheti.** A klímabarát építészeti megoldások előnyben részesítése, a szélsőséges mikroklíma mérséklésére kiegyenlítő (kondicionáló) zöldfelületek biztosítása elősegíti az épített környezet és a települési életminőség pozitív irányú változását.

A **barnamezős területek** megyei kataszterének elkészítése kármentesítése (P4.2.d), hasznosításra történő előkészítése elősegítheti a **beépített területhez nem kapcsolódó új építési területek kijelölésének, fejlesztésének elkerülését.** Ahogy a Program is több helyen kihangsúlyozza:

A külterületeken az elhagyott majorok, régi üzemközpontok beépítése, a barnamezős beruházások élvezzenek prioritást, míg belterületen elsősorban a felhagyott telkek, telekcsoportok adott fejlesztésre való alkalmasságát szükséges első körben vizsgálni.

Az energiahatékonyság növelésére, a CO₂ kibocsátás csökkentésére irányuló intézkedések (P4.3) a települési intézmények, valamint a lakóépületek energetikai korszerűsítését támogatja. **Mindezt – különösen a védett vagy védelemre javasolt épületek esetében - az örökségvédelem elveinek és jogszabályi előírásainak figyelembevételével szükséges megvalósítani.** A mitigáció mellett ugyanakkor az adaptáció (P4.2) is szerepet kap a dokumentumokban, elősegítve a klímaváltozáshoz való alkalmazkodást.

A **vízgazdálkodás, vízviszatarlás létesítményeinek fejlesztése** (P4.4) során az árvizek elleni védekezés keretében sor kerülhet **töltések kialakítására**, amely a településképet, a település feltárulását befolyásolja. A **települési vízgazdálkodást érintő beavatkozások** (csapadékvíz-elvezetés, vízviszatarlás) a települések belterületén lévő **árokrendszerek** állapotára is befolyással lehetnek.

Fontos feladat ezeknek a karbantartása, folyamatos tisztítása, amely a településképet, a települések rendezettségét is erősen meghatározza. Az árkok karbantartásánál ugyanakkor kerülendő azok lebetonozása, amelyre a lakosság figyelmét is fel kell hívni.

Az „Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése” prioritás keretében a humán közszolgáltatások fejlesztése valósul meg. Az épített környezet szempontjából az épületállomány megújítása, (energetikai) korszerűsítése pozitívan befolyásolja a települési épített környezet állapotát.

Területi fókuszú prioritástengelyként jelennek meg a P2: Szolidáris Pest megye intézkedései és beavatkozásai, amelyek a megye lemaradó járásait helyezi a fejlődés fókuszába. Az itt megfogalmazott intézkedések esetében a korábban megfogalmazott megállapítások itt is relevánsak.

VI.4.8 A helyi adottságoknak megfelelő optimális térszerkezettől, területfelhasználási módtól való eltérés fenntartására vagy létrehozására gyakorolt hatások, következmények

Pest megye Területfejlesztési Konceptiójában megfogalmazott jövőképe értelmében „**a megye szerves és alkotó módon része a Budapest, valamint a hazai „csapágyvárosok”, a kapcsolódó megye (és ország) határon túli területek alkotta metropolisztérségnek.** ... A metropolisztérség erős márkavértékkel, kiegyensúlyozott térszerkezettel és az erőforrások hatékony felhasználására vonatkozó képességgel rendelkezik. ... A megyén belüli térségek megkülönböztető erővel bíró technológiai és gazdasági profillal rendelkeznek; a gazdasági és intézményi városközpontok fejlett vállalkozási övezetet, hatékonyan összekapcsolódó városhálózatot alkotnak...Gazdasága kiegyensúlyozott, urbánus és vidéki térségeiben is több lábon áll. Hatékonyan kihasználja a helyi adottságokra alapozható, valamint a főváros közelségéből adódó lehetőségeket; biztosítva így a kiterjedt foglalkoztatást, valamint a jövedelmek növekedését”. Ezen célok elérését elsősorban a **térszerkezet fejlesztése és kiegyensúlyozása** elnevezésű átfogó cél segíti elő, amelynek értelmében Budapest központi szerepét nem megkérdőjelezve, hanem inkább megerősítve olyan **policentrikus tér jön létre**, ahol koordinált térségfejlesztéssel, takarékos területhasználat valósul meg, az épített és környezeti értékek megóvásával és fejlesztésével pedig vonzó élettér alakul ki. Ebben a **policentrikus térben fontos szerepük van a kisvárosok és térségeik összekapcsolásának, a nagytérség és Budapest kapcsolatainak, valamint közös menedzselésének.**

Mindezek értelmében a **Program valamennyi prioritása tartalmaz olyan intézkedéseket, amelyek – ha csak közvetve is – hatással vannak a jelenlegi térszerkezetre, területfelhasználásra.**

Minden olyan intézkedés, beavatkozás, amely a területi kiegyenlítés, valamint a hátrányosabb helyzetű térségek és települések felzárkózása irányába hat, üdvözlendő és támogatandó. A Program intézkedései közül tipikusan a centralizált térszerkezet oldását segítik elő pl. a különböző típusú úthálózatfejlesztések, a térség turisztikai attrakcióinak szinergikus fejlesztései, valamint a közoktatás, a szociális ellátórendszer térségi lefedettségét szolgáló fejlesztései. Általánosságban kijelenthető, hogy az innovatív megoldások kedvezően és komplexen hatnak a településre, térszerkezetre (pl. az atipikus foglalkoztatási formák ösztönzése, a gazdasági tevékenységek és lakófunkciók térbeli szétválasztása, az irodák lakóhelyekhez közelebb eső területeken való kialakítása). Külön ki kell emelni térszerkezeti pozitívumként a Program intézkedései közül a közösségi terek létrehozását, a településszerkezet beépítetlen területekkel, zöldterületekkel való tagolását, a barnamezős területek újrahasznosítását célzó beavatkozásokat.

A „Szolidáris Pest megye” prioritás a megye hét lemaradó járásának komplex fejlesztését célozza, amelyek belső és/vagy külső határmenti elhelyezkedésükből fakadóan – kívül rekedve az agglomerációs gyűrűn – egyfajta belső perifériát képeznek.

A megye térszerkezetének szempontjából meghatározóak a közlekedési hálózat elemei, valamint az ökológiai hálózat területei.

A megye meglévő ökológiai hálózatának alappillérei elsődlegesen a magasan erdősült hegy- és dombvidéki területek, valamint a felszíni vízrendszer elemei, a patak- és folyóvölgyek, a hozzájuk kapcsolódó vizenyős és vízparti területekkel és ártéri erdőterületekkel.

A Program prioritásai, intézkedései és beavatkozásai nem foglalkoznak ez erdők védelmével, fenntartható hasznosításukkal. Mivel az erdőterületek a természeti-táji-településképi értékük mellett klímaadaptációs és gazdasági szerepet is betöltenek, ezért a Programot mindenképpen javasolt egészíteni az erdőket érintő intézkedésekkel, beavatkozásokkal, fókuszálva az értékes erdőterületek csökkenésének megállítására.

A közlekedési infrastruktúra fejlesztése jellemzően forgalombővítő hatással és ezáltal fokozott környezetterheléssel (levegő-, zaj-, fényszennyezéssel) jár. A vonalas közlekedési infrastruktúrák fejlesztése következtében fellépő beépítés-növekedés mindenekelőtt azért problémás, mert hozzájárulhat az élőhelyek fragmentációjához.

A Budapesttel határos települések „összenövése” a fővárossal, illetve az agglomerációs övezet településeinek összeépülése növeli az urbanizált tér terjedését, ezáltal a budapesti agglomeráció térségében erőteljes a biológiailag aktív területek fogyása.

Mivel a területfelhasználás lehetőségei korlátozottak, nem fogadhatók el olyan fejlesztési elképzelések, amelyek csak értékes zöldfelületi elemek felhasználásával valósíthatók meg. A zöldfelületek megfelelő aránya, mennyisége és minősége elengedhetetlen feltétel az élhető, egészséges és fenntartható települések, térszerkezet kialakításához.

Az **„Elérhető Pest megye: Közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében” prioritás** közösségi közlekedést és kerékpáros infrastruktúrát érintő intézkedései és beavatkozásai révén új területeket lehet közösségi és kerékpáros közlekedéssel feltárni, amelyek hosszabb távon a gépkocsi-használat csökkenését is eredményezhetik. Mindez egy másik, területfelhasználási jellegű hatással is jár: **a járművek számának visszaesésével a szükséges parkolóhelyek száma is csökken, ami ezeket a területeket más célokra szabadítja fel**, így például az elvett zöldterületek „visszaépítésére” is mód nyílik, amely kedvezően hat a területhasználatra.

A tervezés során figyelembe kell venni, hogy az új kötőtpályás közlekedési vonalak az elvágó hatás minimalizálásával épüljenek ki.

Pest megye településszerkezete alapvetően eltér a többi megyétől, nagyrészt annak köszönhetően, hogy a megye nagyobb része állandó és jelentős gazdasági, társadalmi és környezeti kölcsönhatásban áll a fővárossal. A megye településeinek fejlődését mind a mai napig alapvetően befolyásolta és befolyásolja a szuburbanizáció. A megye egészében érvényesülő fővárosi hatás következtében gyengébb a megye városhálózata, **a térségi-kistérségi központok térszervező funkciói kevésbé képesek érvényesülni a**

főváros óriási gravitációs terében. Éppen ezért **különösen fontos a policentrikus településhálózathálózat kialakítása** (P4.1), és ebben **kiemelten a járásszékhelyek funkcióinak komplex fejlesztése** (P4.1.a). Ez utóbbi beavatkozáshoz részben illeszkednek az 5. prioritás (P5: Emberközpontú Pest megye) intézkedései és beavatkozásai, amelyek települési szolgáltatások fejlesztését (pl. oktatás, egészségügy, szociális ellátás, kultúra, sport stb.) helyezi a fókuszba. Ezek jellegzetessége, hogy **míg az agglomerációban a nagy demográfiai nyomás miatt keletkezik igény az ellátások bővítésére, addig az agglomeráción kívül a hosszú évtizedek óta hiányos vagy rossz minőségű infrastruktúra megújítása a cél.**

A **turisztikai fejlesztések** eredményeképpen a térségbe érkező látogatók számának növekedésével párhuzamosan az általuk kifejtett **környezetterhelés** is fokozódik, ami részben független a turisztikai termék típusától. A megyében az overtourism jelensége leginkább a Pilis-Börzsöny-Dunakanyar térségében jelentkezik, komoly problémát okozva a helyi lakosságnak

A térség turizmusát mindenképpen a fenntarthatóság, a csökkenő környezeti terhelés irányába kell elmozdítani, amelyhez komplex, a slow turizmust fókuszba helyező, a területi „szétszóródást” elősegítő, a térség közlekedési anomáliáit csökkentő, jól átgondolt fejlesztés szükséges.

VI.4.9 A táj eltartóképességéhez alkalmazkodót helyi társadalmi-kulturális, gazdasági-gazdálkodási hagyományok gyengítésére gyakorolt hatások, következmények

A Programban a **táji értékek megőrzése, a fenntartható tájgazdálkodás** mind közvetve, mind közvetlenül, számos intézkedést és beavatkozást érint. A **táji erőforrásokkal történő fenntartható gazdálkodás az erőforrások hosszútávú megőrzéséhez vezet.** A Program a lehetőségeihez mérten összességében **figyelembe veszi a táj, a természeti környezet fenntarthatóságát és eltartóképességét.**

A fejlesztések, beavatkozások megvalósítása során minden esetben a racionális, okszerű területhasználatra kell törekedni. A környezetvédelem, táj- és természetvédelem tekintetében mindenképpen ügyelni kell a környezet és táj eltartó- és tűrőképességével, a táj terhelhetőségével való összhang biztosítására, a természeti erőforrások védelmére, degradációjuk megelőzésére, a területigények minél kisebb termőterület-kieséssel járó harmonikus összehangolására.

A területhasználat tekintetében a terület igényeinek minél kisebb termőfelület kieséssel járó harmonikus összehangolása mellett az agroökológiai adottságokhoz igazodó földhasználat, a barnamezős beruházások szorgalmazása javasolt.

Az épített környezet, valamint a régészeti örökség, továbbá a védett táj- és településképi értékek és a biodiverzitás megőrzésére új fejlesztések tervezése és megvalósítása során kiemelt figyelmet kell fordítani.

A **„Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának dinamizálása”** prioritás beavatkozásai és tevékenységei közül a vállalkozói, ipari, kereskedelmi és technológiai parkok, inkubátor-, és szolgáltatóházak létesítése (P1.1.f.), valamint a területi fókuszú gazdaságfejlesztés (P1-3 intézkedés) két beavatkozása jár a legnagyobb környezet-táji hatással.

Új iparterületek, ipari, logisztikai parkok létesítésénél minden esetben a barnamezős beruházásokat kell előnyben részesíteni. Amennyiben erre nincs lehetőség, akkor kizárólag a

védett, védelemre érdemes, értékes természeti területektől, ökológiai folyosóktól, lakó- és intézményterületektől megfelelő védőtávolságban, gyenge termőhelyi adottságú földterületen, az országos, megyei területrendezési, illetve a településrendezési tervekben szereplő védőövezetek szigorú betartásával lehet csak megvalósítani. Környezetterhelő ipar telepítése sem zöld, sem barnamezős beruházásként nem javasolt.

A hazai vállalatok hozzáadott értékének és termelékenységének növelése ugyan gazdaságfejlesztést eredményez, de ezekben az intézkedésekben az **endogén tényezőkre, a táji adottságokra** kiemelt hangsúlyt kell fektetni. Ezek az különösen a **mezőgazdaság és élelmiszeripar növekedésének biztosítása (P1.2.b) beavatkozás** esetében jelenik meg hangsúlyosan, kiemelve a **termőföld védelmét, a biodiverzitás megőrzését, a fenntartható mezőgazdasági gyakorlatokat, a korábbi mezőgazdasági hagyományokat, a tájegységi sajátosságokat.**

A gazdaságfejlesztést az erőforráshatékonyság, valamint a **fenntarthatósági szempontok** figyelembevételével a **termékek/szolgáltatások egész életciklusa során** elő kell segíteni, amelyhez jó kiindulópontot adhat a **rövid ellátási láncok ösztönzése**, a vállalkozások **fenntartható technológiai transzformációja**, illetve a **körforgásos gazdasági modell adaptációja**. A területi gazdasági kiegyenlítő intézkedések ugyanakkor nem okozhatják a tájak, tájrészletek egyediségének, értékeinek degradálódását.

A turizmus tekintetében (P1.2.d) **fenntarthatósági és turisztikai szempontból különösen fontos a természetes és természetközeli élőhelyek megőrzése, a biológiai és táji sokszínűség fenntartása, valamint a táji örökség megőrzése.** A turizmushoz kapcsolódó intézkedéscsomagban egyrészt a természeti környezettel és a helyi társadalommal együtt élő, az endogén erőforrásokra alapozott turizmus került a fókuszba. A vízi, vízparti ökoszisztémák megóvása, fennmaradása különösen fontos a felszíni vizeket érintő fejlesztéseknél. **Fontos feladat az egyes fejlesztések, beavatkozások során ökológiai vízminőség biztosítása, a vízi, vízparti ökoszisztémák védelme.**

A turizmushoz kapcsolódó fejlesztéseknél figyelembe kell venni az adott desztináció paramétereit, a táj eltartóképességét. A tömegturizmus, a látogató- és turistaforgalom mindenáron való növelése helyett az értékteremtésre kell koncentrálni, ahol a szolgáltatások milyensége kerül a fókuszba.

Összességében az **aktív turisztikai fejlesztések megvalósítása tulajdonképpen a fenntarthatóság irányába mutat** és a tömegturizmussal szembeni ún. slow turizmus egyik megjelenési formája lehet. Az ezekhez kapcsolódó infrastrukturális fejlesztések esetén a **beruházások tájba illeszthetőségére, az elkészült beruházások és a már meglévő elemek folyamatos fenntartására, karbantartására** kell hangsúlyt fektetni.

A táji értékek számbavétele és ismertetése nem csak turisztikai célt szolgál, hanem a tájvédelem számára a társadalmi együttműködés lehetőségét is elősegíti.

Az **„Elérhető Pest megye: Közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében” prioritásban** megfogalmazott közlekedésfejlesztések ugyan igen előremutató módon a fenntarthatóság irányába mutatnak (vasútfejlesztés, közösségi közlekedés és kerékpáros infrastruktúra hálózatos fejlesztése), de nem lehet eltekinteni attól, hogy **ezek fejlesztése, illetve bővítése minden esetben magában hordozza a táj, a táji értékek degradálódását, a zöld**

infrastruktúrák feldarabolódását, a megnövekedett forgalomból eredő zavaró hatást. A tényleges hatások ugyanakkor csak a konkrét beruházások ismeretében definiálhatók.

A közlekedési fejlesztések közül az új nyomvonalakat igénylő fejlesztések (gyorsvasutak, gyorsforgalmi utak, települések közötti hálózatos kapcsolatok, valamint települési és térségi elkerülő utak) várhatóan jelentős természet- és környezetvédelmi konfliktusokat eredményeznek a további terület-igénybevételek és forgalomnövekedés miatt. Az új és/vagy hiányzó szakaszok vonalvezetésének megtervezésénél kiemelten fontos a meglévő érzékeny és értékes élőhelyek, mezőgazdasági területek elhelyezkedését figyelembe venni. Ennek érdekében a védett, védelemre érdemes, értékes természeti területektől, ökológiai folyosóktól, lakó- és intézményterületektől való megfelelő védőtávolság alkalmazása, szükség esetén vad- és hullóátjárók létesítése szükséges. A körütekintő nyomvonal-vezetés mellett a tervezett úthálózatok mentén védő növényzónák telepítése szükséges, amelyek levegőtisztaság-védelmi, zaj- és rezgésterhelést csökkentő, természet- és klímavédelmi, valamint tájképvédelmi szerepet is betöltenek.

Az elkerülőutak vonalvezetésének megtervezésénél szintén körütekintően kell eljárni és lehetőleg a településnek azon részén kell kiépíteni, ahol nem szakítják meg a zöld infrastruktúrát, valamint védett, védelemre érdemes területet nem érintenek.

Az új kerékpáros útvonalak kijelölésénél szintén figyelembe kell venni a meglévő érzékeny, értékes élőhelyek elhelyezkedését, s a lehető legnagyobb mértékben mérsékelni kell a zavaró hatásokat. A feltételeket körütekintő vonalvezetés kialakításával lehet javítani.

Az „*Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért*” prioritábens megfogalmazott intézkedések közül **pozitív hatással járnak a települési környezet megújítására, a települések zöldfelületeinek növelésére** (P4.2.a) irányuló beavatkozások, vagyis a települési zöldterületeket nagyságának növelése, minőségi javítása, az utak melletti zóldsávok kialakítása, illetve a klímaálló növényzet telepítése. A **környezet-, levegőminőség-, zaj, talaj- és földvédelem** (P4.2.c) kapcsán támogatott tevékenységek magukban foglalják az ipari létesítmények, depóniák, bányák, mezőgazdaság poremissziójának csökkentését, a növénytermesztési és állattenyésztési szagmisszók mérséklését, a parlagterületek visszaszorítását, újra művelés alá vonásuknak támogatását.

A negatív környezeti hatás csökkentésére javasolt az ipari, mezőgazdasági létesítmények, depóniák, bányák mentén védő növényzónák telepítése, amelyek levegőtisztaság-védelmi, zaj- és rezgésterhelést csökkentő, természet- és klímavédelmi, valamint tájképvédelmi szerepet is betölthetnek.

Táji-környezeti szempontból hasonlóképpen **előremutatók a természeti területek és értékek megóvását, a megye ökológiai térszerkezetének fejlesztését** (P4.2.b) fókuszba helyező tevékenységek, amelyek a biológiai sokféleség megóvására, a fajok és élőhelytípusok hosszú távú fennmaradásának biztosítására, a biodiverzitás megőrzését szem előtt tartó turisztikai szolgáltatások fejlesztésére irányulnak.

A Természeti területek és értékek megóvása, a megye ökológiai térszerkezetének fejlesztése elnevezésű beavatkozásban foglaltak nem tekinthetők célnak minden természetvédelmi területre vonatkozóan, mert sok esetben az élőhelyek természetességének javítása, helyreállítása a területek háborítatlanságának biztosítása a természetvédelmi érdek.

Különös jelentőséggel bír a **barnamezős területek kataszterezése és kármentesítése** (P4.2.d), amely a felhagyott, degradálódott területek újrahasznosítását teszi lehetővé. Ezek a beavatkozások a **klímaváltozással összefüggésben** az alkalmazkodást is elősegítik.

A hatékony táj- és környezetgazdálkodás, valamint a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás érdekében érdemes kitérni a városökológiai (épített és természeti) értékek megóvására és fejlesztésére, valamint a korszerű tájépítészeti megoldásoknak a városi és vidéki környezet vonatkozásában történő alkalmazására.

A klímabarát építészeti megoldások előnyben részesítése, a szélsőséges mikroklíma mérséklésére kiegyenlítő (kondicionáló) zöldfelületek biztosítása elősegíti a települési zöldinfrastruktúrák, ezáltal a települési életminőség pozitív irányú változását.

A „Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért” prioritásban **kiemelt hangsúlyt kap a vízgazdálkodás, vízvisszatartás létesítményeinek fejlesztése** (P4.4). Mindezzel összefüggésben fontos a megyei és települési vízkár elhárítási tervek és program(ok) kidolgozása (P4.4.a), a közcsatorna-rendszerek fejlesztése, szennyvíztisztító művek korszerűsítése (P4.4.c), az egészséges ivóvízhez való hozzáférés javítása (P4.4.d), a felszíni csapadékvíz elvezetés, vízvisszatartás, vízpótlás létesítményeinek kialakítása (P4.4.b). Ez utóbbi esetében nem csupán az infrastruktúrák felújítására fókuszálnak, hanem hangsúlyt fektetnek a tájra jellemző potenciális növényfajokkal való növényfedettség intenzitásának növelésére, a gyepgazdálkodás, illetve a gyümölcsös és szőlőművelésű területek gyepesített felületének növelése egyaránt. Szintén ebben a beavatkozásban kapott helyet a Duna-Tisza közti Homokhátság felzárkóztatása, adottságainak kihasználása, természeti értékeinek megőrzése is.

Kiemelten fontos a vízgazdálkodási rendszerek változó adottságokra (aszályos és csapadékos időszakok) történő felkészítése, integrált és környezetbarát, kisléptékű vízgazdálkodási fejlesztések, ideiglenes- és vésztározók fejlesztése és komplex tájgazdálkodási hasznosítása. Az öntözési infrastruktúra fejlesztése során a beavatkozásokat a vízgyűjtő-gazdálkodási szempontoknak megfelelően szükséges megvalósítani. Ugyanakkor a fejlesztések tervezése során a gravitációs összefolyási pontokat, valamint a talaj milyenségét is figyelembe kell venni.

A vízhiány folyamánként a mezőgazdasági területek, termőföldek degradációja, az elsivatagosodás elkerülése a vízhiány pótlásával, valamint a vízhiányhoz alkalmazkodó mezőgazdasági műveléssel csökkenthető, amely a táj eltartóképességét is javítja. Az alkalmazkodóképes, több lábon álló agrárium kialakítása, a környezeti kihívásoknak megfelelő termékszerkezet fejlesztése, a kisléptékű, kistermelők számára is gazdaságos öntözési megoldások támogatása, az öntözés kiterjesztése, a fokozottan klímaérzékeny térségek klímaadaptációs képességének javítása a táj eltartóképességét fókuszba helyező gazdaságfejlesztést segíti elő. Az öntözés tekintetében lényeges az öntözött területek ésszerű növelése is.

A **hulladékgazdálkodással összefüggő beavatkozások** az újrahasznosítási arány növelését, a zöldhulladék nagyobb arányú hasznosítását, az illegális hulladéklerakók felszámolását, valamint ehhez kapcsolódó szemléletformáló akciókat támogatnak. Mindezek a **tájra, a természeti környezet állapotára is pozitív hatást gyakorolnak.**

A szociális városrehabilitációs beavatkozások (P.4.1.c), a fizikai környezet megújítását helyezik fókuszba, amely elsősorban az épített környezet minőségi fejlesztését eredményezi. **Az épített környezet és a zöldfelületi rendszer védelme, fenntartható, érték alapú hasznosítása, a települések harmonikusabb tájba illesztése érdekében támogatni szükséges a szélsőséges hatásokat kiegyenlítő zöldfelületi rendszerrel bíró városszerkezetek létrejöttét.**

Az energiahatékonyság növelése, a CO₂ kibocsátás csökkentése a 4. és az 5. prioritás intézkedései közt is megjelenik. Az épületek energetikai korszerűsítése, a megújuló energia nagyobb arányú hasznosítása összességében **kedvezően hat a környezeti elemek, rendszerek, köztük a táj eltartóképességére is.**

A megújuló energia kiaknázása során azonban a természeti örökség és a táji értékek megőrzésére is figyelemmel kell lenni. Az országos szintű klímapolitikához és energiabiztonsághoz illeszkedően támogatni, ösztönözni kell az energiaszövetkezeteket, társulásokat, amelyek az alternatív energiaforrások felhasználására, a helyi okoshálózatok kiépítésére és ezek integrálására irányulnak.

Hangsúlyozni kell, hogy a fatüzelés és a biomassza használatának további térnyerése csak korszerű technológiák felhasználása esetében támogatható.

A 2. prioritástengely a megye lemaradó térségeinek fejlesztésére irányul. A fentiekben megfogalmazott állítások, észrevételek – különösen a gazdaság, a közlekedés, a zöld és kék infrastruktúrák fejlesztésének tekintetében – ezekre az intézkedésekre és beavatkozásokra is vonatkoznak. A leszakadó térségek esetében ugyanakkor nagyobb hangsúlyt kap az agrárvertikum és az élelmiszeripar jövedelemtermelő képességének fokozása (P2.1.f). Az agrárium jövedelemtermelő képességének ösztönzésével **a mezőgazdasági termelés minőségi és mennyiségi tényezőinek növelését** tűzi ki célul. Mindez – a konkrétumok ismeretének hiányában – **az alkalmazott technológiától, eljárástól függően erősítheti, de akár gyengítheti is a táj eltartóképességét.**

Az agráriumban a termőhelyi adottságokra és a saját biológiai alapokra építő területhasználat, termelési szerkezet és agrotechnika kialakítása szükséges. A helyi agrárium fejlesztésénél a magasabb hozzáadott értéket előállító, több lábon álló gazdálkodást erősítő, a táj eltartóképességét szem előtt tartó, a fenntartható tájgazdálkodást elősegítő ökológiai gazdálkodás elterjesztését kell szorgalmazni. Szűkíteni kell azon tevékenységek körét, amelyek veszélyeztetik a diverzitást, valamint az erőforrásokat (termőtalaj, víz) nem a megújulás mértékében használják.

A fenntarthatóság követelményeit teljesítő, a foglalkoztatást biztosító gazdálkodási formák, családi gazdaságok és társulásaik segítése, a középbirtokok szerepének megerősítése, átlátható üzemszerkezeti szabályozás, a tulajdonlás és a földhasználat közelítésének ösztönzése a helyi gazdálkodást támogatja.

A Programban nagyobb hangsúlyt kell fektetni a vidéki és tanyás térségekben az egyedi megoldású környezetkímélő infrastruktúrák kiépítésére, amely a fenntartható tájhasználat irányába hat.

A kialakult tanyás tájszerkezet megőrzése, a tanyák fejleszthetőségének biztosítása közérdek. Ezzel összefüggésben a tanyás térségekben kitűzött célként kell szerepeltetni a meglévő tanyák megtartását, azok gazdasági termelésbe való visszatérésének elősegítését, a klímaváltozás

hatásaira való felkészülés ösztönzését, amely a helyi gazdaság megerősítésével a népességmegtartást is elősegítheti. Biztosítani kell a kialakult tanyák lakóhelyként, családi birtokközpontként, továbbá turisztikai funkciójú fejlesztésének lehetőségeit. A tanyás térségekben a megújuló erőforrásokra alapozott egyedi megoldású, alapvető infrastruktúrák költséghatékony és környezeti szempontból előnyös és indokolt kiépítése is szükséges.

VI.4.10 Klímát (kibocsátás és alkalmazkodás tekintetében) érintő hatások, következmények

A Programban foglalt intézkedések kétféle szempontrendszer mentén hozhatók kapcsolatba az éghajlat változásával. Egyrészt azt kell vizsgálni, hogy milyen mértékben növelik, vagy mérséklik a légköri üvegházhatású gázkoncentráció alakulását és ezáltal mennyiben járulnak hozzá magához a globális éghajlatváltozáshoz, másrészt ugyanilyen súllyal bíró vizsgálati szempontként kell értékelni, hogy a dokumentumban foglalt feladatok mennyiben segítik elő az éghajlatváltozás már elkerülhetetlen hatásaihoz való alkalmazkodást. Az alábbiakban e két – részben ugyan átfedéseket is mutató, de alapvetően mégis eltérő irányú – vizsgálati szempont mentén értékeljük Pest Megye Területfejlesztési Programjának klímavonatközös várható hatásait.

Előljáróban érdemes leszögezni, hogy a fejlesztési területek többsége esetében a Program tervezési szintjén nem állapíthatók meg az üvegházhatású gázok kibocsátására, illetve az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra gyakorolt pontos hatások, inkább azok bekövetkezésének lehetőségére vonatkozóan lehet megállapításokat tenni. Ennek elsődleges oka, hogy a beavatkozási irányok megfogalmazásai többnyire technológia-, tudományterület- és ágazatfüggetlenek, így végső soron azok végrehajtásának módja dönti el a várható környezeti hatás jellegét és mértékét. Mindez persze felhívja a figyelmet a végrehajtás körülményeit, klíma- és környezeti szempontokat előtérbe helyező megvalósításának fontosságára.

A „*Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának dinamizálása*”, valamint a „*Szolidáris Pest megye: Pest megye társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségeinek (...) komplex fejlesztése*” prioritások, ez utóbbin belül különösen a „*Helyi gazdaságfejlesztés*” intézkedés a fent leírtak talán legegységesebb példái. A vállalkozói szektor technológiai fejlesztését, digitális megújulását, üzleti infrastruktúrájának, telephelyi adottságainak javítását célzó beavatkozások összesített környezeti hatását jórészt az dönti el, hogy mely ágazatok milyen célú fejlesztései valósulnak meg a következő években. A Program első prioritásának „*Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése*” megnevezésű intézkedése ugyan körvonalazza, hogy mely szektorok fejlesztése tekinthető prioritásnak Pest megyében, ugyanakkor – természetesen – sehol nem említi, hogy más ágazatot érintő beruházásokra ne kerülhetne sor, ennek megfelelően a prioritás első, „*Vállalkozások versenyképességének javítása*” című intézkedése teljesen szektorsemleges. A Program által kiemeltnek minősített ágazatok, így a járműgyártás, elektronikai, híradástechnikai és gyógyszeripari iparágak, valamint az építőipar eleve eltérő mértékű üvegházhatású kibocsátással járnak (az építőipar kibocsátásai e téren kiemelkedően magasak), ugyanakkor tovább nehezíti az éghajlati rendszerekre gyakorolt hatások pontos megítélését, hogy a hivatkozott iparágak egy része – a járműipar különösen – kiterjedt beszállítói hálózat működtetését feltételezi, amely természetesen mind a termelés, mind a szállítás energiaszükséglete következtében üvegházhatású gázemisszióival jár. Mindemellett természetesen nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy a Program számos alintézkedése a termelési, szervezési folyamatok technológiai korszerűsítéseire irányul, amelyek jellemzően alacsonyabb energia- és anyagfelhasználáshoz vezetnek. E vonatkozásban ugyanakkor érdemes hangsúlyozni, hogy a technológiai korszerűsítések alapvetően a fajlagos üvegházhatású gázkibocsátás mérséklését eredményezik, ám a vállalkozások fejlesztése végső soron a termelés bővülését, ezáltal többlet-energiafelhasználást és – abszolút értékben kifejezve – minden bizonnyal magasabb üvegházgáz-emissziót eredményez. Annak mértéke azonban korszerű technológiai megoldásokkal, a körkörös gazdasági szemlélet érvényesítésével jelentősen mérsékelhető, éppen ezért

kifejezetten támogatjuk a Program ez utóbbi célokat szolgáló alintézkedéseit (ld. „Vállalkozások támogatása a fenntartható működés, a körforgásos gazdaság modelljének adaptációjában”).

Bár a Program említést tesz róla, javasoljuk hangsúlyosan is kiemelni, hogy az ipari parki fejlesztések, és általában az üzleti infrastruktúra fejlesztése során minden esetben az elérhető legjobb technológia alkalmazására kell törekedni, beleértve a megújulóenergia hatékony felhasználását, az energiahatékony és anyagtakarékos megoldásokat, a körkörös gazdasági szempontok érvényesítését (pl. hulladékok, másodnyersanyagok hasznosítása, közös, megosztott erőforráshasználat stb.)

A turizmus fejlesztése önálló alintézkedéseként jelenik meg az első két prioritás mindegyikén belül. A **turizmus** éghajlatvédelmi vonatkozásaival kapcsolatban általánosságban megállapítható, hogy az az **üvegházhatású gázkibocsátás növekedéséhez vezethet**, amelynek forrásai elsődlegesen a vendégforgalom reménybeli bővülésre visszavezethető megnövekvő közlekedési forgalom, valamint a szálláshelyek és a turisztikai termékek, attrakciók üzemeltetésének többlet-energiafelhasználása. Ahogy azonban a vállalkozásfejlesztés esetében általánosságban már megállapítást nyert, úgy ebben az esetben is fennáll, hogy a **beavatkozások iránya, típusa messzemenően determinálja az emisszió várható mértékét**. E tekintetben a fürdőfejlesztések, mindenekelött a kapcsolódó uszodatechnika üzemeltetésének magas energiafelhasználása miatt, éghajlatvédelmi szempontból nagyságrendekkel kedvezőtlenebbek a Program által szintén ösztönzött aktív turizmus térnyerésénél, amelynek esetében gyakorlatilag „csak” a megközelítésből származó közlekedési forgalom eredményez üvegházhatású gázemissziót. A turizmus **esetében a kibocsátások mérséklése mellett felmerül az éghajlatváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás szükségessége is**, különösen az aktív turizmustípusok esetében, erre vonatkozó utalást azonban a Program nem tartalmaz.

A turizmusfejlesztés keretében törekedni kell a lehető legalacsonyabb karbonlábnyomú tevékenységek térnyerésének ösztönzésére, ennek keretében a szálláshely-fejlesztések során a lehető legnagyobb arányú megújulóenergia-felhasználásra, a jogszabályban rögzített épületenergetikai elvárások maradéktalan érvényesítésre, illetve lehetőség szerint azoknál szigorúbb követelmények alkalmazására.

A szintén az első két prioritás alatt megjelenő mezőgazdaságot érintő fejlesztési elképzelések esetében az üvegházhatású gázkibocsátásra gyakorolt hatások feltárása mellett azonos hangsúllyal jelenik meg az éghajlatváltozás kontextusában az annak már elkerülhetetlen hatásaihoz való alkalmazkodás szükségessége is. Ami az éghajlatvédelmet illeti, közismert, hogy a mezőgazdaság az egyik legnagyobb üvegházhatású gázkibocsátó szektor globálisan és hazánkban is (2018-ban az összes hazai kibocsátás kb. 13%-a származott e szektorból). Az emisszió forrásai a fosszilis energiahordozók felhasználása mellett az állattartás, trágyakezelés, szántóföldi művelés, amelyek mennyiségét azonban megfelelő művelési eljárások, illetve állattartási körülmények alkalmazásával mérsékelni lehet. Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás esetében pedig mindenekelött a megfelelő fajtaválasztás, talajművelési technikák, öntözési lehetőségek kihasználása bírnak jelentőséggel. Mindezekre a Program nem hívja figyelmet, ugyanakkor kétségtelen, hogy a fenntartható mezőgazdasági termelés térnyerését – mintaprojektek generálása, a gazdák érdekeltté tétele, szabványok, védjegyek alkalmazása révén stb. – ösztönzi, és a tág kategóriába akár az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás elősegítése is beleértendő lehet.

Javasoljuk, hogy a mezőgazdasági termelés vonatkozásában az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás jelentősége és annak főbb eljárásai kiemelt szerephez jussanak a Program végrehajtása során, ennek elősegítése érdekében javasoljuk a Program kiegészítését a hivatkozott beavatkozási irány említésével.

Az **„Elérhető Pest megye: Közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében” prioritás** éghajlatvédelmi szempontból kettős képet mutat, egyes intézkedései várhatóan mérsékelik, míg mások éppen ellenkezőleg, nagy valószínűséggel növelik az üvegházhatású gázok kibocsátását. Az egyre szélsőségesebb időjárási körülményekhez való alkalmazkodást szolgáló beavatkozási irány azonban messze nem jelentőségének megfelelően jelenik meg a Programban. A prioritás valójában négy eltérő közlekedési mód – a közúti, vízi, **kerékpáros és vasúti közlekedés, szállítás** – infrastrukturális feltételeinek javítását célozza. **Az üvegházhatású gázkibocsátás mérséklése szempontjából** az utóbbi két beavatkozási terület **egyértelműen kedvezőnek tekinthető**, hiszen a kerékpározás egyáltalán nem jár szén-dioxid emisszióval, míg a vasúti közlekedés – utaskm-re, vagy árutonnára vetített – fajlagos kibocsátásai jóval alacsonyabbak a közúti közlekedésénél (ez utóbbit természetesen a kihasználtság volumene is befolyásolja, ennek mértéke inkább a személyszállítás esetében jelenthet problémát). A Dunán zajló vízi közlekedés bővítésének éghajlatvédelmi szempontú megítélése nem egyértelmű, a nagy tömegű áruk hatékony mozgatásából származó előnyöket kompenzálja a hajómotorok rendkívül magas fajlagos üvegházhatású kibocsátása. **A közösségi közlekedés mindennemű fejlesztése** – beleértve mind az *„elővárosi közlekedési rendszer fejlesztését”*, mind a *„közösségi közlekedés kisléptékű fejlesztését”* – **elősegíti a legmagasabb fajlagos üvegházhatású gázkibocsátással járó motorizált egyéni közlekedési módok térvesztését**, így klímavédelmi szempontból messzemenően támogatandók. A fentiekkel ellentétben azonban a közúthálózat **fejlesztése, illetve különösen annak bővítése magában hordozza a forgalomművekedés és ezáltal üvegházhatású gáz kibocsátás emelkedésének lehetőségét. A tényleges hatások ugyanakkor csak a konkrét beruházások ismeretében dönthetők el**, hiszen míg főszabály szerint a jobb állapotú közúti infrastruktúra az érintett szakaszon valóban elősegíti a forgalom volumenének növekedését, addig egy új szakasz kiépítésével egy hosszabb „kerülőút” megtétele válhat feleslegessé, ami a közúti eredetű üvegházgázemisszió mérséklődéséhez vezethet. A kibocsátások összesített mértékét befolyásoló további tényező, hogy a felújított útszakaszokon – különösen, ha azok magasabb rendű, esetleg gyorsforgalmi utakat érintenek – nő a gépjárművek átlagsebessége is, ami szintén a kibocsátások emelkedését idézi elő, másrésztől viszont a belterületi szakaszokon jellemző gyakori lassítás-gyorsítás többletüzemanyag-felhasználása és ezáltal emissziója kiváltható ily módon. A logisztikai központok fejlesztése szintén forgalomművelő hatással jár, ugyanakkor az intermodális fejlesztések révén nagyobb teret nyerhet az éghajlatvédelmi szempontból kedvezőbb vasúti közlekedés és szállítmányozás részaránya. A fenti néhány példa is meggyőzően alátámasztja, hogy a közúthálózat-fejlesztésekre visszavezethető kedvezőtlen klímavédelmi hatások – az esetlegesen megjelenő összesített forgalomművekedésre visszavezethető üvegházhatású gázkibocsátás-emelkedés – bekövetkezésének esélye és mértéke körültekintő tervezéssel jelentősen mérsékelhető.

Javasoljuk, hogy a külterületi közúthálózat-fejlesztésre irányuló beruházások előkészítése keretében készüljenek forgalomszámláláson és modellezésen alapuló részletes számítások arra vonatkozóan, hogy a fejlesztéssel érintett térség egészében – azaz nem csak az érintett szakaszon – miként változik várhatóan az összesített gépjármű-forgalom.

A Program valamennyi prioritása közül az **„Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért”** prioritás áll a legközvetlenebb kapcsolatban az éghajlatváltozással összefüggő kihívások kezelésével. **Az itt található intézkedések azonban eltérnek egymástól a tekintetben, hogy elsődlegesen az éghajlatvédelmet, vagy az éghajlatváltozás elkerülhetetlen hatásaihoz való alkalmazkodást szolgálják-e, ugyanakkor természetesen egyes intézkedéstípusok esetében e célok átfedésben állnak egymással.** Ez utóbbira szolgál például a *„Természeti területek és értékek megóvása élhető települési környezet kialakítása”* intézkedés, amely a zöldterületek védelme és bővítése révén egyaránt ösztönzi a szén-dioxid elnyelő kapacitás növelését és ezáltal a légköri szén-dioxid koncentráció mérséklését, valamint – különösen települési környezetben – a helyi mikroklíma kiegyenlítettebbé tételét és ezen keresztül az éghajlatváltozás következtében egyre szélsőségesebbé váló időjárási helyzetekhez való alkalmazkodást. Az *„Energiahatékonyság növelése, zöld energiák térnyerésének elősegítése”* a sikeres éghajlatvédelem kulcskérdése, így kifejezetten támogatjuk, hogy a Program gyakorlatilag valamennyi szóba jöhető célcsoport – közzintézmények, lakosság, gazdasági vállalkozások, távfűtést végző vállalkozások – esetében ösztönzi ezek térnyerését. Egyben felhívjuk a figyelmet arra, hogy az említett beruházások, köztük is elsősorban az épületek hőtechnikai adottságainak javítása, egyben a szélsőséges időjárási helyzetekhez, különösen nyári hőhullámokhoz való alkalmazkodásban is alapvető jelentőséggel bírnak. Ehhez hasonló szerepet tölt be a *„Vízgazdálkodás, vízvisszatartás létesítményeinek fejlesztése”* intézkedés, amelynek leírása több esetben szövegszerűen is hivatkozik az éghajlatváltozásra, mint a fejlesztések szükségességét és jellegét meghatározó jelenségre. Mindenképpen egyetértünk azzal, hogy a vízvezetés mellett a vízvisszatartás, záportározók kiépítése, valamint a növényfedettség intenzitásának növelése azonos jelentőséggel bíró fejlesztési irányként jelennek meg a Programban. Mindemellett említést érdemel, hogy a vízi közmű-szolgáltatások technológiai fejlesztése a víziközművek üzemeltetése során felhasznált energia mennyiségének csökkenését, ezáltal a kapcsolódó üvegházhatású emisszió mérséklődését is eredményezik. A kapacitásbővítés ellenére összességében az üvegházgáz-kibocsátás csökkenéséhez vezet a szennyvízhálózatok tervezett bővítése is, hiszen a szervesanyag-lebomlási folyamatok a szennyvíztisztító telepeken kisebb arányban eredményeznek a szén-dioxidnál klímavédelmi szempontból jóval kedvezőtlenebb tulajdonságokkal bíró metánkibocsátást, mint a csatornázatlan területeken. A tervezett *hulladékgazdálkodási* intézkedések a keletkező hulladékok újrafelhasználásának, újrahasznosításának lehetőségeit mindenképpen javítják, ami éghajlatvédelmi megközelítésből két szempont mentén is előnyös, egyrészt csökken a lerakóra kerülő hulladék és ezáltal az ott felszabaduló üvegházhatású gázok mennyisége (ez mindenekelőtt a biológiailag lebomló frakció esetében bír jelentőséggel), másrészt a hulladékok újrahasznosításának eredményeképpen előállított másodnyersanyagok felhasználása részben kiváltja a primer nyersanyagok előállításának és szállításának szükségességét – annak energiafelhasználásával és ebből fakadó emissziójával együtt (ez a közvetett haszon természetesen valamennyi hulladékáram esetében érvényesül, mértéke azonban az alapanyag-előállítás energia- és szállítási igényétől függően változó).

Az **„Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése”** prioritás alatt megfogalmazott beavatkozási irányok döntő többsége nem, vagy csak nagyon áttételes módon áll kapcsolatban az éghajlatváltozással kapcsolatos kihívások kezelésével (pl. helyi foglalkoztatás bővítésének elősegítése mérsékeli az üvegházhatású gázemisszióval járó hivatásforgalmi célú ingázás mértékét). Kivételt képeznek a *„Pest megyei intézmények fejlesztése és építése”, az „Egészségtudatos életmód és prevenció ösztönzése”,* valamint *„Egészségügyi intézményrendszeri fejlesztése”* című intézkedések. Míg az előbbi esetében,

legalábbis az oktatási alapintézmények vonatkozásában, maga a Program is utal az épületállomány energiahatékonysági célokat szolgáló felújítására, mint éghajlatvédelmi jellegű beavatkozásra, addig az utóbbi fejlesztési irányok döntően a klímaalkalmazkodásban töltenek be jelentős szerepet, hiszen az egyre szélsőségesebbé váló időjárási helyzetek, azokon belül különösen a gyakoribbá váló nyári hóhullámok, továbbá az éghajlatváltozás miatt újonnan megjelenő, vagy a korábbinál szélesebb körben terjedő betegségek mind-mind többlet terhelést rónak az egészségügyi ellátórendszerre, nem csak a betegek ellátása, hanem a kapcsolódó prevenciók feladatok elvégzése terén is. Éppen ezért **minden fejlesztés, amely az egészségügyi ellátás minőségének javítását célozza, közvetett módon egyben hozzájárul az éghajlatváltozás hatásaihoz való eredményes alkalmazkodáshoz is.**

VI.4.11 A természeti erőforrások megújulásának korlátozására gyakorolt hatások, következmények

A természeti erőforrások megújulása mellett, a vizsgálat során azok a hatások is azonosításra kerültek, amelyek csökkentik az erőforrások használatát. Környezeti szempontból mindkét megközelítésnek egyforma jelentősége van.

A megújuló energia hasznosítását célzó intézkedések tipikusan azok, amelyek csökkenthetik a természeti erőforrások használatának jelenlegi szintjét. Ugyanakkor a kettős hatások kiszűrésére, illetve a negatív és pozitív hatások egymással szembeállítására van szükség, hogy az adott beruházás pontos hatásait meg lehessen határozni. **A termálvizek energetikai hasznosítása során minden esetben meg kell valósítani a használt termálvíz visszasajtolását a felszín alá, lehetőség szerint a vízázó rétegbe. Amennyiben ez nem valósul meg, terhelő a folyamat.** Az „A P2.3. Települési és térségi infrastruktúrafejlesztés” és az „Energiahatékonyság növelése, a CO₂ kibocsátás csökkentése” intézkedéscsoportok a megújuló energiák innovatív felhasználását célozzák.

A körforgásos gazdaság megteremtését célzó, jellemzően hulladékgazdálkodási intézkedések szintén az erőforrások használatát racionalizálják. A „Hulladékgazdálkodás fejlesztése” önálló intézkedéscsoport pontosan az említett folyamatot kívánja erősíteni, az „**Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért**” prioritáson belül.

A Megye esetében két olyan természeti erőforrást is ki kell emelni, amelyek már jelenleg is fontosak, de a jövőben – a klímaváltozás folyamatait is figyelembe véve – még inkább fel fognak értékelődni: a **víz és a talaj.** A természetes vizekre számos terhelő hatású intézkedés van (az „**Elérhető Pest megye: Közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében**” prioritás). Ugyanakkor több intézkedéscsoport javító hatású lehet a vizek állapotára: pl. az „**Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért**” prioritáson **belül önálló vízgazdálkodási intézkedéscsoport található.**

A közösségi közlekedés, illetve a szelíd közlekedési módok fejlesztése, preferálása előrelépést jelent az erőforrásokkal (üzemanyagokkal) való takarékos bánásmód szempontjából is az „Elérhető Pest megye: Közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében” prioritás – Elővárosi közlekedési rendszer fejlesztése, közösségi közlekedés kisléptékű fejlesztése, járási központok elérhetőségének javítása). Ezzel ellentétes hatásúak az óhatatlanul a közlekedési – kiváltképp az egyéni motorizált közlekedési – igények növekedésével járó fejlesztések, tipikusan ilyenek a közútfejlesztések. Általános ugyanis az a folyamat, hogy a **közlekedési lehetőségek megteremtése**

egyúttal közlekedési igényt is generál. Ilyen hatásúak lehetnek egyes elkerülő út fejlesztések, amennyiben a „megüresedett helyek” új forgalmat vonzanak, vagy az elkerülő út jócskán megnöveli a megteendő távolságot („Közutak fejlesztése” intézkedéscsoport).

Az egyes természeti erőforrásokra gyakorolt hatások részletesebb bemutatását korábbi fejezetek tartalmazzák.

VI.4.12 Az érintett emberek egészségi állapotában, valamint társadalmi, gazdasági helyzetében várhatóan fellépő változások

A környezeti elemek, rendszerek állapota minden esetben direkt vagy indirekt módon befolyásolja az emberek egészségi állapotát vagy életminőségét. Előfordulhat, hogy egy-egy ilyen hatás csak hosszabb idő alatt fejlődik ki, vagy egy kisebb negatív hatás nem jut el érzékelhető módon az emberekig, de a hatások összegződésével hosszabb távon mindenképpen megjelennek az embereket érő pozitív vagy negatív hatások.

A Program jövőképeinek értelmében „*A metropolisztérség versenyképessége az itt élő emberek tudásán, szorgalmán és kreativitásán, az itt tevékenykedő közösségek együttműködésén, valamint a térség vállalkozásai és a rendelkezésre álló természeti és kulturális háttér által megalapozott – sokszínű, innovatív és dinamikus fejlődő – üzleti környezetén alapszik.*” **Megállapítható tehát, hogy az intézkedések és beavatkozások szinte mindegyike – ha csak közvetve is – hatással van az emberi egészségre.**

Az emberi egészség védelmét közvetlenül és legnagyobb mértékben az egészségügyi és szociális intézmények, a vonalas infrastruktúrák és szolgáltatásának fejlesztése, az ezekhez való hozzáférhetőség javítása szolgálja. Ebbe a körbe sorolhatók az 5. prioritásban (P5: Emberközpontú Pest megye) megjelenő intézkedések és beavatkozások, különösen a megyei oktatási, (P5.2.a), kulturális (P5.2.b) és szociális (P5.2.c) intézményeinek infrastrukturális fejlesztése, hozzáférhetőségük javítása, az ezen a téren tapasztalható egyenlőtlenségek csökkentése. Kifejezetten az egészségmegőrzésre irányul a egészségügy intézményrendszer fejlesztése (P5.7), az egészségtudatos életmód és prevenció ösztönzése (P5.6), de közvetve a társadalmi programok megvalósítása (P5.5) is pozitív hatást fejt ki az emberek egészségi állapotára. **A Program az egészségügyi és szociális intézményhálózat fejlesztését érintő intézkedéseknél az infrastruktúra megújítása mellett a kapacitásfejlesztésre, a szolgáltatásokhoz való hozzáférhetőségre, a szolgáltatások minőségének fejlesztésére különösen nagy hangsúlyt fektet, s ezek az intézkedések és beavatkozások a megye lemaradással küzdő térségeit érintő prioritástengelyben is helyet kaptak.**

Kifejezetten és deklaráltan **javítja az egészséget az ivóvízminőség javítása, a települési vízgazdálkodás, a szennyvízkezelés, valamint a hulladékgazdálkodás fejlesztése,** amely a Program 4. prioritásában jelenik meg. Szintén itt kapott helyet a **környezetvédelem** és az **élhető települési környezet** kialakítása (P4.2), amely a települési zöldfelületek növelésével, a természeti területek megóvásával, a környezet-, levegőminőség-, zaj-, talaj- és földvédelemmel, a barnamezős területek kármentesítésével járul hozzá az emberi egészség védelméhez. **A zöldinfrastruktúrák fejlesztése a klímaváltozáshoz való alkalmazkodást is elősegíti.** A zöldfelületeket érintő fejlesztések a belterületi klímavédelmen keresztül javítják az életminőséget és adott esetben az egészséget is. Ezek a beavatkozások csökkentik a hőség kialakulásának hatását (pl. hősziget-hatás), így csökkentve az ezekhez kapcsolódó egészségügyi problémákat, elhalálózásokat. A zöldfelületek megjelenésének, parkosításnak önmagában is életminőség javító hatása van.

A Programban a klímaváltozás a mitigáció oldaláról is megjelenik: az **energiahatékonysági, valamint CO₂ kibocsátás-csökkentésére irányuló intézkedések** (pl. energiahatékonyság-növelése, megújulóenergia-használata) **humán egészség szempontból egyértelműen kedvezőek**, hiszen a felhasználás fosszilis (és biomassza-alapú) energiahordozók elégetéséből származó károsanyag-kibocsátás mérséklését eredményezik, azaz összességében kedvezően hatnak a környezeti elemekre, rendszerekre, így javítják az életminőséget, egészséget. **Az éghajlatváltozás a jövőben erősen meghatározza az emberi egészséget, de közvetve a társadalmi-gazdasági jólétet is.** A mitigációval és adaptációval összefüggésben megfogalmazott intézkedések hatással lehetnek a szociális városrehabilitációra, a telepprogramok felszámolására, a társadalmi felzárkóztatásra, a leszakadó térségek gazdasági-társadalmi helyzetére, valamint az esélyegyenlőség biztosítására is.

Az oktatás fejlesztése, a munkaerőpiaci képzések, a foglalkoztatási paktumok azon túlmenően, hogy elősegítik a foglalkoztatást, ezáltal pedig a gazdasági jólétet is növelik, az oktatás révén hozzájárulhatnak az egészségesebb társadalom létrejöttéhez is. Különösen az alternatív, helyi jövedelmet jelentő foglalkoztatási formák, a környezeti fenntarthatóságot figyelembe vevő környezetkímélő termelési módok elterjesztése jár pozitív hatással, amely egyszerre lehet a vidékfejlesztés és a szociális felzárkóztatás záloga. Ehhez elsősorban a **hátrányos helyzetű társadalmi csoportok integrációjának erősítése, felzárkóztatása, az oktatásba és munkaerőpiacra való hatékonyabb bevonása** szükséges. Különösen fontos a digitális kompetenciák fejlesztése, a pályaválasztási orientáció, a vállalkozóvá válás elősegítése, amely a Program számos intézkedésében helyet kap.

A „Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának dinamizálása” prioritás elsődleges célja a **gazdasági jólét növelése, a jövedelmi helyzet javítása, tehát alapvetően pozitívan befolyásolja az emberek életminőségét.** Ugyanakkor ennek gyakran **negatív környezeti hatásai is lehetnek, amelyek hosszú távon, indirekt módon, negatívan is befolyásolhatják az életminőséget.** Az ipari-logisztikai fejlesztések esetében a munkahelyteremtés mellett csökkenő szállítási költségeknek köszönhetően több áru válik szélesebb körben elérhetővé, ezáltal javul az életminőség, az emberek jövedelmi helyzete. Ugyanakkor a beruházások környezetében nő a járműforgalomhoz kötődő zaj- és levegőszennyezés, így romlik az emberek egészségi állapota. A beépített területek kikerülnek a mezőgazdasági termelésből, amely hosszabb távon rontja az élelmiszerellátást. A csökkenő zöldfelület és a növekvő forgalomhoz kapcsolódó ÜHG-kibocsátás fokozza a klímaváltozást, így hosszabb távon is negatívan hat az életminőségre. Pozitívumként értékelhető ugyanakkor az a tendencia, hogy a nagyvállalatok a távmunkában és a telekommunikáció fejlődésében rejlő lehetőségeket egyre nagyobb mértékben igyekeznek kihasználni, és a korábbi cégek központok helyett, több telephelyen a munkavállalók lakóhelyéhez közelebbi lokációkban hoznak létre vagy bérelnek kisebb irodaterületeket. Ez a változás a foglalkoztatási célú ingázás, ebből következőleg az ebből származó CO₂ kibocsátás csökkenéséhez, forgalomcsökkenéshez és hosszabb távon egy fenntarthatóbb gazdasághoz vezet. **A helyi foglalkoztatás révén csökkenthető a munkába járás ideje.** Amennyiben csökken az utazásra fordított idő, és javul annak komfortja, az nagyban hozzájárul a foglalkoztatás és az életminőség javításához. **Összességében az ingázás helyett a munkalehetőségek helyi biztosítása pozitívabban hat az életminőségre.**

A helyi gazdaságot, ezáltal a **helyben történő foglalkoztatást** szolgálják az agráriumot érintő beavatkozások (P1.2.b, ill. P2.1.f). Az **agrárinnovációk, a fenntartható öko- és biogazdaságok létrehozása a gazdasági jólét növekedésén túlmenően elősegítik az egészség megőrzését támogató élelmiszerek helyben történő előállítását, az élelmiszerbiztonság magas szintű megteremtését.**

A turizmus fejlesztése (P1.2.d, ill P2.1.d) egyrészt **hozzájárul a megye gazdasági teljesítményének növeléséhez, másrészt pedig a turisztikai szolgáltatásokat használóinak jóléte által éri el pozitív hatását.** Általánosságban véve a turizmus és a hozzá kapcsolódó közlekedés jelentős környezetterhelése, az megnövekvő ÜHG-kibocsátás, a zaj, a zsúfoltság, a keletkező hulladék mennyiségének növekedése, illetve a területfoglalás rövid és hosszú távon is negatívan befolyásolja az életminőséget, egészséget. Ezek a hatások a természetközeli turizmus révén enyhíthetők.

A 3. prioritástengelyen (P3: Elérhető Pest megye) helyet kapó **közlekedésfejlesztési** jellegű intézkedések között több olyan akad, amelyek kedvező irányban befolyásolják a települési levegő minőségét, ezáltal pedig az emberi egészséget. Egyrészt **valamennyi olyan beavatkozás, amely az egyéni motorizált közlekedés visszaszorítását célozza** (közösségi közlekedés, kerékpáros és gyalogos infrastruktúra fejlesztése), illetve az **áruszállításon belül a vasút térnyerését ösztönzi, a közlekedési eredetű károsanyag-kibocsátás mérséklését eredményezi.** Szintén lényeges szerepet kap a gépjármű-állomány korszerűsítése, az alacsony kibocsátású járművek arányának növekedése, amelyen belül a települési levegőminőség-védelem, ezáltal pedig **az emberi egészség is kitüntetett jelentőséggel bír. Az utóbbi szempontból a közlekedésbiztonsági beavatkozások (P3.3.d) is kitüntetett szerepet kapnak.**

Ugyanakkor **a közlekedésfejlesztési feladatok életminőségre és egészségre gyakorolt hatása jelentősen függ a végrehajtás helyszínétől, módjától.** A megcélzott útpítések (pl. közúthálózat fejlesztése, bővítése; bel- és külterületi utak fejlesztése, felújítása) egyes esetekben biztonságosabbá tehetik a közlekedést, amennyiben egy túlszűfolt vagy lakott területen haladó út tehermentesítését érik el vele, vagy egy jóval rövidebb alternatív útvonalat nyitnak meg. Azok a fejlesztések is javítják az életminőséget és akár az egészséget is, amelyek egy-egy elzárt terület megközelíthetőségét javítják jelentősen, elérhetővé téve többek között az egészségügyi ellátásokat, rövidítve a mentők kiérkezését. Ugyanakkor az új nyomvonalon megépített utak az új helyszín közelében okoznak levegő és zajterhelést, ezen a ponton rontva az életminőséget. Tapasztalatok ugyanis azt mutatják, hogy egy-egy út kapacitásának növelése fokozza annak forgalmát, azaz amennyiben ez a fejlesztés lakott területen belül valósul meg, akkor az negatívan hat az út mentén lakók életminőségére, egészségállapotára.

A közúti fejlesztések esetében mindig fontos szempont a balesetek számára gyakorolt hatás, amit gondos tervezéssel és engedélyeztetéssel kell minimalizálni.

VI.4.13 A környezettudatos, környezetbarát magatartás, életmód lehetőségeire, feltételeire gyakorolt hatások

A környezettudatos magatartási formák, életmód térnyerése alapvető jelentőséggel bír a környezet-, természet-, -táj és klímavédelmi célok elérésében. Ennek elterjesztése történhet célzottan, különböző szemléletformálási tevékenységek, akciók, programok révén, illetve elősegíthető olyan feltételek megteremtése által, amelyek hozzájárulnak a „zöld szemlélet” erősödéséhez. Ennek keretében a körforgásos gazdasági modell bevezetésével kapcsolatos tanácsadás és szemléletformálás (P1.1.j), energiatakarékossági és megújuló energia használatára irányuló szemléletformálás (P4.3.e), a vízkészletekkel való tervszerű gazdálkodás megismertetése (P4.4.b), az ivóvízzel, mint vízvagyonnal való gazdálkodás tudatosítása (P4.4.d), a hulladék újrahasznosításával (P4.5.e), valamint a zöldhulladék hasznosításával kapcsolatos ismeretek terjesztése (P4.5.b) valósul meg.

A környezetvédelmi szempontokat érvényesítő jogszabályi környezet nyilvánvaló magatartásformáló hatása mellett a különböző társadalmi ellátórendszerek, a támogatási rendszerek, az infrastrukturális hálózatok kialakításában rejlő szemléletformálási potenciálra is érdemes felhívni a figyelmet.

A **mezőgazdaság** szerepe különösen a megye leszakadó térségeiben kiemelkedő, ugyanakkor a gazdaság ágazatain belüli sérülékenysége is kimagasló. A Program a rövid ellátási láncok kialakítását, olyan **tájhasználati módok alkalmazását, illetve olyan mezőgazdasági technológiák bevezetését és/vagy széleskörű alkalmazását** vetíti előre, amelyek ellenállóbbá teszik a térséget a várható hatásokkal szemben. Ezen **megoldások népszerűsítése, a jó példák bemutatása, széles körű megismertetése elengedhetetlen a környezettudatos és fenntartható agrárium kialakításához.**

A **közlekedésfejlesztésekhez** (3. prioritás) kapcsolódó beavatkozások alatt kifejezetten szemléletformálási tevékenységek megvalósítására irányuló feladat nem található. Mindazonáltal kijelölhetők olyan témakörök, amelyek kiemelt jelentőséggel bírnak a környezeti szemléletformálásban. Ilyen a **klimabarát közlekedési infrastruktúra** (közösségi közlekedés, kerékpáros infrastruktúra) **kialakítása, a klímabarát közlekedési módok népszerűsítése.** Ezek jellemzője, hogy mindkét esetben a **kínálat megteremtése vezethet a környezeti szempontból kedvező magatartási formák** (jelen esetben a kerékpározás, illetve a közösségi közlekedés igénybevételének növelése) **elterjedéséhez.** Ugyanakkor arra is fel kell hívni a figyelmet, hogy az infrastrukturális feltételeket, helyi szabályozási környezetet, településüzemeltetési gyakorlatot természetesen úgy is lehet alakítani, hogy az éppen ellentétes hatást váltson ki, s ezáltal a környezet- valamint természet- és tájvédelmi szempontok további térvesztését eredményezze. A közlekedési prioritáson belül különösen a közúti infrastruktúra átgondolatlan bővítése vezethet ilyen hatásokhoz, hiszen e fejlesztések egyértelműen a közlekedési igények növekedését eredményezhetik.

VI.4.14 Az új környezeti konfliktusok, problémák megjelenésére, meglévők felerősödésére gyakorolt hatások

Általános alapelvként kijelenthető, hogy **egy fejlesztéshez szinte mindig társul új környezeti konfliktus.** A már meglévő környezeti konfliktusok jelentős részében emiatt bizonyos mértékű romlás prognosztizálható, amennyiben központi beavatkozás, fejlesztés híján csak a piaci szereplők, és a lakosság által indukált folyamatok érvényesülnek. Itt tipikusan a gazdasági fejlődéshez kapcsolódó negatív környezeti folyamatok jelennek meg. A beépítettség növelése, az utak forgalmi növekedése vagy a sűrűsödés nem tekinthető kedvező folyamatnak a természetközelség oldaláról nézve (az élőhelyek fragmentációjának növekedése, az ökológiai hálózat érintése miatt). A gazdasági fejlesztések a létrejövő létesítmények működése, illetve a szállítási szükségletek okán szükségszerűen növelik a környezetterhelést. Az új beépítésre szánt területek igénybevétele, a tervezett fejlesztések megvalósítása termőföld igénybevételével jár (pl. nem beépített területre elhelyezett napelemparkok, ipari parkok stb.).

Ugyanakkor a **meglévő környezeti problémák súlyosbodására egyik prioritás, vagy intézkedésterület esetében sem kell számítani.** Emellett **vannak olyan területek, ahol a beavatkozások eredményeként a meglévő környezeti konfliktusok oldódnak:** például a *„Felszíni csapadékvíz elvezetés, vízvisszatartás, vízpótlás létesítményeinek kialakítása fejlesztése”* beavatkozás keretében végrehajtandó csapadékvíz-kezelési intézkedések egyszerre szolgálják a szárazodás elleni küzdelmet és a villámárvizek, elöntések okozta károk mérséklését.

VI.4.15 A nem helyi természeti erőforrások jelentős mértékű használatára vagy a helyi természeti erőforrások túlnyomóan más területen való hasznosítására gyakorolt hatások, következmények

A nem helyi természeti erőforrások jelentős mértékű használata vagy a helyi természeti erőforrások túlnyomóan más területen való hasznosítása nem várható a Program megvalósítása következtében. A fejlesztések éppen a helyben rendelkezésre álló adottságok felhasználására, figyelembevételére törekednek. Így például a helyben elérhető (időjárásfüggő vagy földhőn alapuló) megújuló energiák használata és az aktív mobilitás feltételeinek javítása csökkenti a fosszilis (importált) energiahordozók használatát, a csapadékvíz helyben tartásával csökkenthető a zöldterületek öntözéséhez szükséges vízigény, a körforgásos gazdaság erősítésével az összes természeti erőforrás szállítási igénye. A Program nem tartalmaz olyan beavatkozást, mely a helyi természeti erőforrások helytelen, vagy a nem helyi erőforrások növekvő mértékű használatára utal.

Javasolt a helyi erőforrásokra támaszkodó gazdasági tevékenységek preferálása.

VI.5 A Program környezeti hatásainak, következményeinek összefoglalása

Megállapítható, hogy abból fakadóan, hogy a Programnak – a dokumentum-tervhierarchiában elfoglalt helyének megfelelően – nem feladata a tervezett intézkedések projektszintű programozása, sem az intézkedések helyszíneinek konkrét megjelölése, **a legtöbb esetben nem határozhatók meg pontosan és egyértelműen az egyes beavatkozások, beruházások környezeti elemekre, rendszerekre gyakorolt hatásai, sem az egyes élőhelyek, ökoszisztéma szolgáltatások konkrét érintettsége, „csak” azok várható irányai.** E jelenséget erősíti, hogy több fejlesztési irány esetében (pl. technológiafejlesztés, megújulóenergia-hasznosítás) az intézkedések megfogalmazása technológia-semleges, pedig éppen annak típusa határozná meg a várható környezeti hatások irányát és mértékét. Természetesen ez nem jelenti azt, hogy a Program megvalósulásának várható környezeti hatásai – legalább fő vonalaikban – ne lennének megbecsülhetők a dokumentum aktuális részletezettsége alapján, de mindenképpen felhívják a figyelmet a körültekintő, a környezeti szempontokat lehető legnagyobb mértékben érvényesítő végrehajtás jelentőségére. Az alábbiakban a Program környezeti vizsgálata során azonosított főbb hatások vázlatos összegzését nyújtjuk.

A talajok és termőföldek a védelme hangsúlyos szerepet kapott a Programban. Több intézkedéscsoport elősegíti a precíziós mezőgazdasági gyakorlatok elterjedését, a talajkímélő biogazdálkodás támogatását, illetve hangsúlyos szerepet kapnak a helyzetelemzésben azonosított talajdegradációs folyamatok kezelését célzó intézkedések: talajeróptótlás, erózió csökkentése, talajszennyezések felszámolása, megelőzése stb. A fő célkitűzések és intézkedések környezeti szempontból megfelelőek, az SKV az intézkedések hatékonyságának növelése érdekében tett javaslatokat. A talajokat terhelő beruházások elsősorban a közlekedési infrastruktúra fejlesztésekhez kapcsolódnak.

A felszíni- és felszín alatti vizek tekintetében a Program – a helyzetelemzésre alapozva – megfelelően beazonosította a klímaváltozásból eredő szélsőséges vízrajzi eseményeket, mint kezelendő problémát, illetve az intézkedések között is több kiemelten célozza a probléma kezelését. A csapadékvíz-gazdálkodás megfelelő súllyal szerepel a Programban, illetve a szennyvíztisztítással és ivóvizekkel kapcsolatos intézkedések is megjelennek. A vízvisszatartás, mint területi vízgazdálkodási gyakorlat is megfelelő mértékben megjelenik a dokumentumban, ugyanakkor a hévizekkel, termálvizekkel kapcsolatos,

jellemzően energetikai fejlesztési elképzelések vízgazdálkodási (használt termálvíz elhelyezése) vonzata és ennek környezeti hatásainak mérséklése nem elégséges. Az SKV több javaslatot tett a termálvizek kérdéskörében, illetve az egyéb természetes vizeket érő hatások mérséklésével kapcsolatosan is.

A levegőtisztaság-védelem, továbbá a zaj- és rezgés elleni védelem nem minősülnek hangsúlyosnak a Programban. Célzottan e területekre irányuló fejlesztéseket csak a Program negyedik prioritása alatt szereplő „Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása” intézkedés egyik beavatkozása („Környezet-, levegőminőség-, zaj-, talaj- és földvédelem”) tartalmaz. Az említett beavatkozás mellett azonban számtalan további olyan fejlesztési irányt is tartalmaz a Program, amelyek a lokális légszennyező-anyag és zajterhelés emelkedéséhez vezethetnek. Abból a feltételezésből kiindulva, hogy csak a környezetvédelmi előírásoknak megfelelő, szükség esetén környezetvédelmi engedéllyel rendelkező tevékenységek betelepülésére kerülhet sor, azok minden bizonnyal nem eredményeznek a vonatkozó jogszabályokban meghatározott határértékeket meghaladó mértékű, pontszerű forrásból származó károsanyag-kibocsátást. Nem lehet eltekinteni ugyanakkor a gazdaság növekedésével, új beruházásokkal járó forgalombővülés légszennyezőanyag-kibocsátásra gyakorolt hatásaitól sem, ami lokálisan és időszakos jelleggel a légszennyező anyagok koncentrációjára vonatkozó egészségügyi határértékek túllépését is eredményezheti. A közlekedésfejlesztésen belül valamennyi olyan beavatkozás, amely az egyéni motorizált közlekedés visszaszorítását célozza (közösségi közlekedés, kerékpáros infrastruktúra fejlesztése), a közúti forgalom és ezáltal közlekedési eredetű károsanyag-kibocsátás mérséklését eredményezi. A települési levegőminőség-védelem szempontjából kitüntetett jelentőséggel bír az elektromos meghajtású járműállomány bővítése, valamint a fűtési célú megújulóenergia-hasznosítás térnyerése, a Program azonban – üdvözlendő módon – mindkét fejlesztési irányt támogatja.

Az **élőhelyeket, élővilágot, ökoszisztéma szolgáltatásokat** ugyanakkor a vonalas közlekedési infrastruktúra, valamint a nagyobb telephelyek létesítése, továbbá a turisztikai fejlesztések az élőhely-fragmentáció, elszigetelődés, zavarás, szennyezés, területfoglalás révén kedvezőtlenül érintheti. A hatások mérséklése vagy elkerülése a körültekintő tervezéssel megvalósítható, amelyre az SKV konkrét javaslatokat fogalmazott meg. Ugyanakkor előremutató, hogy a Programban több intézkedés is elősegíti az élőhelyek fennmaradását, sőt az *Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért* prioritás intézkedéseinek döntő többsége közvetett vagy közvetlen módon javító hatású lehet. A Natura 2000 hatásbecslés a hatályos és hozzáférhető Natura 2000 Fenntartási Tervek figyelembevételével készült.

Az épített környezet megóvása összességében kellő hangsúllyal jelenik meg a dokumentumokban. A beavatkozások ugyanakkor jelentős hatással lehetnek a települések épített környezetére, amelyek elsősorban a fizikai létesítmények, infrastruktúrák építése, korszerűsítése, azok megjelenése, települési feltárulása, valamint a megvalósult létesítmények üzemeltetése, a kapcsolódó infrastruktúrák működése révén érvényesülnek. A beépítettség fokozódásával degradálódhatnak a védett zöldfelületi elemek, ex lege védett elemek, valamint a hagyományos épített környezet, a kulturális örökség, a műemléki és a régészeti értékek egyaránt.

A Programban foglalt intézkedések kétféle szempontrendszer mentén hozhatók kapcsolatba **az éghajlat változásával**, egyrészt az emisszió, illetve elnyelés révén közvetlenül befolyásolják a légköri üvegházhatású gáz koncentráció alakulását, másrészt elősegítik, vagy hátráltatják az éghajlatváltozás már elkerülhetetlen következményeihez való alkalmazkodást. A Program egyes prioritási tengelyei alá tartozó intézkedések

eltérő jellegű, illetve mértékű hatást váltanak ki e két szempontrendszer mentén, továbbá számos olyan is akad közöttük, amelyek hatásait – mind irányukat, mind mértéküket tekintve – a végrehajtás jelen tervezési fázisban még nem ismert körülményei determinálják. Így pl. a vállalkozói szektor fejlesztését, üzleti infrastruktúrájának, telephelyi adottságainak javítását célzó beavatkozások összesített környezeti hatását jórészt az dönti el, hogy mely ágazatok milyen célú fejlesztései valósulnak meg a következő években. Ugyanakkor a vállalkozások fejlesztése végső soron a termelés bővülését, ezáltal többlet-energiafelhasználást és minden bizonnyal magasabb üvegházgáz-emissziót eredményez, amelynek mértéke azonban korszerű technológiai megoldásokkal, a körkörös gazdasági szemlélet érvényesítésével jelentősen mérsékelhető, ahogy arra a Program is javaslatokat fogalmaz meg. A közlekedési infrastruktúrán belül a közúthálózat-fejlesztések esetében nem lehet eltekinteni attól, hogy azok minden esetben magukban hordozzák a forgalomnövekedés és ezáltal üvegházhatású gáz kibocsátás emelkedésének lehetőségét, míg a vasút, kerékpáros és közösségi közlekedés fejlesztése lehetőséget teremt a közlekedési igények alacsony emissziójával járó módokon történő kielégítésére. A turizmus – az általa generált közlekedési igények kielégítése, a szálláshelyek és a turisztikai attrakciók energiafelhasználása révén – gyakorlatilag minden esetben szintén az emisszió növekedésével jár, amelynek mértéke azonban jelentős eltéréseket mutat a különböző turizmusfajták esetében. A megye agrárszektorának fejlesztésére irányuló intézkedés nem jeleníti meg hangsúlyosan az e forrásból származó emisszió mérséklésének szükségességét és lehetőségeit. Végül az *„Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért”* prioritás alatt megvalósuló intézkedések egyértelműen az üvegházhatású gázok mérséklésének és a várható éghajlati változásokhoz való alkalmazkodás irányába hatnak.

Tekintettel arra, hogy a környezeti elemek, rendszerek állapota minden esetben direkt vagy indirekt módon befolyásolja az emberek egészségi állapotát vagy életminőségét, megállapítható, hogy az intézkedések és beavatkozások szinte mindegyike – ha csak közvetve is – hatással van az **emberi egészségre**. Az energiatakarékosági és -hatékonysági beavatkozások, megújulóenergia-hasznosításra, közösségi, kerékpáros és vasúti infrastruktúrára irányuló fejlesztések többek között a por és a toxikus anyagok kibocsátásának mérséklését is eredményezik; az épületek szigetelése, fűtés-korszerűsítése – megfelelő légcseré biztosításával – a beltéri komfortot és levegőminőséget is javítják. A Program intézkedéseinek pszichés és egészségvédelmi hatásai is döntően kedvezők (foglalkoztatás, kerékpáros fejlesztések, energiahatékonyság, elérhetőség, hozzáférés javulás). Ugyanakkor az új közlekedési, ipari, szolgáltató létesítmények mentén lokálisan – és az építkezések idején átmeneti jelleggel – potenciálisan megemelkedő levegő- és zajterhelés környezetegészségügyi szempontból kedvezőtlennek minősül. Az egészségügyi hatások tárgyalása során ugyanakkor mindenképpen említést érdemel, hogy a Program magának az egészségügyi ellátórendszernek a fejlesztésére vonatkozóan is előírja beavatkozásokat.

A Program kisebb mértékű pozitív hatás gyakorol a **környezettudatosságra**. Az épített fizikai környezetben jelenlevő modern környezetbarát megoldások és a közösségi cselekvések is ösztönző hatással lehetnek az egyének magatartására. A helyi identitás növelése, az egyének és a lakóhely közötti kapcsolat erősítése szintén motiválhat a fenntartható, környezettudatos környezethasználatra. Az anyag- és energiatakarékos technológiák elterjesztése, a háztartási, közintézményi energiaigények mérséklése kedvező hatást gyakorol a környezettudatosságra, s a megújuló energiaforrások elterjesztése is elősegíti a környezet- és energiatudatos szemlélet kialakulását.

Össességében tehát megállapítható, hogy az energia- és anyag ciklusok térségen belüli zárásának igénye, a helyi és térségi erőforrások helyben történő használata, a közösségi közlekedés, illetve a környezetbarát közlekedési módok fejlesztése, valamint az energiahatékonysági, energiatakarékosági beavatkozások, illetve megújuló energia felhasználás mértékének növelése az erőforrásokkal való takarékos bánásmód szempontjából alapvetően mind-mind előrelépést jelent. Ugyanakkor nem hagyható szó nélkül az, hogy a gazdasági növekedés előmozdításának mindent átható, horizontális célja éppen a fenntartható fejlődés ellen hathat.

VI.6 A Program megvalósításából várható országhatáron áterjedő környezeti hatások összefoglalása

Az országhatáron átnyúló környezeti hatások azonosítására az országhatáron áterjedő környezeti hatások vizsgálatáról szóló, Espooban, 1991. február 26. napján elfogadott egyezményhez kapcsolódó, a stratégiai környezeti vizsgálatról szóló, Kijevben, 2003. május 21-én elfogadott jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 132/2010. (IV. 21.) Korm. rendeletet valamint Az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005.(I.11.) Korm. rendeletet figyelembe véve, a Program környezeti értékelése alapján megállapítható, hogy annak **megvalósítása országhatáron áterjedő jelentős káros környezeti hatást várhatóan nem eredményez.**

Az országhatáron áterjedő hatások potenciális csatornája, a Duna és az Ipoly lehet, tehát a felszíni víz mennyiségi kérdései relevánsak, illetve a felszíni víz, mint szállító közeg (szennyező anyagok, tápanyagok). A Programban bemutatott intézkedéscsoportok esetében, a felszíni vizek mennyiségi állapotának javulása várható a Megye területén belül, ugyanakkor a határon átnyúló hatás nem valószínűsíthető, tekintettel arra, hogy a folyóból történő vízkivétel jelentős növekedése nem várható, ahogy a folyóba történő vízbevezetés növekedése sem fog érdemben változni. A Program intézkedéseinek végrehajtása során felszíni vizek minőségi állapota várhatóan nem fog érdemben változni, illetve, ha igen az pozitív előjelű lehet. **Határon átnyúló negatív hatás nem prognosztizálható a Dunai vízkészleten keresztül. Az Ipoly térségében pedig nem várható olyan intézkedés, amely érdemben befolyásolja a folyó mennyiségi, minőségi vagy morfológiai állapotát, ezért a folyó sodorvonalában található határon átnyúló hatás nem prognosztizálható.**

VII. A területfejlesztési program céljainak megvalósulása esetén a közvetett és közvetlen negatív társadalmi és gazdasági hatást kiváltó tényezők feltárása

A területfejlesztési program nem tartalmaz olyan prioritásokat, melyek megvalósulása közvetetten vagy közvetlenül egyértelműen negatív társadalmi vagy gazdasági hatást váltana ki. Ugyanakkor több olyan beavatkozás is szerepel a programban – ahogy arra a korábbi fejezetekben már utaltunk, melynek megvalósulásának módjától függően az elérendő pozitív hatások mellett vagy azok ellenében negatív társadalmi és gazdasági következmények is felléphetnek. Ezek háttérében többnyire **a gazdasági (kisebb részben társadalmi) szempontok környezeti szempontok elé helyezése** áll, amely végső soron a környezeti állapot romlása révén (pl. levegő szennyezettségének növekedése a forgalombővülés következtében) révén a lakosság egészségi állapotát érintheti negatívan.

VIII. A területfejlesztési program által feltárt társadalmi és gazdasági hatások várható alakulása abban az esetben, ha a terv javaslatai nem valósulnak meg

A területfejlesztési program jelentős részben a helyzetfeltárás során azonosított, a megyében tapasztalható negatív jelenségekre kíván reagálni, ezért **amennyiben a program nem valósul meg, a negatív tendenciák megállítása, különösképpen megfordítása nem valószínűsíthető.** A negatív tendenciák felerősödése ebben az esetben például a megye fővárossal való szoros kapcsolata és az értékláncokban betöltött pozíciója miatt tágabb térségben is jelentős mértékben éreztetnék hatásukat.

Amennyiben a megye nemzetközi versenyben történő helytállását biztosító intézkedések nem valósulnak meg (pl. vállalkozásfejlesztés, nemzetközi közlekedési kapcsolatok megépítése, humán erőforrás fejlesztése) a megyének egyre inkább szembe kell néznie a munkaerőhiány és a munkanélküliség egyidőben történő jelenlétével, majd a munkaerőhiánnyal küzdő vállalkozások esetleges megszűnését, relokációját követően a munkanélküliség fokozódásával. A megye versenyképességét hosszabb távon elősegítő, az energiahatékonyság növelését, a megújuló erőforrások használatának ösztönzését célzó beruházások elmaradása növeli a megye energiafüggőségét, fokozza a klímaváltozásnak a megye társadalmára-gazdaságára gyakorolt negatív hatásait.

Az intézkedések elmaradása esetén a megyében jelenleg is tapasztalható társadalmi és területi egyenlőtlenségek fokozódása várható. A főváros közeli területekre nehezedő demográfiai nyomás a közszolgáltatások népességnövekedés ütemével lépést tartó bővítését igényli, melynek elmaradása rontja az itt található településeken élők életkörülményeit és az esélyegyenlőség biztosítása ellenében hat. Mindeközben a megye távolabb fekvő térségeinek fokozódó leszakadását eredményezheti az intézkedések elmaradása.

Részben a megyében tapasztalható társadalmi–gazdasági különbségekből fakadóan a megyei lakosság döntő részét érinti az ingázás kérdésköre, melynek társadalmi–gazdasági–környezeti terhei várhatóan növekednek, ha nem valósulnak meg a területfejlesztési program beavatkozásai. Az ingázásra fordított idő növekedésével csökken a lakosság szabadideje, ami az egészségi állapot romlása mellett a helyi közösségek kialakulására, a helyi kultúra ápolására is negatív hatást gyakorolhat.

IX. Javaslat társadalmi és gazdasági szempontú intézkedésre

IX.1 A társadalomra és a gazdaságra káros hatások elkerülésére, csökkentésére vagy ellentételezésére vonatkozó javaslatok és egyéb intézkedések meghatározása

A területfejlesztési programban kijelölt prioritások és intézkedések káros társadalmi és gazdasági hatásokhoz akkor vezethetnek leginkább, ha nem valósulnak meg. Vannak azonban olyan intézkedések, ahogy arra a korábbi fejezetekben rámutattunk, amelyek negatív hatásokat (is) eredményezhetnek, így az egyes projektek szintjén javasolt előzetes hatásbecslés készítése, illetve a továbbiakban az eredmények folyamatos monitoringja, az intézkedéseknek a tapasztalatok fényében történő módosítása. Az esetleges negatív hatások sok esetben a különböző intézkedések egymáshoz képest nem összehangolt ütemezéséből fakadhatnak, így körültekintő holisztikus tervezéssel könnyen kiküszöbölhetők. Utóbbi

különösen fontos annak fényében, hogy a Pest megyei területfejlesztési program a megye nemzetközi versenyben történő helyzetét és a megyét jellemző társadalmi és gazdasági egyenlőtlenségek mérséklését a minőségi életfeltételek biztosítása mellett egyaránt el kívánja érni.

IX.2 A társadalmi felzárkózás elősegítésére irányuló javaslatok és intézkedések meghatározása, továbbá a társadalmi felzárkózási szempontok érvényesítése a tervekben

A Pest megyei Területfejlesztési Koncepcióban a „Területi és társadalmi kohézió, szociális felzárkóztatást” horizontális célként határozták meg, melyhez a területfejlesztési program prioritásai közül a II. (Szolidáris Pest megye), a IV. (Élhető Pest megye) és az V. (Emberközpontú Pest megye) kapcsolódik leginkább. A II. prioritás, melynek fókuszában a megye társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségeinek (Szobi, Aszódi, Dabasi, Ceglédi, Nagykáta, Nagykőrösi és Ráckevei járás) komplex fejlesztése áll, a „Térségi társadalmi felzárkóztatást” külön intézkedésként nevezi meg. Az intézkedés beavatkozásai között szerepel: az oktatás, nevelés fejlesztése, az élethosszig tartó tanulás elősegítése; a lakosság egészségi állapotának javítása; a kultúra, a sport és egyéb rekreációs tevékenységekhez való hozzáférés javítása; térségi értékek megőrzése, térségi identitás erősítése. Az V. prioritás „Társadalmi programok megvalósítását” ösztönző intézkedése egész Pest megyére vonatkozóan határoz meg az esélyegyenlőség biztosítását célzó beavatkozásokat: családbarát Pest megye; közösség építése és társadalmi bizalom erősítése; szegénység elleni küzdelem, más leszakadó társadalmi rétegek felzárkóztatása.

IX.3 Javaslat olyan társadalmi és gazdasági szempontú előírásokra, feltételekre, amelyeket a területfejlesztési program által befolyásolt más terveknél figyelembe kell venni

A Pest megyei területfejlesztési programban megfogalmazott prioritásokat és intézkedéseket a megyei szintnél alacsonyabb területi szintekre készítendő területi és települési tervek (úgy mint Leader-térség helyi fejlesztési stratégiái, településfejlesztési koncepciók, integrált településfejlesztési stratégiák, településrendezési tervek...), továbbá a megye és a főváros szoros kapcsolatából adódóan a vonatkozó fővárosi (kerületi) tervek összeállítása során szükséges figyelembe venni. A különböző területi szintű tervek ütközésének elkerülése mellett az „alacsonyabb területi szintű” egységek számára ez a könnyebb forrásszerzés gyakorlati szempontja miatt is javasolt. A területi terveken felül a területfejlesztési programot a megyei (illetve alacsonyabb szintű) ágazati tervek készítése során is figyelembe kell venni.

X. Javaslat környezeti szempontú intézkedésre

X.1 A Program környezeti eredményességének javítására tett javaslatok

A környezeti értékelés során a megvalósítás következtében várhatóan fellépő, környezetre gyakorolt káros hatások elkerülése, csökkentése vagy ellentételezése érdekében a Programban szereplő intézkedések környezeti hatékonyságának javítására a következő javaslatok fogalmazhatók meg:

„Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának dinamizálása” prioritás

- Bár a Program említést tesz róla, javasoljuk hangsúlyosan is kiemelni, hogy az ipari parki fejlesztések, és általában az üzleti infrastruktúra fejlesztése során minden esetben az elérhető legjobb technológia alkalmazására kell törekedni, beleértve a megújulóenergia hatékony felhasználását, az energiahatékony és anyagtakarékos megoldásokat, a körkörös gazdasági szempontok érvényesítését (pl. hulladékok, másodnyersanyagok hasznosítása, közös, megosztott erőforráshasználat stb.)
- A fejlesztések, beavatkozások megvalósítása során minden esetben a racionális, okszerű területhasználatra kell törekedni. A környezetvédelem, táj- és természetvédelem tekintetében mindenképpen ügyelni kell a környezet és táj eltartó- és tűrőképességével, a táj terhelhetőségével való összhang biztosítására, a természeti erőforrások védelmére, degradációjuk megelőzésére, a területigények minél kisebb termőterület-kieséssel járó harmonikus összehangolására.
- A területhasználat tekintetében a terület igényeinek minél kisebb termőfelület kieséssel járó harmonikus összehangolása mellett az agroökológiai adottságokhoz igazodó földhasználat, a barnamezős beruházások szorgalmazása javasolt.
- Javasoljuk, hangsúlyozza a Program, hogy nem támogatható olyan termesztési gyakorlat alkalmazása, amely tovább rontja a terület vízmérlegét.
- Javasoljuk, hogy a termálvíz hasznosításhoz kapcsolódó beruházások (használt víz elhelyezése) és az agráriumhoz kapcsolódó, öntözést igénylő fejlesztések legyenek összehangolva, a potenciálisan öntözésre hasznosítható csatornák, vízfolyások termálvízzel történő terhelését kerülni kell.
- A használt termálvizek felszíni befogadóba történő elhelyezését minimalizálni szükséges, a felszíni- és felszín alatti vizek (valamint a talajok és az élővilág) védelme érdekében. A termálvizek többcélú, többlépcsős hasznosításának elősegítését javasoljuk megjeleníteni a Programban (kaskádrendszerek).
- A térség turizmusát mindenképpen a fenntarthatóság, a csökkenő környezeti terhelés irányába kell elmozdítani, amelyhez komplex, a slow turizmust fókuszba helyező, a területi „szétszóródást” elősegítő, a térség közlekedési anomáliáit csökkentő, jól átgondolt fejlesztés szükséges.

- Az épített környezet, valamint a régészeti örökség, továbbá a védett táj- és településképi értékek és a biodiverzitás megőrzésére új fejlesztések tervezése és megvalósítása során kiemelt figyelmet kell fordítani.

„Szolidáris Pest megye: a megye társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségeinek (Szobi, Aszódi, Dabasi, Ceglédi, Nagykátai, Nagykőrösi és Ráckevei járásainak) komplex fejlesztése” prioritás

- Rendkívül fontos, hogy fennmaradjon a természeti táj, valamint az épített környezet összhangja és minél kevesebb természetes, természetközeli állapotú terület vegyenek igénybe a fejlesztések. A Programban a beépítettség minimalizálásának igénye mellett ki kell emelni a hagyományos településszerkezetek megőrzését, az épített környezet és a régészeti értékek védelmét.
- A kialakult tanyás tájszerkezet megőrzése, a tanyák fejleszthetőségének biztosítása közérdek. Ezzel összefüggésben a tanyás térségekben kitűzött célként kell szerepeltetni a meglévő tanyák megtartását, azok gazdasági termelésbe való visszatérésének elősegítését, a klímaváltozás hatásaira való felkészülés ösztönzését, amely a helyi gazdaság megerősítésével a népességmegtartást is elősegítheti. Biztosítani kell a kialakult tanyák lakóhelyként, családi birtokközpontként, továbbá turisztikai funkciójú fejlesztésének lehetőségeit. A tanyás térségekben a megújuló erőforrásokra alapozott egyedi megoldású, alapvető infrastruktúrák költséghatékony és környezeti szempontból előnyös és indokolt kiépítése is szükséges.
- A fejlesztések, beavatkozások megvalósítása során minden esetben a racionális, okszerű területhasználatra kell törekedni. A környezetvédelem, táj- és természetvédelem tekintetében mindenképpen ügyelni kell a környezet és táj eltartó- és tűrőképességével, a táj terhelhetőségével való összhang biztosítására, a természeti erőforrások védelmére, degradációjuk megelőzésére, a területigények minél kisebb termőterület-kieséssel járó harmonikus összehangolására.
- A területhasználat tekintetében a terület igényeinek minél kisebb termőfelület kieséssel járó harmonikus összehangolása mellett az agroökológiai adottságokhoz igazodó földhasználat, a barnamezős beruházások szorgalmazása javasolt.
- Az épített környezet, valamint a régészeti örökség, továbbá a védett táj- és településképi értékek és a biodiverzitás megőrzésére új fejlesztések tervezése és megvalósítása során kiemelt figyelmet kell fordítani.
- A táji értékek számbavétele és ismertetése nem csak turisztikai célt szolgál, hanem a tájvédelem számára a társadalmi együttműködés lehetőségét is elősegíti.
- Javasoljuk, hogy a mezőgazdasági termelés vonatkozásában az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás jelentősége és annak főbb eljárásai kiemelt szerephez jussanak a Program végrehajtása során, ennek elősegítése érdekében javasoljuk a Program kiegészítését a hivatkozott beavatkozási irány említésével

- Az agráriumban a termőhelyi adottságokra és a saját biológiai alapokra építő területhasználat, termelési szerkezet és agrotechnika kialakítása szükséges. A helyi agrárium fejlesztésénél a magasabb hozzáadott értéket előállító, több lábon álló gazdálkodást erősítő, a táj eltartóképességét szem előtt tartó, a fenntartható tájgazdálkodást elősegítő ökológiai gazdálkodás elterjesztését kell szorgalmazni. Szűkíteni kell azon tevékenységek körét, amelyek veszélyeztetik a diverzitást, valamint az erőforrásokat (termőtalaj, víz) nem a megújulás mértékében használják.

„Elérhető Pest megye: közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében” prioritás

- A vízi közlekedés logisztikai hátterének fejlesztése során, akár az előírtaknál szigorúbb haváriás szabályozás, protokoll alkalmazásával legyen biztosított a Duna közlekedési eredetű szennyezésének megelőzése, a kockázatok minimalizálása.
- Javasoljuk, hangsúlyozza a Program, hogy csak olyan medermorfológiát is befolyásoló intézkedések valósulhassanak meg, amelyek nem rontják a Duna, mint víztest állapotát, összhangban vannak a Vízyűjtő-gazdálkodási Tervben megfogalmazottakkal.
- Javasoljuk a közlekedés elektrifikációját elősegítő fejlesztéseket (pl. e-töltőállomások kiépítése, elektromos meghajtású gépjárművek beszerzésének ösztönzése) is megjeleníteni a Program ezen prioritásában.

„Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért” prioritás

- A Program prioritásai, intézkedései és beavatkozásai nem foglalkoznak ez erdők védelmével, fenntartható hasznosításukkal. Mivel az erődterületek a természeti-táji-településképi értékük mellett klímaadaptációs és gazdasági szerepet is betöltenek, ezért a Programot mindenképpen javasolt egészíteni az erdőket érintő intézkedésekkel, beavatkozásokkal, fókuszálva az értékes erdőterületek csökkenésének megállítására.
- A Programban nagyobb hangsúlyt kell fektetni a vidéki és tanyás térségekben az egyedi megoldású környezetkímélő infrastruktúrák kiépítésére, amely a fenntartható tájhasználat irányába hat.
- Az elérhető legnagyobb környezeti haszon érdekében a csapadékvíz-gazdálkodás, vízvisszatartás intézkedései legyenek összekapcsolva a zöldfelületek vízellátásával, öntözésével.
- A barnamezős beruházások esetében törekedni kell az újrahasznosítás során a lehető legnagyobb mértékű zöldfelület kialakítására, és a vízvisszatartáson alapuló csapadékvíz-gazdálkodásra.
- A termákvízhasznosítás és geotermális energiához kapcsolódó fejlesztések esetében javasoljuk, hogy csak olyan energetikai fejlesztés valósulhasson meg, amelynek a hőpiaca előzetesen fel lett térképezve, s a kiépített kapacitás teljes mértékben ki lesz használva.

- A szennyvíztisztítás fejlesztése során, ahol lehetséges, a természetközeli tisztítási módok alkalmazásának lehetősége is vizsgálatra kerüljön, a tisztított szennyvíz helyben hasznosítása érdekében, fókuszálva a kistelepülésekre és tanyás térségekre, valamint a Homokhátság területére.
- Javasoljuk a levegőminőség javítására irányuló beavatkozási irányok leírásának kiegészítését a pontszerű létesítményekből származó por- és szagemisszió mérséklését szolgáló lehetőségek említésével (pl. legjobb elérhető technológia alkalmazása, véderdők létesítése, lakott területektől távoli elhelyezés stb.)
- Javasoljuk, hogy a Program „Energiahatékonyság növelése, a CO₂ kibocsátás csökkentése” intézkedése keretében több helyen ösztönzött megújulóenergia-felhasználással kapcsolatban hangsúlyozza a Program, hogy a biomassza fűtési célú hasznosítását kizárólag korszerű, magas hatékonyságú tüzelőberendezések alkalmazása esetében támogatja.
- Javasoljuk az energiahatékonysági célú szemléletformáláson belül önálló tematikaként megjeleníteni a hatékony, alacsony kibocsátással járó biomassza-alapú fűtési lehetőségek megismertetését.
- A megújuló energia kiaknázása során a természeti örökség és a táji értékek megőrzésére is figyelemmel kell lenni. Az országos szintű klímapolitikához és energiabiztonsághoz illeszkedően célszerű támogatni, ösztönözni az energiaszövetkezeteket, társulásokat, amelyek az alternatív energiaforrások felhasználására, a helyi okoshálózatok kiépítésére és ezek integrálására irányulnak.
- A hatékony táj- és környezetgazdálkodás, valamint a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás érdekében érdemes kitérni a városökológiai (épített és természeti) értékek megővésére és fejlesztésére, valamint a korszerű tájépítészeti megoldásoknak a városi és vidéki környezet vonatkozásában történő alkalmazására.

X.2 A Program által befolyásolt programokra, projektekre vonatkozó javaslatok

A környezeti értékelés során több, környezeti szempontú intézkedésekre, előírásokra, feltételekre, szempontokra vonatkozó javaslat került megfogalmazásra, amelyeket a Program végrehajtása során, az annak keretében készülő tervekben és programokban, projektekben és eljárásokban indokolt figyelembe venni. Ezek az alábbiak.

„Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának dinamizálása” prioritás

- Új iparterületek, ipari, logisztikai parkok létesítésénél minden esetben a barnamezős beruházásokat kell előnyben részesíteni. Amennyiben erre nincs lehetőség, akkor kizárólag a védett, védelemre érdemes, értékes természeti területektől, ökológiai folyosóktól, lakó- és intézményterületektől megfelelő védőtávolságban, gyenge termőhelyi adottságú földterületen, az országos, megyei területrendezési, illetve a településrendezési tervekben szereplő védőövezetek

szigorú betartásával lehet csak megvalósítani. Környezetterhelő ipar telepítése sem zöld, sem barnamezős beruházásként nem javasolt.

- Valamennyi beruházás esetén a racionális, okszerű területhasználatra kell törekedni. Az infrastrukturális jellegű beruházások során törekedni kell a területfoglalás minimalizálására, ill. arra, hogy a burkolt felületek a közlekedési, parkolási és pormentesítési funkciókon túl egyéb módon is hasznosuljanak.
- A vízi, vízparti ökoszisztémák megóvása, fennmaradása különösen fontos feladat a felszíni vizeket érintő fejlesztéseknél.
- A meglévő erdőterületek érintettsége nem javasolt a fejlesztések által. Amennyiben a tervezés során erdőterületek érintettsége merül fel, javasolt az erdészeti hatóság bevonása az előkészítésbe.
- Minden beruházásnál – különösen a jelentősebb beruházásoknál, így pl. a műszaki infrastrukturális beruházások egyedi tervezésénél és engedélyezésénél – a műemléki és régészeti területek vagy lelőhelyek érintettségét, a kulturális örökségvédelem, a régészeti értékek érdekeit mindig figyelembe kell venni. Mindezt érintettség esetén – és ha a jogszabály előírja, régész szakértő bevonásával – az egyedi engedélyezéseknél elkészítendő régészeti hatásbecslésekben, hatáselemzésekben kell vizsgálni és értékelni.
- A fejlesztéseket minden esetben az örökségvédelem szempontjainak alárendelve kell megvalósítani és az örökségvédelemhez kapcsolódó jogszabályokat, szempontokat a gyakorlatban is következetesen alkalmazni kell. A szankcionálás helyett ugyanakkor javasolt a prevenciót szem előtt tartani.
- Meglévő és új létesítmények fejlesztésénél az épített környezet szempontjából kedvező hatások elérése érdekében mindenképpen szükséges a rendelkezésre álló települési arculati kézikönyvek, településképi rendeletek által megfogalmazott iránymutatásokat figyelembe venni.
- A turisztikai és infrastruktúra fejlesztések a természeti környezet, a természeti rendszerek, esetenként a védett természeti területek, Natura 2000 hálózatba tartozó területek fokozottabb terhelésével járhatnak. Ezekben az esetekben gondoskodni szükséges a természetvédelmi szempontból érzékeny területek fokozottabb védelméről, a megnövekvő természetvédelmi kezelési feladatok személyi és eszközfeltételeinek biztosításáról.
- Natura 2000 területekre gyakorolt jelentős hatás esetén az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. Rendelet előírásai szerint is vizsgálni szükséges a tervezett tevékenységet.

- Javasoljuk, hogy az agglomerációs térségben található ökológiai folyosók és az ökológiai hálózat egyéb elemeinek védelme prioritást élvezzenek bármilyen fejlesztéssel szemben, hiszen ezek biztosítják az utolsó kapcsolatot a városi élőhelyek és a természetes élőhelyek között.
- A településeken az üresen álló ingatlanok kataszterét vagy értékataszterét a civil szervezetek, településvédők, helytörténészek, építészek, néprajzosok és lokálpatrióták bevonásával célszerű összeállítani, amelyből akár befektetők részére megyei értékportfóliót, akár pályázatokhoz kapcsolódó, azok összeállítását megkönnyítő projektadatlapot lehet készíteni. Az ingatlankataszter összeállításánál a következő szempontokra érdemes figyelemmel lenni:
 - eredeti funkció
 - megközelíthetőség (közösségi közlekedés, személygépjármű, kerékpár, gyalogos)
 - részletes belső és külső állapotfelmérés (először legalább szemrevételezéssel)
 - közművesítettség mértéke, műszaki jellemzői
 - tulajdonviszonyok
 - védelem szintje
 - az ingatlan környezetének főbb jellemzői (pl. zöldfelületek, közlekedő terek stb.)
 - az épület megújulásával szóba jöhető funkciók
 - a megújuláshoz, állapot fenntartásához szükséges teendők
 - a teendők felelősei
 - költségbecslés, a költségviselők körének feltárása.
- A turizmushoz kapcsolódó fejlesztéseknél figyelembe kell venni az adott desztináció paramétereit, „eltartóképességét”. A tömegturizmus, a látogató- és turistaforgalom mindenáron való növelése helyett az értékkeremtésre kell koncentrálni, ahol a szolgáltatások milyensége, minősége a területi dekoncentráció kerül a fókuszba.
- Javasoljuk, hogy a területfoglalás racionalizálása érdekében, a turisztikai attrakciókhoz kapcsolódóan, csak a reális látogatottsághoz méretezett infrastruktúra kerüljön kiépítésre, kerülni kell a túlzott kapacitások kiépítését (pl. szilárd burkolattal ellátott parkolók kialakítása).
- A termálvizek hasznosítása során figyelembe kell venni a Vízyűjtő-gazdálkodási Terv előírásait, illetve összhangba kell hozni a területi Vízkészletgazdálkodási Terv ajánlásaival.
- A turizmusfejlesztés keretében törekedni kell a lehető legalacsonyabb karbonlábnyomú tevékenységek térnyerésének ösztönzésére, ennek keretében a szálláshely-fejlesztések során a lehető legnagyobb arányú megújulóenergia-felhasználásra, a jogszabályban rögzített épületenergetikai elvárások maradéktalan érvényesítésre, illetve lehetőség szerint azoknál szigorúbb követelmények alkalmazására.
- Javasoljuk, hogy a már jelenleg is jelentős vendégforgalommal jellemezhető turisztikai térségekben a közlekedési eredetű szennyezőanyag-kibocsátás mérséklése (és a közlekedésbiztonság javítása) érdekében élvezzen prioritást a közösségi közlekedés adottságainak – turizmus igényeihez igazított – fejlesztése, továbbá induljanak kampányok az érintett térségek közösségi közlekedéssel történő megközelítésének ösztönzésére.

„Szolidáris Pest megye: a megye társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségeinek (Szobi, Aszódi, Dabasi, Ceglédi, Nagykátai, Nagykőrösi és Ráckevei járásainak) komplex fejlesztése” prioritás

- Javasoljuk, hogy az ipari parkok infrastrukturális fejlesztéseikhez kapcsolódóan törekedjenek az ingatlanon belüli csapadékvíz-gazdálkodásra. A tetőfelületekről és szilárd burkolatokról származó csapadékvíz gyűjtése szerepeljen a támogatható projektelemek között, illetve az összegyűjtött csapadékvíz ingatlanon belüli hasznosítása is élvezzen előnyt (pl. zöldfelületek locsolása, szűrkevíz hasznosítás stb.).
- Új, nagy területfoglalással járó szilárd burkolatok (pl. nagyobb kapacitású parkolók) fejlesztése esetén javasoljuk a csapadékvíz gyűjtési és hasznosítási funkció beépítését (pl. a felületre hulló csapadék burkolat alatti gyűjtése, majd későbbi hasznosítása), amelyre már több hazai példa, műszaki megoldás létezik. Amennyiben a létesítmények nagy arányú gépjárműforgalmat generálnak, a telephelyhez kapcsolódó közlekedési útvonalokról származó – potenciálisan szennyezőanyagokkal terhelt – csapadékvizek tisztítása, kezelése is élvezzen előnyt.
- Az ipari parki fejlesztéseknél, illetve valamennyi nagyberuházást tartalmazó projekt esetében kiemelt figyelmet kell fordítani arra, hogy azok megközelítése lehetőség szerint vasúton is megoldható legyen, de semmiképpen se a környező települések belterületein keresztül valósuljon meg.
- Az épített és települési környezet védelme érdekében meg kell teremteni a kulturális és műemléki örökség értékalapú, integrált és innovatív városrehabilitációs feltételeit.
- A kulturális örökségben rejlő fejlesztési potenciál kiaknázása során a települési léptéket és fenntarthatóságot nem szabad figyelmen kívül hagyni, mert ellenkező esetben az intézkedések kontraproduktívvá válnak és kárt okoznak a települési és épített környezetben.
- Megfontolandó a Programban definiált turisztikai térségekben ún. belépési pontok fejlesztése, amely a települések, térségek kapufunkcióját is erősíti és egy-egy ilyen „üdvözlőpont” kialakítása révén az utazók első benyomása egy rendezett településkép lesz.
- A vízhiány folyamánként a mezőgazdasági területek, termőföldek degradációja, az elsivatagosodás elkerülése a vízhiány pótlásával, valamint a vízhiányhoz alkalmazkodó mezőgazdasági műveléssel csökkenthető, amely a táj eltartóképességét is javítja. Az alkalmazkodóképes, több lábon álló agrárium kialakítása, a környezeti kihívásoknak megfelelő termékszerkezet fejlesztése, a kisléptékű, kistermelők számára is gazdaságos öntözési megoldások támogatása, az öntözés kiterjesztése, a fokozottan klímaérzékeny térségek klímaadaptációs képességének javítása a táj eltartóképességét fókuszba helyező gazdaságfejlesztést segíti elő. Az öntözés tekintetében lényeges az öntözött területek ésszerű növelése is.

„Elérhető Pest megye: közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében” prioritás

- Javasoljuk, hogy a külterületi közúthálózat-fejlesztésre irányuló beruházások előkészítése keretében készüljenek forgalomszámláláson és modellezésen alapuló részletes számítások arra vonatkozóan, hogy a fejlesztéssel érintett térség egészében – azaz nem csak az érintett szakaszon – miként változik várhatóan az összesített gépjármű-forgalom.
- A közúti fejlesztések esetében mindig fontos szempont a balesetek számára gyakorolt hatás, amit gondos tervezéssel és engedélyeztetéssel kell minimalizálni.
- A vonalas létesítmények tervezése és kivitelezése során törekedni kell a területfoglalás minimalizálására.
- Az új és/vagy hiányzó szakaszok vonalvezetésének megtervezésénél kiemelten fontos a meglévő érzékeny és értékes élőhelyek, mezőgazdasági területek elhelyezkedését figyelembe venni. Ennek érdekében a védett, védelemre érdemes, értékes természeti területektől, ökológiai folyosóktól, lakó- és intézményterületektől való megfelelő védőtávolság alkalmazása szükséges.
- A fragmentáció hatásainak csökkentése érdekében szükség esetén vad- és hullóátjárók létesítése javasolt, amelyek elhelyezkedésével kapcsolatosan, az élőhelyek közti mozgásokat ismerő természetvédelmi őrk, illetve a területileg illetékes Nemzeti Park Igazgatóság egyéb szakembereinek bevonása javasolt.
- A körütekintő nyomvonal-vezetés mellett a tervezett úthálózatok mentén védő többszintű növényzónák telepítése szükséges, amelyek levegőtisztaság-védelmi, zaj- és rezgésterhelést csökkentő, természet- és klímavédelmi, valamint tájképvédelmi szerepet is betöltenek.
- A vonalas létesítmények tervezése során figyelembe kell venni a felszíni lefolyási viszonyok éghajlatváltozásra visszavezethető változását. A létesítményekhez kapcsolódó vízelvezetés és vízgyűjtő műtárgyak ennek megfelelően legyenek kialakítva, méretezve. A létesítmények felületéről és környezetéből összegyűjtött csapadékvizek ne kerüljenek elvezetésre, a területen történő hasznosításuk biztosított legyen (amennyiben szükséges, megfelelő tisztítás után).
- A talajok, ásványi nyersanyagok védelmében előnyben kell részesíteni az alternatív építőanyagok használatát (pl. gumiaszfalt, feldolgozott inert hulladékok), amely számos más környezeti előnnyel is jár (hulladékhasznosítás, körforgásos gazdaság elősegítése, üzemanyagfelhasználás csökkenése, nagyobb élettartam, növekvő közlekedésbiztonság).
- Lényegesnek tartjuk, hogy – a jellemzően közúti infrastruktúra fejlesztésekhez kapcsolódó – anyagigényeket kielégítő anyagnyerőhelyek a kitermelést követő megfelelő rekultiválása biztosított legyen.

„Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért” prioritás

- Javasoljuk, hogy vízkárelhárítási tervek helyett Integrált Települési Vízgazdálkodási Tervek (ITVT) támogatása valósuljon meg a Program keretein belül.
- Kiemelten fontos a vízgazdálkodási rendszerek változó adottságokra (aszályos és csapadékos időszakok) történő felkészítése, integrált és környezetbarát, kisléptékű vízgazdálkodási fejlesztések, ideiglenes- és vésztározók fejlesztése és komplex tájgazdálkodási hasznosítása. Az öntözési infrastruktúra fejlesztése során a beavatkozásokat a vízgyűjtő-gazdálkodási szempontoknak megfelelően szükséges megvalósítani. Ugyanakkor a fejlesztések tervezése során a gravitációs összefolyási pontokat, valamint a talaj milyenségét is figyelembe kell venni.
- Fontos feladat a települési csapadékvíz-elvezető hálózat a karbantartása, folyamatos tisztítása, amely a településképet, a települések rendezettségét is erősen meghatározza. Az árkok karbantartásánál ugyanakkor kerülendő azok lebetonozása, amelyre a lakosság figyelmét is fel kell hívni.
- Javasoljuk, hogy napelemparkok csak természeti- környezeti szempontból kevésbé értékes (gyenge termőképességű talajokon, ökológiai- tájvédelmi szempontból kevésbé értékes) területeken valósulhassanak meg, vagy az eleve beépített, degradált területeken kapjanak helyet.
- Javasoljuk, hogy a hulladékgazdálkodáshoz kapcsolódó fejlesztések esetében kevésbé az ártalmatlanításra fókuszáló intézkedések, mint a hasznosításhoz kapcsolódóak kerüljenek előtérbe. A nagy mennyiségben keletkező, talajerőutánpótlásban hasznosítható, biológiaiilag lebomló hulladékok elkülönített gyűjtése és hasznosítása kiemelt szerepet kell kapjon.
- A negatív környezeti hatás csökkentésére javasolt az ipari, mezőgazdasági létesítmények, depóniák, bányák mentén védő növényzónák telepítése, amelyek levegőtisztaság-védelmi, zaj- és rezgésterhelést csökkentő, természet- és klímavédelmi, valamint tájképvédelmi szerepet is betölthetnek.

X.3 A Program megvalósításához és értékeléséhez javasolt monitorozási, értékelési javaslatok

A Program megvalósítása következtében várhatóan fellépő, a környezetre gyakorolt hatásokra vonatkozóan a Programban szereplő monitorozási javaslatok vonatkozásában a következő javaslatok fogalmazhatók meg:

- Az elérendő célokhoz igazodóan **növelni kell a környezeti, fenntarthatósági indikátorok számát** a közvetlen, a közvetett és a nem környezeti tartalmú, de jelentős hatású intézkedések esetében. Figyelembe véve azt a tényt, hogy az intézkedések többsége nem környezetvédelmi jellegű, az intézkedések környezetre gyakorolt hatásainak meghatározásához az indikátorok szélesebb körét

(intézkedések teljesítménye, hatótényezők, környezeti állapot mérésére szolgáló indikátorokat) lehet alkalmazni.

- A környezetvédelmi értékeléshez háromfajta mutatót lehet általában használni – melynek átgondolását, ilyen mutatóknak a Programba való beépítését a tervezők figyelmébe ajánljuk:
 - a környezet állapotának alakulását jellemző adatokat,
 - az egyes hatótényezők alakulását jellemző adatokat,
 - valamilyen projekt, intézkedés működését, alkalmazását, eredményeit.
- A környezeti állapot fejlődését, változását akár közvetett formában jelző indikátorok közül elsősorban a következőket javasoljuk:
 - ÜHG-kibocsátás változása (t CO₂ eq/év)
 - Megújulóenergia-alapú beépített villamosenergia-termelő kapacitás teljesítménye (MW)
 - Intézményi energia-megtakarítás mértéke (kWh/év)
 - Területen tartott és hasznosított csapadékvíz mennyisége (m³)
 - Kiépített víztározó kapacitások (m³)
 - Talajcserével vagy kármentesítéssel érintett talajok mennyisége (m³)
 - Ivóvíz hálózati veszteségének csökkentése (%)
 - Kiépített szennyvíztisztító kapacitás (m³/év)
 - Hasznosított szennyvíziszap mennyisége (t/év)
 - Kitermelt és hasznosított termálvíz visszasajtoló mennyiségének aránya (%)
 - Talajok (kiemelten a termőföldek) szervesanyag tartalmának mennyisége
 - Revitalizált élőhelyek száma vagy mérete (db/ha)
 - Barnamezős beruházások területének aránya az összes beruházási területhez viszonyítva (%)
 - Létesített zöldfelület nagysága (ha)
 - Megőrzött, helyreállított környezeti és kulturális örökség (db)
 - Kerékpárosbarát útvonalak hossza (km)
 - Új építésű kerékpárút hossza (km)

XI. Közérthető összefoglaló

Jelen munka tárgya a társadalmi, gazdasági, környezeti és fenntarthatósági szempontok értékelése Pest megye 2021-27-es időszakra szóló területfejlesztési programjának vonatkozásában, azaz a Program céljainak, prioritási tengelyeinek és meghatározott intézkedéseinek társadalmi, gazdasági, környezeti hatáselemzése, egyben stratégiai környezeti vizsgálata (a továbbiakban: SKV).

A társadalmi, gazdasági hatások azonosítása a *területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól* szóló 218/2009 Korm. rendelet 9. mellékletében előírt tematika mentén készült. A Stratégiai Környezeti Vizsgálat (SKV) az *egyres tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról* szóló 2/2005. (I.11.) Korm. rendelet előírásainak felel meg.

XI.1 A hatásvizsgálat célja, módszere

A hatásvizsgálat célja a Program környezeti és ezzel összefüggő társadalmi hatásainak előrejelzése és értékelése elsősorban az országos és megyei (fejlesztési, környezetvédelmi) célok megvalósulása és a fenntartható fejlődés irányába történő elmozdulás szempontjából. A hatásvizsgálat fő célja társadalmi, környezeti és fenntarthatósági szempontból értékelni a Programban megjelenő célokat, prioritástengelyeket, szükség esetén lebontva az intézkedések szintjére. A hatásvizsgálat így kedvező irányban befolyásolja a terveket, segít elkerülni az elfogadhatatlan hatásokat, illetve az esetleges problémákra megfelelő kompromisszumot találni.

A hatásvizsgálat a tervezés teljes folyamatában, így már annak korai szakaszaiban is támogatja a tervezőket különösen abban, hogy a Programban hogyan lehet a környezeti követelményeket a legmegfelelőbben megjeleníteni, és a fenntarthatóság irányába kedvező elmozdulásokat elérni. Ennek érdekében a 2/2005. (I.11.) Korm. rendelet előírásainak megfelelően a különböző, a környezet védelméért felelős szervekkel (hatóságok és államigazgatási szereplők) is felvettük a kapcsolatot. A partnerségi folyamaton keresztül a közvélemény, a szakértők és a civil szervezetek figyelemmel kísérhetik a hatásvizsgálati értékelés teljes folyamatát a tematika kialakításától a tervezésében való részvételen keresztül a végső jelentés elkészítéséig. A partnerek véleményét a jelentés figyelme veszi.

A hatásvizsgálat eredményei két fő részre oszthatók. Egyrészt társadalmi és környezeti szempontból minősíti a Program megvalósulása nyomán várhatóan kialakuló új állapotokat, véleményt alkot a céloknak, prioritásoknak, beavatkozásoknak környezeti és fenntarthatósági teljesítményéről. Másrészt segíti megtalálni a környezeti szempontból optimális, legnagyobb eredménnyel és legkisebb kockázattal járó utakat, amelyekhez alkalmazható javaslatokat fogalmaz meg a későbbi tervek és projektek környezeti megfelelőségének elősegítése céljából.

XI.2 Várható társadalmi, gazdasági hatások

A Program egyes intézkedéseinek megvalósulása esetében várhatóan bekövetkező társadalmi, illetve gazdasági hatásokat a következő táblázat vázolja.

Intézkedések	Társadalmi hatás	Gazdasági hatás
I. prioritás: Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának dinamizálása		
Vállalkozások versenyképességének javítása	<ul style="list-style-type: none"> •A rugalmasabb foglalkoztatási formák terjedése pozitívan hathat a munkavállalók életminőségére, egészségi állapotára, növelheti szabadidejüket (pl. a munkahelyi ingázással töltött idő csökkenése miatt), vonzóbbá teheti a megye fővárostól távolabb eső térségeit, illetve fokozhatja ezeknek a térségeknek a népességmegtartó képességét. •A vállalkozások versenyképességének javulása a vállalkozások növekedését eredményezheti, ami a munkakörök szélesebb skáláján foglalkoztatásbővítő hatású. •A vállalkozások fenntartható működésének támogatása közvetlenül a népesség egészségi állapotára is pozitív hatást gyakorol. 	<ul style="list-style-type: none"> •A vállalkozások foglalkoztatási problémáinak (pl. munkaerőhiány) mérséklésével, technológiai fejlesztésével, telephelyfeltételeinek és pénzügyi eszközökhöz történő hozzáférésük javításával, valamint a K+F tevékenység erősítésével növekszik a vállalatok versenyképessége, ami a térség versenyképességét is fokozza. Ebben az irányba hat az üzleti környezet fejlesztése, a vállalkozói együttműködések ösztönzése és a vállalkozásokat segítő tanácsadói platform indítása is. •A vállalkozások támogatása a fenntartható működés, illetve a körforgásos gazdaság adaptációjának terén nemcsak a vállalatok versenyképességét fokozza, hanem a térség energiagazdálkodását is kedvezően befolyásolja.
Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> •A mezőgazdaság és élelmiszeripar növekedésének biztosítása a megyében többnyire a fővárostól távolabb fekvő területek népességmegtartó képességét fokozhatja. •Az életmód, az egészségipar (beleértve a gyógy- és termálfürdők szolgáltatásait), illetve az alkonygazdaság fejlesztése javítja a népesség életminőségét és egészségi állapotát, valamint bővíti a szabadidő eltöltési lehetőségeket. •- A turisztikai fejlesztések munkahelyeket teremtenek, a helyi lakosság számára is bővíti a szabadidő eltöltési lehetőségeket (az aktív turisztikai fejlesztések a népesség egészségi állapotára is jótékony hatást gyakorolhatnak), illetve a helyi kultúra megőrzéséhez, fejlesztéséhez is hozzájárulhatnak. Ugyanakkor a nem megfelelően átgondolt turisztikai fejlesztések "túlturizmushoz" vezethetnek, ami negatív hatást gyakorol a helyi társadalomra. 	<ul style="list-style-type: none"> •A megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése fokozza a megye versenyképességét. •A kereskedelem és logisztika fejlesztése más termelő- és szolgáltató ágazatok fejlődéséhez is megfelelő háttérrel biztosít, növeli a megye versenyképességét.
Területi fókuszú gazdaságfejlesztés	<ul style="list-style-type: none"> •A Gödi Különleges Gazdasági Övezetben a kommunális szolgáltatások fejlesztése életminőség-javító hatású. 	<ul style="list-style-type: none"> •A Gödi Különleges Gazdasági Övezet fejlesztése javítja a térség műszaki-infrastrukturális helyzetét, ami a térségbeli vállalatok (pl. világitástechnológiai) működésére és további beruházásaira pozitív hatást gyakorol. •A Ferihegyi Gazdasági Övezet fejlesztéséből elsősorban a kereskedelem és logisztika szektor részesedik leginkább, de az ellátási láncokon keresztül más ágazatokban is pozitív fejlemények várhatók.

Intézkedések	Társadalmi hatás	Gazdasági hatás
II. prioritás: Szolidáris Pest megye: Pest megye társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségeinek (Szobi, Aszódi, Dabasi, Ceglédi, Nagykátai, Nagykőrösi és Ráckevei járásainak) komplex fejlesztése		
Helyi gazdaságfejlesztés	<ul style="list-style-type: none"> •A helyi gazdaság fejlesztése a munkakörnyezet javulása és a munkalehetőségek bővülése révén növeli a megye lemaradásban lévő térségeinek népességmegtartó képességét. •A helyi termékek értékesítésének és fogyasztásának ösztönzése, illetve a turisztikai fejlesztések a helyi kultúra megőrzését és fejlesztését is elősegítik. •A turisztikai fejlesztések bővítik a foglalkoztatási és szabadidő eltöltési lehetőségeket, az aktív- és gyógyturisztikai fejlesztések a népesség egészségi állapotának javításához is hozzájárulnak. •Az alkonygazdaság megtelepedésének elősegítése a tágabb térség időskorú népességének életminőségének és egészségi állapotának javulásához járul hozzá. 	<ul style="list-style-type: none"> •A megye lemaradásban lévő térségeiben az ipari park fejlesztések, a vállalkozások telephelyeinek fejlesztése, technológiai feltételeinek, illetve általában véve üzleti környezetük javítása növeli a versenyképességüket, ami ezeknek a térségeknek a versenyképességét is fokozza. •A lemaradásban lévő térségek fejlesztése oldhatja a megye gazdaságának főváros közeli területekre történő koncentrációját. •A helyi gazdaságfejlesztés ágazati szinten a mezőgazdaságot, az élelmiszeripart, a turizmust, illetve az alkonygazdaságot célozza leginkább.
Térségi társadalmi felzárkóztatás	<ul style="list-style-type: none"> •Az oktatás és a nevelés fejlesztésének, illetve az élethosszig tartó tanulás elősegítésének kiemelt szerepe van az esélyegyenlőség, illetve a társadalmi felzárkózás lehetőségének biztosításában. - A megfelelő oktatási infrastruktúra a megye lemaradásban lévő térségeinek népességmegtartó erejét is növeli. •Az egészségügyi fejlesztések és a szociális ellátórendszer megerősítése hozzájárul a lakosság egészségi állapotának, életminőségének javulásához. •A kultúra, a sport és egyéb rekreációs tevékenységekhez történő hozzáférés javítja a lakosság szabadidő eltöltési lehetőségeit, ezáltal népességmegtartó képességét befolyásolja pozitívan, továbbá jóhatással van a népesség életminőségére is. •A térségi értékek megőrzése és a térségi identitás erősítése hozzájárul a helyi kultúra ápolásához, fejlődéséhez. 	<ul style="list-style-type: none"> •Az oktatás és a nevelés fejlesztése, illetve az élethosszig tartó tanulás elősegítése a foglalkoztatók igényeinek megfelelő munkaerő rendelkezésre állását, közvetve a térség versenyképességét biztosítja.
Települési és térségi infrastruktúra fejlesztés	<ul style="list-style-type: none"> •A lemaradásban lévő járások központjainak, közszolgáltatásokat nyújtó intézményeinek, illetve műszaki-infrastrukturális hálózatainak fejlesztése növeli ezeknek a területeknek a népességmegtartó képességét. 	<ul style="list-style-type: none"> •A lemaradásban lévő járások központjainak, illetve műszaki-infrastrukturális hálózatainak fejlesztése növeli ezeknek a területeknek a versenyképességét. •A települési kék és zöld infrastruktúra fejlesztése a vízgazdálkodási problémák enyhítését, illetve megoldását eredményezi. •Az önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése, illetve a megújuló energia termelés (geotermikus) elősegítése a térség energiagazdálkodása szempontjából kedvező hatású.

Intézkedések	Társadalmi hatás	Gazdasági hatás
		<ul style="list-style-type: none"> •A térség mezőgazdaságának fejlődését is elősegíti a hévíz és az intenzív kertészeti tevékenység összekapcsolása.
III. prioritás: Elérhető Pest megye: Közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében		
Hiányzó nemzetközi közlekedési kapcsolatok ütemezett megépítése, illetve a meglévő kapcsolatok fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> •A nemzetközi jelentőségű közlekedési kapcsolatok (közúti, vasúti, vízi) fejlesztése a megyei lakosság számára is javíthatja az elérhetőségi viszonyokat, hozzájárulhat a baleseti statisztikák csökkenéséhez, ugyanakkor a (főként közúti) közlekedésfejlesztés forgalombővítő hatása fokozott környezetterheléssel járhat, ami közvetve a lakosság egészségi állapotára negatív hatással lehet. 	<ul style="list-style-type: none"> •A nemzetközi jelentőségű közlekedési kapcsolatok (közúti, vasúti, vízi) fejlesztése növeli a megye versenyképességét, a pozitív hatások elsősorban a kereskedelmi-szállítási szektor esetében érzékelhetők.
Közösségi közlekedés fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> •Az elővárosi közlekedési rendszer fejlesztése, a kistérségi és járási központok elérhetőségének javítása a lakosság utazással töltött idejének csökkenését, szabadidejének bővülését eredményezi, illetve növeli a központoktól távolabb fekvő területek népességmegtartó képességét, hozzájárul az esélyegyenlőség biztosításához. •A közösségi közlekedés fejlesztése ösztönözheti a lakosságot a környezetszennyezőbb közlekedési módokról történő áttérésre, ami közvetve a lakosság egészségi állapotának javulásához is hozzájárul. 	<ul style="list-style-type: none"> •A közösségi közlekedés fejlesztése lehetővé teszi a vállalatok számára, hogy tágabb térségből szervezzék a munkaerőt.
Közúthálózat fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> •A belterületi- és a közutak fejlesztése, a közlekedésbiztonsági beavatkozások javítják az életkörülményeket (javuló baleseti statisztikák, elérhetőség), növelik egy adott térség népességmegtartó-képességét. •A kerékpáros kapcsolatok fejlesztése segíti a munkába járást és bővíti a lakosság szabadidő eltöltési lehetőségeit, továbbá hozzájárulhat a lakosság egészségi állapotának javulásához. 	<ul style="list-style-type: none"> •A közúthálózat fejlesztésének gazdaságélénkítő, ezáltal versenyképesség növelő hatása van. •A kerékpáros kapcsolatok fejlesztése a kerékpáros turizmus erősödését eredményezheti.
IV. prioritás: Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért		
Policentrikus településstruktúra, járásközponti funkcióhoz köthető fejlesztések Pest megyében	<ul style="list-style-type: none"> •A járásközpontok fejlesztése, a funkcióbővítő településfejlesztési beruházások, illetve a helyi önkormányzatok szolgáltatásainak javítása hozzájárul az esélyegyenlőség biztosításához (különösen a szociális városrehabilitációs beavatkozások), növelik az adott települések népességmegtartó képességét. 	<ul style="list-style-type: none"> •A közszolgáltatások javulása a vállalatokat is pozitívan érinti (pl. hatékonyabb ügyintézés).
Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása	<ul style="list-style-type: none"> •A környezetvédelem (különösen levegőtisztaság-, zaj-, talaj- és földvédelem), valamint a települési környezet megújítása a környezeti állapot romlásának megelőzése, illetve javítása révén hozzájárul a lakosság egészségi állapotának, életminőségének javulásához, népességmegtartó képességének növeléséhez. 	<ul style="list-style-type: none"> •A természeti területek és értékek turisztikai vonzerőt jelentenek a megyében, így állapotuk megőrzése és javítása a turizmus szempontjából hosszú távon is előnyös. •A termőföld, illetve talajvédelem a mezőgazdasági tevékenység hosszú távon történő folytatásához biztosít megfelelő hátteret.

Intézkedések	Társadalmi hatás	Gazdasági hatás
	<ul style="list-style-type: none"> •A barnamezős területek hasznosítása mérsékli a települések további "szétterülését". 	<ul style="list-style-type: none"> - A barnamezős területek újrahasznosításának elősegítése gazdaságélénkítő hatású is lehet.
Energiahatékonyság növelése, a CO ₂ kibocsátás csökkentése	<ul style="list-style-type: none"> •A lakossági energiahatékonysági fejlesztések támogatása és a vonatkozó szemléletformálási tevékenység előmozdítja a környezet védelmét, közvetve pozitív hatással van a lakosság egészségi állapotára. Az energiahatékonysági beruházások megtérülésüket követően anyagi előnyt is eredményeznek. 	<ul style="list-style-type: none"> •Az energiahatékonyság növelése a vállalatok, illetve az önkormányzati intézmények számára a beruházások megtérülését követően anyagi előnyökkel jár, csökken az energiafüggőségük. •A megye energiagazdálkodását pozitívan érinti az energiatermelő rendszerek kialakításának támogatása.
Vízgazdálkodás, vízvisszatartás létesítményeinek fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> •A vízgazdálkodási fejlesztések javítják a népesség életkörülményeit. •Az egészséges ivóvízhez való hozzáférés javítása pozitív hatással van a lakosság egészségi állapotára. •Az élővizek és környezetüknek a rendbetétele, revitalizációja megfelelő helyszínt biztosít a lakosság szabadidejének eltöltéséhez. 	<ul style="list-style-type: none"> •A megfelelő vízgazdálkodás csökkenti a vizet használó gazdasági ágazatokban (pl. mezőgazdaság) a kockázatokat.
Hulladékgazdálkodás fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> •A zöldhulladék hasznosítás szerepének növelése az égetési tevékenység mérséklése révén csökkenti a levegőbe jutó szennyezőanyagok mennyiségét, ezáltal hozzájárul a lakosság egészségi állapotának javulásához. 	<ul style="list-style-type: none"> •A hulladék újrahasznosítási arányának növelése (pl. szemléletformálással) energiamegtakarítást, az újra nem hasznosítható hulladék energiatermelő szerepének növelése pedig hasznosítható energiát eredményez.
V. prioritás: Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése		
Pest megyei humán erőforrás fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> •A térségi igényeknek megfelelő oktatás biztosítása, a szakképzés (pl. duális képzés) erősítése, a pályaválasztási orientáció fejlesztése, az egész életen át való tanulás a vállalkozóvá válás ösztönzése lehetőséget teremt a társadalmi felzárkózásra. 	<ul style="list-style-type: none"> •A térségi igényeknek megfelelő oktatás biztosítása, a szakképzés (pl. duális képzés) erősítése, a pályaválasztási orientáció fejlesztése, az egész életen át való tanulás ösztönzése enyhítheti a munkáltatók foglalkoztatási problémáit, javítja a vállalatok és a megye versenyképességét. •A helyi közszolgáltatásokat nyújtó humán erőforrás fejlesztése javítja a befektetési környezetet.
Pest megyei intézmények fejlesztése és építése	<ul style="list-style-type: none"> •Az oktatási alapintézmények és a szociális intézmények megfelelő fejlesztése hozzájárul az esélyegyenlőség biztosításához, egyes térségekben az ezekre az intézményekre nehezedő demográfiai nyomás enyhítéséhez. •A kulturális intézmények szolgáltatásainak és infrastruktúrájának fejlesztése a lakosság szabadidő eltöltési lehetőségeiben eredményez pozitív változásokat, hozzájárul a helyi kultúra fejlődéséhez. 	<ul style="list-style-type: none"> •Az intézmények energiahatékonysági szempontokat szem előtt tartó fejlesztése a megye energiagazdálkodását is pozitívan érinti.
Pest megyében lévő kulturális értékek megőrzése és helyi identitás erősítése	<ul style="list-style-type: none"> •A helyi és megyei identitás erősítése fokozza a népességmegtartó képességet, a kulturális értékek megőrzése, a megyei értéktár fejlesztése hozzájárul a helyi kultúra fejlődéséhez. 	<ul style="list-style-type: none"> •A helyi értékek megőrzése a turisztikai fejlesztésekhez biztosít megfelelő hátteret.

Intézkedések	Társadalmi hatás	Gazdasági hatás
Térségi szereplőkkel való együttműködés és koordináció	<ul style="list-style-type: none"> •A térségmenedzselési kapacitások kialakítása és működtetése, valamint a partneri kapcsolatok intézményesített fejlesztése általában véve biztosíthat megfelelő hátteret a pozitív társadalmi hatások eléréséhez. 	<ul style="list-style-type: none"> •Térségmenedzselési kapacitások kialakítása és működtetése, valamint a partneri kapcsolatok intézményesített fejlesztése növeli a térség versenyképességét.
Társadalmi programok megvalósítása	<ul style="list-style-type: none"> •A társadalmi programok (családbarát, közösségépítő, leszakadó társadalmi rétegeket felzárkóztató) megvalósítása hozzájárul az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás lehetőségeinek biztosításához. 	<ul style="list-style-type: none"> •A családbarát, illetve atipikus foglalkoztatási formák ösztönzése a vállalatok foglalkoztatási problémáinak enyhítéséhez is hozzájárulhat.
Egészségtudatos életmód és prevenció ösztönzése	<ul style="list-style-type: none"> •A szemléletformálás, a tanácsadás, a szűrőprogramok és a sportoláshoz alkalmas környezet megteremtése javítja a lakosság egészségi állapotát, utóbbi a szabadidő eltöltési lehetőségeket is bővíti. 	<ul style="list-style-type: none"> •A munkavállalók egészségi állapotának javulása a gazdaság termelékenységét is fokozza. •A sportlétesítmények energiahatékony fejlesztése a megye energiagazdálkodását pozitívan érinti.
Egészségügy intézményrendszeri fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> •Az egészségügyi alap- és szakellátás, a kórházak fejlesztése hozzájárul a lakosság egészségi állapotának javulásához. 	<ul style="list-style-type: none"> •Az egészségügyi intézmények energiahatékony fejlesztése a megye energiagazdálkodását pozitívan érinti.

XI.3 A környezeti hatást kiváltó azonosított beavatkozás-típusok

Előljáróban érdemes leszögezni, hogy a Program aránylag sok olyan fejlesztési irányt tartalmaz, amely magában hordozza a természeti és környezeti erőforrások közvetlen vagy közvetett igénybevételének vagy terhelésének lehetőségét. Ugyanakkor **a legtöbb olyan fejlesztési irány esetében, amely potenciálisan kedvezőtlen környezeti hatással járhat, a Program kiemeli a környezeti, fenntarthatósági szempontok érvényesítésének fontosságát a végrehajtás során.** Ezt a megközelítést messzemenően támogatjuk, hiszen nyilvánvaló, hogy **a környezeti szempontok érvényesítése nem járhat a gazdasági teljesítmény aránytalan romlásával, vagy egyes környezeti károkozás szempontjából magas kockázatú ágazatok hazai leépítésével és ezáltal a környezeti kockázatok más országok felé történő átterhelésével.**

Az alábbiakban a Program azon több helyen is előforduló fejlesztési irányait soroljuk fel vázlatosan, amelyek – különösen a környezeti szempontokat nem teljes körűen integráló végrehajtás esetében – **közvetlen környezetigénybevételt, illetve terhelést eredményezhetnek.**

- Az **ipari termelés volumenének növelése, ipari parki fejlesztések**, ipari telephelyek létesítése, bővítése, a közvetlen területfelhasználás mellett – a környezet- és természetvédelmi szempontok nem kellően hatékony érvényesítése esetében – a levegő, a felszíni és felszín alatti vizek, a talaj terheléséhez, az élővilág közvetlen veszélyeztetéséhez stb. vezethetnek.
- Az **ipari létesítmények technológiai és hűtővízigényének kielégítése** a vízkészletek csökkenését és az élővizek élővilágát veszélyeztetheti, különösen nyári időszakban jelentkező kisvizek esetében;
- Az **infrastrukturális hálózatok bővítése** a természeti erőforrások közvetlen igénybevételével jár: területfelhasználását feltételez, alakítja a térszerkezetet, az épített környezetet, a táj arculatát, fragmentálhatja az egyes élőhelyeket, megváltoztathatja a talaj- és a felszíni víz áramlási viszonyait stb.
- A közlekedésfejlesztést érintő fejlesztési feladatok között a Program aránylag hangsúlyosan kezeli a **közúti közlekedés fejlesztését.** Környezeti szempontból ugyanakkor ez közvetlen jelentős mértékű környezetterheléssel járhat.
- A helyi igényekhez nem igazodó **szennyvíz-elvezetési és kezelési megoldások** a befogadók vízminőségének romlásához vezethetnek.

A területfejlesztési programban szereplő beavatkozások döntő többsége nem gyakorol közvetlen hatást a környezeti elemek, rendszerek állapotára, ugyanakkor számos közülük olyan **hatásmechanizmusokat generál**, amelyek esetében – a program végrehajtásának módjától függően – kimutathatók ilyen irányú következmények. Az alábbiakban azokat a folyamatokat, illetve hatásmechanizmusokat vázoljuk fel, amelyeket leginkább érint a területfejlesztési program. Ugyanakkor érdemes leszögezni, hogy **az alábbiakban felsorolt egyes beavatkozások környezeti elemekre gyakorolt káros hatásai a legtöbb esetben mérsékelhetők** a környezeti szempontokat érvényesítő előkészítés, tervezés, illetve a jogszabályi előírások betartása révén. Utóbbiak vonatkozásában a területfejlesztési program is tartalmaz üdvözlendő megállapításokat.

- Bár a Program több olyan beavatkozást is megfogalmaz, amellyel a **települések „szétterülését”** igyekeznek mérsékelni (pl. barnamezős területek hasznosítása vállalkozásfejlesztési programokhoz kapcsolódva, természetvédelmi területek megóvása), a megyében jelenleg tapasztalható **népességnövekedés** és a megye **nemzetközi pozíciójának erősítését** célzó

intézkedések inkább a további „szétterülést” valószínűsítik. A megye fővárostól távolabb fekvő, lemaradásban lévő térségeinek komplex fejlesztése oldhatja a megye vállalatainak és népességének főváros környéki területekre történő koncentrálódását, ugyanakkor hozzájárulhat a távolabb fekvő (jellemzően természetközeli) települések „szétterüléséhez”.

- A megye (különösen nemzetközi jelentőségű) közúthálózatának bővítése forgalomgeneráló hatású, a **növekvő szállítási- és közlekedési volumen** révén többlet légszennyezőanyag- és üvegházhatású gáz kibocsátás lehetőségét hordozza magában. Bizonyos hiányzó hálózati elemek (pl. települési elkerülőutak) megépítése lokálisan a környezetterhelés csökkenését (pl. az adott település belterületén) és növekedését (pl. az új útvonal által érintett területeken) egyaránt maga után vonja.
- A **szállítási volumen emelkedésének** irányába hat a megye gazdaságában jelenleg is kiemelkedő szerepet játszó kereskedelmi és logisztikai szektor erősítése, ami szintén többlet légszennyezőanyag- és üvegházhatású gáz kibocsátáshoz vezethet, amennyiben a fejlesztések során nem a karbonszegény és alacsony kibocsátású technológiákat részesítik előnyben.
- A Duna **nemzetközi szállítmányozásban** betöltött szerepének erősítése (illetve fokozottabb turisztikai célú hasznosítása) a vízi ökoszisztémák terheléséhez vezethet.
- A **turizmus fejlesztése** jelentős mértékű többlet-környezetterhelést eredményezhet, egyrészt a turisztikai létesítmények létrehozása és üzemeltetése, a megnövekvő közlekedési igények kielégítése, az élővilág zavarása, illetve veszélyeztetése révén.
- A **befektetés-ösztönzésre, versenyképesség növelésére** vonatkozó számtalan különböző jellegű beavatkozás esetében ugyan nem határozhatók meg a várható környezeti hatások, hiszen azokat messzemenően befolyásolja a befektetések ágazati hovatartozása, helyszíne, a megvalósuló fejlesztések jellege, az alkalmazott technológiák stb., azonban értelemszerűen valamennyi esetben **fennáll a fokozott környezetterhelés lehetősége**, amelyek elkerülésére minden esetben messzemenő figyelmet kell fordítani a végrehajtás során.

Mindazonáltal a **Program számos olyan fejlesztési irányt is lefed, amelyek célja éppen a környezeti elemek, rendszerek mennyiségi és minőségi védelme**, és mint ilyenek, számos esetben hatékonyan képesek ellensúlyozni a környezeti szempontból potenciálisan kedvezőtlen beavatkozások hatásait. E kategóriába mindenekelőtt az alábbi fejlesztési irányok sorolhatók:

- **A levegőminőség-, zaj-, talaj- és földvédelmet, a természeti területek és értékek megóvását** szolgáló intézkedések a környezeti elemek és rendszerek közvetlen védelmét szolgálják.
- **Energiahatékonyság, valamint megújulóenergia-felhasználás növelése** mind az ipari létesítmények, mind a közintézmények, mind a lakosság, mind a közlekedési ágazat egészében, amelyek a légszennyező- és üvegházhatású gáz kibocsátás mérséklését eredményezik;
- **Víziközmű-rendszerek fejlesztése**, amelyek előnyei a vízfelhasználás mérséklése mellett az energiafogyasztás mérséklésében, valamint a felszíni és felszín alatti vizek terhelésének mérséklésében is tetten érhetők.
- **A vasúti, közösségi és kerékpáros infrastruktúra fejlesztése** a minden bizonnyal megnövekvő közlekedési igények alacsony kibocsátással járó kielégítését segítik elő.
- **A körforgásos gazdasági szemlélet ösztönzése a vállalkozói szférában** az anyag- és energiahatékonyság javulása mellett a hulladéklerakókra kerülő és potenciálisan környezeti terhelést eredményező hulladékmennyiség mérséklését eredményezi.

- **Az innovatív technológiák térnyerése** szintén lehetőséget teremt az anyag- és energiatakarékos termelési és szolgáltatási eljárások, módszerek térnyerésére, ennek bekövetkezése azonban nyilvánvalón nem törvényszerű, hiszen az minden esetben az alkalmazott technológia jellemzőitől függ.

XI.4 A környezeti értékelés megállapításainak összegzése

Előjáróban megállapítható, hogy abból fakadóan, hogy a Programnak – a dokumentum-tervhierarchiában elfoglalt helyének megfelelően – nem feladata a tervezett intézkedések projektszintű programozása, sem az intézkedések helyszíneinek konkrét megjelölése, **a legtöbb esetben nem határozhatók meg pontosan és egyértelműen az egyes beavatkozások, beruházások környezeti elemekre, rendszerekre gyakorolt hatásai, sem az egyes élőhelyek, ökoszisztéma szolgáltatások konkrét érintettsége, „csak” azok várható irányai.** E jelenséget erősíti, hogy több fejlesztési irány esetében (pl. technológiafejlesztés, megújulóenergia-hasznosítás) az intézkedések megfogalmazása technológia-semleges, pedig éppen annak típusa határozná meg a várható környezeti hatások irányát és mértékét. Természetesen ez nem jelenti azt, hogy a Program megvalósulásának várható környezeti hatásai – legalább fő vonalaikban – ne lennének megbecsülhetők a dokumentum aktuális részletezettsége alapján, de mindenképpen felhívják a figyelmet a körültekintő, a környezeti szempontokat lehető legnagyobb mértékben érvényesítő végrehajtás jelentőségére. Az alábbiakban a Program környezeti vizsgálata során azonosított főbb hatások vázlatos összegzését nyújtjuk.

A talajok és termőföldek a védelme hangsúlyos szerepet kapott a Programban. Több intézkedéscsoport elősegíti a precíziós mezőgazdasági gyakorlatok elterjedését, a talajkímélő biogazdálkodás támogatását, illetve hangsúlyos szerepet kapnak a helyzetelemzésben azonosított talajdegradációs folyamatok kezelését célzó intézkedések: talajerőpótlás, erózió csökkentése, talajszennyezések felszámolása, megelőzése stb. A fő célkitűzések és intézkedések környezeti szempontból megfelelőek, az SKV az intézkedések hatékonyságának növelése érdekében tett javaslatokat. A talajokat terhelő beruházások elsősorban a közlekedési infrastruktúra fejlesztésekhez kapcsolódnak.

A felszíni- és felszín alatti vizek tekintetében a Program – a helyzetelemzésre alapozva – megfelelően beazonosította a klímaváltozásból eredő szélsőséges vízrajzi eseményeket, mint kezelendő problémát, illetve az intézkedések között is több kiemelten célozza a probléma kezelését. A csapadékvíz-gazdálkodás megfelelő súllyal szerepel a Programban, illetve a szennyvíztisztítással és ivóvizekkel kapcsolatos intézkedések is megjelennek. A vízvisszatartás, mint területi vízgazdálkodási gyakorlat is megfelelő mértékben megjelenik a dokumentumban, ugyanakkor a hévizekkel, termálvizekkel kapcsolatos, jellemzően energetikai fejlesztési elképzelések vízgazdálkodási (használt termálvíz elhelyezése) vonzata és ennek környezeti hatásainak mérséklése nem elégséges. Az SKV több javaslatot tett a termálvizek kérdéskörében, illetve az egyéb természetes vizeket érő hatások mérséklésével kapcsolatosan is.

A levegőtisztaság-védelem, továbbá a zaj- és rezgés elleni védelem nem minősülnek hangsúlyosnak a Programban. Célzottan e területekre irányuló fejlesztéseket csak a Program negyedik prioritása alatt szereplő *„Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása”* intézkedés egyik beavatkozása (*„Környezet-, levegőminőség-, zaj-, talaj- és földvédelem”*) tartalmaz. Az említett beavatkozás mellett azonban számtalan további olyan fejlesztési irányt is tartalmaz a Program, amelyek a lokális légszennyező-anyag és zajterhelés emelkedéséhez vezethetnek. Abból a feltételezésből kiindulva, hogy csak a környezetvédelmi előírásoknak megfelelő, szükség esetén

környezetvédelmi engedéllyel rendelkező tevékenységek betelepülésére kerülhet sor, azok minden bizonnyal nem eredményeznek a vonatkozó jogszabályokban meghatározott határértékeket meghaladó mértékű, pontszerű forrásból származó károsanyag-kibocsátást. Nem lehet eltekinteni ugyanakkor a gazdaság növekedésével, új beruházásokkal járó forgalombővülés légszennyezőanyag-kibocsátásra gyakorolt hatásaitól sem, ami lokálisan és időszakos jelleggel a légszennyező anyagok koncentrációjára vonatkozó egészségügyi határértékek túllépését is eredményezheti. A közlekedésfejlesztésen belül valamennyi olyan beavatkozás, amely az egyéni motorizált közlekedés visszaszorítását célozza (közösségi közlekedés, kerékpáros infrastruktúra fejlesztése), a közúti forgalom és ezáltal közlekedési eredetű károsanyag-kibocsátás mérséklését eredményezi. A települési levegőminőség-védelem szempontjából kitérített jelentőséggel bír az elektromos meghajtású járműállomány bővítése, valamint a fűtési célú megújulóenergia-hasznosítás térnyerése, a Program azonban – üdvözlendő módon – mindkét fejlesztési irányt támogatja.

Az **élőhelyeket, élővilágot, ökoszisztéma szolgáltatásokat** ugyanakkor a vonalas közlekedési infrastruktúra, valamint a nagyobb telephelyek létesítése, továbbá a turisztikai fejlesztések az élőhely-fragmentáció, elszigetelődés, zavarás, szennyezés, területfoglalás révén kedvezőtlenül érintheti. A hatások mérséklése vagy elkerülése a körültekintő tervezéssel megvalósítható, amelyre az SKV konkrét javaslatokat fogalmazott meg. Ugyanakkor előremutató, hogy a Programban több intézkedés is elősegíti az élőhelyek fennmaradását, sőt az *Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért* prioritás intézkedéseinek döntő többsége közvetett vagy közvetlen módon javító hatású lehet. A Natura 2000 hatásbecslés a hatályos és hozzáférhető Natura 2000 Fenntartási Tervek figyelembevételével készült.

Az **épített környezet megóvása** összességében kellő hangsúllyal jelenik meg a dokumentumokban. A beavatkozások ugyanakkor jelentős hatással lehetnek a települések épített környezetére, amelyek elsősorban a fizikai létesítmények, infrastruktúrák építése, korszerűsítése, azok megjelenése, települési feltárulása, valamint a megvalósult létesítmények üzemeltetése, a kapcsolódó infrastruktúrák működése révén érvényesülnek. A beépítettség fokozódásával degradálódhatnak a védett zöldfelületi elemek, ex lege védett elemek, valamint a hagyományos épített környezet, a kulturális örökség, a műemléki és a régészeti értékek egyaránt.

A Programban foglalt intézkedések kétféle szempontrendszer mentén hozhatók kapcsolatba az **éghajlat változásával**, egyrészt az emisszió, illetve elnyelés révén közvetlenül befolyásolják a légköri üvegházhatású gáz koncentráció alakulását, másrészt elősegítik, vagy hátráltatják az éghajlatváltozás már elkerülhetetlen következményeihez való alkalmazkodást. A Program egyes prioritási tengelyei alá tartozó intézkedések eltérő jellegű, illetve mértékű hatást váltanak ki e két szempontrendszer mentén, továbbá számos olyan is akad közöttük, amelyek hatásait – mind irányukat, mind mértéküket tekintve – a végrehajtás jelen tervezési fázisban még nem ismert körülményei determinálják. Így pl. a vállalkozói szektor fejlesztését, üzleti infrastruktúrájának, telephelyi adottságainak javítását célzó beavatkozások összesített környezeti hatását jórészt az dönti el, hogy mely ágazatok milyen célú fejlesztései valósulnak meg a következő években. Ugyanakkor a vállalkozások fejlesztése végső soron a termelés bővülését, ezáltal többlet-energiafelhasználást és minden bizonnyal magasabb üvegházgáz-emissziót eredményez, amelynek mértéke azonban korszerű technológiai megoldásokkal, a körkörös gazdasági szemlélet érvényesítésével jelentősen mérsékelhető, ahogy arra a Program is javaslatokat fogalmaz meg. A közlekedési infrastruktúrán belül a közúthálózat-fejlesztések esetében nem lehet eltekinteni attól, hogy azok minden

esetben magukban hordozzák a forgalomnövekedés és ezáltal üvegházhatású gáz kibocsátás emelkedésének lehetőségét, míg a vasút, kerékpáros és közösségi közlekedés fejlesztése lehetőséget teremt a közlekedési igények alacsony emissziójával járó módokon történő kielégítésére. A turizmus – az általa generált közlekedési igények kielégítése, a szálláshelyek és a turisztikai attrakciók energiafelhasználása révén – gyakorlatilag minden esetben szintén az emisszió növekedésével jár, amelynek mértéke azonban jelentős eltéréseket mutat a különböző turizmusfajták esetében. A megye agrárszektorának fejlesztésére irányuló intézkedés nem jeleníti meg hangsúlyosan az e forrásból származó emisszió mérséklésének szükségszerűségét és lehetőségeit. Végül az *„Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért”* prioritás alatt megvalósuló intézkedések egyértelműen az üvegházhatású gázok mérséklésének és a várható éghajlati változásokhoz való alkalmazkodás irányába hatnak.

Tekintettel arra, hogy a környezeti elemek, rendszerek állapota minden esetben direkt vagy indirekt módon befolyásolja az emberek egészségi állapotát vagy életminőségét, megállapítható, hogy az intézkedések és beavatkozások szinte mindegyike – ha csak közvetve is – hatással van az **emberi egészségre**. Az energiatakarékos és -hatékonysági beavatkozások, megújulóenergia-hasznosításra, közösségi, kerékpáros és vasúti infrastruktúrára irányuló fejlesztések többek között a por és a toxikus anyagok kibocsátásának mérséklését is eredményezik; az épületek szigetelése, fűtés-korszerűsítése – megfelelő légcseré biztosításával – a beltéri komfortot és levegőminőséget is javítják. A Program intézkedéseinek pszichés és egészségvédelmi hatásai is döntően kedvezők (foglalkoztatás, kerékpáros fejlesztések, energiahatékonyság, elérhetőség, hozzáférés javulás). Ugyanakkor az új közlekedési, ipari, szolgáltató létesítmények mentén lokálisan – és az építkezések idején átmeneti jelleggel – potenciálisan megemelkedő levegő- és zajterhelés környezetegészségügyi szempontból kedvezőtlennek minősül. Az egészségügyi hatások tárgyalása során ugyanakkor mindenképpen említést érdemel, hogy a Program magának az egészségügyi ellátórendszernek a fejlesztésére vonatkozóan is előírja beavatkozásokat.

A Program kisebb mértékű pozitív hatás gyakorol a **környezettudatosságra**. Az épített fizikai környezetben jelenlevő modern környezetbarát megoldások és a közösségi cselekvések is ösztönző hatással lehetnek az egyének magatartására. A helyi identitás növelése, az egyének és a lakóhely közötti kapcsolat erősítése szintén motiválhat a fenntartható, környezettudatos környezethasználatra. Az anyag- és energiatakarékos technológiák elterjesztése, a háztartási, közintézményi energiaigények mérséklése kedvező hatást gyakorol a környezettudatosságra, s a megújuló energiahordozók elterjesztése is elősegíti a környezet- és energiatudatos szemlélet kialakulását.

Összességében tehát megállapítható, hogy az energia- és anyag ciklusok térségen belüli zárásának igénye, a helyi és térségi erőforrások helyben történő használata, a közösségi közlekedés, illetve a környezetbarát közlekedési módok fejlesztése, valamint az energiahatékonysági, energiatakarékos beavatkozások, illetve megújuló energia felhasználás mértékének növelése az erőforrásokkal való takarékos bánásmód szempontjából alapvetően mind-mind előrelépést jelent. Ugyanakkor nem hagyható szó nélkül az, hogy a gazdasági növekedés előmozdításának mindent átható, horizontális célja éppen a fenntartható fejlődés ellen hathat.

XII. Melléklet: Natura 2000 hatásbecslés

XII.1 Bevezető

Pest Megye Területfejlesztési Program környezeti értékelésének keretében Natura 2000 hatásbecslés készült az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) kormányrendelet (továbbiakban: Natura 2000 rendelet) 14.sz. mellékletének megfelelően. A Natura 2000 rendeletben meghatározott Natura 2000 hatásbecslés dokumentáció alapvetően konkrét beruházások hatásainak becslésére alkalmazható.

XII.2 Az alkalmazott módszer korlátai

A Natura 2000 hatásbecslési dokumentáció elkészítésénél a fő nehézség, hogy **egy területfejlesztési program nem rendezési, hanem fejlesztési típusú terv. Vagyis nem tartalmazza konkrét területhasználatok lehatárolását, nem tartalmazza nyomvonalas létesítmények nyomvonalait, még nyomvonal változatait sem. Egy TFP fejlesztési csak elvi irányokat fogalmaz meg, műszaki nyomvonalas infrastrukturális létesítmények esetében legfeljebb arra utal, hogy hol van hiányzó kapcsolat, de annak rögzítése, hogy a hiányzó kapcsolat milyen nyomvonalon valósul meg, nem egy TFP tárgyköre.**

XII.3 A terv térbeli kiterjedése, az általa igénybe vett terület

A vizsgált dokumentum Pest megye közigazgatási területére terjed ki.

A TFP fejlesztési irányokat, átfogó és operatív célokat fogalmaz meg. Területi lehatárolásként csak általános fejlesztési irányok, területi fókuszát határozza meg, konkrét beruházási helyszín nélkül. **A TFP nem rendezési, hanem fejlesztési típusú terv. Vagyis nem tartalmazza konkrét területhasználatok lehatárolását, nem tartalmazza nyomvonalas létesítmények nyomvonalait, még nyomvonal változatait sem. Egy TFP csak fejlesztési-, elvi irányokat fogalmaz meg, nyomvonalas infrastrukturális létesítmények esetében legfeljebb arra utal, hogy hol van hiányzó kapcsolat, de arra vonatkozóan, de annak rögzítése, hogy a hiányzó kapcsolat milyen nyomvonalon valósul meg, nem egy TFP tárgyköre.**

A TFP célkitűzései megjelenhetnek a későbbiekben készülő rendezési típusú tervekben (megyei vagy térségi) területrendezési tervek, településrendezési tervek. Ugyanakkor a rendezési tervekben egyéb területi elképzelések is helyet kaphatnak, a TFP-nek nem egyenesági folyamánya az adott területre készülő rendezési terv. A TFP a különböző jogszabályi háttérű és helyi igényeken alapuló fejlesztéseknek ad keretet, a területre vonatkoztatott stratégiai célok elérése érdekében. A TFP prioritásai, intézkedései tehát az adott tervezési területen – jelen esetben Pest megye teljes közigazgatási területe – megvalósítandó, lehetséges beavatkozásokat mutatja be, konkrét megvalósítási helyszínek nélkül. Ugyanakkor már a stratégiai tervezési szinten elhelyezkedő TFP is megfogalmazhat területi korlátozásokat (többek közt a védett területek, Natura 2000 területek érintettségének csökkentése érdekében). Továbbá olyan intézkedések is megfogalmazásra kerülhetnek, mint a védett területek, Natura 2000 területek, ökológiai hálózati elemek állapotának javítása, értékeik védelmének további fokozása – jelen vizsgálat tárgyát képező PM TFP is tartalmaz ilyen intézkedéseket.

XII.4 A Terv várható hatásai a Natura 2000 területekre, hatások általános bemutatása

A Natura 2000 rendelet 14.sz. mellékletében meghatározott Natura 2000 hatásbecslés dokumentáció tartalmi előírásai alapvetően konkrét beruházások hatásainak becslésére alkalmazható. Területfejlesztési típusú terveknel az előírt tartalom csak korlátozottan alkalmazható. A jogszabály lehetőséget ad arra, hogy az egyes fejezetek kidolgozása a területfejlesztési koncepciók és programok vonatkozásában a műfaji sajátosságaiból, illetve méretarányokból fakadó értelemszerű egyszerűsítéssel történhet.

A Natura 2000 hálózat az Európai Unió ökológiai hálózata, amelyet a tagországok közösen jelölnek ki meghatározott eljárási rendet követve, két uniós jogszabály - a madárvédelmi (79/409/EEC) és az élőhelyvédelmi (92/43/EEC) irányelvek - alapján. Kialakításának célja, hogy az európai közösség számára jelentős élőhely típusok hosszútávon fennmaradjanak egy összefüggő ökológiai hálózat részeként. A Natura 2000 területeknek két fő típusa:

- A különleges madárvédelmi területek (SpecialProtectionArea - SPA) ritka és veszélyeztetett madárfajok költő-, táplálkozó- és vonuló helyének védelmét szolgálják.
- A különleges természet-megőrzési területek (SpecialArea of Conservation - SAC) közösségi jelentőségű természetes élőhelyek, valamint közösségi jelentőségű állat- és növényfajok előfordulási helyének védelmét szolgálják

A megyei területfejlesztési program szerepéből következően olyan konkrét és területileg pontosan beazonosítható javaslatokat egyáltalán nem tartalmaz (ez nem is feladata), amelyek esetében tételesen vizsgálható lenne a Natura 2000 területek érintettsége, illetve a rájuk gyakorolt várható hatás. A Natura 2000 területek kihirdetése helyrajzi szám pontossággal történt meg, ugyanakkor a megyei területfejlesztési program megyei, térségi szintű prioritásai nem készültek, nem is készülhettek ilyen mélységben, illetve léptékben.

Jelenleg a Natura 2000 területekre gyakorolt hatások is csak legfeljebb közvetett módon vizsgálhatók és értékelhetők.

PM TFP célkitűzéseinek megvalósulás három esetben érinthet Natura 2000 területeket:

1. nyomvonalas jellegű műszaki infrastruktúra fejlesztések esetén
2. turisztikai fejlesztések
3. hajózással kapcsolatos fejlesztések

Műszaki nyomvonalas jellegű műszaki infrastruktúrafejlesztések

Előfordulhat, hogy a nyomvonalas jellegű műszaki infrastruktúrahálózatokra vonatkozó fejlesztési javaslatok megvalósulásuk esetében —kiemelendők a közúti fejlesztési szándékok— Natura 2000 területek érintenek.

Fejlesztések hatása a Natura 2000 területekre:

Nyomvonalas létesítmények az alábbi hatásokat gyakorolhatják Natura 2000 területekre:

Az élőhely-fragmentáció, elszigetelődés: Az újonnan épített utak, vonalas létesítmények élővilágra gyakorolt hatásai közül az élőhely-fragmentáció nevezhető a legjelentősebbnek. Az úthálózat fejlesztése során óhatatlanul szükségessé válnak olyan beruházások, amelyek esetében egy nagy, összefüggő élőhely mérete csökken és több darabra osztódik. Az élőhely pusztulása után kis, szétszórt darabjai fennmaradhatnak, amelyeket a közöttük lévő alkalmatlan élőhelyek (utak, infrastrukturális elemek) izolálnak egymástól. **A vonalas létesítményeken keresztül történő átjárhatóság (pl. vadátjáró) biztosítása csak csökkenti a káros hatás mértékét, azonban teljes mértékben megszüntetni nem tudja.** Amennyiben a vonalas létesítmény egy adott faj helyi élőhelye és a korábbi szaporodási helye között létesül, akár **fajvesztés is előfordulhat az élőhelyen.**

Zavarás: A várható zavarást két szempontból lehet értékelni: az építés okozta zavarás, és a későbbi rendszeres üzemelés okozta zavarás (műszaki kialakítás módja és az üzemeltetés módja). Az építés közvetlen zavaró hatása a már meglévő útpályára és annak keskeny szegélyező sávjára korlátozódik. Az építés következtében bekövetkező zavarás mértéke nagyban függ a tevékenységek idejének megválasztásától, a helytelen időben végzett cserjeirtás pl. a fészkelő madarak számára káros, míg a nedves mélyedéseken végzett földmunka az ott szaporodó kételtűekre. Az építési és üzemelési feltételek szabályozása nem tárgya a nagytávú terv és hosszú távú program készítésének, arra ettől független jogszabályi és hatósági eszközök állnak rendelkezésre. **Az üzemeltetés vagy az általa generált tevékenységek (pl. vízi turizmus) nagyfokú zavarással járhatnak, amennyiben egy eleve már beszűkült élőhelyen vagy annak közvetlen közelében valósul meg.**

Szennyeződések: Jellemzően közlekedési hálózatokról származó szennyezőanyagok (pl. olajszármazékok, nehézfémek), melyek valamilyen áthalmozás (szél, víz) útján kerülnek a közelben lévő élőhelyekre. A megye területén előforduló termálvízhasznosítás eredményeként, vízhez köthető élőhelyek nagyfokú hő- és sóterhelésnek vannak kitéve, a használt termálvizek felszíni elhelyezésének következtében.

A **területfoglalás** a védett területeken és a Natura 2000 területeken jelentkező hatások legdrasztikusabb formája. Az új infrastruktúra létesítmények építésekor az igénybe vett terület, mint biológiailag aktív élőhely teljesen teljesen megszűnik. Az igénybevétel, a területfoglalás lehet ideiglenes vagy hosszútávú. Utóbbi esetben kicsi az esély arra, hogy belátható időn belül egy burkolt felületből, ipari területből újból aktív zöldfelület legyen. **A területfoglalások ezért olyan irreverzibilis változásoknak tekinthetők, amelynek nagyságát mindenképpen a minimálisra kell szorítani.** Az élőhelyeket terhelő hatások az alábbi prioritások és intézkedések esetében képzelhető el:

Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának dinamizálása

Vállalkozások telephely feltételeinek javítása

Üzleti környezet fejlesztése

Életmód, egészségipar és alkonygazdaság fejlesztése

Turizmus, mint stratégiai ágazat fejlesztése

Gödi Különleges Gazdasági Övezet integrált fejlesztése

Szolidáris Pest megye: Pest megye társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségeinek (...) komplex fejlesztése

Ipari park fejlesztés és vállalkozások telephely feltételeinek javítása
Turizmus fejlesztése
A kultúra, sport és egyéb rekreációs tevékenységekhez való hozzáférés javítása
Járásközpont települések komplex fenntartható fejlesztése

Elérhető Pest megye: Közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében

Nemzetközi közúti kapcsolatok fejlesztése
Nemzetközi vasúti kapcsolatok fejlesztése
Duna szerepének erősítése a nemzetközi szállítmányozásban
Elővárosi közlekedési rendszer fejlesztése
Kistérségi és járási központok elérhetőségének javítása
Közutak fejlesztése
Nemzetközi és országos kerékpáros kapcsolatok fejlesztése

A terhelő hatások számbavétele mellett meg kell említeni, hogy a Programban több intézkedés is elősegíti az élőhelyek fennmaradását, sőt az ***Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért*** prioritás intézkedéseinek döntő többsége közvetett vagy közvetlen módon javító hatású lehet. Azt is meg kell említeni, hogy számos – egyébként terhelő – intézkedés kapcsán megfogalmazásra kerültek a Programban olyan elemek, amelyek mérséklék az élőhelyeket, ökoszisztémaszolgáltatásokat érő negatív hatásokat.

Turisztikai célú fejlesztések

A nem vonalas jellegű létesítmények számára történő, terület igénybevétellel járó fejlesztések közül a turisztikai fejlesztések esetében fordulhat elő, hogy Natura 2000 területekre hatással vannak.

A turisztikai fejlesztések jellemzően a szép táji környezetű és természeti adottságú területeket keresik, az ilyen területek esetében esetleg előfordulhat, hogy védett természeti területek és/vagy európai közösségi érdekű természetvédelmi rendeltetésű területek is.

A PM TFP turisztikai ágazati célkitűzéseit értékelve az alábbi turisztikai fejlesztési irányok megvalósulása érinthet Natura 2000 területeket:

- A Szobi járásban az aktív turizmus keretei között a Duna és az Ipoly turisztikai hasznosításának elősegítése, látogatóközpont, kisvasút fejlesztése, a Börzsöny kevésbé értékelt természeti látnivalóinak feltárása, népszerűsítése.,
- A Nagykátai, Nagykőrösi és Ceglédi járásokban a fürdőturizmus és az erre épülő egészségügyi szolgáltatások fejlesztésének támogatása. A vizes élőhelyeket bemutató tanösvények, ökoturisztikai látványosságok fejlesztése.,
- Ráckevei járásban a kulturális örökség megőrzésén túl a Duna-ág turisztikai hasznosítását, a helyi aktív és rekreációs turisztikai fejlesztéseket, az ehhez kapcsolódó turisztikai célú kulturális rendezvényeket.
- A fenti területi fókuszú fejlesztési területeken túl, valamennyi aktív turizmushoz (bakancsos turizmus, vízi turizmus, kerékpáros turizmus stb.) kapcsolható természeti környezeti helyszín potenciális célterület lehet.

Pest Megye területén található Natura 2000 területeket az 1.sz. függelék mutatja be. Mivel a PM TFP-ben nem csak területi fókuszú intézkedések lettek megfogalmazva, jelenleg bármelyik Natura 2000 terület érintettsége elképzelhető.

Fejlesztések hatása a Natura 2000 területekre:

A turisztikai célú fejlesztések elsősorban **területigénybevétel** révén vannak hatással a Natura 2000 területekre. A terület igénybevételek irreverzibilis hatásoknak tekinthetők, az élőhelyek, védett fajok megszűnését eredményezik az igénybe vett területen.

A fejlesztések konkrét területei jelenleg nem ismertek.

Hajózáshoz kapcsolódó intézkedések

A PN TFP 3. prioritása fogalmazta meg a közlekedési ágazat tervezett fejlesztéseit. Önálló intézkedéscsoportot képvisel a dunai hajózás kérdése („Duna szerepének erősítése a nemzetközi szállítmányozásban”). A Duna völgyének jelentős része tartozik a Natura 2000 hálózathoz. A dokumentum alapján a folyami hajózás infrastrukturális háttérének biztosítása mellett, a meder morfológiai viszonyinak átalakítása is a tervezett tevékenységek között szerepel: „a Duna átlagos vízállásának növelése a hajózhatóság biztosítása érdekében, sarkantyúk és egyéb duzzasztóművek segítségével”. Utóbbi beavatkozások pontos helyszínei a stratégiai tervezési szinten természetesen nem ismertek, de ebben az esetben is elképzelhető a Natura 2000 területek közvetlen érintettsége vagy, mint hatásterületként történő érintettsége.

XII.5 A Natura 2000 területeket érő hatások megelőzése, a hatások csökkentése

Műszaki nyomvonalas jellegű műszaki infrastruktúrafejlesztések

Azon nyomvonalak esetében, amely műszaki tervezése már megkezdődött, az engedélyezési eljárások — a környezeti engedélyezési és a műszaki engedélyezési eljárások keretében— kell érvényesíteni a természetvédelmi szempontokat.

A még tervezés alatt nem álló nyomvonalak esetében a hatások csökkentésének módjai:

- **Elkerülés:** természetesen ez a leghatékonyabb módszer, a nyomvonalat oly módon kell megválasztani, hogy a Natura 2000 területet elkerülje.
- **Hatáscsökkentés:** műszaki beavatkozás létesül az élőhely feldarabolódás hatásának ellensúlyozására. Közlekedési létesítmények esetében a műszaki megoldásoknak számos típusa ismert, amelyek különböző állatfajok vagy csoportok részére készülnek, pl.: terelőkerítések, állatok átkelését lehetővé tevő alagutak, faunahidak.
- **Kompenzálás:** pl. az eltűnt élőhelyet máshol kialakított hasonló élőhellyel próbálják kiváltani.

A nyomvonalat megjelenítő tanulmányok, tervek készítésekor a hatások csökkentésének módjai:

- A tervezés első lépcsőjében tanulmányterv keretében a nyomvonalváltozatok között meg kell keresni a természeti értékeket, a védett élőhelyeket, -fajokat elkerülő, vagy legkevésbé veszélyeztető nyomvonalat.
- A területi tervekbe, majd a települések településszerkezeti terveibe ezt követően illeszthető be a nyomvonal. Mivel a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény alapján

a településszerkezeti tervekben csak +/-5%-kal lehet eltérni a kiemelt térségi vagy megyei területrendezési tervben szereplő nyomvonalától, kiemelt jelentősége van annak, hogy a területi tervekbe már jól átgondolt, a természetvédelmi érdekeket kellő súllyal kezelő nyomvonalak kerüljenek be.

- A nyomvonalas létesítmény műszaki tervezésekor a Natura 2000 hatásbecslési eljárás keretében a megvalósításra vonatkozó konkrét feltételek, a hatáscsökkentés módjának meghatározására, a szükséges kompenzációk meghatározására nyílik lehetőség.

Turisztikai célú fejlesztések esetében

Mivel a tervezés jelen szakaszában ismeretlen a turisztikai célú a majdani fejlesztési szándékok helye, területi kiterjedése, befolyásolhatók a fejlesztési területek kijelölése és ezáltal megelőzhetők a káros hatások:

- A területfoglalással járó turisztikai létesítmények lehetőleg a Natura 2000 területeken kívül kell elhelyezni, a PM TP térhasználati céljainak megvalósításával. Az aktív turizmus fejlesztési igényei rejtheti magában a legtöbb kockázatot, mégpedig az ahhoz kapcsolódó infrastruktúra és gyakorlati megvalósítása tekintetében.
- Natura 2000 területeken az ökoturizmus megvalósítása nem feltétlenül jár természetkárosítással, ill. minimális hatásokkal járhat, viszont a természet megismerését is szolgáló ökoturisztikai létesítmények a természetvédelem érdekeit is szolgálhatják, a társadalomban a védendő értékek megismerése révén erősítheti a környezettudatos gondolkodást. Ilyen szemléletű fejlesztések esetén a természetvédelmi hatósággal együttműködve tervezés során kiválasztható az a terület, amelynek igénybevétele esetén nem történik természetkárosítás, és a terület igénybevétele csak a szükséges mértékű legyen.
- Területrendezési tervekben és településrendezési tervekben turisztikai célú területek csak az előző pontban részletezett elvek érvényesítésével jelölhetők ki.
- A Natura 2000 rendelet szerinti hatásvizsgálati eljárás és a környezeti hatásvizsgálati eljárás keretében a természetvédelméért felelős államigazgatási szerveknek lehetőségük van a szükséges feltételek meghatározására. A megvalósítások során az engedélyekben előírt feltételek betartását meg kell követelni és folyamatosan ellenőrizni kell.
- Az egyes Natura 2000 területek fenntartási terveiben megfogalmazott elveket (ld. 1. sz. függelék) be kell tartani a tervezés és az üzemeltetés során egyaránt

Hajózás

A Duna medréhez kapcsolódó Natura 2000 területek fenntartási terveiben megfogalmazott elvek betartásával biztosíthatók az érintett területek megfelelő szintű védelme. Az alább felsorolt pontok olyan megfontolásra szánt javaslatok, melyek figyelembevétele elősegíti a meder állapotának jobb megismerését, ezáltal a hajózási és egyéb medret érintő munkák tervezhetőbbé válnak.

- A Duna egyik legértékesebb élőhelyei a kavics zátonyok, gázlók. Minden olyan beruházás, amely ezeket közvetlenül érinti, hatással lehet a jelölő fajok állományaira. Ennek hatását feltétlenül vizsgálni szükséges.

- A főág esetén meg kell adni az áramlási sebesség, a mélységviszonyok és az aljzat minőségének megváltozását és azt kell vizsgálni, hogy ezek milyen hatással lesznek a főág élővilágára, különös tekintettel a védett, illetve Natura 2000 fajokra.
- A mellékágak esetén meg kell határozni a vízborítottság időszakos változását, illetve amennyiben várható, az áramlásviszonyok megváltozását. Ki kell térni arra, hogy ez a mellékág szukcessziós folyamatait befolyásolja-e, és ha igen akkor milyen mértékben. Meg kell vizsgálni, hogy az adott mellékág abiotikus paramétereinek változása mennyiben befolyásolja a jelenlegi társulásokat, faunaképet, illetve az állományok nagyságát.
- Az ártér vonatkozásában meg kell vizsgálni a talajvíz viszonyokat, és azt, hogy a beruházás ezt milyen mértékben befolyásolja. Ki kell térni a jelölő élőhelyek toleranciájára a várható változással szemben.
- A meder morfológiai sajátosságainak és az áramlási viszonyainak megváltoztatása kizárólag a természetvédelmi érdekekkel összhangban történhet meg.
- energiatermelést szolgáló létesítések, fejlesztések építése nem javasolt, mivel a Duna és árterén lévő szigetek és zátonyok, illetve a folyóvízi élettér, mint értékes élőhelyek megszűnéséhez vezet
- víz áramlásának, mozgásának megváltozását előidéző műtárgyak elhelyezése a nem javasolt (sarkantyúk)
- a főágban a kotrások korlátozása
- mederfenntartó létesítménye természetközeli megoldásainak alkalmazása
- A hajóútfejlesztési kérdések hatásait együttesen is vizsgálni kell, hiszen a gyakorlatban várható, hogy az élőhelyek átalakulása és a fajok fennmaradása szempontjából együttesen is érvényesül a Duna folyam egészén.
- az evezős turizmus szabályozása, természetvédelmi szempontból kiemelt helyeken (pl. ismert fészkelőhelyen, ívőhelyen) a sátrazás és parthasználat időszakos korlátozása javasolt.
- hajóforgalom kapacitásának (méret, sebesség) maximumának meghatározása, mivel a hullámmás károsítja a part menti élőhelyeket, illetve a vízi élő szervezeteket.
- a hajózási útvonalak kijelölése során ne sérüljenek a természeti értékek, illetve a hajózás hosszútávú szabályozása a meglévő természeti értékek figyelembevételével történjék s. a hajózási útvonalak kijelölése során a Natura 2000 célkitűzések és rendeltetéseket vegyék figyelembe, egyeztessenek a természetvédelmi kezelővel, hatóságokkal

Az 1. sz. függelékben bemutatásra kerülnek a Pest Megye közigazgatási területén található Natura 2000 területek, az érintett települések, valamint bemutatásra kerülnek az egyes területek Natura 2000 fenntartási terveiben meghatározott javaslatok – amelyek relevánsak lehetnek a PM TFP tervezett intézkedéseivel kapcsolatban.

1.sz. függelék: Pest Megye Natura 2000 területtel érintett települései

KÜLÖNLEGES MADÁRVÉDELMI NATURA 2000 TERÜLETEK		
Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság		
Abonyi kaszálóerdő	HUDI10001	Abony
Börzsöny és Visegrádi hegység	HUDI10002	Bernecebaráti
		Dunabogdány
		Ipolydamásd
		Ipolytölgyes
		Kemence
		Kismaros
		Kóspallag
		Leányfalu
		Letskés
		Márianosztra
		Nagybörzsöny
		Nagymaros
		Perőcsény
		Pilisszentlászló
		Szentendre
		Szob
Szokolya		
Tahitótfalu		
Vámosmikola		
Visegrád		
Zebegény		
Jászkarajenői puszták	HUDI10004	Jászkarajenő
		Kocsér
		Kőröstetétlen
		Törtel
Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság		
Felső-Kiskunsági szikes puszták és turjánvidék	HUKN10001	Apaj
		Bugyi
		Dömsöd
		Kiskunlacháza

KIEMELT JELENTŐSÉGŰ TERMÉSZETMEGŐRZÉSI NATURA 2000 TERÜLETEK

Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság

Alsó-Tápió és patak völgyek	HUDI20050	Bénye Gomba Káva Tápióság Tápiószecső Úri
<p>Natura 2000 terület fenntartási terv FFP-t érintő javaslatok:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A területen elsődleges feladat a víz visszatartás, az ehhez kapcsolható beruházások támogatandók. Azonban a területen bármilyen területfoglalással járó beruházás kerülendő. • A vízhez kötődő élőhelyek vízellátottságának biztosítása szükséges, a területről a víz elvezetés nem javasolt. • Az élőhelyek ökológiai vízigényét biztosítani kell. Nem engedélyezhető a területre jutó csapadék mesterséges elvezetése, a vízellátást biztosító vízfolyás mederrendezése, ha az az élőhelyet károsíthatja 		
Börzsöny	HUDI20008	Bernecebaráti Ipolydamásd Ipolytölgyes Kemence Kismaros Kóspallag Letskés Márianosztra Nagybörzsöny Nagymaros Perőcsény Szob Szokolya Vámosmikola Zebegény
Budai-hegység	HUDI20009	Budajenő Budakeszi Budaörs Nagykovácsi Páty Perbál Piliscsaba Pilisszentiván Solymár Telki Tinnye

Budaörsi kopárok	HUDI20010	Budaörs Budakeszi
Natura 2000 terület fenntartási terv TFP-t érintő javaslatok:		
<ul style="list-style-type: none"> • A területen területfoglalással járó beruházások, fejlesztések kivitelezése, valamint a beépítések arányának növelése nem javasolt. • A területen illegálisan kijárt autós, illetve turistautak nyomvonalainak rendezése, megszüntetése, illetve egyes esetekben legálissá tétele. Ezek mikéntje egyedi elbírálást igényel minden esetben. • A lovas és kerékpáros nyomvonalak kijelölése csak meglévő földutakon javasolt, elkerülve mindazon élőhelyeket, melyekre káros hatást gyakorolhatnak. • A terület értékeinek bemutatása érdekében tanösvény kiépítése javasolt. • A területen semmilyen, a gyeppel összefüggő, szerkezetét megváltoztató mezőgazdasági tevékenység nem folytatható, a területeket érintetlenül kell hagyni a természetes élőhelyek fennmaradása érdekében. 		
Csévharashti homokvidék	HUDI20012	Csévharaszt
Natura 2000 terület fenntartási terv TFP-t érintő javaslatok: –		
Debegió-hegy	HUDI20014	Szöd Szödliget
Natura 2000 terület fenntartási terv TFP-t érintő javaslatok:		
<ul style="list-style-type: none"> • A területen kiemelt cél a víztől függő élőhelyek (Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (<i>Molinia caerulea</i>) (6410), Folyóvölgyek <i>Cnidion dubium</i>hoz tartozó mocsárrétjei (6440), Mészkevelő üde láp- és sásrétek (7230), Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>) (91E0*)) megőrzése a vízháztartás javításával és a fenntartó tájhasználat biztosításával • A területen az ipari, valamint bányászati tevékenység nem javasolt. • Járművel történő közlekedés csak az ingatlan-nyilvántartás szerint útként nyilvántartott területeken javasolt. Az élőhelyeket veszélyeztető egyéb tevékenységek (lovaglás, gyalogos túrázás) ésszerű keretek közé szorítása. • A vizenyős területek lecsapolása kerülendő, a vízelvezető csatornák megszüntetése szükséges a vízhez kötődő élőhelyek megóvása érdekében. 		
Duna és ártere	HUDI20034	Budakalász Csörög Dunabogdány Érd Göd Halásztelek Kismaros Kisoroszi Leányfalu Lórév Makád

Nagymaros
Pócsmegyer
Ráckeve
Százhalombatta
Szentendre
Szigetcsép
Szigetmonostor
Szigetújfalu
Szob
Sződ
Szódliget
Tahitótfalu
Tököl
Vác
Verőce
Visegrád
Zebegény

Natura 2000 terület fenntartási terv TFP-t érintő javaslatok:

- A mellékágak, illetve egyes szakaszokon a parti zóna természetvédelmi prioritással történő rehabilitációja.
- A kavicszátonyok megőrzése, illetve új zátonyok kialakulásának, kialakításának elősegítése.
- A hajóforgalmi igények összehangolása a természetvédelmi érdekekkel.
- energiatermelést szolgáló létesítések, fejlesztések építése nem javasolt, mivel a Duna és árterén lévő szigetek és zátonyok, mint értékes élőhelyek megszűnéséhez vezet
- víz áramlásának, mozgásának megváltozását előidéző műtárgyak elhelyezése a működési terület szerint érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetve javasolt (sarkantyúk)
- hajóforgalom kapacitásának (méret, sebesség) maximumának meghatározása, mivel a hullámvész tönkreteszi a part menti élőhelyeket, illetve az ivadékokot kiveti a partra.
- a hajózási útvonalak kijelölése során ne sérüljenek a természeti értékek, illetve a meglévő természeti értékek figyelembevételével történjék
- a hajózási útvonalak kijelölése során a Natura 2000 célkitűzések és rendeltetéseket vegyék figyelembe, egyeztessenek a természetvédelmi kezelővel, hatóságokkal

Érd-Százhalombattai táblarög

HUDI20052

Érd

Százhalombatta

Natura 2000 terület fenntartási terv TFP-t érintő javaslatok:

- Kerülendő lakóépület, gazdasági épület (kivéve az igazgatóság által engedélyezett ideiglenes állattartó létesítményt) és egyéb építmény, szilárd burkolatú út létesítése.
- Bányászati tevékenység nem támogatandó

<p>Érd-tétényi plató</p> <p>HUDI20017</p> <p>Natura 2000 terület fenntartási terv TFP-t érintő javaslatok:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bányászati tevékenységek mindennemű korlátozása javasolt. • Rekreációs útvonalak kijelölése (lovaglás, terepkerékpár, turista) és kitáblázása javasolt a taposási károk elkerülése miatt. 		<p>Biatorbágy Diósd Érd Sóskút Törökbálint</p>
<p>Felső-Tápió</p> <p>HUDI20019</p> <p>Natura 2000 terület fenntartási terv TFP-t érintő javaslatok:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A területen bányák, anyagyerőhelyek nyitása, valamint a meglévők bővítése Natura 2000 jelölő élőhelyeket és fajokat veszélyeztető módon nem kívánatos. • A földutak stabilizálása, műúttá való alakítása kerülendő. • A vízhez kötődő élőhelyek vízellátottságának biztosítása szükséges, a területről a vízelvezetés nem javasolt. • A kezelési egység érinti a Felső-Tápió vízfolyást, a vízügyi kezelés csak a természeti értékek figyelembevételével történhet. • Az élőhelyek ökológiai vízigényét biztosítani kell. Nem engedélyezhető a területre jutó csapadék mesterséges elvezetése, a vízellátást biztosító vízfolyás mederrendezése, ha az a jelölő élőhelyet károsíthatja. 		<p>Nagykátá Szentmártonkátá Tápióbicske Tápióság Tápiószecső Tápiószentmárton</p>
<p>Gerje mente</p> <p>HUDI20021</p> <p>Natura 2000 terület fenntartási terv TFP-t érintő javaslatok:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A kora tavaszi és téli vizek, illetve belvizek lefolyásának megakadályozására, valamint visszatartására a kJT területén vízvisszatartást elősegítő vízgazdálkodási beruházások javasoltak, a lefolyás gyorsítását célzó beruházások nemkívánatosak, kotrások csak a működési területével érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetve lehetségesek. • A szántóterületeken további faültetvények létrehozása nem javasolt. • További mezőgazdasági, illetve tanyaépület építése kerülendő, a jelenleg meglévők felújítása tájbaillően javasolt. 		<p>Albertirsa Cegléd Ceglédbercel Csemő Nyársapát Pilis Törtel</p>

- Főként Cegléd környékén a városiasodás visszaszorítása javasolt – mezőgazdasági telepek, bevásárlóközpontok építése nem támogatandó, újonnan beépítésre szánt területek kijelölése nem javasolt.
- Az egykori tőzégbányászat újraindítása nemkívánatos.
- A vízhez kötődő jelölő élőhelyek vízellátottságának biztosítása szükséges, a területről a vízelvezetés nem javasolt.

Gógány- és Körös-ér mente

HUDI20022

Nagykőrös

Natura 2000 terület fenntartási terv TFP-t érintő javaslatok:

- A kora tavaszi és téli vizek, illetve belvizek lefolyásának megakadályozására, valamint visszatartására a kJT területén vízvisszatartást elősegítő vízgazdálkodási beruházások javasoltak, a lefolyás gyorsítását célzó beruházások nemkívánatosak.
- További mezőgazdasági, illetve tanyaépület építése kerülendő, a jelenleg meglévők felújítása tájbaillően javasolt.
- A kJT vízfolyásainak területén a vízgazdálkodás során javasolt kerülni az iszapkotrást, amennyiben mégis sor kerül rá, az iszap Natura 2000 területről történő elszállítása kívánatos
- A kJT-n található földutak burkolása nemkívánatos.

Gödöllői-dombság peremhegyei

HUDI20040

Csomád

Fót

Göd

Natura 2000 terület fenntartási terv TFP-t érintő javaslatok:

Kerülendő lakóépület, gazdasági épület (kivéve az igazgatóság által engedélyezett ideiglenes állattartó létesítményt), lovarda, egyéb építmény, szilárd burkolatú út létesítése.

Gödöllői-dombság

HUDI20023

Bag

Dány

Domony

Erdőkertes

Galgahévíz

Gödöllő

Isaszeg

Kerepes

Kistarcsa

Órbottyán

Pécel

Sülysáp

Vácegres

Váckisújfalu

Vácszentlászló

Valkó

Natura 2000 terület fenntartási terv TFP-t érintő javaslatok:

- A területen további beépítések és az élőhelyeket fragmentáló nyomvonalas létesítmények kialakítása nem kívánatos.
- A turisztikai infrastruktúra fejlesztése csak természeti és táji szempontból nem érzékeny helyeken valósítható meg.

Hajta mente	HUDI20025 Dány Farmos Kóka Nagykátá Szentlőrinc-kátá Szentmárton-kátá Tápiószele Tápiószentmárton Tóalmás
<p>Natura 2000 terület fenntartási terv TFP-t érintő javaslatok:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elsődleges célkitűzés a terület vízellátottságának aktív javítása. • A kJT területén a vízháztartás javítása, a vízpótlás/vízvisszatartás rendszerének kidolgozása, megvalósítása, illetve a nyílt vízfelületek rendszeres helyreállítása. • Az élőhelyek belső területi csökkenésének, feldarabolódásának felszámolása. • A területen a természetvédelmi szempontoknak megfelelő vízkormányzást szükséges végezni az ehhez szükséges műtárgyakat, csatornarendszereket kell kialakítani. • A belvízelvezető árkok fenntartó jellegű kezelését a területileg illetékes nemzeti parkkal egyeztetett módon szükséges folytatni. • Az esetleg szükségesé váló kotrássorán kitermelésre került anyagot a Natura 2000 területen belül tárolni nem javasolt. • A vízfolyást követő őshonos fás vegetációt a vízgazdálkodási tevékenységek során megőrizni szükséges. 	
Ipoly-völgy	HUDI20026 Ipolydamásd Ipolytölgyes Kemence Letskés Nagybörzsöny Perőcsény Szob Tésa Vámosmikola
<p>Natura 2000 terület fenntartási terv TFP-t érintő javaslatok:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A területen a vizes élőhelyek fenntartásához, fejlesztéséhez kapcsolódó, valamint a természetvédelmi kezelésekhöz tartozó beruházások támogatandók. Minden egyéb, gazdálkodáshoz nem köthető új beruházás kerülendő. • A lefűződött mellékágak és holtágak horgászati és rekreációs célú hasznosítása nem javasolt. • Bányászati hasznosítás a területen nemkívánatos. • A vízhez kötődő élőhelyek vízellátottságának biztosítása szükséges, a területről a vízelvezetés nem javasolt. • Az élőhelyek ökológiai vízigényét biztosítani kell. Nem engedélyezhető a területre jutó csapadék mesterséges elvezetése, a vízellátást biztosító vízfolyás mederrendezése, ha az az élőhelyet károsíthatja. • Az Ipoly folyó medermorfológiai változatosságát meg kell őrizni. Különös értéket képviselnek a zátonyok, a gázlók, az alámosott partok. 	

- Újabb duzzasztóművek létesítése a természeti állapot további romlásához vezet. Ez alól – megfelelő tervezés és kivitelezés esetén – kivételt képezhetnek azok a műtárgyak, amelyek elsődleges célja a meder süllyedésének korlátozása, ugyanakkor a hossz irányú átjárhatóságot nem gátolja, az áramlási viszonyokat csak kismértékben változtatja meg, a folyóvízi életteret nem alakítja állóvízi élettérré.
- A meder kotrását el kell kerülni, ahol kiemelt közérdek miatt a kotrás elkerülhetetlen, ott azt a teletelési és az ívási időszakon kívül, azaz augusztus 1. és október 30. között kell megvalósítani.

Nagykőrösi pusztai tölgyesek

HUDI20035

Csemő

Nagykőrös

Natura 2000 terület fenntartási terv TFP-t érintő javaslatok:

- A területen bányák, anyagnyerőhelyek nyitása, valamint a meglévő illegális helyek használata nem kívánatos, az ökológiai hálózat magterület és folyosó övezetében új külszíni bányatelek nyitása, meglévő bővítése tilos (Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény alapján).
- Új épület és építmény létesítése csak a közösségi jelentőségű élőhelyek területén kívül lehetséges.

Nyakas-tető szarmata vonulat

HUDI20037

Tök

Zsámbék

Natura 2000 terület fenntartási terv TFP-t érintő javaslatok:

A területen területfoglalással járó beruházások, fejlesztések kivitelezése, valamint a beépítések arányának növelése nem javasolt. Amennyiben mégis mutatkoznak beépítésre vonatkozó szándékok, azt az egykori rakétabázis területén javasolt kivitelezni.

Nyugat-Cserhát és Naszály

HUDI20038

Acsa

Csörög

Csővár

Galgamácsa

Kisnémedi

Kosd

Penc

Püspökhatvan

Püspökszilágy

Rád

Vác

Vácduka

Natura 2000 terület fenntartási terv TFP-t érintő javaslatok:

- A tervezési területen olyan beruházás, fejlesztés kivitelezése, valamint a beépítések arányának növelése, és az élőhelyeket fragmentáló nyomvonalas létesítmények kialakítása mely a terület védelmi céljainak a megvalósítását akadályozza nem javasolt.
- A tervezési terület belterületbe vonása, azon lakó, üdülő vagy iparterület kijelölése a közösségi jelentőségű élőhelyek és közösségi jelentőségű fajok élőhelyén nem javasolt.
- A területen bányák, anyagnyerőhelyek nyitása, valamint a meglévő illegális helyek használata nem kívánatos, az ökológiai hálózat magterület és folyosó övezetében új külszíni bányatelek nyitása, meglévő bővítése tilos (Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény alapján).

- A tervezési területen található bányák felhagyását követő bánya-rekultiváció során a meglévő közösségi jelentőségű élőhelyek védelme kapjon prioritást. Az esetleges bányarekultiváció minden esetben úgy kerüljön végrehajtásra, hogy a környező Natura 2000-es élőhelyekről, a természetes folyamatok révén a termőhelyi viszonyoknak és alapközetnek megfelelő természetes élőhelyek regenerálódjanak.
- A turisztikai infrastruktúra fejlesztése csak természeti és táji szempontból nem érzékeny helyeken valósítható meg
- A lovas és kerékpáros nyomvonalak kijelölése csak a már meglévő földutakon javasolt, elkerülve mindazon élőhelyeket, melyekre káros hatást gyakorolhatnak.
- A meglévő műszelvényes földutak karbantartása, felújítása – elsősorban kőzúzalék felhasználásával – szükség szerint elvégezhető. Az úthálózat karbantartása ugyanakkor nem járhat az utak szélesítésével.
- Vízgazdálkodási létesítmények elhelyezése, vízfolyás medrét megváltoztató beavatkozás a természeti értékek védelmével összeegyeztethetően végezhető. A vöröshasú unka (*Bombina bombina*) populációk érdekében a kis tavak, vízállások megőrzendők.

Pilis és Visegrádi-hegység	HUDI20039	Budakalász Csobánka Dunabogdány Leányfalu Pilisborosjenő Piliscsaba Pilisjászfalu Pilisszántó Pilisszentlászló Pilisvörösvár Pomáz Szentendre Tahitótfalu Tinnye Üröm Visegrád
Ráckevei Duna-ág	HUDI20042	Áporka Dömsöd Dunaharaszti Dunavarsány Kiskunlacháza Majosháza Makád Ráckeve Szigetbecse Szigetcsép Szigethalom Szigetszentmárton Tököl

Natura 2000 terület fenntartási terv TFP-t érintő javaslatok:

- Mivel a legnagyobb problémát az emberi jelenlét, ezen belül is főként a beépítések, a területfoglalás okozza a területen, a legfontosabb feladat a további beépítések korlátozása, a part-menti területek feltöltésének megakadályozása
- A kommunális szennyvizek tisztítatlanul történő bevezetésének megszüntetése szükséges, és a tisztított szennyvizet is csak szűrőberendezéseken keresztül történő átfolytatás után javasolt az élővízbe vezetni.
- A horgászat által okozott zavarás nagyon jellemző a területen – ennek elkerülésére, illetve a helyzet javítása érdekében a teljes Duna-ágon javasolt horgászmentes övezetek kijelölése (főként a holtágak területén).
- A vízgazdálkodás, hajózás céljából elhelyezett parti létesítmények (pl. hajózási jelek) fenntartási munkálatait a fészkelési időszakon kívül lehet elvégezni.
- A vízhez kötődő élőhelyek vízellátottságának biztosítása szükséges, a területről a vízelvezetés nem javasolt.
- Az élőhelyek ökológiai vízigényét biztosítani kell. Nem engedélyezhető a területre jutó csapadék mesterséges elvezetése, a vízellátást biztosító vízfolyás mederrendezése, ha az az élőhelyet károsíthatja.

Rekettyés**HUDI20043**Farmos
Tápiógyörgye
Tápiószele**Natura 2000 terület fenntartási terv TFP-t érintő javaslatok:**

- A területen elsődleges feladat a felszíni vizek megőrzése / a víz visszatartása, az ehhez kapcsolható beruházások támogatandók. Szükséges megakadályozni, elsősorban a jelölő élőhelyek területéről a belvizek elvezetését. A gyepterületekről vizet elvezető árkokat szükséges megszüntetni.
- A terület jelölő élőhelyein és jelölő fajainak élőhelyén bármilyen területfoglalással járó beruházás kerülendő.

Székek**HUDI20046**Abony
Cegléd
Törtel**Natura 2000 terület fenntartási terv TFP-t érintő javaslatok:**

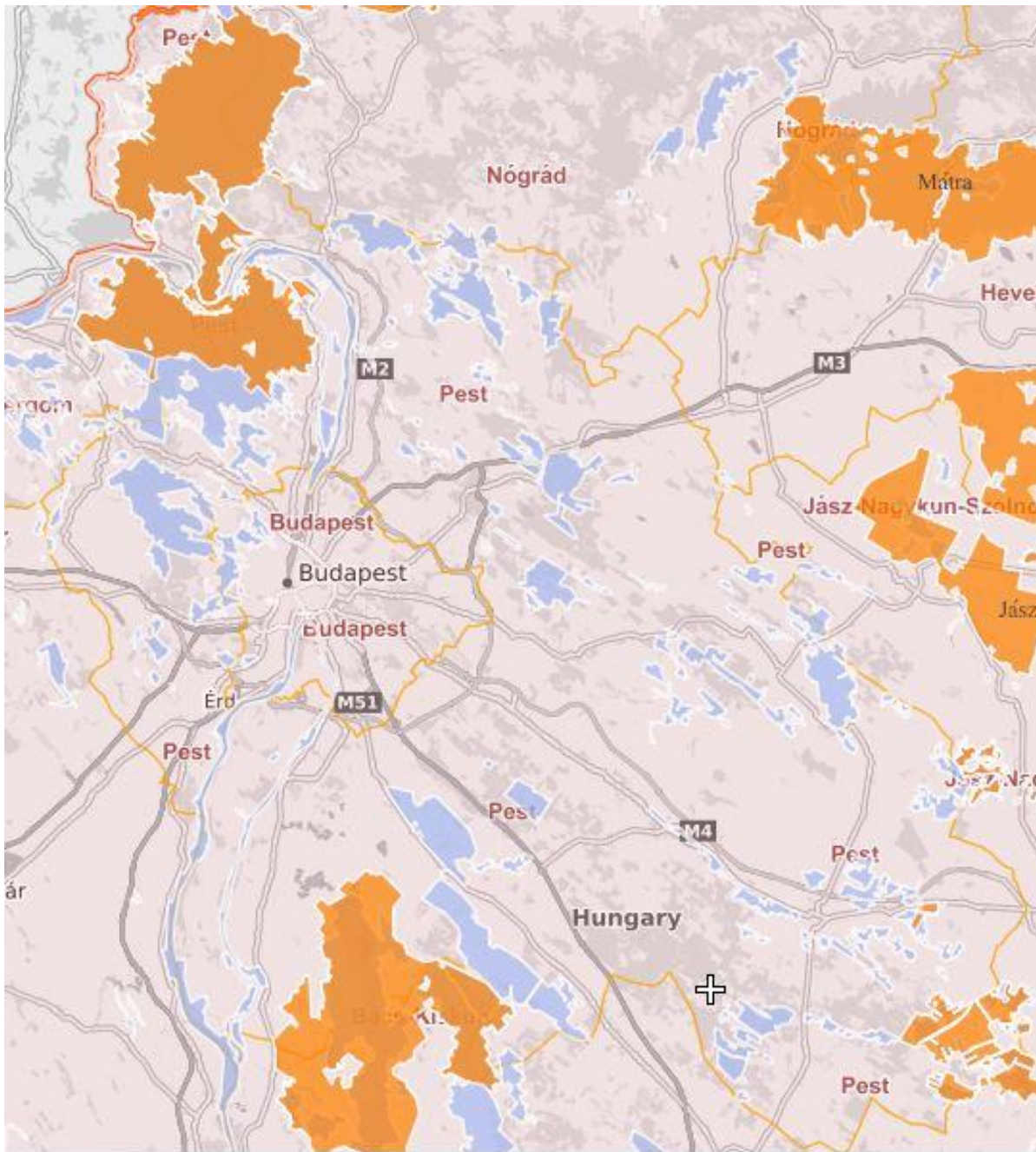
- A területen a vizes élőhelyek fenntartásához, fejlesztéséhez kapcsolódó, a természetvédelmi kezelésekhez tartozó, valamint a terület bemutatását szolgáló beruházások támogatandók. Ilyen beruházások lehetnek:
 - természetvédelmi célú vízgazdálkodás lehetőségeinek kialakítása, árasztásos vízpótlás megvalósítása érdekében a meglévő árokrendszerek, zsilipek felülvizsgálata,
- A vízhez kötődő élőhelyek vízellátottságának biztosítása szükséges, a területről a vízelvezetés nem javasolt.

Szigeti homokok**HUDI20047**Pócsmegyer
Szigetmonostor
Tahitótfalu

Tápiógyörgye-Újszilvási szikesek	HUDI20024	Tápiógyörgye Újszilvás
<p>Natura 2000 terület fenntartási terv TFP-t érintő javaslatok:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A szikes gyepeket veszélyeztető zárvány, illetve belvizes szántóterületek extenzív gyepterületekké alakítása. • A vízelvezető árkok rendszerének felülvizsgálata, az élő helyek vízviszonyaira negatív hatással levő árkok felszámolása. • A vízjárást negatívan befolyásoló vízrendezési beavatkozások a területen nem végezhetőek. 		
Turjánvidék	HUDI20051	Alsónémedi Dabas Inárcs Kakucs Ócsa Örkény Táborfalva Tatárszentgyörgy Újhartyán
Veresegházi-medence	HUDI20055	Mogyoród Szada
<p>Natura 2000 terület fenntartási terv TFP-t érintő javaslatok:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A területen a természetvédelmi szempontoknak megfelelő vízkormányzást szükséges végezni az ehhez szükséges műtárgyakat kell kialakítani a Sződ-Rákosi-patak mellékágain, a kizárólag gyepterületekről vizet elvezető csatornákat meg kell szüntetni. • A vízfolyásokat követő őshonos fás vegetációt a vízgazdálkodási tevékenységek során megőrizni szükséges. 		
Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság		
Felső-kiskunsági szikes puszta	HUKN20001	Apaj Bugyi Kiskunlacháza
<p>Natura 2000 terület fenntartási terv TFP-t érintő javaslatok:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A kJT magterület és ökológiai folyosó besorolású területrészein beépítésre szánt terület nem jelölhető ki • Új nyomvonalú burkolt, vagy stabilizált út, vagy a régi földutak hasonló jellegű átalakítása nem javasolt a kJT területen belül. • A kJT területén belül új bányatelek fektetése, illetve új bánya nyitása, bármilyen anyagnyerőhely létesítése tilos. • Gyalogos, lovas és lovaskocsis utak, turista ösvények, tanösvények kialakítása előtt konzultálni szükséges a működési terület szerint érintett nemzeti park igazgatósággal. • Kerékpáros utak fejlesztését a meglévő közforgalmi utak mentén javasolt megvalósítani, ügyelve ugyanakkor az útmenti élőhelysávok, füves mezsgyék megőrzésére. 		

- Rekreációs célú vízfelületek (horgásztavak, jóléti tavak stb.) kialakítása, meglévő természetes, természetyszerű vizes élőhelyek (pl. holtágak) hasonló célú átalakítása a kJTT területén belül nem indokolt.
- A tervezési terület jelölő élőhelyeinek és fajainak előfordulását, természetvédelmi helyzetét a vízborítás kiterjedése és időtartama alapvetően meghatározza. Ennek megfelelően a víz elvezetése helyett az érdemi vízgazdálkodás folytatása javasolt a területeket érintő csatornahálózatok és műtárgyaik használatával – ez képezi alapját bármely védelmi tevékenységnek és fejlesztésnek.
- Az élőhelyek természetes vízkészleteinek megőrzéséhez szükséges a vízelvezető árok és csatornarendszer műszaki és üzemelési felülvizsgálata, egyes árok esetleges megszüntetése. A vízelvezető árok, csatornák, illetve műtárgyak segítségével - az adott év időjárásához igazodva – meg kell oldani az érdemi vízviszatartást, és a természetvédelmi célokhoz illeszkedő vízkormányzást.
- A területen jelenleg található extenzív hasznosítású halastavak további térnyerése nem javasolt. A mesterséges – adott esetben élőhely-fejlesztési célú – árasztások szikes élőhelyekre és jellegzetes fajakra való hatását célzott monitoring vizsgálatokkal javasolt értékelni. Általában követendő irány a természetes hidrológiai viszonyok helyreállítása, minél kevesebb művi vízutánpótlás és vízelvezetés alkalmazásával.
- A települések, lakott helyek szennyvizének tisztítására, a tisztított szennyvíz elvezetésére különös figyelmet kell fordítani. Természetvédelmi célú vízutánpótlást biztosító csatornába ilyen szennyvíz nem juthat.
- A lokális vízgazdálkodási jelentőségű árok végleges megszüntetése javasolt, mert a természetvédelmi célokkal ellentétes módon a szikes élőhelyek lokális vízelvezetését szolgálják. Átmeneti megoldásként tiltós műtárgyaik zárva tartása vagy homokzsákos elzárás javasolt. A vízjogi engedéllyel nem rendelkező, a területről vizet elvezető üzemi csatornák, árok hatását meg kell szüntetni
- A vizes élőhelyek, hosszabb vízborítást, felszín közeli talajvízszintet igénylő élőhelytípusok és a felszíni sófelhalmozódást mutató szikes élőhelyek legalább 1 km-es körzetében ne nyíljon újabb mesterséges állóvíz (vítározó, öntözőgödör stb.). Ezekben a helyeken indokolt az esetlegesen meglévő öntözőgödröknek a vízzáró réteg helyreállításával járó betemetése is.

2.sz. függelék: Pest Megye Natura 2000 területei (forrás: Természetvédelmi Információs Rendszer web.okir.hu)

**A PEST MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLAT ÉS KÖRNYEZETI VIZSGÁLAT VÉLEMÉNYEZÉSE SORÁN
BEÉRKEZETT ÉSZREVÉTELEK KEZELÉSE**

Észrevétel	Tervezői válasz
Pánd Községi Önkormányzat	
Javaslatot nem tesz, kifogást nem emel.	Választ nem igényel.
Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság	
A környezeti vizsgálat jogszabályban meghatározott tematikáját javasoljuk kiegészíteni a vízbázisokra és a vízfolyások medrére és partmenti sávjára vonatkozóan.	Az észrevételnek megfelelően bővítettük a dokumentum 6.5. fejezet tartalmát.
Nemzeti Népegészségügyi Központ	
Kémiai biztonsági szempontokat figyelembe véve a Pest megye területfejlesztési programjában és a kapcsolódó környezeti vizsgálati jelentésben foglaltakkal egyetért, észrevételt nem tesz.	Választ nem igényel.
Pest Megyei Kormányhivatal	
A Stratégiai Környezeti Vizsgálat dokumentációja talajvédelmi szempontból elfogadható.	Választ nem igényel.
Nagykátai Város Önkormányzata	
A Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió készítésével, módosításával kapcsolatosan kidolgozott Stratégiai Környezeti Vizsgálat tartalmával összefüggésben kifogást nem emel.	Választ nem igényel.
Budapest Főváros Kormányhivatala Népegészségügyi Főosztály	
A dokumentáció áttanulmányozása során BFKH megállapította, hogy a környezeti vizsgálat kevés figyelmet fordított a megyében található ásványvizes és gyógyvizes kutakra, holott ezek száma az ország többi megyéjéhez képest jelentős mértékű.	Az észrevételnek megfelelően bővítettük a dokumentum 6.5. fejezet tartalmát.
Felsőpakony Nagyközség	
Javaslatot nem tesz, kifogást nem emel.	Választ nem igényel.
Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság	
Javaslatot nem tesz, kifogást nem emel.	Választ nem igényel.
Nagykőrösi Polgármesteri Hivatal	
Javaslatot nem tesz, kifogást nem emel.	Választ nem igényel.

Észrevétel	Tervezői válasz
Szigetcsép Községi Önkormányzat	
Javaslatot nem tesz, kifogást nem emel.	Választ nem igényel.
Budaörs Város Polgármestere	
A dokumentációban egy Városunk számára nagyon kedvezőtlen és kényes változás átvezetésére szeretnénk felhívni a figyelmüket: 2013-tól a kistérségek mellett államigazgatási (közigazgatási) területi egységként járásokat is kialakítottak. A kistérségek közigazgatási szerepe ezzel megszűnt, majd 2014. február 25-én maguk a kistérségek is. Budaörs Város 2013. jan. 01-től a Budakeszi járáshoz tartozik, annak ellenére, hogy Budaörs az ország legnépesebb nem járásszékhely városa, és népessége mintegy kétszerese Budakesziének.	Az észrevételnek megfelelően javítottuk a dokumentumot.
Újlengyeli Közös Önkormányzat	
Javaslatot nem tesz, kifogást nem emel.	Választ nem igényel.
Csomád Község Önkormányzata	
Javaslatot nem tesz, kifogást nem emel.	Választ nem igényel.
Pilisborosjenő Önkormányzata	
Javaslatot nem tesz, kifogást nem emel.	Választ nem igényel.
Tápiószőlős Község Jegyzője	
Javaslatot nem tesz, kifogást nem emel.	Választ nem igényel.
Pócsmegyer Község Önkormányzat	
Javaslatot nem tesz, kifogást nem emel.	Választ nem igényel.
Tököl Város Önkormányzata	
Javaslatot nem tesz, kifogást nem emel.	Választ nem igényel.
Szigetcsép Községi Önkormányzat	
Javaslatot nem tesz, kifogást nem emel.	Választ nem igényel.
Csomád Község Önkormányzata	
Javaslatot nem tesz, kifogást nem emel.	Választ nem igényel.
Szódliget Nagyközség Önkormányzata	
Javaslatot nem tesz, kifogást nem emel.	Választ nem igényel.

Észrevétel	Tervezői válasz
Miniszterelnökség Építészeti, Építésügyi és Örökségvédelmi Helyettes Államtitkár	
<p>41. oldal: „A megye területén két világörökség várományos területként vizsgálendő terület van” szövegrész az alábbiak szerint <u>javítandó</u>: „A megye területe három világörökségi várományos területtel érintett”. Továbbá a felsorolásban a római LIMES „<i>Ripa Pannonica Hungary</i>” várományos terület elnevezés <u>javítandó</u> „A római birodalom határai - A dunai limes magyarországi szakasza” világörökségi várományos helyszínre. A „<i>Dunakanyar kultúrtáj</i>” világörökségi várományos helyszín elnevezése javítandó „<i>Esztergom és Visegrád középkori magyar királyi központok, valamint az egykori Pilisi királyi erdő területe</i>” világörökségi várományos helyszínre, a felsorolást továbbá szükséges <u>kiegészíteni</u> a „<i>Magyarországi tájházak hálózata</i>” világörökségi várományos helyszínnel.</p> <p>„A római limes az UNESCO által kijelölt egységes világörökségi területet fog alkotni, amely 8 országot érint.” <u>Javítandó</u>: A Dunai Limes az UNESCO Világörökségi Bizottság és az ICOMOS nyolc országra kiterjedő nemzetközi sorozat-helyszín víziója.</p> <p>A világörökségi várományos területtel érintett települések felsorolása <u>javítandó</u> az alábbiak szerint: nem érintett település Vác, viszont a felsoroltakon kívül még érintett település Érd, Csobánka, Pilisszántó, Pilisszentkereszt, Pilisszentlászló, Pomáz, Dány, Dunaharaszti, Galgamácsa, Gyömrő, Iklad, Zsámbék, Zsámbok.</p>	<p>Az észrevételnek megfelelően javítottuk a dokumentum 6.8. fejezetét.</p>
Innovációs és Technológiai Minisztérium	
<p>A dokumentum 37. oldalán az alábbi megjegyzés szerepel: „Az ivóvíz szennyezettség problémája négy járást érint a megyében (Ráckevei, Ceglédi, Dabasi Gyáli és Nagykátai járás)”, ezzel szemben a Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió – Helyzetfeltárás felülvizsgálat I. kötet című dokumentum 225. oldalán ez olvasható: „Az ivóvíz szennyezettség problémája öt járást érint a megyében. (Ráckevei, Ceglédi, Dabasi Gyáli és Nagykátai járás).” Javasoljuk a dokumentumok tartalmának összehangolását.</p>	<p>Az észrevételnek megfelelően pontosítottuk a dokumentum 6.5. fejezetét.</p>
<p>Felhívjuk figyelmüket arra, hogy Pest megyében jelenleg 2 db KEHOP forrásból megvalósuló ivóvízminőség-javítási projekt van folyamatban, amelyek mindösszesen 11 db olyan települést érintenek, ahol még nem megoldott a lakosság egészséges ivóvízzel való ellátása, és ahol az ivóvíz minősége a Nemzeti Népegészségügyi Központ szakvéleménye alapján nem felel meg az EU irányelv vízminőségi derogációs paramétereinek, illetve a hatályos 201/2001. (X. 25.) Korm. rendeletben rögzített határértékeknek, valamint parametrikus értékeknek, kiemelten az arzén,</p>	<p>Az észrevételnek megfelelően kibővítettük a dokumentum 6.5. fejezetét.</p>

Észrevétel	Tervezői válasz
<p>bór, fluor, nitrit paraméter, továbbá az ammónium-ion paraméter parametrikus értékének tekintetében.</p> <p>Mindezek figyelembevételével javasoljuk a dokumentumok lehetőség szerinti kiegészítését a fenti információkkal összhangban.</p>	
<p>– 9. oldal: „A megújuló energiák részarányának növelésével a bruttó végsőenergia-felhasználáson belül a 20 %-ot kívánja elérni a megye, kiemelt hangsúlyt fektetve a napenergia, a termál energia hasznosítására a megye déli és keleti térségeiben”</p> <p>A Nemzeti Energiastratégia és a Nemzeti Energia- és Klímaterv 2030-ra vonatkozóan azt a célkitűzést határozta meg, hogy megújuló energia felhasználásunk aránya a bruttó végsőenergia-felhasználáson belül minimum 21%-ra nő. Javasoljuk a pirossal jelölt javítás elfogadását, valamint hogy Pest megye is törekedjen a Kormány által meghatározott célkitűzés teljesítésére.</p>	<p>Az észrevételnek megfelelően a dokumentum 2.1. fejezetét módosítottuk, összhangba hoztuk a Területfejlesztési Konceptióval, amely nem tartalmaz számszerű célértéket a megújulóenergia-hasznosításra vonatkozóan.</p>
<p>– 56. oldal: „A feltételeken megújuló energiahordozók (mezőgazdasági melléktermékek energetikai hasznosítása, energetikai ültetvények, biogáz hasznosítás) elterjednek, meglévők kapacitását bővítik, növekedik a közvetlen és közvetett lakossági és intézményi felhasználók száma.” A pirossal jelölt javítás elfogadását javasoljuk.</p>	<p>Az észrevétel alapján pontosítottuk a dokumentum hivatkozott bekezdését.</p>
<p>A dokumentum 6.3 fejezet A földtani és ásványvagyonra fejezet vonatkozásában (35. oldal): alábbi mondatának újrafogalmazását kérjük: Pest megye ásványkincsekben szegény. Nemesfém nyersanyagokban és geotermikus energiában kifejezetten gazdag, és ahogy a helyzetfeltáró dokumentumban is szerepel "Nagybörzsönyben nemes és színesfémérc található. A szénhidrogén kutatás az egész megyét lefedi, kivéve az Acsa-Püspökszilágy vonaltól északnyugat felé elkeskenyedő nyúlványt."</p>	<p>Az észrevétel alapján javítottuk, kiegészítettük a dokumentum 6.3. fejezetét.</p>
<p>„A klimatikus változásokat figyelembe vevő, ökológiai viszonyoknak megfelelő, azok negatív hatásait tompítani, esetlegesen pozitívan kiaknázni képes termelési módszerek, termelési technológiák, új növényfajták meghonosítása. Az öntözéses gazdálkodásra való áttérés támogatása (62. oldal).”</p> <p>– Az öntözéses gazdálkodásra való áttérést megelőzve javasoljuk megvizsgálni elsősorban az alábbi beavatkozási lehetőségeket, melyek a klímaváltozás hatásait is hatékonyabban mérséklék.</p>	<p>Az észrevétel a Területfejlesztési Konceptió tartalmára vonatkozik, hiszen a területi hatásvizsgálati és környezeti vizsgálati jelentés hivatkozott része a Területfejlesztési Konceptiót idézi. Mindemellett teljes mértékben egyetértünk a javaslat tartalmával, támogatjuk annak megjelenését a Területfejlesztési Konceptió mezőgazdaságra vonatkozó javaslattevő részében.</p>

Észrevétel	Tervezői válasz
<p>– Természetes vízmegtartó megoldások a mezőgazdaságban: gyepgazdálkodás, védelmi sávok és sövények, vetésforgó, sávos termesztés (magassági szintek), köztes termesztés, művelés nélküli mezőgazdaság, csökkentett műveléses mezőgazdaság zöld növénytakaró, korai vetés, hagyományos teraszos művelés, csökkentett gépnnyomás, csökkentett állománysűrűség, mulcsolás.</p>	
Aktív- és Ökoturisztikai fejlesztési központ	
<p>A hatásvizsgálat 29. oldalán (4. bekezdés) javasoljuk a szelíd turizmus mellett az aktív turizmust is nevesíteni, hiszen a környezettudatosságra is nevelő aktív- és ökoturizmus a káros környezeti hatások ellen hat, és minimális káros környezeti hatással bír. Szövegszerű javaslatunk: „Védett természeti környezetben csak szelíd turizmus és aktív- és ökoturizmus folytatható.”</p>	<p>Az észrevételnek megfelelően kiegészítettük a hivatkozott bekezdést.</p>
<p>A Hatásvizsgálat 40. oldallap alján a következő kiegészítést javasoljuk „A természeti értékekben gazdag területeken a turizmus, különösen az aktív- és ökoturizmus az adott térség táji eltartó-képességhez igazodva, a természeti értékek megőrzésével fejlődik.”</p>	<p>Az észrevételnek megfelelően kiegészítettük a hivatkozott bekezdést.</p>
<p>A szabadidő eltöltésére, a rekreációra vonatkozó 7.3 pont (Hatásvizsgálat, 7.3. pont 3. bekezdésében) javasoljuk az aktív turizmus konkrét megjelenítését: „A rekreáció területi feltételeit szolgálhatják az aktív- és ökoturisztikai vonzerők fejlesztései (...)” A fejezet egészét javasoljuk kiegészíteni azzal a gondolattal, hogy az egészségben eltöltött évek számát nagyban növeli az aktív turizmus, amely önmagában szemléletformálásra is kiválóan alkalmas.</p>	<p>Az észrevételnek megfelelően kiegészítettük a hivatkozott bekezdést.</p>
Tahitótfalu Közös Önkormányzati Hivatala	
<p>Javaslatot nem tesz, kifogást nem emel.</p>	<p>Választ nem igényel.</p>
Százhalombatta Város Önkormányzata	
<p>Javaslatot nem tesz, kifogást nem emel.</p>	<p>Választ nem igényel.</p>
Budapest Főváros Kormányhivatala, Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztály	
<p>Megállapítottam, hogy a régészeti vonatkozású adatokat a 2013-as anyaghoz képest nem aktualizálták. A KÖH (Kulturális Örökségvédelmi Hivatal), mint hivatkozott intézmény 2012. szeptember 20/21-i fordulónappal megszűnt, több a nyilvántartott lelőhelyek száma, valamint azóta kiadták a Világörökségi Várományos Helyszínek Jegyzékéről szóló 27/2015. (VI. 2.) MvM rendeletet, amely pontosan meghatározza az érintett településeket, helyszíneket.</p>	<p>Az észrevételnek megfelelően a dokumentum 6.8 fejezete felülvizsgálatra került.</p>

Észrevétel	Tervezői válasz
<p>A műemléki értékekre vonatkozóan nem tartalmaz sem adatot, sem hivatkozást az anyag, kérem, szíveskedjenek pótolni.</p>	<p>Az észrevételnek megfelelően a dokumentum 6.8 fejezete kibővítésre került.</p>
<p>Kérem, hogy stratégiai erőforrásként említsék meg a kulturális örökséget, ezen belül külön nevesítve a műemlékeket és a régészeti örökséget és kérem, hogy tartalmában az alábbi irányelvekkel egészítsék ki az értékelést:</p> <ol style="list-style-type: none"> Régészeti, műemléki értékeink nem megújuló forrásai kulturális örökségünknek, fenntartható használatuk kulcsfontosságú a jelen és jövő nemzedékei számára. A régészeti lelőhelyeket lehetőség szerint a földmunkával járó beruházásokkal, erdőtelepítéssel el kell kerülni. A kulturális örökség (műemlékek, régészeti lelőhelyek) gazdasági és társadalmi haszna, melynek során, többek között, erősítik a társadalmi összetartozást, a kulturális sokszínűséget, hozzájárulnak az életminőség emeléséhez, stb. egyaránt fontos. 	<p>Az észrevételnek megfelelően, de tömörített formában, kibővítettük a dokumentum 6.8 fejezetét.</p>
Pest Megyei Kormányhivatal Földhivatal Főosztály Földügyi Osztály	
<p>A véleményezésre bocsátott dokumentációkban megfogalmazottak összességében nem ellentétesek a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX törvényben (továbbiakban: TM) foglalt termőföldvédelmi követelményekkel, azonban tekintettel a tervek egész Pest megye területét felölelő mivoltára – nem vizsgálva az egyes települések adottságait külön-külön -- a termőföld mennyiségi és minőségi védelme szempontjából az alábbiakban részletezettekre kívánom felhívni a figyelmet.</p>	<p>A megfogalmazott észrevételek a Területfejlesztési Konceptióra és nem annak területi hatáselemzésére, továbbá környezeti vizsgálatára vonatkoznak.</p>
Hermann Ottó Intézet Nonprofit Kft.	
<p>Zaj és rezgés elleni védelem: A környezeti konfliktusok feltárása és értékelése kiemelten foglalkozik a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtérrel. Támogatjuk, hogy Konceptió szintjén megjelenjen ez a kérdés, ugyanakkor a közúti és vasúti zajjal kapcsolatos konfliktusok feltárása, kezelése kevésbé hangsúlyosan szerepel a dokumentumban, annak ellenére, hogy a közúti zajjal nagyságrenddel többen érintettek, mint a repülési zajjal.</p>	<p>Álláspontunk szerint az aktualizált területi hatásvizsgálat és környezeti értékelés eredményeit összegző dokumentum 6.10. fejezete a közúti és vasúti zaj kiemelt szerepét azáltal is tükrözi, hogy a fejezet e témakörök tárgyalásával kezdődik, a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér zajterhelésének említését megelőzően.</p>
<ul style="list-style-type: none"> 31. oldal: (5.2. fejezet - Stratégiai cél: Tf2) „Stratégiai cél: Tf2 – A térség kohéziójának javítása érdekében a megye belső közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése, kiemelten kezelve a térségközpontok és vonzáskörzetük közlekedését és az elővárosi közlekedést” Észrevétel: 	<p>Az észrevételnek megfelelően kibővítettük a dokumentum 5.2. fejezetét.</p>

Észrevétel	Tervezői válasz
<p>Környezetre kevésbé károsító hatást kifejtő járművek használata mellett, ügyelni kell arra is, hogy a policentrikus struktúra ne generáljon indokolatlan közlekedési szükségletet. A takarékos területhasználat során a környezetvédelmi szempontokat is figyelembe kell venni.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> 43. oldal: (6.10. fejezet - A környezeti zajra) „A napi ingázók mellett az ország úthálózatának sugaras szerkezete miatt jelentős a megyén keresztül haladó forgalom is. Viszont az agglomeráció és a főbb útvonalak melletti területeken kívül a zajhatás minimális.” Javaslat: Szakmailag pontosabb megfogalmazás: „A napi ingázók mellett az ország úthálózatának sugaras szerkezete miatt jelentős a megyén keresztül haladó forgalom is. Viszont az agglomeráció és a főbb útvonalak melletti területeken kívül a zajhatás mérsékeltebb.” 	<p>Az észrevételnek megfelelően pontosítottuk a dokumentum 6.10. fejezetét.</p>
<ul style="list-style-type: none"> 43. oldal: (6.10. fejezet - A környezeti zajra) „Tököli és kiskunlacházi repülőterek zajhatása szintén több települést érintenek, távolról olyan mértékű zajterheléssel és nem akkora kiterjedésű területeket, mint a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér.” Javaslat: Tököli és kiskunlacházi repülőterek zajhatása szintén több települést érint, bár távolról sem olyan mértékű zajterheléssel és nem akkora kiterjedésű területeket, mint a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér. 	<p>Az észrevételnek megfelelően pontosítottuk a dokumentum 6.10. fejezetét.</p>
<ul style="list-style-type: none"> 43. oldal: (6.10. fejezet - A környezeti zajra) „Az újonnan létesülő telephelyek pedig már csak akkor kapnak engedélyt, ha igazoltan határérték alatt maradnak az általuk keltett zajok” Észrevétel: Környezeti zajvédelmi szempontból nem szabad lebecsülni az üzemi zajterhelést. Sokkal érzékenyebbek vagyunk ugyanis rá, ezért a jogszabályban rögzített követelmények is 10 dB-lel szigorúbbak az üzemi zajokra vonatkozóan, ezért ezzel a zajforrás-csoporttal is foglalkozni kell. Az üzemi zajokon túl az aktív és szabadidős tevékenység, rekreációs tevékenység zajhatásait is számításba kell venni a fejlesztések során, amelyek tapasztalatunk szerint szintén jelentős konfliktushelyzetek forrásai a településeken. 	<p>Az észrevételnek megfelelően kibővítettük a dokumentum 5.2. fejezetét.</p>

Észrevétel	Tervezői válasz
Belügyminisztérium	
(8. oldal) A partnerségbe bevonandó célcsoportok között javasolom megjeleníteni a nemzetiségi önkormányzatokat, beleértve a roma nemzetiségi önkormányzatokat is.	Bár az észrevétel a THV-ra vonatkozó vélemények között szerepel, annak tartalma, és oldalmegjelölése alapján az álláspontunk szerint minden bizonnyal a Területfejlesztési Konceptió Javaslattevő Fázisára vonatkozik.
(30. oldal) A logisztika, a feldolgozóipar és a szolgáltatások szektor fejlődésével kapcsolatban az aktív munkaerőpiaci szolgáltatások fejlesztése körében a fejlesztés konkrét iránya nem kerül kifejtésre, melynek kiegészítését javasolom.	Bár az észrevétel a THV-ra vonatkozó vélemények között szerepel, annak tartalma, és oldalmegjelölése alapján az álláspontunk szerint minden bizonnyal a Területfejlesztési Konceptió Javaslattevő Fázisára vonatkozik.
(45. oldal) 7.2. A foglalkoztatásra vonatkozó koncepció célja körében javasolom, hogy a megvalósítás módjára is térjen ki a koncepció, melynek során javasolt az eszközrendszer meghatározása, utalva a már működő előzményekre és azok eredményeire, tapasztalataira.	A THV hivatkozott fejezete a területfejlesztési Konceptióban kijelölt célok, fejlesztési irányok foglalkoztatási hatásait vázolja. Tekintettel arra, hogy e fejezet nem a Területfejlesztési Konceptió része, nem áll módjában eszközrendszert meghatározni.
Gyengeségként a 20. oldalon, majd a 24. oldalon is szereplő „Szennyvíz tisztítása sok helyen nem a legmagasabb fokozatú” szövegrész törlését javasolom, tekintettel arra, hogy a befogadó figyelembe vétele mellett szükséges meghatározni a szennyvíztisztítás módját, ezért a kötelezően előírt biológiai (másodfokú) tisztítás mellett nem minden esetben indokolt és szükséges a harmadik fokozat kiépítése.	Az észrevételnek megfelelően a hivatkozott szövegrészt töröltük.
A csapadékvíz elvezetés kifejezés helyett a csapadékvíz-gazdálkodás kifejezést javasolom használni a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII törvény 4. § (1) b) pontja alapján az alábbi helyeken: 38. oldal, 6.5. A vízre (felszíni és felszín alatti vizek mennyisége és minősége) fejezetben, a 137. oldal, 4.2. A vízgazdálkodás fejlesztésének célkitűzései fejezetben, a 227. oldalon a Vízkár-események, vízrendezés, árvíz-és belvízvédelem fejezetben.	A 38. oldalra vonatkozó észrevételnek megfelelően módosítottuk a THV szövegét. A többi az észrevétel esetében jelezzük, hogy bár azok a THV-ra vonatkozó vélemények között szerepelnek, tartalmuk, és oldalmegjelölésük alapján azok a Területfejlesztési Konceptió Javaslattevő Fázisára vonatkoznak.
Agrárminisztérium	
A Tervezet az 5. oldalán bevezet néhány rövidítést, melyek közül a környezeti értékelésre a az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet rövidítésére pedig a „KE rendelet” használatát alkalmazza. Megjegyzem, hogy a szakzsargon e vizsgálatra a „stratégiai környezeti vizsgálat” rövidítését, azaz az SKV	A szöveget az észrevételnek megfelelően módosítottuk.

Észrevétel	Tervezői válasz
<p>megjelölést használja. Kérem ennek megfelelően, a szakmailag megszokott rövidítés alkalmazását a Tervezetben. Megjegyzem továbbá, hogy az 1.5 fejezet táblázatában már „SKV-készítők” szerepelnek, így a KE rövidítés használatával az nem is értelmezhető.</p>	
<p>A Tervezet 6. oldalán az „1.2 A területi hatásvizsgálathoz és a Környezeti értékeléshez felhasználandó információk leírása” című pontban foglaltak szerint „A területi hatástanulmány és környezeti értékelés során a Megbízó által rendelkezésre fejlesztési koncepciók, programok, háttér tanulmányok, nyilvános tanulmányok, szakpolitikai dokumentumok, fejlesztési stratégiák, valamint a kidolgozók saját becslése alapján készült.” Meglátásom szerint a bekezdés szövege nyelvtanilag hibás, így kérem annak javítását.</p>	<p>A szöveget az észrevételnek megfelelően módosítottuk.</p>
<p>A fejezet a továbbiakban felsorolja a felhasznált dokumentumokat. A felsorolást kérem kiegészíteni a 2015-2020 közötti időszakra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Programról szóló 27/2015. (VI.17) OGY határozattal elfogadott 4. Nemzeti Környezetvédelmi Programmal is. Kérem, hogy jelen levelem II/B. 8. pontjában foglaltakat szíveskedjenek ezen pontnál is figyelembe venni. A nevezett fejezetből hiányolom továbbá a megyei környezetvédelmi program szerepeltetését, mivel a környezeti vizsgálathoz az abban foglaltak is mérvadók. Felhívom a figyelmet, hogy a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény kötelező környezeti tervként (átfogó, területi környezeti terv) szabályozza a megyei környezetvédelmi programot a 48/B. és a 48/D. §-aiban foglaltak szerint.</p>	<p>Az észrevételnek megfelelően a két hivatkozott tervdokumentummal kiegészítettük a figyelembe vett dokumentumok listáját.</p>
<p>A Tervezet 6. oldalán az „1.4 A környezeti értékelés véleményezése és egyeztetése” című pontban tervezi egy olyan táblázat szerepeltetését, amely a beérkezett véleményeket és az arra adott válaszokat jelenítené meg. Ezt a megoldást, mely a főanyagban jelenítené meg a részletes beérkezett észrevételeket, nem javaslom. Célszerűbb azt például függelékben kezelni. Nem érthető viszont, hogy miért csak a környezeti értékelésre várnak észrevételeket és a területi hatásvizsgálatra nem. A területi hatásvizsgálat sajnálatos módon nem jelenik meg sem a fejezet címében, sem a szövegében.</p>	<p>Az észrevételnek megfelelően a hivatkozott táblázatot a mellékletben fogjuk szerepeltetni (az észrevételek nagy száma miatt időközben magunk is ezt a megoldást választottuk). Az észrevételek nem csak az SKV-ra, hanem a THV teljes egészére vonatkoznak.</p>
<p>A Tervezet 11. oldalán a „2.2 A területfejlesztési koncepció és program összevetése más, megegyező szintű releváns tervekkel, koncepciókkal” című pont táblázatát kérem kiegészíteni a 2015-2020 közötti időszakra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Programról szóló 27/2015. (VI. 17.) OGY határozattal elfogadott 4. Nemzeti Környezetvédelmi Programmal.</p>	<p>A IV. Nemzeti Környezetvédelmi Program azért nem képezi részét a hivatkozott listának, mert annak időtávja 2020-ban lezárult, a Területfejlesztési Koncepcióé ugyanakkor 2021-ben kezdődik. Természetesen ettől</p>

Észrevétel	Tervezői válasz
	függetlenül figyelembe vettük az abban foglaltakat, ugyanakkor álláspontunk szerint csak azonos időszakra vonatkozó dokumentumokat szerepeltethetünk a felsorolásban (ugyanaz vonatkozik a Pest Megyei Környezetvédelmi Programra is).
<p>A Tervezet 21. oldalán javasolom az „5. Várható társadalmi és gazdasági hatások azonosítása” fejezet címét módosítani a következők szerint. „ 5. Várható környezeti, társadalmi és gazdasági hatások azonosítása” Továbbá megjegyzem, hogy a nevezett fejezet „A javaslat meg nem valósulásának GAZDASÁGI hatásai” pontjában foglalt szövegek nagy része inkább környezeti jellegű, így azoknak átcsoportosítása indokolt „A javaslat meg nem valósulásának KÖRNYEZETI hatásai” pont alá (is).</p>	<p>Az észrevételnek megfelelően a fejezet címét módosítottuk, illetve a gazdasági hatásoknál szereplő állítások egy részét áthelyeztük a környezeti hatások közé (ezzel összefüggésben jelezzük, hogy mivel a megfogalmazottak egy része a mezőgazdaság és erdőgazdálkodás gazdasági ágak termelékenységét befolyásoló környezeti feltételek alakulására vonatkozik, azok szerepeltetése, álláspontunk szerint, mind a gazdasági, mind a környezeti hatások között helyénvaló és alátámasztható).</p>
<p>A Tervezet 21. oldalán az „ 5. Várható társadalmi és gazdasági hatások azonosítása” című fejezete — mely cím módosítását jelen levelem előző, II/C. 5. pontjában javasolom — egy-egy környezeti konfliktust mutat be, a koncepció által arra tett javaslattal együtt. A konfliktusok ilyen irányú tárgyalása miszerint azokat a koncepció veti fel — nem teszi lehetővé, hogy az értékelők, saját szakmai meglátásukból eredő konfliktusokat is megjelenítsenek, melyeket a koncepciókészítők esetleg nem vettek eredetileg figyelembe.</p> <p>Fentiek mellett a fejezetben leírtak sok esetben — akár szakmai szempontból is — pontatlanságokat tartalmaznak. Például „A városok szétterülése csökkenti a környezet fenntarthatóságát.”; „Viszont a szennyvizek összegyűjtése, és elvezetése a területről, egyes esetekben, a terület vízhiányának növekedéséhez vezet”.</p> <p>A szennyvízelvezetés fejlesztésének elmaradása esetén várható társadalmi hatásoknál található, miszerint „A környezetet érő elsődleges káros hatás, az ivóvízkészlet esetleges minőségromlása kihat az élővilág, s benne az ember életfeltételeire. Az ivóvízkészlet minőségromlásával arányosan a helyi lakosság egészségi állapota is romlik, a területen állandó lakhellyel a jövő nemzedékének létfeltételei megkérdőjeleződnek. Az alacsony</p>	<p>A fejezet az észrevételeknek megfelelően mind szakmai, mind nyelvtani szempontból javításra került.</p>

Észrevétel	Tervezői válasz
<p>lakosságszámú, jelenleg csatornázatlan települések jelentős részén ilyen hatással nem kell számolni. "</p> <p>A fentiek alapján a Tervezet szövegének szakmai, nyelvtani pontosítását, illetve javítását javasolom.</p>	
<p>A Tervezet 24. oldalán az „A javaslat meg nem valósulásának KÖRNYEZETI hatásai" című ponttal kapcsolatban jelzem, hogy a szennyvízelvezetés környezeti hatásainál leírtak csak az „alacsonyabb lakosságszám (<2000 LE) " alatti településeket érintik. Javasolom kiegészíteni a szöveget a kettőezer lakosságszám feletti (>2000LE) szennyvízelvezetési agglomerációhoz tartozó településekkel.</p>	<p>Az észrevételnek megfelelően a fejezetet kiegészítettük a 2000 LE feletti agglomerációkra vonatkozó megállapításokkal.</p>
<p>A Tervezet 42. oldalán a „6.9 Az élővilágra (ökológiai hálózatra, védett természeti területekre, biodiverzitásra) " című pontban foglaltakkal kapcsolatban a következő észrevételt teszem.</p> <p>A pont tartalmazza a koncepció javaslatainak elemzését az élővilág szempontjából. Az abban vázolt, a megvalósulásokkal számoló kedvező kép azonban csak annak köszönhető, hogy csak olyan célkitűzéseket, javaslatokat vesz figyelembe, melyek pozitívan értékelhető élőhely-fejlesztési, biodiverzitás-növelési elemeket is tartalmaznak. Valójában a javaslatok között szereplő ökológiai térszerkezet-fejlesztés — Javaslattevő fázis, 12.4.6. A még biológiailag aktív felületek és a védett területek hálózatosságának erősítése, a megye ökológiai térszerkezetének fejlesztése című fejezete kivételével — valamennyi egyéb célkitűzés, illetve javaslat megvalósulása természetvédelmi szempontból komoly kockázatokat is rejt, es kedvezőtlen hatásai csak körültekintő élővilágvédelmi intézkedésekkel kerülhető el, illetve minimalizálható elfogadható szinten.</p>	<p>Az észrevételnek megfelelően kibővítettük a 6.9 fejezet tartalmát.</p>
<p>A javaslatok megvalósulása esetén az ökoszisztéma-szolgáltatások helyzetét általánosan kedvezően ítéli meg a Tervezet 56. oldalán a „8.3 A természeti erőforrásokra" című pont, azonban ez nem alátámasztott, és valójában számos elem megvalósulása inkább a „meg nem valósulás" részben leírt kedvezőtlen folyamatokat és hatásokat vonja maga után.</p> <p>Álláspontom szerint az általánosan kedvező helyzet így nem rögzíthető. Az egyes fejlesztések által kiváltott hatásfolyamatok önmagukban is sokkal bonyolultabbak annál, mintsem, hogy részletes elemzés hiányában általános következtetéseket lehessen tenni. Éppen ezért nem tartom kategorikusan kijelenthetőnek a Tervezet 78. oldalán a „11. Összefoglalás" című</p>	<p>Az észrevételnek megfelelően kibővítettük a 8.3. és a 11. fejezetek tartalmát.</p>

Észrevétel	Tervezői válasz
<p>fejezetben leírtakat, miszerint környezeti szempontból „Káros vagy negatív hatást elsősorban a fejlesztési célok megvalósulásának részleges vagy teljes elmaradása okozhatja. ”</p>	
<p>Álláspontom szerint a Tervezet 75. oldalán a „10.1 A koncepció érvényesülése során fellépő, környezetre és az emberi egészségre, valamint a társadalomra és a gazdaságra káros hatások elkerülésére, csökkentésére vagy ellentételezésére vonatkozó javaslatok és egyéb intézkedések" című pontnak hangsúlyosabbnak, részleteiben is jobban kidolgozottak kellene lennie, hiszen a lényeg ebben fogalmazódik meg.</p>	<p>A 10.1. fejezet a Területi Hatásvizsgálat és Környezeti Értékelés által legfontosabbnak ítélt javaslatokra koncentrálnak.</p>
<p>Nagyon leegyszerűsítő a Tervezet 81. oldalán a „12.5 A Tery várható hatásai a Natura 2000 területekre, hatások általános bemutatása" című pontban az a megfogalmazás, miszerint a Pest Megye Területfejlesztési Koncepciója (PM TFK) célkitűzéseinek megvalósulása csak két esetben érinthet Natura 2000 területet:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. nyomvonalas jellegű műszaki infrastruktúra fejlesztés esetén; 2. turisztikai fejlesztések esetén. <p>A fentiek alapján a Tervezetnek ez a része nem teljes, nem fogadható el hatásbecslési szempontból, valamint- átfogó felülvizsgálatot igényel. Példaként az erdőszűltség növelése, az építő- és építőanyag-ipar fejlesztése, a logisztikai központok, ipari parkok fejlesztése vagy a Pest Megyei Duna Stratégia megvalósulása említhető többek között. Hiányosságai mellett, a fejezetben közölt hatásbecslés ugyanakkor fontos szempontokat, helyes ökológiai következtetéseket, hatáscsökkentő javaslatokat is tartalmaz.</p>	<p>Az észrevételnek megfelelően kibővítettük a 8.3. és a 12.5. fejezet tartalmát.</p>
<p>Felhívom a Tervezet készítőinek figyelmét arra, hogy a 79. oldaltól kezdődően a „ 12. Melléklet: Natura 2000 hatásbecslés" című pontban vázolt „Natura 2000 hatásbecslés" nem helyettesíti az egyes tervezett fejlesztések miatt szükséges hatósági eljárások keretében elvégzendő Natura 2000 hatásbecsléseket [az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X8.) Korm. rendeletben foglaltak]. A hatásbecslések előírását — helyesen — a Tervezet „10.1 A koncepció érvényesülése során fellépő, környezetre és az emberi egészségre, valamint a társadalomra és a gazdaságra káros hatások elkerülésére, csökkentésére vagy ellentételezésére vonatkozó javaslatok és egyéb intézkedések" című fejezete is rögzíti. Felhívom továbbá a figyelmet arra, hogy a fővárostól délkeletre folyó kavicsbányászat nemcsak vízminőségi, illetve</p>	<p>Álláspontunk szerint az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 14. melléklete szerinti tartalommal bíró Natura 2000 hatásbecslés a TFK szintjén nem készíthető, mivel annak összeállításához hiányoznak a tervezett beruházások pontos adatai, köztük az azok pontos helyszínére utalók is. Ugyanakkor kiemelten fontosnak tartjuk a Natura 2000 területek védelme érdekében, hogy valamennyi fejlesztés esetében, azok pontos jellemzőinek ismeretében készüljön el – a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően – a hivatkozott hatásbecslés. Ennek jelentőségét emeli ki, mind az</p>

Észrevétel	Tervezői válasz
vízgazdálkodási szempontból súlyos probléma, hanem sok esetben komoly természetvédelmi aggályokat is felvet, főként ornitológiai és botanikai szempontból.	objektumszerű, mind a vonalas létesítmények esetében a területi hatásvizsgálati és környezeti értékelési dokumentáció 10.1. fejezete.
A Tervezetben az oldalszámok nincsenek feltüntetve, kérem ezek pótlását.	Oldalszámok beillesztésre kerültek.
Központi Statisztikai Hivatal	
49. oldalon: A KSH 6.2.1 kezdetű STADAT tábláiban már elérhetőek a frissebb, 2020. évi adatok is.	Az adatokat frissítettük a legutolsó elérhető évre vonatkozó értékekkel.

Készítette: MEGÉRTI Kft. 2021. 05. 30.